Videnskabelige Meddelelser

fra

den naturhistoriske Forening i Kjöbenhavn,

for

Aaret 1861.

Udgivne af Selskabets Bestyrelse.

Med 4 kobberstukne og 3 lithographerede Tavler.

Andet Aarties tredie Aargang. vol 23

Kjöbenhavn.

Bianco Lunos Bogtrykkeri

ved F. S. Muhle.

1862.

Mo. Bot. Garden,

1902.

Redactionen af dette Tidsskrift bestaaer af Professorerne *Reinhardt* og *Steenstrup.*

Indhold.

Side

Tillæg til Danmarks Flora af *M. T. Lange* . . . . 1.
Pugillus plantarum imprimis hispanicarum, quas in itinere 1851—52 legit *Joh. Lange* . . . . 23.
Myrsineae centro-americanae et mexicanae. Auctore *A. S. Örsted.* (Hertil Dobbeltavle I-II) . . . . 117.
Bidrag til Kundskab om Brasiliens Padder og Krybdyr af *J. Reinhardt* og *Chr. Lütken.* Förste Afdeling ((Hertil Tavlerne III-VI) . . . . . 143.
I Anledning af Hr. Prof. H. Kröyers Kritik af mine Bemærkninger om *Liparis lineatus.* Af Dr. phil. *Chr. Lütken* (Hertil Tavle VII f. 1) 243.
Mindre Meddelelser fra Kjöbenhavns Universitets zoologiske Museum ved *Japetus Steenstrup* og *Chr. Lütken* (Hertil Tavle VII fig. g. 2 A-E) 267.
Oversigt over de videnskabelige Möder i den naturhistoriske Forening i Aaret 1861 . . . . 284.

Oversigt over Kobbertavlerne.

I–II. Analyser til *Ardisia*-Slægten.
III. *Odontophrynus cultripes* R. L. og *Tarsopterus trachystomus* R. L.
IV. *Gomphobates notatus* R. L., *G. marmoratus* R. L. og *Hylella punctatissima* R. L.
V. *Gymnophthalmus Maximiliani* R. L., *Perodactylus modestus* R. L., *Tropidurus macrolepis* R. L. og *T. Hygomi* R. L.
VI. *Heterodactylus Lundii* R. L, og *H. imbricatus* Sp.
VII. *Liparis lineatus* Kr. og *Thalassina anomala* (Herbst).

Det er en Pligt og en Tilfredsstillelse for Redactionen at meddele Foreningens Medlemmer og Tidsskriftets andre Læsere, at ligesom Ministeriet for Kirke- og Underviisnings-Væsenet havde tilstaaet Foreningen et Bidrag af 100 Rigsdaler til Udgivelsen af forrige Aargang af „Videnskabelige Meddelelser", saaledes har det paa derom indgiven allerærbödigst Ansögning fra Foreningens Bestyrelse og Tidsskriftets Redaction gunstigst understöttet ogsaa Udgivelsen af nærværende Aargang med samme Sum og fremdeles tilstaaet en lignende Understöttelse for Finantsaaret 1862—63.

Endvidere byder Pligt og Taknemlighed at erindre om, at det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, som ligeledes paa derom indgiven Ansögning i 1860 velvilligen tilstod Foreningen en Understöttelse (150 Rgd.) til Udgivelsen af dets „Meddelelser", tilstod denne Sum aarlig forelöbigt i 3 Aar.

Redactionen har ved disse Understöttelser seet sig istand til at udstyre ogsaa denne Aargang med det fornödne Antal Tavler.

Videnskabelige Meddelelser
fra
den naturhistoriske Forening i Kjöbenhavn.
Andet Aarti.

1861. Udgivne af Selskabets Bestyrelse. Nr. 1—7.

Tillæg til Danmarks Flora

af

M. T. Lange.

Den lange Tid, der i Regelen vil hengaae mellem hver ny Udgave af Danmarks Flora, gjör det særdeles önskeligt, at Udbyttet af de aarlige Undersögelser offenliggjordes noget oftere. Dette vilde kunne skee uden stor Vanskelighed, naar alle de, der havde Fund eller Bemærkninger at meddele, indsendte dem til een Mand, der var villig til at sammendrage de forskjellige Meddelelser til een, som da kunde offenliggjöres i dette Tidsskrift, hvis Redaction vist vilde kunne formaae en Mand til at paatage sig dette Arbeide. At jeg nu lader de Tillæg og Bemærkninger, jeg har at gjöre for de sidste Aar, fremtræde særskilt, kommer deels af, at jeg ikke veed, hvorvidt det ovenfor fremsatte Forslag vil vinde Bifald, deels deraf, at den væsenligste Deel af disse Tillæg, nemlig de, som angaae Mosserne, formodenlig omfatte næsten alle de Iagttagelser, der ere gjorte med Hensyn til disse her i Landet, siden Jensens Bryologia danica saae Lyset, og saaledes kunne fremtræde med *nogen* Selvstændighed. De hidröre nemlig ikke fra mig selv alene, men Herrerne Pastor Fausböll i Thorsted, Cand. T. Jensen i Ranum, Provst Koch i N. Vedby, Prof. Joh. Lange i Kjöbenhavn og Adjunkt Fabricius Müller i Ribe have deels meddeelt mig deres nye

Fund, deels ladet mig gjennemsee deres Mossamlinger eller enkelte tvivlsomme Arter og saaledes gjort mig det muligt her at samle et betydeligt Tillæg til de af Hr. Jensen bekjendtgjorte Mosser. Men idet jeg her takker disse Herrer for denne Velvillighed, maa jeg ogsaa og fornemmelig takke Hr. Cand. S. O. Lindberg i Stockholm, hvis Iver for Studiet af Mosserne jeg skylder, at jeg atter optog et Studium, som jeg i flere Aar havde ladet hvile, ligesom jeg skylder hans skarpe Blik Opdagelsen af mange af de her fremstillede Arter, og hans Meddelelse af authentiske Exemplarer af en Mængde Arter, der hidtil vare mig kjendte, at jeg har kunnet med Sikkerhed angive flere af disse som danske.

De Fund af phanerogame Planter, som her meddeles, hidröre foruden fra mine egne Undersögelser — især under et Ophold i Hellebæk i Aug. 1859 — fornemmelig fra et Gjennemsyn af Drejers Herbarium (Dr.), som opbevares her i Sorö. Et Par Fund skylder jeg ogsaa Hr. Stud. Trojel fra Sorö.

Sorö, Aug. 1861.

Circæa intermedia Ehrh. Flere Steder ved Hellebæk.

Veronica polita Fr. β grandiflora Bab. Kronbladene 1/2 Gang længere end Bægerbladene, de 3 lyseblaa, 1 mörkeblaat, alle med mörkere Aarer. Rödkilde i Fyen.

Montia rivularis Gm. Thurø; Kirkeby i Sydfyen.

Cyperus fuscus L. Hellebæk. — *Var. virescens* Koch: Dækskjællene grönne: Horbelöv p. Falster (Provst Koch).

Scirpus fluitans L. Amrom (Dr.).

Eriophorum gracile Koch. Foruden ved de anförte Kjendetegn skjelnes denne Art let fra E. latifolium, af hvilken der undertiden findes Varieteter, som ligne den meget, ved Ulden, der hos E. gracile er meget finere end hos de övrige danske Arter og bestaaer af en enkelt eller dobbelt Række Celler, medens den hos alle andre er bred og bestaaer af flere

Rækker (omtrent 7). En saadan Varietet af E. latifolium, der i Habitus meget ligner E. gracile, findes i Drej. Herb. uden Bestemmelse fra Hillerslev i Thy; mon det er denne, der anföres som E. gracile i Langes Haandb. p. 712?

Agropyrum repens Beauv. β arundinaceum Fr. Frederiksværk (Dr.); St. Jörgensgaard i Sydfyen.

A. rep. γ. firmum Presl. Helsingör (Dr.).

A. rep. δ. littorale Bab. Avernakö.

Hordeum pratense Huds. Strynö; Lyö.

Leersia oryzoides Sw. Hellebæk i en udtörret Skovsö, sydvest for Fabrikken, med modent Frö Aug. 1859.

Digitaria glabra (Gaud.) Hellebæk paa Havstokken imod Helsingör.

Agrostis. Under A. vulgaris nævnes almindeligt en *Var. pumila*, (A. pumila L.), der kun er en af Brandsvampe fremkaldt sygelig Form. Ganske tilsvarende og i Habitus fra Hovedarterne meget afvigende Former af A. canina og alba har jeg fundet i Sydfyen.

Glyceria maritima M. K. Agger (Dr.); Hals (Dr.).

Glyceria spectabilis M. K. er meget sjelden i Sydfyen og tilhörende Öer.

Poa adspersa Drej. Den i Langes Haandb. p. 80 udtalte Mening, at dette skulde være en Form af P. fertilis, kan jeg ikke dele. Den stemmer langt mere overeens med P. nemoralis, fra hvilken den imidlertid er tydelig forskjellig ved den lange Skedehinde. Den danner saaledes et Forbindelsesled mellem disse to Arter, der maaskee ikke bör adskilles. Den bör derfor nærmere undersöges, hvis den kan gjenfindes. Drejer angiver den fra Grövterne ved Veien til Charlottenlund.

Festuca silvatica Vill. Hæsede Skov v. Gisselfeld.

Knautia arvensis Coult. *var. integrifolia.* Brede (Blytt i Dr.).

Galium erectum Huds. Ringsted (Dr.).

G. er. β rigidum Gr. Godr. Hjortlund Kirkegd. v. Ribe.

Galium elongatum Presl. Helsingör (Dr.).

G. Aparine L. β tenerum (Schleich) med hagekrummede Frugtstilke. En Granskov ved Skjoldemose i Sydfyen.

G. spurium L. β Vaillantii Rchb.? Hvad jeg har henfört hertil i „den sydfyenske Ögaards Veg.“ tilhörer en Form af G. Aparine.

Plantago Coronopus L. β pygmæa Lge. Jylland (Dr.).

Centunculus minimus L. β simplex (Horn). Frederikshavn (Dr.).

Potamogeton natans L. β fluviatilis Fr. Simested (Dr.).

P. Zizii M. K. En Dam ved Hellebæk. P. lucens voxede sammesteds, men tydelig adskilt fra den. Törret bevarede denne sin grönne Farve, medens hiin blev sort.

P. prælongus Wulf. Aakjærs Aa i Thy (Dr.).

P. mucronatus Schrad. Vildsted Sö (Dr.); Randersfjord (Götsche i Dr).

P. marinus L. V. Vandet Sö i Thy (Dr.); Sörup Sö i Sydfyen (steril, derfor tvivlsom); Tuel Sö v. Sorö.

Solanum humile Bernh. Almindelig i Sydfyen og ved Sorö, og formodenlig mange Steder i Landet anseet for S. nigrum, fra hvilken den kun kan skjelnes med Sikkerhed seent paa Efteraaret, naar Frugten er moden.

Lysimachia nemorum L. Hœsede Skov ved Gisselfeld.

Campanula Rapunculus L. Almindeligt Ukrud i Sorö Akademihave.

Viola odorata L. β alba. Mellem Svendborg og St. Jörgensgd.

V. lancifolia Thore? En Form, som vistnok henhörer til V. canina L, men som stemmer ganske overeens med Beskrivelsen af ovennævnte, har jeg funden paa Sandbanker ved Sæby i Vendsyssel.

Thesium ebracteatum Hayne. Jægerspriis (Kamphövener i Dr.).

Herniaria hirsuta L. I et Herbarium, som har tilhört afdöde Möller Jörgensen i Svendborg, findes et rigtigt Exemplar af denne Art med Vedtegning: „funden ved Hadstrup af Badstüber“.

Chenopodium murale L. Havrebjerg ved Slagelse.

Heracleum sibiricum L. er den hyppigst forekommende Form i Sorös Omegn.

Statice rariflora Drej. Mariagerfjord (Steenstrup i Dr.)

Armeria vulgaris Willd. α elongata (Dr.). Den i Drejers Flora excurs. fra Ulfshale angivne A. elongata er en fra den almindelige meget afvigende Form med meget lange, spidse, bladagtige ydre Svöbblade.

Peplis Portula L. Flere Steder paa Thorseng.

Narcissus poëticus L. Flomengen ved Sorö.

Juncus lamprocarpos Ehrh. δ multiflorus Lge. Flommen ved Sorö.

J. bufonius L. β fasciculatus Koch. Örn Sö v. Ribe.

Polygonum strictum All. α elatum Fr. Eveldrup (Dr.).

Rumex Hippolapathum Fr. At det er en Varietet af denne Art, som Drejer har beskrevet under Navn af H. Helolapathum, — saaledes som ogsaa Sonder antager (R. aquaticus β Drejeri) — nærer jeg ingen Tvivl om; men först en nöiere Undersögelse i Vendsyssel — hvor Rumexarterne ret have hjemme her i Landet — vil kunne godtgjöre det tilstrækkeligt. Exemplarer fra de 2 Voxesteder, hvor jeg har samlet den, afvige ikke lidet indbyrdes og nærme sig dog begge fuldt saa meget til den svenske Form, som til Drejers, baade ved de rigtblomstrede Krandse og ved Kronbladenes Form, hvorfra ellers Hovedkjendetegnet hentes. Og hvad mere er: denne Form varierer paa et og samme Individ. I Drejers Herb. findes Exemplarer fra et 5te Voxested i Vendsyssel mellem Sulsted og Ö. Brönderslöv, med Bestemmelsen: „R. Helolapathum?“, som ligeledes stemmer nær overeens med de svenske. Dette og de 2 af mig i Langes Haandbog angivne Voxesteder henförer jeg altsaa til R. Hippolapathum Fr. α, og de 2 af Drejer selv angivne: Hjermeslevgaard og Hammelmose til R. Hippolapathum β Drejeri.

R. conspersus Hartm. Eveldrup (Dr.); Hellebæk.

R. palustris Sm. Skovshoved v. Kjöbenhavn; Stege.

Epilobium virgatum Fr. Skjolden v. Sorö.

Oenothera muricata Murr. Strandbredden ved Hellebæk.

Monotropa glabra Bernh. Sönderskov ved Sorö.

Geranium phæum L. β lividum Koch. Kronbladene lila, Behaaringen blödere. Et Gjærde ved „Lögten“ udenfor Kjöbenhavn.

Sedum acre L. β sexangulare Godr. Paa Kalk ved Aalborg; Leerskrænter ved Ballen i Sydfyen.

Spiræa filipendula L. Helsingör (Steenberg i Dr.).

Rosa lucida Ehrh. Den af Horn. fra Aalborg angivne R. cinnamomea, som i Langes Haandbog med Tvivl henförtes til R. laxa, tilhörer efter Exemplarer i Dr. Herb. ingen af disse Arter, men ovennævnte, som nok undertiden dyrkes i Haver. Jeg saae den som halvvild i Hegnet om en Fiskers Have i Aalsgaard ved Hellebæk. I Fries Summa veg. bemærkes om den: „ad Öresund inquilina“, men da den efter Koch skal forekomme vild flere Steder i det nordlige Tydskland, kunde den muligviis ogsaa være det her i Landet. Af de danske Arter er den nærmest beslægtet med R. cinnamomea, men skjelnes fra den ved elliptiske, langt tilspidsede Smaablade, som paa Underfladen ere svagt haarede, paa Overfladen fuldkommen glatte og glindsende; ved smallere, næsten jevnt tilspidsede Axelblade, affaldende Bægerblade og kiertelhaarede Blomsterstilke og Hyben.

R. rubiginosa L. β horrida Lge. Hjortdals (Dr.).

R. inodora Fr. Aalsgaard ved Hellebæk. — Den i Drej. flora excurs. nævnte R. inodora fra Rungsted er en Sammenblanding af R. rubiginosa og R. tomentosa.

R. canina L. dumetorum (Thuill.) Hellebæk.

R. can. collina (Jacq.) Akkedal i Thy (Carstensen i Dr.); Hellebæk.

R. coriifolia Fr. Hellebæk.

Potentilla recta L. I Mængde paa en Grövtevold mellem Kræbsekroen og Sorö Ladegaard (Trojel!).

P. procumbens Sibth. Galgebakken ved Aalborg (Dr.); Greis ved Veile; i Sjælland ved en Sti langs Dyrehaven fra Aggers-

hvile til Skovfogdens Huus mellem Dyrehaven og Nærum (Blytt i Dr.); Galgebakken ved Sorö.

Tilia parvifolia Ehrh. Thorseng ved Svendborgsund.

Thalictrum minus L. Horne i Vendsyssel (Dr.).

Batrachium marinum Fr. Ove Sö i Thy (Dr.); Viborg Sö (Dr.).

Ranunculus reptans L. Skagen (Dr.).

Stachys ambigua Sm. Exemplarerne fra Aldershvile i Dr. Herb. synes mig neppe forskjellige fra S. palustris.

Galeobdolon luteum Huds. Almindelig ved Hellebæk.

Mentha viridis L. Örholm (Dr.).

M. piperita L. Bladene ægformede, stilkede, skarpt saugtakkede: de nedre Krandse i det langstrakt valseformede Ax fjernede fra de övrige; Bægertænderne sylformede. Forvildet ved St. Jörgensgaard i Sydfyen. De af mig samlede Exemplarer ere haarede paa alle Plantens Dele, medens Bentham (i D. Cand. Prodr.) beskriver Arten som glat. Bladenes Basis er næsten hjerteformet, som de efter Babington findes hos en var. silvestris. Til denne Art henregner Koch ogsaa M. crispa L, af hvilken der i Drej. Herb. findes Exemplarer med Vedtegning „Viborg". Saavidt jeg mindes har jeg seet den forvildet flere Steder.

M. gentilis L. Viborg (Dr.).

Linaria Elatine Mill. Bjernede ved Sorö.

Rhinanthus major Ehrh. β apterus Fr. Eveldrup (Dr.). Denne Form er neppe andet end en Monstrositet.

Odontites littoralis Fr. Frederikshavn (Dr.); Agger (Dr.).

Camelina silvestris Fr. En Plante, som jeg tidligere antog for C. dentata β integrifolia — samlet 1854 i Vaarsæd ved Seden nær Odense — hörer til denne for Danmark nye Art. Den er tydelig adskilt fra de andre Arter ved langstrakt pæreformede Skulper, som ere tveægget fladtrykte med temmelig bred Rand og i Spidsen ikke indtrykte. Griffelen er længere, Blomsterstilkene stivt opret-aabne, Bladene heelrandede eller tandede.

Camelina dentata Pers. Fjerritslev i V. Hanherred (Dr.).

Dentaria bulbifera L. Öland i Liimfjorden (Dr.).

Cardamine intermedia Horn. Tandrup i Thy (Dr.); Fussing Vasehuus (Götsche i Dr.); hist og her ved Sorö.

C. silvatica Link. V. Velling (Dr.); Lindum i Jylland (Dr.).

Barbaræa vulgaris RBr. *β arcuata* Rchb. Bregentved.

B. præcox RBr. Helsingör; Slesvig (Dr.).

Brassica oleracea L.? Exemplarer i Drej. Herb. fra en lille Holm „Flegbusken" i Liimfjorden synes mig at henhöre til denne Art. Den har været sendt Koch til Bestemmelse, men da han ikke har turdet bestemme den i tör Tilstand — han synes dog, at den meest ligner B. Napus oleifera — skal ogsaa jeg afholde mig fra at bestemme den, men henleder Opmærksomheden paa denne Lokalitet.

Sinapis arvensis L. β hispida Sond. Ollerup.

Linum catharticum L. β condensatum. Ledstykkerne af Længde med eller kortere end Bladene. Midskov p. Hindsholm i Fyen.

Oxalis stricta L. Hellebæk.

Malva Alcea L. β fastigiata (Cav.) med Hovedarten ved Lundby paa Thorseng.

M. crispa L. Blandt de andre forvildede Arter kunde ogsaa denne nævnes. Jeg har funden den paa Strandbredden ved Kalkbrænderiet udenfor Kjöbenhavn.

Fumaria capreolata L. Jeg formoder, at Angivelsen om denne Arts Forekomst ved Horsens er urigtig. I Drejers Herb. findes ikke denne, men derimod en Mængde Exemplarer fra Horsens, der tilhöre og ere rigtig bestemte som „F. officinalis foliis scandentibus".

Corydalis claviculata DC. Skamstrup (Dr.).

Ulex europæus L. Thaarupgaard ved Viborg (Dr.); Aabenraa (Dr.).

Lathyrus maritimus Fr. var. Skjöndt jeg ellers her forbigaaer de Notitser om Forekomsten af flere Arter i Island og Grönland, som Drejers Herbarium giver Anledning til, gjör jeg en Undtagelse med en mærkelig Varietet, som findes i dette

Herb. samlet paa Island af Steenstrup. Dens Blade mangle fuldkommen Slyngtraad og ende kun med en kort Braad. Smaabladene (3—4 Par) ere meget smaa, oftest omvendtægformede, butte med en kort Braad, men forekomme ogsaa næsten runde eller elliptiske, tilspidsede.

Melilotus arvensis Wallr. Nykjöbing paa Falster (Trojel).

Trifolium hybridum L. Örn Sö ved Silkeborg.

T. pratense L. γ parviflorum Bab. Nielstrup i Sydfyen.

Hypericum pulchrum L. Flere Steder ved Hellebæk.

Taraxacum erythrospermum Andrz. Paa Gangstien i Hjortenæs Skov ved Sorö fandt jeg ifjor endeel Exemplarer, der utvivlsomt maae henregnes til denne Art, og — med Undtagelse af, at de mangle den blaagraa Farve — stemmede overeens saavel med Beskrivelsen, som med de Exemplarer, jeg har samlet flere andre Steder (Gurre, Helsingör, Hellebæk, Stevns). Men kun paa Stiens faststampede Jord fandtes saadanne Exemplarer. Hvor Jorden var mindre fast, afvege de mere: de nedböiede Skafter bleve oprette, Bladformen grovere; og i Græsset udenfor Stien fandtes kun den almindelige T. officinale. Andensteds her i Omegnen har jeg funden enkelte Exemplarer, som kun afvege fra T. officinale ved rödbrune Frugter. Jeg maa derfor med Koch o fl. antage ovennævnte for en Varietet af T. officinale.

Hieracium anfractum Fr. (Öfversigt af K. V. Akad. Förhandl. 1856, 148). Denne Art, som ikke er beskreven i Prof. Fries's Monographi over Hieracierne, var mig ubekjendt endogsaa af Navn, da Lector Th. Fries sagde mig, at endeel Exemplarer, jeg i Aug. 1859 samlede i Hornbæks Plantage i det nordostlige Sjælland, henhörte til den. Jeg har ikke seet Originalexemplarer eller Afbildninger af den, men de af mig samlede Exemplarer stemme ret vel overeens med Prof. Fries's Beskrivelse, som Hr. Cand. Lindberg har været saa god at afskrive for mig, og som jeg her aftrykker, da den

neppe er bekjendt i Danmark*). Af de danske Arter staaer den nærmest ved H. cæsium Fr. (Prof. Fries sammenligner den med H. vulgatum, fra hvilken mine Exemplarer afvige langt mere), men afviger ved meget smalle, til begge Ender langt tilspidsede Rodblade, der i Forbold til Breden ere længere og med flere, men mindre Tænder i Kanten. Rodbladene saavelsom de 2—3 meget smaa Stængelblade ere paa Underfladen haarede og (de yngre) tæt beklædte med stjerneformet Duun. Halvskjermens Grene udspærrede; Kurvbladene spidse med mange (Fries: faa) Kiertler; Griflen mörkere, grönlig. Meget nærmere synes den at staae den svenske H. saxifragum Fr., der dog blandt andet afviger ved dobbelt saa store Blomsterkurve.

Hieracium rigidum Hn. Skatskov (Dr.).

H. umbellatum L. β filifolium Fr. Skagen (Dr.); Eveldrup (Dr.).

H. umb. ε dunense Reyn. Skagen (Dr.).

Lappa major Schk. Viborg (Dr.).

Carduus nutans L. Holsteenshuus i Fyen.

Silybum marianum Gærtn. Lövskal (Götsche i Dr.).

Matricaria maritima L.? Paa Strandbredden ved Hellebæk samlede jeg Exemplarer, der paa Grund af de hvidhindede, næsten heelrandede Kurvblade og större Frugter maatte henföres til denne Art, men mange andre Exemplarer fra samme Sted viste saa tydelige Overgange til M. inodora salina, at jeg ikke kan ansee dem for særskilte Arter.

Anthemis arvensis L. β disciflora. Et enkelt stort Exemplar af

---

*) „*H. anfractum* phyllopodum, cæsio-glaucescens, caule fracto-flexo, remote folioso rigido, ramoso, foliis anguste lanceolatis repandis duplicato-dentatis, involucris cano floccosis pilis glanduliferis raris intermixtis, ligulis glabris, stylo luteo-fuscescente, pappo subniveo . . . . . . Ab H. vulgato dignoscitur caule tenuiore rigido (solido) flexuoso ramoso-paniculato, foliis cæsio-glaucescentibus, duplo longioribus et angustioribus, repando et versus basin maxime attenuatam frequentius dentatis, sinubus vulgo denticulatis, anthela contigua, achæniis gracilioribus, pappo albido“.

meget forunderligt Udseende, uden Spor af Straalekroner, har jeg samlet paa en Markvei ved Ollerup i Sydfyen.

Aster salignus Willd. Sorö Sö.

Senecio vulgaris L. β radiatus Koch. Skagen (Dr.).

S. viscosus L. Almindelig i Strandsandet ved Öresund Nord for Helsingör; Bisserup (Dr.).

S. erucæfolius L. fra Dybdal (Dr.) hörer til S. Jacobæa.

Centaurea Jacea L. β cucullígera Rchb. Sorö.

C. Jacea var. laciniata. Bladene halvfinnet-fligede. Ö. Skjerninge i Sydfyen.

C. Jacea var.? De nedre Kurvblades Vedhæng fryndset-randhaarede, Fryndserne omtrent af Vedhængenes Brede; de övre 3—4 Kredse med uregelmæssig fligede, noget fjernede Vedhæng, alle mörkebrune. Blomsterkurvene store, rundagtige. Skalfrugterne med en meget kort Fnok. Denne mærkelige Form, som maaskee ikke henhörer til C. Jacea, men ogsaa afviger fra de andre mig bekjendte Arter, fandt jeg i Aug. 1857 ved en Vei imellem Jellinge og Greis i Jylland, hvor den, saavidt jeg mindes, voxede i Mængde. Jeg henleder de Botanikeres Opmærksomhed, som maatte faae Leilighed til at besöge denne Egn, paa denne Plante, hvoraf jeg kun havde Leilighed til at samle nogle faa ufuldstændige Exemplarer uden modent Frö.

Epipactis microphylla Sw. Svendborg og Skaarup i Sydfyen (Liebmann i Dr.); Ollerup smst; Ö. Velling og Randers (Dr.).

Callitriche autumnalis L. I Mængde i Flommen ved Sorö.

Sparganium minimum Bauh. og *simplex* Huds. Begge disse Arter findes med Blade af samme Brede, nemlig en bredbladet og en smalbladet Form. Bladenes Brede kan derfor egenlig ikke tjene til Skjelnemærke; men medens den bredbladede Form af S. minimum er meget sjeldnere end den smalbladede, er det omvendte Tilfældet med S. simplex. — I Parenthes bemærkes, at den i Grönland forekommende Spar-

ganium ikke er S. minimum, men ifölge Exemplarer i Drej. Herb.: S. hyperboræum Læst.

Carex dioica L. β isogyna Fr. Eveldrup (Dr.).

C. caespitosa L. Randers (Jensen i Dr.).

C. prolixa Fr. Eveldrup (Dr.); Höirup Mölle i Sydfyen; Leire i Sjæll.

C. limosa L. Aalborg (Dr.); Eveldrup (Dr.).

C. panicea L. β sublivida Hn. Ollerup.

Myriophyllum spicatum L. Ifölge Drejer skulde denne Art mangle, og *M. alterniflorum* være den almindeligste i Thy. Men i hans Herbarium findes en stor Mængde Exemplarer fra Thy af den förste under Navn af M. alterniflorum, med hvilken de der opbevarede Exemplarer have endeel Lighed i de lange fine Bladflige.

Salix cuspidata Schultz forekommer ogsaa i Sönderjylland, f. Ex. ved Flensborg, og i Nörrejyllands vestlige Deel, f. Ex. ved Viborg og Ribe. Den er vistnok almindelig i hele den vestlige Deel af Landet. Derimod har jeg intetsteds Vest for Store Belt seet *S. fragilis* L.

S. undulata Ehrh. Hellebæk.

Lycopodium annotinum L. Hornbæks Plantage.

(Ved efterstaaende Tillæg til Jensens „Bryologia danica" har jeg opfört Arterne under de samme Slægter og i den samme Orden, som i denne Bog er benyttet, da jeg ikke paa dette Sted vil begynde en Kritik af det fulgte System, men blot supplere Kjendskabet til Arterne.

En * efter et Artsnavn betegner, at den kun er funden steril her i Landet; efter et Voxested, at den paa det opgivne Sted manglede Frugt.)

Astomum alternifolium Hmpe. Paa Hr. Jensens Exemplarer af denne Art kan jeg ikke opdage nogetsomhelst Kjendetegn, der kunde skille dem fra A. subulatum. De mangle Sideskuddene, som saagodtsom ere det eneste Mærke, der adskil-

ler disse Arter; heller ikke har jeg kunnet opdage særskilte Hanblomster. Overhovedet nærer jeg stor Tvivl, om man med Rette kan adskille disse to Arter.

Astomum nitidum Hmpe. Anföres af Jensen som sandsynligt forekommende, skjöndt dengang ikke funden i Danmark. Til denne Art henhörer Exemplarer, som jeg har samlet paa et leret Dige ved Ö. Skjerninge i Sydfyen og urigtig antaget for Phascum curvicollum paa Grund af de temmelig lange og stærkt böiede Börster.

Acaulon muticum Müll. Egebjerg paa Falster (Koch!).

Phascum crispum Hdw. S. Kirkeby paa Falster (Koch!).

P. curvicollum Hdw. Voxestedet „Skjerninge" udgaaer.

Ephemerum patens Hmpe. Ollerup i Sydfyen.

E. serratum Hmpe. Holme v. Aarhuus (Fausb.).

Sphagnum fimbriatum Wils. (Bryol. Britt. p. 21. Schimp. monogr. Tab. 15). Nærmest beslægtet med S. acutifolium, men adskilles let fra den ved de större Stængelblade, som foroven ere fliget-fryndsede uden Spiraltraade eller Porer og ved de store faste Perichætialblade. Desuden mangler den altid den röde Farve, der som oftest udmærker S. acutifolium, Grenene ere meget tynde og nedadkrummede. Denne mærkelige Art er uden Tvivl meget almindelig her i Landet, men overseet paa Grund af den habituelle Lighed med S. acutifolium. Jeg har samlet den steril ved Hjortlund nær Ribe, nord for Kongeaaen; ved Hörby i Vendsyssel og Pedersborg i Sjælland; frf. ved Estrup i Vendsyssel blandt Paludella og Bryum cinclidioides. Den er en af de hyppigst fructificerende Arter.

S. laxifolium Müll. (S. cuspidatum var. plumosum Schimp). Den sammenlignes af J. med S. acutifolium, med hvilken den kun har meget liden Lighed, derimod staaer den meget nær ved S. cuspidatum, med hvilken Schimper forener den. Den mangler efter ham ethvert constant Skjelnemærke. Frf. ved Skjoldemose i Sydfyen; Viborg (Strandgaard!); Sehested i Sönderjylland (Schiötz!).

Sphagnum subsecundum N. E. Saavel ved Habitus som ved enkelte Charakterer saa vidt forskjellig fra S. cuspidatum, fra hvilken J. vanskeligt adskiller den, at de neppe kunne sammenlignes. Hjortlund*; Rödding*.

S. molluscoides Müll. (Mülleri Sch. syn. p. 686). Ribe Mose (Fabr. Müller!).

S. rigidum Schimp. (Syn. p. 678. Monogr. tab. 18. S. compactum Brid. ex p.). *Meget nær beslægtet med foregaaende*, men adskilles ved meget tætte, haarde blaalig-grönhvide Tuer. Stænglerne have færre Hovedgrene, men ere meget tæt besatte med Bundter af korte, aabne eller nedböiede butte Smaagrene; Stængelbladene ere meget mindre uden Spiraltraade, Greenbladene mere hule, bredere, men mindre indrullede i Randen, Spidsen hætteformigt sammentrukken. Fra S. cymbifolium var. compactum adskilles den strax ved de i Spidsen tandede Blade, der mangle de fremstaaende Celleknuder paa Ryggen. Fembe Vest for Sæby i Vendsyssel*; formodenlig flere Steder. De af mig samlede Exemplarer höre til var. β compactum. Hovedarten har jeg faaet frf. af Hr. Jensen, der antog, dog med Tvivl, at have samlet den i Hareskoven i Sjælland.

Distichium capillaceum Br. Sch. Lellinge ved Kjöge (J. Lange!); flere Steder ved Sorö; Ribe (F. Müller!); fl. St. v. Aarhuus (Fausb.).

Conomitrium osmundioides Müll. Satrup v. Horsens (Fausb.).

Fissidens Bloxami Wils. (exilis Hdw.). Svendborg; Korselitze Skov paa Falster (Koch!).

Entosthodon ericetorum Müll. Denne for Danmark nye Art, paa hvilken J. gjör opmærksom (p. 56) som mulig forekommende paa Hedejord, er funden ved Tved nær Ribe af Hr. F. Müller. Foruden ved de af J. angivne Kjendetegn udmærker den sig ved den næsten blodröde Kapsel.

Amblyodon dealbatus P. B. Viborg* (Strandgaard!); Östbirk (Fausb.); Moser ved Ringkjöbing (Fausb.).

Buxbaumia induscata Brid. Mell. Mosgaard og Marselisborg Skov (Fausb.).

Catharinea tenella Roehl. Östbirk (Fausb.); Holme (Fausb.).

Polytrichum strictum Menz. (juniperinum β alpestre autt. Jensen p. 64. P. affine Fk.). Denne Art eller Varietet — jeg er tilböielig til at antage det förste, men er ikke vis derpaa, da jeg aldrig har seet P. juniperinum paa de samme Lokaliteter — kjendes fra sidstnævnte, foruden ved de af J. anförte Kjendetegn, ved meget slankere Væxt og derved at Bladene i tör Tilstand ere tæt tiltrykte til Stængelen, især paa de unge Skud. Meget almindelig i höitliggende Sphagnumsmoser i Sydfyen, hvor P. juniperinum er temmelig sjelden; Estrup i Vendsyssel.

Polytrichum gracile Menz. Lyngby Mose (J. Lange!); Horreby Lyng paa Falster (Koch!); Norup Mose i Fyen (Frk. Rosenberg!); Kokhuset i Jylland (Fausböll!); Urup (Fausb.).

Georgia Mnemosynum Ehrh. Horreby Lyng (Koch).

Mnium androgynum L. Hist og her ved Sorö, i Sydfyen og vel over hele Landet; Voer Ladegaard (Fausb.). Fructificerende har jeg kun seet den fra Horreby Lyng paa Falster (Koch!).

M. stellare Hdw. Flere Steder ved Sorö*; Holme (Fausb.).

M. punctatum L. Almindelig paa Halvöen.

M. rostratum Schw. Flere Steder paa Falster (Koch!).

M. affine Bland. Med Frugt ved Sorö og ved Rödkilde i Sydfyen.

M. serratum Brid. Frederiksværk.

Bryum turbinatum Hdw. Hist og her paa Falster (Koch!).

B. turb. γ *latifolium* Br. eur.* (Br. Schleicheri Schw.). Tuerne meget tykke og höie, Bladene store, brede, hule. Eveldrup (Dr.!).

B. Duvalii Voit. Til denne Art henhörer kun Exemplarer fra Estrup i Vendsyssel. Alt övrigt tilhörer en Varietet af B. pseudotriquetrum med lange Nyskud, noget mere end sædvanlig nedlöbende Bladvinger og fjerntsiddende Blade.

B. neodamense Itzs. (B. pseudotriquetrum δ. cavifolium Sch. syn. p. 376). Nielstrup i Sydfyen*; Sorö*: Systofte paa Falster* (Koch!).

B. obconicum Hsch. De til denne Art af C. Müller henförte Individer fra Gyrstinge, henhöre utvivlsomt til en Varietet af

B. capillare. B. obconicum bör altsaa udgaae af Fortegnelsen over de danske Mosser.

Bryum intermedium Brid. Sorö; Ollerup i Sydfyen; Næsby ved Lögstör.

B. pallens Sw. Rönne paa Bornholm (Schjötz!); Mossö (Fausböll!).

B. uliginosum Br. Sch. Hist og her paa Falster (Koch!).

B. inclinatum Br. Sch. Sorö; Estrup i Vendsyssel.

B. cernuum Br. Sch. (B. pendulum Sch. coroll.). Löng ved Sorö (J. Lange!); Arrild ved Ribe (F. Müller!); Fregerslöv Mose og Haldum i Jyll. (Fausb.!).

B. erythrocarpum Schw. Hist og her paa Falster (Koch!); Lundbykrat ved Aalborg (Mörck!); Östbirk (Fausböll!); Haldum (Fausb.!); Ribe (F. Müll.!).

B. atropurpureum W. M. Söveien ved Sorö; flere Steder paa Falster (Koch!); Sohngaardsholm ved Aalborg (Mörck!); Haldum (Fausb.!).

B. pyriforme Sw. Haldum paa Kalk (Fausb.!).

B. albicans Wg. Björup paa Falster* (Koch!).

B. crudum Schreb. Sorgenfri frf. (J. Lange!); Egholm i Jylland frf. (Mörck!); Östbirk (Fausb.); Hald ved Viborg frf. Sammesteds en smalbladet Varietet, der meget nærmer sig til B. elongatum Dicks.

Dicranum undulatum Turn. Rigtige Exemplarer af denne Art har jeg kun seet fra Ruderhegn (frf.) og Boserupskov* (Jensen); Sorö*. Alt andet, hvad jeg har seet under dette Navn, tilhörer fölgende.

D. palustre Br. eur. (1,79. Sch. syn. p. 91. D. Bonjeani de Not. C. Müll.). Denne smukke Art er vistnok almindelig her i Landet i Törvemoser, men ikke adskilt fra D. undulatum, under hvilket Navn jeg har den fra alle Provindser (ogsaa med Frugt fra et Par Steder). Fra D. undulatum skjelnes den ved mindre robust Væxt, tyndere, i Randen og især paa Nerven mindre skarpt saugtakkede Blade, som ere mindre eensidige; enkelte Frugter i Svöbene; kortere, mindre böiet Kapsel. I flere Henseender nærmer den sig mere D. scoparium og D. Bergeri, men skjelnes i Almindelighed let

fra dem begge ved de stærkt bölgede, blöde, glindsende Blade og det lösere Cellevæv.

Dicranum Bergeri Bland. Voxestedet „Svendborg“ udgaaer.

D. Scottianum Turn. Skjöndt flere af de Arter, som have regelmæssig opret Kapsel, efter deres övrige Forekomst kunde ventes at ville findes her i Landet, have vi hidtil kun kjendt D. longifolium som dansk. Hertil kan nu föies ovennævnte, der er samlet steril af Hr. Schjötz paa Bornholm og med Frugt sammesteds af Hr. Jensen („D. fuscescens“ ex p.). Den danner tætte, bruungule Tuer; Bladene ere kun lidet eensidige, törre lidt krummede i Spidsen, glindsende, fra bred Basis sylformede, heelrandede, med tyk, udlöbende Nerve. Kapselen bleg, cylindrisk, opret, uden Striber, med lille Mund og meget korte Tænder; Laaget med lang Sylspids. Den meget nærstaaende D. fulvum, som muligviis ogsaa kunde findes her, afviger blandt andet ved længere Tænder, mörkere Kapsel, der med Alderen bliver sort, længere Blade, som ere mere eensidig krummede og i Spidsen tandede.

D. longifolium Ehrh.* *Stene i Sönderskov* ved Sorö.

Campylopus flexuosus Brid. (Dicranum Hdw.). For denne Art, saaledes som den opfattes af Schimper og Wilson, kan her i Landet kun opgives eet sikkert Voxested, nemlig Kobbermölleskoven ved Flensborg blandt Leucobryum (J. Lange!). Men ogsaa Dicranum Schleicheri Jensen hörer til denne Art. Den afviger kun fra Afbildningen i Br. eur. og Schimpers Exemplarer ved noget mere jevnt aftagende Bladspids; fra Campyl. densus (Dicranum Schleicheri) derimod ved smallere Nerve, mindre Celler undtagen de nederste og ved de rödbrune Basisceller. Hr. Lindberg troer ogsaa at kunne henföre D. brevipilum Jensen til Campyl. flexuosus; men den afviger formeget baade ved Cellevæv (et stort Parti större Celler ved Bladets Basis), Bladform (jevnt aftagende), forholdsviis bredere Nerve og fastere Consistens af Bladet til at kunne forenes med denne. Til Camp. brevipilus hörer

den imidlertid heller ikke, da den afviger ved Mangel af Haarspids og meget andet. Efter min Mening hörer den til *C. densus* Br. Sch., med hvilken den synes mig overeensstemmende i alt, undtagen at de nederste Celler i Bladet ere rödbrune som hos C. flexuosus.

C. torfaceus Br. eur. 1, 91. Meget liig foregaaende, men adskilt ved mere ugrenet Stængel, som kun forneden har Rodfilt, medens denne hos C. flexuosus gaaer til Toppen, mindre tætsiddende Blade med kortere og bredere Basis, smallere og forholdsviis længere börsteformet Spidse, smallere Nerve, mere aabent Cellevæv. Vorbjerg i Jylland (Fausböll!); raaddent Træ i en Törvemose ved Skjoldemose i Sydfyen.

Campylopus fragilis Br. eur. 1, 90 (Dicranum Funkii C. Müll. syn.). Adskilt fra C. flexuosus ved lavere, tættere, guulgrönne Tuer, der indvendig ere hvidlige (ikke som de foregaaende rödlige); Grenene korte, tæt samlede, meget skjöre; Bladene skjöre, forneden hvidlige, glindsende; Cellevævet mere aabent, uden de rödbrune Basisceller. Skovbakke ved Kobbermöllen ved Flensborg mellem Dicranum scoparium; Törvemose ved Pedersborg nær Sorö. Frugtformen hos alle disse 3 Arter er eens, og det er maaskee ikke ret at adskille dem som Arter, imidlertid have de et forskjelligt Habitus foruden de anförte Charakterer og Overgangsformer ere hidtil ikke iagttagne.

*C. densus** Br. eur.? (I, 93. Dicranum Schleicheri C. Müll. non Jensen. D. brevipilum Jensen p. 95?); see under C. flexuosus.

Dicranum denudatum Jensen p. 95 bör udgaae. Den tilhörer en Form af Ångströmia heteromalla, som er frembragt af Voxestedet, fugtig Törvejord. En enkelt tilstedeværende Kapsel viser det tilstrækkeligt, ligesom ogsaa Bladets Form og Nerven, som er meget smallere end hos Dicranodontium.

Ångströmia subulata Jensen p. 97 bör ogsaa udgaae af Fortegnelsen over danske Mosser. Hvad jeg tidligere har troet at turde henföre hertil, saavelsom Jensens Exemplarer fra Nordsjælland, tilhörer en fiin Form af Å. heteromalla, fra hvilken

Art de ikke adskille sig i nogen væsentlig Henseende. Efter Schimper findes den ægte Å. subulata kun i Bjergegne.

Ångströmia rufescens Müll. maa uden al Tvivl findes her i Landet. Den er sendt mig af Hr. Fausböll, som troer at have samlet den ved Thorsted nær Ringkjöbing.

Å. cerviculata Müll. Sjelden i Sydfyen. Jeg har kun bemærket den ved Skjoldemose.

Å. cervicul. β flagellifera. Haldum (Fausb.).

Å. crispa Müll. Lundbykrat ved Aalborg (Mörck!); Skaade (Fausb.); Thorsted (Fausb.).

Leptotrichum homomallum Hampe. Sönderskov ved Sorö, faa Exemplarer.

Meesea longiseta Hdw. Horreby Lyng paa Falster (Koch!).

Bartramia calcarea Br. Sch. Falster: Klint ved Östersöen (Koch!).

B. marchica Jensen p. 106. De sterile Exemplarer, jeg har henfört til denne Art, som jeg dengang kun kjendte af Beskrivelse, afvige noget i Bladform fra Exemplarer fra Zweibrücken, samlede af Bruch (meddeelte af Hr. Lindberg), og fra Afbildningen i Br. eur., idet Bladets Basis er bredere i Forhold til Længden. Ved meget lange og tynde, nedliggende Grene afvige de desuden saavel fra denne som fra B. fontana. Maaskee tilhöre de dog en af denne sidste Arts mange Varieteter. Exemplarerne fra Bornholm tilhöre B. fontana. B. marchica bör altsaa indtil videre udstryges af Danmarks Flora.

B. ityphylla Brid. Sorö; Östbirk (Fausb.); Skaade (Fausb.).

B. pomiformis Hdw. Sorö.

Encalypta streptocarpa Hdw. Skaade (Fausb.).

Barbula lævipila Brid. Ikke sjelden ved Sorö, ogsaa frf.; hist og her paa Falster (Koch). Den voxer ogsaa undertiden paa Stene, f. Ex. i Sorö Akademihave.

Barbula latifolia Br. Sch.* Falster ved Horreby, Horbelöv og S. Kirkeby; de 2 sidste Steder paa Steen (Koch!); ved Horne i Sydfyen paa gamle Træer; ved Ö. Skjerninge sammesteds paa Tömmer og Steen.

Barbula rotundifolia Hrtn.* = Tortula papillosa Wils. Bryol. Britt. p. 135, hvilket Navn er ældre end Hartmanns og derfor bör optages. Den synes ikke at være kjendt af tydske og franske Botanikere, skjöndt den uden Tvivl ogsaa forekommer der. Her er den meget almindelig, vistnok over hele Landet. Den forekommer ogsaa paa Steen: Sorö Akademihave.

B. tortuosa W. M. Skaade (Fausb.).

B. fragilis (Wils.)* (Br. eur. II, suppl. 4). Nærmest beslægtet med B. tortuosa. Tætte Tuer; Stængelen med faa Grene eller ugrenet, tæt bladet og med bruunt Rodfilt; Bladene oprette, stive, i tör Tilstand oprette eller noget snoede, heelrandede, fra lancetformet Basis med lang sylformet meget skjör Spids, der heelt udfyldes af den brede, trekantede glindsende Nerve; Cellerne i den nederste Deel af Bladet store, langstrakte, klare; höiere oppe omgives Nerven af et Parti mindre, fiirkantede Celler med Bladgrönt. Tvebo; Hanblomsterstanden endestillet, skivedannet med talrige Hanblomster; Kapselen cylindrisk; Laaget langt og krumt; Tænderne meget skjöre og let affaldende. — Denne mærkelige Art, som först er funden i Nordamerika, men for faa Aar siden opdagedes paa Dovre af Brödrene Hartmann, og senere er funden paa Kinnekulle i Sverrig af Lindberg, er meddeelt mig af Jensen under Navn af B. tortuosa β rigida (bestemt af C. Müller) fra Bobbeaaen paa Bornholm, og det er vistnok denne Art, der sigtes til i Byrol. dan., naar der omtales en Form af B. tortuosa med ukrusede Blade og stærkt glindsende Nerve.

B. convoluta Hdw. Almindelig ved Sorö, saavel paa Gaderne som paa Gangstier i Skove; Ollerup*.

Trichostomum rubellum Rabenh. Ribe (F. Müller!); almindelig i Soröegnen.

T. tophaceum Brid. Næsby ved Lögstör paa Leerskrænter; Kathrinebjerg Mölle ved Roeskilde (Jensen under T. trifarium).

T. rigidulum Sm. Broen over Flads Aa ved Fol nær Ribe (F. Müller!). Sterile Exemplarer fra Steengjærder ved Aastrup og Ollerup i Sydfyen höre maaskee hertil.

Trichostomum trifarium Sm. er efter Wilson en lille Form af T. tophaceum Brid., og til denne Art synes ogsaa Jensens Exemplarer fra Roeskildeegnen at höre.

Pottia lanceolata Müll. Sorö; flere Steder paa Falster (Koch!); Ollerup, ellers ikke bemærket i Sydfyen; Haldum (Fausb.!).

P. cavifolia Ehrh. Aarhuus (Fausb.).

P. minutula Hmpe. Bellingegaard og Björup paa Falster (Koch!).

P. Heimii Fürnr. Falster ved Guldborgsund (Koch!); Voxestedet „Staagerup" udgaaer; de der samlede Exemplarer tilhöre Formen *β* af P. eustoma.

Weissia cirrata Hdw. Östbirk (Fausb.); Skaade (Fausb.).

W. viridula Brid. Sorö; Falster almindelig (Koch!).

W. microstoma Müll. (Gymnostomum Hdw.). Ikke bemærket paa Falster (Koch). Exemplarer fra Aalborg (samlede af Justitsraad Mörck) höre nærmest til *Gymnostomum squarrosum* Wils. (Br. eur. 1, 17), der dog neppe er andet end en Varietet med fladrandede, lidt mere udspærrede Blade.

Zygodon viridissimus Brid.* Den forekommer paa alle Slags Træer og undertiden ogsaa paa Steen.

Z. conoideus H. T. (Z. Brebissoni Br. eur. III, 206). De her i Landet samlede Exemplarer (Haderslev og Flensborg) stemme i Cellevæv og Bladform ret vel overeens med franske Exemplarer, men ikke ganske med Beskrivelsen hos Schimper og Wilson samt Afbildningen i Br. eur. De afvige nemlig ved Bladene, der ere bredere og have mere jævnt aftagende Spids end Z. viridissimus, medens de angives at skulle være smallere og jevnt tilspidsede. De stemme saaledes i Bladform overeens med Z. Forsteri Wils. (Z. conoideus Br. eur. III, 207), hvortil Jensens Beskrivelse nærmest hörer, men adskilles tydeligt fra denne ved det tættere Cellevæv. Tegningen i Fl. dan. 2516 gjengiver tydeligt J. Forsteri, men stemmer ikke overeens med Originalexemplarerne fra Haderslev med Hensyn til Bladets Basisceller, og er formodenlig tegnet eller suppleret efter Afbildningen i Br. eur. Tænder har jeg ikke kunnet opdage, men Exemplarerne ere faa og i maadelig Tilstand.

Orthotrichum obtusifolium Schrad. Sorö*; Falster* almindelig (Koch). Med Frugt har jeg kun seet den fra S. Kirkeby paa Falster (Koch!).

O. cupulatum Hfm. γ. riparium Br. eur. III, 209. En udmærket Varietet, som adskiller sig fra Hovedarten ved mörkegrönne Tuer, stor, fuldkommen nögen Hætte, udskydende Kapsel, der i tör Tilstand er stærkt indkneben paa Midten, yngre lyseguul, ældre mörkebruun. Den voxer paa overskyllede Stene i Aaer og er meget almindelig i Sydfyen og vist i hele Landet (jeg har seet Exemplarer fra Sjælland og Bornholm). Til denne henhörer alt, hvad jeg har seet her fra Landet under Navn af O. rivulare Turn., som er en meget afvigende Art.

O. Sturmii Hoppe et Hsch.? (Br. eur. III, 209). Denne Art danner et Forbindelsesled mellem O. cupulatum, fra hvilken den adskiller sig ved Kapselens Form, mere haaret Hætte, oprette Tænder, större Væxt o. s. v., og O. rupestre, fra hvilken den skilles ved enkelt Mundbesætning af 16 oprette Tænder, krukkeformet, kun under Mundingen indkneben og utydelig 8-stribet Kapsel. Flere Steder i Sydfyen og paa Möens Klint har jeg samlet Exemplarer, som jeg troer at maatte henföre til den; men de ere ikke fuldstændige nok til sikker Bestemmelse, desuden ere Indre-Tænderne hos O. rupestre saa flygtige og, hvis jeg ikke tager meget feil, ofte aldeles ikke tilstede, saa at det bliver meget vanskeligt at adskille disse to Arter. Muligviis turde O. Sturmii endogsaa kun være en Form af O. rupestre.

O. leucomitrium Bruch er efter Schimper (Syn. p. 276) meget forskjellig fra O. diaphanum, hvoraf Jensen antager den for en haarlös Form. Jeg kjender den kun af Afbildningen i Br. eur. og Beskrivelse og tör ikke have nogen Mening derom, men da det Exemplar, hvorefter J. har optaget den i Bryol. dan. er for ufuldstændigt til at bestemmes, bör den idetmindste indtil videre udgaae af Fortegnelsen over danske Mosser.

Orthotrichum striatum Hdw. Dette Navn er vel ældre end O. lejocarpum Br. Sch., men det sidste bör dog foretrækkes, da Navnet striatum er upassende og vildledende anvendt paa den eneste Art med ustribet Kapsel, og desuden oprindelig ikke er givet denne, men en Sammenblanding af denne og flere andre Arter (cf. Wilson bryol. britt. p. 186).

O. Lyellii H. T. Almindelig ved Sorö* og i Sydfyen*; flere Steder paa Falster* (Koch).

O. stramineum Hsch. Vistnok den almindeligste Art i hele Landet, da den neppe mangler paa noget Skovtræ, og desuden hyppigt voxer paa Træer i Haver og paa Steen.

O. pumilum Autt. et Br. eur. (fallax Sch. syn. p. 264). Esrom Kanal (Liebm.!); Rönnede; Sorö almindelig; flere Steder i Sydfyen; Eveldrup i Jylland (Dr.!). Vistnok almindelig i hele Landet. Schimper anvender i sin Synopsis Navnet fallax paa denne Art, medens han restituerer Swartz's Navn pumilum for O. fallax Autt., hvad der let kan give Forvirring.

O. fallax Bruch. et autt. (O. pumilum Sch. syn. p. 263). Ö. Skjerninge og flere Steder i Sydfyen; Sorö.

O. tenellum Bruch? Paa gamle Piletræer flere Steder ved Ollerup og ved Horne i Sydfyen.

O. fastigiatum Bruch (Br. eur. III, 216). Skjöndt jeg meget ofte har været i det Tilfælde ikke at kunne sige med Bestemthed, om Individer henhörte til denne Art eller til O. affine — i denne vanskelige Slægt er det tidt umuligt, naar man ikke paa engang kan have alle Organerne tilstede — og ofte har været tilböielig til med Jensen at ansee dem for Former af samme Art, er dette dog en Sag, der maa kunne bevises, saalænge de dygtigste Bryologer saa bestemt erklære dem for forskjellige. Som oftest er det heller ikke svært at paavise Forskjellen, der ikke indskrænker sig til det af J. angivne, men ogsaa bestaaer i at Bladene ere kortere tilspidsede, Kapselen kortere og tykkere, mere indsænkt og Hætten videre. — Medens O. fastigiatum saaledes paa den ene Side staaer meget nær ved O. affine, staaer den paa den anden

Side saa nær ved *O. patens* Bruch (Br. eur. III, 215), at Vanskeligheden ved Bestemmelsen forøges meget betydeligt. Forskjellen mellem disse er endnu mindre og bestaaer fornemmelig kun deri, at Hætten hos O. patens er endnu mere klokkeformet og blegere, Kapselen blegguul, kortere og med lidt videre Munding, Laagets Spids kortere, hvorhos Skeden som oftest skal være besat med lange Haar. En Form, der med Undtagelse af det sidste Kjendetegn stemmer temmelig overeens med Afbildningen og franske Exemplarer, har jeg samlet ved Sorö, og, da den angives almindelig i Tydskland, forekommer den vel ogsaa her i Landet.

Orthotrichum speciosum N. E. Hist og her paa Falster (Koch); flere Steder ved Sorö.

O. coarctatum Br. Sch. (Ulota Bruchii Hornsch. Sch. syn. p. 256). De bornholmske Exemplarer, jeg har seet, henhöre til O. crispulum. Derimod har jeg samlet ægte Exemplarer paa Store Klint paa Möen. Foruden de anförte Kjendetegn adskilles den fra O. crispum ved större, mere robust Væxt og længere Börste.

O. crispulum Hsch. Gjelte Skov; Sorö; flere Steder i Sydfyen; Silkeborg. Vistnok ikke sjelden.

O. pulchellum H. T. Sorö (J. Lange!); Korselitze paa Falster (Koch); Hofmansgave (Frk. Rosenberg!); paa Thorseng har jeg ikke funden den.

O. jutlandicum Brid.* Falster ved Guldborgsund (Koch!).

Grimmia Hartmanni Schimp.* (syn. p. 214. Gr. incurva Hartm. Skand. flora ex p. Gr. apocarpa δ. gigantea Jensen ex p.). Store, löse, gröngule eller brune Tuer. Stængelen indtil 2″ lang, grenet; Bladene lancetformede, jevnt tilspidsede, de övre med meget kort Haarspids, Randen tilbagerullet, i frisk Tilstand udstaaende med opadböiet Spids, törre tiltrykte, krummede; Cellerne smaa, kun lidet tiltagende i Större1se mod Grunden; Frugten ukjendt. I Spidsen af Grenene har den oftest en Samling af stilkede Forplantningskorn uden Paraphyser, men omgivne af korte, ægformede, ukjölede Blade med flad Rand. Den staaer nærmest ved G. tricho-

phylla, men adskilles let ved de större, uregelmæssige Tuer, korte Haar, Bladcellerne ved Grunden, som ere kortere med bölgede Rande o. s. v. Meget almindelig i hele Landet paa Steen især i Skove.

Grimmia trichophylla Grev. Voxestedet „Svendborg“ rettes til Arreskov i Fyen. De i „sydfyenske Ögaards Veg.“ anförte Voxesteder tilhöre G. Hartmanni. Steril har jeg funden den ved Haven i Vendsyssel.

G. commutata Hüb.?* (Br. eur. III, 256). Store, löse, mörkegrönne Tuer; Stængelen træagtig, forneden med meget smaa Blade, foroven Bladene lange med kort, næsten glat Haarspids, aabne, ikke indrullede i Randen; Cellerne foroven meget smaa, runde, uigjennemsigtige, forneden langstrakt rectangulære med lige Sider, klare; Frugtstilken opret; Frugten stor, ægformet, trind; Laaget med skjævt Næb, neppe halv saa langt som Frugten; Hætten eensidig. Fra denne Beskrivelse afviger sterile Exemplarer, som jeg har samlet ved Nielstrup i Sydfyen og Hjortlund Kirkegaard ved Ribe, ved fastere Tuer, de forholdsviis længere nedre Blade, den tilbagerullede Bladrand og kortere Haar. Hr. Lindberg har imidlertid troet, at kunne henföre dem til denne Art, og Cellevævet stemmer ogsaa vel overeens med svenske Exemplarer. Desværre ere Grimmierne saa ofte sterile her i Landet, hvor de kun have Rullesteen at voxe paa; vi vilde vistnok ellers finde endnu flere Arter, som vi nu oversee.

G. funalis Br. Sch. (G. Schultzii Sch. syn. p. 208). S. Kirkeby paa Falster (Koch!).

G. patens Br. Sch.* (Racomitrium Sch. syn. p. 226). Hjortlund Kirkegaard ved Ribe.

G. acicularis Müll. Östbirk* (Fausb.).

G. fascicularis Müll.* Ourupgaard paa Falster (Koch!).

G. canescens Müll. Falster langs Östersöen (Koch!).

G. lanuginosa Müll. Fructificerende flere Steder i Jylland (Fausb.).

G. heterosticha Müll. Flere Steder paa Falster (Koch!); Sorö; vistnok over hele Landet.

Diphyscium foliosum Mohr. Træden Skov (Fausb.); Marselisborg Skov (Fausb.).

Pterigynandrum gracile Hdw., som hidtil ikke er funden med Frugt her i Landet, har jeg i de 3 sidste Foraar funden med enkelte Frugtkapsler paa en Bög i 2den Philosophgang ved Sorö.

Leptohymenium heteropterum Jensen* non Hüb. (Heterocladium Br. Sch. Br. eur. V, 480. Hypnum R. Spruce). Den Mos, som Jensen beskriver og afbilder fra Bornholm under dette Navn, tilhörer Hypnum heteropterum Spr., der er nærmest beslægtet med H. dimorphum Brid., medens Hübeners Navn tilhörer en Varietet af L. filiforme (β crassius Hartm.). De fleste Forfattere have sammenblandet disse to meget forskjellige Planter, men i Br. eur. og Schimpers syn. ere de klart fremstillede.

L. filiforme Hüb.* (Pterigynandrum Hdw. Br. eur. V, 460). Hvad Jensen udtaler som Haab, at denne Art vilde blive funden paa Bornholm, var alt gaaet i Opfyldelse, da det udtaltes. Af de Exemplarer af Hypnum heteropterum, som J. har meddeelt mig fra Bornholm, tilhöre nemlig nogle ovennævnte, som adskilles fra Hypnum het. ved kortere og tykkere Grene, tiltrykte Blade, der ere meget kortere og ikke jevnt udlöbende, men afrundede med en lille, kort, ligesom paasat Spids, mere hule og mindre stærkt tandede i Randen. Tuerne ere dernæst fastere, og Farven bruunguul (ikke grönguul). Selv afseet fra Frugtstanden, der skal være meget forskjellig, men yderst sjelden forekommer, er disse to Arters Henförelse til forskjellige Slægter vistnok berettiget.

Leucodon sciuroides Schv. Med Frugt paa en Ask i 1ste Philosophgang ved Sorö, April 1861.

Climacium dendroides W. M. Med Frugt flere Steder ved Kjöbenhavn (J. Lange!); Sorö (J. Lange!); Östbirk i Jylland (Fausböll!); Ollerup.

Neckera complanata Hüb. Ikke sjelden med Frugt i Sydfyen: hist og her ved Sorö.

N. pumila Hdw. har jeg funden fructificerende ved Sæbygaard i Vendsyssel foruden flere Steder i Sydfyen.

Neckera crispa Hdw. Paa Træer hist og her i Jylland* (Fausb.!).

Hypnum undulatum L. Hæsede Skov ved Gisselfeld; temmelig almindelig i Skovene paa Halvöens Östkyst og ikke sjelden i Frugt.

H. elegans Hook.* (Musci exot. t. 9. Wilson Bryol. britt. p. 408, t. LIX, C. Müll. Synops. II, 260. H. planifolium Brid. bryol. univ. II, 411). Til denne smukke Art, som först for nylig er bleven funden i Europa, nemlig i England, hvor den synes at være temmelig almindelig, og i Sverig, henhörer uden Tvivl en steril Mos, som er sendt mig af Jensen fra Bornholm under Navn af H. silesiacum determ. C. Müller. Maaskee ogsaa Individer fra Gandlöse i Sjælland, sendte af samme under Navn af H. pulchellum, höre hertil, men de ere for unge til at bestemmes nöiagtigt. Den ligner meget H. denticulatum, men afviger ved mere fjerntsiddende Blade, som ere længere, næsten haarformede, tilspidsede, med enkelte fjerne Tænder i Spidsen; Cellerne langstrakte, mindre; Hovedstængelen af fastere Consistens, nedliggende ligesom de korte, uregelmæssige Grene, medens H. denticulatum oftest træffes med bortraadnende Hovedstængel, eenslange, oprette Grene. Denne danner nedliggende, tætte Tæpper paa Jord og raaddent Træ, der strax ere iöinefaldende ved deres smukke Silkeglands, som de ogsaa bevare i törret Tilstand. Frugten er meget sjelden, Tvebo.

H. cupressiforme L. x resupinatum Schimp.* (syn. p 627. H. resupinatum Wils. Bryol. britt. p. 398, t. XXVII). Paa et Steengjærde ved Kongskilde Mölle nær Sorö har jeg samlet en steril Mos, som overdrog Stenene med tynde sammenhængende Plader. Efter Lindbergs Bestemmelse henhörer det til ovennævnte, med hvis Beskrivelse hos Schimp. og Wils. og Afbildning hos Wils. det stemmer overeens; men da jeg ikke har seet Originalexemplarer, og de af mig indsamlede vare sterile, tör jeg ikke afgjöre det. Exemplarerne ligne i Habitus i höi Grad H. incurvatum Schr.; fra de almindelige Former af H. cupressiforme afvige de ved meget tynde Grene, ved mörkt guulbrune, i Spidsen olivengrönne,

opadrettede kun lidet krummede Blade. En lignende Form har jeg samlet ved Trolleborg i Fyen.

Hypnum molluscum Hdw. Egebjerg paa Falster* (Koch).

H. riparium L. Hist og her paa Fyen og Halvöen; almindelig paa Falster (Koch).

H. pseudoplumosum Brid. Sorö flere Steder paa Steengjærder; Ormholt i Vendsyssel.

H. murale Neck?* Den samme Form, som Jensen omtaler fra Skjerninge, har jeg samlet flere Steder i Sydfyen paa Stene i Aaer og modtaget fra Höve ved Roeskilde af Jensen, altid steril. Den stemmer ikke ganske overeens med H. murale, ligner i Habitus Former af H. Rutabulum, men stemmer i Charakterer nærmest med ovennævnte.

H. incurvatum Schrad. Trolleborg i Fyen; Thorseng; begge Steder paa Træ.

H. piliferum Schreb. Meget almindelig i Sydfyen og af og til fructificerende; hist og her paa Falster (Koch).

H. albicans Neck. Med Frugt flere Steder ved Ollerup i Sydfyen; Ribe (F. Müller!); Lögumkloster (F. Müller!).

H. albic. γ. flavescens Jensen*. Denne Varietet, der iövrigt paa Straatage oftest er grön og ikke guul, findes hist og her paa Falster (Koch) og i Sydfyen, men altid steril.

H. glareosum Bruch. Sorö i Hjortnæsskoven*; Næsgaard paa Falster* (Koch!); Örbæklunde* og Staagerup* i Sydfyen.

H. plumosum L. var. paludosa Jens.* En meget afvigende Form, der maaskee ikke lader sig forene med Hovedarten. Den findes ogsaa i Flommen ved Sorö.

H. stramineum Dicks. Horreby Lyng paa Falster* (Koch).

H. giganteum Schimp. (Syn. p. 642). Meget nær beslægtet med H. cordifolium Hdw., fra hvilken den först nylig er adskilt af Schimper. Den synes at være ligesaa almindelig eller almindeligere end denne her i Landet. Jeg har Exemplarer fra flere Steder i forskjellige Provindser af dem begge. Den udmærker sig ved sin Störrelse (ofte over 1'), alle Deles kraftige Udvikling, den stærke Forgrening, især i Toppen,

der er temmelig regelmæssig finnet, og Grenenes mere sylformede Spids; de bredere Blades Hjörneceller ere vandklare og Blomsterstanden tvebo (cordifolium er enbo).

Hypnum nitens Schreb. Dalby paa Falster (Koch!); hist og her paa Halvöen, f. Ex. flere Steder i Vendsyssel; Skibild (J. Leth!).

H. purum L. Ikke sjelden fructificerende paa Falster (Koch) og i Sydfyen.

H. Stockesii Turn. Meget almindelig i Sydfyen og vistnok i hele Landets Skovegne.

H. reflexum Starcke. Björup paa Falster (Koch!).

H. strigosum Hfm.* Björup paa Falster (Koch); Thorseng; Horne og V. Hæsinge i Sydfyen.

H. brevirostre Ehrh. Med Frugt i Grydebjerg Skov ved Sorö; steril flere Steder ved Sorö; Lellinge i Sjæll. (J. Lange!); flere Steder paa Falster (Koch!)

H. polygamum Sch. (Syn. p. 604. Wils. Bryol. britt. p. 365. Amblystegium Br. eur. VI, 572). Under H. riparium omtaler Jensen en Form, der meget ligner H. stellatum. Herved sigtes uden Tvivl til denne Art, som jeg har modtaget fra ham fra Roeskildeegnen, fra Lyngbymose (J. Lange), og selv har samlet i Törvemoser ved Ollerup. Den er formodenlig ikke sjelden, men forvexlet med en af de to nævnte Arter, imellem hvilke den indtager Midtpladsen, idet den i Charakterer staaer nærmest H. riparium, og i Habitus meget nær H. stellatum. Fra den förste, af hvis Former den især ligner var. longifolium, afviger den ved de i Forhold til Længden smallere, mere langspidsede Blade, der ere noget udspærrede, ved tættere Cellevæv, længere Nerve, der naaer heelt ud i Spidsen, længere Börste samt ved den rödgule Farve. Fra H. stellatum afviger den ved mindre tæt siddende, smallere, mindre udspærrede Blade, ved Nerven, o. s. v. og desuden fra begge ved Kjönsforholdet, da den er flerbo, medens H. stellatum er tvebo, H. riparium enbo (ikke tvebo, som J. angiver).

Hypnum chrysophyllum Brid. Skarrit Sö (J. Lange!); Sorö; S. Alslöv og Horreby paa Falster (Koch!).

H. elodes R. Spruce (Lond. Journ. of Bot. 1845. Schimp. syn. p. 601. Wils. Bryol. britt. p. 362 t. LVI). Meget nær beslægtet med H. chrysophyllum, fra hvilken den fornemmelig er adskilt ved mere fjerntsiddende Blade, der ere langstrakt lancet-sylformede, smallere og mere jevnt aftagende mod Spidsen, og hvis Nerve er længere udlöbende. Den er noget finere i Væxt og nærmer sig i flere Henseender noget til fölgende. Den synes ikke sjelden her i Landet. Jeg har seet Exemplarer fra det nordostlige Sjælland (Jensen), det nordlige Fyen (Fr. Rosenberg) og Eveldrup i Jylland (Dr.).

H. Sommerfeltii Myr. (Vet. Ac. Årsber. 1831. Br. eur. VI, 582. Sch. syn. p. 600. H. stellatum c. tenella Jensen). Fiin som H. serpens, med hvilken den har nogen Lighed især i Kapselformen. Bladene tætsiddende, fra hjerteformet Basis hurtigt meget smalle og langspidsede, i Spidsen næsten sammenfoldede, nervelöse, udspærrede, i Grenenes Spids undertiden lidt kloformigt krummede; uregelmæssigt grenet, Grenene næsten oprette; Börsten forholdsviis meget lang, röd; Kapselen guul, krummet, tom indkneben under Mundingen. Hele Planten smukt guul; „enbo". Den kan neppe forenes med H. stellatum, idetmindste har jeg ikke seet Overgangsformer, og den staaer langt fjernere fra denne end fra H. chrysophyllum og H. elodes. Ledöie Plantage (Jensen); Möens Klint; Aarhuusegnen (Fausböll!).

H. irriguum Wils. (Bryol. britt. p. 361 t. XXV. Amblystegium Schimp. syn. p. 594. A. fluviatile Br. eur. V, 566. H. fluviatile Jensen et autt.). Under Navnet H. fluviatile skjulte der sig hidtil 2 Arter, som ere meget væsenlig forskjellige, af hvilke den rette H. fluviatile Sw. er almindelig i Skandinavien og i det Hele tilhörer Norden, men meget sjeldent forekommer i det sydlige Europa, medens ovennævnte, först af Wilson udskilte Art, derimod er almindelig i de sydlige Egne, men ogsaa forekommer temmelig almindelig her i

Danmark og et Par Steder i Sverig. Til denne hörer med lidt Modification Jensens Beskrivelse. Fra den ægte H. fluviatile Sw. skilles H. irriguum, som noget ligner H. filicinum, ved hele Plantens större Stivhed, stærkere Forgrening, med kortere Grene, som ere nedliggende og rodslaaende, medens H. fluviatiles lange, næsten udeelte Grene flyde med Vandet. Bladene ere dernæst mere eensidige, længere og mere skarpt spidsede, med fine Tænder i Randen (hos H. fluviatile fuldkommen heelrandede), Cellevævet tættere og Cellerne meget langstrakte (Kapselen kortere). Til de af Jensen anförte Voxesteder kan jeg tilföie Sorö, hvor jeg har samlet den med Frugt; Korselitze paa Falster (Koch!); Skaade (Fausb.); Yding (Fausb.); Ribe* (F. Müller!) og Slesvig* (T. Schjötz!). Derimod udgaaer Voxestedet „Flensborg". Den der af mig med meget unge Frugter samlede Art hörer nemlig til den ægte *Hypnum fluviatile* Sw. (musc. svec. Wils. Br. britt. p. 359, t. LV.) Amblystegium Schimp. syn. p. 594. Br. eur. VI, 567), og Flensborg er saaledes det eneste hidtil bekjendte Voxested i Danmark for denne nordiske Art.

H. commutatum Hdw. Hullebæk paa Falster* (Koch!); Eveldrup* (Dr.).

H. alopecurum L. med Frugt i Grydebjerg Skov ved Sorö.

H. polycarpum Hfm. Sorö; Ormholt i Vendsyssel; Ribe (F. Müller!).

H. viticulosum L. med rigelige Frugter paa Næsbyhoveds Slotsbakke ved Odense; Riis og Skaade (Fausb.!).

H. abietinum L.* har jeg intetsteds bemærket i Fyen og i Jylland kun paa Sandbanker ved Sæby i Vendsyssel; Falster paa en Skrænt ved Östersöen (Koch).

H. delicatulum Hdw. Ved at oversee, at Jensen, som tidligere havde deelt C. Müllers Mening om, at Hedwigs Navne for denne Art og H. tamariscinum burde ombyttes, havde forandret denne Mening, kom jeg i den „sydfyenske Ögaards Plantevæxt" til at angive denne Art som almindelig i Sydfyen og tamariscinum som sjelden, istedenfor omvendt. Denne Art, som i visse Egne af Sjælland, paa Möen og

Falster (Koch) er meget almindelig og maaskee almindeligere end H. tamariscinum, og af og til forekommer med Frugt, er i det sydlige Fyen og vistnok i flere Egne meget sjelden eller mangler ganske. I Sydfyen troer jeg at have funden den paa 2 Steder, men kan ikke bestemme den med Sikkerhed, deels fordi den er steril, deels paa Grund af Exemplarernes paa Grund af særeget Voxested noget abnorme Tilstand (det ene var paa en oversvömmet Eng).

Hypnum tamariscinum Hedw. er derimod overmaade almindelig vistnok i hele Landet og den forekommer af og til med Frugt i Sydfyen og ved Egebjerg paa Falster (Koch)

I Jensens Bryol. dan. opföres 255 Arter som danske. Af disse bör efter min Mening udgaae 11, nemlig Astomum alternifolium, Sphagnum laxifolium, Bryum neodamense, obconicum, Dicranum denudatum, brevipilum, Ångströmia subulata, Bartramia marchica, Trichostomum trifarium, Orthotrichum rivulare, leucomitrium, der deels kun ere at betragte som Varieteter af andre Arter, deels ere urigtig bestemte. Derimod anseer jeg 3 af de omtalte Varieteter for Arter, nemlig Polytrichum strictum, Orthotrichum fastigiatum og Hypnum Sommerfeltii. Antallet blev saaledes 247. Naar nu hertil föies de 17 nye Arter, som jeg ovenfor har beskreven, nemlig Astomum nitidum, Sphagnum fimbriatum, rigidum, Entosthodon ericetorum, Dicranum palustre, Scottianum, Campylopus torfaceus, fragilis, Barbula fragilis, Grimmia Hartmanni, commutata?, Leptohymenium filiforme, Hypnum elegans, giganteum, polygamum, elodes, fluviatile, udkommer som Tal for de i dette Öieblik bekjendte danske Mosser 264, foruden nogle, som ikke fuldkommen sikkert ere fundne her (Ångströmia rufescens, Orthotrichum Sturmii, patens).

De Bemærkninger, jeg kunde gjöre om enkelte Halvmossers Forekomst hos os, vil jeg undlade, da disse kun kunne have ringe Interesse, saalænge vi, desværre, savne en Fortegnelse og Beskrivelse af de Arter, som hidtil ere fundne her i Landet.

Pugillus plantarum imprimis hispanicarum,

quas in itinere 1851—52 legit *Joh. Lange.*

II.

C. Dicotyledoneæ.

a. Gymnospermæ.

I. Gnetaceæ.

Ephedra scoparia Lge. (in sched. pl. exsicc.), 4—8″ longa, ramosissima, rami ramulique oppositi v. verticillati, ramulis stricte erectis, gracilibus, subfiliformibus, virentibus, subfragilibus, striato-scabriusculis; vaginæ bidentatæ; amenta (typice) opposita, uniflora, pedunculata, pedunculo erecto, longitudine amenti v. parum breviore; involucrum e tribus vaginis (paribus squamarum connatarum) decussatis formatum, vaginis omnibus apice rotundatis, dorso fuscis, striato-plurinerviis, margine albido-membranaceis, inferioribus ad duas tertias, superiori ad dimidiam longitudinis partem fissa, tubo vaginæ superioris subexserto; germen (pseudonucula Mey.) exsertum, ellipsoideum, acutiusculum, utrinque convexum, rugosum, suturis lateralibus prominentibus bicostatum, tubillus rectus, apice oblique ligulato reflexo. — Specimina ♂ desunt.

In collibus gypsaceis ad Aranjuez (21 Mai c. fr. haud plene maturis)!

Obs. *E. fragilis* Desf. differt a nostra specie ramis crassioribus, magis fragilibus, amentis duplo majoribus, brevissime pedunculatis et præcipue involucri vaginis leviter (nec ad dimidiam partem) bilobis, tubo superioris longe exserto. Magis accedit nostra ad *E. græcam* C. A. Mey., sed hæc differt ramis non fragilibus, impresso-punctatis (nec elevato-scabriusculis), amentis ♀ cernuis (nec erectis), tubo vaginæ superioris intra vaginam sequentem recondito. An *E. Villarsii* Godr. et Gren. (fl. Fr. III, 161) huc pertineat, dijudicare nequeo, cum nonnisi planta mascula descripta sit, quæ in nostra specie desideratur; sed *E. nebrodensis* Tin., cui E. Villarsii accedere dicitur, optime differt a nostra amentis omnibus sessilibus.

II. Taxineæ.

Taxus baccata L. (Hisp. Tejo).

In fagetis regionis montanæ supra pagum Encinillas (prov. Burgos)! Oviedo (Ruiz-Pons)!

III. Cupressineæ.

Juniperus nana Willd. (Hisp. Sabina morisca). Lge. exs. Nr. 151.

In regione subalpina montium Carpetanorum (Pinar de Guadarrama, Cerro de las aguilas supra Navacerrada)!

J. *communis* L. (Hisp. Enebro).

Hinc inde per Cantabriam et Castellæ veteris partem borealem (v. c. ad Encinillas)!

J. Oxycedrus L. (Hisp. Cada).

In montibus Carpetanis; San Anton pr. Malaga!

J. phoenicea L. (Hisp. Sabina).

In collibus calcareis ad Encinillas; in pinetis solo arenoso ad portum Stæ. Mariæ!

IV. Abietineæ.

Pinus halepensis Mill. (Hisp. Pino carrasco).

Ad promontorium Charidemum (Cabo de Gata) copiose!

" *β. minor*, arbor humilior, ramis gracilioribus, conis minoribus.

In montibus prov. Murciæ ad Tobarra et prope Murciam urbem ad Fuensanta et alibi!

Pinus Pinaster Soland. (P. maritima *β*, minor Duham.) (Hisp. Pino negral).

In montibus Carpetanis supra pagum Guadarrama; Sierra de Alfacar fl. granat.!

P. maritima Lam. (P. maritima *α*. major Duham.).

In regione littor li Cantabriæ (Bilbao) et Galleciæ frequens!

P Pinea L. (Hisp. Pino real).

In Hisp. boreali rarior (Santander; in Gallecia hinc inde); in Cast. utraque frequenter culta; in montium Marianorum regione montana arbor prædominans; ad oras Mediterranei frequens!

P. silvestris L. (Hisp. Pino chopo, P. silvestre).

In montium Carpetanorum regione montana superiore ad subalpinam usque frequens!

b. Apetalæ.

V. Betulineæ.

Betula verrucosa Ehrh. (Hisp. Abedul).

Cuesta del Escudo (prov. Santander); el Castro (Leon)!

B. carpathica Willd.

In regione montana Galleciæ ad Santiago de Castelo et Vallina de Doncos!

Alnus glutinosa Gärtn. (Hisp. Aliso).

In Gallecia hinc inde (Santiago de Compostela, Tuy etc.); Villafranca del Vierzo et alibi in montibus Legionensibus frequens!

VI. Cupuliferæ.

Corylus Avellana L. (Hisp. Avellano).

In Gallecia hinc inde (Doniños pr. Ferrol, Betanzos, Sierra Meirama)!

Castanea vulgaris Lam. (Hisp. Castaño).

In Gallecia frequens!

Fagus silvatica L. (Hisp. Haya).

In regione montana supra Encinillas (prov. Burgos) solo calcareo, ubi silvas format!

Quercus coccifera L. (Hisp. Carrasca). Lge. exs. Nr. 152.

La Mancha; in montibus Marianis ad Valdehuertas; Carmona, Chiclana, S. Anton pr. Malaga!

Q. pseudococcifera Desf. (Hisp. Coscoja).

Cerro Zumbalejo pr. Jaen!

Q Ilex L. (Hisp. Encina).

Per totam Hispaniam frequens, maximâ vero abundantiâ in collibus calcareis ad Encinillas, ubi dumeta densa, humili staturâ sed copiose fructifera, format.

Q. Bellota Desf. (Hisp. Bellota).

Casa de Campo fl. Matrit.!

Q. Suber L. (Hisp. Alcornoque).

Prope oppidum Tuy Galleciæ; Sierra Morena pr. Cordoba!

Q. gracilis Lge. in sched. pl. exsicc., arbor mediocris (ad tribum Q. Ilicis pertinens), ramis gracilibus; folia coriacea, petiolo triplo longiora, anguste lanceolata, acuminata, margine undulata, ceterum integerrima v. leviter et remote serrata, supra glabra, cano-viridia, subtus dense breviterque tomentosa; pedunculus foliis brevior; cupula (1—3 in quovis pedunculo) e basi attenuata obconico-ovalis, squamis cano-villosis, ovato-lanceolatis, superioribus adpressis, inferioribus subsquarroso-patulis; glans parva et tenuis, elongato-conica, valde acuminata, cupulâ subduplo longior.

Campo de Valentin pr. Bilbao (25 Oct. c. fr.)!

Obs. Foliis angustis, utrinque valde attenuatis, cupula elongato-contracta, glande minuta, gracili et elongato-acuminata etc. abunde differt ab omnibus formis Q. Ilicis, et quoad habitum

potius species quasdam americanas (v. c. Q. Phellos v. Q. cinerea Mx.) in memoriam revocat.

Quercus lusitanica Lam. (Hisp. Quejigo).

Doncos Galleciæ; Encinillas (prov. Burgos); Casa del Campo fl. Matrit.; Escorial; in montibus Marianis a Cordoba ad la Carolina frequens! Monasterio Extremaduræ (hb. Schousboe)!

„ *β, boetica* Boiss.

In dumetis ad pagum Trasierra (Sierra Morena)!

Q. Toza Bosc. (Hisp. Melojo).

In Gallecia hinc inde (Seijo, Santiago de Compostela, Lugo etc.); in montibus Legionensibus frequens; Escorial! Monasterio Extremaduræ (Schousb.)!

Q. cerrioides Willk. et Cost. (Willk. pug. p. 124).

Jarayseco Extremaduræ (Schousb.)! Specimina optime cum descr. cel. Willk. l. c. conveniunt, nisi quod folia minora sunt (2 poll. longa, 1" lata).

Q. pedunculata Willd. (Hisp. Roble).

In Gallecia et montibus Legionensibus hinc inde!

VII. Salicineæ.

Salix fragilis L.

In Hispania boreali hinc inde (Santander; Otero (Vierzo); ad ripas fl. Minii pr. Tuy Galleciæ); in Hisp. merid. cultam vidi pr. Almeria!

S. alba L. (Hisp. Sauce blanco).

Ad rivulos pr. Santander Cantabriæ!

S. amygdalina L. *α. discolor.*

Ad margines fluviorum et rivulorum Hispaniæ borealis (Bilbao, Santander etc.), centralis (Sierra Guadarrama) et australis (Cordoba)!

„ * *microphylla* Lge., frutex prostratus foliis parvis, subtus albidis, stipulis petiolo longioribus.

Ad ripas fl. Minii pr. oppidum Tuy Galleciæ!

Salix purpurea L.

Cum priori ad rivulorum margines, ubi hæ duæ species, generis ceterum in Hispania parce repræsentati, frequentissimæ, sæpe vasta saliceta formant.

S. incana Schrank.

Ad ripas rivulorum Cantabriæ hinc inde (Bilbao, Ontoneda et los Perales ad flum. Pas); ad margines fluvii Darro pr. Granatam urbem!

Obs. Hæc species vix, ut voluerunt cell. Grenier et Godron, in tribu S. amygdalinæ collocanda est, sed ut quoad habitum, ita et quoad characteres magis accedit ad S viminalem. et certissime ad hujus tribum (Vetrix Fr.) referri debet. Amentis enim præcocibus subsessilibus, squamis amenti junioribus quidem concoloribus sed mox apice coloratis etc. ab omnibus Amerinis recedit. In harum tribu insuper amenta mascula semper centripeta inveni (floribus amenti inferioribus primum evolutis) dum S. ripariæ (ut S. viminalis) inflorescentia centrifuga est.

S. viminalis L. (Hisp. Mimbrera).

In dumetis humidis, ad rivulos etc. haud rara (Santander; Gallecia pl. loc.)!

S. cinerea L. (Gallec. Salgeiro).

In locis humidis hinc inde: Gallecia ad Santiago de Compostela et Tuy; Villafranca del Vierzo; Sierra Guadarrama!

„ *β, aquatica* (S. aquatica Sm.).

Ad ripas fl. Darro pr. Granatam urbem (13 Apr. c. fr.)!

S. oleæfolia Vill. (S. salviæfolia Link? non Rchb. ic. fl. germ. XI, 580).

Ad ripas fl. Minii pr. Tuy Galleciæ; Casa de Campo fl. Matrit.; ad ripas fl. Guadiato (mont. Marian.)!

S. pedicellata Desf.

In Boetica (loco speciali non indicato, herb. Schousb.)!

S. aurita L. (Gallec. Salgeiro).

In locis humidis Cantabriæ (Bilbao, Santander) et Galleciæ (Lugo, Santiago)!

Salix nigricans Sm.

Specimen sterile, in Extremadura (loco speciali non indicato) lectum, in herbario Schousb. adest, quod huc pertinere suspicor, quamvis, propter statum mancum speciminis, vix tute determinari potest. Hæc species nondum, quantum scio, in Hispania antea lecta, ulterius igitur inquirenda est.

S. repens L.

In pratis ad pagum Valdomar Galleciæ!

S. reticulata L.

In regione alpina Pyrenæorum Hisp. ad Port de la Picade et Pas d'Escalette (20 Aug. c. fl.)!

Populus tremula L. (Hisp. Temblon).

Cuesta del Escudo (prov. Santander)!

P. alba L. (Hisp. Alamo blanco).

In tota Hispania frequenter culta et hinc inde subspontanea. Specimina amentis androgynis legi pr. Malaga!

„ * *subintegerrima* Lge., foliis coriaceis persistentibus, ovato-orbicularibus (junioribus rhombeo-ovatis), obtusissimis, obsolete sinuatis v. integerrimis. Forma insignis, forsan specifice distincta.

In ambulacris circa Gades (Febr. c. fl. ♂ et ♀)! Utrera (herb. Schousb.)!

VIII. Urticeæ.

Urtica urens L. (Hisp. Ortiga menor).

In Hispania tota frequens!

U. membranacea Poir.

In agris, hortis, ruderatis Galleciæ frequens (Lugo, Ferrol. Cobas, la Coruña, Santiago, Pontevedra, Tuy); in provinciis meridionalibus hinc inde (Sevilla, Cordoba, Granada. Almeria)! In Hispania vero centrali eam nec ipse observavi nec indicatam inveni.

U. pilulifera L. var., stipulis ovali-lanceolatis, nec late ovatis ut in forma typica, a qua ceterum vix differt. An U. balearica L.? In ruderatis arcis Alhambræ (Apr. c. fl.)!

Urtica dioeca L. (Hisp. Ortiga mayor).

In Hispania boreali et centrali frequens! Meridiem versus, ut videtur, rarescit.

Parietaria diffusa Mert. & Koch (Hisp. Pelosilla).

In muris rupiumque fissuris per totam Hispaniam passim, et a variis autoribus variis nominibus (P. judaica, P. offfcinalis, P. erecta) designata. Staturâ, foliorum formâ (ab orbiculari-ovata ad lanceolatam) etc. maxime variabilis stirps, et nonnullæ ejus formæ excentricæ *P. erectæ* M. & K. haud dissimiles, sed hæc species, Europæ boreali-orientalis civis, in Hispania certe non occurrit.

P. mauritanica DR., species, æque ac prior, ut videtur, polymorpha. Præcipue duas formas insignes notavi, ulteriori observationi dignas:

„ *β*, *latifolia* Lge., caule simpliciusculo, foliis late rhombeo-ovatis, abrupte acuminatis, lamina basin versus in petiolum subcontracta, cymis (junioribus) glomerato-congestis (nec elongatis, pedunculatis).

In Hispania (circa Gades?) Cabrera in hb. Agardh! Cacillas (Cacella?) Lusitaniæ (hb. Schousb.)!

„ *γ*, *minor* Lge., multicaulis, gracilis, caulibus 3-5-pollicaribus; foliis quam in typo 2-4-plo minoribus, cymis laxiusculis, breviter pedunculatis.

Jarayseco Extremaduræ (hb. Schousb.)!

Obs. Varietates supra commemoratæ hinc (*β*) ad *P. diffusam*, hinc (*γ*) ad *P. lusitanicam* accedunt, sed notis optimis distinctæ, et nisi forte specifice distinguendæ, cum P. mauritanica certe associari debent. A P. diffusa enim recedunt caule glabriusculo, foliis trinerviis (nec triplinerviis), longius acuminatis, papyraceis, caryopsi castaneo (nec nigro); a P. lusitanica foliis acuminatis, pilosis, bracteis latioribus, cymis multifloris, perigonio ☿ deflorato accrescente etc. abunde distinguuntur.

P. lusitanica L.

Trujillo et Navalmoral Extremaduræ (hb. Schousb.)!

IX. Salsolaceæ.

1. *Chenopodieæ.*

Beta procumbens Chr. Smith (B. silvestris Desf., B. diffusa Coss. pl. crit. p. 179). Lge. exs. Nr. 159.

In cactetis pr. Almeria; in rupibus promontorii Cabo de Gata (Dec. c. fl. et fr.)!

B. vulgaris β, maritima Moq. (B. maritima L.) (Hisp. Acelga silvestre).

Ad littora Oceani in Cantabria (San Sebastian) et Gallecia (Doniños, la Coruña, Vigo); inter Murcia et Almeria frequ.!

„ *δ, macrocarpa* Moq. (B. macrocarpa Guss.) glomerulis valde remotis, 2-3-plo quam in forma vulgari majoribus (fere Pisi magnitudine) insignis.

Malaga (Hänseler in hb. Agardh)!

Chenopodium ambrosioides L. (Lge. exs. Nr. 160) (Hisp. Té de España).

Circa Bilbao et Santander Cantabriæ; in Gallecia passim (Cobas, Puentedeume, Betanzos, el Burgo, Pontevedra, Tuy); Burgos; in Hispania mediterranea frequens!

„ *β, angustifolium* Moq., foliis anguste linearibus, subintegerrimis, glomerulis minutis remotis.

In loco non indicato Boeticæ (Cabrera in hb. Ag.)!

Ch. Botrys L. (Hisp. Biengranada).

Valladolid, Benavente (Cast. vet.)! Cadiz (Cabr. in hb. Ag.)!

Ch. Vulvaria L. (Hisp. Sardinera).

La Coruña; Encinillas, Valladolid; Guadarrama; Murcia!

Ch. polyspermum L.

In ruderatis Cantabriæ (Bilbao, Santander) et Galleciæ (Seijo, Puentedeume, Betanzos, el Burgo)!

Ch. murale L.

Per totam Hispaniam frequens!

„ *β, albescens* Moq.

Granada, in ruderatis!

Chenopodium album L. (Hisp. Cenizo comun).

In Cantabria et Gallecia haud infrequens; Villafranca Vierzo; Burgos; Sevilla!

„ *β, viride* Moq.

La Coruña, Vigo, Lugo!

Blitum rubrum (L.) Koch (Hisp. Armuelles silvestres).

Burgos, Madrid!

B. virgatum L. *γ, minus* Vahl (Hisp. Bledamora).

Guadarrama, Escorial, Casa de Campo fl. Matrit.!

B. capitatum L.

Boetica (circa Gades?) Cabr. in hb. Ag.!

2. *Spinacieæ.*

Atriplex rosea L.

In ruderatis ad Villafranca del Vierzo, Valladolid, Burgos! Monasterio Extremaduræ (Schousb.)!

„ *β, alba* Moq. (A. verticillata Lag.)

In ruderatis pr. Madrid (21 Oct. c. fr.)!

Obs. Glomerulis magnis, multifloris longeque remotis, bracteis dense et grosse tuberculato-muricatis, colore denique totius herbæ albo (ob indumentum dense lepidoto-farinosum) a formis reliquis A. roseæ valde differt, et forsan haud immerito ut distincta species nomen Lagascanum retineret.

A. hastata β, parvifolia Moq.

In agris ad Murciam urbem!

„ *γ, triangularis* Moq. (A prostrata Bouch.)

In ruderatis ad oppidum Ferrol Galleciæ!

A. obtusata Lge. ined., annua, rami erecto-patuli v. adscendentes; folia crassa, inferiora opposita, superiora alterna, ovato-cordata v. subhastata, obtusissima, obsolete sinuato-dentata v. integerrima, lepidoto-incana; spica terminalis et laterales densiflori; bracteæ fere ad basin separatæ, triangulari-reniformes, apice et auriculis lateralibus obtusissimæ, dorso plerumque tuberculatæ; semen minutum, nitidum.

In locis subhumidis ad margines flum. Manzanares pr. Madrid (25 Oct. c. fr.)!

Obs. Quoad habitum hinc ad *A. Babingtonii*, illinc ad *A. hastatam* (forma deltoidea et oppositifolia) accedit; a priori vero differt præter reliqua bracteis distinctis (nec ad medium connatis), a posteriori recedit foliis crassioribus magisque obtusis, floribus in spicas densissime congestis, bracteis denique obtusissimis reniformibus.

Atriplex patula L. β, angustifolia.

Portugalete, Santander, Encinillas! Almeria (Hänseler in hb. Ag.)!

„ γ, *erecta* (A. erecta Huds.)

Ad ripas fl. Manzanares pr. Madrid!

A. littoralis L.

In ruderatis oppidi Burgos!

Obione glauca (L.) Moq. (Lge. exs. Nr. 161) Hisp. Saladilla.

In agris et cactetis pr. oppidum Almeria, indeque per totum tractum ad Murciam usque hinc inde (Dec. c. fr.)!

O. portulacoides (L.) Moq. (Lge. exs. Nr. 162) Hisp. Cenizo blanco.

Ad littora Oceani tam in Cantabria (Portugalete, Santander) quam in Gallecia (Cobas, el Burgo, Pontevedra, Vigo); in salinis pr. Murciam urbem!

3. *Camphorosmeæ.*

Camphorosma monspeliaca L.

In arenosis subsalsis ad oppidulum Olmedo (Castell. vet.) 28 Jun. c. fl.!

Kochia prostrata (L.) Schrad.

Ad margines agrorum pr. Valladolid (1 Jul. c. fl.)!

K. scoparia (L.) Schrad.

In suburbiis Matriti extra portam Segoviensem (21 Oct.)!

Echinopsilon hyssopifolius (Pall.) Moq.?

Ramulus in herb. Agardhiano conservatus, olim a Cabrera sine loci specialis indicatione (verosimiliter in Boetica

lectus) communicatus est. Ab E. *hirsuto* differt foliis linearibus, valde tomentosis, spinulis calycinis discum æquantibus eove longioribus, apice subhamatis.

4. *Corispermeæ.*

Inter plantas hispanicas herbarii Agardhiani, quas perlustrare cel. J. G. Agardh mihi benevole permisit, adest frustulum *Corispermi* cujusdam, a beat. Cabrera olim missum (loco natali pro more non indicato), tam imperfectum, ut vix rite determinari possit. Accedit ad *C. tenue* Lk. spicâ laxiflorâ valde interruptâ foliisque floralibus caulinis similibus, sed differt ab hoc fructu ovali-orbiculari, late alato, apice emarginato, nervo foliorum subtus prominente, et potius forsan ad *C. Marschallii* Stev. vel ad *C. marginatum* Cav., nobis incognitum, referendum est. Ulterior investigatio botanicorum hispanicorum docebit, an et quænam species hujus generis in Boetica proveniat.

5. *Salicornieæ.*

Salicornia herbacea **L. (Hisp. Pollo).**

Ad littora Oceani per Cantabriam (Portugalete, Santander) et Galleciam (Coruña, Pontevedra); in salinis ad Murciam urbem!

S. *fruticosa* L. (Arthrocnemon fruticosum Moq., Lge. exs. Nr. 170). (Hisp. Almajo salado, Sosa alacranera).

In salinis Hispaniæ mediterraneæ frequens!

„ *β*, *radicans* (S. radicans Sm.)

Ad littus Oceani pr. Cobas Galleciæ!

S. *macrostachya* Moric. (Gren. et Godr. fl. Fr. III, 29, Arthrocnemum fruticosum *γ*, macrostachyum Moq.) (Hisp. Sapillo).

Cum priori (*α*) in planitie argillosa subsalsa inter Lorca et Totana (prov. Murcia); Cabo de Gata!

Obs. Species certissime a S. *fruticosa* L. distinctissima, nec, ut censet cel. Moquin-Tandon, ejusdem modo varietas. Præter

characteres optime a cell. Gren. & Godr. expositas etiam in omnibus, quæ examinavi, S. fruticosæ speciminibus, semina vidi pericarpio (opaco, sub lente leviter papillato, fusco-cinereo, stylo persistente terminato) arcte adhærere, dum e contrario S. macrostachyæ semina nigra, nitida, dense muricata pericarpio tam laxe inclusa sunt, ut minimo tactu cadant. In hoc respecto igitur S. fruticosa, ni fallor, magis affinis est S. herbaceæ quam S. macrostachyæ, nec explicare possum, quomodo varii autores S. herbaceæ „pericarpium adhærens", S. fruticosæ „pericarpium distinctum" tribuere possint; ideoque haud inutile erit, in plantis vivis denuo rationem seminis et pericarpii in his speciebus investigare.

6. *Suædeæ.*

Suæda pruinosa Lge. ad int. (S. fruticosa δ, brevifolia Moq. in Lge. exs. Nr. 164), ramis tortuoso-divaricatis, apice inter flores pubescentibus, foliis ovato-globosis, brevissimis, densissime imbricatis, pruinoso-papillosis indeque glaucescentibus a *S. fruticosa* Forsk. abunde videtur distincta, quare ad interim nomine novo designatam, ulteriori observationi commendo. An huc pertineat S. frutic. δ. brevifolia Moq. in DC. prodr. XIII, 2,157 ex Ægypto, nescio.

In salinis pr. Murciam urbem (25 Nov. c. fr.)!

Chenopodina maritima (L.) Moq. (Hisp. Mata).

Ad littora Oceani per Cantabriam (Portugalete, Santander) et Galleciam (el Burgo, Pontevedra); in salinis pr. Murciam urbem!

Ch. sativa (Cav.) Moq.

In planitie argillosa subsalsa inter Lorca et Totana (3 Dec. c. fr.)!

7. *Salsoleæ.*

Salsola Kali L. (α, *hirta* et β, *Tragus*) (Hisp. Mata pinchosa).

Ad littora Oceani hinc inde per Cantabriam (S. Sebastian,

Portugalete, Santander) et Galleciam (Cobas, Pontevedra, Vigo); in planitie arenosa inter Almeria et Cabo de Gata frequens!

Salsola Kali δ, tenuifolia Moq.

Torre Gorda pr. Gades!

S. *longifolia* Forsk. (S. oppositifolia Desf.) Lge. exs. Nr. 165. (Hisp. Salado negro).

Inter Murcia et Almeria frequens (Nov.—Dec. c. fr.)! Malaga (Hänseler in hb. Ag.)!

S. *vermiculata* L. *β, villosa* Moq.

Aranjuez!

„ *δ, microphylla* Moq. (Hisp. Caramillo).

Murcia (Nov. c. fl. et fr.)!

S. *papillosa* Willk. (Iber. Halbins. p. 146).

In planitie salsa et in montibus sterilibus pr. Nijar et alibi inter Lorca et Almeria (Dec. c. fr.)!

Caroxylon articulatum (Cav.) Moq. (Lge. exs. Nr. 167). Hisp. Matojo.

Sta. Catalina pr. Murciam urbem (Nov. c. fr.)!

C. *tamariscifolium* (L.) Moq. (Lge. exs. Nr. 168) (Hisp. Escobilla).

Puerto de la mala muger (prov. Murcia), circa Murciam urbem frequens (Nov. c. fr.)!

Halogeton sativus (L.) Moq. (Lge. exs. Nr. 159). (Hisp. Barilla fina).

In cactetis campisque aridis circa Murciam urbem frequens (Nov. c. fr.)!

X. Amarantaceæ.

(determ. cel. Moquin-Tandon).

Amarantus albus β, parviflorus Moq. (A. græcizans Willd., non L.)

In ruderatis pr. Madrid (Oct. c. fr.)!

A. *Blitum* L. (Moq.) *α. silvestris.* (Hisp. Bledo). Lge. exs. Nr. 172.

In ruderatis ad Doniños et la Coruña Galleciæ!

Amarantus Blitum β, *purpurascens* Moq.
In agris circa Murciam urbem (Nov. c. fr.)!

A. hybridus L.
Murciæ, cum priori! Malaga (Hänseler in hb. Ag.)!

A. chlorostachys Willd.
In ruderatis pr. oppidum San Sebastian (Oct. c. fr.)!

A. retroflexus L.
In suburbiis Matriti (Nov. c. fr.)!

A. hypochondriacus L.
Prope pagum Villa de Palos ad ripas fl. Cacabelos (Leon) subspontanea (19 Jul. c. fl.)!

Euxolus viridis (L.) Moq.
In ruderatis ad pagum Cobas Galleciæ; Santander!

E. deflexus (L.) Rafin. (Lge. exs. Nr. 171).
In ruderatis Galleciæ hinc inde (Ferrol, Betanzos, Coruña, Vigo) Sept. c. fl. et fr.!

β, *minor* Moq.
In plateis oppidi Aranjuez!

Polycnemum majus A. Br. (P. arvense γ, majus Moq.)
In agris ad pagum Cubillos (Leon)!

Pupalia atropurpurea (Lam.) Moq.
In Boetica, loco speciali non indicato (Cabrera in hb. Ag.)!

XI. Polygoneæ.

Emex spinosa (L.) Campd. (Lge. exs. Nr. 179).
La Coruña, Cadiz, Puerto de Sta. Maria, Sevilla, Almeria!

Rumex alpinus L.
Nuria (herb. Pourr.)!

R. Patientia L. (Hisp. Romaza).
In locis humidis ad pagum Encinillas (18 Oct. c. fr.)!

R. crispus L.
Ad sepes et in agris Cantabriæ (Portugalete, Santander, Encinillas) et Galleciæ (Ferrol, Coruña); Villafranca del Vierzo; Sierra Guadarrama; Granada!

Rumex obtusifolius L.

In pratis Galleciæ (Lugo, Sobrado, Santiago de Compostela)!

R. rupestris Legall. (Culturâ constans et nec cum *R. nemoroso* Schrad. nec cum *R. glomerato* Schreb. conjungenda).

In rupibus maritimis ad pagum Cobas Galleciæ (18 Sept. c. fr.)!

R. glomeratus Schreb.

In Cantabria, Gallecia et montibus Legionensibus frequens! Cast. vet. ad Lobajos, Burgos; Sierra Guadarrama!

R. pulcher L. (Hisp. Llampaza).

In Cantabria et Gallecia hinc inde; Villafranca del Vierzo, Burgos, Valladolid; Sierra Guadarrama, la Mancha; Jaen, Almeria!

R. scutatus L. (Lge. exs. Nr. 175) Hisp. Acedera.

Villafranca del Vierzo! Salvatierra Galleciæ (Pourr. hb.)!

R. induratus Boiss. et Reut.

In rupibus schistosis ad la Carolina (10 Mai c. fl. et fr.)! Aragonia (hb. Vahl)!

Obs. Ramis lignescentibus, profundius sulcato-striatis, ramulis florigeris persistentibus, foliis minoribus, sinu valvularum basilari angusto distinguitur a priori, cujus tamen meram varietatem esse suspicor.

R. thyrsoides Desf. *β, fissus* Gren. et Godr. (excl. syn. R. Acetosa β, fissus Koch).

In collibus gypsaceis ad Aranjuez; Jaen!

R. Acetosa L. (Hisp. Acedera).

Encinillas; Villafranca del Vierzo; Ferrol! Orense (Pourr.)!

R. biformis Lge. ind. sem. hafn. 1857 p. 26.

In rupibus maritimis Galleciæ borealis ad Doniños et la Coruña (Sept. c. fr.)!

Obs. Foliis carnosis (plantæ ♀ plerumque glaberrimis nitidis, ♂ breviter puberulis), auriculis conniventibus v. invicem se tegentibus, squamis valvularum callosis deflexis, truncatis, magnis (ipsius valvulæ 1/3 longitudine) etc. ab omnibus affinibus videtur bene distincta species et per 5 annos culta constantem sese præbuit. An vero forma silvestris sit *R. hispanici* (Munt.)

Koch, ulterius inquirendum; descriptio non convenit et specimina vulgo in hortis culta multo magis ad R. Acetosam accedunt quam ad nostram plantam.

Rumex tingitanus L. (Lge. exs. Nr. 173).

Lobajos et alibi Castell. vet.; Cadiz, Puerto de Sta. Maria!

R. Acetosella L. *β, angustifolius* Koch Syn.

Galopagar fl. Matrit. (11 Jun. c. fl.)! Forma typica in Hisp. boreali et centrali frequens.

R. suffruticosus J. Gay.

Monsein, Aguiana (herb. Pourr., eodem nomine designatus)!

R. bucephalophorus L. (Lge. exs. Nr. 174).

In Gallecia hinc inde; in Hisp. centr. et merid. frequens!

„ *var.* pedicellis glanduloso-pubescentibus.

In agris pr. Granada! Malaga (Hänsel. in hb. Ag.)!

Polygonum Bistorta L. (Hisp. Bistorta).

Nuria, S. Pablo de los Montes (Pourr.)!

P. viviparum L.

Nuria, Vallée d'Eyne (Pourr.)!

P. amphibium L.

Santander; Doniños Gallecıæ!

P. serrulatum Lag.

In humidis ad Malaga (Hänsel. in hb. Ag.); Murcia!

P. Persicaria L. (Hisp. Duraznillo).

In Cantabria et Gallecia frequens; Villafranca del Vierzo; Murcia!

P. strictum All. (P. minus Huds.)

Ad rivulos prope oppidum Burgos!

P. laxiflorum Whe.!

San Sebastian Cantabriæ (Oct. c. fr.)!

P. Hydropiper L. (Hisp. Pimienta de agua).

In Cantabria et Gallecia frequens; Villafranca del Vierzo!

P. alpinum All.

Nuria (Pourr.)!

4

Mo. Bot. Gard

Polygonum Convolvulus L.

Coruña, Santiago de Compostela, Lugo; Villafranca del Vierzo; Escorial!

P. dumetorum L.

Monsein (Pourr.); Santander!

P. aviculare L. (Hisp. Yerba de la golondrina).

Per totam Hispaniam frequens, variis formis ludens.

P. equisetiforme Sibth. et Sm. (non Gren. et Godr.) Lge. exs. Nr. 176. (Hisp. Yerba de la sangre).

Murcia; Cordoba, Sevilla!

P. maritimum L. (Lge. exs. Nr. 177).

Ad littora Cantabriæ et Galleciæ hinc inde; Almeria, Cabo de Gata!

P. Bellardi All. (Meisn. in DC. prodr. XIV, 98; Lge. exs. Nr. 178).

Inter segetes Castellæ veteris frequens (Burgos, Valladolid, Olmedo etc.)!

XII. Laurineæ.

Laurus nobilis L. (Vulg. Laurel).

In Gallecia frequens; Santander (Sept.—Oct. c. fl. et fr.)!

XIII. Thymelæaceæ.

Daphne Gnidium L. (Lge. exs. Nr. 181). Hisp. Torvisco.

In Gallecia montana et littorali frequens; Villafranca del Vierzo; Santander! (In Hisp. centr. et merid. frequens).

D. alpina L.

In Boetica, loco speciali non indicato (Cabr. in hb. Ag.)!

D. Laureola L. (Hisp. Adelfilla).

Becerrea Galleciæ! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

Thymelæa Passerina (Stellera Passerina L., Passerina annua Wkstr.).

Encinillas (prov. Burgos); Carucedo (distr. Vierzo); Olmedo (Cast. vet.); Cienpozuelos fl. Matrit.! Aranjuez (Pourr.)!

Thymelæa virgata (Desf.) Endl. *β, densiflora* nob., foliis crebrioribus subimbricatis, floribus bracteas superantibus iisve æquilongis, in spicam densam (nec interruptam) dispositis; tomento niveo potius quam sericeo-cano.

In Hispania (australi, loco natali non indicato) Cabr. in hb. Ag.! hb. Liebm.!

Obs. Hæc species boreali-africana nondum, quantum scio, in Hispania lecta fuit (cf. Meisn. in DC. prodr. XIV, 553), quare suspicari fas erat, hanc et plures forsan species africanas immixtas fuisse plantis hispanicis, beato Agardhio olim a b. Cabrera communicatis. Sed in herbario Liebmanniano specimina prorsus similia adsunt cum schedula adjecta „ex Hispania", casu autem infausto in his quoque nec loci specialis neque collectoris ulla indicatio adest. Ulterior investigatio docebit, utrum hæc planta vere hispanica sit et ubinam crescit. Characteres supra indicatæ, quibus specimina hispanica a mauritanicis recedunt, ad novam speciem constituendam vix sufficiunt.

Th. thesioides (Lam.) Endl. (Daphne humilis Vahl herb.! Passerina thesioides Wikstr., P. linearifolia herb. Pourr.)!

In locis incultis solo calcareo ad Monte Torozo (prov. Valladolid) 7 Jul. c. fl. et fr.! Aragon. inter Zaragoza e Fraga (Pourr.)!

Obs. Absque dubio cel. Meisner, si specimina perfecta hujus plantæ vidisset, eandem vix cum *Pass. elliptica* Boiss. (Th. thesioides *β*, elliptica Meisn. in DC. prodr. l. c.) conjunxisset. — Specimen authenticum P. thesioidis Wikstr., ab ipso Wikströmio determinatum, a beato de Jussieu olim in Hispania lectum et nomine *Daphnes humilis* in herb. Vahlii asservatum, comparavi idemque tam cum speciminibus meis exacte convenire quam a P. elliptica longe differre persuasus sum, quare ad cognitionem pleniorem speciei hucusque imperfecte cognitæ ut nonnihil contribuam, brevem ejusdem descriptionem, cum Th. elliptica comparatam, hic adjiciam:

Th. elliptica.	*Th. thesioides.*
Folia ovali-linearia, obtusa, subplana, pubescentia; inflorescentia laxiflora, interrupte spicata; flores foliis floralibus ovalibus longiores v. subæquilongi; perigonium fusco-purpureum lobis brevibus obtusis.	Folia glaberrima, acuta, subcurvata, margine involuta, surculorum sterilium lineari-filiformia, caulina lanceolata-linearia, floralia linearia elongata, floribus (saltem in ♀ et ☿) subduplo longiora; inflorescentia densiflora; perigonium sordide flavum, lobis angustioribus.

Obs. Th. elliptica regionis subalpinæ et montanæ superioris montium Hispaniæ australis incola est; Th. thesioides vero, priori multo rarior, ad planitiem siccam Hispaniæ centralis pertinere videtur.

Thymelæa Sanamunda All. (Pass. Thymelæa DC., Lge. exs. Nr. 183).

In monte Cerro Mazotta supra Escorial (16 Jun. c. fl.)! Montjuy, Vich (Pourr.)!

Th. coridifolia (Lam.) Endl. (Daphne ericæfolia herb. Vahl., Passerina cantabrica hb. Pourr.; P. coridifolia Wikstr., Lge. exs. Nr. 184).

In ericetis ad pagum Videiros inter Puentedeume et Betanzos Galleciæ (20 Sept. c. fl.); el Hueto pr. Santander (10 Oct. defl.)! in Cantabria et in Asturiæ et Galleciæ conterminis (Pourr.)!

Obs. Frutex ericoideus, repetito-divisus, ramis lignosis gracilibus, diffusis v. adscendentibus etc. optime distinctus; nulli vero congenerum propius accedit quam *Th. dioecæ* et *Th. calycinæ*, et certissime ad harum tribum, nec, ut vult cel. Meisner l. c., ad tribum Th. Sanamundæ (quæ ramis erectis simplicibus subherbaceis differt) referenda est.

Th. calycina (Lapeyr.) Meisn. *β, pilosa* nob.

In fagetis solo calcareo reg. mont. supra Encinillas (prov. Burgos) 18 Oct.!

Obs. Specimina a me lecta floribus destituta ideoque ægre determinanda prius ad *Th. tinctoriam* retuli, sed collatis pluribus

speciminibus cum meis perfecte identicis, variisque speciminibus Th. tinctoriæ genuinæ, plantam nostram ab hac (et a *Th. nivali*) variis notis differre et cum *Th. calycina* arcte conjunctam esse nunc edoctus sum. Suspicor enim, quod jam cel. Meisner (etsi dubitanter) monuit, Th. tinctoriam et Th. nivalem ad unam eandemque speciem pertinere, ita ut prior forma vestita (planitiei et montium humiliorum incola), posterior vero forma glabrata (regionem alpinam inhabitans) sit, nec dubito, Th. calycinam pariter duplicem præbere formam: *pilosam* scilicet (nostram) et *glabram* (regioni alpinæ Pyrenæorum privam), neque iis assentior, qui (ut cell. Gren. et Godr.) Th. nivalem et calycinam ne varietatum nomine distinguunt, nam secundum specimina varia a nobis comparata hæ duæ tantum inter se differunt, ut minime conjungi debeant, nisi insuper Th. tinctoria cum iisdem associaretur.

Definitionem duarum specierum, quas supra commemoravi, adjectis synonymis gravioribus hic breviter proponam:

1. *Th. tinctoria*, caulis ramosus ramis erectis crassis, dense et profunde cicatrisatis; folia ovali- v. obovato-linearia, obtusissima, subtus convexa, supra leviter concava, villis crispulis plus minusve obducta; perigonium infundibulare, tubo glabro membranaceo striato, lobis ovatis obtusis, tubo multo brevioribus.

.. *α. vermiculata* (Sanamunda vermiculata Barr. ic. 231. Daphne vermiculata Vahl Symb. 1, p. 28; Passerina tinctoria Pourr., Thymelæa tinctoria Endl. gen. Suppl. IV, p. 66. Meisn. in DC. prodr. XIV, 555), folia latiora, erecto-patula, lanugine brevi crispa dense obducta, indeque canescentia.

Specimina comparavi *gallica*: Chartr. de Valbonne, (Requ.), Bagnols. (Huguenin) et *hispanica*: Aragon. (Juss., Vahl, DC., Boutelou, Willk.), Monserrat (Willk.)!

.. *β. nivalis* (Passerina nivalis Ram. Bull. philom. Nr. 41 t. 9 f. 1; Thymelæa nivalis Meisn. l. c., Pass. juniperifolia *β*, Lapeyr. Abr. p. 213; Thymelæa pyrenaica juniperi folio minor,

ramulis surrectis Tournef.), folia angustiora, horizontalia v. deflexa, dorso margineque leviter crispo-villosa v. demum glabrata.

Specimina vidi *pyrenaica*: Gavarnie (Ramond, Bordère, de Forestier) Saumères pr. Benasque (Endress)!

2. *Thymelæa calycina*, rami patuli v. diffusi, elongati, graciliores, minus profunde cicatrisati; folia erecto-patula v. subadpressa, utrinque angustata, linearia v. lanceolato-linearia, margine apicem versus valde involuta indeque acutiuscula, pilis longioribus rectis parce vestita v. glabra; perigonium late infundibulare tubo pubescente, lobis ovatis, tubum subæquantibus.

„ *α. glabra* (Daphne calycina Lapeyr. act. Tolos. 1, p. 209 t. 15, Passerina DC. fl. Fr. III, 360, Thymelæa Meisn. l. c.; Passerina juniperifolia *α*, Lapeyr. Abr. p. 213), folia glaberrima v. juniora margine ciliata, crassiora, siccata fuscescentia.

Specimina comparavi *pyrenaica* (Hornem. in herb. Schum., Endress in herb Willk.), locis specialibus non indicatis!

„ *β, pilosa* (vid. supra) Thymelæa cantabrica juniperi folio ramulis procumbentibus Tournef. (ex Juss. in herb Vahl) folia tenuiora, pilis longis rectis albis dorso margineque vestita, siccata viridia.

Specimina comparavi præter mea (loco supra memorato) varia ex *Hispania* (Juss., Orteg. in herb. Vahl et Schum.)!

Th. Tartonraira γ. calvescens Gren. et Godr. (Pass. Thomasii Duby). In collibus siccis ad Pulpi (prov. Murcia)!

Th. nitida (Vahl) Endl.

Cuenca (herb. Pourr.)!

Th. canescens (Schousb.) Endl. (Passerina kalifolia herb. Pourr.) Malaga (Pourr.)! Cadiz (Cabrera in hb. Ag.)!

Th. villosa (L.) Endl.

Castañar, Alcala de los Gazules (herb. Pourr.)!

XIV. Santalaceæ.

Thesium pratense Ehrh.*).

In ericetis montanis ad Piedrafita et Lugo Galleciæ (Jul.)!

Th. divaricatum Jan.

In collibus calcareis ad Encinillas (prov. Burgos): Escorial!

„ *β, gallicum* (Th. humifusum DC.)

Granada (Apr. c. fl.)!

„ *var.?* (Th. ramosum Hayn.)?

In collibus gypsaceis ad Aranjuez (specimina imperfecta)!

Osyris alba L. (Hisp. Retama loca).

In Cantabria et Gallecia hinc inde; Villafranca del Vierzo: Jaen, Granada, Cordoba, Sevilla!

O. lanceolata Hochst. et Steud. (O. quadrifida Salzm.).

In rupibus vallis Barranco de Caballar pr. Almeria!

XV. Aristolochieæ.

Aristolochia Pistolochia L. (perigonium variat luteum v. fuscum).

In collibus calcareis: Encinillas; Cerro Zumbalejo pr. Jaen!

A. longa L.

Encinillas; las Medolas (distr. Vierzo); Escorial; Bailen, Puerto de la inquisicion inter Jaen et Granada; Guejar, Sevilla!

A. boetica Desf. (Lge. exs. Nr. 185). Hisp. Balsamina.

Ad sepes et in dumetis Boeticæ passim: Jaen, Cordoba, S. Juan de Aznalfarache pr. Sevilla, Chiclana, Almeria!

XVI. Cytineæ.

Cytinus Hypocistis L.

Sierra Guadarrama (Jun. c. fl. jun.)!

---

*) Genus Thesii determ. cel. E. Boissier.

c. *Gamopetalæ.*

XVII. Plantagineæ.

Littorella lacustris L.

Ad ripas lacus „Laguna de Doniños" dicti Galleciæ boreal.!

Plantago major L. (Hisp. Llanten).

In Gallecia frequens; Villafranca del Vierzo! S. Pablo de Montes (Pourr.); Murcia!

P. media L.

S. Sebastian, Bilbao, Santander, Encinillas; Villafranca del Vierzo; Escorial! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

P. albicans L. (Lge. exs. Nr. 186). (Hisp. Llanten blanquecino).

Valladolid; Bailen, Cordoba! In provinciis mediterraneis frequentissima!

P. Bellardi All. fl. ped. (1785), P. pilosa Pourr. Chlor. narb. (1788).

La Carolina; Torre de las 7 esquinas pr. Cordoba; Granada!

P. lanceolata L. (Hisp. Llanten menor).

Santiago de Compostela, Lugo; Villafranca del Vierzo, Valladolid, Burgos! Aranjuez!

„ *β, eriophylla* Dcne. (P. eriophora Lk. & Hffg.).

Ad littora Oceani per Galleciam frequens; Mahon (Pourr.)!

„ *δ, capitata* Dcne.

In arenosis maritimis ad Santander!

P. monosperma Pourr. (P. argentea Lam., non Chaix).

In monte la Tesla reg. subalp. supra Encinillas (18 Oct. c. fl.)!

P. Lagopus L. (Lge. exs. Nr. 189) Hisp. Pie de liebre.

Cordoba, Bailen, Jaen! Trujillo Extremaduræ (Schousb.)!

P. Loefflingii L.

In monte castelli supra oppidum Jaen (5 Mai c. fl. et fr.)! Talavera de la reina (Schousb.)! Monte de Sta. Magdalena (Pourr.)!

P. Coronopus L. (Hisp. Estrella de mar.).

Ad littora Oceani per Galleciam et Cantabriam, nec non in Hisp. interiori frequens!

Plantago serraria L.

Sevilla, Chiclana, Cerro Coronado per Malaga!

P. alpina β, incana (P. incana Ram.).

In regione alpina Pyren. Hisp. supra Port de Benasque (9 Aug.)!

P. carinata Schrad. (P. acanthophylla Dcne., P. subulata Wulf., Lge. exs. Nr. 187).

In collibus asperis, ad vias etc. in montibus Carpetanis (Escorial, Galopagar etc.) frequens (Jun. c. fl.)!

P. maritima L. ex p. (P. Wulfenii Willd., Dcne. in DC. prodr.).

San Sebastian. Santander; Pontevedra; Encinillas; Cienpozuelos fl. Matrit.!

P. crassifolia Forsk. (P. maritima Dcne. in DC. prodr., non L. fl. Succ.).

Specimina ad Puerto de la Cadena pr. Murciam lecta communicavit amiciss. Dr. A. Guirao.

P. Psyllium L. (Hisp. Zaragatona).

Bailen, Jaen, Granada, Cordoba, Sevilla!

P. Cynops L.

In campis collibusque siccis ad Encinillas; Monte Torozo pr. Valladolid; Aranjuez, la Mancha; Sierra de Alfacar pr. Granada!

XVIII. Plumbagineæ.

(determ. cel. E. Boissier).

Statice sinuata L. (Boetic. Capitanos).

In rupibus promontorii Cabo de Gata! Valencia, Tarifa (Pourr.)!

S. Limonium L. (S. Behen Drej.) forma *major* (Hisp. Limonio maritimo).

In pratis maritimis ad Betanzos et el Burgo Galleciæ (Sept. c. fl.)!

S. Dodartii de Gir. (Lge. exs. Nr. 194).

In rupibus maritimis ad pagum Cobas Galleciæ (14 Sept. c. fl.)!

S. occidentalis Lloyd var.

Ad littora Oceani pr. Portugalete Cantabriæ!

Statice lychnidifolia Gir. (S. auriculæursifolia Pourr. herb.).

In insula Balearium minore (Pourr.)!

S. delicatula Gir. (Lge. exs. Nr. 198).

Ad fossas subsalsas pr. Murciam urbem (Nov. c. fl.)!

S. salsuginosa Boiss.

Ad ripas fl. Seguræ pr. Murcia (Nov. c. fl.)!

S. insignis Coss. not. p. 177.

In arenosis maritimis ad promontorium Cabo de Gata (13 Dec. defl.)!

S. echioides L.

In planitie subsalsa inter Totana et Lorca (Dec. c. fr.)!

S. ferulacea L.

Mahon (Pourr.)!

Armeria gaditana Boiss.

In pinetis ad Chiclana! Coto del Grullo fl. Hispal. (Boutelou)!

A. allioides Boiss. (Lge. exs. Nr. 193).

In silvis pr. Escorial; Sierra Elvira fl. granat.!

„ *var.* foliis ciliatis.

Torre de 7 esquinas pr. Cordoba!

A. pinifolia (Brot.) R. & S.

In pinetis solo arenoso ad Chiclana fl. gadit.!

A. maritima Willd. (Hisp. Gazon).

Ad littora Galleciæ pr. el Burgo!

„ *β, Linkii* Gren. et Godr. (A. pubescens Lk.).

Inter saxa marina ad Pontevedra Galleciæ (22 Aug. c. fl.)!

A. pubigera (Desf.) Boiss. (Lge. exs. Nr. 191).

α, hirta, foliis dense rosulato-congestis, cano-villosis (A. hirta Pourr. herb.)!

Ad littora Oceani per Galleciam haud rara (Doniños, la Coruña etc.)!

β, glabrescens (β, scotica Boiss.?), foliis laxioribus magisque elongatis, parce pubescentibus, floribus albis.

In rupibus maritimis ad la Coruña et Vigo Galleciæ!

Armeria Duriæi Boiss.

In ericetis prope pagum Manzanal reg. mont. prov. Legionensis (11 Jul. c. fl.)!

A. Langei Boiss. sp. nov. (Sect. Plagiobasis, Pleurotrichæ), „glabra, radice verticali, cæspitem parvum densum edente, caudicibus abbreviatis, vestigiis petiolorum vetustorum dense squamatis: foliis scabriusculis, rigidiusculis, angustissime linearibus v. filiformibus, utrinque attenuatis, acutis, trinerviis, brevibus, patulo-subrecurvis flexuosisve; scapis filiformibus, foliis 4-6-plo longioribus; capitulis minutissimis, involucri phyllis rubellis, membrana rubella v. albida undulata marginatis, ab infimis minutis triangularibus mucronatis ad interiora ovato-rotunda obtusissima sensim auctis, calycis tubo ad costas intervallis angustiores hirsuta, foveola basilari ovata, limbi albi tubo æquilongi margine erosuli nervis ante apicem loborum lanceolatorum mucronatorum brevium evanidis." (Boiss. in litt.)

In planitie arenosa ad pagum Castrillo de las piedras (Leon) 10 Jul. c. fl. et fr.!

Obs. „Species pulchella, affinis *A. junceæ* Gir., quæ differt involucri phyllis exterioribus longioribus, interiora subæquantibus, calycis tubo ad costarum intervalla etiam piloso, limbo inter lobos non eroso, capitulis majoribus. *A. Duriæi* Boiss., quoque affinis, longius tamen distat rosulis multifoliatis, foliis evidenter biformibus, scapis elongatis crassioribus, capitulis duplo majoribus, involucri phyllis fere omnibus mucronatis, calycis costis crassis, intervalla suboccultantibus, nervis usque ad apicem loborum longius aristatorum productis." (Boiss.)

XIX. Valerianeæ.

Valeriana officinalis L.

San Pablo de Montes (Pourr.)!

V. tuberosa L.

In regione subalpina montium Carpetanorum hinc inde

(Cerro Cuelgamoros supra Escorial, Puerto de Navacerrada) Jun. c. fl.!

Centranthus ruber (L.) DC.

Ferrol, Santiago de Compostela!

C. macrosiphon Boiss. (Lge. exs. Nr. 201) C. Calcitrapa var. major Pourr. herb.!

Cerro Zumbalejo pr. Jaen; in rupibus ad pagum Canales (Sierra Nevada)! Gibraltar (Pourr.)!

C. Calcitrapa (L.) DC.

In Gallecia haud infrequens (Lugo, Rio Ulla, Pontevedra! Orense, Pourr.); Villafranca del Vierzo; Escorial, Casa de Campo fl. Matrit., Aranjuez! Toledo (Pourr.)!

„ *β, orbiculata* DC.

Valdehuertas (Sierra Morena) 28 Mart. c. fl.!

Fedia graciliflora Fisch. & Mey. (Lge. exs. Nr. 202).

Ad vias et in agris circa oppidum Jaen; Cordoba, S. Juan de Aznalfarache pr. Sevilla!

Valerianella olitoria (L.) DC. (Hisp. Yerba del canonigo).

In Gallecia orientali; Sierra Guadarrama; Cordoba, Granada!

V. carinata Lois.

Talavera de la reina (Schousb.)!

V. echinata (L.) DC.

Crismundo (Schousb.)!

V. Morisonii β dasycarpa Rchb.

Castello de Noceda Galleciæ (23 Jul. c. fr.)!

V. puberula DC.

La Albayda pr. Cordoba (20 Mart. c. fl. et fr.)!

V. microcarpa Lois. (Gren. & Godr.).

Escorial; la Albayda pr. Cordoba!

V. truncata DC. (Lge. exs. Nr. 199).

Guadarrama, Casa del Campo, Aranjuez!

V. hamata Bast. (V. coronata DC. fl. Fr.).

Carucedo (Vierzo); Valladolid! Caceres Extremaduræ (Schousb.)!

Valerianella discoidea Lois. (V coronata DC. prodr.) Lge. exs. Nr. 200.
Granada, in agris (Apr. c. fl.)!

V. divaricata Lge. in sched. pl. exs. (sect. Siphonocoelæ Godr.). annua, pusilla, inde a basi di-trichotome divisa. rami graciles, divaricati, folia lineari-lanceolata v. ovali-linearia, integerrima v. dente uno alterove basin versus instructa, margine nervoque dorsali brevissime pubescenti-scabra; glomeruli parvi globosi, densiflori; bracteæ ellipticæ, anguste membranaceo-marginatæ, ciliatæ; corolla rosea; fructus dorso convexi, antice concavi, inter 2 costas (loculos steriles) apice et basi convergentes sulco ovali exarati, pilis brevibus incurvis subadpressis undique dense vestiti; limbus calycinus rotatus, intus glaber, tubo subduplo brevior, nervosus (nervis primariis in dentes 6 latos, apice hamatos excurrentibus, nervis secundariis intra marginem anastomosantibus); loculus fertilis sterilibus subduplo major.

Inter segetes solo calcareo in monte „Silla del moro“ pr. Granada (24 Apr. c. fl. et fr.)!

Obs. Differt species nostra a duabus prioribus, præter alias notas statura humili et gracili, ramis inde a basi divaricatis, glomerulis plus duplo minoribus, corolla rosea (nec pallide lilacina), fructu multo minore. adpresse puberulo (nec dense villoso), loculis sterilibus minimis (nec loc. fertilem subæquantibus), a *V. discoidea* insuper limbo calycis intus glabro et tempore florendi præcociore. *V. glomerata* Boiss. et Bal. (sect. Platycoelæ), mihi ignota, ex descriptione (diagn. pl. Or. II, 6 p. 93) distincta esse videtur a nostra. *V. platyloba* Dufr. (DC. prodr. IV, 629), ad quam citatur V. discoidea Rchb. ic. I, t. 67, differt a nostra foliis glabris, limbo calycino intus subhirsuto, glomerulis majoribus, loculis sterilibus fertili latioribus etc.

XX. Dipsaceæ.

Dipsacus silvestris Mill.

La Coruña; in Gallecia orientali et montibus Legionensibus

frequens; Encinillas, Burgos; Sierra Guadarrama! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

Dipsacus ferox Lois.

Monasterio Extremaduræ (Schousb.)!

Cephalaria pilosa (L.) Gren. et Godr.

Ribas (Pourr.)!

C. leucantha (L.) Schrad.

In collibus calcareis ad Encinillas (17 Oct. c. fr.)!

C. syriaca (L.) Schrad.

Inter segetes ad Valladolid et Medina del Rioseco (Jul. c. fl.)!

Scabiosa monspeliensis L. (Lge. exs. Nr. 206) (Hisp. Farolito).

Valladolid, Granada!

S. stellata L.

In campis siccis ad Benavente et alibi Castell. vet.!

S. maritima L.

Tuy (Pourr.), in muris oppidi la Coruña; ad margines canalium et fluvii Seguræ pr. Murciam urbem!

„ *var. atropurpurea* (Hisp. Viuda).

Ad littora Galleciæ hinc inde (Ferrol, Betanzos, Coruña)!

S. columbaria L.

Encinillas; Carucedo (Vierzo)! Tuy (Pourr.)!

„ *β, vestita* Gren. et Godr.

Monte Torozo Castell. vet. (7 Jul. c. fl.)!

S. rutæfolia Vahl (S. urceolata Desf.) var. *boetica*.

In arenosis maritimis ad Portum Stæ. Mariæ (Schousb., Lge., Bourg.)!

Knautia arvensis (L.) Coult. (Hisp. Viuda silvestre).

Encinillas; Guadarrama! Olot, Scala Dei (Pourr.)!

K. silvatica var. legionensis (Scab. legionensis Lag.).

In graminosis ad Santander (6 Oct. c. fl. et fr.)!

Obs. Differt a *K. silvatica* typica foliis anguste lanceolatis, phyllis involucri longioribus, capitulum superantibus, achænio minore, at vix specifice separanda est.

Succisa pratensis Moench. (Hisp. Mordisco del diablo).

In pratis et ericetis Cantabriæ hinc inde (Cuesta Descarga, Santander, Encinillas); in monte Sierra Meirama Galleciæ!

S. pinnatifida Lge. n. sp., perennis, multicaulis; caules 1-2-pedales, adscendentes, strigoso-pilosi, semel v. repetito-trichotome ramosi, ramis elongatis gracilibus; folia dense pilosa, radicalia obovata, lyrato-pinnatifida v. remote et adpresse serrata, caulina intermedia basi dilatata connata, lyrato-pinnatisecta, segmentis 2-4 jugis (terminali elliptico v. lanceolato acuto, subserrato, lateralibus lineari-lanceolatis), fol. caulina superiora et ramealia linearia integra; capitula minuta (sub anthesi 1 centim. longa paulloque amplius lata), flores majores sed pauciores quam in S. pratensi (c. 20 in quovis capitulo); foliola involucri capitulo breviora, *sensim in paleas* lanceolatas, acuminatas, breviter puberulas (nec ciliatas) transeuntia; involucellum inæqualiter 6-7 dentatum, dentibus brevioribus interjectis; calycis limbus 5-aristatus; corolla infundibularis 4-loba; styli staminaque exserta, stigma oblique truncatum; *achænium campanulatum, tetragono-compressiusculum*, 8-costatum, secus costas longius, in intervallis brevius sericeo-et adpresse pilosum.

In ericetis montanis ad pagum Porriño Galleciæ meridionalis (25 Aug. c. fl.)!

Obs. Differt a *S. pratensi* Moench præter habitum alienum caulibus gracilioribus magis elongatis ramosisque, *foliis pinnatifidis* v. pinnatisectis, capitulis parvulis paucifloris, bracteis non ciliatis, involucelli limbo 6-7-(nec 4-dentato). — *S. microcephala* Willk. (Sert. hisp. p. 72) differt a nostra caule simplici v. parce ramoso, glaberrimo, foliis lineari-lanceolatis integris, involucello obovato teretiusculo, lobis coronæ rotundatis, calycis limbo setis carente, corolla lutescente v. rubella (in nostra violacea basi albida).

XXI. Synanthereæ.

1. *Eupatoriaceæ.*

Eupatorium canabinum L.

Santander, Encinillas; Villafranca del Vierzo: in Gallecia frequens!

Tussilago Farfara L. (Hisp. Uña de caballo).

Ontoneda pr. Santander; Burgos! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

Adenostyles pyrenaica Lge. n. sp., elata, c. 2-pedalis; folia maxima, reniformia, argute, sed subtiliter dentata, utrinque viridia, supra glabriuscula, subtus pilis sparsis crispulis pubescentia, lobis basilaribus rotundatis approximatis sinumque angustum formantibus, petiolus basi auriculatus; corymbus amplus, laxiusculus, foliola periclinii 8-9 lanceolata, fusco-purpurea, glabra, flores 12-14 in quovis calathio.

In pinetis secus rivulos regionis subalpinæ Pyrenæorum: Vallée de Burbe pr. Bagnères de Luchon (3 Aug. c. fl.)!

Obs. Proxime accedit ad *A. leucophyllam* Willd. (et *hybridam* DC.), sed ab his differt caule elatiore, subglabro, foliis utrinque viridibus (nec subtus albo-tomentosis), cordato-reniformibus, sinu basilari angusto (nec subtriangularibus sinu lato), corymbo laxiore, periclinio glabro *A. alpina* et *A. albifrons* longius recedunt phyllis periclinii 3-6, ovalibus (nec 8-9 lanceolatis), floribusque calathii singuli 3-6 (nec 12-14).

2. *Asteroideæ.*

Galatella aragonensis (Asso), incl. G. lusitanica (Brot.) N. E. (Specimina enim foliis radicalibus integerrimis et dentatis promiscue occurunt). (Lge. exs. Nr. 208).

In collibus calcareis ad Encinillas (18 Oct. c. fl. et fr.)!

Aster Tripolium L.

Ad littora Cantabriæ (Portugalete, Santander) et Galleciæ (Betanzos, el Burgo, Pontevedra)!

„ β, *discoideus.*

Ad ripas fl. Adour pr. Bayonne (Sept. c. fl.)!

Erigeron acris L.

In campis siccis et imprimis ad littora arenosa Oceani hinc inde per Cantabriam (Bilbao, Santander, Encinillas) et Galleciam (Cobas, Vigo)! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

E. podolicus Bess.

Valcabado de Paramo (Leon) 8 Jul. c. fl.!

Obs. E descriptione b. Kochii (Syn. I, 398) videtur bene distinctus a priori caule elato, dense foliato, foliis adpresse-erectis, (scaberrimis), corymbo terminali conferto, (ligulis florum marginalium pappo multo longioribus).

E. canadensis L.

San Sebastian, Bilbao; Sevilla; Murcia; Valenza Lusitaniæ!

Conyza ambigua DC.

In Cantabria et Gallecia frequens; Aranjuez; in provinciis mediterraneis frequ.; Valenza Lusitaniæ!

Phagnalon saxatile (L.) Cass. (Lge. exs. Nr. 215).

Santander; Santiago de Compostela, Tuy; Jaen, Granada, Sevilla!

„ β, *intermedium* DC. (Conyza intermedia Lag.) Hisp. Manzanilla yezguera.

Villafranca del Vierzo; Murcia!

Ph. rupestre (L.) DC. (Ph. Tenorii Presl.; Lge. exs. Nr. 216).

Monistrol, Colbato, Oropesa (Pourr.); Jaen, Almeria!

Ph. sordidum (L.) DC.

Inter Bilbao et Portugalete; Encinillas; Cerro Zumbalejo pr. Jaen!

Linosyris vulgaris Cass.

In rupibus calcareis ad Encinillas (18 Oct. c. fl.)!

Solidago Virga aurea L. (Hisp. Vara de oro).

Bilbao, Santander, Encinillas!

„ β, *reticulata* DC. prodr. V, 338, Gren. et Godr. fl. Fr. II, 92, (S. minuta Thore Chl. Land. (non L.); S. virga aurea var. macrorrhiza Lge. exs. Nr. 214.

Ad littora arenosa Oceani pr. San Sebastian! (Eandem formam in Gallia ad Biarritz et Bayonne copiosissime legi).

Obs. Inter varias S. Virgæ aureæ formas hæc maxime insignis, ut videtur littoribus arenosis propria, sed cultura per 6 annos in horto bot. hafn. constans et forsan specifice distincta. Differt enim rhizomate oblique descendente fibrasque radicales longas et fortes emittente, caulibus humilibus, dense foliatis, foliis inferioribus obovato-ellipticis, caulinis lineari-lanceolatis, omnibus pulchre reticulato-venosis, calathiis parvulis, in racemum brevem congestis.

Bellis silvestris Cyr. (Lge. exs. Nr. 214).

In montibus Marianis ad Valdehuertas et Cordoba; S. Juan de Aznalfarache pr. Sevilla!

„ *β*, *pappulosa* (B. pappulosa Boiss.) vix nisi forma B. silvestris pappo brevi instructa.

In pinetis solo arenoso ad Chiclana fl. gadit. (13 Febr. c. fl.)!

B. perennis L. (Hisp. Bellorita, Margarita).

In Cantabria et Gallecia frequens; Villafranca del Vierzo; Guadarrama; Sevilla, Granada!

„ *β*, *caulescens* nob. (B. hybrida Ten.), scapis adscendentibus, basi 1-2-foliatis.

In pratis ad Santiago de Compostela (Aug. c. fl.)!

„ *γ*, *papposa* nob. (analoga formæ *β*, prioris, achæniis evidenter pappigeris.

In ericetis Galleciæ ad Piedrafita et Santiago de Compostela!

B. annua L. (Lge. exs. Nr. 212).

Cordoba; San Fernando et Chiclana fl. gadit.!

B. microcephala Lge. exs. Nr. 213 (B. annua var. microcephala Bal. pl. Alger. exs. 1852 Nr. 620), gracillima; scapi elongati, folia subintegerrima; calathia 3-4-plo minora quam in B. annua, foliola periclinii pallide viridia, acutiuscula, a basi ad apicem ciliata (nec atrovirentia, obtusa, apice solo ciliata); ligulæ obovatæ, cum tertia longitudinis suæ parte periclinium excedentes (nec lineares, periclinio duplo et amplius longiores). Indumento præterea totius herbæ canescente

recedit a B. annua. (Ad hanc nostram speciem forsan pertinet B. annua *β*, *minuta* DC. prodr.).

Guejar (Sierra Nevada), Granada, Sierra Elvira (Apr. c. fl. et fr.)!

Inula Conyza DC.

Bilbao, Santander; Becerrea Galleciæ! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

I. suaveolens Jacq.

In collibus calcareis ad Encinillas (18 Oct. c. fl. et fr.). Antea nondum, quantum scio, in Hispania inventa.

I. montana L.

In campis siccis ad Encinillas et Benavente Castell. vet.!

I. helenioides DC. *β*, *adenactis* C. H. Schultz bip. in Willk. Sert. p. 82.

In campis sterilibus ad Medina del Rioseco Castell. vet. (7 Jul. c. fl.)!

I. crithmoides L. (Lge. exs. Nr. 222).

Bilbao, Santander; Cobas et Doniños Galleciæ; Murcia, inter Almeria et Cabo de Gata frequens!

Pulicaria vulgaris Gärtn.

In ruderatis humidis Galleciæ hinc inde (Ferrol, Betanzos, inter Lugo et Sobrado etc.); Otero (Vierzo)!

P. arabica (L.) Cass. *β*, *hispanica* Boiss. diagn. pl. Orient. II, 3, p. 15.

Cubillos (Leon); Escorial; Sevilla, Almeria!

„ *γ*, *glabrescens* Lge. ind. sem. hafn. 1853 p. 19.

In ruderatis ad Santiago de Compostela!

P. dysenterica (L.) Gärtn.

Ad littora Cantabriæ hinc inde (San Sebastian, Bilbao etc.) nec non in Gallecia (Cobas, Ferrol, el Burgo, Betanzos)!

Obs. Formam singularem foliis cordato-oblongis, obtusis, planis, ramis diffusis gracilibus, pedunculis elongatis, Murciæ lectam misit cl. Dr. Guirao. Valde accedit ad *P. uliginosam* Stev.

P. odora (L.) Rchb. (Lge. exs. Nr. 226).

Bilbao; in rupibus Galleciæ haud infrequens (Coruña, Passaje, el Burgo, Vigo); in rupibus schistosis ad la Carolina!

Pulicaria sicula (L.) Moris *a. discoidea* DC. (Lge. exs. Nr. 225).
Albufera, Menorca (Pourr.); Murcia!

Cupularia graveolens (L.) Gren. et Godr. (Lge. exs. Nr. 214) (Hisp. Olivardilla).
Bilbao; Ferrol; in agris circa Murciam urbem frequens! Colbato, Monistrol, Menorca (Pourr.)!

C. viscosa (L.) Gren. et Godr. (Lge. exs. Nr. 223). (Hisp. Olivarda).
Menorca (Pourr.)!

Jasonia glutinosa (L.) DC.
Encinillas! Cuenca (D. Fern. Amor)!

J. tuberosa (L.) DC.
Encinillas et Benavente (Cast. vet.)!

Asteriscus spinosus (L.) Gren. et Godr.
Encinillas; Jaen, Granada, Almeria, Murcia!

A. aureus (Buphthalmum aureum Salzm.)
Carucedo (Vierzo); la Carolina!

A. maritimus (L.) Moench. (Lge. exs. Nr. 228).
In rupibus maritimis ad Almeria!

A. aquaticus (L.) Moench.
Valladolid! la Carolina!

3. *Senecionideæ.*

Micropus erectus L.*) (Lge. exs. Nr. 220).
Encinillas, Benavente, Monte Torozo (prov. Valladolid); Jaen, Puerto de la inquisicion!

M. bombycinus Lag. (Lge. exs. Nr. 221).
Valladolid; Aranjuez; Venta de los infantes pr. Bailen; Cerro Fuendelapeña pr. Jaen, Sierra Elvira fl. granat.!

---

*) Genera Micropus et Evax, vulgo Tarchonantheis adscripta, meo sensu vix a Gnaphalieis separari debent, quibus et habitu simillimo et, mediante Filagine, pluribus quoque characteribus arcte conjunctæ sunt. Nam ut in Micropode et Evace, ita et in Filagine flores interiores plerumque ♂ vel ☿ pappo instructi, exteriores ♀ epapposi sunt, et differentia styli vix essentialis.

Micropus supinus L. (Lge. exs. Nr. 219).

La Carolina, Puerto de la inquisicion pr. Jaen, Viznar fl. granat.!

Evax pygmæa (L.) Pers. (Lge. exs. Nr. 217).

Pontevedra Galleciæ; in montibus Legionensibus passim!

E. asterisciflora (Lam.) Pers. (Lge. exs. Nr. 218).

La Carolina, Jaen, Barranco bermejo pr. Granada!

E. carpetana Lge. n. sp., inde a basi ramosa; caulis centralis erectus, subpollicaris, rami prostrati, graciles, 1—2″ longi; folia sparsa, laxa, mollia, acuta, sensim in folia involucralia rosulata lanceolata, acuta, glomerulo paullo longiora transeuntia; calathia lana densa immersa, foliis involucralibus nonnullis interjectis; periclinii foliola ovata, concava, longe et abrupte acuminata, glabra, dorso supra medium parce pilosa, acumine stramineo reflexo; flores centrales ☿ steriles (antheris 4 basi sagittatis corolla 4-fida brevioribus, stylo indiviso apice papilloso); flores ♀ multiseriales (corolla longe tubulosa filiformi, stylo exserto bifido); achænia oblonga, dense hispida.

In locis siccis regionis montanæ montium Carpetanorum: Escorial, Puerto de Guadarrama (Jun. c. fl. et fr.)!

Obs. Quoad habitum *E. asteriscifloræ* subsimilis, sed ab hac differt ramis gracilioribus, foliis mollioribus magis remotis, involucralibus brevioribus, sed præcipue calathiis exterioribus distinctis (foliis involucralibus interjectis) et achænio oblongo, hispido (nec obovato, papilloso). *E. palæstina* Boiss. (diagn. orient. XI, p. 2) quoque videtur affinis, sed ex descriptione recedit a nostra „glomerulo centrali subsessili, prolifere ramoso, ramis iterum proliferis, foliis linearibus obtusis, squamis periclinii extus tota longitudine adpresse hirsutis“. *E. discolor* (Guss.) DC. denique differt foliis spathulatis obtusissimis, foliolis periclinii carinatis, obtusis et emarginatis, basi tomentosis, discoloribus, glomerulo centrali sessili.

Filago gallica L. (Lge. exs. Nr. 253).

In collibus et campis incultis Hispaniæ borealis hinc inde (Bilbao; Gallecia; montes Legionenses); Granada!

F. arvensis L.

In campis glareosis ad pagum Guadarrama (18 Jun. c. fl.)!

F. minima Fr.

In campis arenosis, ericetis etc. Gallecia, montium Legionensium et Carpetanorum frequens; Fuente Castellana pr. Madrid! Extremadura (Schousb.)!

F. ramosissima Lge. ind. sem. hafn. 1855 p. 21.

In campis Granatæ proximis et in monte Sierra Elvira fl. granat. (Apr. c. fl. et fr.)!

F. spathulata Presl. (F. Jussiæi Coss. et Germ.: Lge. exs. Nr. 254).

Per totam Hispaniam frequens, variis formis ludens!

F. apiculata G. E. Sm. (F. lutescens Jord.)

In campis siccis, priori multo rarior: Escorial, Casa de Campo pr. Madrid!

F. germanica L. (part., F. canescens Jord.) β, *microcephala* Lge., ramis magis diffusis, glomerulis duplo minoribus, e 16—20 calathiis constantibus, ceterum a typo haud recedens. Quoad habitum aliquantulum accedit ad F. spathulatæ formam prostratam, sed foliis caulinis adpressis, lanceolatis, acutis, floralibus brevissimis ab hac satis distinguitur.

Ad vias prope oppidulum Betanzos Galleciæ (21 Sept. c. fl. et fr.)!

Obs. Forma typica hujus speciei in Hispania rara esse videtur; saltem in provinciis, quas perlustravi, nullibi eam reperi, nec specimina ulla in Hispania lecta vidi.

F. Duriæi Coss. (F. pyramidata L.? non autt. plur.)

In monte Zumbalejo pr. Jaen (6 Mai c. fl.)!

Obs. Eximie differt a *F. spathulata* Presl. (F. pyramidata Vill. et pl. autt., non L.) caule rigido, foliis adpressis, glomerulo subpyramidali ɔ: calathio centrali majore, præ reliquis prominente (nec omnibus æquialtis), foliolis periclinii exterioribus acutis, interioribus obtusis, omnibus muticis etc. Facile cre-

derem, *F. pyramidatam* Linnæi, ab autoribus tanto vexatam, in hac specie quærendam esse. Verba enim magistri de planta sua, a Loefflingio ex Hispania reportata, (cf. cod. Linn. p. 871—72) „habitus F. germanicæ, caulis bipollicaris, erectus, ramis radicalibus, folia lanceolata, obtusiuscula, flores e dichotomia caulis et terminales, sessiles, 5-gono-pyramidati, tomentosi uti tota planta, aggregati“ melius forsan huic speciei quam ullo alio conveniunt. Cel. Jordan, qui bene monuit (Obs. fragm. 3, p. 191) F. pyramidatam Linnæi in F. spathulata Presl. vix esse quærendam, censet, Linnæum nomine suo totius glomeruli nec singulorum calathiorum formam pyramidatam ante oculos habuisse. Si ita esset, tanto magis denominatio „pyramidata“ nostræ speciei conveniret, ob dispositionen pyramidalem calathii centralis majoris „quem 5 cingunt et hos plures“. Verba autem Linnæi descriptioni suæ adjecta „flores plures, 5-goni, pyramidati, tomentosi, unus e medio, quem 5-cingunt et hos plures, compositi paleis (calyce communi) 5-fariam imbricato“ etc. minime de glomerulis sed de calathiis singulis (flore composito Linn.) explicari debent.

Filago micropodioides Lge. n. sp., multicaulis, dense tomentosa; caules diffusi v. adscendentes, semel v. repetito di-trichotome ramosi; folia laxa, erecto-patula, lanceolata, superne latiora, acuta v. brevi mucrone glabra terminata; folia involucralia 6—8, caulinis similia, glomerulo parum longiora; glomeruli exacte globosi, ad apicem usque densa lanugine alba immersi, 12—15 calathiis compositi; foliola periclinii 5-serialia, elliptica, acuta, concava, dorso basin versus carinata, nervo in mucronem brevissimum glabrum excurrente, ceterum dense lanata; achænia oblonga, punctis scabris dense papillosa, florum ♀ epapposa, pappo fl. ☿ 10—12 radiato, corolla vix v. parum breviore, radii pappi remote scabriusculi, apice incrassati.

In collibus incultis Granatæ proximis, loco dicto Silla del Moro (23 Apr. c. fl.)!

Obs. Habitus fere Micropodis erecti, sed vera est Filago! (e tribu Gifolæ autt.), hinc *F. Duriæi*, illinc *F. spathulatæ* Presl. affinis. A *priori* differt caulibus diffusis, flexuosis, lateralibus caulem primarium superantibus, foliis laxioribus, erecto-patulis, glomerulo globoso, densissime albo-tomentoso, foliolis periclinii omnibus acutis, brevissime mucronatis (nec omnino muticis). A *posteriori* recedit glomerulo e 12—15 calathiis composito, usque ad apicem densissime albo-lanato, foliis involucralibus 6—8, foliolis periclinii acutis, brevissime mucronatis (nec longe subulato-aristatis). *F. eriocephala Guss.* longius differt a nostra glomerulo e 40—60 calathiis composito, foliis involucr. 1—3 glomerulo brevioribus, foliis adpressis, basi latioribus etc.

Antennaria dioeca (L.) R. Br. (Hisp. Pie de gato).

S. Pablo de Montes (Pourr.)!

A. carpathica (Wahlenb.) Bl. et Fgh.

In regione alpina Pyrenæorum Aragoniæ infra locum dictum Pas d'Escalette; in reg. niv. Pyren. Gall. ad Port d'Oo (Aug. c. fl.)!

Gnaphalium luteo-album L.

A Cantabria et Gallecia inde per totam Hispaniam ut videtur æqualiter dispersum!

G. uliginosum L.

Ferrol, Coruña, Santiago de Compostela; Villafranca del Vierzo; Escorial!

G. Hoppeanum Koch?

In reg. alp. Pyrenæorum Aragoniæ loco Peñablanca dicto pauca specimina cum G. supino crescentia inveni (10 Aug.)! An hybrida proles G. *supini* et G. *norvegici* Gunn. (quæ ultima etiam in Pyrenæis editioribus occurrit, v. g. in Vallée de Burbe pr. Luchon, in silvis Abietis pectinatæ)? Inter utrumque exacte intermedium, ab *hoc* differt statura humiliore, foliis anguste lineari-lanceolatis, utrinque dense tomentosis, foliolis periclinii pallide (nec atro-) fuscis: ab *illo* calathiis in spicam foliatam, inferne interruptam dis-

positis, foliolis periclinii exterioribus calathio triplo brevioribus. *G. carpetanum* Boiss. et Reut. ined., in montibus Carpetanis lectum et mecum benevole a cell. inventoribus communicatum, nostræ plantæ quoque simillimum est.

Gnaphalium silvaticum L.

S. Pablo de Montes (Pourr.)!

Helichrysum decumbens (Lag.) Camb. (H. cæspitosum (Presl.) DC. prodr. VI, 182, Guss. fl. Sic., non Lam.; Lge. exs. Nr. 248).

In rupibus maritimis (Barranco de Caballar) pr. Almeria (Dec. defl.)!

Obs. Specimina nostra bene respondent descriptioni exactæ cel. Gussonii (l. c.); si vero, ut censet ille autor, et quod, collata descriptione in DC. prodr., verosimile videtur, H. decumbens (Lag.) et H. cæspitosum (Presl.) synonyma sint, nomen antiquius Lagascanum præferendum erit, tanto magis quia alia species nomen H. cæspitosi (Lam., DC. prodr. VI, p. 173) gerit. Foliola periclinii in speciminibus nostris minime acuta sunt, sed exteriora obtusissima, interiora obtusiuscula, quod etiam descriptione Gussonei confirmatur.

„ *β, compactum* (H. cæspitosum *β*, compactum Guss.) corymbo dense conferto, subgloboso, foliolis periclinii spadiceis.

Circa Gades (hb. Schousb.)! Puerto de Sta. Maria!

H. Stoechas (L.) DC. (Lge. exs. Nr. 249). (Hisp. Perpetua silvestre).

In rupibus campisque siccis: Orense (Pourr.); Bilbao, Encinillas; Villafranca del Vierzo, Benavente; la Carolina!

„ *β, maritimum* Lge. exs. Nr. 250, valde ramosum, prostratum, calathiis in quovis glomerulo paucioribus.

In arenosis maritimis prope Santander (Oct. c. fl.!) Eandem formam legi ad littora Galliæ occidentalis prope Biarritz!

H. serotinum Boiss.

La Mancha; Fuensanta pr. Murcia; inter oppida Lorca et Totana!

Helichrysum Picardi Boiss. et Reut. (H. serotinum β, intermedium Lge. exs. Nr. 251; H. angustifolium Planell. Ensay. p. 270, non DC.).

In arenosis maritimis ad Vigo et Cobas Galleciæ (Aug. c. fl.)!

Carpesium cernuum L.

In ruderatis ad pagum Videiros Galleciæ borealis (Sept. c. fl.)!

Artemisia variabilis Ten. (Lge. exs. Nr. 246; A. campestris Colm. Castill. p. 82 (non L.), A. paniculata Willk. Sert. p. 79).

In campis incultis haud rara: Carucedo (Vierzo); Casa de Campo, Aranjuez, el Probencio (la Mancha), Murcia, Almeria!

A. glutinosa J. Gay.

In campis arenosis ad Encinillas! Sierra Guadarrama!

Obs. Species vulgo describitur glabra, sed formam canescentem, formis vestitis A. campestris analogam, in Gallia mediterranea ad Avignon et Aiguesmortes legi. Veram A. *campestrem* Europæ borealis, ab A. glutinosa caulibus subherbaceis, adscendentibus, calathiis ovato-subglobosis cernuis ut videtur bene distinctam, nullibi in Hispania inveni.

A. crithmifolia L. (Lge. exs. Nr. 245). Optime, ut videtur, ab A. campestri distincta species.

Ad littora Oceani per Cantabriam (Santander) et Galleciam (Cobas, Doniños, Vigo) Sept.—Oct. c. fl.!

A. Barrelieri Bess. (J. Gay! Lge. exs. Nr. 244).

Ad ripas glareosas fluminis Rio de Aguas (prov. Almeria), in agris campisque incultis circa Murcia et Almeria frequens (Dec.—Jan. c. fl.)!

A. Herba alba Asso (A. Contra Pourr. et Vahl herb.!) Lge. exs. Nr. 243.

In collibus gypsaceis ad Valladolid, indeque per Hispaniam centralem et meridionalem vulgaris!

Obs. Species hæc maxime variabilis occurrit caule, foliis et periclinio cano-tomentosis (A. aragonensis Lam.) v. glabrescentibus (A. valentina Lam.), foliorum lobis brevissimis v. longioribus, ramis paniculæ (ut in A. maritima) divaricatis (immo

reflexo-arcuatis) v. erecto-adpressis, calathiis cylindricis v. ovali-subglobosis. Inter omnes has formas, e quibus facile quisquam totidem species distinctas formaret, nullum discrimen constans inveni.

Artemisia vulgaris L. (Hisp. Escobilla parda).

Ad pagum Porriño Gallecіæ! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

A. hispanica Lam. (A. Seriphium Pourr. herb.)! Lge. exs. Nr. 247.

Puerto de la mala muger ad fines occidentales Murciæ, indeque per totam provinciam hinc inde! Alicante (Pourr.)!

A. camphorata Vill., forma calathiis majoribus, foliis glabris viridibus.

In collibus calcareis regionis montanæ superioris ad Encinillas (18 Oct. c. fl.)!

A. Absinthium L. (Hisp. Ajenjo).

Mahon, Monistrol (Pourr.)!

Tanacetum annuum L.

Aranjuez, Valencia (Pourr.)!

Cotula coronopifolia L. *var. pusilla*, 1-2-pollicaris, internodiis brevissimis, foliis anguste linearibus, integerrimis.

In stagnis exsiccatis, mari proximis ad pagum Hueto pr. Santander (Oct. c. fl.)!

Chamomilla aurea (L.) J. Gay. (Lge. exs. Nr. 242).

Ad vias pr. Aranjuez; Granada pr. flum. Darro (Apr.—Mai c. fl.)! in campis Extremaduræ (Schousb.)!

Ch. inodora (L.) C. Koch.

In ruderatis ad Espinosa (prov. Burgos)!

„ *β, salina* Wallr.

In arenosis maritimis ad la Coruña!

Ch. maritima (L.), achæniis duplo triplove majoribus, ceterum vix a varietate salina prioris recognoscenda et vix omnino specifice distinguenda.

Pyrethrum arvense Salzm.

Utrera Boeticæ (Schousb.)!

P. anomalum (Lag. sub Chrysanthemo). Chrysanthemum sericeum Lk. et Hffg. p. 330 t. 101; Chr. oppositifolium Brot.?

In rupibus calcareis ad Encinillas, schistosis ad Villafranca del Vierzo!

Obs. Species eximia, a Candolleo ad genus Leucanthemi perperam associata, differt enim tubo corollæ tereti (nec plano) foliolis periclinii dorso lanatis, margine fimbriatis et denique foliis oppositis, basi connatis. Hac nota quoque recedit a Pyrethris, quibus ceterum potius pertinet, at melius forsan novum genus constitueret. *Chrysanthemum oppositifolium* Brot. ex descriptione certissime eadem species est, sed nomen Lagascanum antiquius est ideoque conservandum. Aliud synonymon est *Ch. sericeum* Lk. et Hffg. (fig. bona), sed autores citati vix recte Ch. oppositifol. Brot. ad *Ch. Herminii* suum (l. c. t. 102) retulerunt, species affinis quidem, sed foliis lanceolatis serratis (nec pinnatifidis) recedens, nobis ignota. Corollæ disci rubellæ, achænia omnia calva, sed disci (ut credidit Lag.) vix sterilia sunt.

Pyrethrum flaveolum Lk. et Hffg. p. 341 t. 104.

Villafranca del Vierzo!

P. pulverulentum Lag. (P. sulphureum *β*, alpinum Boiss. et Reut.)

Lobajos (Castell. vet.); in montibus Carpetanis ad Navacerrada et Cercedillas!

Obs. Suspicor, *P. radicantem* Cav. nihil esse nisi varietatem alpinam *P. sulphurei α* (ligulis flavis); an vero stirps flaviflora specifice differt ab albiflora (P. pulverulentum Lag.) vel omnes in unam speciem confluunt, cultura et observatio in plantis vivis ulterius docebit.

Prolongoa pectinata (L.) Boiss. (Lge. exs. Nr. 239).

In campis incultis, vineis etc.: Monte Torozo, Valladolid; Venta de los infantes pr. Bailen, Jaen, Sierra Morena pr. pagum Trasierra, Alcala de Guadayra! Talavera de la reina (Schousb.)!

Chrysanthemum segetum L.

Inter segetes Galleciæ hinc inde; Villafranca del Vierzo; Jaen, Cordoba, Granada!

Chrysanthemum coronarium L. (Hisp. Yerba del muerto).

Sevilla, Cadiz, Almeria; Pozo de la higuera (prov. Murcia)!

Coleostephus Myconis (L.) Cass. (Lge. exs. Nr. 241.)

In agris, vineis etc. Galleciæ hinc inde; Valenza Lusitaniæ; Cordoba, Bailen, Jaen!

C. hybridus (Pyrethrum hybridum Guss.)

In paludibus subsalsis (la Algayda) pr. Almeria (Dec. c. fl.)!

Obs. Planta perennis, a præcedente valde distincta. Semina matura non inveni, sed bene cum descriptione cel. Gussonii et cum speciminibus Italicis in herb. Schouwii convenit. Huic affinis videtur *Kremeria paludosa* DR. expl. sc. d. Alg. tab. 59.

Leucanthemum vulgare DC. (Hisp. Pajitos).

In Gallecia passim; Encinillas!

„ β, *atratum* (Chrysanthemum atratum Gaud., non L.)

In rupibus reg. alp. Pyrenæorum centralium ad Pas d'Escalette et prope lacum Espingo (Aug. c. fl.)!

„ γ, *coronopifolium* Hartm.

Santander!

„ δ, *hirsutum* Hartm.

Pontevedra Galleciæ!

L. pallens (Gay) DC.

In pratis ad oppidulum la Bañeza (prov. Leon) 8 Jul. c. fl.!

„ β, *crassifolium* Lge., differt a forma typica foliolis periclinii margine fusco-scariosis, a *L. vulgari* achæniis radii corona membranacea bifida præditis, ab utroque vero foliis valde carnosis, fragilibus, radicalibus caulinisque inferioribus latissime obovatis, obtuse crenatis v. basi pinnatilobis, in petiolum late alatum angustatis. Forsan species distincta, et tum *L. crassifolium* appellandum.

In rupibus maritimis ad S. Sebastian et Portugalete Cantabriæ; la Coruña Galleciæ! (Eandem formam vidi in herb. reg. Matrit. nomine Chrysanth. alpini designatam et ad Peñas de Ramales pr. Santander lectam).

Leucanthemum montanum (L.) DC.

In collibus calcareis ad Encinillas!

L. corymbosum (L.) Godr. et Gren.

Inter frutices ad Encinillas (18 Oct. c. fr.)!

L. Parthenium (L.) Godr. et Gren. (Hisp. Magarzuela).

In locis ruderatis Galleciæ (Doniños, Lugo, Nogales, S. Roman); Villafranca del Vierzo!

Periderœa fuscata (Brot.) Webb. (Lge. exs. Nr. 229).

In arenosis maritimis ad Vigo Galleciæ! In Hisp. austr. frequens!

Anacyclus clavatus (Desf.) Pers.

Monte Torozo, Valladolid; Aranjuez; Carolina, Bailen, Jaen, Granada!

Ormenis mixta (L.) DC. (Lge. exs. Nr. 230).

In Gallecia hinc inde (Lugo, Cobas, Coruña, Pontevedra, Vigo, Tuy); Valenza Lusitaniæ; Encinillas; la Carolina!

O. nobilis (L.) Gay (Lge. exs. Nr. 231). (Hisp. Manzanilla fina).

In ericetis, campis, ad vias etc. Cantabriæ, Galleciæ et montium Legionensium frequentissima!

„ *β, subinodora* nob., differt a forma typica, cui ceterum exacte similis, odore levissimo, suavi (nec forti, amaro-aromatico). In collibus ad Galopagar in montibus Carpetanis!

„ *γ, aurea* (Anthemis aurea DC., Anacyclus Brot.) calathiis discoideis.

Ad ripas graminosas fl. Minii pr. Tuy Galleciæ!

A. Cotula L. (Hisp. Manzanilla hedionda).

Bilbao, Santander; Burgos, Valladolid, Villafranca del Vierzo; Guadarrama!

A. arvensis L. (Lge. exs. Nr. 232).

In Gallecia et Castella vetere hinc inde!

„ *β, incrassata* (A. incrassata Lois.)

La Carolina, Granada!

A. tuberculata Boiss.

Monte Torozo pr. Valladolid (7 Jul. c. fl.)!

Anthemis maritima L.

In arenosis isthmi Gaditani!

Achillæa odorata L.

Carucedo (Vierzo), Monte Torozo, Valladolid!

A. Millefolium L. (Hisp. Milenrama).

In Hispania boreali et centrali frequens!

„ *β, macrocephala* nob., corymbo laxo, calathiis duplo majoribus, foliis subglabris, obscure viridibus, repetito-pinnatisectis. (Valde affinis var. *alpestri* W. & Gr., nisi quod in hac foliola periclinii nigro-marginata sunt).

In pratis ad Santiago de Compostela!

A. setacea β, brevifolia Rochel, Banat. t. 31, vix spithamæa, corymbo parvo, dense congesto, calathiis minoribus, foliis cauleque tomentosis, laciniis foliorum brevibus, dense imbricatis, inferioribus multo longioribus subamplexicaulibus, ab A. Millefolio, ut videtur, bene distincta.

In campis siccis ad Benavente Castell. vet. (8 Jul. c. fl.)!

A. tomentosa L. (Hisp. Milenrama burrosa).

Monte Torozo, Valladolid!

A. Ageratum L. (Hisp. Altareina).

Beniajan pr. Murcia; Aranjuez!

A. Ptarmica L.

In Gallecia (hb. Pourr.)!

Santolina squarrosa Willd. (Lge. exs. Nr. 236) (Hisp. Yerba piojera).

Burgos, Valladolid, Villafranca del Vierzo!

S. rosmarinifolia Mill. (Hisp. Abrotano hembra).

In rupibus collibusque siccis: Villafranca et Carucedo (Vierzo), Valcabado de Paramo (Leon); Encinillas; in mont. Carpetanis frequens!

Diotis maritima (L.) Coss. (Lge. exs. Nr. 235).

Ad littora arenosa Oceani pr. S. Sebastian; Cobas, Doniños, Vigo!

Arnica montana β, angustifolia Duby (Hisp. Tabaco de montaña).

In pratis Gallecіæ passim (Valdomar, la Castellana, Lugo, Santiago de Compostela, Porriño) Aug. c. fl.!

Obs. Planta pumila, spithamæa, angustifolia, calathio solitario minuto, cernuo valde recedens a forma vulgari, et habitum fere *A. alpinæ* Murr. referens.

Doronicum scorpioides Willd. (non Lam.).

Sierra de Alfacar fl. granat. (27 Apr. c. fl. jun.)!

D. plantagineum L.

In silvis montanis ad Escorial (16 Jun. c. fl.)!

Obs. *D. Pardalianches* L. a cel. Graëlls (indic. p. 21) e variis locis montium Carpetanorum indicatur, sed forsan stationes citatæ potius ad *D. plantagineum* vel ad *D. carpetanum* Boiss. et Reut. (ined.) pertinent, quod ulterius investigandum botanicis Hispanicis commendo.

Senecio vulgaris L. (Hisp. Suzon).

In Hispania frequens!

" *β*, *radiatus*.

In montibus Marianis ad la Carolina et Valdehuertas! Caceres Extremaduræ (Schousb.)!

S. silvaticus L.

Orense (Pourr.), Vigo, Lugo; Villafranca del Vierzo!

S. viscosus L.

Monserrat (Pourr.); Escorial!

S. lividus L. forma major (S. foeniculaceus Ten.).

In campis sterilibus arenosis ad Villafranca del Vierzo (16 Jul.)!

S. humilis Desf.

In Boetica (loco speciali non indicato, Schousb.)!

S. gallicus Chaix (Lge. exs. Nr. 255) S. exsquameus Brot., S. difficilis L. Duf. ex spec. auth. in Herb. Mus. Paris).

Puente de S. Payo Galleciæ; Encinillas; Sierra Guadarrama!

S. minutus (Cav.) DC. (Lge. exs. Nr. 256).

In montibus Marianis ad Valdehuertas et la Carolina; Jaen, Granada!

S. aquaticus Huds.

Bilbao, Santander; Cobas, la Coruña!

Senecio erraticus Bertol. (an satis a præcedente distinctus?).

In humidis ad pagos Cerquido et Petelos Gallecíæ!

S. foliosus Salzm. (S. laciniatus Schousb., S. Tasna Welw. olim, S. Jacobæa Brot.) Lge. exs. Nr. 257.

In Gallecia, prov. Legionensi et utraque Castella frequens! el Monasterio Extremaduræ (Schousb.)! Torre Gorda pr. Cadiz (forma serotina, lignescens)!

Obs. Species polymorpha, æquo jure ac S. Jacobæa, si cuivis placeat, in plures species divellenda. Caule folioso, foliis amplis, semel v. bis pinnatisectis, segmentis erecto-adscendentibus (nec divaricatis), laciniis acutis, squamis accessoriis periclinii subulatis, patulis etc. abunde differt a S. Jacobæa, quam in Hispania lectam nondum vidi.

S. linifolius L. (Lge. exs. Nr. 258).

Circa Murciam urbem frequens; Almeria; Pinos de Jenil pr. Granada!

S. pyrenaicus Godr. et Gren.

In regione alpina montis Medasolles Pyren. Gall. (21 Jul. c. fl.)!

S. Doria L.

Benavente (Pourr.) et Lobajos (Castell. vet.)!

S. legionensis Lge. n. sp., optime distinctus a proxime affini S. Doria L., foliis læte viridibus, omnibus integerrimis, radicalibus lanceolato-spathulatis obtusissimis, caulinis remotis, e basi dilatata semiamplexicauli linearibus obtusis, corymbo minus composito, ramis strictis, firmis, (nec gracilibus subflexuosis), bracteis multo brevioribus et latioribus, squamis periclinii accessoriis brevibus, adpressis, glabris; calathio duplo majore, sed magis paucifloro, ligulis 4–5 ovalibus (nec linearibus); corolla disci tubulosa lobis brevibus erectis (nec subinfundibulari lobis patulis tubum subæquantibus), tubo basin versus semigloboso-inflato; antheris inclusis (nec exsertis); achæniis florum marginalium ad costas sparse puberulis, disci dense pilosis.

In pratis et ad rivulos prope pagum Manzanal (prov. Leon) 10 Jul. c. fl. et fr.!

Senecio Jacquinianus Rchb.

Ad rivulos Galleciæ passim (Doniños, Santiago de Compostela, Lugo etc.)! Jul.—Aug. c. fl.!

Bidens tripartita L.

Bilbao; Doniños, el Burgo; Villa de Palos, Burgos!

4. *Calendulaceæ.*

Calendula arvensis L. (Hisp. Yerba del podador).

Ferrol, Coruña, Santiago de Compostela! (In Hisp. merid. satis frequens)!

C. malacitana Boiss. et Reut.

In agris (la Vega) prope Almeria (Dec. c. fl. et fr.)!

Obs. Calathia florigera iis prioris multo minora, fructifera vero duplo majora ob achænia marginalia maxima, spinis dorsalibus longis valde cristata. Caules araneosi, superne cum periclinio viscidi.

C. parviflora Raf.? (araneoso-tomentosa, ligulis pallide citrinis, calathiis iis C. arvensis vix minoribus, achæniis omnibus arcuato-annularibus, marginalibus dorso triplici serie spinularum brevium munitis, rostro incurvo).

In ambulacro Hispalensi „las delicias“ dicto (Febr.); in arenosis maritimis ad oppidum Vigo Galleciæ (Aug.)!

C. sublanata Rchb. ic. fl. germ. XV, t. 160, dense araneosa, foliis anguste lanceolatis, acuminatis, ligulis croceis, achæniis marginalibus parvis (interioribus magnitudine subæqualibus), circulariter curvatis, dorso muricatis (nec spinuloso-cristatis).

In collibus calcareis ad Avignon (20 Apr. c. fl. et fr.)!

5. *Cynareæ.*

Echinops strigosus L. (Hisp. Cardo yezguero).

Ad vias prope oppidum Jaen (6 Mai c. fl.)!

Xeranthemum inapertum Willd. (Lge. exs. Nr. 25:).

Benavente, Medina del Rioseco, Burgos; Aranjuez; Jaen!

X. cylindraceum Sibth. et Sm.

In vineis ad Villafranca del Vierzo (17 Jul. c. fl.)!

Stæhelina dubia L.

In collibus calcareis ad Encinillas (prov. Burgos)!

Carlina vulgaris L.

In collibus incultis Cantabriæ: Cuesta Descarga, Bilbao, Encinillas!

C. corymbosa L.

Frequens in ericetis montanis Cantabriæ (S. Sebastian, Bilbao) et Castellæ veteris (Santander, Encinillas, Burgos etc.)!

" *β, major* Lge. exs. Nr. 271. (C. involucrata Poir.), robusta, parce ramosa, ramis crassioribus, foliis longioribus, calathiis multo majoribus, bracteis foliaceis spinosis, squamas radiantes superantibus, dense involucratis. Ceterum a C. corymbosa typica vix ita differt, ut speciem propriam constitueret. In rupibus maritimis et ericetis Galleciæ borealis et occidentalis, præcipue circa la Coruña frequentissima (Aug. c. fl.)!

C. racemosa L. (C. sulphurea Desf.) (Hisp. Cardo de uvas).

La Cañada de Urbino pr. Almeria!

Atractylis cancellata L.

Cienpozuelos; Jaen, Granada; Murcia!

Microlonchus Clusii Spach. (Hisp. Drama).

Encinillas, Burgos, Valladolid; Carucedo (Vierzo)!

M. Duriæi Spach!

In locis graminosis ad Aranjuez (19 Maj. c. fl.)!

Crupina vulgaris Cass. (Lge. exs. Nr. 265).

Encinillas, Carucedo (Vierzo); Aranjuez; Cordoba!

C. Crupinastrum Moris.

In monte Zumbalejo pr. Jaen (6 Maj. c. fl. et fr.)!

Centaurea pullata L. (Lge. exs. Nr. 260).

Jaen, Sierra Elvira pr. Granada; Cordoba; Sevilla; Puerto de Sta. Maria!

Centaurea Cyanus L. (Hisp. Azulejo; Gallec. Linditas).
Villafranca del Vierzo, Burgos; Escorial!

„ *var.* cor. atroviolacea.
In agris ad pagum Guadarrama!

C. Seusana Chaix (C. graminifolia Pourr. mscr., C. lingulata Lag.) Lge. exs. Nr. 263.
In rupibus reg. sup. montium Carpetanorum: Cerro Mazotta supra Escorial, Puerto de Navacerrada (Jun. c. fl. et fr.)!

C. carpetana Boiss. et Reut. pug. p. 65.
In regione subalpina Pyrenæorum centralium Galliæ supra Hospice de Luchon (3 Sept.); in collibus calcareis ad Encinillas (pr. Burgos) 18 Oct.!

Obs. Specimina authentica plantæ hispanicæ non vidi, convenit autem planta a me lecta optime cum descriptione l. c., et satis ab omnibus formis *C. nigræ* videtur differre foliis scaberrimis, superioribus præcipue latioribus; calathio majore, florigero ovato, appendicibus exterioribus reflexis, lineari-lanceolatis, longissime pectinato-ciliatis, intermediis reniformibus, ciliis longis, pallide stramineis; achænio duplo majore. Propter appendices exteriores angustas reflexas transitum facit ad tribum *C. phrygiæ*, et forsan huc spectat C. phrygia Lapeyr., pluribus locis Pyrenæorum indicata.

C. nigra L. (Lge. exs. Nr. 261).
In pratis Galleciæ haud rara (Ferrol, Coruña, Lugo etc.); Guadarrama!

„ *β, pallida!* (C. serotina Bor.), foliis angustioribus, calathiis minoribus, appendicibus fuscis, dense et pulcherrime pectinato-ciliatis, ciliis pallide fuscis. (Formis intermediis cum C. nigra typica connectitur.)
Valdomar, Santiago de Compostela, Pontevedra et alibi Galleciæ!

C. Debeauxii Godr. et Gren. fl. Fr. II, 243 (descr. opt.).
In graminosis siccis Cantabriæ ad S. Sebastian, Bilbao, Santander! Eandem speciem legi in Pyrenæis Galliaque occidentali ad Ibos, Pau, Bayonne et Biarritz!

Obs. Hæc species certe a priori distinctissima, ob calathia minuta, ovato-cylindrica, appendices remotas etc. potius ad *C. transalpinam* Schleich. quidquam accedit.

Centaurea alba var. angustifolia DC. (vix differt a C. deusta Ten.).
Ad vias et in campis asperis Castellæ utriusque (Olmedo, Guadarrama, Escorial!).

C. Schousboei Lge. (Sect. Acrolophus), perennis, 1—1½-pedalis; caulis erectus, angulato-sulcatus, scaber, rami erecto-patuli, pluries subdichotome ramulosi et corymbum effusum formantes; folia tomentosa, pinnatisecta, segmentis paucis, lanceolato-linearibus, mucronatis, superiora linearia, indivisa; calathia ovato-elliptica (involucro 10—11 mm. longo, 8—9 mm. lato), basi bracteis 1—2 parvis foliaceis fulta; appendices foliolorum involucri ovato-subrotundæ, dorso macula trigona fusca in spinam ipsa appendice paulo breviorem excurrente notatæ, margine albo-membranaceæ, membrana breviter decurrente, inferiorum longe ciliata, interiorum lacero-denticulata; corolla rosea; achænia albida, puberula, ecostata, pappo achænii longitudine coronata; pappi radii exteriores breves squamellati, interiores sensim longiores et angustiores, series intima brevissima, apice connivens.
In campis et ad vias ad el Monasterio Extremaduræ (Schousb. Jul. 1798)!

Obs. Habitus externus totius plantæ *C. albæ* L. similis est, sed severiori examine subjecta manifeste non ad Phalolepides sed ad Acrolophos pertinet, et quidem *C. tougourensi* Boiss. & Reut. (diagn. pl. or. II, 3, 76) proxime affinis est. Notis tamen multis iisque gravibus ab hac differt, v. c. caule crassiore, magis scabro et ramoso, calathiis minoribus et angustioribus, appendicibus exterioribus longius albido-ciliatis, spinâ longiore terminatis, imprimis vero achæniis pallidioribus ecostatis (nec utrinque 1–2-costatis), pappo achænio subæquilongo (nec tertiam ejus partem vix æquante), serie intima pappi brevissima (nec exterioris dimidiam longitudinem subæquante).

Centaurea Willkommii Schultz Bip. (Willk. Enum. p. 26).

Puerto de la inquisicion (prov. Jaen); Sierra Elvira fl. granat.!

C. limbata Lk. et Hffg. fl. Portug. tab. 97. (Lge. exs. Nr. 264).

In collibus, ericetis pratisque siccis Galleciæ hinc inde (la Coruña, Santiago, Lugo, Valdomar); et prope Santander Cantabriæ!

Obs. Descriptio et figura *C. Hanrii* Jord. (obs. fragm. V, p. 70 t. 4 B) bene cum planta nostra convenit; si vero investigatione ulteriore confirmaretur, plantam Galliæ australis ab hispanica non differre, nomen Linkianum, ut antiquius, conservandum erit. Planta hucusque parum cognita erat, et a Candolleo perperam in sectione Lopholomatis posita; manifeste ad Acrolophos pertinet, et post *C. dissectam* Ten. (cui haud dissimilis) collocanda.

„ *β, melanosticta* nob., differt a forma vulgari caulibus erectis gracilioribus, calathiis minoribus, appendice late triangulari, atra, parum decurrente, ciliis latitudinem appendicis vix æquantibus, mucrone terminali ciliis vix longiore, trifurcata. Prope pagum Sobrado de Aguiar Galleciæ (21 Jul. c. fl.)!

C. micrantha Lk. & Hffg. fl. Port. II, p. 220 (C. paniculata Brot. fl. lusit. non L.).

In rupibus ad oppidulum Tuy Galleciæ meridionalis (25 Aug. c. fl. et fr.)!

Obs. Planta a me lecta descriptioni plantæ Lusitanicæ l. c. datæ optime respondit, nisi quod illa annua esse dicitur, dum nostra perennis v. saltem biennis videtur. Ab affini *C. limbata* differt ramis divaricatis, paniculatim (nec corymboso-)dispositis, calathiis plus duplo minoribus, elliptico-cylindricis, basi attenuatis, appendice pallidiore, brevius ciliata, mucrone terminali brevi (ciliis vix longiore), erecto, pappo achænii longitudine (nec eodem dimidio breviore). Quoad formam et magnitudinem calathiorum cum *C. castellana* B. & R. convenit, sed præter notas indicatas appendicibus fuscis, ciliis et mucrone terminali multo brevioribus et denique habitu prorsus alieno distincta est.

C. divergens Lge. n. sp. (Sect. Acrolophus), perennis (v. biennis), elata ($1^1/_2$-2 pedalis), erecta, fere a basi ramosa; rami divaricati, rigidi, apice 3-5 calathia gerentes et ita paniculam effusam formantes; folia scabra, juniora tomentosa, mox denudata, pinnatisecta, segmentis lateralibus utrinque 1-2, basi approximatis, terminali elongato lineari mucronato, margine revoluto, fol. ramealia superiora linearia integerrima; calathia minima (involucro 7-8 mm. longo, 4-5 mm. lato), ovata, foliola periclinii subtomentosa, obsolete nervosa, partim conspicua (nec appendicibus omnino tecta); appendices breves, semilunares, stramineæ, vix maculatæ, pectinato-ciliatæ, ciliis brevibus pallide stramineis, cartilagineis, terminali reliquis vix longiore: corolla pallide rosea. (Pappus videtur achænio dimidio subæquilongus, sed fructus maturos non vidi).

In rupibus schistosis ad Villafranca del Vierzo (18 Jul. c. fl.)!

Obs. Diu hæsitavi antequam novam speciem ad tribum nimis forsan speciebus polymorphis v. parum constantibus onustum addere mihi proposui, sed planta supra descripta ad nullam mihi cognitam speciem referri potest. *C. paniculata* L. (ex speciminibus Pedemontanis et Tergestinis) videtur proxima, sed recedit foliis dense tomentosis, segmentis brevioribus et latioribus, obtusiusculis, ramis crassioribus, minus divergentibus, calathiis majoribus, appendice ovato-triangulari, ciliis et mucrone terminali longioribus. *C. polycephala* Jord. adhuc magis differt calathiis oblongis, appendice lanceolatà, cuspidata, mucrone terminali elongata, reflexa etc. Iisdem fere notis differt *C. leptocephala* Boiss. (diagn. or. I, 10, p. 110), quæ insuper achæniis calvis recedit.

C. Scabiosa L.

Ad vias pr. Valladolid (1 Jul. c. fl.); Encinillas!

C. ornata Willd.

In montibus Carpetanis frequens! Monasterio Extremaduræ (Schousb.)!

Centaurea melitensis L.

Valladolid, Madrid; Jaen!

C. eriophora L.

Ad vias et in collibus siccis pr. Jaen; Silla del Moro pr. Granada!

C. Calcitrapa L. (Hisp. Garbanzo del Cura, Trepacaballos).

Per totam Hispaniam frequens.

C. Calcitrapo-aspera Godr. et Gren. (C. Pouzini DC).

San Sebastian Cantabriæ (cum achæniis maturis 30 Oct.)!

C, aspero-Calcitrapa Godr. et Gren.

St. Angel pr. Murcia, Almeria!

C. aspera L.

In Hispania meridionali et centrali frequens!

„ *β, subinermis* DC. (C. prætermissa de Martr.).

Aranjuez, Murcia!

C. sonchifolia Rchb. ic. fl. germ. XV, t. 68 (non Godr. et Gren.; *C. Jacobi* L. Duf. in Bull. Soc. bot. Fr. VII, 348?).

In humidis circa Murciam urbem frequens, cum priori et sequenti mixtim crescens et inter easdem fere intermedia, an hybrida proles?

C. Seridis L. var. *maritima* Lge. ind. sem. hafn. 1854, p. 22. (C. maritima L. Duf.).

Circa Murciam urbem frequens!

Obs. Comparata descriptione *C. Seridis* L. typicæ non tantam video differentiam inter hanc et nostram plantam, ut hæc specifice separetur.

Cnicus benedictus L. (Hisp. Cardo santo).

In collibus schistosis ad la Carolina (10 Mai c. fl.)!

Kentrophyllum arborescens Hook.

In rupibus ad Almeria!

K. lanatum (L.) DC. (Hisp. Espina de Cristo).

Villafranca del Vierzo, Burgos!

K. boeticum Boiss. et Reut. pug. p. 65.

Cañada de Urbino pr. Almeria (18 Dec. c. fl. et fr.)!

Carduncellus mitissimus (L.) DC.

In collibus calcareis ad Encinillas (18 Oct. c. fl.)!

Carduncellus monspeliensium All.

Valladolid, Monte Torozo (Jul. c. fl.)!

C. araneosus Boiss. et Reut.

In collibus calcareis ad Cienpozuelos fl. Matrit. (31 Mai)!

C. coeruleus (L.) DC. (Hisp. Tetilla).

In campis Boeticæ (Schousb., Maj. 1798)!

Silybum marianum (L.) Gärtn. (Hisp. Cardo lechero).

In tota Hispania passim!

Galactites tomentosa Moench (Lge. exs. Nr. 266).

In regione littorali Galleciæ frequens; Bilbao; la Carolina, Cordoba; Murcia!

Cynara horrida Ait. (C. Cardunculus L. forma silvestris) (Hisp. Alcaciles).

Sevilla, Malaga!

Onopordon Acanthium L. (Hisp. Toba, Espina blanca).

In Gallecia orientali; Villafranca del Vierzo, Valladolid, Burgos, Encinillas!

O. acaule L.

In prov. la Mancha pluribus locis non notatis observatum.

Carduus tenuiflorus Curt.

El Burgo et Lugo Galleciæ; Villafranca del Vierzo; Valladolid, Cienpozuelos fl. Matrit.!

C. pycnocephalus L.

Madrid, Aranjuez; Jaen, Granada!

C. Gayanus DR. (C. ciliatus Pourr. herb., C. confertus β, purpureus DC.).

In locis graminosis ad Lugo et Santiago de Compostela!

Obs. Annuus v. biennis, habitu hinc ad *C. carlinoidem* Gou., illinc ad *C. Argyroam* Biv. accedens; folia variant magis minusve arachnoideo-tomentosa, spinis validis (luteis) v. brevioribus armata etc. A *C. conferto* Mor. toto coelo differre videtur, specimina vero *C. carpetani* B. et R., quæ copiose ad Escorial legi, tantam affinitatem cum planta Gallecica habent, ut facile crederem, has duas species revera non esse distinctas.

Carduus Reuterianus Boiss. diagn. or. II, 3 p. 44 (C. Bourgæanus B. et R. pug. p. 62).

Bailen, Albolote pr. Granada (Apr.)!

Obs. Species variabilis: formas sequentes seorsim notavi:

β, subacanthoides Lge., foliis profundius incisis, spinis foliorum caulisque late alati crebrioribus et longioribus (habitus C. acanthoidis).

Fuente Castellana pr. Madrid (25 Mai)!

γ, pycnocephaloides Lge., pallidus, lobis foliorum brevibus parceque spinosis, alis caulinis interruptis, brevissime spinosis, calathiis paucioribus, evidenter pedunculatis (habitus C. pycnocephali).

Ad vias circa oppidum Jaen (5 Mai)!

C. acanthoides L.

Ad vias prope Burgos!

C. chrysacanthus Ten. (Rchb. ic. fl. germ. XV, t- 147).

Ad pagum Sta. Ysabel Galleciæ (24 Jul. c. fl.)!

C. nutans L.

Prope Portugalete Cantabriæ!

C. platypus (Lge. ind. sem. hafn. 1859 p. 28 (cf. 1857 p. 26).

Carucedo (Vierzo); Valladolid ad vias frequens; Despeñaperros (Sierra Morena)!

C. defloratus L.

In fagetis regionis montanæ superioris ad Encinillas (18 Oct. defl.)!

Picnomon Acarna (L.) Cass.

Carucedo (Vierzo), Valladolid; Sierra Guadarrama; in montibus Marianis pr. Cordoba, Jaen; Murcia!

Cirsium lanceolatum (L.) Scop.

In Gallecia et Castella vet. boreali frequens; Sierra Guadarrama!

C. microcephalum Lge. ind. sem. hafn. 1854 p. 22.

In campis asperis ad Bilbao (Oct.)!

C. eriophorum (L.) Scop.

Castello de Noceda Galleciæ; Bilbao, Encinillas, Valladolid, in montibus Carpetanis ad las Navas et Navacerrada!

Cirsium palustre (L.) Scop.

In Cantabria et Gallecia hinc inde; Villafranca del Vierzo!

C flavispina Boiss. *β*, *castellanum* (C. castellanum Willk. pug. p. 109; C. paniculatum Vahl mscr. in herb.)!

Ad Burgos et Medina del Rioseco (Castell. vet.)! Aragonia (Vahl)!

Obs. Species a cel. Willkomm l. c. descripta et distincta meo sensu notis nec tam gravibus neque constantibus differt a C. flavispina Boiss., ut ab hoc separari debet. Specimina enim, quæ ad Burgos legi, omnino intermedia sunt inter typum Boissierianum et plantam pr. Rioseco lectam; a posteriori foliis magis decurrentibus, calathiis minoribus et angustioribus, a planta Nevadensi vix nisi spinis paullo longioribus recedunt. Suspicor igitur, has notas esse variabiles, idemque valet de filamentis, quæ in planta Boissieriana et in nostra ad Rioseco lecta papilloso-scabra, in specimine ad Burgos lecto glabra sunt. Achænia quoque videntur similia, sed in omnibus a me lectis speciminibus sterilia sunt.

C. monspessulanum All. (Hisp. Pincho burrero).

In collibus calcareis: Encinillas, Valladolid!

„ *β*, *ferox* Coss. not. p. 39 (C. monspess. var. hispanicum Willk. pug. p. 112).

Obs. Hæc varietas a C. monspessulano typico multo magis differre videtur quam prior a C. flavispina. Saltem specimina a me lecta valde insignia foliis amplexicaulibus (nec decurrentibus), subsinuato-dentatis et ad dentes spinis validis (5–8 mm. longis) armatis, ceterum vix v. brevissime ciliatis (nec undique æqualiter tenuissime spinuloso-ciliatis), periclinio minore, ovato-subgloboso, foliolis ovatis, callo ovali atro terminatis spinaque brevissima mucronatis (nec lanceolatis, callo lineari terminatis). Specimina mea ceterum valde imperfecta sunt, quare dijudicare non possum, an differentiæ supra notatæ satis constantes sint et an forma insignis specifice separari debeat.

Cirsium arvense (L.) Scop. (Hisp. Cardo hæmorroidal).

In Cantabria et Gallecia haud infrequens!

C. filipendulum Lge. in sched. pl. exs. (C. bulbosum Plan. Ens. p. 278, non DC.); rhizoma horizontale, longe lateque stoloniferum, fibras radicales emittens nonnullas tenuiores, nonnullas medio fusiformi-incrassatas; folia lanceolata, mollia, radicalia (et stolonum) breviter petiolata, caulina plurima, basi auriculato-amplectentia, omnia pinnatisecta v. profunde pinnatifida, laciniis 3-5-lobis (lobis divergentibus spinâ mediocri terminatis), supra scabriuscula, subtus floccoso-tomentosa; caulis sulcato-striatus, simplex v. parce ramosus, fere ad calathium usque foliosus; calathium ovatum, arachnoideum, basi depressum, foliola periclinii imbricata, omnia acuta spinulaque brevissima mucronata, interiora elongata laxa, pappo subæquilonga; corolla purpureo-violacea, laciniis filiformibus antheras basi sagittatas multo superantibus; filamenta villosa; achænia lævia, nitida, sub pappo annulatim constricta.

In ericetis montanis pratisque siccis totius Galleciæ a Puerto de Piedrafita ad la Coruña frequens (Jul.—Aug.)!

Obs. Species certe distinctissima! *C. bulbosum* DC., proxime affine, differt stolonibus nullis, foliis rigidis (nec mollibus), pagina inferiore minus tomentosis, laciniis longioribus et angustioribus, fol. caulinis minoribus magisque remotis, semiamplexicaulibus (non vero auriculatis), caule superne longissimo spatio nudo, involucri foliolis inæqualibus, exterioribus obtusis, corollæ laciniis latioribus, antheris vix inclusis. *C. anglicum* Lam. differt caule magis tomentoso, remote foliato, apice longius aphyllo, fibris radicalibus minus incrassatis, foliis sinuato-dentatis (nec pinnatifidis), non auriculatis, spinis paucioribus et minoribus, periclinio basi attenuato etc.

Chamæpeuce hispanica (Lam.) DC. (Carduus polyacanthus herb. Pourr.)! (Hisp. Cardo prieto).

Puertollano inter Antequera et Malaga (Pourr.)!

Notobasis syriaca (L.) Cass.
Ad vias prope Jaen frequens (6 Mai c. fl.)!

Lappa intermedia (Lge. D. Fl. ed. 2, p. 530).
In locis umbrosis ad Bagnères de Luchon (14 Sept. c. fr.)!

L. minor (Schk.). (Hisp. Lampazo).
Bilbao, Santander; in Gallecia orientali hinc inde; Villafranca del Vierzo; Casa de Campo fl. Matrit.! Monserrat (Pourr.)!

Leuzea conifera (L.) DC. (Hisp. Cuchara del pastor).
Encinillas; Jaen!

Serratula tinctoria L.
Bilbao, Santander, Encinillas; Sierra de Meirama Galleciæ!

S. flavescens (L.) Poir.
Cabo de Gata!

S. pinnatifida (Cav.) Poir.
In collibus gypsaceis ad Valladolid; Jaen, Sierra de Alfacar fl. granat.!

Jurinea Bocconi Guss.
In collibus gypsaceis ad Aranjuez (20 Mai c. fl.)!

J. pyrenaica Godr. et Gren. (Lge. exs. Nr. 272; J. humilis β, DC., Colm. Cast. p. 90).
Cerro Mazotta supra Escorial (16 Jun. c. fl.)!

6. *Cichoraceæ.*

Scolymus hispanicus L. (Hisp. Cardillo).
Orense (Pourr.), Vigo, Doniños Galleciæ; Burgos, Encinillas, Bilbao!

Lampsana communis L.
Coruña; Santiago! Orense (Pourr.); Villafranca del Vierzo, Encinillas!

Rhagadiolus stellatus γ, *edulis* DC.
Encinillas; Jaen, Granada!

Arnoseris pusilla Gärtn.
Santiago, Lugo et alibi in Gallecia; Villafranca del Vierzo! S. Pablo de los Montes; Valencia (Pourr.)!

Hispidella hispanica Barnad. (Bolosia piloselloides herb. Pourr.!) Lge. exs. Nr. 273.

Villafranca del Vierzo, Puerto de Manzanal in montibus Legionensibus; Escorial!

Obs. Stirps insignis, floribus Tolpidis barbatæ, indumento Hieracii Pilosellæ, periclinio, achæniis etc. ab omnibus distincta. Figura optima exstat in Lk. et Hffg. fl. Portug. t. 94. Dubia, quæ olim movit beat. DC. (prodr. VII, 258), an hæc planta jure inter Cichoraceas collocanda esset, certe ex observatione speciminum exsiccatorum maleque conservatorum, orta sunt. Omnes enim flores ligulatæ et fertiles sunt, nec non herba lactescens, ideoque vera Cichoracea!

Hedypnois cretica Willd. (Lge. exs. Nr. 275).

In Gallecia hinc inde (Cobas, Vigo, Lugo); Bailen, Cordoba, Cadiz; Murcia!

H. pendula DC. (cf. Lge. ind. sem. hafn. 1853 p. 18).

Cabo de Gata!

Hyoseris scabra L.

In agris et ad vias prope Sevilla (5 Mart. c. fl.)!

Catananche coerulea L.

In collibus calcareis ad Encinillas!

C. lutea L.

Xerez de la Frontera (Schousb.)!

Cichorium Intybus L. (Hisp. Achicorea).

Bilbao, Burgos; Aranjuez, la Mancha; Murcia!

„ *β, divaricatum* (C. divaricatum Schousb.), habitus in statu silvestri singularis, sed culturâ in formam vulgarem transit.

In collibus calcareis ad Encinillas et Valladolid!

Tolpis barbata (L.) Gärtn. (Lge. exs. Nr. 276).

In arvis et collibus Galleciæ frequens! (In Hispania centrali et meridionali, ubi sequens frequenter occurrit, hanc speciem nunquam vidi, quare suspicor, cel. Colmeiro aliosque autores de plantis hispanicis tractantes, æque ac cell. Godr. et Gren. (Fl. Fr.), has duas bene distinctas species commutavisse).

Tolpis umbellata Bertol. (Lge. exs. Nr. 277: T. barbata Colm. Cast. p. 91, cf. Lge. ind. sem. hafn. 1853 p. 19).

In Gallecia priori rarior (Ferrol, Pontevedra, Lugo); in montibus Legionensibus, Hisp. centrali et meridionali frequens!

„ *β, minor* Lge. ind. sem. hafn. 1853 p. 19 (Culturâ per multos annos iteratâ habitum distinctum constanter conservavit).

Cabo de Gata!

Hypochoeris radicata L.

In monte Pico Sagro Gallecia!

H. glabra L.

In campis arenosis ad Santiago de Compostela et alibi in Gallecia; Villafranca del Vierzo; in montibus Carpetanis et Marianis! Caceres Extremaduræ (Schousb.); Venta la Portugesa pr. Carmona!

„ *β, Loiseleuriana* Godr. (H. Balbisii Lois.).

Fuente Castellana pr. Madrid!

„ *γ, erostris* Coss. et Germ.

In campis aridis ad Lugo Galleciæ!

Seriola aetnensis L.

In glareosis ad Barranco bermejo fl. granat.!

Thrincia tuberosa (L.) DC. (Lge. exs. Nr. 278).

Puerto de Sta. Maria, Sevilla, Cordoba! (Inter plantas in Gallecia lectas specimen quoque deprehendi, sed locum specialem haud notavi).

Th. maroccana Pers. (ligulis exterioribus adpresso-hispidis, achæniis exterioribus breviter, interioribus longissime rostratis, pappi radiis 15—16).

In campis Boeticæ (loco non indicato, hb. Schousb.)!

Th. hispida Roth.

La Carolina, Cordoba, Jaen, Granada!

Th. hirta Roth. (Lge. exs. Nr 279).

Per totam Hispaniam frequens!

„ *β, psilocalyx* DC. (Th. nudicalyx Lag.).

In pratis humidis ad Valdomar et Lugo Galleciæ!

Thrincia hirta γ, arenaria DC.

Ad littora arenosa Oceani pr. Cobas et Pontevedra Galleciæ!

Obs. Th. hirta et hispida maxime variabiles et inter se difficillime distinguendæ species, cum notæ plurimæ parum constantes videntur. Ita v. c. *Th. hirtam* non semper perennem inveni (sæpe biennis v. annua evadit), neque pappus semper 15-20-radiatus est, ut afferunt cell. Boiss. et Reut. (sæpissime radios vidi 10-12 ut in *Th. hispida*). Hæc ultima tamen habitu differente, nec non pappo subniveo, rostro longitudine achænii v. ultra et periclinio magis hispido videtur distincta a Th. hirta.

Kalbfussia Salzmanni Schultz Bip. *var. hispanica* nob., differt a speciminibus Africanis (a cl. Balansa ad Biskra Algeriæ lectis, 1853 Nr. 779) calathiis minoribus, achæniorum interiorum rostro breviore, pappo sordide lutescente (nec albido), sed vix tamen specifice separanda.

In campis Extremaduræ (Schousb., Apr. 1798); in arenosis ad fluvium Guadayra pr. Sevilla (5 Mart. c. fl. et fr.)!

Leontodon hastilis β, hispidus (L. hispidus L.), parce hispidus, culturâ in formam glabratam transiens.

Santander, Encinillas; el Castro (prov. Leon)!

L. hispanicus Mérat (Asterothrix hispanica DC.) Lge. exs. Nr. 280.

Copiose in collibus gypsaceis ad Aranjuez (20 Mai c. fl.)!

L. (Millina) *carpetanus* Lge. n. sp. (Oporinia autumnalis Coss. in pl. Bourg., 1854, non Don), rhizoma breve, contractum, fibras radicales plures tenues emittens; folia dense rosulata, lanceolato-linearia, runcinato-pinnatifida, glabra v. parce pilosa; scapi graciles, foliis pluries longiores, adscendentes, remote squamati (squamis 2-4), monocephali; periclinium cylindrico-campanulatum, foliolis biserialibus hirtis, obtusis, exterioribus dimidio brevioribus; anthoclinium nudum; achænia omnia conformia, longe rostrata (rostro vix achænii longitudine), striata, transverse rugosa; pappus albidus, periclinium multo superans, radiis 8-10 basi dilatatis, deciduus.

In graminosis regionis subalpinæ montium Carpetanorum supra

Venta de Navacerrada (21 Jun.)! Eodem fere loco postea legit cl. Bourgeau).

Obs. Propter achænia rostrata hæc species certe ad *Millinam* pertinet, sed genus hoc, mere artificiale, vix conservandum est; differentia enim inter Millinas et Oporinias vix tanta est quam inter species varias generum Thrinciæ v. Hypochæridis, quarum nonnullæ achænia rostrata, nonnullæ erostria habent. — *Mill. leontodontioides* Cass. differt a nostra radice grumoso-fasciculata, foliis ellipticis, rostro achænio longiore, pappi setis basi non dilatatis. *M. hyoseroides* DC. scapo foliis paulo longiore, periclinio pallido, glabriusculo, anthoclinio paleaceo distinguitur. Habitus externus quidem ei *L. autumnalis* simillimus est, sed hic differt scapis plerumque ramosis, pappo sordido, 12-20-radiato, periclinio vix v. paulo longiore, et præcipue rostro achænii nullo.

Geropogon glaber L.

In montibus Zumbalejo et Fuendelapeña pr. Jaen (6 Mai)!

Podospermum laciniatum (L.) DC. (Hisp. Barbajas).

Burgos, Valladolid! Crismundo (Cast. nov.) Schousb.!

" *β, latifolium* Godr. et Gren. (P. calcitrapæfolium Koch Syn.).

In agris ad Granatam urbem!

P. decumbens Godr. et Gren.

Benavente, Parador de Villanuble pr. Valladolid; Puerto de Guadarrama, Aranjuez!

Obs. Inter formas innumeras hujus generis maxime polymorphi nullum discrimen constans inveni, et in nullo fere genere synonymia tam vaga et intricata est, quare ulterior observatio in plantis vivis magnopere esset desideranda. Quoad determinationem cell. Godr. et Gren. secutus sum, sed an omnia specimina a me lecta recte definita sunt, non certus sum.

Urospermum Dalechampii (L.) Desf.

Chiclana fl. gadit.!

U. picroides β, asperum Duby.

Jaen, Sierra Elvira fl. granat.!

Tragopogon australis Jord.

Valladolid; Aranjuez, la Carolina!

T. major Jacq.

Monte Torozo pr. Valladolid (7 Jul.)!

T. crocifolius L.

Escorial, Guadarrama, Monte Torozo!

Scorzonera hirsuta L.

Monte Torozo (7 Jul.)!

S. macrocephala DC. (Lge. exs. Nr. 281; Hisp. Tetas de vaca)

α, cor. lutea.

Villafranca del Vierzo, Medina de Rioseco; Carolina! Ecija (Schousb.)!

„ *β, cor. carnea.*

Benavente (Castell. vet.)!

S. crispatula Boiss. (forte a S. hispanica haud satis distincta).

La Carolina, Cerro Zumbalejo pr. Jaen!

S. tuberosa Pall.?

In pratis ad pagum Valdomar Galleciæ (23 Jul. c. fl.)!

Obs. Specimen unicum, obiter abreptum et incompletum (radice carens) an ad speciem orientalem revera pertineat valde dubium videtur. Attamen cum figura laudata (Buxb. Cent. II, t. 18 f. 2) et cum speciminibus in deserto Caspico lectis (Kittary), quæ in Herb. Mus. Paris. comparavi, bene convenit. Scapus enim in nostro specimine simplex, bipollicaris, medio bibracteatus, e rhizomate superne diviso, squamis atrofuscis tecto egreditur; folia anguste lanceolato-linearia, scapo multo longiora, basi parce tomentosa, superne glaberrima; foliola periclinii linearia, obtusa; corolla subtus rosea, supra flava striis purpureis; achænia glabra, pappi radii 5 longiores apice nudi.

Picris hieracioides L.

In Cantahria et Gallecia frequens!

Helminthia echioides (L.) Gärtn.

San Sebastian, Bilbao, Santander; Burgos, Valladolid, Villela (Vierzo)!

Picridium vulgare Desf. (Lge. exs. Nr. 283).
Encinillas, Burgos; Jaen, Granada, Sevilla!

P. intermedium Schultz Bip. (foliis subintegris v. obsolete sinuato-dentatis, dentibus spinulosis, scapis adscendentibus, parce ramosis, vix foliatis etc.). An prioris var.?
Bailen, Sevilla, Puerto de Sta. Maria!

P. tingitanum (L.) Desf. (Lge. exs. Nr. 282; Hisp. Lechugilla dulce).
Ad littora Oceani pr. Cobas, Pontevedra et Vigo Galleciæ!

„ *β, subacaule* Willk. (Iber. Halbins. p. 124).
In collibus ad monasterium Sacromonte pr. Granada!

Zollikoferia resedifolia (L.) Coss. (Lge. exs. Nr. 284) var. *viminea* nob., caulibus diffusis ramisque gracilioribus, calathiis minoribus a forma typica recedens.
Pozo de la higuera (prov. Murcia); ad littora arenosa pr. Almeria! (Eandem formam ante oculos habuisse videtur cel. Willkomm in observatione sua de hac specie (Iber. Halb. p. 125).

Sonchus spinosus L. (Lge. exs. Nr. 285).
In collibus argilloso-conglomeratis inter oppida Vera et Pulpi; in rupibus et campis arenosis circa Almeria frequens (Dec. c. fl.)!

„ *β, cervicornis* (Prenanthes cervicornis Boiss. voy. p. 744).
In rupibus montium Sierra de Gador pr. Almeria!

S. crassifolius Pourr. herb.! (Willk. l. c. p. 125).
Cienpozuelos fl. Matrit. (31 Mai c. fl.)!

S. maritimus L. (Hisp. Cerrajon).
Ad fossas circa Murciam urbem frequens!

S. aquatilis Pourr.! (a præcedente videtur bene distinctus).
Monistrol, Valencia (Pourr.); Murcia, Granada!

S. oleraceus L. (Hisp. Cerraja).
Per omnem Hispaniam frequens!

S. asper Vill.
Encinillas, Villafranca del Vierzo; Sierra Guadarrama, Aranjuez! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

Sonchus tenerrimus L. (Lge. exs. Nr. 286).

In Hispania fere tota frequens, variis formis ludens, quarum plures inter se tam diversæ sunt, ut facile eas distinctas species esse crederes. Etsi autem notæ secundariæ variabiles sint, characteres principales (præcipue achænia) semper constantes inveni, ideoque variæ formæ verosimiliter in unam speciem jungendæ. Sequentes formas præcipuas seorsim notavi:

„ α, *annuus* (S. tenerrimus DC.), herbacea, annua. In agris et ad vias.

1. *lævigatus*, glaucescens, pedunculi laxi, subglabri v. glaberrimi, foliorum laciniæ angustiores, acutæ, obsolete dentatæ (habitus fere S. oleracei).
   El Hueto pr. Santander; Sevilla!
2. *glandulosus* Lge. ind. sem. hafn. 1853 p. 19, pedunculi elongati, rigidi, pilis glandulosis dense tecti, foliorum laciniæ late ovales, obtusæ, obsolete dentatæ.
   Jaen! Medellin Extremaduræ (Schousb.)!
3. *spinulosus*, pedunculi breves, dense glandulosi, foliorum laciniæ acutæ v. acuminatæ, valde spinuloso-dentatæ, dentibus mucrone albo cartilagineo terminatis. (Habitus S. asperi, sed auriculis foliorum non recurvatis et achænio transverse muricato mox recognoscendus).
   Bailen! (Eandem formam variis Italiæ locis lectam vidi in herb. b. Schouwii)!

„ β, *perennis* (S. pectinatus DC.), trunco persistente, sublignoso. In muris et rupibus (Hæc forma variat periclinio et pedunculis glaberrimis v. parce glanduloso-pilosis).
Granada, Malaga, Murcia!

Lactuca perennis L.
In agro Valentino (Pourr.)!

L. tenerrima Pourr.
Monserrat (Pourr.); Encinillas; Escorial!

L. saligna L.
Orense (Pourr.)! Encinillas; Murcia, Cabo de Gata!

Lactuca chondrillæflora Bor. (Godr. et Gren. fl. Fr. II, p. 318; Lge. exs. Nr. 287)

In muris ad Villafranca del Vierzo (19 Jul.)!

L. muralis (L.) Fresen.

S. Pablo de Montes (Pourr.)!

L. Scariola L.

Burgos!

L. virosa L. (forma foliis runcinatis) (Hisp. Lechuga ponzoñosa).

Portugalete, Santander, Encinillas; Vigo, Lugo; Guadarrama!

Chondrilla juncea L. (Hisp. Ajonjera).

Villafranca del Vierzo; Valladolid, Burgos! In Hispania centrali et meridionali frequens!

Microrhynchus nudicaulis β, *divaricatus* DC. (Prenanthes runcinata Lag.).

In campis subhumidis ad Murcia et Almeria!

Taraxacum officinale Web. (Hisp. Amargon).

In Hispania boreali et centrali hinc inde frequens!

T. palustre (Sm.) DC.

In humidis montium Marianorum ad pagum Molinillos de Trasierra pr. Cordoba (28 Mart. c. fl.)!

T. obovatum (Willd.) DC.

La Carolina; Sierra de Alfacar, Sierra Elvira fl. granat.!

T. lævigatum (Willd.) DC.

Bailen, Sierra Elvira, Guejar (Sierra Nevada)!

Obs. Folia in forma typica lyrato-runcinata sunt, sed occurrunt specimina intermixta foliis subintegris, Tarax. obovato similibus.

T. tomentosum (Leontodon tomentosum herb. Vahl.!); T. pyrrhopappum Boiss. et Reut.: T. serotinum β, breviscapum Schultz Bip. in Willk. Iber. Halbins. p. 123.

Ad vias inter Medina de Rioseco et Valladolid frequens; Burgos! Aranjuez (Schousb.); Siguenza (hb. Vahl)!

Obs. Nomen Vahlianum certissimum et aptissimum, etsi nunquam publicatum, nomini Boissieriano anteposui, quia denominatio e colore pappi sumta decipiens est; pappus enim minime

igneus est, nec, ut in descriptione Boiss. et Reut. l. c. dicitur, pallide rufescens, sed sordide et pallide stramineo-olivaceus. *T. serotinum* Sadl., planta Europæ orientalis, secundum specimina Herb. Mus. Paris. et Hafn., comparata cum fig. Waldst. et Kit. pl. rar. Hung. tab. 114, vix cum planta hispanica conjungi debet, a qua v. g. differt foliis minus scabris, achæniis rostro longioribus nec eodem subduplo brevioribus, pappo albido etc.

Ætheorrhiza bulbosa (L.) Cass. (Lge. exs. Nr. 288).

Santander; Cobas, Doniños, la Coruña; Cordoba, Sierra Elvira, Almeria!

Crepis pulchra L.

Olmedo (Castell. vet.); in locis umbrosis ad Aranjuez et Cienpozuelos fl. Matrit.!

C. paludosa (L.) Moench.

Nuria (Pourr.)!

C. lampsanoides (Gou.) Froel.

Villafranca del Vierzo et las Medolas in castanetis! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

C. blattarioides (L.) Vill.

Ribas (Pourr.)!

C. virens Vill. (Lge. exs. Nr. 289); C. murorum Pourr. herb.!

Bilbao, Encinillas, Burgos; la Coruña, Lugo; Villafranca del Vierzo et alibi in montibus Legionensibus; Aranjuez (Pourr.)! la Carolina!

„ β, *capillaris* (L.) Fr. (C. polymorpha γ, diffusa Wallr.).

Santander! (In Pyrenæis Gallicis ad Bagnères de Luchon et Bigorre)!

C. taraxacifolia Thuill. (C. polymorpha Pourr. herb.! Barkhausia taraxacifolia DC., Lge. exs. Nr. 290).

In Hispania centrali et meridionali frequens!

„ β, *intybacea* Duby (Crepis intybacea Brot.).

In ambulacro „las delicias“ dicto pr. Sevilla (29 Febr. c. fl.)!

Crepis foetida L.

Villafranca del Vierzo, Benavente!

C. albida Vill. (C. taraxacoides Pourr. herb.!), Lge. exs. Nr. 291.

Villa de Palos ad flum. Sil (Vierzo), el Castro ad fines orientales Galleciæ; Encinillas; Escorial; Cerro Fuendelapeña pr. Jaen!

Andryala lyrata Pourr. herb.! (A. macrocephala DC., A. lyrata β, macrocephala Boiss. voy.).

Escorial, Madrid! la Mancha (Pourr.); Cordoba!

„ β, *minor* (A. ragusina β, lyrata DC.; A. lyrata α, Boiss. voy.)

Murcia!

Obs. Forma macrocephala sola in herb. Pourretiano adest, quare pro speciei forma typica habenda est.

A. parviflora Lam. (A. sinuata et A. integrifolia L.) Lge. exs. Nr. 296.

In Cantabria et Gallecia hinc inde; Escorial!

A. arenaria Boiss. et Reut.

Casa de Campo fl. Matrit.!

Hieracium Pilosella L.*) (Hisp. Oreja de raton).

In Hispania boreali et centrali frequens!

„ β, *pilosissimum* Fr.

In montium Carpetanorum regione subalpina hinc inde (Escorial, Navacerrada etc.)!

H. castellanum Boiss. et Reut. (Lge. exs. Nr. 293).

Villafranca del Vierzo, Puerto de Manzanal, la Torre et alibi in montibus Legionensibus!

H. Auricula L.

Inter Manzanal et Bembibre (prov. Leon)!

H. prœaltum var. *depilatum* Fr. (H. præaltum δ, auriculoides Lang. ex Griseb.).

---

*) Hieracii genus determinavit cel. E. Fries. Species multas in Pyrenæis lectas omisi, quia jam a cell. Zetterstedt et Philippe in floris specialibus Pyrenæorum indicatæ sunt.

In montibus Legionensibus non procul a pago Prado del Rey!

Hieracium cerinthoides L. (Lge. exs. Nr. 294).

E seminibus in montibus Legionensibus lectis in horto bot. hafn. educatum!

H. trichocephalum Willd.

Vallée de Lys pr. Bagnères de Luchon (7 Jul. c. fl.)!

H. saxatile Vill.

In montibus calcareis ad Encinillas (prov. Burgos) 18 Oct. c. fr.!

H. pulmonarioides Vill.

Vallée de Lys pr. Bagnères de Luchon!

H. anglicum Fr.

In rupibus subalpinis montis Medasolles (Pyren. Gall.)!

H. pallidum Biv.

In ericetis montanis ad Villafranca del Vierzo; Encinillas!

H. macilentum Fr. (Vet. Acad. Forhandl.).

In fissuris rupium reg. subalp. montium Carpetanorum (Cerro del aguila supra Navacerrada; Cerro Mazotta pr. Escorial)!

H. murorum L.

Ad pagum Doncos Galleciæ; las Medolas, Congosto (Vierzo)!

H. vulgatum Fr.

In dumetis regionis montanæ superioris ad Vallina de Doncos Galleciæ!

„ — *latifolium* Fr.

El Castro (Leon)!

H. crinito proximum, forte var. (Fr. in litt.).

In muris vetustis oppiduli Bagnères de Bigorre (18 Sept.)!

Obs. Forma insignis, habitu certe speciminibus Italicis *H. criniti* affinis, sed diversa foliis caulinis paucioribus, achæniis dilute fuscis, pappo sordide albo (nec pallidis pappo rufescente) etc. Ab *H. pyrenaico* Jord. affini magis recedit, sed forsan non satis differt ab *H. valdepiloso* Vill.

Hieracium umbellatum L.

Cuesta Descarga Cantabriæ! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

„ **Lactaris* Fr.

In monte Casaril pr. Bagnères de Luchon!

H. boreale Fr.

Puentedeume et Rio Ulla Galleciæ!

XXII. Ambrosiaceæ.

Xanthium Strumarium L. (Hisp. Bardana menor).

San Sebastian, Murcia, Sevilla!

X. macrocarpum DC.

In ruderatis ad Madrid (Oct.)!

X. spinosum L.

Bilbao, la Coruña, Tuy; Villafranca del Vierzo!

XXIII. Lobeliaceæ.

Lobelia urens L. (Lge. exs. Nr. 297).

In Cantabria et Gallecia frequentissima!

Laurentia Michelii DC. *β, integrifolia* nob., differt a forma typica foliis integerrimis et corolla alba. Forsan *L. tenella* DC. eadem species est, sed nostra planta certissime annua.

In pratis ad pagum Valdomar Galleciæ!

XXIV. Campanulaceæ.

Jasione montana L.

In Cantabria, Gallecia et Hispania centrali frequens!

„ *β, maritima* Duby (Lge. exs. Nr. 302).

In arenosis maritimis ad Santander Cantabriæ et Pontevedra Galleciæ!

„ *γ, gracilis* nob., gracillima, ramosissima, pedunculi filiformes elongati, capitula minima, folia longe ciliata.

Santiago et Pico Sagro Galleciæ; Villafranca del Vierzo!

Obs. Parum differt hæc forma a *J. mont. littorali* Fr., qualis apud nos quoque occurrit, et forsan eadem est, quamvis capi-

tula adhuc minora sunt, pedunculi longiores etc., sed tum nomen parum aptum videtur, cum hæc forma non in littoribus, ut prior, sed in ericetis montanis et rupibus proveniat.

Jasione sessiliflora Boiss. et Reut. (var. *montana* Boiss.!)

Ad pagum Prado del Rey pr. Astorga; Galopagar (mont. Carpetan.)!

Obs. Cel. Cosson minus bene (not. p. 121) hanc speciem cum *J. perenni* conjungit. Præter habitum prorsus alienum differt enim indumento denso, crispo-lanato, caulibus numerosis, prostratis, plerumque ad apicem usque foliatis, floribus subsessilibus, laciniis calycinis longis, aristato-pungentibus. Multo magis accedit ad *J. blepharodon* B. & R., sed hæc ut species annua quoque distincta est.

Wahlenbergia hederacea (L.) Rchb. (Lge. exs. Nr. 303).

Bilbao; in humidis Galleciæ frequentissima! S. Pablo de Montes (Pourr.)! (Varietatem corolla alba inveni ad Ferrol Galleciæ)!

Specularia hybrida (L.) Alph. DC.

Guadarrama; Jaen!

S. castellana Lge. ind. sem. hafn. 1851 p. 25 (Forsan non satis distincta a *S. falcata* β, *scabra* DC.).

Encinillas; Cercedillas in montibus Carpetanis; Casa del Campo fl. Matrit.; la Carolina!

Campanula Erinus L. (Lge. exs. Nr. 298).

Bilbao, Encinillas; Villa de Palos, Villafranca del Vierzo; Escorial, Guadarrama; la Carolina, Jaen!

C. mollis L.

Cerro Fuendelapeña pr. Jaen!

C. glomerata L.

Bilbao, Santander, Encinillas, Burgos! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

„ β, *speciosa* (Hornem.).

Peña Castillo pr. Santander! (Eandem formam legi in Pyrenæis Gallicis ad Bagnères de Luchon).

Campanula glomerata δ, *pusilla* DC. prodr.

In collibus calcareis ad Encinillas!

C. rapunculoides L.

In hortis et ad sepes Galleciæ subspontanea!

C. rotundifolia L.

Nuria, Valencia (Pourr.)!

C. tenella Jord. (?) β, *velutina* Lge. exs. Nr. 299.

In collibus calcareis ad Encinillas et Burgos (Oct. c. fl. et fr.)!

Obs. Cum descriptione plantæ Gallicæ in Jord. pug. pl. nov. p. 125 data haud male convenit planta nostra, nisi quod hæc dense hirtula est, folia caulina dense congesta, serrata, color corollæ pallide violaceus, racemus densiflorus, subsecundus fere ut in *C. cæspitosa*, quæ pluribus notis quoque similis, sed forma corollæ diversa. In horto botanico hafniensi culta, planta nostra major evadit, inflorescentia amplior magisque diffusa, ceterum vero constans. Eandem plantam nuper cell. Boiss. et Reut. mihi communicarunt nomine C. lanceolatæ Lapeyr., in montibus Castellæ veteris lectam, sed *C. lanceolata*, cujus specimina in Pyrenæis (Pic Lhièris) legi, valde differt staturâ plus duplo altiore, foliis caulinis integerrimis v. crispo-undulatis, margine revoluto (nec profunde serratis), lobis calycinis longioribus, corolla duplo majore, pulchre coerulea.

C. Rapunculus L. (Hisp. Raponchigo).

In Gallecia hinc inde; Villafranca del Vierzo; in Castella frequ.!

„ β, *elatior* (C. elatior Lk. et Hffg.).

In agris solo calcareo ad Medolas (Vierzo) 19 Jul.!

C. patula L.

In Gallecia orientali; Bilbao! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

C. Loefflingii Brot. (Coss. not. p. 170) α, *matritensis* (C. matritensis Alph DC.).

Encinillas; Escorial!

„ β, *occidentalis* (C. Loefflingii Lk. et Hffg., C. Duriæi Boiss.).

In Gallecia frequens!

Obs. Utraque forma variat glabra v. scabriuscula; formam β sæpius scabram, immo hispidam inveni.

Campanula Loefflingii γ, *filiformis*, caule elongato gracillimo, retrorsum scabriusculo, ramis elongatis, calycis laciniis longissimis, setaceis, scabris. Forma singularis, intermedia inter var. α, et C. *retrorsam* Labill., ad quam primo retuli, sed specimina nimis juvenilia ut tute determinari possint.

La Carolina (Sierra Morena) 10 Mai!

XXV. Rubiaceæ.

Vaillantia hispida L.

Sierra Elvira fl. granat., Murcia, Almeria, Cabo de Gata!

Callipeltis cucullaria DC. (Lge. exs. Nr. 304).

In monte Silla del Moro pr. Granada!

Galium Cruciata (L.) Scop. (Lge. exs. Nr. 305).*)

Encinillas; Villafranca del Vierzo; Manzanal!

G. vernum Scop. (Lge. exs. Nr. 306).

Puentedeume Galleciæ; Encinillas; Puerto de Navacerrada!

G. pedemontanum All. (Lge. exs. Nr. 307).

Cerro Cuelgamoros supra Escorial (13 Jun.)!

G. rotundifolium L.

Vallina de Doncos Galleciæ; Villafranca et las Medolas (Vierzo), in pinetis supra Guadarrama! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

G. boreale L. (G. auriense Pourr. herb.).

Orense (Pourr.); Encinillas; Guadarrama!

G. silvaticum L.

Irati (Née in herb. Boutelou)!

G. ephedroides Willk.

Barranco de Caballar pr. Almeria!

G. arenarium Lois. (Lge. exs. Nr. 308).

In arenosis maritimis ad San Sebastian Cantabriæ!

---

*) Genus Galii determinavit cel. E. Boissier.

Galium verum L. (Hisp. Cuajaleche).

Encinillas, Villafranca del Vierzo et alibi in montibus Legion., Valladolid! Aranjuez, S. Pablo de Montes (Pourr.)!

G. lucidum All. (Lge. exs. Nr. 309).

Becerrea Galleciæ; Sierra de Manzanal (Leon) Jul.!

G. erectum Huds.

In silvis ad Escorial (16 Jul. c. fl.)!

G. Mollugo L. (G. elatum Thuill., Gren. et Godr.).

In Cantabria hinc inde; la Coruña, Santiago de Compostela; Villafranca del Vierzo!

G. rivulare Boiss. et Reut. (var. glabra et pubescens).

Puerto de Piedrafita Galleciæ; Villafranca del Vierzo, las Medolas, Manzanal (Leon)!

G. silvestre Poll.

Bilbao, Santander, Encinillas; Puentedeume Galleciæ!

G. Lapeyrousianum Jord.

In collibus calcareis regionis subalpinæ supra Encinillas (19 Oct. c. fr.).

G. anisophyllum Vill.

Peñablanca (reg. alp. Pyren. Aragon.)!

G. saxatile L.

In ericetis humidis Galleciæ hinc inde (Seijo, Santiago, Tuy, Puerto de Piedrafita); Encinillas!

G. palustre L.

In paludibus Galleciæ passim (Betanzos, el Burgo, Santiago, Tuy, Lugo); Encinillas, Valladolid; Escorial!

G. debile Desv. (Lge. exs. Nr. 311).

In uliginosis ad Valdomar et Sobrado de Aguiar Galleciæ!

„ β, *congestum* Gren. et Godr. (G. constrictum Chaub., G. palustre Pourr. herb., non L.).

In paludosis ad pagum Cubillos (Leon)! In fossis Galleciæ (Pourr.)!

G glomeratum Desf.

Arcos de la Frontera (Schousb.)!

Galium setaceum Lam. (G. capillare Cav.).

Silla del Moro pr. Granada! Xativa, Baños de Bellas (Pourr.)!

G. tenellum Jord.

Villafranca del Vierzo; Casa de Campo pr. Madrid!

G. divaricatum Lam.

Villafranca del Vierzo, la Bañeza (Leon); Guadarrama!

G. parisiense L. *α, nudum* (G. anglicum Huds., Lge. exs. Nr. 312).

Bilbao, Encinillas; Santiago de Compostela!

„ *β, vestitum* (G. litigiosum DC.).

Villafranca del Vierzo; Escorial!

G. decipiens Jord. (a G. litigioso vix distincta species (Boiss.!).

Ad sepes circa Granatam urbem!

G. Aparinella Lge. ind. sem. hafn. 1854 p. 24.

Inter suffrutices ad Aranjuez (21 Mai c. fl. et fr.)!

G. Vaillantii DC.

Escorial!

„ *β, tenerum* (Schleich.) G. spurium *γ*, tenerum Gren. et Godr.

Inter saxa in cacumine montis Mazotta supra Escorial!

G. Aparine L. (Hisp. Amor del hortelano).

Piedrafita Galleciæ; Villafranca del Vierzo; Cordoba, Granada, Almeria! Ins. Balear., S. Pablo de Montes (Pourr.)!

G. tricorne With.

Madrid; Jaen, Granada, Almeria!

G. saccharatum All. (Lge. exs. Nr. 313).

Valladolid; Jaen, Sierra Elvira, Cordoba, Sevilla, Cadiz, Almeria!

Rubia lucida L. (R. splendens Lk. et Hffg. tab. 85; R. peregrina *α*, latifolia Gren. et Godr.) *β, pubescens nob.*, foliis junioribus cauleque pubescentibus, foliis caulinis late ellipticis, ramealibus ovalibus, obtusis, mucronatis, aculeis marginalibus validis creberrimis.

Ad sepes prope oppidum Jaen (5 Mai vix florens)!

R. peregrina L. (*β*, intermedia Gren. et Godr.).

In Cantabria et Gallecia hinc inde; Cubillos (Leon); Almeria!

Rubia peregrina β, angustifolia (R. angustifolia L.).

Chiclana fl. gadit.; Malaga, Almeria!

Asperula odorata L.

Monsein (Pourr.)!

A. arvensis L. (Lge. exs. Nr. 318). *

Encinillas, Burgos, Valladolid, Lobajos (Castell. vet.), Villafranca del Vierzo; Guadarrama; la Carolina, Jaen, Cordoba!

A. hirsuta Desf. (A. denudata herb. Vahl)!

In monte castelli supra oppidum Jaen (5 Mai c. fl.)!

A. papillosa Lge., perennis, inde a basi ramosa, caulis inferne tomentosus; rami adscendentes rigidi, glabri; folia quaterna, alterna (stipularia) duplo breviora, anguste linearia, margine revoluta, nervo medio crasso prominenti, superiora glabra, inferiora papilloso scabra; inflorescentia paniculata, glomeruli in ramis ramulisque terminales 6—8-flori, bracteis 2 subulatis fulti, corolla sordide rosea v. violacea, junior clavata, tubo sensim in limbum ampliato, undique ita ut ovaria, papilloso-scabriuscula; achænia matura non vidi.

In campis aridis solo calcareo ad Monte Torozo pr. Valladolid (7 Jul. c. fl. jun.)!

Obs. Species supra descripta ambigit inter *A. hirsutam* Desf. et *A. scabram* Presl., habitu ad illam, characteribus huic accedens. *Prior* differt foliis verticillorum 6 subæquilongis, pubescenti-scabris, glomerulis densis multifloris hemisphæricis, bracteis ellipticis sæpe 4, corollæ tubo glabriusculo, subito in limbum pubescentem dilatato, ovario glabro. *Posterior* differt caulibus flaccidis, diffusis, internodiis multo longioribus, foliis inferioribus brevissimis obovatis, superioribus longioribus et angustioribus, glomerulis paucifloris. Reliquæ species, quas examinavi aut descriptas vidi, longius distant.

A. scabra Presl. (A. macrorrhiza Lk. et Hff. t. 84).

In collibus calcareis ad Encinillas!

A. aristata L. fil. (Lge. exs. Nr. 317).

Villafranca del Vierzo; Algecares pr. Murcia, Almeria!

A. cynanchica L. (Lge. exs. Nr. 315).
Villafranca del Vierzo!

" β, *densiflora* Gren. et Godr.
In arenosis maritimis ad Santander (Oct. c. fl. et fr.)!

Sherardia arvensis L.
San Sebastian, Encinillas; in Gallecia frequens; Villafranca del Vierzo; Jaen, Cordoba, Granada, Sevilla, S. Fernando pr. Cadiz!

Crucianella maritima L. (Lge. exs. Nr. 319).
Ad littora Galleciæ hinc inde (Doniños, Cobas, Vigo); Cabo de Gata!

C. angustifolia L. (Lge. exs. Nr. 320).
Piedrafita Galleciæ; in Hispania centrali hinc inde; in Hisp. merid. frequens!

C. latifolia L.
Barranco de Caballar pr. Almeria!

C. patula L. (Lge. exs. Nr. 321).
Monte Torozo pr. Valladolid; Cienpozuelos fl. Matrit.!

XXVI. Caprifoliaceæ.

Sambucus Ebulus L. (Hisp. Yezgo).
San Sebastian, Bilbao, Ontonedo pr. Santander; Burgos; Guejar (Sierra Nevada); Murcia; Almeria!

S. nigra L. (Hisp. Sauco).
In Cantabria et Gallecia frequens; Villafranca del Vierzo; Guadarrama, Aranjuez; Jaen!

S. racemosa L.
Burguete Navarræ (Née).

Viburnum Opulus L. (Hisp. Rosa de Gueldres, Bola de nieve).
Hermesende (Pourr.)!

V. Lantana L. (Hisp. Lantana).
Bilbao, Encinillas; Carucedo, Otero (Vierzo)!

V. Tinus L. (Hisp. Duraznillo).
In montibus Marianis frequens; Granada!

Lonicera implexa Ait.

Jaen, Granada, S. Juan de Aznalfarache pr. Sevilla!

L. etrusca Santi (Hisp. Madreselva).

Villafranca del Vierzo!

L. Periclymenum L.

In Cantabria et Gallecia frequens; Villafr. del Vierzo; Guadarrama! S. Pablo de Montes (Pourr.)!

XXVII. Jasmineæ.

Jasminum fruticans L. (Lge. exs. Nr. 324). (Hisp. Jazmin amarilla).

Villafranca del Vierzo! la Granja, Aranjuez (Pourr.)! Bailen, indeque per Hispan. merid. hinc inde!

XXVIII. Oleaceæ.

Olea europæa L. (Hisp. Aceytuno).

In vallibus Galleciæ rarius culta; Villafranca del Vierzo!

Phillyrea media L. (Lge. exs. Nr. 325; Hisp. Labiernago).

Bilbao, Santander; in montibus Marianis frequens!

Ph. angustifolia L. (Hisp. Piadera).

In montibus Marianis frequens (la Carolina, Cordoba etc.)!

Ligustrum vulgare L. (Hisp. Alheña).

In Cantabria passim; Villafranca del Vierzo; Escorial!

Fraxinus excelsior L. (Hisp. Fresno).

In silvis montanis Galleciæ et prov. Legionensis hinc inde!

F. oxyphylla β, rostrata Gren. et Godr. (F. rostrata Guss).

Escorial, Casa de Campo pr. Madrid!

XXIX. Apocyneæ.

Vinca media Lk. et Hffg. (Lge. exs. Nr. 326; Hisp. Yerba doncella).

In locis humidiusculis Galleciæ: Ferrol, Lugo, Tuy! Orense (Pourr.); Villafranca del Vierzo; Cordoba, Sevilla, Jaen!

Nerium Oleander L. (Hisp. Adelfa).

La Carolina, Cordoba!

XXX. Asclepiadeæ.

Cynanchum acutum L.

Ad sepes circa Murcia et Almeria!

Vincetoxicum officinale Moench. (Hisp. Vencetosigo).

Portugalate, Santander, Encinillas, Burgos!

V. nigrum (L.) Moench, *β latifolium*, foliis inferioribus late cordatis, caule elongato volubili.

Puente de Cruzul pr. Becerrea Galleciæ (24 Jul. c. fl.)!

Apteranthes Gussoniana Lindl. (Hisp. Chumberillo del lobo).

Campo de Nijar pr. Almeria (in collibus, nec in salsis maritimis, comm. cl. J. Medina y Ximenez)!

XXXI. Gentianeæ.

Gentiana Pneumonanthe L.

In ericetis Galleciæ (Cobas, Sierra Meirama), Cantabriæ (Cuesta del Escudo, Santander, Cuesta Descarga)! et Navarræ (Burguete, Née).

G. verna γ, alata Griseb. (G. angulosa M. B.).

In reg. subalp. montis calcarei la Tesla supra Encinillas!

Chlora perfoliata L. (Lge. exs. Nr. 327).

Hinc inde per Cantabriam (Bilbao, Santander, Encinillas) et Galleciam (Doniños)! Navarra ad Pampelona et Burguete (Née).

„ *β, compacta*, humilis, internodiis brevibus, foliis vix longioribus, cyma dense congesta.

In arenosis maritimis ad pagum Cobas Galleciæ (15 Sept.)!

Cicendia pusilla (Lob.) Griseb.

In locis humidis Galleciæ (Valdomar, Lugo, Pontevedra, Porriño)!

C. filiformis (L.) Rchb.

Bilbao, Santander; Valdomar, Lugo, Sobrado!

Erythræa pulchella (Sw.) Fr. (Lge. exs. Nr. 330).
Ad littora, rarius in collibus siccis Cantabriæ et Galleciæ hinc inde!

„ *β, albiflora!*
In collibus calcareis ad Carucedo (Vierzo); in argillosis humidis ad Encinillas!

E. latifolia Sm.
In pratis salsis ad el Burgo Galleciæ! (Eandem speciem legi in Gallia occidentali ad la Teste de Buch et Biarritz).

E. chloodes (Brot.) Gren. et Godr. (Lge. exs. Nr. 328).
In arenosis maritimis ad pagum Cobas Galleciæ!

E. scilloides (L. fil.) Chaub. (Puel in Bull. soc. bot. Fr. 1860 p. 502; E. Massoni Sw.; E. portensis Lk. et Hffg. fl. Portug. t. 66; Lge. exs. Nr. 329; E. diffusa Woods).
Ad vias, in vineis et præcipue in littoribus Galleciæ borealis et occidentalis frequens!

Obs. Nomen Woodsianum jam cel. Grisebach (DC. prodr. IX, p. 561) et postea cel. Puel (l. c.) ut synonymon ad plantam azoricam nomine *Gentianæ scilloidis* jamdiu designatam retulerunt; sed etiam sine ullo dubio nomen *E. portensis* Lk. et Hffg. huc referendum est; collatis enim speciminibus a me lectis et Gallicis (Lloyd, Letourneux) cum figura laudata, ne minima quidem differentia adest. Longitudo tubi et limbi corollæ inter se et cum calycis laciniis comparata notas constantes minime præbet, lobi corollæ vulgo obtusi, rarius acutiusculi; folia variant obovata, ovalia v. suborbicularia.

E. Boissieri Willk. (E. major Boiss., non Lk. & Hffg.).
In collibus graminosis ad Encinillas; ad ripas flum. Guadalquivir pr. Sevilla!

Obs. Parum videtur differre ab *E. grandiflora* Biv., et differentiæ utriusque a specie sequenti vix graviores videntur, quam ut facile varietates australes grandifloras hujus esse crederem. Ab hac valde differt *E. gypsicola* Boiss. et Reut., species insignis, quæ secundum descriptionem eadem est cum *E. Bar-*

relieri L. Duf. (Bull. soc. bot. Fr.) et vix differre videtur ab *E. majore* Lk. et Hffg. fl. Port. tab. 65.

E. Centaurium (L.) Pers. (Hisp. Hiel de tierra).

In Cantabria frequens; Congosto (Leon), Villafranca del Vierzo; Passaje pr. Coruña!

E. maritima (L.) Pers. (Lge. exs. Nr. 331).

In pratis maritimis Gallecíæ hinc inde (Valdomar, Betanzos, el Burgo, Coruña)! Mahon (Pourr.)!

„ *β*, *brevipes* Lge. differt a forma typica caule humili internodiis brevissimis, floribus subsessilibus v. brevissime pedicellatis, tubo corollæ florendi tempore lacinias calycis vix superante (nec iisdem multo longiore).

In arenosis maritimis ad pagum Cobas Gallecíæ (14 Sept.)!

XXXII. Menyantheæ.

Menyanthes trifoliata L. (Hisp. Trebol acuatico).

In Gallecíæ paludibus hinc inde!

Villarsia nymphoides (L.) Vent.

In flumine Miño ad Orense (Pourr.) et Lugo!

Published 1862
sec. 1862

Videnskabelige Meddelelser

fra

den naturhistoriske Forening i Kjöbenhavn.

Andet Aarti.

1861. Udgivne af Selskabets Bestyrelse. **Nr. 8—9.**

Myrsineae centroamericanae et mexicanae.*)

Auctore *A. S. Ørsted.*

Subordo 1. Theophrasteae.

Appendices corollae faucis lobis alternae.

Clavija Ruiz et Pav.

Clavija Biborrana n. sp.: foliis longiuscule petiolatis e basi acuta vel cuneata in petiolum decurrente lanceolato-oblongis acute acuminatis integerrimis pergamaceis, racemis axillaribus simplicibus petiolo paulo longioribus 8—15floris, floribus per paria approximatis tetra- vel pentameris.

Folia per intervalla conferta. Petioli 1—2 poll. longi, basi valde incrassati, nigrescentes. Lamina 6—8 poll. longa, ut plurimum 2 poll. supra medium lata, in siccis pallide viridis margineque undulato-crispula. Costae laterales patentes, ante marginem arcuato-unitae. Racemi interdum ex gemmis adventivis supraaxillaribus erumpunt. Flores pedicellati, basi bracteola minutissima subulata suffulti, pedicelli et flores fere aequilongi. Calycis laciniae rotundatae, viridulae, apice erosulae. Corollae aurantiacae lobi concavi, rotundati, carnosuli; appendices tuberculiformes ovales majores

*) Hr. Professor Miquel i Utrecht skylder jeg flere oplysende Bemærkninger om nogle tvivlsomme Arter, hvorfor jeg herved bringer min Tak.

cum corollae laciniis alternantes et totidem minores lineares iis oppositae. Stamina quatuor vel quinque; filamenta in tubum pistillum recipientem connata; antherae trigonae, truncatae, ita approximatae, ut stigma pentagonum referunt. Stigma leviter bifidum.

Crescit haecce arbuscula elegans in sylvis humidis montis Iaris et montis Aguacate in Costa Rica, ubi Novembri florentem legi. Ab indigenis Biborrana nuncupatur.

Jacquinia L.

Denne Slægt frembyder flere eiendommelige Forhold i Vegetationsorganerne, som man hidtil enten ganske har overseet eller hvorpaa man ved Beskrivelsen af Arterne ikke har lagt tilbörlig Vægt. Aarsskuddene bestaae af mange Stængelstykker, af hvilke ikke alene de nederste ere korte og sammentrængte, men ogsaa de överste frembyde samme Forhold. Med Hensyn til de secundære Grene viser her sig samme Forhold som hos mange Naaletræer; de komme nemlig kun til Udvikling i den alleröverste Deel af Aarsskuddet, hvor de sidde falskt krandsstillede, men mangle paa hele Skuddets den övrige Deel. Knopperne ere forsynede med talrige sylformige eller triangulære. taglagte Knopskjæl. Bladene angives hos flere Arter at være falskt krandsstillede i Toppen af Aarsskuddet, saa at man deraf — og ligeledes ifölge Afbildningerne ikke blot hos Jacquin, men ogsaa hos Martius (Flora bras. fasc. 16—17 t. 27) — skulde troe, at de forresten manglede, og det er dog ingenlunde Tilfældet; men de ere paa den övrige Deel af Aarsskuddet smaa, skjælagtige og hurtigt affaldende. Ogsaa hos de Arter, hvor Bladene beskrives som spredte, er der dog altid et större eller ringere Antal af de nederste Stængelstykker, som kun have skjælagtige Blade, og da nu Forholdet mellem den Deel af Aarsskuddet, som har egentlige Blade og den Deel, som kun har skjælagtige, hos hver Art er temmelig constant, saa kan man herfra

hente et godt Artsmærke. Hos nogle Arter (t. Ex. J. caracasana, J. augustifolia) have kun nogle faa af de nederste Stængelstykker skjælagtige Blade, hos andre (t. Ex. J. axillaris) findes disse kun paa den nederste Trediedeel af Aarsskuddet, atter hos andre (t. Ex. J. umbellata, J. arborea) paa den nederste Halvdeel og endelig hos andre (t. Ex. J. linearis, J. armillaris) paa hele Aarsskuddet med Undtagelse af den alleröverste Deel. Hos disse sidste viser der sig saaledes ganske det samme Forhold som hos Sciadopitys blandt Naaletræerne, hos hvilken ligeledes hele Aarsskuddet er forsynet med skjælagtige Blade med Undtagelse af Toppen, hvor de egentlige Blade tilsyneladende sidde i Krandse. Bladene frembyde i deres Form og Bygning flere Egenheder, saa at man uden Tilstedeværelse af Blomst eller Frugt med Lethed kan erkjende denne Slægt. De ere læderagtige, graaliggrönne, næsten siddende og heelrandede; Randen er fortykket og tilbagerullet. Midtribben ender i en kortere eller længere Torn; de to nederste Sideribber böie ud imod Randen og danne Randribber, som hos de forskjellige Arter ligge i forskjellig Afstand fra Randen og fremtræde med större og mindre Tydelighed. Smaaribberne ere især meget eiendommelige; de ere meget talrige, tætte, bugtede og löbe næsten parallelt med Midtribben. Hertil komme desuden talrige smaa Punkter, især paa Underfladen. Endnu fortjener at udhæves, at Stövknapperne ere udadvendte og i Begyndelsen slutte tæt sammen, saa at de skjule Arret; senere trykke de sig derimod op til Kronbladene, men dog kun med den nederste Halvdeel, medens den överste Halvdeel er böiet tilbage ind imod Midten af Blomsten.

Jacquinia angustifolia Örd. sp. n.: ramulis initio angulatis-dein teretibus glaucescentibus glabris, perulae squamis triangularibus, foliis, infimis exceptis squamaeformibus, sparsis, summis approximatis lineari-lanceolatis subfalcatis crassis rigidis glabris basi in petiolum brevissimum attenuatis spinoso-acuminatis margine revolutis, costis lateralibus et marginalibus subtus inconspi-

cuis, umbellis terminalibus trifloris, pedunculo folio multoties breviore, pedicellis crassis rigidis erectis pedunculo paulo longioribus, drupis (vix maturis) globosis glabris mucronatis.

Rami annotini $2^1/_2$—3 poll. longi, lenticellis numerosis notati; folia fere 2 poll. longa, 3 lin. lata; in adultioribus costae omnino nullae, media excepta, conspiciuntur; in superficie superiore vero juniorum costae marginales margini valde approximatae et laterales utrinque 7—8, inferioribus patentibus superioribus divaricatis apparent. Costulae densissimae. Specimina, quae suppetunt, jam deflorata. Calycis lobi sub fructu rotundati, glabri margine membranacei. — Species nostra proxime accedit ad J. umbellatam DC., sed valde diversa. — Prope Santa Rosa in provincia Guanacaste; Martio fructificat. Occurunt specimina pauca imperfecta in herbario Liebmanniano, in Mexico prope Santa Cruz lecta, quae ad hanc speciem pertinere videntur.

Jacquinia caracasana Kunth in H. et B. nov. gen. 3 p. 251. — DC. Prod. 8 p. 150. — Rami verticillati v. oppositi, patentes v. divaricati, annotini circiter 3 poll. longi, subangulati, cinerascentes, glabri lenticellis notati, adultiores teretes, obscure fusci, lenticellis excrescentibus dense verrucosi. Folia sparsa, summo approximata, lanceolata v. oblongo-lanceolata, glabra, rigida, spinoso-acuminata, margine revoluta, subtus punctulata, $1^1/_2$—$2^1/_2$ poll. longa, 5—9 lin. lata; costae marginales a margine paulo remotae, laterales 8—9 patentes, summis exceptis divaricatis. Racemi terminales, a basi 6—8 flori, sesquipollicares. Pedunculus ebracteatus pedicellique trilineares demum reflexi ferruginei, rigidi, glabri. Calycis lobi rotundati, glabri, margine membranacei. Tubus corollae aurantiacae calycem aequans. Antherae muticae. Ovarium in stylum sensim attenuatum; stigma minutum, subcapitatum nigrescens. Drupa fere globosa, fusca, 9—10 lin. longa, apice mucronata, hexasperma. Semina ovalia, compressa, leviter curvata, subreniformia, fusca, foveolata. Embryo centralis, radicula longissima cylindrica, cotyledonibus ovali-

bus radicula brevioribus. — Crescit in sylvis siccis inter Granada et Leon et in provincia Segovia. Floret Januario. — Ex floribus svaveolentibus incolae efformant monilia, quibus colla et brachia adornant.

Jacquinia axillaris Örd. sp. n.: ramis annotinis subangulatis longitudinaliter striatis fuscis pube brevissima tectis lenticellis destitutis, perulae squamis e basi lata subulatis, foliis late lanceolatis sparsis, summis congestis, subsessilibus rigidis glabris spinoso-acuminatis margine revolutis, infimis squamaeformibus, racemis axillaribus vel spurie terminalibus 8—12-floris folia superantibus, pedunculo basi dense bracteolato, pedicellis flore duplo vel triplo longioribus, bracteolis ovatis acuminatis paulo supra basin pedicellis affixis, tubo corollae calycem aequante.

Folia $2^1/_2$ poll. longa, 8 lin lata. Costae marginales inferne vix conspicuae, margine approximatae, superne evanescentes, laterales 6—8 vix prominulae patentes. Racemus $1^1/_2$—$2^1/_2$ poll. longus. Pedunculus leviter pubescens a medio floriger. Bracteolae pedunculum inferne tegentes numerosae, subulatae. Pedicelli 6—7 lin. longi. Calycis lobi rotundati, glabri, margine membranacei. Corollae aurantiacae tubus et lobi rotundati aequilongi. Antherae obtusae. Pistillum lagenaeforme; stigma infundibuliforme. — Prae aliis J. racemosae affinis, a qua differt foliis angustioribus, pedicellis longioribus et inprimis racemis axillaribus. — Crescit in Mexico prope Papantla et Sta Cruz (Liebmann).

Jacquinia armillaris Jacq. amer. p. 53 t. 39. — DC. Prodr. 8 p. 149. — Martius Flor. bras. fasc. 16—17 p. 281 t. 37. — Bot. Sulph. p. 123. — Prope Nicoyo.

Jacquinia racemosa A. DC.? Prodr. 8 p. 150. — Specimen unicum mancum in Mexico prope Guatalco a cl. Liebmann lectum ad hanc speciem pertinere videtur.

Subordo 2. Eumyrsineae.

Corolla appendicibus destituta.

Ardisia Sw.

Bladene hos denne Slægt frembyde flere eiendommelige Forhold, som ofte afgive gode Charakterer for Arterne og som derfor ogsaa fortjene at tages i nærmere Betragtning ved Beskrivelserne, end man i Almindelighed har gjort. — Bladene ere næsten altid aflange og kortstilkede. Bladstilken er hos de fleste Arter stærkt sammentrykt og ovenpaa rendet og forsynet med en fra Bladpladen nedlöbende Rand. Bladpladens Consistents er meget forskjellig; medens Pladen hos nogle Arter er meget tynd og gjennemskinnende, er den derimod hos andre tyk, læderagtig eller kjödet; den er næsten altid heelrandet, dog undertiden karvet eller tandet, men vistnok aldrig takket. Bladpladen er hos de fleste Arter forsynet med de saakaldte indre Kjertler, der vise sig som gjennemskinnende eller ophöiede uigjennemsigtige Punkter af meget forskjellig Form, Störrelse og Fordeling. Beklædning mangler enten ganske eller er kun svagt udviklet i Form af Haar — undertiden stjerneformige (t. Ex. hos A. melanosticta); hvorimod skjoldformigt befæstede Skjæl synes at være meget almindeligere end man efter Beskrivelserne skulde troe, men de ere ofte meget smaa, saa at de let oversees.

Det er dog især Ribbefordelingen som er charakteristisk hos disse Blade. Hovedsideribberne stöde nemlig sammen i större eller længere Afstand fra Randen og danne en tydelig fremtrædende mere eller mindre bugtet (falsk) Randribbe (Pseudoneurum). Det samme Forhold gjentager sig i de fra denne udgaaende Grene een eller to Gange, saa at der udenfor Hovedrandribben endnu findes een eller to svagere Randribber. Disse Randribbers Afstand fra hinanden og fra Randen, Hoved- og Bisideribbernes Antal, Fordeling og Retning, Kjertlernes og Bladstilkens Beskaffenhed — alle disse Forhold afgive fortrinlige Charakterer for Arterne, hvorpaa man hidtil ikke har lagt tilstrækkelig Vægt.

Sectio 1. Parathesis DC.

Corollae lobi aestivatione valvari, extus margineque velutini.

Ardisia crenulata Vent. choix de pl. t. 5. — DC. Prodr. 8 p. 120.

Crescit in Mexico, ubi florentem Junio prope Papantla et fructificantem Octobri prope Juiltepec cl. Liebmann legit.

Ardisia crenulata var. ferruginea Örd.: ramulis foliisque decempollicaribus oblongo-ellipticis subtus furfuraceo-ferrugineis.

In Mexico prope Jovo (Liebmann).

Ardisia melanosticta Schlecht. Linn. V. 8 (1823) p. 526.

In sylvis inter San Salvador et Jalapam (Schiede), prope Tintalsingo (Liebmann); Junio floret.

Sectio 2. Euardisia Endl.

Calycis et corollae lobi aestivatione sinistrorsum contorti.

1) Pedicelli in apice ramorum paniculae primariorum vel secundariorum subumbellatim congesti.

a) Rami primarii paniculae (inferiores saltem) fasciculati.

Ardisia nicaraguensis n. sp.: foliis e basi acuta in petiolum supra canaliculatum membranaceo-marginatum continuata ellipticis breviter acute vel obtuse acuminatis, subpergamenis obsolete pellucido-punctatis glabris fuscis, costis lateralibus primariis et secundariis densis ferme aeque prominentibus patentibus, paniculae terminalis folia vix aequantis rachi compressa angulata flexuosa, ramis inferioribus fasciculatis, supremis solitariis, illis compositis simpliciter umbellato — vel subumbellato-pedicelliferis, pedicellis flore longioribus, calycis parvi quinquepartiti lobis ovalibus obtusis, basi incrassatis ceterum extenuatis, corollae quinquepartitae calyce multo longioris lobis lanceolatis reflexis trinervulis glandulosis, antheris subsessilibus linearibus rimis duabus brevibus subterminalibus dehiscentibus, stylo filiformi longissimo.

Tota planta glabra, fusca Innovationes bi-tripollicares. Folia 4 poll. longa, $1^3/_4$ poll. lata, sub lente imprimis supra minutissime squamulosa; pseudoneurum interius flexuosum a margine remotum, duobus exterioribus parum conspicuis. Inflorescentia laxa, gracilis. Aestivatio haud satis constat. Calycis lobi nervis 3—5 indistinctis percursi. Stylus dein deflexus.

In monte Pantasmo (4 — 5000′), ubi Januario fere defloratam legi.

Ardisia irasuensis n. sp.: ramulis novellis et inflorescentia rufule furfuraceis, foliis brevi-petiolatis e basi cuneata vel subcuneata obovatis abrupte breviter obtuse acuminatis, superne margine subundulatis membranaceis pellucido-punctatis, subtus pallidis lepidibus inspersis, paniculae terminalis foliis multo brevioris pyramidatae ramis primariis inferne ternato-fasciculatis, supremis solitariis, ramulis versus apicem conferte subumbellatim pedicelliferis, pedicellis florem circiter aequantibus, calycis brevis quinquepartiti lobis obtusis, corollae triplo longioris lineari-lanceolatis, antheris subsessilibus linearibus, loculis rimula terminali poriformi apertis.

Innovationes 3 — 6 poll. longae. Folia 3 — 4 poll. longa, $1^1/_2$—2 poll. lata. Inflorescentia parva; bracteolae lineares. Calyx basi glandulosus. Corollae lobi reflexi, subundulati. Stylus staminibus longior, filiformis. Alabastra ovata acuta.

Crescit in monte Irasu (9000′), ubi Januario florentem legi.

b) Rami paniculae primarii solitarii.

§ 1. Folia integra.

Ardisia escalonioides Schlecht. et Cham. Linn. 1831 p. 293. — DC. Prodrom. 8 p. 124.

In Mexico prope Papantla (Schiede).

Ardisia Capollina Alph. DC. ex ic. mexic. ined. Prodr. 8 p. 124.

In Mexico, „ubi Capollin sylvestris vocatur propter analogiam fructus cum Coraso ejusdem nominis."

Ardisia compressa Kunth in H. B. nov. gen. 3 p. 245. — DC. Prodr. 8 p. 125.

Specimina mea cum speciminibus authenticis hujus speciei in herb. reg. Berol. asservatis bene congruunt, a descriptione vero cl. Kunthii paulo abludunt. Innovationes breves, fuscae, squamuloso-pulverulentae, cito glabratae, compressae, internodiis plerisque brevissimis. Folia densa, brevi-petiolata e basi acuta elliptica subabrupte breviter obtuseque acuminata margine imprimis basi revoluta, siccata ex fusco nigrescentia, subtus pallida et squamulis minutissimis fuscis sub lente tantum conspicuis conspersa, tenere reticulata, 2—3½ poll. longa, 1½—2 poll. lata. Costae laterales primariae et secundariae densae, patulae, prominulae, fere aequales; pseudoneura indistincta. Paniculae terminalis pyramidatae truncus ramique compressi squamulis conspersi; rami alterni, ramosi; ramuli umbellato-pedicelliferi. Pedicelli tenues, floribus aequilongi vel iis paulo longiores. Alabastra ovata, obtusa. Flores 2 lin. circiter longi. Calycis quinquepartiti lobi rotundato-ovati, obtusi, glandulosi. Corollae quinquepartitae lobi oblongi. Filamenta brevissima; antherae conniventes quadrangulari-lineares, apice obtuso utrinque rima poriformi elliptica apertae. Stylus filiformis, post anthesin deflexus. Drupa depresso-globosa, 2—2½ lin. longa.

Crescit in sylvis humidis in montibus inter Cartago et Candelaria (7000′—8000′), ubi florentem et fructificantem Februario legi.

Ardisia compressa var. mexicana n. distinguitur foliis longioribus calycisque et corollae lobis angustioribus. A. revoluta Schlecht. (non Knuth) Linn. V. 5 p. 125, V. 8 p. 526, V. 26 p. 377 hic pertinere videtur. Cl. Liebmann hanc varietatem prope Quatulco et Mirador a mense Octobris in Januarium usque florentem et juxta Colipa Martio fructificantem legit.

Ardisia laevis n. sp.: ramulis teretibus fusco-violaceis laevissimis, foliis brevi-petiolatis oblongo-ellipticis apice obtusis vel

acutiusculis basi angustatis leviter repandis undulatisque coriaceis crassiusculis margine attenuatis fuscis opacis, costis vix conspicuis, lateralibus densis, paniculis terminalibus et axillaribus (?) sessilibus foliis multo brevioribus, ramis primariis inferioribus congestis, tertiariis apice multifloris, pedicellis tenuibus floribus duplo longioribus, calycis lobis ovatis obtusis, corollae lobis oblongo-ovalibus glandulosis, staminibus minutissimis vix corollae trientem aequantibus, filamentis brevissimis, antheris linearibus basi sagittatis, pistillo minutissimo staminibus multo breviore.

Tota planta glaberrima. Innovationes 3—5 poll. longae. Petiolus 4—5 lin. longus, supra canaliculatus; lamina 4—5 poll. longa, 2 poll. lata, squamulis minutissimis albicantibus sub lente conspicuis tecta. — Prae aliis affinis A. orinocensi Kunth imprimis foliorum forma et consistentia, inflorescentia vero et florum omnibus partibus diversa. Specimen unicum hujus speciei ex Costa Rica, ubi in monte Irasu, alt. 8—900 pedum, crescit, reportavi; item in herbario Liebmanni unicum tantum specimen occurit sine indicatione habitationis.

Ardisia Opegrapha n. sp.: ramulis teretibus laevibus, foliis e basi angustata in petiolum brevissimum continuata cuneato-vel obverso-oblongis subabrupte obtuso-acuminatis, integerrimis vel superne subrepandulis, membranaceis, margine revolutis, glandulis numerosis striaeformibus vel rotundis transversis prominentibus imbutis, paniculae terminalis sessilis folio brevioris ramis alternis elongatis superne ramosis, ultimis subumbellatim breviracemose floridis, bracteis maximis late ovatis complicatis pellucidis glandulosis, calycis virginei quinquepartiti lobis oblongis obtusis glandulosis, drupa globosa flavescenti glandulis linearibus nigris conspersa lobis calycinis magnis lanceolatis suffulta.

Innovationes 7—8 poll. longae; internodia media bipollicaria. Folia laete viridia cum petiolis sex-octo-linearibus 8—9 poll. longa, 2—2½ poll. lata. Glandulae transversae lirellas Opegraphae generis referunt. Costae lateraes densae patenti-

divaricatae; pseudoneura dua flexuosa a margine remota. Rami inferiores paniculae 2 poll. longi. Corolla et genitalia in speciminibus, quae suppetunt, indistincta. Semen globosum; albumen inferne concavum ruminatum; embryo linearis flexuosus transversus, cotyledonibus minutis, radicula maxima.

Crescit in montibus costaricencibus Aguacate et Jaris (1500—2000'), ubi florentem et fructificantem Novembri legi.

Ardisia nigropunctata n. sp.: foliis e basi attenuata in petiolum canaliculatum continua obverse oblongis acuminatis præsertim superne subundulato-repandis tenuiter membranaceis utrinque nigro-punctatis, paniculis terminalibus amplis laxis folia aequantibus, ramulis tertiariis versus apicem brevi-racemose floridis, pedicellis flores aequantibus, calycis lobis triangularibus acutis ciliatis nigropunctatis, corollae lobis oblongis acutis, antheris quadrangulari-linearibus conniventibus fere sessilibus rimis longitudinalibus apertis, drupis globosis pallidis glandulis atris nitidis semiglobosis vel ellipsoideis nigro-punctatis.

Ramuli teretes cortice cinerascente rugoso tecti. Petioli 6—8 lin. longi, supra conniventi-cannaliculati, submarginati; lamina 7—9 poll. longa, $2^1/_2$—3 poll. lata, subtus lepidibus minutissimis dense conspersa; costae laterales primariae subremotae, divaricatae, arcuatae, subtus prominentes; pseudoneura indistincta margini approximata. Calycis persistentis lobis sub fructu ovatis obtusis hyalinis nigropunctatis. Semen depresso-globosum, basi concavum; albumen non ruminatum; embryo transversus leviter curvatus.

Florentem Maio in monte Barba et fructificantem Januario in monte Irasu, alt. 8000—9000 ped., legi. Ab indigenis Tucuico nuncupatur.

§ 2. Folia crenata vel dentata.

Ardisia fusca n. sp.: ramulis inflorescentia foliisque subtus fusco-furfuraceis pubescentibusque, his petiolatis e basi angustata

oblongo-ellipticis ellipticisve breviter obtuse acuminatis supra basin irregulariter crenulato-denticulatis firmiter chartaceis pellucido-punctatis, panicula terminali elongato-pyramidata sessili foliis multo longiore, ramis alternis patentibus, ramulis tertiariis apice subumbellatim racemoso-floridis, pedicellis florem aequantibus, calycis laciniis lanceolatis, corollinis lineari-lanceolatis reflexis, filamentis brevissimis, antheris ovato-oblongis basi sagittatis stylo filiformi demum deflexo brevioribus.

Innovationes 4—5 poll. longae. Folia cum petiolis sex-linearibus conniventi-canaliculatis 4 poll. longa, $1^1/_2$ poll. lata; panicula semipedalis. Alabastra ovoidea, subtetragona, acuta.

Florentem Aprilio in sylvis umbrosis juxta Turrialba, alt. ped. 3—4000, legi. Nomen vernaculum Tucuiquillo.

Ardisia fusca var. glabatra n. ab antecedenti differt innovationibus pulverulentis cito glabratis, foliis minoribus tenuioribus et brevius petiolatis floribusque haud raro tetrameris. Drupa globosa, glabra, nigrescens, grani Piperis magnitudine. Semen depresso-globosum, inferne concavum, prominentiis striaeformibus vel oblongis rotundisve flavescentibus detergibilibus obsitum. Albumen superne ruminatum, embryo leviter curvatus.

Florentem et fructificantem Januario in sylvis humidis montis Pantasmo, alt. pedum 3000—4000, legi.

Ardisia glanduloso-marginata n. sp.: foliis brevi-petiolatis e basi acuta ellipticis vel oblongis obovatisve breviter et obtuse acuminatis, supra $^1/_3$ vel $^1/_4$ altitudinis crenato-denticulatis, chartaceis fuscis versus marginem glanduloso-punctatis subtus lepidotis, paniculae terminalis laxae dilatatae flexuosae dichotomae folia superantis ramis arcuato-patentibus racemose floridis, pedicellis arcuato-arrectis florem aequantibus vel longioribus, calycis majusculi patuli lobis late ovatis obtusis ciliatis dorso glandulosis, corollae laciniis oblongis arrectis medio crassis glandulosis margine attenuatis, filamentis brevissimis, antheris trigono-

lanceatis apiculatis; loculis basi liberis, stylo filiformi basi flexuoso vel torto antheras aequante, drupa depresso-globosa fusca punctata.

Innovationes 4—8 poll. longae, teretes, fuscae, glabrae. Petioli 4—6 lin. longi, compressi, conniventi-canaliculati; lamina 3—5 poll. longa, 1½—2½ poll. lata, integerrima vel saepius crenato-denticulata; costae laterales primariae subtus prominulae, 2—3 secundariis interjectis, subremotae, pseudoneura minus distincta. Alabastra ooidea, acuta. Calycis lobi plus minus obtusi. Corollae laciniae margine attenuato undulatae. Drupa quam in plerisque major, fere cerasi minoris magnitudine; pericarpium tenuissimum in siccis membranaceum: semen depresso-globosum, glabrum, albumine non ruminato basi concavo. Embryo brevis, rectus, oblique transversus.

Florentem et fructificantem Januario in regione querceti, alt. circiter 8000—9000 ped., in monte Irasu legi.

Ardisia Liebmannii n. sp.: foliis petiolatis elongato-oblongis sensim et obtuse acuminatis crenulatis, chartaceis fusco-viridibus subtus pallidioribus glabris opacis utrinque punctis minutissimis elevatis dense obsitis, panicula sessili subcorymbosa foliis plus quam duplo breviore, ramis ferme glabris fuscis compressis, tertiariis apice subumbellatim floridis, pedicellis floribus duplo longioribus, calycis lobis late ovatis obtusis ciliatis medio dense glandulosis, corollinis ovatis acutis margine undulatis quinquenerviis ocellato-punctatis patulo-reflexis, antheris lanceatis subulato-acuminatis loculis basi liberis, connectivo triangulari incrassato, stylo filiformi antheras superante.

Ramuli teretes, fusci, glabri. Petioli 4—9 lin. longi, compressi, conniventi-canaliculati; laminae 4—5 poll. longae, 1—1½ poll. latae, initio membranaceae minutissime pellucido-glandulosae; pseudoneuro interiore a margine remoto distincto, exteriore indistincto. Inflorescentiae rami brevissime pulveraceo-puberuli, demum glabri. Bracteolae 1—1½ lin. longae, obverse oblongae.

Alabastra, ovata, acutiuscula. Filamenta vix dimidiam antherarum longitudinem attingunt. Drupa ignota.

Crescit in Mexico, ubi cl. Liebmann Julio florentem prope Amatlan legit.

Ardisia nigrescens n. sp.: ramulis teretibus obscure fuscis breviter pubescenti-tomentosis, foliis brevi-petiolatis oblongis vel obverse oblongis basi acutis, apice subabrupte breviter et obtuse acuminatis crenulatis inferne integris fusco-nigrescentibus chartaceis supra glabris lucidis, subtus brevissime pulveraceo-pubescentibus, panicula terminali parva pauciramosa subcorymbosa pubescenti, floribus subumbellatim congestis, pedicellis longissimis, calycis lobis (sub fructu) ovatis obtusis vel acutiusculis pubescentibus, drupa globosa nigra glabra eglandulosa.

Innovationes elongatae, 7—8 poll. longae. Petioli 3—4 lin. longi; laminae 3—3½ poll. longae, 1½ poll. latae. Costae laterales primariae utrinsecus 8—9, pseudoneura interiora distincta a margine fere 2—3 lin. remota. Paniculae rami primarii et pedicelli aequilongi (7—8 lin. longi). Flores non suppetunt. Semen globosum; albumen inferne perforatum, ruminatum; embryo transversus, linearis, levissime flexuosus.

Crescit in Mexico, ubi cl. Liebmann Martio fructificantem prope Colipa et Jecaltepec legit.

Ardisia pellucida n. sp.: foliis amplis e basi angustata in petiolum canaliculatum continua oblongo-ellipticis acute acuminatis subulato-dentatis tenuissime membranaceis subpellucidis laete viridibus glabris punctis nigris utrinque elevatis densissime notatis, paniculae laxae foliis multoties brevioris rachi ramisque hirsutiusculis, floribus 5—8 in apice ramorum tertiariorum umbellatim congestis, pedicellis drupas aequantibus vel superantibus, lobis calycis (sub fructu) ovatis acuminatis nigropunctatis ciliatis, drupa ovato-globosa nigrescente eglandulosa, pericarpio crasso carnoso.

Rami petiolique vix pollicares inferne hirsuti. Folii lamina 12 poll. longa, 5 poll. lata; costae laterales remotae subtus valde prominentes; pseudoneura interiora margini approximata. Bracteolae lineari-lanceolatae, pellucidae, nigropunctatae, 1—2 lin. longae. Semen depressum subtetragono-ovale, altero latere leviter constricto subtruncato; albumen nec excavatum nec ruminatum; embryo medio albumine transversus.

Crescit in Mexico, ubi cl. Liebmann prope Pital fructificantem legit.

2) **Paniculae rami primarii racemose floridi.**

Ardisia revoluta Kunth in H. et B. nov. gen, 3 p. 246. — DC. Prodr. 8 p. 125. Haec species, quum cl. Knuth discriptionem suam secundum specimen unicum imperfectum composuerit, multis dubiis obnoxia fuit. Ita planta, quam cl. Schlechtendahl (Linnæa V. 5 p. 125, V. 8 p. 526, V. 26 p. 377) non sine dubio hic attulit, ad aliam speciem (an ad A. compressam?) mihi pertinere videtur. Quum specimina mea cum specimine authentico, licet manco, quod in herbario reg. Berol. asservatur, satis congruunt, non dubito, quin speciem istam Kunthianam repererim, et ita mihi gratius est descriptione, quae sequitur, speciem adhuc ferme incognitam ex obscuritate eripere quam multas novas describere.

Innovationes abbreviatae, crassae, teretes, glabrae, circiter 3 poll. longae. Folia lanceolato-oblonga obtusiuscula vel obovato-oblonga ex apice lato-rotundato obtuse brevi-apiculata, basi angustata in petiolum brevem semicylindricum supra canaliculatum continua, coriacea, glabra, fusco- vel glauco-viridia, integerrima, margine præsertim versus basin revoluta 4—7$^1/_3$ poll. longa, 1$^1/_2$—2$^1/_2$ poll. lata. Costae laterales approximatae, parum prominulae. Panicula terminalis, sessilis, folio brevior; rami compressi vel angulati, glabri, fusci, simplices, subaequilongi, alterni, stricti, praeter basin per totam longitudinem dense racemose floridi; bracteae primariae oblongo spathulatae concavae, majus-

culae, secundariae semsim diminutae, omnes caducae. Alabastra elongato-ooidea, acuta, carnosula, pedicellos circiter aequantia. Calycis lobi ovati, obtusi, ciliati et corollini elongato-oblongi nervis indistinctis 5—7 percursi et medio glandulis ovalibus vel substriaeformibus imbuti. Antherae filamenta fere aequantes, lanceatae, subsagittatae, apiculatae, dorso paulo supra basin affixae. Stylus filiformis, antheras superans. Drupa subglobosa, apiculata, fusca, glandulis nigrescentibus densis obsita, magnitudine grani Piperis; semen depresso-globosum, albumine inferne ruminato concavo, embryone lineari transverso.

Crescit in declivitate occidentali Americae centralis, a littore ad 1000—2000 ped. alt., ubi Martio florentem et fructificantem in provincia Guanacaste, juxta Tortuga haud procul a lacu Nicaragua et in monte Mombacho legi. Guastomate ab incolis nuncupatur.

Ardisia bracteosa Alph. DC. Prodr. 8 p. 122, ex iconibus ineditis mexicanis, quas fecerunt Mocino et Sesse, descripta.

Sectio 3. Badula.

Flores exiles pentameri axillares; calycis lobi sinistrorsi, stamina inclusa.

Ardisia ramiflora n. sp.: glabra, foliis brevi-petiolatis oblongo-lanceolatis acutis chartaceis fusco-vel glauco-viridibus opacis integerrimis margine leviter incrassato imprimis versus basin revolutis, paniculis sessilibus axillaribus vel e gemmis adventivis enatis folio multoties brevioribus, floribus 5—10 in apice ramulorum umbellatim congestis, calycis lobis oblongis obtusis, corollae calyce duplo longioris lobis obverse oblongis obtusis medio glandulosis, antheris linearibus filamentis longioribus: stylo filiformi flexuoso staminibus aequilongo, stigmate subgloboso, drupa globosa, glanduloso-punctata, grani Piperis magnitudine.

Rami teretes, glabri, fusci. Petioli incrassati, supra canaliculati, margine extenuato subconnivente undulati, 5—7 lin. longi:

lamina subtus tenere reticulata, 6—7 poll. longa, 2 poll. et ultra lata; costae laterales primariae et secundariae fere aequales, approximatae, pseudoneura utrinsecus duo distincta, tertio in ipso margine indistincto. Semen depresso-globosum, concavum, micropyle distincta, concava; albumen non ruminatum; embryo linearis transversus. — Affinis A. cauliflorae Mart. et A. longifoliae Mart., a quibus calycis lobis longioribus, corollinis obverse oblongis, genitalibus multo brevioribus et ab hac praeterea inflorescentia sessili differt.

Crescit in provincia costaricensi Guanacaste, ubi prope Tortuga haud procul a lacu Nicaragua Martio florentem et fructificantem legi.

Myrsine L.

Myrsine Rapanea R. Br. — DC. Prodr. 8 p. 97. — Miquel in Mart. Flor. Bras. fasc. 16—17 p. 307 t. 50—52.

Crescit in regione querceti montis costaricensis Irasu, ubi Januario fructificantem legi.

Myrsine penduliflora A. DC. l. c. p. 100, ex iconibus ineditis flor. mex. descripta. — Mexico.

Myrsine myricoides Schlecht. Linn. 1833 p. 525. — DC. l. c. p. 100.

Crescit in Costa Rica haud procul a Cartago, alt. 6000—7000 pedum, ubi Januario fructificantem legi; in Mexico prope Mirador cl. Liebmann legit.

Myrsine pellucido-punctata n. sp.: foliis obverse oblongis vel lanceolato-oblongis basi in petiolum brevem angustatis apice obtusis, integerrimis margine imprimis basi revolutis subcoriaceis glabris supra nitidulis subtus pallidioribus opacis, glandulis pellucidis dense imbutis, aliis majoribus linearibus aliis minoribus rotundis, fasciculis axillaribus umbellatis multifloris in pedunculis

uberculiformibus dense bracteatis et foliis delapsis inflorescentiam compositam referentibus, lobis calycinis late lanceolatis (sub fructu fere triangularibus) glabris.

Ramuli ab initio glabri. Innovationes foliosas sequitur nuda floribus fructibusque obtecta pars. Folia cum petiolo quadrilineari 4 poll. et quod excedit longa, paulo supra medium 15 lin. lata. Costae laterales parum prominulae, pseudoneura a margine remota. — Prae aliis M. Popayanensi affinis, a qua differt ramis glabris foliis versus apicem latioribus et imprimis structura multo diversa.

Frequenter occurrit in Costa Rica, sylvarum humidarum incola, alt. pedum 2000—5000. Specimina in montibus Jaris, Aguacate et Irasu lecta reportavi.

Myrsine? serrata n. sp.: foliis elliptico-oblongis in petiolum brevissimum attenuatis apice obtusis serratis coriaceis glaberrimis; supra fusco-viridibus nitidis subtus pallidioribus impunctatis, floribus in pedunculis tuberculiformibus dense squamatis, squamis triangulari-lanceolatis acuminatis sicut calycis lobis rotundatis fimbriatis.

Ramuli fere glabri. Folia cum petiolis bilinearibus 3½ poll. longa, 12—13 lin. lata, basi integra, serraturis curvatis apice callosis. In speciminibus, quæ suppetunt, flos unicus tantum adest nondum apertus, cujus pedicellus 1 lin. longus. — Species nostra ab omnibus americanis adhuc notis foliis serratis differt.

Ad lacum Reventado in regione querceti, alt. ped. 8—9000, legi. Raton simaron vulgo dicitur.

Med Hensyn til Myrsineernes Forekomst og Udbredning i Mexico og Centralamerika fortjener det især at udhæves, at medens Slægten Jacquinia fornemmelig har hjemme i de tørre Catingaskove og Savanner, der udmærke Vestsidens Lavland, saa tilhøre

derimod de talrige Ardisier og ligeledes Myrsinerne næsten udelukkende Bjergegnene (fra 2000′ til 9000′), hvor de paa mange Steder danne en væsentlig Bestanddeel af Underskoven. Arterne have i det Hele indskrænkede Udbredningskredse. Der er saaledes kun 1 Art, som forekommer baade i Mexico, Centralamerika og Sydamerika, nemlig Ardisia compressa, 2 Arter, som ere fælles for de to sidstnævnte Lande, nemlig Jacquinia caracasana og Myrsine Rapanea, og 4 Arter, som ere fælles for de to förstnævnte, nemlig Jacquinia angustifolia, Ardisia revoluta, A. laevis og Myrsine myricoides.

Til ovenstaaende Beskrivelse af Centralamerikas og Mexicos Myrsineer skal jeg föie nogle Iagttagelser over Æggene og Fröene, navnlig hos Slægten Ardisia, og nogle Bemærkninger om disses Betydning for den systematiske Inddeling af denne Slægt. — Uagtet A. De Candolle har leveret meget værdifulde Oplysninger om Æggene og Fröene i denne Familie*), ere vore Kundskaber dog endnu meget mangelfulde, navnlig med Hensyn til Æggets tidligere Tilstand, og vi have kun nöiagtige Undersögelser over Fröene af et ringe Antal Arter. Forfatterne synes ikke engang at være komne paa det Rene med Hensyn til Opfattelsen af de allerværsentligste Forhold i Fröet, og dog er der neppe nogen anden Familie, hvor Fröene spille en vigtigere Rolle ved den systematiske Inddeling. A. De Candolle angiver for Familien i Almindelighed, at Æggene ere campylotrope; men ved de enkelte Slægter betegnes de, for saa vidt som de beskrives, som amphitrope**). Miquel fölger heri De Candolle, men opförer dog foruden campylotrope ogsaa subanatrope Æg***). J. Agardh

*) Second Mémoire sur la famille des Myrsinéacées, Annal. des scienc. natur. 1841.

**) Sml. De Candolle: Prodromus V. 8 p. 75 og p. 92, 118 og 120.

***) Martius: Flora Brasiliensis. Fasc. 16—17 p. 268

beskriver Æggene som hemianatrope*). A. De Candolle og Miquel betragte formodentlig det amphitrope Æg som en egen Form af det campylotrope, og disse to Slags Æg ere ogsaa saa væsentlig overeensstemmende, at de gjerne kunne henföres til samme Categori; derimod synes det anatrope Æg altid at være skarpt og tydeligt sondret fra det amphitrope og altid let kjendeligt ved Tilstedeværelsen af Navlestribe (raphe). Alle de Arter, jeg har havt Leilighed til at undersöge, have amphitrope Æg; det vil sige: Ægget er krummet saaledes, at Kimhullet ligger paa Siden af samme og Kimen paatværs af Navlen (embryo heterotropus), og saaledes vedbliver Forholdet ogsaa at være i Fröet (Tab. 1—2 f. 18, 22, 30, 33, 34, 38, 43, 51, 55). Det kan derfor ikke drages i Tvivl, at Agardhs Opfattelse af Fröet som anotropt er urigtig, hvilket jeg saa meget desto sikkrere tör antage, da jeg har havt Leilighed til at undersöge de samme Arter, som ligge til Grund for Fremstillingen i Theoria systematis. Desuden forekommer det mig, at Agardhs egne Figurer tale imod ham; navnlig viser Gjennemsnittet af Ægget af Jacquinia aurantiaca (Tab. X. f. 4), at dette er amphitropt og ikke anatropt, da der ikke er Spor af Navlestribe.

Det er navnlig i den eiendommelige Omdannelse, som Fröstolen undergaaer under Frömodningen, at Myrsineerne adskille sig fra alle andre Familier. Den midtstillede Fröstol bestaaer af en kort stilkformet Deel (f. 8 a), som foroven udvider sig til et ovalt eller kugleformet Legeme (f. 8 b), dannet af temmelig löst og svampet Cellevæv. Æggene ere fuldkommen siddende og nedsænkede i Gruber i Fröstolen, saa at kun en ganske lille Deel rager frem (f. 7, 8, 16). Efter Befrugtningen udvikles (hos Eumyrsineae) kun eet Æg til Frö. Efterhaanden som Fröet tager til i Större1se, fortrænger det hele den indre Deel af Fröstolen, hvis Plads det derpaa selv indtager, medens den ydre Deel af Fröstolen voxer sammen uden om Fröet, som den om-

*) Theoria systematis plantarum. Explicatio iconum Tab. X.

sider ganske indeslutter. Paa et vist Udviklingstrin danner saaledes Fröstolen en tyk, blöd Hinde uden om Fröet; men denne Hinde resorberes efterhaanden af Fröet, saa at den, naar dette er fuldkommen udvoxet, kun viser sig som et tyndt, brunt Cuticularlag, der let antages for en ydre Fröhinde (f. 11 c). Selve Fröskallen bestaaer, idetmindste hos flere Arter af Slægten Ardisia, kun af et eneste Cellelag. Hos Ardisia crispa adskille Fröskallens Celler (f. 11 a) sig fra Fröhvidens (b) ved en meget ringere Störrelse, ved Mangel af Porekanaler og derved, at Fortykningslagene vise sig tydelig sondrede fra hinanden *).

Efter disse Bemærkninger om Fröene ialmindelighed gaaer jeg over til at meddele Resultatet af mine Iagttagelser over Fröene hos Slægten Ardisia. Efter de Beskrivelser at slutte, som man hidtil har af denne Slægt, skulde man formode, at samtlige (omtrent 120) Arter stemte væsentlig overeens i Fröenes Beskaffenhed. En omhyggelig Undersögelse af Fröene hos de ovenfor beskrevne mexicanske og centralamerikanske Arter og nogle flere har imidlertid lært mig, at dette er meget langt fra at være Tilfældet, og at der tvertimod findes saa mange Forskjelligheder baade i Fröhviden og Kimen, som vistnok ellers sjelden træffes hos Arter henhörende til samme Slægt. Her viser sig saaledes en væsentlig Forskjel i Fröets Form, beroende paa det Forhold, hvori Fröstolen stiller sig til Fröet under Udviklingen. Naar Fröet, efterhaanden som det voxer, resorberer hele Fröstolen, har det en flad eller dog tilnærmelsesviis flad Grund, saaledes

---

*) Endnu mere eiendommelig er Udviklingen af Fröstolen under Frömodningen hos Aegiceras, en Slægt, som enten maa henregnes til Myrsineerne eller dog stilles i disses umiddelbare Nærhed. Fröstolen er i Begyndelsen væsentlig ligesom hos Ardisia, kun ere Æggene ikke nedsænkede i Gruber. Efter Befrugtningen udvikles ogsaa kun eet Æg; men paa samme Tid begynder den stilkformede Deel at voxe meget stærkt i Længde, medens hele den övrige Deel af Fröstolen falder sammen. Naar Fröet er modent, sees det derfor paa Spidsen af den traadformige Fröstolstilk; men Resten af Fröstolen viser sig ved Grunden af Fröet som en lille Frökappe. (A. De Candolle: Annal. des scien. natur. 1841. Tome. 16 Pl. 9 f. A.)

hos A. crispa (f. 4—5) og A. pellucida (f. 43); naar derimod en Deel af Fröstolen bliver tilbage, hvælver Fröet sig over denne, hvorved der opstaaer en Indhvælving, som fra Grunden ofte naaer op til Midten af Fröet (t. Ex. hos A. revoluta f. 18, A. Opegrapha f. 22, A. glanduloso-punctata f. 30, A. nigropunctata f. 33) og undertiden har et betydeligt Omfang (hos A. compressa f. 34). Fremdeles frembyder Fröhviden væsentlige Forskjelligheder. Den er nemlig enten ganske udeelt (som hos A. crispa f. 5, A. ramiflora f. 38) eller deelt paa forskjellig Maade ved Partier af Fröskallen (og formodentlig ogsaa af Fröstolen), som skyde sig ind i dens Masse (Albumen ruminatum). Fröhviden er saaledes enten fra Grunden af deelt i Lapper, som omtrent naae op til Midten (t. Ex. hos A. revoluta f. 17—18, A. Opegrapha f. 21—22, A. nigrescens f. 50—51), eller ogsaa er den kun i sin överste Deel forsynet med ganske svage Fordybninger (f. Ex. A. nigrescens f. 53—54), omtrent paa samme Maade som A. De Candolle har beskrevet det hos Slægten Maesa*). Hos Ardisia nigrescens ere disse Fordybninger fyldte med en brun harpixagtig Substants, som omsider hensmuldrer til et löst Pulver. Endelig maa det udhæves, at Kimen baade i Form og Retning viser betydelige Forskjelligheder. Kimen er traadformig og bestaaer af en stor Kimaxe og Kimrod og to oftest meget smaa Kimblade (f. 6, 23, 24, 43). Den er oftest bugtet (f. 23, 34), undertiden krum (f. 33, 55) og sjelden ganske ret (f. 6). Ialmindelighed har den omtrent samme Længde som Fröets Tværmaal (fig. 18, 22, 38, 51, 55), sjelden er den meget kortere. Med Hensyn til Retningen da ligger Kimen i Reglen paatværs af Navlen, sjelden ganske i Midten af Fröhviden (f. 42), som oftest noget nærmere ved Spidsen (f. 22, 34, 51); Kimbladene ligge saaledes, at Rygsiden af det ene vender ned imod Navlen og af det andet op imod Spidsen af Fröet. Hos A. crispa og formodentlig ogsaa hos adskillige andre med samme beslægtede

*) Annal. des scienc. natur. 2 Sér. Tom. 16 p. 2.

asiatiske Arter er Kimen meget afvigende ikke blot i Form, men ogsaa i Retning; den er nemlig næsten kölleformet, forholdsmæssig kort og skjævtliggende (f. 5—6).

Med Hensyn til det Spörgsmaal som endnu staaer tilbage at besvare, nemlig hvorvidt de ovenfor paapegede, hidtil overseete Forskjelligheder i Fröet hos Ardisia kunne lægges til Grund for en Inddeling af denne Slægt i naturlige Sectioner eller Underslægter, da maa jeg beklage, at jeg ikke endnu har havt Adgang til Fröene af et tilstrækkeligt Antal Arter til herpaa at kunne give noget fyldestgjörende Svar. Saa meget er imidiertid vist, at de Sectioner, man hidtil har opstillet*), ingenlunde tilfredsstille de Fordringer, som bör stilles til en naturlig Inddeling, og at navnlig Sectionen Euardisia (til hvilken $\frac{5}{6}$ af alle Arter hörer) indbefatter Arter, som i Habitus ere meget forskjellige og desuden tilhöre forskjellige Verdensdele. Allerede de ovenfor meddeelte Iagttagelser lade formode, at en Inddeling grundet paa Fröene vil bringe större Overeensstemmelse mellem de systematiske Afdelinger og den geographiske Udbredning; men fremtidige Undersögelser maa afgjöre, hvorvidt jeg heri har Ret.

Sluttelig meddeles en schematisk Oversigt over de hidtil iagttagne Forskjelligheder i Fröet med Exempler fra de ovenfor beskrevne Arter.

I. Embryo transversus (heterotropus), linearis, flexuosus vel curvatus.

A. Semen a basi ad medium excavatum.

a) Albumen ruminatum.

aa) a basi ad medium vel paulo supra medium divisum.

(A. revoluta, A. coriacea, A. nigrescens, A. Opegrapha).

bb) supra medium leviter tantum exsculptum.

(A. fusca).

b) Albumen integrum.

(A. compressa, A. nigropunctata, A. glanduloso-marginata, A. ramiflora).

---

*) De Candolle: Prodromus V. 8 p. 120.

B. Semen basi planum (albumine integro).

(A. pellucida).

II. Embryo obliquus (subantitropus), brevis, rectus (albumine integro).

(A. crispa).*)

*) Hos denne fra de andre i Fröene saa meget afvigende Art findes ogsaa et eiendommeligt Forhold i Vegetationsorganerne, som fortjener at udhæves. Aarskuddene bestaae af 20 eller endnu flere meget korte Stængelstykker; Bladene have $\frac{5}{13}$ Stilling. Knopperne i Hjörnet af Stöttebladene voxe ved en Anticipation i Udviklingen ud til Skud samme Aar, og disse 2—4" lange Skud bestaae af et nederste meget (2—3") langt Stængelstykke og 3—4 foroven, som tilsammen kun have en Længde af 1".

Explicatio Iconum.*)

Tab. 1—2.

Fig. 1.—11. *Ardisia crispa.*
- — 1. Drupa.
- — 2. Eadem longitudinaliter secta.
- — 3. Ejusdem endocarpium denudatum, tenuissimum, longitudinaliter striatum, apice ruptum, ut semen appareat.
- — 4. Semen, a hilum, b excavatio locum micropyles indicans. Stria obscurioris coloris inter a et b cum raphe confundi non debet.
- — 5. Semen longitudinaliter sectum.
- — 6. Embryo magis auctus.
- — 7. Placenta ex alabastro juvenili desumpta, supra spectata.
- — 8. Ejusdem sectio longitudinalis, a pars inferior stipitiformis, b pars superior subglobosa, c ovulum, d micropyle.
- — 9. Placenta post foecundationem excrescens et ovula ferme obtegens.
- — 10. Eadem magis excreta, ut unius tantum ovuli pars minutissima superior denudata relinquatur.
- — 11. Sectio partis seminis valde aucta, a cellulæ testae e simplici cellularum strato constantis, b cellulae albuminis, c stratum fuscum cuticulare e residuis placentae ortum.

*) Omnes varia magnitudine auctae.

Fig. 12—18. *Ardisia revoluta.*
— 12. Flos adhucdum clausus.
— 13. Lacinia calycis a facie exteriore conspecta.
— 14. Corollae lacinia cum stamine a facie interiore, ut insertio appareat.
— 15. Stamen a dorso conspectum.
— 16. Placenta ex alabastro juvenili desumpta.
— 17. Semen, parte basilari sursum spectante.
— 18. Idem longitudinaliter sectum.

— 19—24. *Ardisia Opegrapha.*
— 19. Ramus inflorescentiae juvenilis, floribus bracteis magnis mox deciduis suffultis.
— 20. Drupa calyce aucto suffulta.
— 21. Semen a latere visum, a placentae pars stipitiformis inferior semine non tecta, b excavatio micropylæ locum indicans.
— 22. Idem longitudinaliter sectum unacum placenta.
— 23. Embryo magis auctus.
— 24. Ejusdem pars superior a latere.

— 25—30. *Ardisia glanduloso-marginata.*
— 25. Flos adhucdum clausus.
— 26. Lacinia calycis a dorso.
— 27. Corolla a latere.
— 28. Drupa a latere.
— 29. Semen a latere.
— 30. Drupa longitudinaliter secta.

— 31—33. *Ardisia nigro-punctata.*
— 31. Drupa a latere.
— 32. Semen a latere.
— 33. Drupae sectio longitudinalis.

— 34. *Ardisia compressa.* Seminis sectio longitudinalis.

— 35—38. *Ardisia ramiflora.*
— 35. Drupa a latere.
— 36. Semen, parte basilari sursum spectante.
— 37. Semen supra visum.
— 38. Idem longitudinaliter sectum.

— 39—43. *Ardisia pellucida.*
— 39. Drupa a latere.
— 40. Ejusdem endocarpium denudatum.
— 41. Semen infra conspectum cum placentae residuo.
— 42. Semen supra conspectum.
— 43. Ejusdem sectio longitudinalis.

Fig. 44—48. *Ardisia Liebmannii.*

— 44. Flos adhucdum clausus, a latere.
— 45. Flos apertus a latere.
— 46. Lacinia calycis a facie exteriore.
— 47. Lacinia corollae a facie interiore.
— 48. Stamen a dorso.

— 49—51. *Ardisia nigrescens.*

— 49. Drupa a latere.
— 50. Semen, parte basilari sursum spectante.
— 51. Semen longitudinaliter sectum, a locus micropyles.

— 52—55. *Ardisia fusca.*

— 52. Drupa a latere.
— 53. Semen placenta et materia resinosa alveolas replente tectum.
— 54. Idem denudatum.
— 55. Idem longitudinaliter sectum.

Videnskabelige Meddelelser

fra

den naturhistoriske Forening i Kjöbenhavn.

Andet Aarti.

1861. Udgivne af Selskabets Bestyrelse. **Nr. 10—15.**

Bidrag til Kundskab om Brasiliens Padder og Krybdyr

af

J. Reinhardt, og *Ch. Lütken,*

Professor. Dr. phil.

Förste Afdeling: Padderne og Öglerne.

(Meddeelt i Mödet d. 4de Dec. 1861.)

Det Materiale, som ligger til Grund for den Afhandling, hvis förste Afsnit herved forelægges Foreningen, bestaaer fornemmelig i de Samlinger af de ovennævnte Dyreklasser, som den ene af Forfatterne, Reinhardt, har hjembragt til det Kongelige naturhistoriske Museum fra trende Reiser i Mellembrasilien og fortrinsviis fra de udstrakte, höitliggende Campos-Egne mellem Rio das Velhas og Rio de San Francisco i Provindsen Minas-Geraes. Om det end paa ingen Maade er vor Mening, at disse Samlinger skulde have udtömt de bereiste Egnes herpetologiske Fauna, tör de dog vel antages at give en nogenlunde rigtig Forestilling om denne Faunas Præg i Almindelighed, og ligesom de allerede i systematisk Henseende have nogen Værd ved de ikke ganske faa nye Former, de indeholde, saaledes yde de ogsaa nye Oplysninger til Kundskaben om Brasiliens endnu kun meget ufuldstændigt bekjendte herpetologiske Geographie og give Leilighed til en Sammenligning med Faunaen i den omtrentlig tilsvarende Kyststrækning, saaledes som man kjender denne ved flere forskjellige

Samleres Bestræbelser, men navnlig af de Samlinger, hvilke Prinds Maximilian af Wied bragte tilveie paa sin Reise fra Rio de Janeiro til Bahia, og som han udförligt har beskrevet i sine bekjendte „Beiträge zur Naturgeschichte von Brasilien".

Til Fortegnelsen over Reinhardts Indsamlinger knytte vi en lignende, om end kortere, over de Arter, som Skibscapitain V. Hygom i en længere Aarrække leilighedsviis har indsamlet til Universitetets zoologiske Museum i Omegnen af Byen Maruim i Provindsen Sergipe. Vel er denne Fortegnelse sikkert meget langtfra at give et fuldstændigt Billede af denne Lokalitets herpetologiske Fauna, men den har dog vel altid nogen Værdi som et förste Forsög paa at oplyse denne Fauna i en hidtil af reisende Naturforskere og Samlere kun sjelden besögt Deel af Brasiliens Kystland, og den omfatter desuden flere nye Arter, som ville findes beskrevne i det Fölgende.

Fremdeles benytte vi denne Leilighed til ogsaa at meddele Beskrivelse af en brasiliansk Frö (*Gomphobates Kröyeri* nob.), som Professor Kröyer for en Snees Aar siden har hjembragt fra sin Reise med Fregatten Bellona, samt af en formeentlig hidtil ubekjendt Ormpadde (*Siphonops indistinctus* nob.). Disse iberegnede indeholder denne förste Afdeling af vort Arbeide Beskrivelser af 15 formeentlig nye Arter af Padder — 1 Ormpadde, 6 Lövfröer og 8 Fröer — og Diagnoser af 4 nye Slægter af denne Klasse; fremdeles vil man deri finde opstillet en ny Ögleslægt og 5 nye Arter af denne Orden. Vi meddele desuden mere eller mindre udförlige Bemærkninger om en stor Deel af de nedenfor opregnede Arter samt om *Hyla pugnax* Schmidt og *Siphonops brasiliensis* Lütk.

De af Reinhardt indsamlede Padder og Ögler ere fölgende:

1. *Bufo marinus* (Lin.).
2. *Engystoma ovale* (Schn.)
3. *Ceratophrys Bojei* Wied.
4. *Odontophrynus cultripes* nov. sp.

5. *Cystignathus ocellatus* (Lin.)
6. — *typhonius* (Daud).
7. — *labyrinthicus* (Spix.)
*8. — *discolor* nov. sp.
*9. *Leiuperus verrucosus* nov. sp.
10. *Gomphobates notatus* nov. sp.
11. — *marmoratus* nov. sp.
12. *Tarsopterus trachystomus* nov. sp.
13. *Phyllomedusa bicolor* (Bodd.)
14. *Hyla maxima* (Laur.)
*15. — *albomarginata* Spix.
16. — *oxyrhina* nov. sp.
17. — *pustulosa* nov. sp.
18. — *spectrum* nov. sp.
19. — *rubra* Daud.
20. — *rubicundula* nov. sp.
21. *Hyllela tenera* nov. sp.
22. — *punctatissima* nov. sp.
23. *Siphonops annulatus* (Mik).
24. *Amphisbæna alba* (Lin.)
25. — *vermicularis* Wglr.
*26. *Lepidosternum microcephalum* Wglr.
27. *Pygopus striatus* (Lin.).
28. *Gongylus* (*Eumeces*) *agilis* (Raddi), var.
29. — — *mabouia* Dum. Bibr.?
30. *Heterodactylus Lundii* nov. sp.
31. *Perodactylus modestus* nov. sp.
32. *Polychrus anomalus* Wgm.
33. *Leiosaurus* (*Urostrophus*) *Vautieri* D. B.
34. *Tropidurus torquatus* Wied.
35. *Enyalius bilineatus* D. B.
36. *Ameiva vulgaris* Licht.
37. *Salvator Teguixin* (Lin.)
38. *Alligator fissipes* (Spix).

De af Capitain **Hygom** ved **Maruim** indsamlede Padder og Ögler ere 16, hvoraf Halvdelen, de med en Stjerne betegnede Former, ikke indeholdes i den foranstaaende Fortegnelse, nemlig:

1. *Bufo marinus* (Lin.).
*2. *Cystignathus hylodes* nov. sp.
3. *Phyllomedusa bicolor* (Bodd).
4. *Hyla albomarginata* Spix.
5. — *rubra* Daud.
6. *Amphisbæna alba* (Lin.).
*7. — *Pretrei* D. B.?
8. *Pygopus striatus* (Lin.).
*9. *Gymnophthalmus Maximiliani* nov. sp.
*10. *Hemidactylus mabouia* (Mor. de Jonnés).
*11. *Iguana tuberculata* Laur.
*12. *Tropidurus macrolepis* nov. sp.
*13. — *Hygomi* nov. sp.
14. *Salvator Teguixin* (Lin.)
*15. *Cnemidophorus lacertoides* D. B. var.
16. *Alligator fissipes* (Spix).

I den foranstaaende Fortegnelse over de af Reinhardt samlede Padder og Ögler ere de meget faa Arter, som kun ere fundne udenfor Camposegnene i de med Urskov bevoxede Dele af Provindsen Minas eller i Provindsen Rio de Janeiro, betegnede med en Stjerne foran Löbenummeret. Trækker man disse fra det hele Antal, bliver der 34 Arter tilbage, som tilhöre de indre Camposegne i Provindsen Minas, og dette Tal maa endnu foröges med en Lövfrö, *Hyla Lundii*, som **Burmeister** har hjembragt fra **Lagoa Santa**, men som vi kun kjende af hans Beskrivelse og Afbildning*), og med en Ögle, *Ecpleopus Gaudichaudii*, som Ca-

*) Erläuterungen zur Fauna Brasiliens, pag. 101, tab. XXXI, fig. 5. — Sammesteds Pag. 111 angiver Burmeister fremdeles at have seet *Dendrobates tinctorius* (Schn.) i Lagoa Santa uden dog at have havt Leilighed til at un-

stelnau har fundet hiinsides Rio de San Francisco i Omegnen af Byen Patrocinio, altsaa unægteligt temmelig fjernt fra de af Reinhardt bereiste Egne, men dog endnu stedse i den med Campos-vegetationen bevoxede Deel af Minas-Geraes. Til Sammenligning ville vi nedenfor hensætte en Liste paa de Padder og Ögler, som vides hidtil at være fundne i det med Urskov bevoxede Kystland fra Rio de Janeiro af og op til Bahia. Det forholdsviis största Bidrag til denne Liste har Prindsen af Wied ydet, nemlig 31 Arter, og disse ere i den nedenstaaende Liste alle betegnede med en Stjerne foran Löbenummeret. De övrige skyldes forskjellige Forskere eller Samlere, og ved disse anföre vi særligt i Noter de Forfattere, paa hvis Autoritet vi optage dem som tilhörende den ovennævnte Fauna, medens vi med Hensyn til de af Prindsen af Wied samlede Arter indskrænke os til her under Eet at henvise til hans ovenfor omtalte „Beiträge“[1]).

1. *Pipa americana* Laur[2]).

2. *Engystoma microps* D. B.[3]).

---

dersöge den. Vi kunne imidlertid ikke ansee denne Angivelse for tilstrækkelig til at skaffe den nævnte Lövfrö en Plads i Camposfaunaen. Med Hensyn til en anden Lövfrö, som Burmeister ligeledes siger at have seet i Lagoa Santa uden selv at have faaet den, *Hyla maxima* nemlig, er det vist, at han saae den levende hos den ene af Forfatterne, som samtidig opholdt sig i den nysnævnte lille By; det ligger derfor nær at formode, at det forholder sig paa lignende Maade med den formeentlige *Dendrobates tinctorius*, og at det er en eller anden af de andre af Reinhardt samlede Lövfröer, i hvilken Burmeister feilagtigen har troet at see denne Art.

[1]) Herved maae vi imidlertid bemærke, at de af Prindsen anförte Arter ikke alle kunne beholde de Navne, hvorunder han beskriver dem; de Forandringer i den af ham brugte Nomenclatur, som i Tidens Löb have viist sig at være nödvendige, ere for en stor Deel allerede bragte i Udförelse af senere Forfattere, og vi have i slige Tilfælde naturligviis optaget det Navn, som den paafölgende Art efter de sædvanlig gjældende Regler maa bære.

[2]) Animalia nova sive species novae Testudinum & Ranarum, quas in itinere per Brasiliam annis 1817—20 suscepto coll. & descr. J. B. de Spix. Monachii 1824. Pag. 53.

[3]) Erpétologie générale S. VIII., p. 745. (Indsamlet af Gaudichaud).

3. *Brachycephalus ephippium* (Spix)[1].
4. *Chaunus globulosus* (Spix)[2].
*5. *Bufo marinus* (Lin.).
*6? — *fuliginosus* Wied.
7. — *melanotis* D. B.[3]).
8. — *strumosus* Daud[4]).
9. — *margaritifer* Daud[5]).
*10. — *cinctus* Wied.
11. — *gracilis* Gir.[6]).
12. *Rhinoderma signifera* Gir.[7]).
*13. *Ceratophrys cornuta* (Lin.)
*14. — *Bojei* Wied.
*15. *Cystignathus ocellatus* (Lin.)
*16. — *typhonius* (Daud).
*17? — *macrocephalus* Wied.
18. — *labyrinthicus* (Spix)[8]).
19. — *caliginosus* Gir.[9]).
20. — *serialis* Gir.[10]).
21. — *parvulus* Gir.[11]).

---

1) Cocteau, Th. Notice sur une genre peu connu et imparfaitement décrit de Batraciens anoures, i Guérin-Ménevilles Magazin de Zoologie f. 1835; — Animalia nova sive spec. nov. Testud. & Ranar. &c. p. 48.

2) Anim. nov. sive sp. n. Testud. & Ranar. &c. p. 48.

3) Erpét. génér. t. VIII., p. 712. (Gaudichaud, Vautier).

4) l. c. p. 718. (Gaudichaud).

5) Erpétol. génér. T. VIII., p. 721 (Vautier) — Animaux nouveaux ou rares recueillis pendant l'expedition dans les parties centrales de l'Amérique du Sud sous la direction du Comte F. de Castelnau. Reptiles par A. Guichenot. Paris 1855. pag. 92.

6) Proceed. of the Acad. of Philadelphia VI, p. 424.

7) l. c.

8) Günther, Catal. of Batr. salientia in the coll. of the Brit. Mus.

9) Proceed. Acad. of Philad VI, p. 422.

10) l. c.

11) l. c.

22. *Limnocharis fuscus Bell*[1]).
23. *Trachycephalus geographicus* D. B.[2]).
*24. *Hyla maxima* (Laur.)
*25. — *crepitans* Wied.
26. — *albomarginata* Spix[3]).
27. — *venulosa* Daud.[4]).
28. — *corticalis* Burm.[5])
29. — *prasina* Burm.[6]).
30. — *marmorata* Daud.[7]).
31. — *Burmeisteri* Rhdt & Ltk.[8])
*32. — *luteola* Wied.
*33. — *leucophyllata* Beir.
34. — *rubra* Daud.[9]).
35. — *Langsdorfii* Spix[10]).
36. — *Vautieri* Bell.[11]).
37. *Hylodes parvus* Gir.[12]).
38. *Phyllomedusa bicolor* (Bodd.)[13]).
39. *Elosia nasus* (Licht.)[14]).

---

[1]) The Zoology of the Voy. H. M. S. Beagle, Reptiles p. 33.
[2]) Erpétol. génér. T. VIII., pag. 538.
[3]) l. c. p. 556. (Gaudichaud, Vautier) — Species novae Testud. & Ranar. &c. p. 84.
[4]) Erpétol. génér. T. VIII., p. 563. (Vautier).
[5]) Burmeister, H. Erläuterungen zur Fauna Brasiliens, pag. 96.
[6]) l. c. p. 106.
[7]) Animaux nouveaux ou rares &c. p. 85.
[8]) Den Lövfrö, som Burmeister i sit forhen citerede Værk beskriver og afbilder (p. 93 t. XXXI, fig. 1.) under Navn af Hyla marmorata Daud., er utvivlsomt meget forskjellig fra den ægte Daudinske marmorata; vi have derfor tilladt os at give den sin Opdagers Navn.
[9]) Erpétol. génér. Tom. VIII. p. 595. (Gaudichaud, Vautier).
[10]) Günther, Catalogue &c.
[11]) Zool. of the Voy. of Beagle, Reptiles p. 46.
[12]) Proceed. Ac. Philad. VI, p. 423.
[13]) Forekommer langs hele Kysten; det Kongelige Museum besidder den fra Bahia Egnen.
[14]) Erpét. génér. T. VIII, p. 634.

40. *Elosia bufonium* Gir.[1]
41. — *vomerina* Gir.[2]
42. *Crossodactylus Gaudichaudii* D. B.[3]
*43. *Dendrobates tinctorius* (Schn.)
*44. *Cæcilia lumbricoidea* Daud.?
45. *Siphonops annulatus* Mik.[4]
*46. *Amphisbæna alba* Lin.
47. — *Pretrei* D. B.[5]
48. — *vermicularis* Wglr.[6]
*49. *Lepidosternum microcephalum* Spix.
50. — *scutigerum* (Hempr.)[7]
51. — *infraorbitale* Berth.[8]
52. — *polystegum* Dum.[9]
*53. *Gongylus Sloanei* (Daud.)
54. — *agilis* (Raddi)[10]
*55. *Gymnophthalmus Maximiliani* Rhdt. & Ltk.
56. *Pygopus striatus* (Lin.)[11]
57. *Ecpleopus Gaudichaudii* D. B.[12]

---

1) Proceed. Ac. Philad. VI, p. 423.
2) l. c.
3) l. c. p. 666.
4) Spix, Serpent. Brasil. Sp. novae, p. 74.
5) Animaux nouveaux ou rares &c. Pag. 39.
6) Erpétol. génér. T. V. p. 490 (Gaudichaud.)
7) Det Kgl. Museum besidder Arten fra Morro Queimado i Provindsen Rio.
8) Götting. Nachr. 1859.
9) Catal. method. p. 149—150.
10) Erpét. génér. T. V. p. 645. (Gaudichaud, Vautier). — Prindsen af Wied har endnu anfört en Scincus striatus Daud., et Navn, der kun beroer paa en Forvexling og burde hedde Sc. tristatus Bosc. Det er umuligt af Prindsens Beskrivelse med Sikkerhed at afgjöre, hvilken Art han har havt for sig; mulgviis er det kun G. agilis, og ialfald kan det neppe være den i Nordamerika hjemmehörende Art, hvortil han har bestemt den; vi udelade den derfor her.
11) l. c. p. 791. (Aug. St. Hilaire). — Animalia nova sive species novae Lacertarum, quas in itinere per Brasiliam annis 1817—2 suscepto coll. & descr. J. B. de Spix. P. 26.
12) Erpét. génér. T. V., pag. 483 (Gaudichaud).

58. *Heterodactylus imbricatus* Spix[1]).
*59. *Hemidactylus mabouia* (Mor. de Jonnés).
60. — *neglectus* (Gir.)[2]).
61. *Gymnodactylus Darwinii* (Gray)[3]).
*62. *Polychrus marmoratus* Cuv.
63. —? *acutirostris* Spix[4]).
64. *Leiosaurus Vautieri* (D. B.)[5]).
*65. *Anolis gracilis* Wied.
*66. — *punctatus* Daud.
*67. *Iguana tuberculata* Laur.
*68. *Enyalius rhombifer* (Spix.)
69. — *bilineatus* D. B.[6]).
*70. *Uperanodon pictum* (Wied).
71. *Proctotretus Toelsneri* Berth.[7]).
72. *Trachycyclus superciliaris* Gthr.[8]).
*73. *Tropidurus torquatus* Wied.
74. *Strobilurus torquatus* Wiegm.[9]).
75. *Doryphorus azureus* (Lin.)[10]).
*76. *Ameiva vulgaris* Licht.
*77? — *cyanomelas* Wied.
*78. *Salvator teguixin* (Lin.)
*79. *Centropyx striatus* (Daud.)
*80. *Alligator fissipes* Spix.
81. — *palpebrosus* Cuv.[11]).

---

1) Anim. nov. sive species nov. Lacertarum &c. p. 25.
2) Proceed. Acad. Philad. 1857, p. 197.
3) Gray, Catalogue of Lizards in the Coll. of the Brit. Mus. pag. 274.
4) Anim. nov s. sp. nov. Lacert. &c. pag. 13.
5) Erpétol. génér. T. IV., pag. 80. (Gaudichaud, Vautier).
6) Erpétol. génér. T. IV. pag. 236. (Vautier).
7) Göttinger Nachrichten 1859, p. 179.
8) Proc. of the Zool. Soc. 1861, p. 16; maaskee samme Dyr som Nr. 71.
9) Animaux nouveaux ou rares &c. under Navn af Doryphorus spinosus Guich. (jvfr. Archives du Museum, VIII p. 556.).
10) Catal. methodique des Reptiles d. Mus. d'histoire naturelle. Livr. 1, p. 85.
11) l. c. p. 26. Et Spörgsmaalstegn efter Löbenummeret i denne Liste betegne de af Prindsen af Wied anförte Arter, om hvis Selvstændighed der

Til disse 81 Arter maae endnu føies 3 her i denne Afhandling beskrevne Padder, nemlig *Gomphobates Kröyeri* fra Provindsen Bahia og *Cystignathus discolor* samt *Leiuperus verrucosus*, hvilke sidste 2 rigtignok ere indsamlede i Minas, men i den paa den östlige Side af Serra do Espinhaço liggende, med Urskov dækkede Deel af denne Provinds, og som derfor rigtigst henregnes til Kystlandets Fauna*).

Selv om det senere skulde vise sig, at adskillige af disse Arter (og deriblandt navnlig de med et Spörgsmaalstegn betegnede) atter maae udgaae, bliver altsaa Antallet af de Padde- og Ögle-Arter, som forekomme i den lange Kyststrækning fra Rio til Bahia, dog endnu stedse betydeligt större end det, der efter Reinhardts Indsamlinger at dömme, findes i de af ham bereiste indre Campos. Det kan nu vel heller ikke overraske, om det er saa; thi de tætte, fugtige og hede Urskove synes at maatte byde heldigere Betingelser for en rig Udvikling af de ovennævnte Dyreklasser end de törre, aabne, höitliggende og derfor mindre varme Campos. Imidlertid maa det ved en slig Sammenligning ikke lades af Sigte, at Reinhardt ikke har bereist de indre Camposegne længere Nord paa end omtrent til den 18de Grad S. B., og at altsaa den ovenfor sammenstillede Kystfauna er indsamlet fra en næsten 5 Bredegrader længere Strækning, hvis Endepnnkter synes hvert at besidde Arter, der ikke udbrede sig over det hele Omraade. Tager man dette i Betragtning, taber Forskjellen i de tvende Listers Störrelse endeel af sin Betydning, og Camposfaunaen bliver da ikke saa meget fattigere end det med Urskov bevoxede Kystlands, som det ved förste Blik kan synes.

kan være mere eller mindre Tvivl, og som synes at være forblevne uændsede af de nyere Forfattere.

*) Det er muligt, at der kunde gives et lille yderligere Tillæg til den ovenstaaende Liste af den, der havde Adgang til Originalexemplarerne af de af Spix i hans store Reiseværk optagne Padder; men saalænge man kun har hans i det Hele taget mangelfulde Beskrivelser og maadelige Afbildninger at holde sig til, er det i Reglen ikke muligt at komme til nogen sikker Erkjendelse med Hensyn til de af ham opstillede Arter, og vi have derfor maattet opgive her at tage Hensyn til dem.

Hvad der især falder i Öinene, naar man overskuer Listen paa de i Camposegnene fundne Padder og Ögler, er den Overvægt, som de förste have over de sidste; thi medens den tæller 21 Paddearter, er Öglernes Antal kun 15; anderledes stiller Forholdet sig imidlertid, naar man seer hen til Slægternes Antal indenfor hver af disse Afdelinger, idet de 21 Padder kun fordele sig i 12 Slægter, hvorimod de betydelig mindre talrige Ögler repræsentere ikke færre end 13 Slægter. Paddernes Overvægt over Öglerne i de her omhandlede Egne viser sig imidlertid ikke blot i det större Antal Arter, men ogsaa i den mere fremtrædende Rolle, de spille. Selv om heller ikke de förstnævnte altid sees i særdeles stort Individantal, hörer man dog ialfald om Aftenen og Natten deres Stemmer lyde fra alle Hjörner og Kanter og faaer derved Beviset for, at de ere tilstede i stor Mængde, om det endog koster Möie nok at finde dem. Af Öglerne er der derimod mange, navnlig de smaa Scincoider og Chalcidiner, den lille *Leiosaurus* og *Enyalius bilineatus*, der ikke ved nogen særlig skjult Levemaade kunne skjule sig for Iagttagelsen, men som det dog kun saa sjeldent lykkes at faae fat paa, at man næsten maa antage, at de kun repræsenteres af et temmelig indskræket Individantal. Andre Ögler, saasom Amphisbænerne, leve saa skjulte, at man, hvor almindelige de end ere, dog næsten aldrig faaer Öie paa dem, med mindre man eftersporer dem i deres særegne underjordiske Opholdssteder.

Den hyppigste Ögle i den her omhandlede Localfauna er uden Sammenligning *Tropidurus torquatus*, som man ikke blot finder i Mængde i den frie Natur fjernt fra Menneskenes Boliger, men ogsaa, og maaskee nok saa hyppigt, ved disse, hvor de i stort Antal krybe om paa Husenes solbeskinnede Ydermure og paa de forskjellige Slags Hegn, hvormed Haverne og Gaardene ere indhegnede. Ogsaa *Ameiva vulgaris* er meget almindelig og tildeels paa de samme Steder; medens derimod den store Tiú (*Salvator teguixin*) sjeldent viser sig ganske nær ved Husene og de beboede Steder, skjöndt den dog er almindelig nok saavel

ved Kalkklipperne og de dem omgivende Skove, som i Campos'ernes tætte Buskværk, de saakaldte Cerrados. Endelig er ogsaa Alligatoren, Brasilianernes Jacaré, meget talrig (dog mere i Smaasöerne og de stillestaaende Vande end i Floderne), men da den er sky og forsigtig, er det sjeldent, at man faaer mere end et Glimt af den at see. Man vil maaskee undre sig over i Listen ganske at savne 3 Former, som man er vant til ellers at ansee for uadskillelige fra det tropiske Amerika, ja den ene endog fra Troperne overhovedet, nemlig de ægte Leguaner, Anolis'erne og Geckoerne. Imidlertid er der neppe megen Grund til at vente, at de ved fortsatte Efterforskninger skulle findes, ialfald neppe den förstnævnte, thi R. har under et fleeraarigt Ophold ikke blot ikke selv truffet den, men har heller ikke hos Beboerne kunnet erholde nogen Oplysning om den, og dog synes det ikke meget rimeligt, at en saa stor og ejendommelig Form skulde være undgaaet Befolkningens Opmærksomhed, hvis den virkelig forekom. Den samme Betragtning kan rigtignok ikke gjöres gjældende for Anolis'ernes og Geckoernes Vedkommende, men med Hensyn til de sidste maa det dog fremhæves, at disse Ögler paa Grund af deres hyppige Ophold inden i Husene ellers i Reglen ere nogle af dem, som den Reisende hurtigt bemærker og lettest kan forskaffe sig.

En Grund til at disse Former virkelig ganske kunde mangle, turde maaskee söges i Klimatets Beskaffenhed. De Campossrækninger, hvorom Talen er, ligge nemlig omtrent 2000 Fod over Havet; skjöndt Aarets Middelvarme er henved 16° R., synker dog Temperaturen i de tre koldeste Maaneder (Juni – August) om Natten undertiden ned til faae Grader over Frysepunktet, og selv Riimfrost er pletviis ikke saa ganske sjelden. Det synes rimeligt, at de næsten udelukkende for de hedeste tropiske Egne bestemte Ögler, som for Ex. Leguanerne og Anolis'erne, ikke ville kunne udholde et Klima, hvor selv den store Tiú, som jo dog sydpaa udbreder sig langt ud over Tropernes Grændser, aldeles skjuler sig i den koldeste Tid; og man bestyrkes i denne Antagelse, naar man betænker, at idetmindste Leguanen forekommer i de betydelig

lavere liggende Camposegne et Par Grader nordligere paa Grændserne af Provindserne Minas-Geraes, Bahia og Pernambuco, hvor Spix og Martius have truffet den ved Porto Salgado og derfra fremdeles nord- og östpaa i den af dem bereiste Deel af San Franciscodalen.

Af de 15 Ögler, som Listen anförer, er der kun 2, der ikke tidligere vare bekjendte, nemlig *Heterodactylus Lundii* og *Perodactylus modestus*, og disse, af hvilke den sidste tillige er Typus for en ny Slægt, maae altsaa idetmindste for Tiden ansees for eiendommelige for Indlandets Campos; en tredie, *Polychrus anomalus*, var tidligere kun angivet at være „fra Brasilien" i Almindelighed og vides ialfald ikke at være fundet i Kystlandet; men alle de övrige ere Arter, som ogsaa forekomme der og tildeels endog have en endnu meget betydeligere Udbredning, og Öglefaunaen i de paagjældende Campos kan saaledes ikke siges at have noget særligt Præg, men maa betragtes som en forarmet Gjentagelse af Kystlandets.

Med större Ret kan Paddefaunaen efter de foreliggende Erfaringer siges at have noget Eiendommeligt. Vel bærer den i de större Træk, som det da ogsaa var at vente, samme Præg som Kystlandets, og vel ere en heel Deel af Arterne fælles for begge Regioner; men de nye Arter, som vi beskrive fra Camposegnene, udgjöre dog omtrent Halvdelen (10) af det hele Antal, og ingen af disse er hidtil funden ogsaa i den med Urskov bevoxede Deel af Minas, som R. har bereist, ligesaalidt som de tvende nye Arter, hvilke Listen indeholder fra disse sidstnævnte Egne, ere gjenfundne i Camposegnene. Flere af Kystfaunaens meest udmærkede Slægter saasom *Pipa*, *Brachycephalus*, *Crossodactylus* og n. a. synes ganske at savnes, men istedenfor disse optræde tre eiendommelige Slægter *Odontophrynus*, *Tarsopterus* og *Hylella*, og en fjerde ny Slægt, *Gomphobates*, viser sig ialfald kun med en særegen Art ogsaa i Kystregionen, og det paa en Localitet (Cachoeira i Pr. Bahia), hvor der allerede synes at finde en Overgang mellem Campos- og Urskovsvegetationen Sted.

A. Padder (Batrachia).

Bufo marinus (Lin.).
(Bufo Agua Daud.)

Vort Materiale af denne vidtudbredte Art har bestaaet i 15 Exemplarer, hvoraf 9 af forskjellig Alder og Störrelser ere indsamlede af Reinhardt i Omegnen af Lagoa Santa og paa forskjellige andre Steder i de indre Camposegne, 1 fra Rio Janeiro er meddeelt Universitets-Museet af Pariser-Museet, 3 af forskjellig Alder ere tagne ved Maruim af Hygom og 2 ere fra Antillerne. Af de brasilianske er det störste 5″ $1\frac{1}{2}$‴ langt fra Snudespidsen til Gattet, af de vestindiske det störste 4″ 9‴ langt.

Ved at sammenholde disse 15 Exemplarer med hinanden, er det ikke undgaaet os, at de afvige i enkelte ikke uvigtige Forhold og navnlig i Henseende til Hovedets charakteristiske Kamme. Navnligen afvige de af Reinhardt i Provindsen Minas indsamlede Exemplarer i denne Henseende fra de af Hygom i Provindsen Sergipe samlede, hvorimod disse, mærkeligt nok, stemme med de vestindiske, uagtet den store geographiske Afstand; det ovenfor omtalte Exemplar fra Rio synes derimod at staae midt imellem begge. Hos de vestindiske og maruimske Individer ere Orbitalkammene parallele, forsaavidt deres svage Krumning tillader dem det, og Mellemrummet mellem dem (Panden) er meget bredt, meest rigtignok jo ældre de ere, da Hovedet med Alderen bliver forholdsviis ikke saa lidt bredere hos denne Art; Rostralkammene, som fra Orbitalkammene löbe ned mod Snudespidsen, ere længere og skarpere udprægede, og den Vinkel, som de danne med Orbitalkammene, skarpt og bestemt uddannet; i Forbindelse dermed staaer det, at Snudespidsen er aldeles lodret afskaaren, og at Næseborenes Afstand fra Öinene er större end hos Exemplarerne fra Minas. Hos

disse convergere Orbitalkammene i Reglen tydeligt fortil, og Mellemrummet mellem dem er hos ligestore Individer betydeligt smallere; Rostralkammene ere kortere og mindre skarpt udprægede, hos enkelte yngre Individer næsten utydelige, og den Vinkel, som de danne med Orbitalkammene er större og mindre skarpt udtrykt, ja hos enkelte danne Rostralkammene næsten en ligefrem Fortsættelse af Orbitalkammene. (Hos yngre Individer ere Hovedets Kamme idet hele mindre tydelige). Snudespidsen er mindre lodret afskaaren, og Næseborene ligge nærmere ved Öinene. Der er imidlertid neppe Grund til i disse Forskjelligheder at see en specifisk Differents; det er vistnok væsenligen kun en lokal.

I Henseende til Vorteudviklingen varierer denne Art ogsaa endeel. Et ungt Individ er saaledes næsten tornet, medens nogle af de ældre tvertimod have store glatte eller nögne Pletter paa Ryggen. Medens nogle ere aldeles eensformigt lyst olivenbrune eller olivengraae, kunne andre fremvise en mere eller mindre tydelig Marmorering, deels paa Siderne og Lemmerne, deels endog paa Ryggen i Skikkelse af store mörkebrune Pletter*).

Ceratophrys Bojei Wied.

Vi benytte Leiligheden til at omtale denne Art, der er saa træffende beskreven i „Erpétologie générale“, kun for at supplere denne Beskrivelse i enkelte Punkter. De tre Fingre ere omtrent lige lange, men den tredie rager ud over dem med sine to sidste Led: der findes 3 tydeligt adskildte store Haandrodsknuder og en Deel större og mindre Knuder, spredte under Mellemhaanden; foruden et Par Smaaknuder er der 1 större

*) Capt. Hygom har ogsaa hjembragt fra Maruim en lille Tudseunge, der kun er 11mm lang fra Snudespidsen til Bagenden; hvis det er Ungen af *Bufo marinus*, har denne i en meget ung Alder et langt livligere Livrée end senere. Farven er nemlig graa med afstikkende sort Marmorering og med skinnende gule Smaapletter i det Sorte igjen. Til Kammene paa Hovedet sees der endnu intet Spor.

Ledknude under förste og anden, 2 under tredie og 4 Knuder under fjerde Finger, samt langs med begge Sider af alle Fingrene — der ere noget opsvulmede i Spidsen — en Indfatning af tætstillede fine Gryn. Bagfödderne ere forholdsviis meget smaa; femte Taa er kortere end tredie. Den ydre Fodrodsknude er temmelig stor, skarp og fladtrykt; den indre derimod træder — navnlig hos det ene af de 2 foreliggende Exemplarer — næsten ikke frem mellem den övrige Beklædning af fine Korn paa hele Fodbladets Underside; under Tæerne findes det sædvanlige Antal af runde, glatte Ledknuder, men afvexlende med endnu mindre Smaaknuder, og paa hver Side af Tarsen er der en fremtrædende Række af smaa Vorter, som derpaa löber udenom Fodrodsknuden og fortsætter sig langs med begge Sider af alle Tæerne.

Paa de 2 foreliggende Exemplarer fra Minas, tagne i Omegnen af Byerne Lagoa Santa og Sete Lagoas, er Bugen uden Aftegning eller næsten uden en saadan, Struben sort; paa 2 andre, som Dr. Lund i sin Tid har indsendt til det Kongelige Museum fra Morro Queimado i Prov. Rio de Janeiro, ere Bugen og Struben sort marmorerede. Da der endnu ikke, saavidt vides, haves nogen Beskrivelse af det levende Dyrs Farve, tilföie vi her en saadan. Den langstrakte, af en ophöiet Hudfold begrændsede lyse Plet, som indtager den midterste Deel af Rygfladen, har snart en graa Leverfarve, snart er den mere guulgraa; og de mörkere Tegninger, som sædvanligen findes i dette Rygfeldt, kunne undertiden være næsten ganske udviskede. Pletten paa Hovedet mellem Öinene er dyb og reen tjærebruun, og den samme Farve har den mörke Bræmme, som indfatter Rygfeldtet. Den övrige Deel af Rygfladen er rödbruun med mörkebrune Marmoreringer; Bugsiden er rödliggraa med Undtagelse af Struben, som i Almindelighed er sortegraa.

Naar man tager fat paa det levende Dyr, puster det sig strax op til en næsten kugleformig Skikkelse og forbliver hyppig meget længe i denne Tilstand.

Den saameget större *Ceratophrys cornuta* (Lin.) har den ene

af Forfatterne oftere iagttaget levende i de store Skovstrækninger mellem Floderne Rio-Doce, Rio da Casca og Rio Matipó. Den synes at være et usædvanlig modigt lille Dyr; en slig Hornfrö, som Reinhardt en Dag traf paa sin Vei, gjorde ikke mindste Forsög paa at flygte, men opspilede sit umaadelige Gab og beed sig fast i den fremstrakte Stövlespids med en saadan Haardnakkethed, at den lod sig löfte i Veiret, bestandig holdende fast ved Stövlen. Selv efter at være rystet lös og falden til Jorden var den ikke bange for atter og atter at gjentage det samme Experiment. I de indre Camposegne har Reinhardt aldrig truffet den levende, og det er ham heller ikke bekjendt, at det skulde være lykkedes Andre at finde den der; men den maa dog idetmindste være forekommet der i tidligere Tider; thi Levninger af den ere hyppige i Hulerne i de derværende Kalkklipper. Det er denne Art, der omtales under Navn af en „kjæmpemæssig Lövfrö" i Dr. Lunds Arbeider over Brasiliens uddöde Dyreverden*), og for faa Aar siden har ogsaa Dr. Günther i en Afhandling om Kjönsforskjel i Skelettet hos visse Padder og Fiske omtalt Forekomsten af Padde-Knogler i de ovennævnte Huler, hvilke han med fuld Ret har henfört til denne Art**).

Odontophrynus cultripes Rhdt. & Ltk.
(Tab. III fig. 1.)

Ifölge Duméril og Bibrons System vilde denne aldeles tudseagtige Padde faae Plads blandt de egentlige Fröer (*Raniformes*) og nærmest ved *Pelobates*; thi den har Tænder paa Overkjæben og paa Ganen, en kun svagt indskaaren Tunge, en skjult Trommehud, frie Fingre og en stor, haard og skarp Hælknude ligesom denne Slægt.

Formen er overordenlig plump og aldeles tudseagtig; aller-

*) Meddelelse af det Udbytte de i 1844 undersögte Knoglehuler have afgivet &c. i d. Kgl. Danske Vidensk. Selskabs naturvid. og mathem. Afh. 12te Deel, S. 85.

**) Ann. & Mag. of Nat. Hist. vol. III, Third Series, p. 177.

meest ligne de maaskee Ceratophryderne i H. t. Legemsformen. Fremfor alt maa det udhæves, at Dyrets midterste Deel er overmaade höi, og at fra denne höie og flade, men ikke meget brede Ryg skraaner det stærkt ned mod den butte afrundede Snude, mod Gattet og mod Bugen. Hovedet er meget bredt: maales dets Brede mellem begge Mundvigene, som ligge bagved Öiespaltens bageste Deel, er denne kun lidt större end dets störste Höide og kun lidt mindre end den halve Afstand fra Næseborene til Gattet. Rostralkanterne ere afrundede, Öinene ikke meget fremspringende, Snudespidsen bred, höi og lodret afskaaren og Hovedets Sider meget höie og afrundede; Næseborenes indbyrdes Afstand er lig med deres Afstand fra Öiespalten, men betydelig mindre end deres Afstand fra Læberanden. Oinene ere af sædvanlig Störrelse, Panden noget huul og Tungen aflang, forholdsviis smal, fri i sin bagre Halvdeel og tydeligt, om end ikke dybt, indskaaren bagtil. To langagtige, i Midten ikke sammenstödende Tandgrupper ere stillede paa Ganen mellem de indre Næsebor, saaledes at de convergere lidt — paa det mindre af de foreliggende Exemplarer noget stærkere — bagtil. Höretrompeternes Aabninger ere mindre end Næsehulernes. En stor Spalte, der ligger langs med Underkjæbegrenenes bagre Halvdeel, förer (hos Hannen?) fra hver Side ind i Strubeposen.

Huden er ligesom hos Tudserne overalt fuld af större og mindre Vorter; meest glatte ere forholdsviis Lemmerne. Paa Bugsiden ere Vorterne i det hele mindre, mere rundagtige og mere eensartede i Henseende til Form og Störrelse end paa Ryggen. Blandt dennes udmærke sig 6, tre paa hver Side, som synes at svare til Tudsernes Parotider. De 2 större ligge et Stykke bagved Öinene paa Ryggen, men dog ved Grændsen mellem den egenlige Rygflade og Legemets skraanende Sider; deres Længde, indbyrdes Afstand og Afstand fra Öinene ville omtrent være lige store. Deres Forende ligger i Linie med eller lidt foran det Punkt, hvor Forlemmernes Bagrand stöder til Kroppen; Formen er nogenlunde oval, men iövrigt underkastet

en Deel Variation. Foran dette egenlige Parotidepar findes paa hver Side 2 mindre, stillede under en ret Vinkel mod hinanden, den ene horizontalt, den anden vertikalt.

Forlemmerne ere korte og tykke, Fingrene ligeledes korte og tykke, lidt opsvulmede og forhærdede i Enderne ligesom hos Tudserne og aldeles frie; den tredie Finger er et Stykke længere end de andre 3, som ere omtrent lige lange. Under Tommelen findes en större aflang Knude og ligeoverfor den, under den Deel af Haandroden, som svarer til de 2 ydre Fingre, en mindre tydelig Doppeltknude. Antallet af mindre Knuder under de enkelte Mellemhaandsbeen og Fingre er 3 under förste og anden, 5 under tredie og 4 under fjerde, men desuden findes der enkelte paa Huden mellem Mellemhaandsknoglerne. Ogsaa Bagbenene ere korte og plumpt byggede, med kort fyldigt Skinnebeen og kort bred Tarse; Skinnebenet er paa den udvendige Side forsynet med en stor, temmelig skarpt begrændset Kiertelknude. Tæerne tiltage jevnt i Længde fra den förste til den fjerde; den femte er igjen lidt kortere end den tredie. Der er en lille Bindehud mellem Tæerne og fremspringende runde Knuder paa disses Underside; ovenfor Udspringet af Indertaaen er der anbragt en lang, skarp, hornagtig Knude af samme Störrelse og af lignende Form som hos Pelobaterne. Fra denne Hornknude og op imod den egenlige Hæl lader en svag, bugtet, afrundet Hudliste sig med Lethed forfölge.

Ogsaa i Henseende til Farvefordelingen minder denne Form paafaldende om Tudserne. Paa en graalig Bund er der ströet en Deel sorte eller mörkebrune, tildeels sammenlöbende Pletter, som deels omkrandse og udhæve de större Vorter, f. Ex. Parotiderne, deels slutte sig til og udhæve visse lysere Bælter. Af slige lysere, hvidlige Bælter findes et paa tvers mellem Öinene, et langs ned med hver Side af Kroppen og et langs ned ad Bagryggen mod Gattet samt flere mindre, som löbe ned mod Overlæbens Rand. Bugsidens Tegning bestaaer blot i Modsætningen mellem den graalige Grund og de hvide, runde, perleagtige Vorter. Undersiden af Hovedet er paa det större Exemplar dog næsten

eensfarvet mörk. Det levende Dyr er tildeels prydet med ret smukke Farver, som forsvinde ved Spiritusens Indvirkning. Ryggsidens Grundfarve er nemlig levende blaagraa; Striben langs Bagryggen, Længdebaandet paa hver Side, Tverbaandet mellem Öinene og endelig de stribeformige Pletter paa Overkjæbens Rand have alle en smuk rosenröd Farve, medens Parotiderne og Kjertelknuden paa Skinnebenenes udvendige Side ere brunligröde og kantede med Graasort. Undersiden er ogsaa i Live graa med hvide Vorter. Den runde Pupil er sort, Iris har en gylden Broncefarve.

Reinhardt har taget de 2 foreliggende Exemplarer ved Tamburil, en Landeiendom ikke langt fra Lagoa Santa, og ved Taboleiro grande, en lille Flække beliggende en 12 Miil N. V. for nysnævnte By.

Af det större Exemplar meddeles fölgende Udmaalinger:

Længden af Kroppen og Hovedet tilsammen 56^{mm} (2″ 1½‴).
— - de udstrakte Baglemmer . . . . 56^{mm}.
— - hele Foden . . . . 32^{mm}.
— - Tarsen samt Hælknuden . . . . 15^{mm}.

Slægtscharakteren kan affattes saaledes:

Odontophrynus. *Habitus Bufonis vel Ceratophrydis; corpus altissimum; caput latum, rictus oris permagnus; membra brevia, posteriora corpus æquantia; cutis verrucosa. Parotides adsunt. Dentes in maxilla superiore, non in palato. Lingua ovalis, postice libera et parum incisa. Membrana tympani obtecta. Digiti anteriores liberi, posteriores semipalmati. Os cuneiforme primum in processum magnum durum compressum ut in Pelobate productum.*

Af **Cystignathus**-Slægten kjende vi 5 Arter fra de Egne af Brasilien, hvis herpetologiske Fauna her er Gjenstand for Undersögelse; de 3 af disse höre til dem, hvis Ganetænder danne 2 tydelige Buer eller Vinkler („en arcs brisés“); de 2 andre, *C. hylodes* og *C. discolor* nob., have derimod 2 smaa, hverken

buede eller knækkede Tandgrupper; hos dem alle er Trommehinden tydelig, men kun hos en af dem (*C. ocellatus*) findes en Hudbræmme langs med Bagtæerne. De 3 af disse Arter ere allerede optagne i „Erpétologie générale"; de 2 andre ansee vi for nye.

1. Cystignathus ocellatus (Lin.).
(*Rana pachypus* Wied.).

De Forhold, som udmærke denne Art, ere:

1) det lange, smalle og spidse Hoved, som den kun har tilfælles med den fölgende blandt de os bekjendte Arter.
2) Tungens dertil svarende langstrakte Form.
3) At hver enkelt af Ganens Tandgrupper danner en regelmæssig ligebenet Vinkel, hvis Toppunkt vender fortil, men at de dog begge ere stillede i en og samme Tverlinie bagved de indre Næsebor.
4) De 8 ophöiede Valke med mellemliggende Fordybninger, hvis Midtlinier igjen (navnlig hos de Yngre) optages af en eller flere Rækker af smaa Korn, som löbe langs ned ad Ryggen fra Nakken til Bagenden. De skulle imidlertid, ifölge „Erpétologie générale", mangle hos meget store Individer.
5) At Bagtæerne ere udstyrede med et Rudiment af en Bindehud og med en meget tydelig, just ikke saa ganske smal Randbræmme.
6) At Forlemmerne hos Hannen (*Rana pachypus* Spix) have en ganske enorm Tykkelse, og at Tommelen er udstyret med 2 Hornknuder paa sin indre Rand, en mindre ved Haandroden og en större ved Siden af Ledknuden.

Desuden kan udhæves, at der findes en mere eller mindre tydelig Hudrand langs med Tarsens indvendige Side; at der findes de sædvanlige Ledknuder under Tæer og Fingre, men ingen Smaaknuder mellem disse; at Bagföddernes Bagside og Skinnebenets övre Flade derimod ere tyndt besaaede med smaa ophöiede Punkter; at den indre Fodrodsknude er lille og den ydre aldeles utydelig. Den tredie Taa naaer i det mindste til Midten af fjerde Taaes

trediesidste Led, og femte er vel kortere end tredie, men naaer dog endnu lidt ind paa det nysnævnte Led af denne.

Rhdt. har hjembragt en större Suite af Exemplarer af forskjelligt Kjön og Alder fra forskjellige Localiteter i de af ham bereiste Camposegne; Museerne besidde desuden Explr. fra Rio og fra Bahia og Cachoeiro (ved Kröyer).

2. Cystignathus typhonius (Daud).

(*Rana sibilatrix* Wied; *Cystignathus fuscus* (Schn.) Günth. Catal.).

Af denne Art har Reinhardt samlet 4 Exemplarer i Prov. Minas; de ere alle mindre end vor mindste *C. ocellatus*, hvilken Art de forresten staae meget nær, naar undtages, at de savne Hudbræmmen om Bagtæerne. Dertil kommer, at Snuden, især hos Hannen, springer stærkere frem foran Mundspalten end hos *C. ocellatus*, og at Overlæben ved en, navnlig for Hannen af denne Art særdeles charakteristisk, tydelig og haard Kant, der löber hele Snuden rundt fra Snudespidsen til Trommehuden, ja endogsaa kan forfölges hen under denne lige til Skulderen, er adskilt fra Hovedets egenlige Sideflader. Hos den ene af de foreliggende Hunner savnes denne Kant imidlertid næsten ganske, og Snudespidsen springer langt mindre frem. Hos 2 af de foreliggende Individer (Hannerne) findes der en lille*) Strubespalte paa hver Side, tæt indenfor den bageste Deel af Underkjæben, nærmest Kjæbeleddet, og den tilsvarende (udvendig sorte) Deel af Strubehuden er foldet og uvidelig. Tungen og Ganetænderne forholde sig i det væsentlige ganske som hos *C. ocellatus*: der findes ogsaa her et lignende System af ophöiede Længdevalke ned ad Ryggen og mellem dem smaa Vorterække; ogsaa er begge Arters Habitus aldeles overeensstemmende. Endnu kan dog udhæves, at Fodrods- og navnligen Haandrodsknuderne ere tydeligere udviklede, og at der findes tydelige Smaaknuder under Mellem-

*) Af Beskrivelsen i „Erpétologie générale“ skulde man slutte, at disse Spalter vare meget större.

haanden og Mellemfoden, samt at femte Taa kun naaer til tredie-sidste Led (anden Ledknude) af fjerde, tredie derimod til midt paa samme Led. — Han og Hun frembyde, efter de foreliggende Exemplarer at dömme, ingen Forskjel i Forlemmernes og Tommelfingrens Bygning, og navnlig findes der ikke hos Hannerne saadanne hornagtige Udvæxter som hos den foregaaende og efterfölgende Art; men muligviis ere de foreliggende Individer kun Unger, og det er derfor vel muligt, at denne Forskjel ikke er constant. I Henseende til Farvetegningen er der ikke megen Forskjel mellem denne Art og den plettede Varietet af den foregaaende; iflge „Erpétologie générale“ skal den plettede Tegning iövrigt heller ikke være constant hos *C. typhonius*. Grundfarven er graalig, men falder undertiden i det rödlige; Længdevalkerne kunne være hvidlige eller rödlige; en hvid Linie kan forfölges paa Bagsiden af Laarene i den derværende Marmorering, hvilken Linie derimod ikke findes hos *C. ocellatus*. Hos Hannerne er der et sortagtigt Bælte paa Undersiden af Hovedet, parallelt med Læberanden. Marmoreringen paa Benene er kraftigere end hos *C. ocellatus*.

Det störste Exemplar maaler:

Længde af Hoved og Krop	44^{mm}	eller	1″ $6\frac{1}{2}$‴.
— - Bagbenene . . .	72^{mm}	—	2″ 9‴.
— - Bagfoden	36^{mm}	—	1″ $4\frac{1}{2}$‴.

Det er vistnok med Urette, at *Rana sibilatrix* Wied saavel i „Erpétol. générale“ som af Günther henföres til *C. ocellatus* istedenfor til *C. typhonius*.

3. Cystignathus labyrinthicus (Spix).

Af denne store, plumptbyggede Art har Rhdt. fra Lagoa Santa hjembragt 3 Exemplarer (2 Hanner og en Hun). Et fjerde Exemplar, en Hun, har Professor Kröyer fanget i Omegnen af Bahia og hjembragt til det Kgl. naturhistoriske Museum Hvad der især udmærker denne Art er det store, brede og flade Hoved, der

er næsten ligesaa bredt, som det er langt, og hvis Sider — d. v. s. de Dele af det, som ligge nedenfor Öinene og de svage Rostralkanter — derfor ere overmaade skraae. Den hele Lemme- og Legemsbygning er særdeles kraftig og plump; Bagtæerne mangle ethvert Spor til Randbræmme. Hos de 2 Exemplarer er Ganetændernes Stilling omtrent som hos *C. ocellatus*, men med den Forskjel, at det ydre Vinkelbeen altid er kortere end det indre, som naaer lidt længere bagtil, saa at Tandgrupperne derved faae en noget skjær Stilling mod hinanden, medens de hos *C. ocellatus* ligge i en og samme lige Tverlinie; men hos det tredie Explr. danne de kun 2 langstrakte, bagtil convergerende Buer, hvis ydre Endepunkter ligeledes ligge længere fortil end de indre. Det sidste Forhold vilde svare til det i „Erpétologie générale“ som Artsmærke — men kun efter et enkelt Exemplar — angivne. Fremdeles kan anföres, at der ligesom hos *C. ocellatus* er Spor til en Hudkant langs med Tarsen; at den indre Fodrodsknude er utydelig; at Tungen er meget stor og bred; at der löber en ophöiet glandulös Hudfold fra Öiespalten ned mod Skulderen o v e n o v e r og bagom Trommehuden; at Ryggen er noget knudret og vortet, men kun forsynet med 2 ophöiede Valke, som löbe langs med Grændsen mellem Kroppens Ryg og Sider fra Öiet af og forsvinde i Nærheden af Baglemmernes Udspring. Paa Kroppens Sider findes, navnligen fortil, en Deel overmaade store og flade Kjertelknuder. Tommelfingeren er hos Hannen kun udstyret med e e n kegledannet Udvæxt, som svarer til den yderste af de 2, der findes hos *C. ocellatus*; tredie og femte Taa ere forholdsviis kortere end hos *C. ocellatus*, og den tredie, som er den længste, naaer kun ubetydeligt ud over den anden Ledknude paa fjerde Taa; der findes ikke Spor til andre Knuder eller Vorter end de sædvanlige Ledknuder og en Knude under hvert Mellemhaandsbeen, men selv disse ere ikke engang altid tydelige.

F a r v e n er i Spiritus paa Ryggen lysere eller mörkere chocoladebruun; Siderne, Bagsiden af Laarene og hele Undersiden af Kroppen og Lemmerne ere derimod marmorerede af lyst (guul-

agtigt) og mörkt (bruunviolet); der gaaer en hvid Stribe fra hver Mundvig til Skulderen, og paa Overlæben findes vexlende mörkere og lysere Pletter, som kunne være mere eller mindre tydelige. I Live har den mellem de to glandulöse Længdevalke liggende Deel af Ryggen en noget smudsig grön Farve: Valkene selv ere grönliggraae og Kropsiderne graaagtige. Den udadvendende Side (Rygsiden) af Lemmerne er graagrön, den indad og fortilvendende guulagtig, den bagtilvendende stærkt straaguul og sort marmoreret, med Undtagelse af Laarenes Bagside, hvor de sorte Marmoreringer staae paa en levende zinnoberröd eller blodröd Bund, ligesom ogsaa i Axelhulen, i Lysken og omkring Gattet.

Udmaalingen af det ene Exemplar (en Hun):

Længde af Hoved og Krop	150mm	eller	5″ 9‴.
Hovedets Brede	61mm	—	2″ 4‴.
Længde af Bagbenene . . .	220mm	—	8″ 5‴.
— . – Bagfoden . . .	110mm	—	4″ 3‴.

Det brasilianske Navn for denne Art er *Gia*. Vi antage det for sandsynligt, skjöndt ikke aldeles vist, at det er Spix's *Rana labyrinthica*. Derimod er det utvivlsomt den, som i „Erpétol. générale“ og i Castelnaus Reise*) förer dette Navn.

I sit Catalog over British Museums Batrachier (p. 31) har Günther henfört denne Art til Slægten *Pleurodema*, hvis Typ er *P. Bibroni* Tschudi (*Cystignathus Bibroni* D. B.). Vi kunne ikke billige denne Sammenstilling af to saa yderst forskjellige Former, der formodentlig væsentlig skal stöttes paa det stærkt udviklede Hudkjertelparti paa Siderne af *C. labyrinthicus*; men dette danner ikke en enkelt, skarpt begrændset Kjertelknude som hos *Pleurodema Bibroni*. Dertil kommer, at Trommehuden hos Pleurodemerne er utydelig, medens den hos *C. labyrinthicus* er ligesaa tydelig som hos de typiske Cystignather. Hvordan man end vil fordele Indholdet af den maaskee noget for omfat-

*) l. c. p. 79 t. 16.

tende *Cystignathus*-Slægt, saaledes som denne træder op i „Erpétologie générale", kunne vi dog ikke antage, at *C. labyrinthicus* med nogen Grund kan sondres generisk fra *C. ocellatus*, *typhonius* og andre typiske sydamerikanske Former*).

4. Cystignathus hylodes Rhdt. & Ltk.

To smaa Cystignather, rimeligviis Unger, medbragte fra Maruim af Hygom, repræsentere denne nye Art, der hverken har det lange og spidse eller det brede og flade Hoved, som udmærke de foregaaende Arter; Hovedet er kort, but, smalt og höit med steile Sider, og dets Physionomie saaledes heelt forskjelligt fra hines. Dens Legemsform er iövrigt smækker, og Ganetænderne anbragte paa lignende Maade som hos *C. ocellatus*, naar undtages, at Tandgrupperne ere trekantede og ikke vinkelböiede**); Tungen er lille, oval, lidt indkneben foran Midten og lidt udskaaren bagtil. Bagfoden er ogsaa her forsynet med en lille Hudkant langs med Tarsen, med 2 tydelige Fodsrodsknuder, en större og en mindre, og med et Spor af Bindehud mellem de lange og fine Tæer; derimod mangler Hudbræmmen langs med Tæerne, og ophöiede Rygvalke savnes ligeledes; femte Taa naaer lidt ind paa fjerdes tredidsidste Led, og tredie næsten lige til sammes næstsidste Led. Af Knuder findes kun de sædvanlige Haandrodsknuder og Ledknuder. Tydeligt udprægede Smaavorter ere spredte over Lemmerne (især Baglemmerne) og Bagkroppen; mindre tydeligt udprægede ere de paa andre Steder af Kroppen, dog

*) En saadan Sönderdeling er forsögt af Girard i Proceedings of the Academy of natural sciences of Philadelphia, Octbr. 1853 p. 420. Hans 2 Slægter *Leptodactylus* Fitz. og *Cystignathus* Wglr., som omfatte de sydamerikanske Arter med Udelukkelse af Pleurodemerne, svare til vore 2 Grupper indenfor *Cystignathus* Slægten, men forat kunne benytte Ganetandgruppernes Form som Slægtscharakteer, maatte man have Vished for, at denne ingen Forandring undergaaer med Alderen.

**) Det forekommer os ikke urimeligt, at de, hvis de foreliggende Exemplarer ere Unger, med Tiden kunde antage den samme knækkede Form som hos *C. ocellatus*.

mere igjen paa Siderne, hvor de danne en Antydning til en Valk paa Grændsen af Ryggen. Ryggen er mörkebruun; 3 Rækker af mörkere, mere eller mindre tydelige Pletter, der dog langtfra have saa skarp en Form eller saa bestemt en Begrændsning som hos *C. ocellatus* og *typhonius*, kunne forfölges langs ned ad Ryggen og Siderne, og en stor mörk Plet findes paa Issen mellem og bagved Öinene. Mörke Tverbaand pryde Lemmerne, og fra den forholdsviis lyse Snude löbe smalle lyse Striber ned mod Randen af Overlæben, medens den bruunlige Underlæbe er udhævet af en Krands af hvide Pletter ligesom hos andre Arter; Bugsiden er temmelig mörkt spettet, især er Undersiden af Hovedet temmelig mörk.

Udmaalingen af et af Exemplarerne gav til Resultat:

Længde af Krop og Hoved 25^{mm}.
— - Bagbenene . . . 40^{mm}.
— - Bagfoden alene 19^{mm}.

5. **Cystignathus discolor** Rhdt. & Lkt.

Denne lille Art, hvoraf der foreligger 4 Exemplarer, samlede i Provindsen Minas Geraes i Nærheden af Byen Juiz de Fora, har en bred og flad Ryg og et bredt, fladt og but Hoved. Huden er glat, naar undtages Kroppens Sider, hvor de langagtige Vorter vise en vis Tilböielighed til at ordne sig i Længderækker; foruden at Laarenes Bagside som sædvanlig er granuleret, er det samme Tilfældet med en Deel af Bugen og med Kroppens Sider under og mellem de för omtalte Vorter. Fra Öiet til Skulderen kan der forfölges en Hudfold, som löber ovenover Öret ligesom hos andre Arter. De 2 smaa ovale Tandgrupper ere stillede i en og samme Tverlinie, som omtrent vil svare til Bagranden af de smaa runde indre Næsebor. Bagtæerne ere uden Bindehud og uden Randbræmme; tredie og femte ere lige lange og naae kun til fjerde Taaes trediesidste Led; der findes de sædvanlige Fodrodsknuder, Ledknuder og opsvulmede Taaspidser, men ingen andre Smaaknuder. De 3 Fingre ere næsten ligelange og noget

kortere end den tredie; foruden de 2 Haandrodsknuder og en ganske lille Papil under Mellemhaanden af de 3 indre Fingre findes der kun 1 Ledknude under hver Finger.

Farven er paa Rygsiden lys askegraa med ubestemt mörkere Tegning. Lemmerne, især Baglemmerne, ere prydede med mörkebrune Tverbaand. En mörk Stribe gaaer fra Snudespidsen hen under Örefolden til Skulderen; under den ligger der et lyst Bælte, men Overlæben er igjen næsten aldeles mörkebruun. Et lyst Tverbaand löber tvers over Panden fra det ene Öie til det andet. Paa Siderne af Kroppen findes nogle mörke Pletter, der især ledsage de derværende store Vorter og holde sig til Undersiden af disse. Hele Dyrets Bugside, saavel paa Hovedet som paa Kroppen og Lemmerne, er mörkebruun med smaa lyse Pletter paa Bugen, langs med Underlæben, paa Laarene og overhoved i Nærheden af Grændsen mod Ryggens lysere Farve. Laarenes Bagside er marmoreret af mörkebruunt og hvidt.

Udmaaling af det störste Exemplar:

Længde af Hoved og Krop	38^{mm}	eller	$1'' \, 5\frac{1}{2}'''$.
— - Baglemmerne. .	71^{mm}	—	$2'' \, 8\frac{1}{2}'''$.
— - Bagfoden	31^{mm}	—	$1'' \, 2'''$.

Med *Rana miliaris* Spix har denne Art vel nogen Lighed, men det er ikke muligt efter Beskrivelsen og Afbildningen at komme til nogen Sikkerhed om, hvor nær den staaer ved den her beskrevne; Hovedets Form er ialfald meget spidsere paa Spixes Afbildning.

Alle 4 af Reinhardt hjembragte Exemplarer ere fundne nedenunder omhuggede halvraadne Træstammer, der laae trykkede saa fast i Jorden, at det var vanskeligt at begribe, hvorledes Fröerne havde kunnet trænge sig ind under dem. De sad ubevægelige, ligesom i Dvale, og lode sig gribe uden at gjöre Mine til at undflye, men udspröitede i det Samme en farvelös Vædske gjennem Anus.

Leiuperus verrucosus Rhdt. & Ltk.

Af denne lille glatganede Cystignathform har Rhdt. hjembragt et enkelt Exemplar fra Omegnen af Byen Juiz de Fora i Minas Geraes (altsaa fra Urskovsregionen). Formen er spinkel, Hovedet bredt, fladt og but, Gabet stort, Rostralkanterne tydelige, Frenalregionerne lodrette og Næseborenes indbyrdes Afstand större end deres halve Afstand fra Öinene. Tungen er stor, spatelformig, smallere fortil, fri og heelrandet bagtil; Trommehuden næsten usynlig. Forlemmerne ere spinkle, Fingrene og Tæerne tynde, lidt opsvulmede i Spidsen og overhoved byggede som hos Cystignatherne, uden Bindehud*) eller Spor til Hudbræmme. Tredie Finger er betydelig længere end de 3 andre, som ere omtrent ligelange; foruden de store Ledknuder under Fingrene og de to Haandrodsknuder er der udviklet flere store, næsten sammenstödende Knuder under Mellemhaanden. Der findes 2 stærkt fremtrædende Fodrodsknuder og talrige Smaavorter under Mellemfoden; tredie og femte Taa ere omtrent ligelange og naae til trediesidste Led af fjerde Taa; Tæernes Ledknuder ere meget tydeligt udviklede. Overalt paa Rygsiden af Hoved, Krop og Lemmer er Huden ru af toppede Vorter, og hele Undersiden er kornet, naar undtages enkelte Strög, saasom et lille Stykke af Brystet, Laarets og Skinnebenets forreste Flade samt Fodens överste Flade, hvilke Dele ere glatte.

Farven er askegraa med sorte Stænk og fine sorte Tegninger, især paa Overlæben og Lemmerne. Undersiden er temmelig lys.

Det foreliggende Exemplar maaler:

Krop og Hoved	22mm	eller	10‴
Baglemmerne. .	39mm	—	1″ 6‴
Bagfoden. . . .	18mm	—	8‴.

*) cfr. O. Schmidts Afhandling „Deliciæ herpetologicæ Musæi zoologici Cracoviensis" i „Denkschriften d. k. k. Akad. d. Wissench. in Wien XIV Bd.", hvor en ny Art fra Ny-Granada, *L. sagittifer* Schmidt, beskrives.

Ved fuldstændig at mangle ethvert Rudiment af Bindehud samt ved den næsten usynlige Trommehinde afviger denne Art saameget fra *L. marmoratus* D. B., at det kan betvivles, om den kan blive staaende i Slægten.

Gomphobates Rhdt. & Ltk. *),
nov. gen. Leiuperis et Cystignathis affine.

Habitus Cystignathorum. Rictus oris parvus. Parotides nullæ. Membrana tympani obtecta. Dentes minuti in maxilla superiori adsunt, in palato desunt. Lingua parva, ovalis, haud emarginata, postice libera. Digiti haud palmati, nec posteriores, nec anteriores. Processus duo conici, plus minus compressi, cornei, metatarsales; papilla minuta in medio marginis interioris tarsi. Cutis gularis maxime dilatabilis (in maribus?).

1. G. notatus n. sp. *Forma gracilis, rostrum acutum; prorsus lævis, griseus, griseo-marmoratus; linea laterali nigra, maculisque duabus nigris rotundis in postrema dorsi parte.*

2. G. marmoratus n. sp. *Forma magis robusta, crassior, latior, caput obtusum; verrucosus, griseus, brunneo eleganter marmoratus, sed linea et notæ præcedentis desunt.*

3. G. Kröyeri n. sp., *quoad formam inter præcedentes intermedia; caput obtusiusculum, lineæ elevatæ dorsales, regulariter dispositæ, figuram »zigzag« dictam simulantes.*

Af hver af de 2 förste af de ovenanförte Arter har Reinhardt fra sin Reise i Brasilien medbragt 1 Exemplar fra Omegnen af Lagoa Santa; af *G. marmoratus* opbevares der fra ældre Tid et Exemplar i Universitetsmuseet og et i det kongelige naturh. Museum, begge indsendte fra Lagoa Santa af Dr. Lund. Af den tredie besidder det kongelige Museum et enkelt Exemplar, hjembragt af Prof. Kröyer. Havde de ikke en usynlig Trommehinde, kunde de maaskee henföres til Slægten *Leiuperus*; men foruden

*) Af γομφος og βαινω: den, der træder paa Pløke.

ved dette Forhold, der jo i og for sig ansees for tilstrækkeligt til at begrunde Opstillingen af en særegen Slægt, synes de ogsaa i andre Henseender at afvige fra denne, navnlig ved den kortere Mundspalte; ved de 2 fremspringende stærkt udviklede Fodrodsknuder minde de om Slægten *Plectropus* blandt Tudserne (d. v. s. blandt de Padder, som mangle Tænder i Overkjæben). Deres Overkjæbetænder ere meget smaa og naae ikke heelt hen til Kjæbeleddet, saaledes som f. Ex. hos Cystignatherne, i Nærheden af hvilke de dog vistnok bör stilles.

1. **Gomphobates notatus** Rhdt. & Ltk.
(Tab. IV, fig. 3).

Denne Paddes Habitus minder aldeles om de typiske Cystignather; Kroppen er temmelig smækker, Hovedet spidst, og den spidse Snude springer lidt frem foran Underkjæben; Gabet er ikke stort, uagtet Mundvigene næsten ligge under Oiespaltens bageste Endepunkt. Öinene ere af normal Störrelse; Rostralkanterne ere tydelige, Frenalregionerne lidt hule opadtil og Panden flad. Næseborenes indbyrdes Afstand er lig med deres Afstand fra Öinene. Tungen er lille, smal, tyk, aflang, doppelt saa lang som bred, fri i sin bageste Halvdeel, men uden Spor til Indsnit; paa hver Side af den findes en stor Aabning, der förer ind i Strubeposen. Huden mellem Underkjæbegrenene og Brystet er meget lös, folderig og ligesom oppustet, og Dyret har aabenbart været istand til at puste den op til en stor Pose. Ved en dyb, doppelt Tverfold, som gaaer fra den ene Armhule til den anden, er denne udvidelige Strubehud adskilt fra det skjoldformige Parti af Bughuden, der ligesom hos Cystignatherne er begrændset af en Fold af parabolisk Form. Langs ned med Legemets Sider findes der en meget skarp og temmelig bred Længdefold fra Öiespaltens Endepunkt til Laarenes Udspring; ogsaa til en lille Tverfold over Anus er der Spor. Saavel paa Ryggen som paa Bugen er Huden aldeles glat, naar undtages

Strubehuden og et Parti under og bagpaa Laarene, hvilke ere rynkede og grynede.

Baade Fingrene og Tæerne ere korte i Sammenligning med Cystignathernes; af Fingrene ere 1, 2 og 4 omtrent lige lange, den inderste dog den korteste; men den tredie rager med hele 2 Led udenfor de andre. Under Tommelen er der en stor Knude, hvis indre Deel er farvet sort ligesom en anden stor Plet ovenpaa Tommelen. Ved Siden af Tommelknuden er der en lignende, men mindre Haandrodsknude. Foruden nogle uregelmæssige Fortykkelser af Huden under Mellemhaanden er der en stor Knude under Basis af hver Finger, samt paa tredie Finger en noget mindre lidt længere ude, men til denne anden Knude er der paa fjerde Finger netop kun Spor. Midt paa Tarsens indre Bagrand findes en lille fremstaaende haard og spids Papil og langs med Tarsens ydre Bagrand en Række af 2 eller 3 yderst fine, blot som Punkter. Paa Grændsen mellem Tarsen og Fodbladet findes skraat ved Siden af hinanden 2 haarde, kegledannede, butte, noget sammentrykte, stærkt fremtrædende, omtrent ligestore Fodrodsknuder. Tæerne ere spinkle og tiltage i Længde til den fjerde, men den femte er endogsaa lidt kortere end tredie. Under förste og anden findes kun 1, under tredie og femte og under fjerde 3 smaa Ledknuder.

Grundfarven er lys skifergraa; den er svagt marmoreret af mörkere Graat, saaledes at de mörkere Baand og Pletter indfattes först af en fiin sort Linie og derpaa af en fiin lys Linie, og fine sorte Linier snoe sig mellem hine Pletter og Baand; det er navnlig paa Benene at Tegningen antager Form af Tverbaand. En sort, oventil med hvidt indfattet Stribe löber langs hen med Sidefolden fra Snudespidsen indtil midt paa Legemets Sider; ogsaa ned ad Armenes Bagside löber en mörk, takket, hvidt indfattet Stribe. Endelig findes der paa Ryggen, ved Laarenes Udspring og ikke langt fra Gattet, 2 iöinefaldende, runde, sorte, hvidtindfattede Öiepletter, som udentvivl ere charakteristiske for Arten, og til hvilke vi derfor have taget Hensyn ved Artsbenævnelsen.

Det foreliggende Exemplar fremböd fölgende Maalforhold:

Længden	af Krop og Hoved tilsammen	er	33mm	eller	1″ 3‴
—	- Bagbenene	-	42mm	—	1″ 7‴
—	- Tarse og Fod	-	20mm	—	9‴.

2. Gomphobates marmoratus Rhdt. & Ltk.

(Tab. IV, fig. 4).

Denne Art synes ikke alene at være noget större end den foregaaende, men den har ogsaa et mere plumpt Udseende, omtrent som de plumpere Cystignathers. Kroppen er mere tyk og bred, Hovedet aldeles but. Skjöndt Huden ligger lös om Kroppen og slaaer adskillige uregelmæssige Folder, synes den for den foregaaende charakteristiske Sidefold ikke at mangle; desuden findes Bugbudens Kredsfold, Tverfolden mellem Armene og den oppustede Strubehud ligesom hos hin; de tre foreliggende Exemplarer have desuden de store Aabninger ved Siden af Tungen, der före ned i Strubeposen. Hvad der bidrager meget til at give Arten et andet Habitus, er at der paa Ryghuden findes ikke saa faae större Vorter *). Forresten indskrænke Forskjellighederne sig til fölgende: de smaa Spidser paa Tarsens ydre Bagrand mangle; Fodbladet er bredere, og der er Spor til en Hudbræmme om de större Tæer. Tegningen er egentlig i Hovedsagen den samme som hos *G. notatus*, men meget kraftigere og tydeligere; Ryggens Vorter indfattes af mörke Kredse. De for *G. notatus* charakteristiske mörke Linier og de 2 runde Pletter paa Bagryggen savnes her. En hvid Linie, der indtager Midten af Bagryggen ned mod Gattet, træder her tydeligere frem end hos den foregaaende Art. I alle andre væsenlige Forhold stemme de overeens, uagtet deres Habitus er saa forskjelligt.

---

*) At disse paa slappe Exemplarer kunne forsvinde næsten aldeles, viser det ene af dem.

Det af Reinhardt hjembragte Exemplar maaler:
fra Snudespids til Bagende . . . . 41^{mm} eller 1″ 6‴
fra Lysken til Spidsen af fjerde Taa 49^{mm} — 1″ 9$\frac{2}{3}$‴
fra Hælen til Spidsen af samme Taa 15^{mm} — 7‴.

3. **Gomphobates Kröyeri** Rhdt. & Ltk.

Prof. Kröyer har for en Snees Aar siden fra Reisen med Fregatten Bellona medbragt til det Kgl. Museum en lille Frö, der ogsaa maa henföres til vor Slægt *Gomphobates*. Det eneste Exemplar, han fik, er en Hun; det er fanget i Omegnen af Byen Cachoeiro ved Floden Paraguaçu, 18 portugisiske Miil fra Bahia, og er tilligemed nogle andre Padder og Krybdyr foræret til Professoren under hans Ophold i den sidstnævnte Bye. I alle almindelige Træk stemmer den med de foregaaende Arter; Kroppens Sidefold er særdeles tydelig og bred; Hovedet kort og spidst afrundet. Det skjoldformige, af Hudfolder begrændsede Partie paa Bugen mangler heller ikke her. Paa Rygsiden af Kroppen og Lemmerne findes adskillige ophöiede Vorter, deels runde, deels langagtige og liniedannede, grupperede paa en regelmæssig Maade. Saaledes findes der et Par runde Vorter mellem Öinene og bagved dem 2 bagtil convergerende Linier, som efterfölges af 3 Par skiftevis divergerende og convergerende lignende Linier og afsluttes af en större rund Vorte paa hver Side over Laarets Udspring; desuden ere runde Smaavorter spredte over Ryghuden og Lemmerne, især Skinnebenene. Den aabenbart noget afblegede Farve er paa Kroppen lys graabruun med utydelige Spor til Marmorering; et hvidt Bælte löber fra Öiets forreste Deel til Læberanden, et længere, zigzagbuet af samme Farve fra dets bageste Deel til Skulderen. Ryggens större Vortedrag ere desuden udhævede af en mörkere Grændselinie. Paa Baglemmerne sees Spor til en lignende Tegning som hos de foregaaende Arter. Tarsalknuden er temmelig stor og tyk. Fingre og Tæer ere lange og tynde, Fodbladet ikke smalt. Mellemhaandsknudernes Störrelse ligger i Midten mellem Led-

knudernes og de 2 Haandrodsknuders; Mellemfodsknuderne ere derimod overordenlig smaa.

Længde af Hoved og Krop 21^{mm}
— - Bagbenene . . . 33^{mm}
— - Bagfoden . . . . 18^{mm}.

Tarsopterus trachystomus Rhdt. & Ltk.
(Tab. III, fig. 2).

Tarsopterus *differt a Leiupero, cui affinis, tarso et digitis posterioribus membrana cinctis, et horum (nec vero anteriorum) extremitate dilatata, disciformi.*

I Henseende til det habituelle er denne mærkelige Form en ægte Frö og ligner en smækker Cystignath med kraftigt udviklede Lemmer; Hovedet er smalt, but tilspidset; Mundspalten beskriver en höi Rundbue, og Snuden springer ikke saa lidt frem foran den. Trommehinden er tydelig, og Næseborene anbragte midtveis mellem Snudespidsen og Öinene. Der findes ingen Tænder paa Ganen, men derimod vel langs med Overkjæbens Rand. Tungen er oval, bagtil fri, men uden Bugt; ved dens Sider findes 2 Aabninger, der före ned i Strubeposen. Man kan forfölge en svag Hudfold midt ned ad Ryggen, en anden og tredie langs med Legemets Sider, en fjerde og femte over og bagom Trommehinden samt en Tverfure over Brystet mellem Forlemmerne, men alle disse Folder og Furer ere meget svage og mere eller mindre utydelige; forresten er Huden aldeles glat, naar undtages den allerinderste Deel af Laarenes Bagside, som er svagt kornet. Fingrene ere spinkle, svagt opsvulmede i Spidsen som hos Cystignatherne, den tredie lidt længere end de andre, der omtrent ere lige lange. Ovenpaa hver Tommel sees en Gruppe af 3 spidse, kulsorte, hornagtige Torne; under förste og anden Finger findes een, under tredie og fjerde en större og en mindre Ledknude; desuden findes der nogle Smaaknuder under Mellemhaanden og to under Haandroden ved Siden af hinanden. De

2 Fodrodsknuder ere temmelig store og fremtrædende, navnlig er den indre temmelig lang; begge ere butte og afrundede. Af Ledknuder under Tæerne findes det sædvanlige Antal (1, 1, 2, 3, 2), men ingen mindre Smaaknuder under Tæerne eller under Mellemfoden.

Forsaavidt vilde der ikke være noget til Hinder for at henföre denne Form til Slægten *Leiuperus*; men den udmærker sig endnu ved fölgende: 1) Langs med Tarsens Bagrand fra Hælen til den indre Fodrodsknude löber en tynd, men forholdsvis bred Hudbræmme. 2) En lignende omgiver hver enkelt Bagtaa paa begge Sider i dens hele Længde. 3) Spidsen af samtlige Bagtæer er udvidet til en rund Skive, der vel ikke har ganske den samme Bygning som hos Lövfröerne og navnlig mangler en særskilt „Balle", men dog er en Tilnærmelse dertil; og endelig er 4) Overlæbens Rand udvendig besat med en temmelig tæt Rad af fine Hornspidser, omtrent 30 paa hver Side. (Saafremt dette ikke hos nogen anden Padde kjendte Forhold ikke er et Kjönsmærke, vil det vistnok afgive et ypperligt Artsmærke).

Farven er graalig med svage Spor til mörkere Pletter; der gaaer et hvidt Baand, foroven indfattet af en mörkere Stribe, paa hver Side fra Snudespidsen til Skulderen; en hvid Stribe, ledsaget af mörkt forneden, paa Dyrets Sider nærmest Laarene kan betragtes som en Fortsættelse deraf.

Det af Reinhardt fra Lagoa Santa hjembragte Individ har fölgende Dimensioner:

Længde af Hoved og Krop tilsammen	22mm	eller	10½‴
— - Bagbenene udstrakte . . .	30mm	—	14‴
— - Bagfoden alene	15mm	—	7‴
— - Forbenene	13mm	—	6‴.

Denne Form har aabenbart meget tilfælles med den i „Erpétol. générale" til Lövfröerne henförte *Crossodactylus Gaudichaudi*, som ogsaa er fra Brasilien; men det kan neppe betvivles.

at Fingrene hos denne maae være udstyrede med virkelige Hefteskiver ligesaavel som Tæerne*), hvilket ingenlunde er Tilfældet med den foreliggende Form. Det beskrevne Exemplar af *Crossod. Gaudichaudii* er iövrigt netop af samme Störrelse som det foreliggende. Vi kunne ikke afgjöre om *Crossodactylus* er kommen paa sin rette Plads ved at anbringes blandt Lövfröerne; at *Tarsopterus*, som dog maa antages at staae den meget nær, i et naturligt System maa stilles i Nærheden af *Cystignatherne* og *Leiupererne*, forekommer os derimod aldeles utvivlsomt. Hvis det ikke af „Erpétologie générale kunde sees, at Forfatterne have havt begge Kjön af *Crossodactylus* for sig, kunde man have formodet, at Forskjellen mellem denne og *Tarsopterus* beroede paa en Kjönsforskjel, saaledes at *Tarsopterus* var Hannen, *Crossodactylus* Hunnen, saameget mere som noget dermed analogt antydes af Günther med Hensyn til *Plectropus pictus* (Catalogue p. 123). Han viser nemlig, at hos Hannen (*Plectropus pictus*) ere Spidserne af Fingrene og Tæerne cylindriske og kun meget lidt udvidede, hos Hunnen derimod, som er en *Kaloula* Gray (*Hylædactylus* Tschudi) ere Spidserne af Fingrene og Tæerne meget udvidede og Fingerspidserne tillige bredere end Taaspidserne.

Phyllomedusa bicolor (Bodd.).

Vort Materiale af denne Art bestaaer af 7 Exemplarer af forskjellig Alder fra Provindsen Minas i Brasilien, indsamlede af Reinhardt, et ottende fra samme Provinds i Universitets-Museet, et niende meget stort fra Maruim ved Hygom samt endnu nogle flere Individer fra Bahia-Egnen. Det störste af de foreliggende Exem-

*) l. c. p. 635 „doigts .... dilatés à leur extremité en un disque convexe en dessus, plat et uni en dessous. Orteils .... élargis au bout de la même manière que les doigts et garnis etc."

plarer (Hygoms) har en Længde af 3″ 3‴ (85mm) i Hoved og Krop.

Foruden de Forhold, der allerede ere udhævede i „Erpétologie générale« som Skjelnemærker mellem denne Slægt og de ægte *Hylæ*, fortjene endnu fölgende at udhæves. Hos alle ægte *Hylæ* (og *Trachycephali*) er den egenlige Fod betydelig længere end Tarsen; hos *Phyllomedusa* ere begge omtrent lige lange. Tæerne og Fingrene have dernæst en ganske anden Form; Formaalet for deres Uddannelse er ikke at frembringe en muligst stor Hefteflade, men at danne en kraftig Gribehaand; det er ikke *Hyla*'ernes brede og flade Fingre og Tæer; disse ere tvertimod trinde og tykke; paa deres Underflade sees en tæt Række af store tykke Knuder, der indtage hele Fingrenes eller Tæernes Brede, og som vistnok svare til, hvad vi hos *Hyla*'erne betegne som „Ledknuderne" og „Smaaknuderne" under Mellemhaanden og Mellemfoden, men uden at en tilsvarende Forskjel her finder Sted mellem disse Dannelser. Hos de ægte Lövfröer ere Taaskiverne altid meget brede, bredere end Tæerne og Fingrene; her ere de vel tydelige nok, men ikke brede, i Regelen ikke bredere end Phalangerne, naar undtages de 2 ydre Fingre, hvor de ere lidt bredere. Endelig maa det udhæves, at medens förste og tredie Bagtaa omtrent ere ligelange, er a n d e n kjendelig kortere (Duméril og Bibron lade anden og förste være ligelange, hvilket er urigtigt); ogsaa herved bliver Fodformen meget forskjellig fra de ægte Lövfröers.

De Charakterer, som Forfatterne af „Erpétol. générale" med Grund have troet at kunne laane af Ganetændernes Forekomst og Stilling, ere mærkeligt nok ikke constante. Rigtignok finder man i Reglen to smaa, ovale, vidt adskilte Tandgrupper paa Ganen, som imidlertid snart ere stillede tydeligt i en og samme Tverlinie mellem de indre Næsebor, snart danne en mere eller mindre stump eller endog spids Vinkel, hvis ideelle Toppunkt vilde vende bagtil. Men Ganetænderne kunne ogsaa mangle; hos to af de brasilianske Exemplarer er der intet Spor til dem.

og hos et tredie findes den ene Tandgruppe, medens den anden mangler.

Vi skulle endnu anföre, at Huden varierer fra at være aldeles glat til at være tæt besat med talrige Smaavorter: Trommehinden er egenlig kun halv synlig, og naar Huden er vortet, er den det ogsaa. Hos de ægte Lövfröer er Bugens grovtvortede Parti adskilt fra Laarenes ved et glat Mellemrum; her gaae de derimod aldeles i et. Overlæberanden har et fiint Indsnit i Midten. Physionomiet varierer lidt, eftersom Snuden er aldeles lodret afskaaren eller lidt udhulet eller endog svagt skraanende.

Universitets-Museet besidder 2 smaa Phyllomeduser, som ere oversendte fra „Vestindien" af Dr. Ravn. De afvige fra Hovedmassen af de foreliggende Exemplarer foruden ved deres Lidenhed derved, at den egenlige Fod her er lidt kortere end Tarsen, medens Forholdet er omvendt hos de större, mere eller mindre udvoxne Former, fremdeles ved Farvetegningen, idet nemlig Ryggens blaa Farve ikke forlænger sig saa langt ned paa Siderne og der er begrændset af en skarp, men fiin, mörk Linie, som löber fra Snudespidsen til Laarenes Udspring, men lader Læberanden og Dyrets Sider hvide. Paa Forlemmerne er det Blaalige reduceret til Underarmens ydre Side, paa Baglemmerne til Ydersiden af Foden og Skinnebenet samt til en smal Stribe langs med Laarets Bagside. Et System af skarpt begrændsede mörkviolette Pletter og Tverstreger pryder den indvendige Side af Tarsen, Skinnebenet og Laaret, Bagsiden af samme, Kroppens Sider og Overarmen samt Underarmens indvendige Side. I disse Henseender er der den störste Overeensstemmelse med et fra Pariser-Museet under Navn af *P. bicolor* meddeelt Exemplar, som er opgivet at være fra Brasilien, og med Daudins Beskrivelse og Afbildning af hans *Hyla hypochondrialis* fra Surinam. Uagtet Dumeril og Bibron uden Betænkning erklære denne for Ungen af *P. bicolor*, vilde vi dog været tilböielige til at ansee dem for forskjellige, hvis ikke et

af Hr. Apotheker Riise paa St. Thomas indsendt Exemplar*), som vi maae antage at være fra Vestindien eller ialfald fra det nordlige Sydamerika, havde vist sig aldeles at stemme med Individer fra Minas-Geraes. Indtil videre maae derfor ogsaa vi erklære os for den Anskuelse, at *P. hypochondrialis* kun er Ungen til *P. bicolor*.

Udmaaling af et af disse unge (vestindiske?) Exemplarer:

Længde af Krop og Hoved	35mm
Hovedets störste Brede	11mm
Baglemmerne	47mm
Bagfoden med Tarsen	22mm
Tarsen alene	$10\frac{1}{2}$mm

Det kan tjene til Beviis for, hvor rigt de ægte *Lövfröer* maae være repræsenterede i det tropiske Amerika, at de udgjöre omtrent Halvdelen af de af Reinhardt i Brasilien indsamlede Paddearter, og at, uagtet der i Forveien er kjendt saa mange Arter fra Brasilien, og der nylig er bleven beskrevet flere nye derfra i Prof. Burmeisters „Erläuterungen zur Fauna Brasiliens", er der dog ikke mindre end 6 nye Arter blandt de af Reinhardt indsamlede 9 Former. Dog maa herved bemærkes, at hvis Originalerne til Spix's Beskrivelser og Afbildninger endnu forefindes, kan det maaskee vise sig, at nogle af vore formeentligen nye Arter findes iblandt dem; men efter hvad der foreligger om dem i Spix's Værk have vi i Reglen været aldeles ude af Stand til at afgjöre, om den Lighed ved visse af hans Afbildninger, som unægtelig undertiden er tilstede, er mere end blot tilfældig. Med Hensyn til den af Burmeister forsögte Underafdeling af Slægten *Hyla* i Subgenera ere vi af den Mening,

*) Dette har Ganetænder, de 3 smaae Individer (*H. hypochondrialis*) derimod ikke. — Hr. Riise har senere meddeelt os, at *Phyllomedusa*slægten er ham ubekjendt som vestindisk, og der foreligger hidtil heller ingen anden Opgivelse om dens Forekomst i Vestindien.

at det naturlige er at opstille 2 Grupper: 1) de, hvis Ganetænder danne 2 langagtige, mere eller mindre tydeligt kileformige, fortil convergerende Grupper (*Centrotelma* og *Hylomedusa*) og 2) de, hvis Ganetænder danne 2 smaa, ovale, i en og samme Tverlinie liggende Grupper; af de her omtalte Arter höre de 6 förste til den förste Gruppe, de övrige 2 til den anden. At ophöie disse Grupper til Slægter forekommer os hverken naturligt eller nödvendigt. Vi antage heller ikke, at Günthers anden tredie og fjerde Gruppe ere væsentlig forskjellige; derimod synes den femte, hvis Arter alle ere nyhollandske og have Ganetænderne stillede i 2 bagtil convergerende Grupper, at danne en god tredie Gruppe; en fjerde kunde da dannes af de glatganede Former, forsaavidt man ikke med os vil foretrække at opstille dem som en egen Slægt (*Hylella* nob.).*)

a. Lövfrøer med fortil convergerende Ganetandgrupper.

1. Hyla maxima (Laur.)

(*H. faber* Wied; *H. palmata* Daud.)

Af denne Art, som er saa godt beskreven af Prindsen af Wied, foreligger der 5 Exemplarer fra Minas og Lagoa Santa. Til Prindsens saavelsom til Dumérils og Bibrons og til Burmeisters Beskrivelser, der ere holdte i noget mere almindelige Udtryk, ville vi her föie fölgende.

Tungen varierer betydeligt i Formen; den kan være oval

*) Ved Bearbeidelsen af de her beskrevne Arter af den temmelig vanskelige *Hyla*-Slægt have vi heldigviis kunnet byde over et ikke ubetydeligt Sammenligningsmateriale af sydamerikanske Lövfröer i begge vore zoologiske Museer; ved sit Besög i Paris 1859 var Bestyreren af Universitetets zoologiske Museum, Prof. Steenstrup, saa heldig at tilbytte sig en Suite af Pariser Museets Dubletter af Paddeklassen og deriblandt 5 *Hyla*-Arter. Det er selvfölgelig en ikke ringe Lettelse ved en Leilighed som denne at kunne gaae ud fra et Antal authentisk bestemte Arter.

eller bred rudeformig — bredere end den er lang — med afrundede Sidehjörner og med en lille Indbugtning saavel fortil som bagtil, men den kan ogsaa mangle disse Indbugtninger; den er lidt fri heelt rundt, men intetsteds meget. De 2 i Midten adskilte, fortil noget bredere og omböiede Ganetandgrupper löbe skraat mod hinanden, parallelt med de store indre Næsebors indre Rand. Naar Rygbuden hos denne og hos andre Arter beskrives som aldeles glat, er dette i Grunden mindre rigtigt, thi den er i Virkeligheden ganske svagt rynket og kornet; med Lupens Hjelp seer man endog fine Fordybninger eller Porer i disse Vorter, og selv paa Lemmerne, hvis Hud ellers maa beskrives som aldeles glat, findes en Mængde saadanne Fordybninger, rigtignok fine som Naalestik. — Der findes en fremspringende Hudrand paa tvers ovenover Gattet, og skraat nedover og bagved Trommehinden löber en Hudfold, som saa böier pludselig af og under en spids Vinkel stiger op over Skulderen. Der er kun et yderst svagt Spor til en Fold eller Kant langsmed Bagranden af Underarmen og Haanden, men derimod tydeligere Spor til en saadan langs med Tarsens indre Rand fra Fodrodsknuden indtil op mod Hælen. — Naar det hedder, at der er 2 Ledknuder („renflements sousarticulaires") under de 2 yderste Fingre, maa det bemærkes, at den bageste af disse (der svarer til Ledknuden under förste og anden Finger) er meget lille og ikke synderlig större end Smaaknuderne under Mellemhaandsbenene, og det samme gjælder om den bageste af de 3 Ledknuder, der tillægges den fjerde Bagtaa. Svömmehuden naaer paa tredie og fjerde Finger til den sidste Ledknude, forsaavidt man ikke til Svömmehuden vil medregne den svage Hudbræmme, der indfatter det næstyderste Fingerled; paa lignende Maade naaer den til det næstsidste Led paa fjerde Bagtaa og fortsætter sig saa videre i Form af en svag Hudbræmme. — Hos Hannen er der paa hver Side mellem Tungen og Underkjæbens Rand en svag Spalte, der förer ind i Strubeposen.

Grundfarven vexler paa de i Spiritus opbevarede Exemplarer

fra Graat til Rödbrunt; den eneste foreliggende Han har en stærkere askegraa Grundfarve end Hunnerne, som alle ere mere eller mindre brunlige. Alle have den charakteristiske sorte Streg midt ned ad Ryggen, begyndende mellem Næseborene og endende i Regelen midt paa Ryggen. Skarpe, hvide, sortkantede Linier indfatte Underlæbens Rand, Analfolden, Underarmens Albuekant og Tarsens y d r e Rand fra Hælen til Spidsen af den femte Taa. Disse hvide Grændselinier ledsages af mörke Baand, som saaledes indtage den Deel af Struben, der ligger Læberanden nærmest, en Deel af Undersiden af Underarmen og Haanden, af Foden og Tarsen, samt Analpartiet og endelig ogsaa Skinnebenets ydre (ikke övre) Rand, hvor en hvid Grændselinie ikke altid er tydelig. Ogsaa Furen under Trommehudens Hudfold er sort. Paa Kroppens Sider er der udviklet et System af smalle, sorte Tverstriber og paa Lemmerne mörkere Bælter eller Tverstriber af forskjellig Brede. Ryggen er derimod i Reglen kun beströet med nogle faae sorte Punkter.

I Live er Rygsiden sædvanlig meget bleg, okkerguul (hos Hunnerne), mere eller mindre tæt beströet med ganske smaa sorte Prikker; paa denne Bund findes der foruden den sortegraa Længdestreg, som uforandret vedligeholder sig ogsaa paa de i Spiritus opbevarede Exemplarer, fremdeles tvers over Ryggen adskillige, noget uregelmæssige Tverbaand, der imidlertid ere saa ubetydeligt mörkere end Grundfarven, at de kun netop kunne erkjendes. De sortegraae Kantninger langs Extremiteterne ere paa den levende Lövfrö omtrent, som de ovenfor ere beskrevne, derimod ere de lyse dem ledsagende Grændselinier langtfra saa iöinefaldende som paa Spiritusexemplarerne. Struben er hvidagtig, men fra Halsen af bliver Farven orangeguul og det stedse mörkere og livligere bagtil; den samme smukke Farve udbreder sig fremdeles over den indvendige nupprede Deel af Laarene, samt Fodsaalen og Haandfladen. Den störste Deel af Iris er graa med et svagt Metalskjær, men nærmest om Pupillen löber en smal mere glindsende gylden Ring. Ligesom de allerfleste andre Lövfröer kan imid-

lertid ogsaa denne forandre sin Farve og det temmeligt meget, idet den blege guulagtige Leerfarve kan gaae over til en meget mörkere og brunlig, hvorhos samtidig Ryggens utydelige Tverbaand blive mörkere og skarpere. Ifölge Iagttagelser paa en slig Lövfrö, som den ene af Forfatterne under sit Ophold i Minas holdt levende i Fangenskab en Række Dage, var den lyse Farve den fremherskende om Natten og om Morgenen, og den mörkere Farve pleiede först at indfinde sig höit opad Dagen, eller naar Fröen i længere Tid udsattes for det ret skarpe usvækkede Dagslys.

Udmaalinger af et större Individ:

Længde af Hoved og Krop 3″ 5‴ eller 88mm.
— - Bagbenene . . . . 6″ 3‴ — 163mm.

I Henseende til Farven vil den foreliggende Form svare til den ene af de af Duméril og Bibron omtalte Varieteter med sort Rygstribe, og skulde det vise sig, at der under Navnet *H. palmata* eller *H. maxima* er forenet flere Arter, maatte den foreliggende beholde det den af Prinds Maximilian tildeelte Navn.

2. **Hyla albomarginata** Spix.
(*H. infulata* Wied.)

Af denne Art har Reinhardt indsamlet et Exemplar ved Rio Janeiro, et andet har Hygom hjembragt fra Maruim; begge ere af samme Störrelse. Vi have desuden havt Leilighed til at sammenligne dem med et Exemplar af *H. albomarginata* fra Pariser Museet samt med 2 af Prof. Kröyer fra Bahia-Egnen hjemförte Exemplarer.

Hovedet er bredt og fladt; seet nedenfra viser Mundspalten sig som en höi Rundbue, over hvilken Snuden saa godt som ikke springer frem. Rostralkanterne ere nogenlunde tydelige, Frenalregionerne temmelig skraae, Afstanden mellem de noget fremspringende Næsebor er noget mindre end Afstanden fra dem til Öinene, mindre end disses Tvermaal, men noget större end Trommehindens. Kroppen er mere eller mindre langagtig og

smække og afsmalner regelmæssigt bagtil ligefra Öinene af. Bagbenene ere lange og tynde, saavel Laarene som Skinnebenene, de sidste uden Spor til Læg. Overarmen er tynd, Underarmen noget tykkere. En fremspringende Hudrand kan forfölges fra Albuen til Spidsen af Yderfingeren; hos det ene Exemplar (Reinhardts) er den tydeligere takket end hos det andet. En lignende Hudkam löber langs med Foden fra Spidsen af Ydertaaen til Hælen, hvor den ender med en lille fremstaaende Spids eller saakaldt Spore; ogsaa langs med Tarsens indre Rand er der Spor til en Hudliste; endelig findes en Tværliste over Analaabningen, og en horizontal Skulderfold, der begynder bagved Öiet, löber tæt over Öret og taber sig lidt för Midten af Kroppens Sider. Uagtet Huden beskrives som aldeles glat, er dette dog egenlig kun rigtigt for Bagbenenes, Overarmens og tildeels Undersiden af Hovedets Vedkommende; paa Ryggen er Huden svagt rynket og kornet, og navnlig er Granulationen meget tydelig paa Underarmen. En Tverfold mellem Axelhulerne adskiller Bugens grove Kornbeklædning fra Halsens glatte eller næsten glatte Hud. Charakteristisk for denne Art synes de Porer at være, der ere spredte over Ryghuden og Ydersiden af Baglemmerne; da Huden her forresten er aldeles glat, sees de, formedelst deres ophöiede Rand, særdeles tydeligt, noget mindre tydeligt paa Ryghuden, hvor de dog sidde tættere, og hvor den dem omgivende Pigmentplet bidrager betydeligt til at frembringe de talrige sorte Pletter, hvormed denne Deel af Dyret er beströet. Tungen har hos det ene Exemplar (Reinhardts) et tydeligt Indsnit bagtil, og dens Bagrande ere ligesom lidt krusede; hos det andet (Hygoms) sees ingen af Delene, maaskee dog fordi Tungen (og hele Dyret) er i en noget slap Conversationstilstand. Ogsaa i Henseende til Ganetænderne kan der paavises en svag Forskjel; hos det ene (H.'s) ere Tandgrupperne mere kileformige og adskilte ved et större Mellemrum og synes desuden at danne en noget spidsere Vinkel med hinanden end hos det andet (R.'s). Intet af de foreliggende Exemplarer viser Spor til Strubespalter.

Mellem förste og anden Finger er der kun et svagt Rudiment af en Bindehud, som danner en Kant om hver enkelt Finger; mellem de andre er den saa stor, at den naaer (næsten) til Taaskiven paa anden og fjerde Finger, men paa tredie direkte kun til den store Ledknude eller til næstsidste Led, hvilket dog er indfattet af en Fortsættelse af Bindehuden, der i Form af en Randbræmme naaer lige til Taaskiven. Der findes under hver Finger en större Ledknude, men den, som paa de 2 ydre Fingre svarer til Ledknuden paa de 2 indre, er saa lille, at den ikke er större end de Smaaknuder, som ere stillede i Række hen under Mellembaandsknoglerne, men dog springe tydeligt frem imellem de Smaavorter, der bedække Haandens övrige Underflade, Svömmehuden derunder indbefattet. Under Tommelen er der en aflang Knude, og tæt ved den, men mere opadtil, en mindre. Bagtæernes Svömmehud naaer paa alle Tæerne til Taaskiven med Undtagelse af paa den fjerde Taa, hvor den kun naaer til det næstyderste Led (til den yderste Ledknude), men dog som en fiin Hudbræmme fortsætter sig lige til Hefteskiven. Ledknudernes Antal er det sædvanlige, 1 paa förste og anden, 2 paa tredie og femte, 3 paa fjerde, men paa de 2 ydre Tæer er den bageste Ledknude rigtignok saa lille, at den ikke er synderlig större end Smaaknuderne under Mellemfodsbenene. Fodens og Svömmehudens Underside er iövrigt vortet ligesom Hændernes; ved Grunden af den indre Taa findes een lille sammentrykt Fodrodsknude.

Farven er guul eller blegguul, paa Rygsiden mere eller mindre tæt beströet med fine sorte Prikker. Underarmens, Fodens og Analpartiets Hudkanter ere hvide.

Udmaaling af et Expl. (Hygoms).

Længde af Hoved og Krop	51^{mm}	eller	1″	11‴
— - Bagbenet	90^{mm}	—	3″	5‴
— - Bagfoden	$36\frac{1}{2}^{mm}$	—	2″	$1\frac{2}{3}$‴

Foruden de 2 beskrevne Exemplarer, hos hvilke de sorte Pletter kun ere lidt udviklede, foreligger der os 2 Exemplarer

fra Omegnen af Cachoeira, hjembragte af Prof. Kröyer, der i Henseende til Pletternes Mængde, Störrelse og Tæthed danne Overgangen til det af Pariser-Museet meddeelte Exemplar. Vi maae derfor ansee det for afgjort, at *H. infulata* Wied falder sammen med *H. albomarginata* Spix. Pariser-Museets Exemplar har Hælsporen ligesaa tydelig som de andre.

3. Hyla oxyrhina Rhdt. & Ltk.

Af denne Art, der i visse Maader kan siges at staae imellem *Hyla maxima* Laur. og *H. crepitans* Wied — maaskee dog allernærmest ved *H. boans* Dand. — foreligger der 11 Exemplarer fra Minas og Lagoa Santa.

Artens Habitus er forskjelligt fra *H. maxima's*; vel er Formen smækker, men tillige ligesom noget teendannet, da Hovedet er smalt og spidst, og den spidse Snude springer betydelig frem foran Underkjæben, naar man betragter Dyret franeden, men da Snudens Længde iövrigt varierer noget, gjör den ikke altid i lige höi Grad Indtrykket af at være spidssnudet. Frenalregionerne ere plane og næsten lodrette, og Næseborene stillede i nogen Afstand fra Snudespidsen; denne Afstand vil omtrent, som hos *H. boans*, være Halvdelen af Afstanden fra Næseborene til Öinene. Rostralkanterne ere skarpe, og som Fortsættelse af dem löber der bagved Öiet, ovenover Öret en horizontal Fold, som dog taber sig lidt bagved Forlemmerne. Af den hos andre Arter langs med Underarmen löbende Hudrand er her undertiden et Spor tilbage nærmest ved Albuen; ogsaa langs med Tarsens nedre Rand kan der være Spor til en svag Hudliste; en Hudrand er ogsaa tydelig tilstede ovenover Anus. De kileformige, noget buede eller mere eller mindre tydeligt vinkelformigt knækkede Tandgrupper stöde i Reglen næsten sammen i Midtlinien. En Spalte förer hos Hannen paa hver Side langs med den bageste Deel af Tungens Siderand ind i Strupeposen. Ryghuden er ligesom hos andre Arter, der beskrives glatte, i Virkeligheden svagt kornet, tydeligst paa Hovedet. Medens Siderne og Undersiden af

Hovedet maae kaldes glatte, er Bugen som sædvanlig grovt kornet, og dette grovt kornede Parti begrændses fortil af en Tverfold mellem Forlemmerne. Mellem förste og anden Finger er der slet ingen Svömmehud, men mellem anden, tredie og fjerde er der et svagt Rudiment, som fortsætter sig som en svag Bræmme langs med de 3 ydre Fingre. Under hver Finger findes en större Ledknude foruden flere Smaaknuder; en lille ydre Tommelknude er tilstede hos Hannerne, hos Hunnerne mangler den eller er netop kun antydet. Paa Bagfödderne findes der foruden Fodrodsknuden en större Knude under förste og anden Taa, 2 under tredie og femte og 3 under fjerde, naar ikke den bageste af disse er saa lille, at man er i Tvivl om man skal tælle den med eller ikke; de smaa Vorter under Mellemfodens Knogler kunne undertiden være meget utydelige. Svömmehuden naaer til eller kun lidt ud over fjerde Taas anden (mellemste) Ledknude eller med andre Ord omtrent til det tredie sidste Led, men kan derfra forfölges videre som en svag Hudbræmme indtil Taaskiven.

Ligesom hos *H. maxima* findes der altid en hvid, mörkt indfattet Linie langs med Underlæbens Rand, langs med Underarmen og Haanden, langs med Foden og Tarsen og langs med Anallisten. Ligesaa charakteristisk synes det at være, at Laaret bagpaa paa en mörk Grund er tegnet med runde hvide Pletter, og at et Bælte af lignende hvide Pletter indtage en större eller mindre Deel af Dyrets Sider mellem Lysken og Armhulen, om end her paa en mindre mörk Grund, og derfor noget mindre iöinefaldende. Dernæst er der — omtrent som hos *H. maxima* — et mere eller mindre tydeligt, mörkt Baand langs hen under Armen og Haanden under den hvide Stribe, paa Skinnebenets ydre (ikke övre) Rand og bagpaa Tarsen og Foden under den hvide Linie. Endelig er en sort Stribe, der indtager Mellemrummet mellem den lyse Overlæberand og Rostralkanten samt dennes Fortsættelse bagtil charakteristisk for denne Art. Grundfarven varierer forresten fra Graat til Bruunt eller næsten Blaaligrödt; en zirlig Marmorering af mörke, af fine gule Linier ind-

fattede, uregelmæssige Tverbaand er ofte tydeligt udpræget saavel paa Kroppen som paa Lemmerne, men kan ogsaa være aldeles eller næsten aldeles forsvunden.

Af de i Dumérils og Bibrons Herpetologie beskrevne Arter kommer denne utvivlsomt nærmest til *H. boans* Daud., med hvilken den i mange Henseender viser en paafaldende Overeensstemmelse. Vi lægge mindre Vægt paa Forskjellen i Farvefordelingen da vi maae indrömme, at denne maaskee kunde variere efter Lokaliteterne, men skulle dog udhæve, at *H. boans* har en mörk Stribe midt ned ad Ryggen ligesom *H. maxima*, og at de charakteristiske hvide Pletter bagpaa Laarene og paa Siderne af Kroppen aldeles ikke omtales i Beskrivelsen af *H. boans* og virkelig heller ikke findes paa et Universitetsmuseet af Pariser-Museet overladt Expl. Ved at sammenligne dette med vor *H. oxyrhina* har det viist sig, at denne er langt mere spidssnudet, og at Tandgrupperne hos *H. boans* stöde umiddelbart sammen. I Legemsformen stemme de iövrigt ganske, uagtet man af de i Erpétologie générale opgivne Maal skulde antage *H. boans* for mindre langbenet.*)

Vort största Exemplar maaler
fra Snudespidsen til Bagenden 75^{mm} eller 2″ 2‴.
Bagbenenes Længde er . . . . 107^{mm} eller 4″ 1‴.

Mærkeligt er det iövrigt, at Burmeister har kunnet henföre *H. boans* Daud. til sin Underslægt *Hyla* s. str., da det dog i „Erpétol. générale“ hedder: „dents vomériennes distribuées sur une forte et longue rangée en demi-cercle, dont la convexité

*) I sit Catalog over British Museums Batrachier har Günther beskrevet (p. 101), og ladet afbilde (tab. VIII fig. D.) en *Hyla multifasciata* fra Pará, der dog senere (p. 146) erklæres for at være en Varietet af *H. boans*. Naar undtages, at den mangler de brune Pletter bag paa Laarene og paa Kroppens Sider, frembyder den en Farvetegning, som ganske svarer til den, som flere Exemplarer af vor *H. oxyrhina* besidde; men da dens Hoved udtrykkelig siges at være ligesaa bredt som langt, og da Afbildningen stemmer hermed og viser, at det er en kortsnudet Form, kunne vi heller ikke ansee den for identisk med den her beskrevne Art.

regarde en avant et dont les extrémités touchent aux os palatins.» Burmeisters *H. boans* maa rigtignok i andre Henseender have megen Lighed saavel med den ægte *H. boans* Daud. som med den her omhandlede Art, men kan selvfölgelig ikke falde sammen med nogen af disse.

4. Hyla pustulosa Rhdt. & Ltk.

Der foreligger af denne Art kun et Exemplar fra Lagoa Santa. Habituelt staaer den meget nær ved *H. albomarginata* Spix; det er den samme Form af Lemmerne, af Kroppen, af Hovedet, saavel i Almindelighed som i det Enkelte; kun er Trommehuden lidt större og omgiven af en ophöiet Rand. Maales denne med, vil dens Diameter netop være lig med Afstanden mellem Næseborene. Hvad der i det foregaaende er sagt om Födder og Hænder hos *H. albomarginata* gjælder — navnlig ogsaa hvad der angaaer Svömmehuden — ordret om denne, naar undtages, at den mindre (indre) Tommelknude paa Hænderne her tydeligere viser sig at höre med til den större og kun at være en Fortsættelse af denne, samt at den bageste Ledknude under fjerde og femte Taa er endnu utydeligere eller rettere kan siges ganske at mangle. Af Smaavorter sees kun tydeligt de sædvanlige, der ordne sig i Række hen under Mellemhaanden og Foden, og hvoraf Ledknuderne kunne betragtes som en Fortsættelse. Ligesom hos *H. albomarginata* er der kun 1 Fodrodsknude. Hudkanten langs med Underarmen og Haanden og langs med Tarsen og Foden er tydelig ujevn eller vortet; der er her ogsaa Spor til en skarpere Hudrand langs med Tarsens indre Rand og langs med Skinnebenets Bagrand. Derimod er Anallisten rudimentær, reduceret til en Halvkrands af Vorter; lidt under Anus sees derimod en tykkere Tverfold. Hælsporen mangler. Tandgrupperne ere hos denne Art paafaldende korte og ovale; den afviger derved fra de hidtil beskrevne Lövfröer og nærmer sig i denne Henseende mere til Burmeisters Underslægt *Hyla*; var Tandgruppernes Stilling lidt anderledes, maatte den vistnok henföres hertil, men da de danne en tydelig Vinkel med hinanden,

maa Arten henföres til vor förste Underafdeling af Slægten med skraatstillede convergerende Tandgrupper. Tungen er meget bred, men frembyder ellers intet mærkeligt. Istedenfor den horizontale Skulderfold hos *H. albomarginata* findes der ligesom hos *H. maxima* en buet, som fra Öiets Bagrand löber i en Krumning ned mod Skulderen ovenover og bagom Trommehinden. Huden har hist og her en större Vorte, saavel paa Kroppen som paa Hovedet og Lemmerne; forresten er den fiint rynket, men ikke egentlig kornet, dog er Halsen (Hovedets Underside) svagt granuleret. Dyrets lyse graalige Grundfarve er fiint punkteret med mörke Prikker, som paa Lemmerne ordne sig saaledes, at disse faae et svagt stribet Udseende. Kroppens Sider ere tegnede med uregelmæssige graalige Tverstriber paa en ganske lys Bund.

Udmaalinger:

Længde af Krop og Hoved	46mm	eller	1″	9‴
— af Bagbenene	76mm	-	2″	10½‴
— af Bagfoden	33mm	-	1″	3‴

Med *Hyla lichenosa* Günth. (l. c. p. 102. pl. VIII C) har *H. pustulosa* vistnok en Deel Lighed, men Ganetændernes Forhold er et heelt andet; Trommehuden er meget mindre, og Svömmehuden navnlig paa Forlemmerne langt mindre udviklet end paa den foreliggende Form.

5. Hyla pugnax O. Schmidt*).

Af denne Art, som udentvivl kommer meget nær til *Hyla Doumercü* D.B., har Prof. Prosch i sin Tid som Skibslæge hjembragt to Exemplarer (begge Hanner med Strubespalter) til Universitetsmuseet fra Puerto Cabello; Krakauer-Museets vare fra Floden Chiriqui i Ny Granada. Da vi ikke kunne tiltræde Prof. Schmidts Opfattelse af et denne Art udmærkende Forhold, ville vi her skjænke den nærmere Omtale.

*) Denkschriften d. Wiener Akademie d. Wissensch., mathemat. naturw. Classe XVI Bd. 1858, p. 243.

Legemsformen er smækker, Hovedet bredt og fladt, Snuden but, Næseborene vidt adskilte, Rostralkanterne temmelig tydelige og Frenalregionerne noget hule, men forresten skraae og temmelig höie; Trommehinden er stor, og dens övre Rand ligesom trykket af en ophöiet Skraafold, der udspringer fra Öiets Bagrand og taber sig paa Skulderregionen. Tungen er næsten kredsrund, næsten aldeles tilhæftet og næsten uden Spor til Indbugtning bagtil. Ganetænderne danne 2 buede, fortil med deres tykkere indadböiede Ender convergerende og næsten sammenstödende langagtige Grupper. Der er som hos saa mange andre Arter en yderst svag Antydning til en Hudrand i Form af isolerede Vorter langsmed Underarmen; derimod maa den siges at være ganske forsvunden langs med den ydre Rand af Tarsen og Foden. Fremdeles findes Spor til den sædvanlige Analliste over Gattet. Der er en lille, underneden vortet Bindehud mellem de tre ydre Fingre, men saagodtsom ingen mellem de indre; dog fortsætter Bindehuden sig som sædvanligt langs med Fingrene som en fiin Bræmme. Foruden de sædvanlige Ledknuder (1 under förste og anden, 2 under tredie og fjerde Finger) findes der Smaaknuder under Mellemhaanden og en stor Tommelknude, fra hvilken der, skjöndt til en vis Grad skilt fra den, udgaaer en stærk, kegledannet, under en ret Vinkel indadvendt Vorte eller Udvæxt.*) Fodrodsknuden er temmelig stor og skarpt udpræget. Foruden de sædvanlige Ledknuder findes en Række Smaaknuder under Mellemfodsbenene. Svömmehudens Udbredning paa Bagfödderne er ganske som hos *H. Baudinii* D. B., til hvis Beskrivelse **) vi derfor henviser. Huden synes vel aldeles glat, dog viser Lupen Spor til en svag Granulation. Bugens Kornbeklædning taber i Styrke paa Struben og forsvinder henimod Læberanden. Farven er lys askegraa, men dog overströet med fine brune Punkter, rigtignok saa

---

*) *O. Schmidt* opfatter besynderligt nok denne Forlængelse som en Tommelfinger og Tommelknuden (synes det) som dens Mellemhaandsbeen! Begyndelsen til denne Udvikling sees hos *H. albomarginata*.

**) Denne vil blive meddelt i en fölgende Aargang af disse Meddelelser i en Afhandling om Vestindiens Krybdyr.

svagt, at de kun danne den letteste Antydning af Pletter. Analfolden og de langs med Underarmen og Foden löbende eller antydede Rande ere hvide, udhævede af et mörkere, brunligt Strög; Laarenes Bagside er tegnet med uregelmæssige, smalle, brune Baand og Kroppens Sider med fine sorte Tverlinier:

Længde af Hoved og Krop er	52^{mm}	eller	2''
Hovedets Brede	19^{mm}	—	9'''
Baglemmernes Længde	91^{mm}	—	3' 6''
Bagfodens —	36^{mm}	—	1'' 4½'''

6. Hyla spectrum Rhdt. & Ltk.

En lille, overordentlig smækker, lang- og tyndbenet, men storhovedet Art. Hovedet er baade höit og langt; det ender temmeligt spidst, og den overordentlig store Mundspalte danner en Spidsbue. Bostralkanterne ere tydelige. Frenalregionerne höie og næsten lodrette, og Næseborene anbragte i nogen Afstand fra Snudespidsen. Tungen er stor og flad med en svag Bugt bagtil; to langstrakte, fortil convergerende Tandgrupper ere anbragte bagved Mellemrummet mellem de indre Næsebor. Baghenene ere overordentlig spinkle og tynde; der er Spor til en Hudkant langs med Underarmen saavelsom langs med Foden og over Anus, samt en tydelig Hælspore; endelig er der ogsaa en Hudfold fra Öiet henover Öret og Skulderen. Huden er glat naar undtages de sædvanlige kornede Partier under Bugen og paa Laarene. Mellem de ydre Fingre er der en kort, men tydelig Svömmehud, og der er mange Smaaknuder under Mellemhaanden. Fodrodsknuden er meget lille; under Mellemfoden er der en Deel Smaaknuder; Svömmehuden er saa kort, at det sidste Led af alle Tærne rager heelt udenfor den, af fjerde Taa endog de to sidste foruden Taaskiven.

Farven er brunlig, med svage Tverbaand paa Ryggen og endnu svagere paa Bagbenene. En mörk Linie löber midt ned ad Ryggen fra Snudespidsen, og en lignende paa hver Side fra Midten

af Kroppen hen over Öret, gjennem Öiet og langs med Rostralkanten til Snudespidsen. Aldeles hvide ere Underlæben, Anallisten og de omtalte Hudrande langs For- og Bagbenene, hvilke som sædvanligt ledsages af et mörkere Strög.

Det af Reinhardt hjembragte Exemplar maaler:

Længde af	Hoved og Krop	23mm.
— -	Bagbenene	42mm.
— -	Bagfoden	18mm.

b. Lövfrøer, hvis Ganetandgrupper ere stillede i en og samme Tverlinie.

1. Hyla rubra Daud.

Af den Art, som vi antage for at være den ovennævnte af Duméril og Bibron beskrevne, og hvoraf der har foreligget os et Exemplar fra Pariser-Museet til Sammenligning, ere 4 Exemplarer hjembragte fra Minas og Lagoa Santa ved Reinhardt og et femte, mindre fra Maruim ved Hygom. I habituel Henseende udmærker den sig ikke paafaldende; Hovedet er temmelig bredt og fladt og springer frem over Mundranden med en but, skraat afskaaren Snude; Rostralkanterne ere utydelige og Frenalregionerne skraae. Afstanden mellem Næseborene er lig med Trommehudens Diameter. Af fremstaaende Hudfolder findes der kun en eneste og det höist ubetydelig, som löber skraat ned bagom Trommebinden. Huden er aldrig aldeles glat og ofte temmelig stærkt grynet eller vortet. De 2 smaa, ovale, i Midten adskilte Tandgrupper ligge i en ret Tverlinie mellem de indre Næsebor. Der er 2 Haandrodsknuder, en indre aflang under Tommelen og en ydre klöftet ved Grunden af de 2 ydre Fingre. Fingrene have smaa Vorter, en Række af Smaaknuder og en större Ledknude hver, samt et lille Rudiment af en Bindehud mellem alle Fingrene. Bagfödderne have (i Modsætning til hvad der er Tilfældet hos alle de andre *Hyla* Arter, som her have været omtalte) 2 Fodrodsknuder, en indre og en ydre; dog er den ydre ikke altid lige stærkt udviklet; Tæerne have Smaaknudern under Mellembaan-

den og det sædvanlige Antal af Ledknuder, men ingen andre Smaavorter. At angive Svömmehudens Udstrækning kort, men nöiagtigt, er vanskeligt, da den ikke naaer lige langt paa begge Sider af Tæerne, men dog altid kan forfölges som en fiin Bræmme til Taaskiven. Mellem förste og anden Taa gaaer den fra Ledknude til Ledknude, lader altsaa de 2 sidste Led (Taaskiven og det tilstödende) være frie; paa den ydre Side af tredie Taa gaaer den lidt ud over Ledknuden, ligesom den paa Indersiden af samme Taa gaaer henimod den yderste Ledknude; paa Ydersiden af tredie Taa begynder den midtveis mellem den anden Ledknude og Taaskiven og gaaer omtrent til anden (mellemste) Ledknude paa fjerde Taa; paa Ydersiden af denne begynder den mellem anden og tredie Ledknude og gaaer til Taaskiven af femte.

Grundfarven er lysegraa eller mörkegraa med mörkegraae eller sorte, uregelmæssige, brede Baand og Tegninger, der paa Lemmerne antage Form af brede Tverbælter; runde hvide Pletter udhæve undertiden endmere den mörke Tegning. Laarene ere marmorerede af sort og lysegraat saavel bagpaa som forpaa, og den samme Tegning er mere eller mindre udviklet paa Kroppens Sider nærmest ved Laarene.

Udmaaling af det mindste og af det största Exemplar:

Længde af Hoved og Krop	28mm	— 48mm
— - Baglemmerne	44mm	— 75mm
— - Bagfoden alene	19mm	— 34mm

2. **Hyla rubicundula** Rhdt. & Ltk.

Med dette Navn betegne vi en lille spinkel Lövfrö, hvoraf Rhdt. har hjembragt 2 Exemplarer fra Omegnen af Lagoa Santa; den har et kort, spidst, men afrundet Hoved med skarpe Rostralkanter og temmelig höie, lodrette Sider. Næseborenes Afstand fra Snudespidsen er omtrent lig med Halvdelen af deres Afstand fra Öinene. Trommehinden er meget lille. To smaa Tandgrupper sidde i samme Tverlinie mellem de indre Næsebor, der ere rykkede meget langt fortil. Tungen er meget bred, halvt fri bagtil og har en Fold

langs ned ad Midten; bagtil er den lige afskaaren. Huden er aldeles glat med Undtagelse af de sædvanlige kornede Partier paa Bugen og Laarene; af Knuder findes der kun en större under Tommelen og 1 eller 2 under hver Finger; mellem de 3 ydre Fingre er der et ganske svagt Rudiment af en Bindehud. Hefteskiverne ere runde og middelstore. Svömmehuden naaer kun til den sidste Ledknude under fjerde Taa, og paa de andre Tæer er, naar Taaskiven regnes for sidste Led, det næstsidste halve Led mere eller mindre frit af Bindehuden. Der er Spor til en lille Fodrodsknude ved Grunden af Indertaaen, men forresten findes kun de sædvanlige Ledknuder. Hos det mindre af de 2 foreliggende Exemplarer, som er en Han, findes en foldet og i höi Grad udvidelig Strubesæk samt 2 Strubespalter, der före ned til denne.

Rygsiden af Kroppen samt Hovedet har en smuk rosenrød Farve; et mörkere Baand, adskilt fra Ryggens lysere Farve ved en næsten sort Grændselinie, löber henad Legemets Sider fra Snudespidsen til henimod Laarenes Udspring. Den röde Farve kommer igjen paa Armen, paa den övre Side af Skinnebenet, hvor den ogsaa begrændses nedadtil af en mörk Linie, samt paa Föddernes övre (eller ydre) Side.

Paa det största af de 2 Exemplarer har

Krop og Hoved en Længde	af $21\frac{1}{2}$mm	eller	$10\frac{1}{3}'''$.
Bagbenene en Længde	- 31mm	—	1″ 2‴.
Bagfoden en Længde	- 14mm	—	$6\frac{1}{2}'''$.

Saavel i Bygning som i Henseende til Farven, naar man seer bort fra Mangelen af mörkere Smaapletter paa Ryggen, har *H. rubicundula* overmaade megen Lighed med *H. rhodopepla* Günth. fra Ecuadors Andes*), men Udtrykket: „fingers nearly one third webbed", („Schwimmhaut reicht bis zu einem Drittel der Fingerlänge") og „fourth finger much longer than the second" synes aldeles bestemt at forbyde at henföre den foreliggende Form dertil, da det ikke tör forudsættes, at Beskrivelsen i sine væsentlige Punkter kan være unöiagtig. Ogsaa er Tromme-

*) Catal. p. 112 pl. VII fig. E. — Archiv f. Naturg. 1858, p. 328.

den efter Beskrivelsen noget större end hos vore to Exemplarer. Ere disse 2 Arter end forskjellige, ville de dog altid faae Plads ved Siden af hinanden i Systemet.

Hylella Rhdt. & Ltk.

Hylella n. gen. *Hylæ veræ, dentibus vomeropalatinibus nullis; orificiis Eustachianis minutis. Membrana tympani parum conspicua vel obtecta.*

Reinhardt har endelig fra Omegnen af Lagoa Santa hjembragt 2 smaa Lövfröer, hver af dem dog kun i et enkelt Exemplar, som vilde kunne henföres til Slægten *Hyla* i alle andre Henseender, naar de ikke manglede ethvert Spor til Ganetænder. Blandt de glatganede Lövfröformer er *Micrhyla* den eneste, hos hvilken Tungen har en nogenlunde lignende Form som hos Hylaslægten (see A. Dumérils Angivelse i Ann. sc. nat. 3 serie t. 19 p. 143), og dog er den ifölge Beskrivelsen i Erpétologie générale baandformig og fri i sin bagre Halvdeel, altsaa ikke saa lidt forskjellig fra hvad der forefindes hos de 2 foreliggende Arter, hvor den er aldeles som hos en *Hyla*; fremdeles afvige de fra *M. achatina* ved at Fingrene ere forbundne ved en meget tydelig Svömmehud. Endelig synes de heller ikke at dele med *Micrhyla* den ufuldkomnere Bygning af Öret, som ifölge Günther udgjör et af denne Slægts væsentlige Særkjender*). Thi om end Öretrompeternes Mundinger jo vel hos begge Arter ere saa smaa, at man derved kunde ledes paa den Formodning, at det kunde være Tilfældet, taler dog den Omstændighed derimod, at den ene Art ganske sikkert ikke mangler Trommehinde, og at der ogsaa hos den anden, hvor denne Hinde udvendig ikke er synlig, dog synes at vise sig Tegn til, at den ogsaa der er tilstede, skjöndt skjult under Huden og udvendig ukjendelig. Slægtscharaktererne maatte altsaa modificeres temmelig meget, hvis man vilde give disse 2 Arter Plads i Slægten *Micrhyla*, og vi have derfor anseet det for rigtigere at danne en ny Slægt for dem.

*) Proceed. of the zool. Soc. 1858. p. 346.

1. Hylella tenera Rhdt. & Ltk.

har en smækker Krop, et lille, kort og bredt Hoved, spinkle Forlemmer, som udstrakte kun vilde naae til Laarenes Udspring og ret kraftige Baglemmer. Rostralkanterne ere tydelige, Kinderne höie og lodrette. Tungen er aflang og tyk, lidt smallere bagtil, hvor den har en lille Bugt. Huden er temmelig vortet, Trommehinden utydelig, men ikke usynlig. En svag Analliste er tilstede. Haanden er stærkt vortet underneden og Fingrene forbundne ved en tydelig Svömmehud, der dog er mindst udviklet mellem de 2 indre; paa de 3 ydre gaaer den til den forreste Ledknude. Fodrodsknuden er næsten umærkelig og Svömmehuden naaer paa Bagfödderne næsten til Taaskiven, naar undtages paa fjerde Taa og paa Indersiden af anden og tredie, hvor det yderste Led er frit, men dog ledsages af en Hudkant lige til Skiven. Farven er rödgraa med sortagtige Tverbaand paa Lemmerne; Hovedets Sider ere uregelmæsigt plettede af graat og hvidt. Paa Hovedet og Kroppen findes 3 Λ-formige Pletter, den forreste mellem Öinene dog heelt svag og utydelig, den mellemste (mellem Forlemmerne) derimod meget bred og iöinefaldende.

2. Hylella punctatissima Rhdt. & Ltk.
(Tab. IV fig. 5).

frembyder lignende Former; det foreliggende Exemplar har en temmelig slap Hud og derfor utydelige Rostralkanter; Forlemmerne ere kraftigere og længere, udstrakte naae de til Gattet; Baglemmerne ere derimod spinklere, Tungen bredere, Trommehuden usynlig. Hænderne og Födderne som hos *H. tenera*. Paa Ryggen af Kroppen og Lemmerne er den graa Grundfarve meget tæt besaaet med sorte Punkter, hvorved disse Partier faae et mörkere Anströg; paa Lemmerne er der svage Spor til lignende Punkter. Forresten er Dyret farvelöst.

	hos *H. tenera*;	hos *H. punctatissima*
er Længden af Hoved og Krop	18^{mm}.	21^{mm}.
— - Bagbenene . . .	27^{mm}.	31^{mm}.
— - Bagfoden	12^{mm}.	12½^{mm}.

Med Hensyn til Batrachiernes Systematik skulle vi endnu kun tilföie den Bemærkning, at vi ved Undersögelsen af de her opstillede nye Paddeslægter have fundet den Tvivl om Tilstrækkeligheden og Naturligheden af „Erpétologie générale's" tre Familier: „Raniformes", „Hylæformes" og „Bufoniformes", som Bell allerede har udtalt (Zoology of the Beagle, Reptiles, introduction), yderligere bestyrket. En Form som *Odontophrynus*, en ægte Tudse, men forsynet med Kjæbetænder og med Pelobaternes Hælknude; *Tarsopterus*, en Cystignath med Lövfröernes Heftepuder paa Baglödderne alene; en fra de ægte Lövfröer saa afvigende Form som *Phyllomedusa*; endelig Lövfröer uden Kjæbetænder (de af Duméril og Bibron til Tudserne henförte *Dendrobates*): alle disse Former passe slet ikke ind i det iövrigt ved sin Simpelhed tiltalende franske System. — Til nærmere at pröve Günthers System, hvori som bekjendt Örets Bygning og Formen af Bækkenhvirvlens Tverforlængelser spille en Hovedrolle, have vi for Tiden ikke havt tilstrækkelig Leilighed og Materiale. Vi have derfor ikke villet optage disse 2 Forhold i vore nye Slægtsdiagnoser, men skulle dog tilföie her, at saavel hos *Odontophrynus*, som hos *Tarsopterus* og *Gomphobates* have Öretrompeternes Mundinger i Munden den almindelige Størrelse, saa at disse Slægter rimeligvis höre til dem, der have den normale, fuldkomnere Bygning af Öret.

Slægten Siphonops.

Under *S. annulatus* har man vistnok hidtil sammenblandet forskjellige Arter; först maa man skjelne den i et tidligere Bind af disse Meddelelser beskrevne *S. brasiliensis*, til hvis Beskrivelse endnu kan föies, at Poren ligger tæt ved og lidt under Oiet.*)

En *Siphonops*, som er opgivet at være fra Buenos Ayres,

*) I Oversigten over Arterne l. c. (1851) p. 54, L. 3 f. n. er der uheldigvis indlöbet en Feil. Udtrykkene „ufuldstændige" og hele" skulle ombyttes.

har ligesom *S. brasiliensis* et langt og smalt Hoved, hvis Længde er betydelig större end dets störste Brede, men som er fladere og forsynet med en tydeligere Sidekant. Poren ligger her midtveis mellem Öiet og Næseboret, (men lavere end dem begge), altsaa langt længere fra Öiet end hos *S. brasiliensis* og end hos den ægte *S. annulatus*. Ringenes Antal er 78; de ere utydelige og afbrudte midt paa Bugen og midt ned ad Ryggen i störste Delen af Legemets Længde; ingen hvide Tverringe udhæve deres Bagrand. Et Exemplar, fra Brasilien og sendt af Pariser-Museet under Navn af *S. annulatus*, afviger væsenligen kun ved et större Antal af Ringe (lidt over hundrede) samt ved, at Hovedet er lidt mere nedtrykt og skarpkantet. For den af disse 2 Exemplarer repræsenterede Art foreslaae vi Navnet *S. indistinctus*.

Som Repræsentanter for den typiske *S. annulatus* betragte vi 2 store af Reinhardt hjembragte Exemplarer, som have et kort afrundet Hoved, hvis störste Brede er lig med eller kun ubetydelig mindre end Længden (ɔ: Afstanden fra Snudespidsen til den förste Ringfold, som begrændser Hovedet bagtil). Poren ligger her tæt foran Öiepletten, men lidt lavere end denne, ligesom hos *S. brasiliensis*. Ringenes Antal er 102 eller 103, men ligesom hos de andre foreliggende *Siphonops*-Former ere de 2 forreste doppelte (ɔ: ved en ufuldstændig Rygfold er en Tvedeling antydet), de sidste 2 eller 3 derimod ufuldstændige oventil: de ere iövrigt i Reglen alle hele, da Folderne naae sammen midt under Bugen; dog er der ikke sjeldent Spor til en Forskydning paa dette Sted. Folderne ere altid meget tydelige, da de udhæves af en smal hvidagtig Rand. Midt paa Kroppen er Ringenes Længde lidt mindre end $\frac{1}{3}$ af Legemets Brede. To Unger af c. 5″ Længde afvige kun fra hine ved Ringenes Antal (87-92) og noget mindre Længde ($\frac{1}{4}$ af Kroppens Brede) samt ved at Hovedet er lidt smallere og fladere.

Disse 3 Arter synes at kunne diagnosticeres saaledes:

S. brasiliensis Ltk.: *caput angustum, elongatum, porus frenalis*

oculis proximus; annuli corporis plus minus indistincti et incompleti, c. 133, haud albomarginati.

S. indistinctus Rhdt. & Ltk.: *caput angustum, elongatum, depressum, porus frenalis inter nares et oculos intermedius; annuli corporis indistincti et incompleti, 78-100, haud albomarginati.*

S. annulatus (Mikan): *caput latum, breve, rotundatum, porus frenalis oculo proximus; annuli 87-103, completi, valde distincti, postice albomarginati.*

B. Ögler (Saurii).

Amphisbæna alba (Lin.)*).

(*A. flavescens* Wied.)

Til Beskrivelsen i „Erpétologie générale" skulle vi kun föie, at vi tælle c. 228 Kropringe og 13-14 eller 15-17 Haleringe, af hvilke de sidste dog ere mindre tydelige og efterfölges af et lille Hudparti, der hverken er afdeelt i Ringe eller i Skjæl (Duméril og Bibron angive 16 Haleringe i den analytiske Oversigt over Arterne, men senere, i Diagnosen, 20; det förste synes altsaa at være det rigtigere). Istedenfor 3 Overlæbeskjolde bör sættes 4. Af 4 Exemplarer have de 3 kun 6 Analporer, det fjerde derimod 8.

Afbildningen, som Prindsen af Wied har givet af denne Art i sine Abbildungen z. Naturgeschichte Brasiliens 9'e Lief., gjengiver i det hele taget ret heldigt Dyrets Colorit, dog pleier Midtryggens guulbrune Farve at blive mörkere bagtil henimod Halen, hvad man ikke seer paa Prindsens Afbildning.

Det er kun meget sjeldent, at man træffer denne Amphisbæne

*) Grays Deling af denne Slægt i 6, nemlig *Amphisbæna* (alba, fuliginosa, Pretrei, vermicularis Darwinii), *Sarea* (caeca), *Cynisca* (leucura), *Cadea* (punctata), *Anops* (Kingii) og *Blanus* (cinerea), synes ikke i nogen Henseende at kunne anbefales til Optagelse i Videnskaben.

krybende paa Jorden, og Reinhardt erindrer ikke, at det under hans lange Ophold i Brasilien er hændt ham mere end en eneste Gang; men man maa ikke derfor troe, at den i og for sig er sjelden. Man kan næsten med Sikkerhed regne paa at skaffe sig den ved at udgrave de vidtlöftige underjordiske Boer, som den store bladskjærende Myre (*Atta cephalotes* Fbr.?) anlægger. I de ofte meget talrige, indbyrdes ved snevre Gange forbundne underjordiske Rum, hvoraf et sligt Myrebo bestaaer, og som Brasilianerne kalde „Potter" (panellas), findes næsten stedse en eller et Par af disse Amphisbæner, eller af *Siphonops annulatus*, der komme for Dagen ved Udgravningen. Disse Dyrs Tilstedeværelse i Myreboet er endog en saa almindelig bekjendt Sag i Brasilien, at Beboerne, naar de ved Myrernes altfor om sig gribende Ödelæggelser i deres Haver nödes til at pröve paa at udrydde dem, men for at spare sig den bekostelige og ofte meget besværlige Udgravning söge at kvæle deres smaa Plageaander ved at lede Rög ind i den underjordiske Labyrinth, ikke betragte deres Værk som fuldfört, naar ikke „den blinde Slange," plaget af Rögen, kryber frem for Dagen. Hvad der bringer Amphisbænerne og Cæcilierne til at tage Ophold i Myreboet, er uvist; maaskee hente de deres Næring af den hvidagtige, ligesom skimlede, Masse af ganske smaat sönderskaarne Bladstumper, hvormed Panellerne ere fyldte; ialfald er det ikke rimeligt, at de fortrædige Myrerne selv eller opholde sig mellem dem mod deres Villie; thi saa langsomme og ubehjælpelige Dyr vilde neppe kunne modstaae de voldsomme Angreb af deres tallöse og haardnakkede smaa Fjender, som de isaafald ufeilbarlig vilde paadrage sig.

Amphisbæna fuliginosa forekommer sikkerlig ikke i de af Velhasfloden gjennemströmmede Camposegne; naar Prof. Burmeister angiver det Modsatte*), beroer det kun paa en Forvexling

*) Reise nach Brasilien, durch die Provinzen von Rio de Janeiro und Minas geras. Mit besonderer Rücksicht auf die Naturgeschichte der Gold- und Diamantendistricte. Von Dr. Hermann Burmeister. Berlin 1853. S. 372.

med den Art, Talen her er om; vi troe med Bestemthed at turde sige, at han hverken i Lagoa Santa eller overhovedet i de af ham bereiste Egne har seet nogen *A. fuliginosa.*

A. vermicularis Wgl.

Reinhardt har i Provindsen Minas og navnlig ved Lagoa Santa indsamlet et betydeligt Antal af en mindre, smækker og smalhovedet Ormögle med 6-8 Analskjæl og 4 Analporer, som vi mene at kunne henföre til Waglers ovennævnte Art.

Hovedet er smalt og spidst afrundet. Næseskjoldene og Frontonasalskjoldene ere omtrent lige store og næsten regelmæssigt firkantede; tilsammen danne Pandeskjoldene en uregelmæssig Sexkant. Der findes dernæst et kileformigt Öieskjold og 4 Overlæbeskjolde, hvoraf det bageste er det mindste; ovenover det, mellem det og Pandeskjoldet og bagved Öieskjoldet ligge 2 kantede Skjæl, og bagved dem igjen, fra Mundvigen til Issen, gaaer der en Tværrække af 4 Skjæl paa hver Side, af hvilke det överste dog ofte er tvedeelt paa langs og det næstöverste paa tvers om ikke paa begge Sider saa dog paa den ene. Den fölgende Tverrække af Skjæl kan betragtes som Kroppens förste Skjælring (fortsat ned paa Undersiden af Halsen, bliver den der den tredie), uagtet dens överste Skjæl ofte ere deelte eller paa anden Maade uregelmæssigt udviklede; undertiden indskydes der en mere eller mindre fuldstændig Skjælrække mellem denne og den foregaaende. Paa Underkjæben findes et Hageskjold, 3 Læbeskjolde paa hver Side, hvoraf det andet er det störste, samt indkilet i Mellemrummet mellem dem 5 Skjolde, nemlig i Midten et skjoldformigt, bagved det to mindre, uregelmæsigt firkantede, og paa hver Side et större trekantet Skjold. Efter dette Skjoldparti fölge endnu 2 Tverrækker af Skjæl, som maae henregnes til Hovedets Beklædning; den forreste af dem er imidlertid ufuldstændig, da det sidste Underlæbeskjold afspærrer den fra Mundspalten.

Antallet af Kroppens Ringe er omtrent 216-223, af Halens 28-29 eller i det mindste 25, hvis man ikke vil medregne de 3 eller 4, der omgive Analspalten; paa et enkelt meget korthalet Exemplar fandtes kun 9 Ringe, men dette er vistnok kun at betragte som en Abnormitet. Halespidsen er skjællet lige til Enden. Midt paa Ryggen ere Skjællene omtrent halv saa brede som lange, midt paa Bugen derimod dobbelt saa brede som lange. Halens Skjæl ere betydelig större end Kroppens; 2 af Halens Skjælrækker optage omtrent samme Længde som 3 af Kroppens.

Farven er graa eller graabruun paa Ryggen, hvidagtig paa Undersiden. Paa det levende Dyr skinner den underliggende Muskulatur igjennem og meddeler Huden et blegrödt Skjær, der især er kjendeligt paa de yngre Individer. Totallængden af et större Exemplar er 11″, hvoraf Halen udgjör $1\frac{1}{2}$″ eller $\frac{1}{7}$, hos andre kun $\frac{1}{8}$.

I Formen af Nasofrontal- og Fontalskjoldene, i Antallet af Kroppens og Halens Ringe og i Halens relative Længde stemmer den her beskrevne Form ikke ret med Duméril og Bibrons Beskrivelse af *A. vermicularis*, der rigtignok kun er udkastet efter et enkelt Individ. Det maa derfor indtil videre henstaae uafgjort, hvorvidt den af Duméril og Bibron beskrevne Form er identisk med vor, om hvis Identitet med den ægte Waglerske vi derimod ikke have nogen Tvivl.

A. vermicularis opholder sig under Barken paa omhuggede Stammer, i Træstubbe, i Dynger af lös Muldjord og gammel Gjödsel visne Blade og paa andre lignende Lokaliteter, derimod har Reinhardt aldrig faaet denne Art ved Udgravningen af Myreboer.

Amphisbæna Pretrei D. B.?

Hygom har fra Maruim hjembragt 2 Exemplarer af en Art, der staaer *A. vermicularis* temmelig nær og navnligen stemmer med den i Henseende til Hovedets Form, og som vi for Tiden kun med nogen Tvivl kunne henföre til *A. Pretrei*. De variere en

Deel i Henseende til visse af Hovedets Skjolde, som endog kunne forholde sig ganske forskjelligt paa de to Sider af samme Hoved. Naar det tredie Overlæbeskjold er deelt*), kan dets övre Halvdeel betragtes som et Subocularskjold, og der er da i Reglen ogsaa 3 Postocularskjolde istedenfor 2. De övrige Skjæl paa Dyrets Nakke og Tinding danne 2 Tverrækker, mellem hvilken der dog kan indkiles en ufuldstændig Række paa hver Side; ogsaa i Uddannelsen af dette Parti er der i det Hele en ikke ringe Variation. Tilsammen danne Pandeskjoldene et stort, næsten kredsrundt Skjold; det efter dem fölgende Par Isseskjolde er hos det ene Exemplar temmelig stort, hos det andet derimod lille. Efter det andet Hageskjold fölge 2 temmelige store Skjolde med et tredie ganske lille i Midten (foruden de 2 trekantede Sideskjolde). Det hedder i „Erpétologie générale", at Skjællene ere omtrent lige lange og brede**); vi finde dem tvertimod i det hele smalle; midt paa Ryggen ere de 3 Gange saa lange som brede, midt paa Bugen lige lange og brede. Analspalten optager 3 Ringe; foruden dem tæller Halen 27 og Kroppen c. 244 Ringe; Totallængden af det

*) Ifölge Angivelsen i Erpét. génér. kan det undertiden være deelt paa langs.

**) Saaledes afbildes de ogsaa i Castelnaus Reise (l. c. tab. VIII) i Hovedfiguren, hvorimod Detailfigurerne (a.b.c.) ikke vise saa væsentlige Afvigelser fra den foreliggende Form, at vi derpaa tör begrunde en Artsadskillelse. Den væsenligste Forskjel er, at andet Læbeskjold er adskilt fra Öieskjoldet ved et mellem dem indskudt Skjold. Men i Texten saavelsom i „Erpétol. générale." siges der udtrykkelig, at der ingen Anteocularskjolde findes; dog tilföies, at der i Suturen mellem Læbeskjoldene og Frontonasalskjoldet altid findes 1 eller 3 smaa Skjælkorn; hos det ene af det foreliggende Exemplarer er der ogsaa paa den ene Side et lille Skjæl paa dette Sted, dannet paa Bekostning af Frontonalsalskjoldet; men det kiler sig ikke ind mellem andet Læbeskjold og Öieskjoldet, og det af Guichenot afbildede Forhold stemmer altsaa hverken med det foreliggende eller med Beskrivelsen i „Erpétologie générale" eller med hans egen Text, der rigtignok for största Delen er en Omskrivning af Dumérils og Bibrons Diagnose, men dog, besynderligt nok, i Henseende til dette specielle Punkt, Mangelen af Ante-, Sub- og Supraocularskjolde, netop henviser til de Værket ledsagende Afbildninger. Legemsformen er ogsaa plumpere paa Guichenots Afbildning end paa vore Exemplarer, men i Texten (p. 39) beskrives den som smækkrere end hos *A. alba* og *A. fuliginosa*.

störste Exemplar er 12″, hvoraf Halen udgjör $1\frac{1}{4}$″ eller omtrent $\frac{1}{9}$. Vi finde 9 Analporer og ligesaamange Analskjæl.

Pygopus striatus (Lin.)
(*Ophiodes striatus* D. B.)

De 9 foreliggende Exemplarer af denne Snogeögle fra Rio Janeiro, Minas og Maruim afvige ikke lidet i Henseende til Baglemmernes Störrelse. Hvor disse ere mindst, er deres Længde lig med Afstanden fra Snudespidsen til Öiets forreste Rand, hvor de ere længst, er deres Længde större end Afstanden fra Snudespidsen til Midten af Öiespalten. Antallet af Skjællene i Skjælrækkerne fra Bagfodens Udspring til dens Spids varierer fra 6 til 8 eller 9. Hos et brasiliansk Exemplar, der tilhörer Universitets-Museet, men ikke er saa velbevaret, at det tillader en omstændelig Sammenligning, ere Baglemmerne endnu længere, nemlig ikke lidet længere end Afstanden fra Snudespidsen til den bageste Öievinkel, men Skjællenes Antal er dog heller ikke her större end 9. Uagtet vi have troet at burde henlede Opmærksomheden paa disse Forskjelligheder i Baglemmernes Udvikling hos Pygoperne, da det kunde tænkes, at der derunder kunde skjule sig en Artsforskjellighed, ere vi dog ikke selv tilböielige til at hylde en saadan Anskuelse.

Til Beskrivelsen hos Duméril og Bibron skulle vi endnu föie fölgende*): vi kunne ikke bekræfte, at Tungens forreste og bageste Deel ere skarpt adskilte ved en Tverfure. Beskrivelsen af Beklædningen af Hovedets Sider er neppe aldeles correkt: Bagved Næseskjoldet findes et lille Frenalskjold, og bagved det et större, der berörer Internasal- og Supranasalskjoldene; bagved dette begynde 2 Skjælrækker: den ene, Supraciliarskjællene, 5 i Tallet, löber hen over Öiet under de egenlige Supraobitalskjæl;

---

*) cfr. Gravenhorsts Afbildninger til denne Art i Nova Acta A. C. L. C. N. C. t. XXIII (15), (1851) tab. XLIV.

den anden, bestaaende af 3 eller undertiden af 4 Skjæl, af hvilke det förste er forholdsviis meget stort, det tredie og det fjerde, hvis dette er tilstede, meget smaa, ligger foran og under den forreste Öievinkel. Naar Mundspalten regnes tilstrækkelig langt tilbage, er der 9 Overlæbeskjolde og 7 Underlæbeskjolde, af hvilke sidste de 2 forreste ere rhombiske, de övrige rhomboidale. Underkjæbens övrige Beklædning bestaaer af 1) en smallere og ufuldstændigere Skjælrække, sammensat af 4 eller 5 langstrakte Skjæl, og 2) en bredere Række af 4 Skjæl paa hver Side foruden 3) nogle mindre, der udfylde Mellemrummet mellem disse i Midten, og 4) et uparret Skjæl, der ligger bagved det lave, men brede Hageskjold. Paa Hovedets Sider ere Skjællene stærkt punkterede ligesom hos mange andre Ögleformer.

Til de tidligere Beskrivelser af denne Snogeögles Farve skulle vi föie, at Kropsiderne paa det levende Dyr umiddelbart nedenunder den yderste smalle, sortebrune Stribe have en meget smuk og levende, lysgrön Farve, der naaer ned til Höiden af Baglemmernes Udspring og er skarpt afgrændset fra den fajancehvide Bug, men hvoraf der paa de i Spiritus opbevarede Exemplarer ikke bliver Spor tilbage, medens derimod Ryggens Farver og Tegninger kun forandres meget lidt ved Brændevinens Indvirkning.

Gongylus (Eumeces) agilis (Raddi)?
(*G.* (*E.*) *Spixii* D. B.?)

Til *G.* (*E.*) *agilis* henföre vi, om end med nogen Tvivl, en af Reinhardt fra Lagoa Santa hjembragt temmelig tyk og plump *Eumeces*-Form med rudeformet Internasalskjold og med 2 större Skjolde (Frenalskjolde) paa hver Side af Hovedet mellem det, der begrændser Næseboret bagtil, og de, der omkrandse Öiet. Deraf fölger, at den ikke kan henföres til *G. Sloanei*, hos hvilken Internasalskjoldet beskrives som halvkredsformet, og hos hvilken der kun

angives et Frenalskjold; den har fremdeles 4 Supraorbitalskjolde og kan altsaa ikke henföres til *E. mabouia*, som kun har 3. Den har endelig kun 1 Interparietalskjold, men dens Frontoparietalskjolde ere sammensmeltede til et Skjold af en hjertedannet eller næsten halvmaanedannet Form. Turde man nu lægge megen Vægt paa dette Forhold, maatte man sikkert ansee det foreliggende Dyr for en ny Art; men ulykkeligviis er der desuden en ikke ringe Uregelmæsighed i Hovedets Beklædning, som blandt andet yttrer sig i en uregelmæsig Klövning af Frontalskjoldet og det ene Isseskjold, saa at der er en vis Sandsynlighed for, at Frontoparietalskjoldenes Sammenvoxning ogsaa kun er en Abnormitet.

Farven er grönbruun med sorte Stænk og med et bredt mörkt Baand paa hver Side, som begynder ved Næseborene, optager Hovedets Sider med Undtagelse af Overlæben og fortsætter sig, rigtignok med aftagende Styrke, indtil Baglemmerne; i sin forreste Deel (paa Hovedet og Halsen) er dette mörke Baand, der iövrigt ikke er aldeles skarpt begrændset, indfattet foroven og forneden af en smal lys Stribe; derunder kommer saa igjen et bruunspættet Parti, som gaaer jevnt over deels i det mörke Baand, deels i Bugsidens lysere (i Live straagule) Farve, der blot afbrydes af ligesaamange mere eller mindre tydelige, dunkle Striber som der er Skjælrækker. Det överste Par af de 4 mörke Striber, som forekomme hos vore Samlingers vestindiske Individer, mangler altsaa her.

Gongylus (Eumeces) mabouia D. B.?

Den anden af Reinhardt hjembragte *Eumeces* er smækkrere og afviger i Henseende til Hovedets Beklædning ikke fra den normale *E. agilis* ved nogen anden væsentlig Charakteer end ved at de 2 forreste Supraorbitalskjolde ere sammenvoxne, saa at der kun er 3 paa hver Side. Större Forskjel er der i Henseende til Farvetegningen. Grundfarven er mörk bronzebruun, men afbrudt af 9 sorte, 2 gule og 2 hvide Længdestriber af meget forskjellig

Brede. Paa Ryggen findes nemlig 3 smalle, sorte Striber i Midten og en bredere paa hver Side; derpaa kommer en smal guulagtig Stribe, som danner en Fortsættelse af Hovedets Sidekanter, saa en mörk bred Stribe paa Siderne af Hovedet og Kroppen, derefter en smal hvidagtig Stribe som Fortsættelse af den lyse Overlæbe og endelig en smal mörk Stribe igjen. Paa Halen tabe disse Striber sig efterhaanden.*)

Gymnophthalmus Maximiliani Rhdt. & Ltk.
(*G. quadrilineatus* Wied.)
(Tab. V fig. 6).

Hygom har fra Maruim bragt 2 Exemplarer af en Snogeögle, der ganske stemme med Pr. Maximilians Beskrivelse af hans *Gymnophthalmus quadrilineatus*. Det er med Uret at Duméril og Bibron have henfört denne til den af dem beskrevne Art**); og vi maae derfor, uagtet den allerede er beskreven, opstille den som ny Art, idet vi forudsætte, at de franske Herpetologers *G. quadrilineatus* virkelig er Linnès. Den ægte *G. quadrilineatus* er os iövrigt ubekjendt, derimod have vi kunnet sammenligne den foreliggende Form med en formeentlig ny vestindisk Art (*G. nitidus* nob.),

---

*) Ligesom Bestemmelsen af disse 2 *Eumeces*-Arter er noget usikker, er Henförelsen af Prindsen af Wieds *Scincus striatus* og *Sc. Sloanei* meget vanskelig. Hans *S. striatus* forekommer os at kunne svare til vor *E. agilis*, der jo ligeledes kun har 2 mörke Striber, og hans *S. Sloanei* kunde efter Beskrivelsen godt være den fiirstribede Varietet af samme Art. Da Pariser Museet ikke selv har *S. Sloanei* fra Brasilien, beviser det Intet, at Prindsens *S. Sloanei* i „Erpétol. générale" er henfört til *Eumeces Sloanei*. Derimod er Henförelsen af Spix's *Scincus bistriatus* til *E. agilis* vist ganske rigtig; om Sammes *S. nigropunctatus* er det vanskeligt at have nogen Mening.

**) Allerede Gravenhorst har (l. c. p. 357) gjort opmærksom paa nogle af de Forhold, hvori Prindsens Art efter Beskrivelsen at dömme udmærker sig. Den af G. beskrevne Form synes iövrigt netop at være vor *G. nitidus*, og vi kunne derfor henvise til de hans Beskrivelse ledsagende Afbildninger. (l. c. pl. 36).

som skal blive beskrevet ved en anden Leilighed, og som i alle almindelige Forhold kommer nær til de franske Herpetologers *G. quadrilineatus*. Det vil sees af det fölgende, at hvis *Gymnophthalmus Maximiliani* skal blive staaende i Slægten, maae dennes Kjendemærker, saaledes som de angives i „Erpétologie générale“ (t. V. p. 819), modificeres ikke saalidt.*)

Formen er plumpere end hos vor *G. nitidus*. Det Skjold, som omslutter Næseborene, er i det mindste oventil tydelig tvedeelt; Rostralskjoldet er bredt og lavt; det efterfölges af et stort fleerkantet Internasalskjold, som dækker hele Snudens övre Flade; men derefter fölger en Tverrække af 3 store kantede Skjolde, der nærme sig til at være trekantede, saaledes at det midterste, Frontalskjoldet, er bredest fortil, de 2 andre — der svare til hvad Duméril og Bibron kalde Frontoparietalskjoldene, men som vistnok egenlig ere Supraocularskjolde, — bredest bagtil. Frontorostralskjoldene mangle altsaa**), men mellem hine 3 store Skjolde og Isseskjoldenes Tverrække er der indskudt en Tverrække af 4 smaa Skjolde; de 2 midterste kunne betegnes som Frontoparietalskjolde, de 2 ydre som andet Supraocularskjold. En tredie Tverrække dannes af 3 store Skjolde, nemlig de 2 Parietalskjolde og det mellem dem indskudte skjævt rudeformige Interparietalskjold. Öiehulen er omgivet af en Skjoldring, af hvis Skjolde det, som Duméril og Bibron betegne som Supraocularskjoldet, men som vistnok bör betragtes som et Supraciliarskjold, har en lignende Form som hos *G. nitidus*, men ikke strækker sig saa langt op paa Hovedets Overflade. Mellem denne Krands af Orbitalskjolde og det, der omgiver Næse-

*) Der findes saaledes Spor til Öielaag, Næseborene ligge sparere mellem 2 Næseskjolde end i ect. paa Forlemmerne er Tommelen antydet, om end yderst svagt, Rygskjællene ere ikke kjölede og Femoralporer kunne være tilstede.

**) Kun hos det ene Exemplar er der paa den ene Side Spor til et lille indskudt Skjold paa dette Sted. Hos dette er der ligeledes mellem förste og andet Supraocularskjold, tæt ved Hovedets Sidekant, endnu indskudt et yderst lille Skjold

boret, ligger et Frenalskjold. Skjoldene paa Hovedets Sider ere punkterede ligesom hos *G. nitidus* og hos *Pygopus striatus*. Slægtscharakteren „pas de vestige de paupières" stadfæstes ikke af denne Art, hvor der er en tydelig, om end kun meget smal Ringfold omkring störste Delen af Öiet. Af de 8 Overlæbeskjolde ere det fjerde og femte meget lange og det sjette meget höit: der findes 7 Underlæbeskjolde af en mere eller mindre lav langstrakt Form: det sidste er meget lille. Mellemrummet mellem de 2 Rækker af Underlæbeskjolde og Hageskjoldet optages af 7 store Skjolde, af hvilke det forreste, som ligger bagved Hageskjoldet, er umage, medens de andre ere ordnede i 2 Rækker og tiltage i Störrelse bagtil. Paa Kroppen findes 16 Skjælrækker; der er nemlig ingen uparret Skjælrække midt paa Ryggen, men dennes to midterste Rækker ere lidt smallere end den tilstödende paa hver Side. Kroppens Skjæl ere aldeles glatte, derimod blive Halens omtrent fra dens Midte kjölede, og dette fortsætter sig ligetil Halespidsen; i Halens yderste Deel ere Skjællene paafaldende smalle, krandsstillede og stærkt kjölede; dette Skjælparti minder ganske om Skjælbeklædningen hos en *Heterodactylus* eller anden lignende Ringögle. Det ene af de foreliggende Exemplarer har 5 Femoralporer paa hver Side, skjöndt rigtignok mindre iöinefaldende end de ellers pleie at være hos Öglerne; hos det andet synes de derimod ganske at mangle, hvoraf man vel tör slutte, at de kun findes hos det ene Kjön. En lille Knude, vistnok det sidste Spor af et Tommelrudiment, er synlig ved Grunden af den inderste (anden) Finger.

Ryggen har Snogeöglernes sædvanlige bronceagtige Farve; en hvid Linie, der er smallere end hos *G. nitidus* og mindre skarpt begrændset, löber langs med Legemets Sider fra Snudespidsen til lidt ud paa Halen; dens forreste Deel er hos det ene Exemplar oventil indfattet af en mörkere Linie; den optager enten den övre Halvdeel af den tredie Skjælrække fra Midtlinien eller streifer tillige lidt ind paa anden. Dyrets Sider optages derefter af et mörkebruunt, næsten sort Bælte, som ogsaa

optager störste Delen af Lemmerne, men som kun allerforrest, paa Hovedet, begrændses forneden af en hvid Linie, der fölger langs med Overlæbens Rand. Dyrets Bugside er mere eller mindre sortplettet, Halen blaa oventil og paa Siderne, naar undtages dens alleryderste Deel, som har en svag rödlig Farve.

Udmaaling:

Fra Snudespidsen til Forlemmerne 13mm.
fra disse til Analaabningen . . . . 27mm.
Halen . . . . 67mm.

Arten vil kunne diagnoticeres saaledes:

G. Maximiliani *nob. scutis supraocularibus binis, primo magno secundo minuto, frontorostralibus nullis, frontoparietalibus minutis nasalibus supra divisis, postmentalibus septem, seriebus squamarum corporis 16, media dorsi impari nulla; lineis longitudinalibus albis duabus*

Heterodactylus Lundii Rhdt. & Ltk.
(Tab. VI, fig. 10).

Af Slægten *Heterodactylus* besidder det kongelige naturhistoriske Museum to Exemplarer, henhörende til to forskjellige Arter; det ene, som er mindre vel bevaret og allerede fra ældre Tid findes i Museet, have vi troet at kunne henföre til *Heterodactylus imbricatus* Spix, hidtil Slægtens eneste Art; det andet, som Reinhardt har hjembragt fra sin sidste brasilianske Reise, er nyt.

Da *H. imbricatus* (Tab. VI, fig. 11) er udförlig beskreven i „Erpétologie générale“, kunne vi indskrænke os til at angive de Forhold, hvori *H. Lundii* afviger fra den Form, som vi ansee for *H. imbricatus*; dog maae vi strax forudskikke den Bemærkning, at intet af de to foreliggende Exemplarer har nogen virkelig Tommelfinger paa Forlemmerne, saa at heller ikke Museets ældre Exemplar vilde kunne henföres til den af Duméril og Bibron beskrevne Art.

hvis man skulde lægge megen Vægt paa denne Omstændighed*). Vi antage imidlertid, at de nævnte Forfattere have beskrevet et Par lidt fremspringende Skjæl ved Roden af den inderste (anden) Finger som et Rudiment af en Tommelfinger, hvad de paa en Maade vel ogsaa kunne antages for at være. Forholdet er omtrent det samme som hos *Gymnophthalmus Maximiliani*, dog er Tommelrudimentet her maaskee endnu utydeligere. Er denne Forudsætning urigtig, har Pariser Museets *Heterodactylus* f. Ex. et lignende vel udviklet Tommelrudiment som vor i det fölgende beskrevne *Perodactylus modestus*, saa maa vor *H. imbricatus* vistnok ansees for forskjellig fra Pariser Museets, men dermed vilde det endnu ingenlunde være afgjort, at den ogsaa var forskjellig fra Spix's Art**), med hvilken den foreliggende Form tvertimod, efter Beskrivelsen at dömme, viser en næsten fuldstændig Overeenstemmelse. Iövrigt stemmer den ogsaa saa godt med Beskrivelsen i „Erpétol. générale", naar det ovenfor omtalte Punkt undtages, at vi ingen synderlig Tvivl kunne nære om deres Identitet.

H. Lundii har en smækkrere Legemsform end *H. imbricatus*, navnligen gjælder dette om Halen, som hos den sidstnævnte er meget tyk og plump; Lemmerne ere mindre udviklede hos *H. Lundii*, hvilket især er paafaldende, naar man sammenligner Baglemmerne hos begge Arter, saaledes som det vil fremgaae af de nedenfor anförte Maal; Hovedet er desuden smallere hos vor nye Art, Pandeskjoldet baade smallere og længere, saa at det naaer længere bagtil og stöder umiddelbart op til det lille Mellemisseskjold, fra hvilket det hos *H. imbricatus* er adskilt***). De Skjæl,

---

*) I „Erpétol. générale" t. V. p. 445 hedder det: „les Hétérodactyles ont bien cinq doigts aux pattes antérieures comme aux postérieures, mais l'un d'eux ou le pouce n'existe extérieurement que sous la forme d'un simple tubercule. Ce doigt ou plutôt ce rudiment de doigt est dépourvu d'ongle".

**) Spix afbilder ikke noget saadant Tommelrudiment. I Texten hedder det: „digito quinto mutico, ne vix quidem conspicuo", hvilket vel kunde bringes til at stemme med det foreliggende Forhold.

***) Dette Forhold synes ogsaa at kunne erkjendes paa Spix's Figur l. c. t. 27 fig. 1.

der bedække Halsens Ryg og Sider, ere mindre hos *H. Lundii* end hos *H. imbricatus*; saavel paa Kroppen som paa Halen ere Skjælspidserne meget kjendeligt kortere hos *H. Lundii* end hos *H. imbricatus*, og Adskillelsen mellem Halens Skjælringe falder derfor lettere i Öinene hos vor nye Art end hos den ældre. Antallet af Skjælringe mellem Analspalten og den större Skjælrække mellem Forlemmerne, denne medindbefattet, er 31 hos *H. Lundii*, 27 hos *H. imbricatus*. Hos *H. Lundii* findes der kun 2 Skjæl med en tydelig Femoralpore paa hver Side, nemlig et tæt ved Analspalten og et i Knæhasen, hvorimod vi hos den formeentlige *H. imbricatus* finde en Række af 5 eller 6 meget tydelige Femoralporer paa hver Side. Endelig maa endnu udhæves, at de 2 lyse Striber, som adskille Dyrets Sider og Ryg, saavel paa Kroppen som paa Halen ere meget tydeligere og meget bredere hos *H. imbricatus* end hos *H. Lundii*, ligesom det mörke Baand, der indtager Kroppens og Halens Sider, er stærkere udpræget hos den förstnævnte. Den blyagtige Farve, der, som Spix rigtigen bemærker, udmærker den Deel af Halens Overside, som ikke optages af de lyse Baand, mangler hos *H. Lundii*, hvis Hale har 5 mere eller mindre tydelige mörkebrune Striber, afvexlende med lysere, og desuden mörke Tverlinier svarende til Indsnittene mellem Skjælringene. Forresten er Dyret mörkebruunt med lys Bugside.

Da den Art, som vi have anseet for at være den ægte *H. imbricatus*, netop stemmer med Spix's Figur og Beskrivelse i Henseende til Pandeskjoldets Form og Forhold til Interparietalskjoldet, fremdeles i Henseende til Baglemmernes Udvikling, de brede Længdebaand og Halens Blyfarve, er det vistnok meget sandsynligt, at vor Bestemmelse af den som *H. imbricatus* Spix er rigtig; det eneste Punkt, som gjör nogen Vanskelighed, er Femoralporerne, hvoraf Spix angiver 12 paa hver Side, hvilket vilde forudsætte en heel anden Sjælbeklædning paa det omhandlede Sted. Duméril og Bibron angive imidlertid kun 6-7, og ved at antage, at Ordet „utrinque" (l. c. p. 25) er kommet ind ved en Feiltagelse (f. Ex.

ved en senere, men uheldig Tilföielse) vilde denne Vanskelighed være hævet.

En Udmaaling af begge Arter gav til Resultat:

	hos *H. imbricatus*;	hos *H. Lundii*:
Længde af Hoved og Hals til Forlemmerne.	16^{mm}	13½^{mm}.
Kroppens Længde, maalt fra Forlemmerne til Analspalten .	40^{mm}	39^{mm}.
Forlemmernes Længde	8^{mm}	7^{mm}.
Baglemmernes Længde	15^{mm}	12^{mm}.
Halens Længde	(Halespidsen mangler)	108^{mm}.

I nedenstaaende Diagnoser have vi sögt at sammenfatte de vigtigste Forskjelligheder mellem begge Arter:

H. imbricatus Spix, *corpore caudaque robustiore, membris posterioribus majoribus, capite latiore, scuto frontali breviore et latiore, scutum interparietale haud attingente, squamis colli lateralibus et dorsalibus majoribus, squamis notæi longius acuminatis, verticillis caudalibus minus distincte sejunctis, fasciis dorsolateralibus latioribus, poris femoralibus utrinque 5–6.*

H. Lundii nob., *gracilior, membris posterioribus brevioribus, capite angustiore, scuto frontali angustiore et magis elongato, scutum interparietale attingente, squamis colli lateralibus et dorsalibus minoribus, squamis notæi brevius acuminatis, verticillis caudalibus distinctius sejunctis, fasciis dorsolateralibus angustioribus, poris femoralibus utrinque binis.*

Kun en eneste Gang har Reinhardt truffet denne i Samlingerne saa sjeldne Ögleslægt, nemlig under et Besög paa det 5000 Fod höie Bjerg S e r r a d a P i e d a d e. Han fandt her nær ved Bjergets Top under nogle af de overalt omströede löse Klippestykker, hvorunder forskjellige Myrearter havde taget Bolig, 3 Exemplarer, af hvilke det dog kun lykkedes ham at gribe et, inden det atter fik sig skjult i et nyt Smuthul. — Spix op-

dagede sin Art i det Indre af Provindsen Rio de Janeiro, og Pariser Museets er uden Tvivl fra samme Provinds. Hvilken af disse 2 Arter det er, som Burmeister paa sin Reise har truffet i de nögne Campos i Nærheden af Landsbyen Sta Rita ved Bredden af Rio das Velhas, skulle vi naturligviis lade usagt.

Perodactylus modestus Rhdt. & Ltk. nov. gen.
(Tab. V, fig. 7).

Perodactylus *dignoscitur palmis et plantis pentadactylis, digitis unguiculatis, pollice palmarum tamen mutico, ventre infra colloque supra scutellis magnis obtectis a genere Ecpleopodis***), *quorum cæterum convenire fere videtur.*

---

*) Reise nach Brasilien &c. p. 379.

**) Ifölge J. E. Gray skal *Ecpleopus*-Slægten falde sammen med Waglers *Cercosaura* (cfr. Cat. of the Spec. of Lizards in the Coll. of the Br. Mus. p. 60). Er denne Mening rigtig, maa naturligviis Dumérils og Bibrons Navn vige Pladsen for Waglers ældre; men vi betvivle, at det kan være Tilfældet. At dömme efter de foreliggende Diagnoser af *Cercosaura*-Slægten, saavel den ældste af Wagler (Syst. der Amphib. p. 158), som den, Wiegmann har givet (Herpetol. Mexic. p. 10), og endelig den i Berliner-Museets Nomenclator Rept. & Amphib. (P. 14), maa Skjælbeklædningen paa Bugen og under Halen hos *Cercosaura* være ikke lidet anderledes end hos *Ecpleopus*; Waglers Ord: „*cauda ingens*" gjör det desuden sandsynligt, at den förste maa have en ganske anden Habitus end den slet ikke saa særdeles langhalede *Ecleopus*, og ifölge Nomencl. Mus. Berl. skal hiin være forsynet med Femoralporer, der som bekjendt mangle hos den sidste. Vi vilde havt större Tillid til Grays Mening, hvis den havde stöttet sig til en umiddelbar Sammenligning af de paagjældende Former, men dette synes ikke at være Tilfældet, idetmindste fandtes ingen af dem i British Museum, da Gray udgav sin Catalog, og under disse Omstændigheder maae vi endnu stedse ansee de nævnte Slægter for at være indbyrdes forskjellige. — Det er saameget vigtigere at gjöre opmærksom paa dette Punkt, som Slægtnavnet *Cercosaura* i den senere Tid ogsaa er brugt af Günther i samme Betydning som hos Gray (*C. rhombifer* Proc. Zool. Soc. 1859), hvorved Forvirringen, hvis en saadan er tilstede, ligesom bliver befæstet i Videnskaben og vanskeligere at afhjælpe, jo længere Tid der hengaaer, inden det bliver oplyst, hvad den waglerske

Denne lille Ringögle har et smalt, fladt, fortil but afskaaret Hoved, som gjennem en kort, kun lidet tyndere Hals fortsætter sig over i den ikke meget langstrakte, teendannede Krop. Hoved og Hals tilsammen (til Forlemmernes Udspring) indeholdes 2 Gange i Afstanden mellem For- og Baglemmerne*; lægges Lemmerne fortil, naae Forlemmerne til Mundvigen, Baglemmerne til midt paa Legemets Sider.

Hovedet er beklædt med fölgende Skjolde: et meget bredt, men lavt, femkantet Rostralskjold; et stort syvkantet Internasalskjold; 2 smaa sexkantede Frontorostralskjolde; et sexkantet, noget langstrakt Pandeskjold og bagved det 2 femkantede Frontoparietalskjolde; paa hver Side 2 större og foran dem et mindre Supraorbitalskjold; et smalt sexkantet Interparietalskjold og 2 brede fleerkantede Parietalskjolde; et Nasalskjold, som omslutter Næseboret, der ligger omtrent midt i det ved dets nedre Rand, og et Frenalskjold; en Ring af Skjæl omkring Öiet, de fleste lange og smalle; en Gruppe af 9—10 större og mindre Skjolde paa Tindingen foran Öret; 7 Overlæbeskjolde, hvoraf det sidste stöder op til den Öret omgivende Krands af meget smaa Skjæl; langs med det tilsvarende Stykke af Underkjæben findes der 7 meget lave Underlæbeskjolde. Hageskjoldet er stort, fortil begrændset af en Bue, bagtil af en kort Skraalinie paa hver Side og en længere Tverlinie i Midten. Bagved det kommer först et stort syvkantet Skjold, derpaa 2 Par, det förste uregelmæssig fiirkantet, det andet uregelmæssigt sexkantet; disse 5 Skjolde tiltage i Störrelse bagtil: endelig en zigzagböiet Tverrække af 4 Skjæl, 2 bredere og 2 smallere, dannende Overgangen fra hine til Halsens Beklædning. Hovedets Skjolde ere mere eller mindre punkterede (poröse), især er dette tydeligt paa Underkjæbens store Skjolde. Det nedre Öielaag har en oval gjennem-

---

Cercosaura egenlig er; i Berliner-Museets ovenfor anförte Katalog henföres den, ligesom af de tidligere Forfattere, til Lacertinerne og ikke til Chalcidinerne.

sigtig Plet, det övre er kun en smal Hudfold. Tungen er smal, flad, skjællet, fortil klövet i 2 fine Spidser; Ganetænder savnes; *Kjæbetænderne ere talrige og noget sammentrykte.* Fra Isseskjoldene til Baglemmerne tælles c. 27 Skjælrækker paa Ryggen; de forreste af disse, som beklæde Halsens Rygside, bestaae hver kun af 2 store, brede, sexkantede, glatte, pladeformige Skjæl; over Forlemmerne blive Skjællene smallere, og fra den 9de eller 10de Række dannes Ryggens Beklædning af smalle, spidse og kjölede Skjæl. Paa Legemets Sider ere Skjællene glatte, paa Halsen smaa ligesom Tindingens, paa Kroppen mere langstrakte; over hver Arm er der en lille Gruppe af yderst fine kornede Skjæl; hen under hele Bugen gaaer en Doppeltrække af store, brede, firkantede (trapezoidale) Skjolde; kun mellem Forlemmerne og paa det foran Anus liggende Skjælparti indkiles hist og her et större umage Skjold i Midtlinien. Disse Skjolde ere saa brede, at de alene dække næsten hele Bugen; de suppleres dog paa hver Side af en smallere Række af glatte langagtige Skjæl. Paa Undersiden af Haleroden have Skjællene en lignende Form som ovenpaa samme og paa Ryggen af Kroppen, men ere glatte; iövrigt er Halen aldeles regelmæssigt beklædt med Krandse af lange, smalle, kjölede, bagtil skarpt tilspidsede Skjæl, der give Halen betydelig Lighed med Stenglerne eller Grenene af en Equisetum. Halen er cyclotetragon og af en ret kraftig Bygning. Forlemmerne ere oventil beklædte med temmelig store og glatte Skjæl, underneden (med skarp Grændse) paa Overarmen og Haanden med meget fine Skjælkorn; de 4 korte Fingre have hver en lille Klo, men paa den femte aldeles rudimentære Finger (Tommelen) mangler den. Baglemmerne ere underneden og fortil beklædte med store og glatte Skjæl, bag paa Laarene med fine Korn, oventil med kjölede Skjæl; Tæerne ere i det hele korte, men af det sædvanlige indbyrdes Længdeforhold; de ere alle forsynede med korte Klöer.

Farven er broncebruun, Ryggen (med temmelig skarp Grændse) lysere end Siderne af Kroppen og Hovedet og lysest nærmest ved

Legemets Sider, saa at der her dannes 2 utydelige lyse Længdebaand. Mörke Punkter og Tverstriber findes baade paa Ryggen og Siderne saavel af Kroppen, som især af Halen, men uden at frembringe nogen bestemt Tegning. Bugsiden er lys.

Udmaaling:

Hovedet til Öret . . . . 9mm.
Hoved og Hals til Forlemmerne . . 14mm.
Hoved, Hals og Krop til Anus . . 47mm.
Forlemmerne . . . . 10mm.
Baglemmerne . . . . 16mm.
Halens Længde kan ikke angives ganske nöiagtigt, da den yderste Spids mangler, men er omtrent . . . . 65mm.

Det eneste Exemplar, som R. har hjembragt, er fanget i de tomme Udhuse af en af sine Beboere forladt Landeiendom, Ponte Parí kaldet, i Nærheden af det isolerede Bjerg Morro da Garza, nogle Mile Nord for Byen Curvelo.

Polychrus anomalus Wiegm.

Ved Lagoa Santa og i Provindsen Minas overhoved har Rhdt. indsamlet en Deel Exemplarer af denne Art, som hidtil egenlig kun er kjendt af Wiegmanns korte Charakteristik (i *Herpetologia mexicana* p. 16), og af hvilken vi derfor her ville meddele en noget udförligere Skildring, stöttet paa en Sammenligning med *P. marmoratus*.

Hos *P. anomalus* er Kroppen mere sammentrykt og Hovedet længere og smallere; Næseborenes Afstand fra Snudespidsen er större, da de her ligge midt mellem denne og Öinene; Forhovedets Skjæl (eller Skjolde) have hos *P. marmoratus* en vis Tendens til Rudeformen, som her ikke spores, og der findes hos hiin en udpræget Midtrække af Skjæl, som her enten mangler aldeles eller for störste Delen. Frenalskjoldene ere talrigere hos

P. marmoratus og Supraorbitalskjoldene danne hos denne 7 Rækker, hos *P. anomalus* kun 4, 2 större indre og 2 mindre ydre; Læbeskjoldenes Antal er her 8 langs Overlæben og 7 paa Underlæben, paa hver Side, foruden flere smaa ved den bageste Deel af Mundvigen. Strubeposen er hos *P. anomalus* ofte ubetydelig og aldrig tandet fortil; Skjællene paa Hovedets Underside ere smalle, langagtige og ordnede i Længderækker; man skjælner ikke som hos *P. marmoratus* et Par Rækker Skjæl af særegen Form og Störrelse langs med Underlæbeskjoldene, men i det höieste kun en enkelt Række af mindre Skjæl. Rygskjællene ere smaa, svagt kjölede, sexkantede eller uregelmæssigt kantede; paa Kroppens Sider ere de derimod langagtige, rektangulære, ordnede i Skraarækker og forresten stillede over hinanden som Muurstene i en Muur; de have en mere eller mindre tydelig Kjöl, som gaaer nogenlunde efter den horizontale Diagonal, og i Mellemrummene er der smaa Kornskjæl. Paa Halen, Bugen og Lemmerne ere Skjællene rudeformige, kjölede og afstumpede eller afrundede med Undtagelse af Bugens, som ere spidse. Lemmerne ere spinklere og beklædte med större Skjæl end hos *P. marmoratus*, men Föddernes Bygning er den samme hos begge Arter. Femoralporerne*) ere hos *P. marmoratus* heelt omsluttede hver af sit ringformige Skjæl; hos *P. anomalus*, hvor deres Antal er 7—9 paa hver Side, ere de derimod optagne i den dybe snevre Bugt, som dannes af særegne gaffelformige Skjæl.

Farven er guulgraa, men tegnet med Sort paa en Maade, der i höi Grad minder om Tegningen hos *P. marmoratus*; uregelmæssige sorte Tverbaand, undertiden afvexlende bredere og smallere, löbe skraat ned over Dyrets Sider; paa Halen og Lem-

*) Kun ved en meget flygtig Betragtning kunne de oversees (som f. Ex. af Gray, Catal. of Lizards p. 183). Hvis Slægten *Sphærops*, som Gray har dannet for denne Ögle, skal beholdes, maa den altsaa baseres paa andre Forhold, f. Ex. den mere sammentrykte Legemsform og Femoralporeskjællenes forskjellige Forhold.

merne antager Tegningen Form af uregelmæssige Ringe. To smalle Striber udgaae i horizontal Retning fra Öiets Bagrand, den ene over Öret, den anden gjennem det, til Skulderen.

Udmaalinger af et större Exemplar:

Fra Snudespidsen til Öret .	23mm.
Fra Snudespidsen til Anus .	107mm.
Halen	210mm.
Baglemmerne	50mm.
Forlemmerne	35mm.

Det levende Dyr er overordentlig dovent og trægt i sine Bevægelser og sidder sædvanlig længe ganske ubevægelig paa et Sted, hvorfor ogsaa Beboerne i Omegnen af Lagoa Santa give det samme Navn som Dovendyret: Preguiça.

Leiosaurus Vautieri (D. B.).

(*Urostrophus Vautieri* D. B.).

Reinhardt har hjembragt 2 Exemplarer, et fra Lagoa Santa og et fra Rio, af en glatskjællet Leguan uden Femoralporer eller Rygkam, men som har Ganetænder og altsaa vilde være at henföre til Slægten *Leiosaurus* Gray, men er forskjellig fra *L. Bellii* og *L. fasciatus* blandt andet derved, at Haleskjællene ere kjölede. Derved stemmer den saavelsom i alle andre væsenlige Træk med *Urostrophus Vautieri*, der blot adskiller sig fra *Leiosaurus* ved at Halen er en Snohale*) (queue préhensile); der til-

*) Erpet. Génér. T. IV, p. 77. — *Gray* yttrer sig saaledes (Catalogue p. 184): „Tail subcylindrical, long, slender, tapering, bent under at the tip „prehensile“ (Dum)“ etc. G. har altsaa ikke selv kunnet erkjende Halens Snoevne, men optager den kun paa de franske Herpetologers Autoritet. Hos ham kommer rigtignok *Urostrophus* blandt Træleguanerne (Perchers), *Leiosaurus* blandt Jordleguanerne (Terrestrial); men denne Distinction kan som bekjendt ikke fastholdes med nogen videre Grad af Skarphed.

föies dog i „Erpét. génér.", at denne Leguanform ikke i den Grad som Chamæleonen besidder den Evne at benytte sin Hale som et Griberedskab, „car cette queue . . . . *ne* peut s'appliquer et se courber en dessous de manière á s'enrouler *étroitement* autour d'une branche ou de tout autre corps, ainsi qu'on le voit faire aux Caméléons"*). Rigtignok hedder det senere: „la queue est fort remarquable en ce qu'elle est conformée de manière à ce que l'animal peut l'enrouler autour des branches, ainsi que fait le Caméléon." Uagtet der aabenbart er en Modsigelse heri, vil man dog ikke kunne undlade at tænke sig Urostrophen som et Dyr med en Snohale, denne være nu af en mere eller mindre udpræget Uddannelse; men da vi forresten ikke have været istand til at skjelne den foreliggende Dyreform derfra, og denne paa ingen Maade kan siges at have en Snohale, naar dermed skal forbindes et bestemt Begreb, nödes vi til at antage, at Forf. af „Erpétol. générale" her have ladet sig vildlede af en Tilfældighed, og til at henföre Arten til Slægten *Leiosaurus*. Da Sagen imidlertid kunde synes tvivlsom, ville vi meddele en ny Originalbeskrivelse af den. (Smgln. ogsaa Afbildningen i Erpétol. générale pl. 37 fig. 1).

L. Vautieri har en noget nedtrykt Legemsform og et kort but Hoved, der er beklædt med uregelmæssigt kantede, temmelig flade Skjæl eller Smaaskjolde, alle omtrent af samme Störrelse, hvoriblandt et större Nakkeskjold kan være mere eller mindre iöinefaldende. De kantede Skjolde, som stöde op til Öiehulernes hvælvede Dække, danne som sædvanlig 2 regelmæssige Buer; mellem dem kan der være en tydelig Dobbeltrække eller en enkelt ufuldstændig Række af lignende Skjolde. De Skjæl, der dække Öiehulen oventil, ere ordnede i 8 Rækker og tiltage i Störrelse indadtil, saaledes at den næstinderste omtrent har samme Störrelse som Hovedets almindelige Skjæl, men allerin-

*) l. c. p. 78. De udhævede Udtryk ere udhævede af os.

derst findes der saa igjen en ikke aldeles fuldstændig Række af ganske smaa Skjæl; Næseborene ligge i et særeget lille Næseskjold tæt ved Snudespidsen, i eller lidt nedenfor Kanten mellem Hovedets Ryg- og Sideskjolde; mellem det og Spidsen af Rostralskjoldet ligge 2 Skjæl, og under det en Gruppe af meget smaa, smalle Skjæl, der fortsætte sig som en smal Skjælstribe heelt hen imellem Overlæbeskjoldene og Frenal- og Suborbitalskjoldene. Læbeskjoldenes Antal er 7 eller 8 foroven og forneden; langs med Underlæben findes desuden en tre- eller fiirdobbelt Række af Skjolde, som ved Störrelse og Form ere forskjellige fra den övrige Beklædning paa Hovedets Underside, der bestaaer af ganske smaa ovale Skjæl af noget vexlende Störrelse. Paa Nakkens Sidedele og tildeels paa Tindingerne ere Skjællene smaa. Udenom de fiirkantede Smaaskjolde, der omgive Öiespalten, löber en ophöiet Række af vorteagtige Smaaskjolde. En tydelig Tverfold strækker sig tvers over Bugsiden, paa Grændsen mellem Krop og Hals, og op paa Skulderen; foran denne og paa Siderne af Halsen kan der findes forskjellige Folder, men de synes ikke at være constante. Paa Rygsiden af Halsen, Kroppen, Lemmerne og Haleroden ere Skjællene omtrent ligestore, i Reglen ovale og hvælvede med meget smaa sekundære Skjældannelser i Mellemrummene; paa Bugsiden af Kroppen og Baglemmerne ere de större, fladere, mere kantede og vise Tilböielighed til at ordne sig i Tverrækker. Halens Skjæl ere langagtige, kjölede *), taglagte Sexkanter, ordnede i Tverrækker, som ere noget talrigere paa Rygsiden end paa Undersiden, hvor Skjællene ere större og Kjölene meget tydeligere; paa Halens forreste

*) Det hedder udtrykkelig, at Haleskjællene ere glatte hos de 2 andre hidtil kjendte virkelige *Leiosaurus*-Arter. I Archives du Muséum t. VIII p. 532 forener A. Duméril iövrigt *Crotaphytus*-Slægten med *Leiosaurus*, som herved faaer en meget betydelig Udvidelse, og Burmeister forener dermed endvidere Bells Slægt *Diplolæmus* (*Helocephalus* Phil.) (Reise durch die la Platastaaten, 2ter Bd., 1861, p. 523).

Deel ere Skjællene imidlertid glatte. Paa begge de foreliggende Exemplarer findes tæt bag ved Anus en temmelig stor og meget dyb skjælklædt Grube, en Dannelse, som jo vistnok ogsaa er antydet hos andre Former (f. Ex. *Polychrus*, *Tropidurus*), men her er usædvanlig stærkt udviklet. Naar Baglemmerne lægges fortil, naae de omtrent til Halsfolden; derimod naae Forlemmerne langtfra til Lysken. Tredie og fjerde Finger ere ligelange; anden og femte Taa omtrent ligelange, men fjerde en Deel længere end tredie. Halen er tynd, svagt sammentrykt, men tyk ved Grunden.

Det ene Exemplar er graabruunt med kun yderst svage Spor til Aftegning ved at enkelte Skjælrækker ere mörkere end de andre og ved en Række mörkere Pletter langs hen ad Ryggen. Hos det andet findes adskillige större sorte Skjolder eller Pletter paa Ryg, Hale og Lemmer. Hovedet er tildeels lysere med sorte Striber. Ganen og Svælget ere sorte.

Udmaaling af det ene Exemplar:

Hoved og Hals til Tverfolden .	23mm
Kroppen til Anus	43mm
Halen	97mm
Baglemmerne	36mm.

Tropidurus Wied *).

(*Ecphymotes D. B.*, *Taraguira* Gray).

Foruden talrige Exemplarer af den typiske Art, *T. torquatus* Wied, som Reinhardt har indsamlet i Omegnen af Lagoa Santa og Rio de Janeiro, foreligger der endeel Exemplarer af to der fra forskjellige Arter, som Hygom har indsamlet ved Maruim, og som, da de i Henseende til Halens Form og Manglen af en Kam ikke

---

*) Da „*Stellio torquatus* Wied“ er Typen for samme Forfatters Slægt *Tropidurus*, er man naturligviis uberettiget til at give dette Navn en heel anden Anvendelse, saaledes som flere Forfattere og navnlig Gray (Catal. of Lizards) have gjort.

afvige fra *T. torquatus*, ikke kunne henföres til de af Gray (Catal. p. 220—21) opstillede Arter *T. Smithii* og *Darwinii*. Da disse tre Former iövrigt afvige saa lidt i alle almindeligere Forhold, at det vil være meget vanskeligt i Ord at udtrykke disse deels meget relative, deels temmelig vaklende Forskjelligheder, ville vi indskrænke os til at anföre, i hvilke constante Hovedforhold de afvige fra hinanden, da det vil være lettere derved end ved en lang Beskrivelse at erkjende, hvilken Form man maatte have for sig.

T. torquatus synes at være den af de tre Arter, som opnaaer den betydeligste Störrelse; den har af dem alle de mindste Rygskjæl og den livligste Farvetegning. Grundfarven er hos ældre Individer grönlig, hos yngre graabruun, og Tegningen hos disse sidste i det hele finere, livligere og elegantere. Halsbaandet er altid meget tydeligt og indfattet af hvidt baade fortil og bagtil. Naar de smalle eiendommelige Supraciliarskjæl ikke regnes med, danne Supraocularskjoldene 5 eller 6 Rækker, som, paa den allerinderste nær, der kun bestaaer af smalle Smaaskjæl, tiltage i Störrelse udenfra indadtil, saaledes at den næstinderste Række bestaaer af bredt sexkantede Skjolde, hvis Brede dog ingenlunde er dobbelt saa stor som deres Længde, og den fölgende (tredie indenfra) af mindre sexkantede Skjolde, der i det hele ikke have större Brede end Længde; de övrige 2—3 Rækker bestaae af kantede Smaaskjæl af aftagende Störrelse.

T. macrolepis Rhdt. & Ltk. (Tab. V, fig. 8) har af alle tre Arter de största Rygskjæl; hos to ligestore Individer af *T. torquatus* og *T. macrolepis* ville 4 af dennes Rygskjæl omtrent svare til 6 af hiins; den ligner iövrigt *T. torquatus* i det habituelle, navnlig har den ligesom denne en noget hvælvet Snude og bugede Snudeskjæl, men Nakkeskjoldet har, saavidt vor Erfaring gaaer, aldrig den smalle Form, som ofte iagttages hos *T. torquatus*. Hovedet synes desuden altid at være kjendelig kortere end hos *T. torquatus*.

Dens Hovedcharakteer er imidlertid, at Supraocularskjoldene her kun danne 4 Rækker, nemlig foruden en indre og ydre Række af smalle Smaaskjæl 2 Rækker af bredt sexkantede Skjolde, af hvilke dog den indre er lidt större end den ydre. Farven er graabruun med meget svag Aftegning og med et svagt Spor til et Halsbaand uden hvid Indfatning.

T. Hygomi Rhdt. & Ltk. (Tab. V, fig. 9) staaer i Henseende til Rygskjællenes Störrelse midt imellem begge de to foregaaende, men afviger fra dem ved en fladere og med fladere og mindre Skjæl beklædt Snude, samt ved at Hageskjoldet er smallere og i det hele mindre i Forhold til Snudeskjoldet. Nakkeskjoldet er altid af betydeligt Omfang ligesom hos *T. macrolepis*. Foruden den indre og ydre Række af Smaaskjæl findes der her kun en eneste Række af 5—7 meget brede Supraocularskjolde. Halsbaandet er noget tydeligere end hos *T. macrolepis*, skjöndt ikke saa stærkt, som hos *T. torquatus*. Dyrets Grundfarve er lys broncebruun med en noget livligere Aftegning af mörkere og lysere Pletter og Striber end hos den foregaaende Art, som den ikke synes ganske at naae i Störrelse.

Disse 3 Arters Diagnoser kunne affattes saaledes:

α) rostro et squamis rostralibus parum convexis.

T. torquatus, *squamis dorsalibus minutis, scutellis supraocularibus 5—6-seriatis hexagonis, variæ magnitudinis, singulæ seriei dilatatis, latioribus quam longioribus.*

T. macrolepis, *squamis dorsalibus majoribus, scutellis supraocularibus 4-seriatis, marginalibus minutis, ceteris duas series scutelorum majorum, latiorum quam longiorum, formantibus.*

β) rostro et squamis rostralibus planis.

T. Hygomi, *squamis dorsalibus mediocribus, scutellis supraocularibus 3-seriatis, marginalibus minutis, ceteris unicam modo seriem scutellorum latissimorum formantibus.*

Hos alle tre Arter kan der findes en sort Plet foran Anus og en sort Stribe hen under Laarene (hos Hannerne?).

Vi skulle dog ikke undlade at gjöre opmærksom paa, at de to her omhandlede formeentligen nye Arter maaskee alt ere afbildede af Spix under Navnene *Agama tuberculata* (Tab. XV, fig. 1) og *A. hispida* (Tab. XV, fig. 2), hvilke Spix imidlertid, men vistnok med Urette, i sin Text antager for kun at være de to Kjön af en Art; hans *A. tuberculata* vilde da svare til vor *T. Hygomi* og hans *A. hispida* til vor *T. macrolepis*; dog dette er kun en Gisning. Spix's Arter henföres i „Erpétol. générale" alle til *T. torquatus*.

Enyalius bilineatus D. B.

Om denne Art fortjener det at anföres, at den i „Erpétol. générale" for den opgivne Farvetegning ikke er constant. Af de 5 foreliggende Exemplarer have kun de to de to lyse Længdestriber, hvoraf Arten har faaet Navn; foruden de beskrevne fem mörke Pletter eller Skraabaand paa hver Side af Kroppen og Pletterne paa Halen samt de tre dunkle Længdebaand paa Bugen have de enten et sammenhængende mörkebruunt Bælte eller en Række af Pletter af samme Farve henad Ryggens Midte mellem hine to Længdestriber samt nogle mindre tydelige Baand eller Pletter paa Lemmerne. Den forreste Sideplet fortsættes umiddelbart af det mörke Baand eller Plet, der strækker sig langs med Siderne af Halsen til Öiet. Et andet Exemplar har en mörkere, rödlig Grundfarve, og Sidebaandene og Midtpletterne, der ere mere rudeformige og fortil indfattede af en lys Linie, gaae i et med hinanden, hvorfor hine 2 formeentligen saa betegnende Længdestriber her ere aldeles forsvundne. Striberne savnes ogsaa hos 2 andre af de foreliggende Exemplarer, men den övrige Tegning er her mindre tydelig, maaskee paa Grund af Exemplarernes mindre gode Tilstand. Endnu kan udhæves, at det kun er de mindre Supraocularskjolde, som ere kjölede, og at Skjoldene i dette Parti

tiltage i Störrelse indadtil, saa at den inderste Række bestaaer af Skjolde, som i Form og Störrelse kunne maale sig med Pandens. At tredie og fjerde Finger ere omtrent lige lange, hvorimod fjerde Taa rager langt ud over tredie, bör heller ikke udelades af Slægtens eller Artens Charakteristik.

Ameiva vulgaris Licht.

Tre af de af Reinhardt hjemförte Exemplarer ere Hanner og omtrent af samme Störrelse (c. 18"). Da de vise nogle Smaaforskjelligheder, hvorpaa Andre maaskee kunde forledes til at stötte Opstillingen af egne Arter, naar et mindre tilstrækkeligt Materiale forelaae, skulle vi anföre disse: Pandeskjoldet kan være större eller mindre og altsaa tillige af en mere eller mindre langstrakt Form; det förste Subpalpebralskjold kan være större og naaer da heelt ned til Overlæbeskjoldene, eller mindre, og da er det langtfra at forlænge sig ned til dem. Undertiden ere Nasorostralskjoldene og det tilstödende Nasofrenalskjold sammenvoxne, saa at Næseborene ikke aabne sig mellem 2, men i et Nasalskjold. Skjöndt man i Reglen kun kan tælle 3 Rækker af större Skjolde paa Skinnebenets Underflade, maa man dog hos et enkelt af de foreliggende Exemplarer tælle 4, da Skjællene af den allerinderste Række her ere komne noget mere til Udvikling, hvilket igjen har medfört, at Skjoldene i de 3 andre ere blevne noget mindre brede; men i Reglen er hin indre fjerde Skjælrække saa lidt udviklet, at den ikke kommer i Betragtning ligeoverfor de andre. At stötte Opstillingen af en egen Art paa denne aldeles enestaaende Forskjellighed, der ikke ledsages af andre Afvigelser fra det almindelige, vilde imidlertid være ganske urigtigt. Endnu kan anföres, at da Overgangen fra Bugens store Skjolde til Sidernes fine Skjælklædning dannes af nogle Skjolde af forskjellig Störrelse, som slutte sig til den yderste af Bugens Skjolde i hver Række, kunde man undertiden være tilböielig til at tælle 12 Bugskjolde i Tverrækken istedenfor 10.

Et fjerde kun 5—6" langt Exemplar (en Hun?) har det i „Erpétol. générale" beskrevne brede, sorte, af en hvid Stribe foroven og neden indfattede Baand langs hen ad Siderne fra Hovedet til langt ud paa Halen; den for den voxne Han betegnende draabeplettede Tegning mangler derimod aldeles. Forresten ere vi ikke blevne andre Forskjelligheder var, end at Strubeskjællene hos dette Individ ere forholdsviis lidt mindre i Sammenligning med de andres. I Henseende til Farvetegningen vilde det svare til *Tejus tritæniatus* Spix, l. c. t. 24 f. 2.

Cnemidophorus Hygomi Rhdt. & Ltk.

Efter at vi — under selve Trykningen af denne Afhandling — have havt Leilighed til at gjöre Bekjendtskab med den ægte *C. lacertoides* D. B. fra Montevideo, har det vist sig, at den af Hygom fra Maruim hjembragte Form, der ovenfor (S. 146) er betegnet som en Varietet af *C. lacertoides*, er en fra denne forskjellig Art. De vigtigste Forskjelligheder, som fremgaae af en umiddelbar Sammenligning af et velbevaret Exemplar af *C. lacertoides* med en Suite af 11 Exemplarer af *C. Hygomi*, ere fölgende.:

Hovedet er kjendelig længere og spidsere hos *C. Hygomi* end hos *C. lacertoides*, hvor det er but og kort. Supraocularregionen dækkes hos begge Arter af 4 Skjolde; de 3 bageste af disse omgives hos *C. Hygomi* af en Krands af meget smaae Skjæl; hos *C. lacertoides* fattes disse Skjæl derimod paa den Side, som vender indad mod Pande- og Isseskjoldene. Det bagved Nasofrenalskjoldet liggende egentlige Frenalskjold er forholdsviis större hos alle Exemplarer af *C. Hygomi*, hvortil Grunden vistnok er, at det bagefter fölgende förste Frenoorbitalskjold her kun er lidet og adskilt fra Overlæbeskjoldene ved det andet Frenoorbital- (eller Suborbital-) skjold, medens det hos *C. lacertoides* forlænger sig

heelt ned til Overlæbeskjoldene. Den Række af Smaaskjæl, som adskiller de 2 jevnsides liggende Rækker af Underlæbeskjolde, forlænger sig hos *C. Hygomi* lidt længere fortil, nemlig til hen over det förste Par Underlæbeskjolde af anden Række (eller Postmentalskjolde, som man maaskee bedre kan kalde dem), hos *C. lacertoides* kun til hen over det andet Par af disse. I Overeensstemmelse med Hovedets forskjellige Form have Læbeskjoldene, men fornemmelig ogsaa Rostral-, Mental- og samtlige Postmentalskjoldene en meget mere langstrakt Form hos *C. Hygomi*. Skjællene paa Undersiden af Halsen ere forholdsviis mindre og finere end hos *C. lacertoides*, derimod er den Deel af Brystet, som ligger mellem den bageste Halsfold og en mellem Forlemmernes Udspring trukket Tverlininie, beklædt med meget större og færre Skjolde hos *C. Hygomi* end hos *C. lacertoides*. Bugen har kun 8 Længde- og 26 Tverrækker af Skjolde hos *C. Hygomi*, hos *C. lacertoides* respective 10 og 29. Analskjoldene, foran Gattet, ere færre og större hos vor nye Art. Ryggens og Halens Beklædning er væsentligen eens hos begge Arter; derimod frembyde Lemmerne igjen visse skarpt udprægede Forskjelligheder. Begge Arter have langs ned ad Armen en doppelt Række af större Skjolde, af hvilke den forreste Række er meest udviklet paa Overarmen, den bageste paa Underarmen; men Overarmens förste Række bestaaer hos *C. lacertoides* af meget bredere Skjolde end hos *C. Hygomi*, medens omvendt paa Underarmen den bageste Række er saa udviklet hos denne, at den paa Underarmens nedre Deel ganske eller dog for största Delen fortrænger den forreste, der fölgelig egentlig kun er tilstede paa Underarmens övre Deel, medens den hos *C. lacertoides* gaaer heelt ned til Haanden. Femoralporernes Antal er kun 9 eller 10, hos *C. lacertoides* 11 eller 12; hos *C. lacertoides* omgives hver Pore af 3 Skjæl, 1 större og 2 mindre, hos *C. Hygomi* i Reglen af fire. Medens Læggen hos *C. lacertoides* er beklædt med tre Rækker af Skjolde, findes der hos *Hygomi* kun to, af hvilken den ydre fortrinsviis er udviklet og navnlig tæller tre större Skjolde af en uregelmæssig

mangekantet Form; hos *C. lacertoides* ere derimod Skjoldene i de to ydre Rækker omtrent ligestore og af en temmelig regelmæssig sexkantet Form.

Hvad Farven angaaer, da har *C. lacertoides* som bekjendt 6 hvide Linier ned ad Kroppen, af hvilke dog den underste paa hver Side hos det foreliggende Exemplar kun bestaaer af en Række af hvide Draabepletter; det överste Par af disse hvide Linier udgaaer fra Kanterne mellem Hovedets Ryg- og Sideflader og antyder altsaa Grændsen mellem Kroppens Ryg og dens Sider. Hos *C. Hygomi* mangler det nederste af disse 3 Sæt Linier eller er i al Fald kun utydeligt repræsenteret af en Række af Pletter; derimod findes der mellem de 2, der antyde Grændsen mellem Kroppens Ryg og Sider, endnu 2 lyse Linier, der dog ikke forlænge sig ud paa Halen, men standse ved dennes Rod, og midt imellem dem er der undertiden endnu en lys Midtlinie. Mellem de hvide Linier langs ned ad Kroppens Sider ligge 2 sorte Baand paa hver Side; i det underste af disse er der en mere eller mindre udviklet Række af hvide Draabepletter. Paa Lemmerne og Halen er Tegningen omtrent som hos *C. lacertoides*. I Henseende til Störrelsen synes vor nye Art at staae tilbage for denne.

Den Sammenligning, som vi have anstillet mellem *C. Hygomi* og et Exemplar af den nordamerikanske *C. sexlineatus*, med hvilken den i Tegningen har en Deel Lighed, viiste os, at den sidstnævnte afviger fra den her beskrevne Art blandt andet ved et kortere og mere but Hoved, ved at mangle Smaaskjællene paa den indre Side af Supraocularskjoldene, ved en finere Skjælbeklædning paa Undersiden af Laarene og Skinnebenene, talrigere Femoralporer (18) samt ved at Haleskjællene ere bredere og skjævere, som Fölge af hvilket Kjölen her kommer til at indtage en mere skjæv Stillilling til Skjællet end hos *C. Hygomi*, hvor den er næsten parallel med de smallere og næsten rektangulære Haleskjæls Sider.

Udmaaling af et Exemplar:

Hovedet fra Snudespidsen til Örets forreste Rand	13mm.
Hoved og Krop indtil Anus	53mm.
Forlemmerne	18mm.
Baglemmerne	37mm.
Halen	117mm.
Totallængde	170mm.

Arten kan kortelig charakteriseres saaledes:

Cnemidophorus Hygomi *nob. rostro acuto, scutellis supraocularibus squamulis a frontali parietalibusque sejunctis, scutello suborbitali primo a labialibus sejuncto, ventralibus octoseriatis, analibus magnis, cruralibus magnis biseriatis, poris femoralibus 9—10,* ***lineis dorsalibus albis 6 vel 7.***

Alligator fissipes (Spix).

I de indre Camposegne i Provindsen Minas har Reinhardt ikke truffet mere end een Caiman-Art, som der bærer Navnet „Jacaré“ eller „Jacaré com papo amarello“, men denne ogsaa udbredt overalt og meget hyppig. Det er utvivlsomt den samme Art som den, Spix har medbragt fra San-Franciscofloden og givet Navn af *Caiman fissipes**), og som den, der ogsaa i Natterers Arbeide over de sydamerikanske Alligatorer beskrives og afbildes under dette Navn**). Sandsynligviis er det fremdeles den samme som Prindsen af Wieds *Crocodilus sclerops****), der sikkert med Rette af Natterer henföres til Spix's *C. fissipes*, medens den i „Erpétologie générale“ paa een Gang citeres baade til dette Værks *Alligator sclerops* og til dets *A. cynocephalus*.

*) Anim. nov. s. spec. nov. Lac. &c. p. 4, Tab. 3.

**) Annalen d. Wiener Museums, 2 Bd., S. 321, T. XXII.

***) Beitr. z. Naturgesch. v. Brasilien, 1 Bd., S. 69. Abbild. z. Naturg. Bras. 12te Liefer.

Til de tidligere Beskrivelser og navnlig til Natterers fortræffelige Charakteristik af denne Art skulle vi her kun tilföie, at Hovedets Brede i Forhold til dets Længde kan vexle lidt selv hos ligestore Individer; fremdeles at den bueformige Tverkam mellem de forreste Öiekanter hos meget unge Individer jo vel i det Hele taget har en lignende Retning som hos den Voxne, men at dens midterste Stykke dog undertiden kan danne en noget fremspringende Udbugtning lige i Bunden af den Concaviteten fortil vendende Bue, som den hele Kam beskriver. Endelig at de tre Rækker Halsplader, som Natterer fremhæver som et af Skjælnemærkerne mellem denne Art og den ægte Schneiderske *A. sclerops* (der skal have 5 slige Rækker) unægtelig afgiver et godt Kjendetegn, forsaavidt som ikke noget af de 10 Exemplarer, som Reinhardt har hjembragt, frembyder flere end netop tre saadanne Rækker ret store, med höie Kjöle forsynede Beenplader, den ene bagved og tæt op til den anden, men at derimod undertiden den ene af Rækkerne kan forsvinde heelt eller deelviis, saa at der i slige Tilfælde kun findes 2 eller halvtredie Række.

Arten synes i de her omtalte Egne ikke at opnaae nogen betydelig Störrelse; det störste af de hjembragte Exemplarer er ikkun henimod 5 Fod langt, og Reinhardt har ikke selv truffet eller hört tale om noget, der synderligt overskred en Længde af 6 Fod. I en Hun paa halvfemte Fod, som blev fanget i den sidste Halvdeel af August (d. 23de), altsaa henimod Slutningen af den törre og kolde Aarstid, fandtes 36 Æg af Störrelse som en lille rund Blomme foruden en utallig Mængde andre, som bleve stedse mindre og mindre, indtil de tilsidst neppe havde et Sandskorns Störrelse. I en mindre, ikkun halvfjerde Fod lang Hun, som fangedes paa samme Aarstid, vare Æggestokkene kun halvanden Tomme lange og henved en halv Tomme brede og indeholdt lutter smaabitte Æg. De lagte Æg have en ru og hvas, temmelig glandslös, hvid Kalkskal, en langstrakt, næsten til det cylindriske sig nærmende Form, og en Diameter i den ene Ret-

ning af halvanden, i den anden af halvtredie til tre Tommers Længde.

Som det allerede tildeels kan sluttes af hvad ovenfor er meddeelt, ligge Alligatorerne i denne Deel af Brasilien ikke i Dvale i den törre Aarstid. Med Hensyn til Jacaréernes Föde fortjener det maaskee at anföres, at skjöndt de jo vistnok hovedsagelig nære sig af Fisk og Vandfugle og tildeels selv af Pattedyr, som, for at drikke, komme til Söernes og Indvandenes Bredder, udgjöre dog Vandinsekter og Larver, der leve i Vandet, en ikke ganske ringe Deel af deres Föde, og selv hos Jacaréer af tre til fire Fods Længde har Reinhardt fundet Maven fyldt med Levningerne af slige Dyr. Der foreligger saa faa Oplysninger om Alligatorernes og Krokodilernes Evne til (ligesom Fiirbenene og Gekkonerne) at reproducere större eller mindre Stykker af Halen, som paa en eller anden Maade ere gaaede tabt, at det bör bemærkes, at den ovenfor omtalte halvfemte Fod lange Hun fremböd et Exempel paa en slig Gjenvæxt. I en Længde af 6 til 7 Tommer var Halespidsens Hud ikke, som sædvanligt, afdeelt i ringformigt ordnede Plader, men gik glat som et sammenhængende Hylster hen over hele Overfladen; oventil var dette vel sammentrykt til en tynd og skarp Kam, men denne var ikke, som ellers, tandet eller takket. Det Stykke, som saaledes var voxet ud igjen, havde (ganske som Tilfældet er hos Fiirbenene under lignende Forhold) ikke opnaaet den oprindelige Halespidses fulde Længde, og paa den ene Side af det havde der dannet sig en stor Bugle, til hvilken der paa den modsatte Side svarede en Fordybning. Ved at eftersee Hvirvlerne i dette gjenudvoxede Stykke fandtes de at være unaturligt fortykkede, noget deforme, og næsten blot at bestaae af Brusk, i hvilken der kun havde dannet sig en ubetydelig Beenkjærne.

Da Prindsen af Wied fortæller, at han i Brasilien aldrig har hört tale om at fange Jacaréerne paa Fiskekroge, skjöndt han ikke betvivler, at det kunde lade sig gjöre, skulle vi kortelig omtale en Fangemaade, som ikke er ganske sjelden i de Egne,

hvorom Talen er her, og som ialfald er en Modification af en Fangst ved Hjælp af Kroge. Til Midten af en i begge Ender tilspidset 4 Tommer lang Pind af en haard og seig Træsort knytter man en lang og tynd, men stærk Snor, og en eller anden Madding, Indvolde af et Dyr, en lille Fugl eller a. desl. bindes derpaa paa en saadan Maade fast til Pinden, at den ganske skjuler den. Henimod Aften udkaster man nu dette Fangeapparat paa ganske lavt Vand af en til halvanden Fods Dybde, og fastbinder Snorens frie Ende enten ved et ved Bredden af Söen staaende Træ eller til en Pæl, som man til dette Öiemed rammer ned i Jorden. Naar en Jacaré i Löbet af Natten finder Maddingen og paa sædvanlig Viis i et Snap sluger den heelt ned i Maven, dreier Pinden sig naturligviis paa tvers, saasnart Dyret föler sig holdt fast af Snoren og bestræber sig for at slippe lös. Den tynde Snor finder med Lethed Plads i Mellemrummene mellem Tænderne og er derved nogenlunde sikkret for at bides over. Under Dyrets Bestræbelser for at blive den nedslugte forræderiske Lokkemad quit, borer Pinden sig kun saameget sikkrere ind i Mavens Vægge og holder saaledes Jacaréen fast til om Morgenen, naar de udlagte Snore eftersees. Reinhardt har oftere været Vidne til og selv anstillet den Slags Fangster; naar man om Morgenen trækker den endnu aldeles livskraftige Jacaré op paa Land, hvæser den stærkt, slaaer om sig med Halen og strammer Snoren, idet den kun modstræbende og overvældet af Smerten lader sig slæbe afsted, men det falder den aldrig ind at fare frem og forsöge paa at angribe den, der trækker afsted med den.

Endnu skulle vi kun tilföie et Par Ord i Anledning af en Yttring i Spix og Martius's Reise om den Sky, som andre Dyr og navnlig Fuglene skulle have for at tage Ophold ved de af Jacaréer befolkede Indvande. I en med meget levende Farver udmalet Skildring i dette Værk af tvende tæt ved San Francisco-floden liggende Smaasöer, af hvilke den ene var Samlingspladsen for en utallig og broget Fugleskare, medens der ikke

var en eneste Fugl at see ved Bredderne af den anden, hedder det nemlig, at Grunden til denne paafaldende Forskjel laae i, at den sidstnævnte Dam var Opholdsstedet for talrige Jacaréer og rovbegjærlige Piranhas (en *Pygocentrus*-Art), og at Frygten for disse holdt Fuglene borte*). Vi betvivle höiligen, at denne Forklaring træffer Sandheden. Af de mange med Jacaréer befolkede Smaasöer, som findes overalt i de af Reinhardt bereiste Egne, har ikke en eneste frembudt et saadant Stilhedens og Dödens Billede, som det Martius udmaler; men Ænder, Silkeænder, Rörhöner og Heirer have tvertimod stedse været at finde mellem Sivene og langs Bredden. R. har havt Leilighed til ved San Franciscofloden at see lignende langs Flodens Bredder liggende Smaasöer, som dem Spix og Martius skildre, og som i den Tid, i hvilken Flodens Vandstand er höiest, staae i Forbindelse med den, men afskjæres fra den, naar Vandet synker. Han besögte saaledes en slig Sö i Nærheden af Porto das Barreiras, som var bekjendt i Omegnen for den Mængde Jacaréer og Piranhaer, som den husede; men ikke destomindre vare dens Bredder og Overflade langtfra uden Fugleliv; vel fandtes der langtfra saadanne tallöse Skarer af Sump- og Vandfugle, som ved den ene af de Söer, hvilke de bayerske Reisende have skildret; men flere Heirearter, et Par Ibiser, en stor Stork og en Vibe (*Vanellus cayanensis*) vadede dog i Mængde om i det grunde Vand eller stode langs Söens sumpige Bred. Ved nærmere Overveielse vil det formeentligen ogsaa indsees, at den omtalte Forklaring ialfald ikke ret vel kan have nogen almindelig Gyldighed; thi Jacaréerne og Piranhaerne ere langtfra indskrænkede til enkelte Söer, men tvertimod almindelig udbredte i alle disse Egnes Indvande, og der vilde saa at sige ikke være noget Sted, hvor Fuglene kunde være i Sikkerhed for dem.

---

*) Spix & Martius, Reise in Brasilien, 2te Th. S. 530.

Efterskrift.

Ved særdeles velvillig Imödekommen af Hr. Prof. Peters i Berlin have vi kunnet undersöge et af Prof. A. Duméril bestemt Exemplar af *Leiuperus*-Slægtens typiske Art, *L. marmoratus*; vi have derved været istand til at erkjende, at Slægterne *Leiuperus* og *Pleurodema* (*Bibronii*) staae hinanden overmaade nær i deres hele Bygning og neppe ville kunne adskilles uden ved Hjælp af Ganetænderne, hvorfor det ogsaa tidligere er hændet, at en *Pleurodema Bibronii*, der manglede Ganetænderne, er bleven os tilsendt som en *Leiuperus*; selv den eiendommelige Kjertelknude paa hver Side af Bagkroppen, som udmærker Pleurodemerne, gjenfindes ganske hos *Leiuperus*'en, uagtet den ikke omtales i „Erpétologie générale". Trommehindens Tydelighed afgiver ikke nogen god Charakteer; den er tydelig nok paa den ene Side hos det foreliggende Exemplar, men aldeles ukjendelig paa den anden. Der findes 2 stærke fremspringende Hælknuder; Bagtæerne ere frie, men indfattede hver af en ganske smal Hudbræmme. Det viiste sig fremdeles, at *Gomphobates* vel kommer nær til *Leiuperus*, men dog adskiller sig fra denne ved en mindre Mund, ved Manglen af Lændeknuden og ved Papillen paa Tarsen, men at derimod vor *Leiuperus verrucosus* ved sit Habitus er aldeles forskjelligt fra de ægte Leiuperer. Medens disse minde om *Bombinator*-Gruppen, minder *L. verrucosus* snarere om Lövfröerne ved sit store Gab, brede Hoved og Forkrop, spinkle Bagkrop, tynde og spinkle Lemmer og navnlig forholdsviis lange Baglemmer. Vi nödes derfor til at opstille den som ny Slægt og foreslaae at kalde denne *Ischnocnema*, Arten altsaa *Ischnocnema verrucosa*.

Ved Prof. Peters' Godhed have vi ogsaa kunnet undersöge et Exemplar af en Padde, som i Berliner-Museet er opstillet som „*Crossodactylus Gaudichaudii?*" Hvis denne Bestemmelse, der rigtignok kun er givet med Tvivl, er rigtig, vil denne Form være meget forskjellig fra *Tarsopterus*; medens denne er et cystignathagtigt Dyr, er hiin en ægte Lövfrö. Hvad der har vakt Tvivl om Bestemmelsens Rigtighed er vel nærmest, at den i „Erpét. génér." angivne Tarsalmembran fattes, men denne kunde jo muligvis kun være en periodisk Udvikling. Det kan her ogsaa

være passende at gjöre opmærksom paa, at Prof. Peters*) for nylig har beskrevet en Lövfrö fra Ecuador, *Plectromantis Wagneri*, som med et Habitus omtrent som *Rana temporaria*, med Ganetænder, tydelig Trommehud og Parotider, frie Fingre og Tæer (de sidste dog med en svag Hudbræmme) forener Tilstedeværelsen af tydelige og brede, om end smaa Hefteskiver paa Tæerne — men ikke paa Fingrene — samt to kegledannede, haarde og spidse Torne paa Haandens indre Side. Denne Form synes saaledes i flere Træk at minde om *Tarsopterus*, fra hvilken den imidlertid er overmaade vel adskilt.

Fremdeles have vi havt Leilighed til at sammenligne *Hyla pustulosa* nob. med et Exemplar af *Hyla lichenosa* Gthr. fra Mexiko, som det kongelige Museum har tilkjöbt sig af Hr. Parzudaki i Paris. Det viser sig nu, at *H. lichenosa* har et fladere Hoved, en mindre Trommehud og en kortere Svömmehud, navnlig paa Forlemmerne, end *H. pustulosa*, saaledes som vi alt ovenfor efter Afbildninger og Beskrivelser have kunnet udtale, fremdeles, at Hudvorterne ere færre og större hos *H. lichenosa* og Baglemmerne meget kortere; endelig at Ganetandgrupperne hos *H. lichenosa* hver for sig ere længere end hos *H. pustulosa*, stöde sammen i Midtlinien og ikke danne nogen Vinkel med hinanden, men ligge paa det nærmeste i samme Tverlinie. Saavel deres Form som deres Stilling er altsaa ganske anderledes end hos den af os beskrevne Art.

Fortegnelsen over de til Brasiliens Kystfauna hörende Ögler kan endnu mere foröges med *Ameiva læta* Cope**) fra Omegnen af Rio Janeiro, hvis man tör antage det for afgjort, at dette er en sikker Art. Med Hensyn til de Variationer, som *Ameiva vulgaris* frembyder, henvise vi til vore Bemærkninger i det Foregaaende.

*) Monatsbericht d. Akad. d. Wissensch. 1862. (April).
**) Proceedings of the Academy of Natural Sciences of Philadelphia. 1862. (Febr.).

Rettelse.

S. 146 L. 19 f. o. *Cnemidophorus lacertoides* D. B. var læs: *Cnemidophorus Hygomi* n. sp.

Forklaring over Tavlerne.

Tab. III.

Fig. 1. *Odontophrynus cultripes* Rhdt. & Ltk., seet fra Siden, i naturlig Störrelse.
— 1 a. Det opspærrede Gab af Samme, i naturlig Störrelse.
— 1 b. Forfoden af Samme, seet fra Undersiden, i naturlig Störrelse.
— 1 c. Bagfoden af Samme, seet fra Undersiden, i naturlig Störrelse.

— 2. *Tarsopterus trachystomus* Rhdt. & Ltk., seet ovenfra, forstörret med $\frac{1}{4}$.
— 2 a. Samme, seet fra Bugsiden, samme Störrelse.

Tab. IV.

Fig. 3. *Gomphobates notatus* Rhdt. & Ltk., seet ovenfra, i naturlig Störrelse.
— 3 a. Forfoden af Samme, seet nedenfra, lidt forstörret.

— 4. *Gomphobates marmoratus* Rhdt. & Ltk., seet ovenfra, i naturlig Störrelse.
— 4 b. Forfoden af Samme, seet fra Undersiden, en halv Gang forstörret.
— 4 c. Bagfoden af Samme, seet fra Undersiden, en halv Gang forstörret.
— 4 a. Kroppen af Samme, seet fra Bugsiden, naturlig Störrelse.

— 5. *Hylella punctatissima* Rhdt. & Ltk., en halv Gang forstörret.
— 5 a. Det opspærrede Gab af Samme, en halv Gang forstörret.

Tab V.

Fig. 6. *Gymnophthalmus Maximiliani* Rhdt. & Ltk., forstörret med $\frac{1}{4}$.
— 6 a, b og c. Hovedet af Samme, seet ovenfra, nedenfra og fra Siden, 2 Gange forstörret.
— 6 d. Et Parti af Ryggen,
— 6 e. et Parti af Bugen med Analaabningen og dens nærmeste Omgivelser, og
— 6 f. et Stykke af Halen, ligeledes forstörrede.
— 6 g. Forfoden af Samme, ligeledes forstörret.

— 7. a og b. Hovedet og Forkroppen af *Perodactylus modestus* Rhdt. & Ltk. seet ovenfra og nedenfra, 2 Gange forstörret.
— 7 c. Hovedet af Samme, seet fra Siden, samme Forstörrelse.
— 7 d. En Forfod af Samme, seet ovenfra, 3 Gange forstörret.
— 7 e. Et Stykke af Bagryggen af Samme, 2 Gange forstörret.

— 8. Hovedet af *Tropidurus macrolepis* Rhdt. & Ltk., i naturlig Störrelse.

— 9. Hovedet af *Tropidurus Hygmoi* Rhdt. & Ltk , $\frac{1}{2}$ Gang forstörret.

Tab. VI.

Fig. 10. *Heterodactylus Lundii* Rhdt. & Ltk., forstörret med $\frac{1}{4}$.
— 10. a, b og c. Hovedet af Samme, seet ovenfra, nedenfra og fra Siden, forstörret 2 Gange.
— 10 d. Forfoden af Samme, seet nedenfra, forstörret.
— 10 e. Et Parti af Bugsiden, forstörret 2 Gange.
— 10 f. Et Parti af Halens Rygside, samme Forstörrelse.

— 11 a og b. Hovedet af *Heterodactylus imbricatus* Spix, forstörret 2 Gange.
— 11 c. Et Parti af Bugsiden af Samme } samme Forstörrelse.
— 11 d. Et Parti af Halens Rygside } samme Forstörrelse.
— 11 e. Forfoden af Samme, ligeledes forstörret.

Den fremspringende Knude, der kan antages at repræsentere det sidste Rudiment af Tommelfingeren, er her som i Fig. 10 d og 7 d mærket med *.

Videnskabelige Meddelelser

fra

den naturhistoriske Forening i Kjöbenhavn.

Andet Aarti.

1861. Udgivne af Selskabets Bestyrelse. **Nr. 16—18.**

I Anledning af Hr. Professor H. Kröyers Kritik af mine Bemærkninger om *Liparis lineatus.*

Af Dr. phil. *Chr. Lütken,*

Assistent ved Universitetets zoologiske Museum.*)

(Hertil Tab. VII. fig. 1).

(Meddeelt den 20de Juni 1862.)

I en i „naturhistorisk Tidsskrift" 3die Række 1ste Bind indrykket Afhandling. betitlet „nogle Bidrag til nordisk Ichthyologi", har Hr. Professor Dr. Kröyer, i den for denne Forfatters polemiske Udtalelser særegne Maneer, rettet et Angreb paa min lille Notits om *Liparis lineatus*, som nöder mig til nogle Modbemærkninger.

Prof. Kröyers Polemik kan væsenligen sammenfattes under to Hovedpunkter: deels fremförer han forskjellige Anker over den Maade, hvorpaa jeg har benyttet Litteraturen og navnligen omtalt

*) Ved at give denne Meddelelse Plads i denne Aargang af Foreningens Tidsskrift, skjöndt den först er forelagt for Foreningen i Aaret 1862, har Redactionen overtraadt en Regel, som den ellers pleier nöie at fölge, og skylder at angive Grunden til denne Afvigelse. Den Betragtning, som navnlig har gjort sig gjældende, har været den, at Dr. Lütkens Meddelelse væsentlig kun er et yderligere Tillæg til en i forrige Aargang af Foreningens Tidsskrift meddeelt Undersögelse, hvis Resultat netop nu er blevet bestridt i et andet Tidsskrift, og at Videnskaben synes at være bedst tjent med saavidt muligt samtidigt at sættes i Besiddelse af Alt, hvad der kan bidrage til at oplyse det foreliggende Stridspunkt; men Redactionen skal fremdeles ogsaa aabent bekjende, at den i Beskaffenheden af de i flere Retninger nærgaaende Beskyldninger, som Prof. Kröyer har fremfört mod Dr. Lütken, har seet en yderligere Grund til at aabne denne Sidste Leilighed til strax at vise disse Beskyldningers sande Værd. Redact.

de af hans egne Skrifter, som omhandle *Liparis*-Slægten, og deels söger han at mistænkeliggjöre Rigtigheden af de Resultater, hvortil jeg ad Undersögelsens Vei meente at være kommet. Det hele sammenfattes i den knusende Kjendelse, at jeg har gjort mig skyldig i „Overfladiskhed" og „Letfærdighed". Jeg skal gjöre Rede for hvert af hine to Punkter for sig, först den Maade, hvorpaa jeg har behandlet Literaturen og specielt Hr. Kröyers Arbeider, og derefter Sagens Realitet, den omtvistede Rigtighed af mine Resultater; jeg tröster mig til at vise, at kan der i Henseende til det förste Punkt bebreides mig Noget, vil det kun være en overdreven og ilde anvendt Skaansomhed mod Hr. Kr., og i Henseende til det andet Punkt, at intet af mine formentlige Resultater er bleven svækket eller omstödt af samme ærede Forfatter. Hvis nogle af de af Hr. Kr. tidligere begaaede Feil nu ved den af ham anvendte Procedure komme til at staae i et skarpere Lys, end jeg tidligere har troet det nödvendigt at sætte dem, er han selv alene Skyld deri.

Naar man, som Professor Kröyer, et langt Liv igjennem har gjort sig det til Vane at gjöre Udfald til Höire og Venstre, er det for saa vidt forklarligt nok, om man venter stundom ogsaa selv til Gjengjæld at blive Gjenstand for en ublid Medfart; men om jeg endog tager tilbörligt Hensyn til en slig Prædisposition til at see hadske Angreb, hvor Andre vel neppe vilde söge dem, kan jeg dog ikke andet end undre mig over, at han har opfattet min lille uskyldige Meddelelse som et Forsög paa först og fremmest at ville ham tillivs; og dog gaaer denne Forestilling kjendeligt nok gjennem hele hans 7 Sider lange Polemik. Lige saa lidt som det er faldet mig ind at ville lade ham „böde" for Andres Forglemmelser, eller at lade Andres Feil „komme over hans Hoved", har jeg tænkt paa at „tage ham i Skole" eller at „sætte ham paa Forundringsstolen", at beskylde ham for „beskjæmmende Uvidenhed" eller at „triumphere over ham". Det kan kun være en sygelig ophidset Sindsstemning, som lader Hr. Kröyer læse sig alt dette til i min Notits.

Hr. Kr. begynder med at „meddele Publikum", at jeg har stillet „det for Videnskaben allerede vundne" (angaaende Udbredelsen af *Liparis lineatus*) i et falsk Lys. — Jeg har nemlig anført to Værker, som give en Oversigt over Grönlands og den skandinaviske Halvöes Fiske, og i hvilke Arten (ogsaa efter Hr. Kr.s Mening) burde været optagen. Findes da *Liparis lineatus* opfört i nogen af dem eller overhoved i nogen Fortegnelse*) over disse Landes Fiske? Nei! men Hr. Kr. er saa opfyldt af den Tanke, at mine Bemærkninger skulle være et Angreb paa ham, at han troer det nödvendigt at vise Anken over Artens Udeladelse i Nilssons Skandinaviske Fauna og Reinhardts Fortegnelse over Grönlands Fiske**) fra sig over paa disse Forfattere og at nedlægge Indsigelse imod, at det „kommer over hans Hoved" og at han skal „böde derfor"! Har jeg da nogetsteds bebreidet Hr. Kr. noget i denne Retning? Har jeg ikke meget mere selv***) citeret Noten ** p. 284 i 2det Bind af anden Række af „Naturhistorisk Tidsskrift", hvor Artens Forekomst ved Grön-

*) At den findes omtalt i andre Bidrag til disse Landes Ichthyologi, er jo noget ganske andet og er af mig selv tilstrækkelig udhævet i meerbemeldte lille Afhandling.

**) S. 170 L. 9 fra oven; S. 171 L. 5 og samme Side Anm. * L. 11 fra oven. For at forebygge Misforstaaelse vil jeg dog endnu tilföie, at jeg ved den Maade, hvorpaa jeg har omtalt denne Arts Forbigaaelse i de to nævnte faunistiske Værker, ingenlunde har havt til Hensigt at rette nogen Bebreidelse enten mod Reinhardt eller mod Nilsson. At den förste har udeladt Arten af sin Fortegnelse over Grönlands Fiske, kan have sin Grund i, at han har overseet den lille Notice, der omhandler Fisken som grönlandsk, hvilket er meget undskyldeligt i Betragtning af den korte Tid, som var levnet Udarbeiderne af Fortegnelserne over den grönlandske Fauna; det kan ogsaa have sin Grund i Angivelsens Ubestemthed, der kunde være Motiv nok til ikke at optage Arten i den grönlandske Fauna. Snarere kunde man bebreide Nilsson, at Arten er forbigaaet i „Skandinavisk Fauna"; jeg söger Grunden dertil i en kjendelig og let forklarlig Ulyst hos denne Forfatter til at beskjæftige sig med de Kröyerske Arbeider, en Ulyst, som det naturligvis er Pligt at bekjæmpe, men som det dog ikke altid er lykkedes den ellers saa höitfortjente Forfatter at overvinde.

***) S. 170 Anm. * (in fine).

land er antydet? Og dog undseer Hr. Prof. Kr. sig ikke ved at „debitere", at jeg „ganske ignorerer den anförte Notice"! Hvad Navn skal man tillægge en Polemik, der tillader sig slige aabenbare Forvanskninger?*) Har jeg ikke selv netop ligeoverfor Nilssons Forbigaaelse af denne Form hævdet dens Berettigelse til at optages i den skandinaviske Fiskefauna just paa Grund af Hr. Kr.s Opdagelse af den ved Tromsö i Finmarken, og det ikke paa mindre end tre Steder i min lille Afhandling?!

Hr. Kr.s Polemik er saa fuld af Besynderligheder**), at jeg

---

*) Det er naturligviis en let Sag for Hr. Kr. at fremstille mig som den, der gaaer „letfærdigt" og „overfladiskt" tilværks, naar han selv opdigter det, hvorover han besværer sig! Det mildeste Udtryk for Hr. Kr.s Adfærd er, at han er saa uheldig at fægte mod Veirmöller, hvad enten Grunden til dette Uheld nu maatte være at söge i Mangel paa Evne til længere at kunne læse og tænke rigtigt, eller i Mangel paa Agtelse for Sandheden og i forsætlig Tilsidesættelse af denne for at komme en selvskabt Modstander tillivs. — Dette er iövrigt ikke det eneste Sted, hvor Hr. Kr. ligefrem tillader sig en Usandhed imod mig. Det betegnes nemlig fremdeles (S. 250) som en „Reticens" af mig, at jeg ikke har omtalt, at Kr. i Artiklen om „den almindelige Ringbug" i „Danmarks Fiske" kun med et Spörgsmaalstegn har henfört Yarrells *L. vulgaris* til *L. barbatus* Ekstr. Og nu læse man da, hvad der staaer hos mig S. 171 L. 10 f. n.: „I Synonymien er *L. vulgaris* Yarrell derimod kun anfört med et Spörgsmaalstegn". —!

**) Hr. Kr. kan ikke forstaae mit Udsagn: „der synes imidlertid ikke at foreligge nogen Kjendsgjerning, som med Sikkerhed taler for, at der ved Englands Kyster er fundet mere end eet Exemplar af en stribet Ringbug, nemlig det Donovanske." Jeg maa i den Anledning tillade mig det Spörgsmaal: Hvor er der da i den engelske ichthyologiske, faunistiske eller periodiske Litteratur indtil 1860 anfört et andet Exempel paa, at en saadan Fisk er fanget? Jeg kjender i det mindste intet saadant. At Yarrell skriver: „these markings are not constant" etc., beviser naturligvis aldeles ikke andet, end at der ved Englands Kyster forekommer en *Liparis* — som iövrigt intetsteds er beskrevet, det jeg veed af, og hvorom i Grunden Intet vides, uagtet den ofte findes omtalt, — som ikke har denne stribede Tegning. At Hr. Kr. ikke har kunnet capere dette, er virkelig ikke min Skyld; jeg har udtalt mig tilstrækkelig tydeligt derom.

En Oplysning har jeg imidlertid Hr. Kr. at takke for, nemlig hvad „Billingsgate" er. Hr. Kr. har her faaet en, som det synes kjærkommen Leilighed til atter engang at vise, hvor bevandret han er i Romanliteraturen. Jeg under ham gjerne denne „Triumph" og beklager kun

maa give Afkald paa at belyse dem alle. Ved et Par af dem skal jeg imidlertid dvæle lidt. Det hedder S. 248, at jeg „synes at tillægge Gmelin höi Rang som Kritiker ved Siden af Donovan" og, at det var mig „forbeholdt at tillægge D. Autoritet som Kritiker"! Enhver uhildet Læser vil see, at ingen af Delene i Virkeligheden falder mig til Last. Jeg har kun gjort opmærksom paa, at *Cyclopterus lineatus* er opfört i Gmelins System, og at den Gmelinske Art endog udtrykkelig nævnes af Donovan, fordi denne Omstændighed kunde og burde have henledt Hr. Kr.s Opmærksomhed paa den Lepechinske Form, — hvor liden Autoritet som Kritikere man end vil tillægge disse Mænd — hvis Hr. Kr. ellers havde benyttet dem ved denne Leilighed. Hr. Kr. vilde nemlig aldrig have givet sin Art Navnet *lineatus*, hvis han havde vidst, at en anden Art af den samme Slægt — denne Art være nu „dödfödt" eller ikke — allerede havde faaet dette Navn; og at han ikke har vidst dette, fremgaaer desuden uimodsigeligt af de Linier, hvormed han selv indleder sin Artikel om *Liparis lineatus**). I modsat Fald er Hr. Kr.s Fremgangsmaade aldeles uforklarlig. Han skulde vidst, at en *Liparis*-Form allerede tidligere var bleven benævnet *lineatus*, og dog benævne en efter hans egen Mening aldeles forskjellig Art med det samme Navn, uden med et eneste Ord at omtale hin ældre Art eller sine Grunde til at overföre Navnet fra denne til den af ham opdagede! Tro det hvem der vil! Saa slette Tanker har jeg i det mindste ikke hidtil havt om Hr. Kr.s „Samvittighedsfuldhed". Jeg seer ingen anden Udvei end at antage, at Hr. Kr., da han publicerede sin *Liparis lineatus*, ikke kjendte eller ikke erindrede (hvilket in casu er eensbetydende og i al Fald er hans Læsere uvedkommende) hverken Lepechins Beskri-

---

at hver Gang han saaledes i sin Polemik viser sin Belæsthed i denne Retning, giver han sine Læsere skjellig Grund til at önske, at han havde været lige saa godt inde i de foreliggende zoologiske Quæstioner som i Romanerne.

*) Naturh. Tidsskr. 2. R. 2. Bd. S. 284 L. 4—7.

velse og Afbildning af hans *Cyclopterus lineatus* eller Gmelins og Donovans sig dertil refererende Yttringer. Og denne „Uvidenhed" er i det mindste i mine Öine langt mindre „beskjæmmende" end den „Reticens", „Overfladiskhed" eller „Letfærdighed", som man maa tillægge Hr. Kr., hvis han vil fastholde sin Paastand, at han ikke har været „uvidende" derom, uagtet han har baaret sig ad aldeles som om han var det. — Han opkaster fremdeles det Spörgsmaal, hvorfor jeg ganske forbigaaer med Taushed den af Gmelin udtalte „for Sagen ikke uvigtige Tvivl" om den Lepechinske Arts Selvstændighed, „om af Uvidenhed eller af Forsæt"!. Jeg forstaaer unægtelig ikke denne Insinuation om Uvidenhed fra min Side med Hensyn til dette Punkt. Hvorledes skulde jeg kunne være uvidende derom i samme Aandedræt, som jeg netop gjör Gmelin gjældende som en Kilde, der kunde ledet Prof. Kröyer til Oplysning i Sagen? Men Hr. Prof. Kr.s Hensigt er vel ogsaa kun iforbigaaende at anbringe lidt af den megen Bitterhed, hvoraf han er opfyldt. Derimod har jeg rigtignok ikke, det tilstaaer jeg, tillagt Gmelins af Prof. Kr. anförte Ord nogen særdeles Vigtighed i kritisk Henseende, og det bliver saaledes ikke mig, men Hr. Kr., som „synes at tillægge Gmelin höi Rang som Kritiker". Hr. Kr. citerer endvidere et Sted hos Yarrell som Bevis for, at han ikke kunde være uvidende om Tilværelsen af en tidligere *Cyclopterus lineatus*, og han betegner ogsaa min foregivne Forbigaaelse af denne Omstændighed som en „Reticens"! Hvad det förste Punkt angaaer, da hjælper det ikke meget at forsöge at bevise, at man ikke kunde være uvidende om Noget, naar det er fuldstændig godtgjort, at man var det; og til det andet har jeg at svare, at jeg har selv (S. 171 Anm. * L. S) alluderet til dette Sted, om end i en anden Sammenhæng, og altsaa ikke lagt Skjul paa det; det er desuden tilladeligt at forudsætte, at Hr. Kr. vel kunde have læst det ombandlede Sted, men uden deraf at lade sig lede til yderligere Undersøgelser om, hvad denne *C. lineatus* vel kunde være. Hvorom Alting er — og Hr. Kr. maa for mig opfinde saa mange Forklaringer deraf som han

lyster — saa har Hr. Kr. ikke anstillet nogen saadan Efterforskning, han har ikke undersögt, hvor eller af hvem *Cyclopterus lineatus* var beskrevet, uagtet der var al mulig Anledning for ham til at gjöre det, og Alt hvad han stiller op for at maskere denne Sagens sande Sammenhæng, er kun jammerlige Udflugter, som det er Synd at spilde Tiden paa at belyse. Om en saadan Fremgangsmaade er det Modsatte af „Overfladiskhed" og „Letfærdighed", eller om den passende betegnes med disse Udtryk, skal jeg overlade til Andres Afgjörelse. — Jeg kunde ikke i min oftomtalte lille Afhandling undlade at beröre — hinc illæ lacrymæ! — de to svage Punkter i Prof. Kr.s tidligere Arbeider over *Liparis*-Slægten, nemlig deels den paafaldende Mangel paa Kritik, hvormed Artiklen i „Danmarks Fiske" er sammenlavet fornemmelig af Ekströms *L. barbatus* og Yarrells *L. vulgaris* *), deels den ikke mindre paafaldende Kjendsgjerning, at Hr. Kr. opstiller en *L. lineatus* uden med et eneste Ord at omtale, at en lignende Form allerede længe iforveien var opstillet under det samme Artsnavn. Jeg omtalte begge Dele saa skaansomt som muligt; om Andre nu maaskee, med Hr. Kr.s Alen i Haanden, ville bruge strengere Udtryk derom, deri er jeg uden Skyld.

Til de „löse Incriminationer", hvoraf Hr. Kr., for at bruge hans egen Terminologi, betjener sig, hörer ogsaa, at enhver stribet L. for mig er en *L. lineatus.* Ved blot at see hen til den S. 173 givne Oversigt over Arterne eller til Diagnosen (S. 174) vil man overtyde sig om det Usande deri. Jeg maa overhoved bede Læseren fastholde det Standpunkt, hvorpaa Sagen stod, da jeg nedskrev mine „Bemærkninger om *Liparis lineatus*". Jeg havde Valget mellem enten at ansee alle de nordiske stribede Liparider, der tillige stemte overeens i visse andre angivne

*) At Hr. Kr. vil paastaae, at det, der i denne Artikel er indkommet, men ikke i Virkeligheden vedkommer *Liparis barbatus*, „saa tydeligt og bestemt er betegnet som blot vedkommende den engelske Form, at al Forvirring eller Sammenblanden er næsten umulig", er temmelig dristigt, da Enhver ved at efterslaae Artiklen kan overbevise sig om det Modsatte.

Forhold, for saa vidt der om dem forelaa meer eller mindre fuldstændige Oplysninger, men Intet, som bestemt tydede paa en Artsforskjellighed, for indtil videre (ɔ: indtil det modsatte paa en eller anden Maade blev godtgjort eller gjort sandsynligt) at höre til een Art, der rigtignok vilde faae en stor geografisk Udbredelse, men dog ikke större eller anderledes end mange andre Arter; eller at antage Tilværelsen af en heel Række af særskilte Arter med en meget indskrænket, saa at sige lokal Forekomst, uden dog at være istand til at angive noget, der endog blot med et Skin af Sikkerhed kunde opfattes som Artsforskjelighed*). Jeg skal overlade Andre at afgjöre, hvilken af disse Anskuelser der var den meest berettigede og meest videnskabelige; jeg troede og troer fremdeles, at Den vilde udsætte sig for en alvorlig og velbegrundet Daddel, som af saa ufyldestgjörende Grunde vilde have opstillet en heel Række „dödfödte" Arter. Derimod skal jeg indrömme, at jeg kunde udtrykt mig med större Forsigtighed og Tilbageholdenhed angaaende de formeentlige Resultater af min Undersögelse, der ifölge Sagens Natur ikke kunde være udtömmende, og paa kröyersk Viis forskandset mig bagved en Mængde Reservationer; jeg tilstaaer fremdeles, at denne Fremgangsmaade er den klogeste, naar man har med Folk som Hr. Kr. at bestille. Om den derimod i andre Henseender er den rigtigste, er et andet Spörgsmaal. Hvor bekvem den nemlig end

*) Af Kröyers seneste Arbeide seer man, at *Liparis tunicatus* undertiden kan optræde med Striber; rigtignok har Kr. kun havt et eneste saadant Individ for sig, som oplyses at være det af den ældre Reinhardt i sin Tid undersögte. Det er meget at beklage, at der ikke meddeles nærmere Oplysning om dette stribede Exemplar. Vil man end troe Hr. Kr. paa hans Ord, at det ellers ikke er forskjelligt fra den typiske *L. tunicatus*, vil man end her skjænke ham de Beviser, som han med saa stor Strænghed afkræver Andre, saa kunde man dog med Billighed vente nogle Oplysninger om Individets Störrelse og om Stribningens nærmere Beskaffenhed, f. Ex. om den minder om, hvad der findes hos *L. lineatus* Kr., eller om Donovans „*unctuous lumpsucker*" eller maaskee ikke om nogen af dem o. s. v. Jeg har iövrigt intetsteds udtalt den Mening, at Reinhardts „stribede grönlandske *Liparis*" netop skulde være *L. lineatus* Kr. Hvad Hr. Kr. derom paadutter mig (S. 237), er igjen en Forvanskning af Sandheden, om frivillig eller ufrivillig, bliver hans Sag.

kan være for Forfatteren, er den ofte til stor Ulempe og Fortred for Videnskaben, fordi denne er bedre tjent med approximative og provisoriske Resultater end med slet ingen, og fordi de Kjendsgjerninger, som den skal benytte, ved hiin Fremgangsmaade indhylles i et Slör af Usikkerhed og söndersplittes ved en Hær af Spörgsmaalstegn, hvilke jeg i den Slags Tilfælde maa betragte som saameget overflödigere, som Enhver jo maa skrive og arbeide under den Forudsætning, at hans formeentlige Resultater og Udviklinger benyttes med den samme Varsomhed og Kritik, hvormed han selv anseer sig forpligtet til at benytte sine Forgængeres Arbeider. Havde Hr. Kr. indskrænket sig til at udtale, at den Synonymie og geografiske Udbredning, som jeg havde troet at kunne opstille for *Liparis lineatus* (Lep.), endnu ikke var tilstrækkelig dokumenteret ved fyldestgjörende Beviisligheder, i dette Ords strængeste Betydning, og derfor endnu for en Deel havde Charakteren af en Hypothese eller af en subjektiv Anskuelse, skulde jeg deri ikke have været meget uenig med ham; thi jeg har i det hele ikke tilsigtet at bevise Noget definitivt med Hensyn til *Liparis lineatus* i hiint Ords strængeste Betydning, men kun at vise, at en vis Art rimeligviis havde en vis Udbredning, for saa vidt man kunde slutte noget af de foreliggende Kjendsgjerninger, hvis ufuldstændige og mangelfulde Beskaffenhed jeg ikke har undladt selv at fremhæve. Tiden vil vise, om jeg har været heldig eller uheldig i den Sammenstilling, jeg har forsögt; men selv om det sidste skulde være Tilfældet, selv om jeg skulde have feilet i den Anskuelse, at den eiendommelige Stribning, som udmærker *L. lineatus* Kr., er et temmelig vigtigt Forhold, som nok kunde berettige til at sammenstille Former, mellem hvilke ingen positiv Forskjel af Betydning var iagttaget, hvem er da mindre berettiget til at bebreide mig dette end Hr. Kr. selv, der indleder sin Artikel om *L. lineatus* med de Ord: „denne lille *Liparis*-Art udmærker sig saa paafaldende ved sin usædvanlige Farve, at jeg ene ifölge denne aldeles ikke kan betænke mig paa at opstille den som

ny Art“! — Ord, som jeg, der maaskee har næret for megen Tillid til Professor Kröyers Blik og Erfaring i en ichthyologisk Materie, altid har tillagt en ikke ringe Vægt. Naturligvis er det ikke hermed min Hensigt at skyde Ansvaret fra mig over paa Hr. Kr., men kun at belyse den Grad af Conseqvens, som der er i Hr. Kr.s forskjellige Udtalelser om dette Punkt.

Prof. Kröyers Artikel indeholder deels en direkte, deels en indirekte Opfordring til at meddele nærmere Oplysninger om de Exemplarer, paa hvis Henförelse til *Liparis lineatus* jeg har troet at kunne stötte min Angivelse af denne Fisk som dansk og som islandsk. Jeg har allerede antydet, at det slet ikke laae i Planen for mine tidligere „Bemærkninger“ at levere en ved detaillerede Beskrivelser gjennemfört Beviisförelse for den af mig foreslaaede Sammenstilling af visse, deels beskrevne, deels ikke beskrevne *Liparis*-Former; thi deels forekom Materialet mig ikke tilstrækkeligt dertil*), og deels forelaae der dengang saa liden videnskabeligt bearbeidet Kundskab om *Liparis*-Arterne i Almindelighed, at en udförlig Bearbeidelse af det foreliggende Materiale i altfor höi Grad vilde savne sikkre Sammenligningspunkter. Min Hensigt var kun i al Korthed at levere en Fremstilling af de Resultater, hvortil jeg meente at være kommet, som kunde tjene til nogen Veiledning for dem af vore nordiske Faunister, for hvem der maatte tilbyde sig Leilighed til nærmere at belyse Spörgsmaalet. Jeg skal imidlertid ikke undlade at yde et lille Bidrag hertil, da Spörgsmaalet igjen er bragt paa Bane, men kan dog ikke tilbageholde den Bemærkning, at det neppe er tilladeligt, naar en Anden har afgivet en bestemt Erklæring om, at

---

*) For saa vidt der heri kunde synes at ligge en Modsigelse, bemærker jeg, at et enkelt Exemplar af et Dyr ofte kan være tilstrækkeligt til dets Bestemmelse, men ikke til at danne Grundlaget for en Beskrivelse, der skal have virkelig videnskabelig Betydning.

han ingen Grund har kunnet finde til at betvivle to Formers Identitet, fordi han ingen væsenlig Forskjel har kunnet opdage, da haanligt at sparke denne Erklæring til Side som en „intetsigende almindelig Talemaade", der savner al „solid Stötte", fordi der ingen Enkeltheder anföres, „som kunde bekræfte Foreningen", og at insinuere, at Vedkommende rimeligviis „ikke har underkastet" sit Dyr „en ordenlig Undersögelse, men ladet sig nöie med en lös Beskuelse", da det dog er den eneste tilladelige Fortolkning af hiin Erklæring, at alt Væsenligt, som i denne er uberört, er befundet at forholde sig som det hos *L. lineatus* Kr. fremstilles, for saa vidt naturligviis som Exemplarets Tilstand tillod at forvisse sig derom. — Da jeg senere har været saa heldig i Middelfart-Sund at erholde endnu et Exemplar af *Liparis lineatus*, af lidt over en Tommes Længde, er jeg imidlertid istand til med endnu större Styrke at erklære, at jeg ikke har den fjerneste Tvivl om, at den ved de danske Kyster forekommende og af mig fundne Art er den samme, som Kröyer fandt ved Tromsöe; derimod vil jeg ikke tjene Hr. Kr. i at meddele en detailleret Beskrivelse af den; deels anseer jeg mit Materiale for endnu at være for ringe dertil, deels anseer jeg det aldeles ikke for nödvendigt. Nogle Oplysninger skal jeg dog meddele, hvorved jeg fremdeles i Forbigaaende vil bemærke, at det er temmelig ubilligt, naar Hr. Kr. S. 246 fordrer, at jeg skulde gjort Rede for Tændernes Form hos min *Liparis lineatus*, naar han dengang ikke havde meddeelt andet om Tænderne hos sin, end at „de ere trefligede og stillede i regelmæssige Rækker", hvilket ifölge Slægtscharakteren (Danm. Fiske, 2. D. S. 518) gjælder om alle ægte Liparider; det er först nu, 1862, at der i den nye Diagnose af Arten optages en virkelig Artscharakteer hentet fra Tænderne! Jeg skal imidlertid oplyse, at ogsaa hos den danske *Liparis lineatus* ere Tandkronens 3 Flige afrundede og omtrent ligestore. Overhovedet er jeg — jeg gjentager det — ude af Stand til at paavise nogensomhelst Forskjel af Betydning mellem de to mig foreliggende danske Exemplarer

og Kröyers Beskrivelse og Afbildning af den finmarkske Form*). Finnernes Marmorering, som savnedes paa det förste (Hellebækske) Exemplar, findes vel udviklet paa det Middelfartske, saavel paa Ryg-, Gat- og Halefinnen som paa Brystfinnerne; tillige viser dette Exemplar, at Stribningen ikke altid er saa constant og regelmæssig, som man maaskee kunde troe; den kan f. Ex. lokalt afbrydes ved, at to Nabostriber löbe sammen og danne en aflang Ring, eller de kunne flyde sammen paa et Sted for paa et andet atter at adskilles o. s. v., og Fiskens to Sider forholde sig derfor ingenlunde aldeles eens i Henseende til Enkelthederne i Tegningen. Iövrigt finder jeg Dyrets Physionomi, Halefinnens Form, den Maade, hvorpaa de to andre uparrede Finner slutte sig til denne, Öinenes Störrelse og Beliggenhed, Næseborenes og Porernes Beskaffenhed og Beliggenhed paa Panden, Mundens Störrelse o. s. v. saa fuldstændigt stemmende med, hvad der berettes om *Liparis lineatus* Kr., at Artsidentiteten for mig er hævet over enhver Tvivl; om den vil være det for Hr. Kröyer, er en anden Sag, som imidlertid er mig temmelig ligegyldig, da jeg hverken har skrevet for at gjöre Hr. Kr. det tilpas eller utilpas, men kun i Sandhedens og Videnskabens Interesse.

Det i mine tidligere Bemærkninger omtalte islandske Exemplar (Tab. VII, fig. 1) har en Totallængde af 69mm.. Den störste Höide, som falder lidt bagved Gjællelaagets övre Spids og paa det Sted, hvor Rygfinnen begynder, er 14mm, altsaa 1/5 af Totallængden. Hovedets Længde er 17mm eller 1/4 af Totallængden; dets störste Brede, som tillige er Legemets störste Brede, er 17½mm, altsaa paa det nærmeste lig med Hovedets Længde. Öiets Tvermaal er c. 3mm, altsaa henved 1/6 af Hovedets Længde; dets Afstand fra Snudespidsen — for saa vidt der paa et saa rund- og butbovedet Dyr overhoved kan være Tale om Snudespids — er det doppelte heraf eller 6mm, og samme Störrelse

---

*) Om Skjællene see det fölgende (S. 264).

har Öinenes indbyrdes Afstand. Gattet ligger netop i den forreste Trediedeel af Totallængden, da dets Afstand fra Snudespidsen er 23^{mm}; Sugeskivens Tvermaal er 7^{mm} eller lig med Legemets halve störste Höide. Krop og Hoved, der hos det foreliggende Exemplar kun udgjöre Halvdelen af Totallængden, ere tykke og brede i Sammenligning med den stærkt sammentrykte Hale, Hovedet navnlig bredt, tykt, but og afrundet; fra Legemets höieste Punkt, der som anfört ligger lidt bagved Gjællelaagets fremspringende Lap, skraaner Pandefladen jevnt nedad fortil og gaaer saaledes over i den næsten lige afskaarne, lidt afrundede Snude, der rager ganske lidet ud over Underkjæben. En tyk blöd Hud beklæder Hovedet og hænger halvt ned over Overlæben; ogsaa selve Læberne ere dannede af en temmelig tyk Hud; inderst, nærmest ved Kjæberne, ligger en fiin Hudfold, der ligesom er takket i Kanten eller forsynet med Papiller. Mundspalten er ikke stor; Mundvigene ligge umiddelbart foran Öinenes Forrand. Foran og tildeels mellem Öinene sees 6 Porer, stillede parviis, de to bageste Par omtrent i samme Længdelinie, det forreste lidt nærmere Midtlinien; dette har kun en lav Hudrand, de to andre, men især det mellemste, en tydelig Rörform (de to forreste Par tydes af Kröyer som Næseborene, det bageste som henhörende til de saakaldte Kjertelporer); desuden sees der adskillige andre „Kjertelporer" paa de samme Steder i det væsenlige, hvor de af Kröyer beskrives at ligge hos *L. lineatus*; imidlertid har Exemplarets Tilstand ikke tilladt mig at overbevise mig om, at de alle ligge Par for Par netop saaledes, som det af den nævnte Forfatter er fremstillet; deres almindelige Anordning er ganske vist den samme. Gjællelaaget forlænger sig ovenover Brystfinnernes Rod som en fremspringende, trekantet, afrundet Lap. Brystfinnerne naae med deres Spids noget bagved Gattet og ere ligesom hos andre *Liparis*-Arter ved et Indsnit deelte i to Afsnit; i det nederste af disse ere Straalerne tildeels frie i Spidsen. Sugeskiven viser sig ikke absolut kredsrund, men dens Længde- og Tverdiameter vise dog ikke nogen ret kjendelig Forskjel; af Vorter

bærer den 14. Gat- og Rygfinnen ere lave; den sidstnævnte begynder netop i Linie med Sugeskivens Bagrand; begge fortsætte sig umiddelbart til Halefinnen, men Sammenhængen med denne er tydeligst for Gatfinnens Vedkommende. Halefinnen er smal og viser sig noget spids, naar den ikke foldes ud. Det Antal af Straaler, som jeg har talt — for dets absolute Rigtighed tör jeg dog ikke indestaae, da Straaletællingen her, som ofte i denne Slægt, er overmaade vanskelig — er:

Rygf. 36, Brystf. 33, Gatf. 30, Halef. 14(?).

Tænderne ere som sædvanligt stillede i regelmæssige Skraa-Rækker; de have tre butte afrundede Flige, af hvilke den midterste enten er noget större end de andre eller af Störrelse med dem; begge Forhold forekomme ved Siden af hinanden, selv i de indre Rækker, til hvilke man ene bör holde sig, da de ydre deels aftage stærkt i Henseende til Tændernes Störrelse, deels ere mindre charakteristisk og mindre regelmæssigt uddannede. Virkelige Skjæl har jeg været ude af Stand til at opdage; derimod har jeg iagttaget en Antydning til en Sidelinie, bestaaende i en noget uregelmæssig og ikke meget tæt Række af Porer langs med Kroppens Sider og et Stykke ud paa Halen; de ligge ovenover Midten af Kroppen og i Fortsættelsen af den af Pandens og Tindingens Porer antydede Linie.*) Farvetegningen vil man maaskee bedst opfatte af medfölgende Afbildning: hvad man strax seer er, at Striberne ere talrigere og tættere end hos den typiske *L. lineatus*, men seer man nærmere til, opdager man let, at der ogsaa her er 4 Sæt af saadanne Striber; vilde man tænke sig, at de 4 mörke, i Midten

*) En saadan Antydning til en Sidelinie er hidtil neppe fundet hos nogen anden *Liparis* (jfr. Kröyer, Danm. F. II. p. 519). For saa vidt man deraf vilde slutte, at den foreliggende islandske *Liparis* ikke kan være *L. lineatus* Kr., hos hvilken ingen Sidelinie er iagttaget, saa maa jeg dog dertil bemærke, at den muligviis kunde blive funden der endnu, om end ikke paa de hidtil undersögte Exemplarer. At den i al Fald maa være lettere at see paa et större Exemplar end paa smaa, kun tommelange, det er vel indlysende af sig selv.

lysere Baand hos den typiske *L. lineatus* rykkede hinanden nærmere og for en Deel klövede sig hver i to, som dog ikke overalt holdt sig fuldstændig adskilte, men hist og her endnu kunde löbe sammen paa en kortere Strækning, vilde man netop faae den samme Farvetegning som hos den foreliggende Fisk. Bugsiden af Hoved og Krop ere farvelöse, Ryg- og Gatfinnen marmorerede, Halefinnen har to Tverbaand, og Brystfinnen er ligeledes marmoreret i sin övre Deel. Jeg skal endnu tilföie, at over hele den farvede Deel af Huden er der ströet en stor Mængde brune Punkter, saavel over de lyse, som over de mörke Baand.

Det er om denne Fisk, som jeg nu har beskrevet, at jeg har troet at kunne udtale, at jeg ikke har kunnet finde nogen gyldig Grund til at ansee den for andet end en *Liparis lineatus* Kr.; den kan, om man vil, opföres som *var. major multistriata* af denne, men det var ogsaa m u l i g t, at ligesom dens Farvetegning b i l l e d l i g t kan opfattes som opstaaet ved en Klövning af Striberne hos *var. minor paucistriata*, saaledes udviklede den sig maaskee i Virkeligheden ogsaa af dennes *), altsom Dyret blev ældre; og det er denne Tanke, som jeg i min tidligere Afhandling har antydet ganske kort. Hvad der bestyrkede mig i den, var deels Exem-

---

*) Hr. Kr. indseer ikke „hvorledes et enkelt Exemplar af et eller andet Dyr, som besidder en vis Tegning, med tilstrækkelig Tydelighed kan vise, paa hvad Maade denne Tegning er opstaaet.“ Jeg bemærker dertil, at ethvert Dyr har jo dog to Sider, og ved at sammenligne dem kunde det da t æ n k e s, at man fik noget ud; i det foreliggende Tilfælde, hvor det samme Element (Striben) gjentager sig flere Gange, vil det ved at sammenligne dettes forskjellige Maade at træde op paa, otte forskjellige Gange, altid være m u l i g t, at der kunde findes en Traad til dets Genesis, ligesom naar man har 8 Exemplarer af et Dyr og deraf bedömmer dets Formforandringer, forudsat at disse 8 Exemplarer ikke netop ere lige udviklede, og det behöve de 8 Striber ingenlunde at være. Dette blot for at vise, at d e r k a n s l u t t e s N o g e t ad denne Vei; et andet Spörgsmaal er, om dette Noget derved bliver til en „uimodsigelig Kjendsgjerning“, hvilket rigtignok ingenlunde har været min Mening.

plarets Störrelse, deels Donovans *Cyclopterus liparis*.*) Hos denne Forfatter finder man nemlig afbildet en mangestribet *Liparis*, hvis Störrelse, hvis man antager, at den underste Figur fremstiller Dyret i naturlig Störrelse, omtrent er som vort islandske Exemplars, og som i mange væsenlige Punkter frembyder Lighed med dette; rigtignok er der stor Forskjel i Stribningens Charakteer. Men kan man ikke nok antage, at Donovan, der som Hr. Kr. til Overflod har oplyst, var Maler, ikke egenlig Naturforsker, ikke har opfattet Stribningen tilstrækkelig nöiagtigt og kun skizzeret den ganske let? — Sagen stod saaledes for mig: den foreliggende islandske Fisk turde jeg ikke erklære for forskjellig fra *Cyclopterus liparis* Donov. (*Liparis vulgaris* Yarrell p. p.), men heller ikke for forskjellig fra *Liparis lineatus* Kr. Det Resultat, hvortil jeg maatte komme, var da, at disse to Former muligviis kun udgjorde een Art, og skjöndt jeg fremdeles anseer dette Resultat for det sandsynligst rigtige og for det eneste, der kan före os ud af denne Labyrinth af stribede Liparider, indrömmer jeg naturligviis Muligheden af, at en Undersögelse af Donovans Originalexemplar, hvis dette existerer, eller af lignende engelske Exemplarer kunde give et andet Resultat.

Hvad endelig Lepechins *Cyclopterus lineatus* angaaer, da er jeg endnu fremdeles af den aldeles bestemte Mening, at der ingen Grund er til i den at see en anden Art end den, som Kröyer har beskrevet som *Liparis lineatus*, og jeg vil endog „med störste Frimodighed“ udtale som min Anskuelse, at de fleste Zoologer, der med nogen Erfaring i den Slags Sager og

*) Yarrells Afbildning, som man vel fornemmelig har holdt sig til, naar man har paaberaabt sig den „Yarrellske *Liparis vulgaris*“, synes at være en emenderet Copi af Donovans eller i al Fald at være bleven betydelig paavirket af denne; af hans Text fremgaaer det ikke, at han har havt en med den meddeelte Afbildning stemmende Form for sig, ja neppe nok, at han overhovedet har udkastet sin Beskrivelse efter foreliggende Individer. Straaleantallet er saaledes det hos Donovan angivne. Yarrells hele Artikel maa overhovedet benyttes med langt större Varsomhed, end man hidtil synes at have anseet for nödvendig.

uden iforveien at være indtagne for den ene eller den anden Mening ville undersöge Sagen for at danne sig en selvstændig Anskuelse om den, ville komme til det samme Resultat som jeg. For at begrunde denne min Anskuelse, — hvad jeg virkelig ikke tidligere har anseet for nödvendigt — nödes jeg imidlertid til at gjennemgaae Stykke for Stykke, hvad Hr. Kr. har udhævet af Lepechins Opgivelser, som „uovereensstemmende“ og givende „Anledning til Tvivl“. Jeg skal imidlertid i denne Dröftelse hovedsageligen holde mig til Prof. Kr's Beskrivelse og Afbildning af hans *L. lineatus* og udelade, hvad der fra de andre mig foreliggende Exemplarer, som efter min Mening höre til den samme Art, kunde tjene til at belyse Spörgsmaalet. Förste Farven; man overbeviser sig let om, at Systemet for Farvetegningen, om jeg saa tör udtrykke mig, er det samme hos den Lepechinske og hos den Kröyerske Art; det er naturligvis aldeles ligegyldigt, om de beskrives som brune med hvide Striber eller som tegnede med afvexlende hvide og brune Striber; Lepechin omtaler rigtignok kun tre Par lyse Striber, medens Kröyer har fem; men dels viser hans Figur 2 tydeligt nok en fjerde under den nederste mörke Stribe, deels kan man virkelig ikke vente, at Tegningen indenfor Arten skal være saa konstant, at ikke hos et Exemplar det överste Par af de mörke Baand kunde rykke saa tæt op til Rygfinnen og saa tæt sammen paa Hovedet, at den hvide Midtstribe blev utydelig og derfor kunde undgaae Lepechins Opmærksomhed*) eller maaskee aldeles forsvandt, hvis man absolut vil forudsætte, at Beskriveren har opfattet alle Forhold hos det ham foreliggende Dyr aldeles rigtigt, en Forudsætning, som rigtignok efter min Mening ikke er ganske tilladelig. Jeg undrer mig i det mindste mere over, at den nævnte Forfatter, for næsten hundrede Aar siden, har kunnet undersöge og beskrive sit Dyr saa godt, som han har, end at der er enkelte Punkter, hvorom man maa sige: her har

*) Iövrigt synes den endogsaa at være antydet paa Lepechins Fig. 2 paa Hovedet.

Lepechin ikke seet rigtigt.*) Hr. Kr. synes at lægge en vis Vægt paa, at de mörke Baand hos hans Art netop ere blaae; hos Lepechins vare de „castaniebrune“, hos dem jeg har seet levende, opfattede jeg dem som violette, ihvorvel jeg skal indrömme, at Farven dog muligvis, saavidt jeg nu erindrer det, faldt noget i det brune — det beroer ofte paa et meget usikkert Skjön, om man opfatter saadanne Nuancer aldeles rigtigt. Dertil kommer endelig, at Farven, efter Hr. Kr.s egen Angivelse, ved Opbevaring i Spiritus kan forvandles til „rödbruun.“ Vil nu nogen virkelig troe, at der i disse Nuancer er udtrykt en Artsforskjel? — „Öinenes Iris lyseblaa, Pupillen hvid“ modsættes: „Öiets Pupille sorteblaa, omgivet af en smal orangeröd Ring; Hornhinden sölvfarvet, lidt sværtet med Sort.“ Förend man slutter noget heraf, skulde man dog være paa det Rene med, om det er de samme Dele, der af begge Forfattere benævnes eens; men derom kunde der være god Grund til at tvivle, og den formeentlige Uovereensstemmelse kunde let oplöse sig i det Modsatte. At Lepechins Art virkelig skulde have havt en „hvid Pupille,“ det klinger i det mindste höist forunderligt; det er selvfölgelig den gjennemskinnende, efter Döden mælkehvide Lindse, der har givet Anledning til at opfatte Pupillen som hvid! Sagen er, at Kröyers Beskrivelse er efter det levende, Lepechins efter det döde Dyr. Jeg skal imidlertid ikke opholde mig videre ved dette Punkt, som dog Alle ville indrömme ikke har nogen særdeles Vigtighed, men slutte disse Bemærkninger om Farven med den Tilstaaelse, at det skulde höiligen undre mig, om Nogen vilde see en antagelig Grund til at formode en Artsforskjellighed i, hvad Lepechin og Kröyer anföre derom. Af meget lignende eller endog aldeles overeensstemmende Forhold

*) Som f. Ex. naar han kun angiver 1 Gjællehudstraale, hvilken Omstændighed det höilig forunder mig, at Hr. Kr. ikke med den ham egne Skarpsindighed i Kritiken har taget til Indtægt for at vise, at Lepechins *Cyclopterus lineatus* umuligt kunde være hans *Liparis lineatus*. Har Hr. Kr. maaskee havt en Fölelse af, at det vilde dog være for grovt, og at Læseren isaafald altfor let vilde mærke, hvor huul hans Beviisförelse er?

kunne opfattes paa en lidt forskjellig Maade og beskrives med tilsyneladende forskjellige Udtryk, derom skulde det synes overflödigt at belære Hr. Kröyer.

„Tænderne i hver Kjæbe stillede i 2 Rækker, spidse"! Troer da Hr. Kr. virkelig, at denne Lepechins Beskrivelse kan være rigtig, han, som selv charakteriserer *Liparis*-Slægtens Tandforhold saaledes: „mange, smaa men stærke, trefligede Tænder, stillede i Rækker" o. s. v. (Danmarks Fiske l. c.), og som selv skriver i Anledning af *L. barbatus*: „Bloch anförer kun om Tænderne, at de ere smaa og spidse, hvorimod Yarrell og Ekström ere enige i tillige at beskrive dem som krumme. Jeg mener, at disse Angivelser blot beroe paa en ufuldstændig Undersögelse,*) og at nærværende Art (saaledes som Forholdet er med tre andre, af mig undersögte, Arter) har Tænder med trefligede Kroner. Var dette ikke Tilfældet" o. s. v. (l. c. S. 535)?! Og nu Straaleantallet: det er

hos Lepechins Art D. 36, P. 26. A. 28**), C. 13?***)
hos Kröyers — D. 34, P. 34. A. 31, C. 13.

Den eneste Differents, der her kan have nogen Vægt, er Antallet af Brystfinnestraalerne; naar Hr. Kr. imidlertid ikke gjör sig nogen Betænkelighed ved at sammenstille som een Art Blochs *Cyclopterus liparis*, der har 34 Brystfinnestraaler, og Ekströms *Liparis barbatus*, som kun har 28 (Danm. Fiske S. 534), saa synes mig, at han ogsaa maatte kunne forsvare Foreningen af Lepechins, der har 26, med sin egen, der har 34, og derom sige, som han för har sagt: „Afvigelserne i Straaleantallet . . . ere derimod neppe af sönderlig Vægt hos en Fisk, hvor Tællingen er saa vanskelig at udföre med Nöiagtighed"! (Danm. Fiske

*) De udhævede Ord ere udhævede af mig.

**) Kröyer skriver urigtigen 22! Var jeg kommen for Skade og havde skrevet 22 for 28, hvilket Væsen vilde Hr. Kr. da ikke have gjort deraf? Forsætligt Bedrageri vilde da være den lemfældigste Anklage, der var bleven udslynget imod mig!

***) Stedet er ikke tydeligt hos Lepechin (cauda minima, radiis 5 et 8, mediis longioribus)

l. c.) Eller er et saadant Raisonnement maaskee kun gyldigt, naar det fremföres af Hr. Kröyer, men ikke, naar det er en Anden, som vover at gjöre det gjældende?

„Endnu kan tilföies“ siger Hr. Kr., „at Hovedets hos min *L. lineatus* saa talrige, tildeels rördannede Kjertelaabninger hverken omtales i Lepechins Beskrivelse eller udtrykkes i hans Afbildning, og derfor sandsynligvis enten have manglet eller have været svagere udviklede hos den af ham undersögte Fisk“. Men hvad andet end disse selvsamme Kjertelaabninger skulde det vel være, som Lepechin omtaler med disse Ord: „utrumque labrum obsitum est verrucis cutaneis parvis, quæ per opercula branchiarum continuantur?“ Den större Deel af dem har Lepechin altsaa seet, og hvis han har overseet de andre, kan dette vel baade undskyldes og forklares, mindre vel derimod, at Hr. Kr. ikke har kunnet eller villet fatte, hvad der skal forstaaes ved Læbernes „Hudvorter“. — „Ryg og Galborfinnen ganske sammensmeltede med den tilspidsede Halefinne“ hedder det fremdeles. Af Beskrivelsen kan dette egenlig ikke udledes; det hedder der kun, at de sidste Ryg- og Gatfinnestraaler „confunduntur“ eller „conjunguntur“ med Halefinnen, og dette er dog noget andet end en fuldstændig Sammensmeltning. Vil man holde sig til Figuren alene, da vil man vistnok af den faae det Indtryk, at Fisken har havt en spids Hale ɔ: en saadan, hvor de tre uparrede Finner löbe aldeles i hverandre og ud i en Spids, og hvor en egenlig Halefinne altsaa ikke kan udpeges som en bestemt begrændset Deel af den collective, uparrede Finnebræmme. Men en saadan Haleform findes, saavidt man hidtil veed, ikke hos nogen *Liparis*, og jeg tillader mig aldeles bestemt at betvivle, at den kan findes hos den Art, som Lepechin havde for sig; hvad der derom siges i Beskrivelsen, er slet ikke andet end, hvad der meget godt stemmer med Kröyers Afbildning af hans *Liparis lineatus*, og den eneste rimelige Forklaring er, at Tegneren eller Kobberstikkeren her har begaaet en Feil. Indtil man opdager en arktisk *Liparis*, som i Henseende til Haleformen stem-

mer med Afbildningen i „Acta Petropolitana", vil jeg paastaae, at denne aldeles ikke kan antages at være rigtig, og at, naar Hr. Kr. mener at kunne affærdige min Opfattelse med at erklære, „at et Blik paa Formen af [Hovedet og] Halen er tilstrækkeligt til at skjelne" de to omhandlede Former, saa giver han netop derved selv et Exempel paa en utilgivelig „letfærdig" og „overfladisk" Kritik eller tillader sig et lille Forsög paa at sætte Læseren Blaar i Öinene. Vil Hr. Kr. virkelig tillægge Haleformen og Tandforholdene, saaledes som hin afbildes og disse beskrives hos Lepechin, saamegen Vægt, at han tör bruge dem til at motivere en Artsforskjellighed, saa maatte han conseqvent „ifölge de ved Cuvier i Ichthyologien begrundede Regler" ansee dem for at tilhöre forskjellige Slægter! Hvorfor gjör han da ikke det? Saa var der dog Methode i Galskaben, og saa kunde Hr. Kr. ogsaa finde en fortræffelig Undskyldning — bedre ialfald end nogen af dem han har brugt — for at han tidligere hverken har sammenholdt sin *Liparis lineatus* med Lepechins *Cyclopterus lineatus* eller fundet sig foranlediget til at forandre sit Artsnavn, hvad han jo burde, naar han kun ansaae de omhandlede Former for artsforskjellige*), men ikke for slægtsforskjellige.

Med de andre af Hr. Kr. udhævede formeentlige Forskjelligheder er det ikke stort bedre bevendt, men jeg vil dog ikke undlade at omtale dem. Der er nu for det förste Hovedets Form, der beskrives som „plagioplateum corpore paullo latius" (de övrige Udtryk: „declive ad mandibulas rotundatum, obtusum" passe meget godt paa Kröyers *L. lineatus*), medens det hos *L. lineatus* Kr. beskrives som „tykt, dog tillige sammentrykket og noget höit, tiltagende noget i Brede i Retningen bagud;

*) Selv om Hr. Kr. nok saa meget anseer Lepechins Art for „dödfödt", var han naturligviis ikke berettiget til at anvende Artsnavnet paa en (formeentlig) forskjellig Art, med mindre han antog denne for at höre til en anden Slægt; men at dette ikke er Hr. Kr.'s Mening tör man vel udlede af hans Yttring: „om Lepechins *Cycl. lineatus* falder sammen med *Liparis vulgaris* Auct., indlader jeg mig derimod slet ikke paa at afgjöre".

den störste Höide og störste Brede omtrent ligestore" o. s. v. Man faaer heraf unægtelig det Indtryk, at Lepechins Form har havt (eller er bleven opfattet at have) et noget mere nedtrykt Hoved end Kröyers; men kan en slig Forskjellighed vække Forundring hos disse smaa og blöde, jeg kunde fristes til at sige molluskoide Dyr? Det er ialfald aldeles vilkaarligt, naar Hr. Kr. fortæller, at ifölge „Afbildningen Tab. V, fig. 2, er Hovedet af betydelig större Brede end Höide"; thi Lepechins Afbildning viser Dyret halvt fra oven, halvt fra Siden, og paa den der kan altsaa ingen Udmaaling finde Sted af Hovedets Dimensioner. — „Gabet stort"; ja det hedder i Texten: „rictus amplus", men dette er sagt aldeles uden nærmere Betegnelse, og „stort" og „smaat" ere som bekjendt relative Begreber; Afbildningen taler ialfald ikke for, at Gabet har været större end hos *L. lineatus* Kr. — Og nu endelig „Sugeskiven"; dens Tvermaal er efter Texten „neppe $\frac{1}{12}$ af Totallængden", men efter Figuren c. $\frac{1}{10}$, medens den paa Kröyers Figur (pl. XIII fig. 26) er c. $\frac{1}{4}$ af Totallængden. Skal man virkelig tillægge dette Forhold nogen Beviiskraft for Artsforskjellighed? Varierer da Sugeskiven slet ikke i Störrelse efter Individets Conservationstilstand, dets Slaphed eller den Grad af Sammentrækning, som Huden er bleven underkastet i Opbevaringsvædsken? og er der da slet ingen Mulighed for, at Lepechin kunde have seet eller maalt feil, at f. Ex. en Deel af den tynde Skiverand kunde være undgaaet hans Opmærksomhed? Hvad endelig „Skjællene" angaaer, da maa jeg tilstaae, at jeg ikke er ganske overbeviist om deres Tilstedeværelse hos *Liparis lineatus* Kr., og det forekommer mig, at Hr. Kr. heller ikke er det.*) I al Fald synes det mig absurd at lægge Vægt paa

---

*) Hr. Kr. „troer med Bestemthed at have overtydet sig om", at Huden er skjældækket; med andre Ord: Hr Kr. er ikke ganske vis paa, at de virkelig findes! De omtales heller ikke i nogen af de to Diagnoser, som Hr. Kr. har givet af *L. lineatus*, hvilket de dog fortjente, hvis de vare rigtig paalidelige, ei heller omtales det i Diagnosen for *Liparis*-Slægten (Danm. Fiske l. c.), at de kunne findes; tvertimod det hedder: „det blöde, slimede og glatte Legemet savner baade Beenknuder og Skjæl". Men

at Lepechin ikke har seet dem, da de, selv om de virkelig findes hos den Kröyerske Form, maae være meget vanskelige at opdage og at erkjende som saadanne.

Der er saaledes i Virkeligheden ikke en eneste holdbar Grund, hvorpaa Hr. Kr. kan stötte sin formeentligen saa grundmurede Anskuelse om *Cyclopterus lineatus* Lepechin; den hele efter Forfatterens eget Sigende saa „samvittighedsfuldt" opförte Bygning falder sammen som et Korthuus, saasnart man rörer ved den! Om man möder med een eller med ti uholdbare Grunde, er jo ligegyldigt; Sagen bliver ikke bedre for det, og den Slags Beviismidler ikke stærkere, fordi man binder dem sammen i et Knippe og kyler Modstanderen dem i Ansigtet; kun paa den tilfældige Tilskuer kan denne Fægtemaade maaskee gjöre sin Virkning, og paa dem synes Hr. Kr.'s Artikel ogsaa at være mere beregnet end paa det videnskabelige Forum, til hvis Paakjendelse Spörgsmaalet vil hjemfalde.

Det vil forhaabentlig nu være temmelig klart, af hvad Beskaffenhed den Kröyerske Polemik er; imidlertid vil det vistnok være Hr. Kr. en meget let Sag at replicere med saamange Artikler, som det skal være, af ligesaa grundigt Indhold som den her omtalte Kritik i „Naturhistorisk Tidskrifts" 3 Række, og jeg betvivler ikke, at han jo nok fremdeles der vil kunne finde Plads for en saa værdig og saa vel anbragt Polemik, der i al Fald har den negative Fortjeneste at vise Adepterne i Videnskaben, hvordan man ikke skal kritisere.

---

maaskee kjendte Hr. Kr. dengang ikke de formeentlige Skjæl hos *L. lineatus*, hvis Beskrivelse er udkommet et Par Aar efter? Det er muligt, men det bliver dog mindre sandsynligt, naar man seer, (l. c. p. 535), at han alt dengang kjendte 3 andre af ham undersögte Arter med trefligede Tænder, thi dette kan dog vel kun gjælde de 3 Arter: *L. Montagui*, *Fabricii* og *lineatus*, (af hvilke den sidstnævnte desuden er opdaget allerede i 1838), eftersom *L. tunicatus* endnu senere (N. T. 2 R. 2 Bd. S. 274) formodedes at være identisk med *L. Fabricii*. Naturligviis overseer jeg ikke, at de formentlige Skjæl ere afbildede (l. c. pl. XIII fig. 2 g), men det jeg indtil videre tillader mig at betvivle, og hvorom Hr. Kr. ogsaa selv synes mig at nære nogen Tvivl, er at det virkelig er Skjæl.

Skulde Hr. Kr. have Lyst til at fortsætte Forestillingen, — og Hr. Kr. maa tilgive, at jeg i hans hele Optræden ved denne Leilighed kun kan see en for „et æret zoologisk Publikum“ beregnet Komedie, — betvivler jeg imidlertid meget, at jeg kan have den Fornöielse oftere at deeltage i den; jeg har bedre Ting at tage mig for og „Videnskabelige Meddelelser“ bedre Brug for sine Spalter end til Gjendrivelser af Kröyerske Forvanskninger og Spidsfindigheder.

Mindre Meddelelser fra Kjöbenhavns Universitets zoologiske Museum

ved

Prof. *Japetus Steenstrup*, og Dr. *Chr. Lütken*,
Bestyrer af Assistent ved
Universitetets zoologiske Museum.

---

1. Om **Thalassina anomala** (Herbst).
(Hertil Tab. VII. figg. 2 A—E.).

(Meddeelt d. 18de Dec. 1861.)

Hr. Kammerjunker, Premierlieutenant F. v. Hedemann, for Tiden Overbestyrer af Minerne paa Öen Billiton i Sundastrædet, en Mand, der forener Iver for Naturforskning med varm Interesse for Fædrelandets Samlinger, og hvem Universitetsmuseet allerede i flere Aar har kunnet regne iblandt sine særlige Velyndere, har til forskjellige Tider indsendt Samlinger af höiere og lavere Dyr fra Sundaöerne, navnlig fra Java og Billiton. Disse Indsamlinger have havt saameget större Betydning for Museet, som Indien og de indiske Öer i det Hele taget höre til de i danske Museer svagest og ufuldstændigst repræsenterede Lande, saa at vi have kunnet glæde os ved ad denne Vei at erholde mangen vigtig Typ, som för aldeles manglede i de herværende Samlinger. Uden her at dvæle nærmere ved de enkelte Arter, som have været nye for Museet, og hvoraf mangen en turde ved nærmere Undersögelse ogsaa vise sig ny for Videnskaben, (saaledes navnlig blandt de sendte Krybdyr og Ferskvandsfisk), skulle vi som Exempel paa de vig-

tigere Forögelser, Museet ved Hr. Kammerjunkerens Velvillie har erholdt, her blot nævne: Halvaben *Tarsius spectrum* (Pall.), hvoraf tvende særdeles smukke og i Spiritus opbevarede Individer, en Han og en Hun, indsendtes i 1859, tvende fuldstændige og meget smukke Tigercranier, modtagne i 1860. den meget interessante Edderkopslægt: *Callommata*, en mærkelig Ferskvandsnemertine, flere Rækker af Udviklingsformer. oplysende forskjellige Insekters Forvandlingshistorie, med mere.

I en af disse Sendinger, modtagen i 1861, var der ogsaa fem Exemplarer af forskjellig Störrelse af den for c. 60 Aar siden af Herbst*) beskrevne og afbildede, men endnu, som det synes, i Europas Museer sjeldne *Cancer anomalus*, paa hvilken Latreille siden opstillede sin Slægt: *Thalassina*. Herbst vidste ikke, hvor hans Exemplar havde hjemme, og da man senere har troet at kunne henföre den af ham givne Fremstilling til en ved Chiles Kyster levende Art, troe vi udtrykkelig at burde fæste Naturforskernes Opmærksomhed paa det Beviis for dens Forekomst i Sunda-Archipelaget, som ved Kammerjunker Hedemanns Sending er givet. Det synes iövrigt lidet rimeligt, at det skulde være den samme Art, som lever baade ved Sunda-Öerne og ved Chile; og vi ere derfor tilböielige til at troe, at man med Urette har forenet to meget nærstaaende Former til een Art.

Der synes ikke at være Grund til at betvivle, at Herbst har havt den samme Art for sig som vi; sammenlignes hans Afbildning og Beskrivelse med det störste af de foreliggende Exemplarer, der er henved 6" langt og er en Han, medens Herbst's var henved 9" langt og rimeligviis har været en Hun, vil man finde, at Beskrivelsen passer godt, naar man seer bort fra nogle mangelfulde Udtryk; Afbildningen er ret god, skjöndt lidt raa eller skizzeagtig; mindst heldig er Frem-

*) J. F. W. Herbst. Versuch einer Naturgeschichte der Krabben und Krebse, dritter Band. 4tes Hefte, 1804. S. 45. Tab. 62.

stillingen af tredie Fodpar og af den sidste Halering. De ydre Fölehorn ere aldeles udeladte. Formodentlig er Afbildningen udfört efter et törret og ved Præparationen noget misdannet Exemplar, og baade Kroppen og Halen derfor fremstillede som altfor fyldige; saaledes er f. Ex. den næstsidste Halering bredere end den er lang, medens den hos vore Hunner i det höieste er lige saa bred som lang og hos Hannerne betydelig smallere. — Der synes ikke at være nogen Regel for, om det er den höire eller venstre Forfod, der er meest udviklet.

Störrelsen af de foreliggende Exemplarer (Legemets Totallængde fra Spidsen af Rostrum til Enden af Halen) ligger mellem henved 6″ og $2\frac{1}{2}$″; de 2 ere Hanner, de 3 derimod Hunner*). Kjönnet kan erkjendes ikke alene af Kjönsaabningens Beliggenhed i Hofteleddet paa femte Fodpar hos Hannerne og paa tredie hos Hunnerne, men ogsaa af Formen af andet Halefodpar, som hos Hunnen blot er tveklövet og saavel i Bygning som i Störrelse stemmer med det fölgende Par, hos Hannen derimod er treklövet, idet den indre Green klöver sig igjen, og længere end det fölgende Fodpar, altsaa ogsaa længere end hos Hunner af samme Störrelse. Förste Halefodpar har derimod omtrent den samme eiendommelige, næsten skeedannede Form hos dem begge, men er — som man vil see af nedenstaaende Maalangivelser — ogsaa forholdsviis större hos Hannen. Hos nogenlunde udvoxne Exemplarer vil man ogsaa finde en tydelig Kjönsforskjel udtrykt i Formen af Halen, som hos Hunnen er forholdsviis tykkere og kortere end hos Hannen, hvor den baade er meget smækker og næsten dobbelt

---

*) Udmaalinger:

Individets Kjon.	Skjoldets Længde.	Halens Længde.	Förste Halefodpar.	Andet Halefodpar.
A ♂	52mm	101mm	14mm	23mm
B ♀	41mm	75mm	7mm	6mm
C ♀	30mm	(mangler for en stor Deel).	$2\frac{1}{2}$mm	7mm
D ♂	27mm	50mm	7mm	9mm
E ♀	24mm	42mm	1mm	5mm

saa lang som Skjoldet. Derimod er det tvivlsomt, om der i Formen af förste Fodpar vil vise sig at være nogen bestemt Forskjel: af de vedföiede Afbildninger*) vil man see, at der i denne Henseende er en stor Variation, saaledes at de to Saxe hos samme Individ snart kunne være temmelig eens (B ♀), snart meget forskjellige (A ♂); man kan vel med Sikkerhed antage, at den meest udprægede Form (som i A ♂, höire Klo) kun vil findes hos fuldkommen udvoxne Individer, og at meget unge altid ville have dem af den mindre udprægede, smækkrere Form og mindre forskjellige indbyrdes; derimod er det endnu uvist, om Hunnerne have en mindre udpræget Form af den större Klosax end Hannerne. Man vil imidlertid see, at Individet D (som er en Han) har denne Fodform ligesaa udpræget i det mindste som det lidt större Individ C, der er en Hun, men at det ikke saa lidt större Individ B, ligeledes en Hun, i denne Henseende staaer paafaldende tilbage.

Foruden af Herbst er den foreliggende Form bleven afbildet af Leach**) og af Desmarest***) under Navn af *Thalassina scorpionides*, hvilket Artsnavn, ifölge Leach, först skulde være givet af Lamarck i et Manuscriptcatalog over Pariser-Museets Samling af Krebsdyr. Leach angiver om dens Forekomst „*habitat in Indiæ mari*," ved hvilket Udtryk der vistnok kun kan forstaaes det indiske Hav i den mere indskrænkede Betydning af dette Ord, altsaa det samme Hav, hvorfra Kammerjunker Hedemanns Exemplarer ogsaa ere; Leach tilföier, at han besad en Tegning af en anden indisk Art, som var meddeelt ham af General Hardwicke. Desmarests Angivelse „habite les mèrs des Indes" er vistnok rigtig, men formodentlig ligesom hans Artsdiagnose laant hos Leach og beviser derfor

*) Tab. VII. fig. 2 Bogstaverne A – E henpege til de paa foregaaende Side i Anmærkningen opregnede Individer, hvis Kjön ogsaa er angivet paa Tavlen. Om den afbildede Klosax er den höire eller venstre, vil sees af dens Stilling. A¹ er andet Fodpars Haand hos det störste Individ (A). Alle de andre Figurer forestille derimod förste Fodpars Haand

**) Zoological Miscellany (1817) III. p. 27 t. 130.

***) Considérations générales sur la classe des Crustacés p. 202, tab. 35 fig. 1.

Intet med Hensyn til det Spörgsmaal, hvorfra det eller de Exemplarer vare, som Pariser-Museet dengang besad, og efter hvilke hans Afbildning vel maa antages at være udfört; imidlertid synes det utvivlsomt, at denne virkelig forestiller den indiske Art, og at *Thalassina scorpionides* hos Lamarck*), Latreille**), Desmarest og Leach altsaa er aldeles synonym med *Cancer anomalus* Herbst.

Derimod antage vi, at den af Milne-Edwards og Guérin afbildede *Thalassina scorpionides* fra Chile***) er en fra den indiske Art og fra de ovennævnte Forfatteres forskjellig Art, og vi stötte os i denne Henseende ikke alene paa den store geografiske Afstand imellem dem, men tillige paa de Forskjelligheder, som en Sammenligning mellem Afbildningerne synes at vise, at der virkelig maa finde Sted. Samtlige Fodpar synes nemlig hos den chileniske Art at have en mere langstrakt og smækker Form, der navnligen træder tydeligen frem i förste Fodpars „Haand" og „Finger", men meest dog maaaskee i andet Fodpars „Haand", som hos den indiske (Fig. A 1) er næsten ligesaa bred som lang, naar Længden maales langs med Leddets övre Rand, men hos den chileniske altid fremstilles som betydelig smallere. Dernæst viser Milne-Edwards's Afbildning en Loddenhed paa Undersiden af Halens Ringe eller vel nærmest af disses Rande, i Sammenligning med hvilken den hos *Th. anomala* paa samme Sted forekom-

*) Lamarck: histoire naturelle des animaux sans vertèbres, t. V. p. 217 (1818). Lokaliteten for Pariser-Museets Exemplarer var dengang endnu ubekjendt.

**) Latreille: Genera Crustaceorum et Insectorum, t I. p. 51. (1806); heller ikke her angives noget Hjem for Arten, men det anföres, at det eller de til Grund for Beskrivelsen liggende Exemplarer fandtes i det franske naturhistoriske Museum.

***) Cuvier: le règne animal, édition illustrée, pl. 48 fig. 1. Guérin: Iconographie du règne animal, pl. 18 fig. 4 (copieret i formindsket Maalestok hos Lucas: histoire naturelle des Crustacés etc. t. 10 fig. 3, hvis Text er en Omskrivning af Desmarests, kun med Forandring af Lokaliteten til Chile). Alphonse Milne-Edwards i Annales des sciences naturelles, 4ième série, t. 14 tab. 16 f. 6.

mende Haarbeklædning er at kalde særdeles sparsom. For at kunne opstille en Diagnose for disse to Former vilde det imidlertid være nödvendigt at kunne sammenligne dem umiddelbart, men desværre findes intet Exemplar af den chileniske *Thalassina* her i Byen. — Er der begaaet nogen Feil, synes denne at bestaae deri, at da man i Paris fik Exemplarer af en *Thalassina* fra Chile, henförtes disse til samme Art som de ældre Exemplarer. der henstode uden Lokalitetsangivelse, idet man oversaae, at det andetsteds fra (nemlig ved Leach) var godtgjort, at Artens oprindelige Indhold var ostindisk. Saaledes fik da en ostindisk Art Chile til Hjem, og den chileniske blev navnlös. — Naturligviis er her forudsat, at denne sidstes Lokalitetsangivelse er fuldkommen paalidelig.

I Nærheden af Singapore fik Dana en lille *Thalassina**), hvis Længde angives til $2\frac{1}{2}''$, hvori dog rimeligviis Forfödderne ere medregnede; den er altsaa en Deel mindre end vore mindste Individer. Det kan neppe betvivles, at denne *Th. gracilis* er en Unge, ja det forekommer os endog meget rimeligt, at den netop er Ungen til *Th. anomala*. Vel vil man herimod kunne indvende, at Skjoldet hos Danas Art er glat, at de ydre Föleres Svöbe er længere, förste Fodpar mere langstrakt og smækkert og stærkere tornet langs med sin övre Rand, og at det sidste Halefodpar fremstilles som lidt længere end den sidste Halering, medens det hos det mindste af de foreliggende Individer af *Th. anomala* endnu er lidt kortere end denne; men tages det i Betragtning, at hos de foreliggende yngre Exemplarer er Skjoldet allerede mere glat, Antennesvöben forholdsviis længere, förste Fodpar mere langstrakt og smækkert og sidste Halefodpar lidt længere end hos de voxne, synes dog *Th. gracilis* i de fleste Henseender at lade sig ret naturligt indordne i *Th. anomala*'s Formrække som det yngste hidtil kjendte Led af denne: indtil videre skulle vi derfor være tilböielige til at antage *Th. gracilis* for at være identisk med *Th. anomala*.

---

*) Exploring Expedition, Crustacea t. I. p. 514, tab. 32 fig. 5.

Arternes Synonymi vil derfor rimeligviis vise sig at være fölgende:

1. Thalassina anomala (Herbst).

1804. *Cancer (Astacus) anomalus* Herbst: Naturgesch. d. Krabben u. Krebse III. 4tes H. p. 45 tab. 62.

1806. *Thalassina scorpionides* Latreille: Genera Crustac. & Insect. t. I. p. 51.*)

1817. *Thalassina scorpionides* (Lmk.) Leach: Zoological Miscellany t. III. p. 27 tab. 130.

1818. *Thalassina scorpionides* Lamarck: hist. d. animaux s. vertèbres t. V. p. 217.

1825. *Thalassina scorpionides* Desmarest: Considérations etc. p. 202 t. 35 f. 1.

1852. jun.? *Thalassina gracilis* Dana: Explor. Exped. t. I. p. 514 t. 32 f. 5.

Habit. Mare Sondaicum.

2. Thalassina chilensis nob.

— . . . . *Thalassina scorpionides* Guérin: Iconographie pl. 18. fig. 4.

1837. *Thalassina scorpionides* Milne-Edwards hist. d. Crust. II. p. 316, Règne animal edit. ill. t. 48. f. 1.

1860. *Thalassina scorpionides* Alph. Milne-Edwards: Ann. sc. nat. 4ième série t. 14 pl. 16 f. 6.

Hab. Mare Chilense.

---

*) *Astacus scaber* Fabricius: Entomologiæ Systematicæ Supplementum p. 407, som Latreille hypothetisk drager herhen, synes ikke at være nogen *Thalassina*.

2. Forelöbig Notits om danske Hav-Krebsdyr.

(Meddeelt d. 18de Dec. 1861).

Som bekjendt har Hr. Prof. Kröyer i den af Prof. Schjödte udgivne Fortsættelse af „Naturhistorisk Tidsskrift" beskrevet 6 Arter af *Mysis*-Slægten, nemlig *Mysis flexuosa* (Müll.), *M. vulgaris* Thomps., *M. cornuta* Kr., *M. oculata* (Fabr.), *M. latitans* Kr. og *M. arctica* Kr.; de 3 sidste af disse forekomme ved Grönland, de 3 förste samt *M. inermis* Rathke ved de danske Kyster. Blandt de til Universitets-Museet indsamlede danske Mysider savnes endnu *M. inermis*, derimod forefindes ikke alene de 3 andre ovennævnte Arter, af hvilke f. Ex. *Mysis vulgaris* er taget i Mængde af Hr. Stud. med. Hörring i Kallebodstrand og *M. cornuta* af os i Svendborg-Sund paa nogle Favnes Dybde mellem Florideer i betydeligt Antal, men desuden 3 for den danske Fauna nye Arter, nemlig 1) *M. latitans* Kr. (*M. mixta* Lilljbg.?), som er indsendt af Pastor Jacobsen fra Samsö og af Hr. Hörring taget i Öresundet; 2) en allerede af Lyngbye kjendt Art, som den ene af os har taget ved Samsö og Hellebæk, og som synes at være identisk med eller dog at komme i Nærheden af *Mysis spiritus* Norman; og endelig 3) en, saavidt vides, ubeskreven, fra alle vore andre Mysider meget forskjellig, men maaskee nærmest ved *M. arctica* staaende Art, hvoraf vi have erholdt nogle Exemplarer i Svendborg-Sund og ved Samsö. En nærmere Omtale af disse Former forbeholdes til en anden Leilighed, men vi tillade os allerede nu at stille den Opfordring til vore naturhistoriske Studerende, at de ville benytte den Leilighed, der maatte tilbyde sig, til at indsamle danske Mysider til Universitets-Museet for at disses eventuelle Bearbeidelse kan blive baseret paa saa fuldstændigt et Materiale som muligt.

Af de danske Mysider synes der altsaa i det mindste at være to, som ogsaa forekomme i den arktiske Zone, nemlig *M. cornuta* Kr. og *M. mixta* Lillj.; og da det i den sidste Tid har vakt stor Opmærksomhed, at flere arktiske Saltvandskrebsdyr ere

fundne i Östersöen og i de store svenske Indsöer og Fjeldvande*), vil det ikke være utidigt, allerede her at gjøre opmærksom paa, at der blandt de i de senere Tider ved Danmarks Kyster og tildeels langt ned i vore Sunde fundne Krebsdyr ere ikke faa arktiske Former, d. v. s. saadanne, hvis Udbredning man tidligere har antaget ikke strakte sig meget langt nedenfor Polarbæltet, f. Ex. *Pagurus pubescens* Kr. (Samsö), *Hippolyte Sowerbei* Leach (Samsö), *Leucon deformis* Kr. (Store Belt, ved Hr. Hörring), *Phryxus abdominalis* Kr. (Store Belt og Middelfart Sund), *Pontoporeia femorata* Kr. (*P. affinis* Bruz.) (Öresundet, Store Belt samt mellem Langeland og Thunö), *Phoxus Holbölli* Kr. (Middelfart-Sund, Svendborg-Sund og Store Belt), *Gammarus dentatus* Kr. (Hellebæk, Samsö) og *Gammarus Sabini* Leach, der vel ved vore Kyster i Reglen er meget lille, men som dog hidtil intetsteds er sögt forgjæves (Hellebæk, Samsö, Middelfart- og Svendborg-Sund samt Store Belt) samt *Peltogaster paguri* Rathke (Hellebæk). Dertil kommer paa den anden Side et ikke ubetydeligt Antal Arter, som tilhöre det sydenfor liggende, nordeuropæiske eller som det ofte kaldes boreale Bælte, men hidtil ikke — saavidt erindres — have været anförte fra vore Kyster, f. Ex. *Portunus pusillus* Leach (Hellebæk), *Eurynome aspera* (Penn.) (Hellebæk), *Hyas coarctatus* Leach (Hellebæk), *Corystes cassivelaunus* (Penn.) (Nordkysten af Jylland, Malm), *Galathea intermedia* Lillj. (Hellebæk), *Hippolyte Thompsoni* Bell? (Hellebæk, allerede bekjendt for Lyngbye), *H. mutila* Kr. (Aarhuus), *H. pusiola* Kr. (Samsö), *Palæmon antennarius* M. Edwards (*P. lacustris* v. Martens) (Kallebodstrand), *Athanas nitescens* Leach (Öresundet, ved Hr. Hörring), *Idothea entomon* (Lin.) (Kallebodstrand), *Limnoria terebrans* Leach (Samsö), *Ligia oceanica* (Lin.) (Samsö og Trekroner), *Ampelisca macrocephala* Lillj. (Hellebæk, Samsö), *A. lævigata* Lillj. (Samsö), *Haploops tubicola*

*) Lovén: om några i Vettern og Venern funna Crustaceer. Öfvers. af K. Vet. Akad. Förh. 1861.

og *H. carinata* Lillj. (Hellebæk) samt *Dexamine tenuicornis* (Rathke) (Aarhuus-Bugt og Odense Fjord). *) En fuldstændigere Fortegnelse over de danske Havkrebs forbeholdes det at meddele i en fölgende Aargang.

---

3. Om Ungerne af de nordiske **Aspidophorus**-Arter og om de Forandringer, som disse undergaae med Alderen.

(Meddeelt d. 18de Decb. 1861.)

Da senere Aars Bestræbelser have bragt os adskillige Oplysninger om de Forandringer, som Fiskene undergaae under Væxten, og det har viist sig, at kan der end sjelden være Tale om en egenlig Forvandling (Metamorphose), saa ere Forandringerne dog ofte betydelige nok til at man har kunnet miskjende Ungerne og ansee dem for at tilhöre andre Arter og Slægter end de Voxne, saalænge Overgangsformerne endnu vare ubekjendte.**) Det er ikke vanskeligt at forudsige, at der i Fiskeklassen vil blive opdaget mange Exempler paa saadanne ikke ubetydelige Omdannelser af Artens Udseende og Charakteer, der ville gaae parallelt med Dyrets Fremskriden i Væxt fra Unge til Voxen, og som et af de ikke ganske faa Exempler, der i denne Retning staae til vor Raadighed, skulle vi her meddele nogle Iagttagelser over de Forskjelligheder, som Ungerne af de tre nordiske Ar-

---

*) I Odense-Fjord og Svendborg-Sund ere Indsamlingerne udförte af Museets Bestyrer og dets Assistent i Forening; ved Hellebæk og i Middelfart-Sund af Sidstnævnte alene; ved Samsö af Samme og Hr. Pastor Jacobsen; i Store Belt af Hr. Stud. med. Arth. Hörring; i Öresundet af Samme, samt af de Herrer Landvæsenscand. P. E. Müller og Stud. mag. Jon. Collin.

**) See f. Ex. *Canestrini*: Intorno allo sviluppo del *Dactylopterus volitans* C.V. ed al genere *Cephalacanthus*, Archivio per la zoologia, l'anatomia e la fisiologia publicato per cura di *G. Canestrini*, *G. Doria*, *P. M. Ferrari* e *M. Lessona*, fasc. 1. Vol. 1. 1861.

ter af Slægten *Aspidophorus* frembyde i Sammenligning med de udvoxne Former.

I Svendborg Fjord erholdt vi ifjor Sommer et lille 1" 2''' langt Exemplar af en Pantserulk *Aspidophorus*; at det er en Unge af *A. cataphractus* (Lin.) (*A. europæus* Cuv.), kan vistnok ikke betvivles, uagtet den viser adskillige ret mærkelige Afvigelser fra de denne Art, som udvoxen, tilkommende Charakterer. Den er saaledes mere sammentrængt i Legemsbygning eller har en mindre langstrakt Legemsform end senere; medens Forholdet mellem Totallængden og Legemets störste Brede hos de Udvoxne er som $1 : 4\frac{2}{3}$, er det hos den lidt meer end tommelange Unge som $1 : 3\frac{3}{4}$. Mere mærkelig er imidlertid vistnok den Omstændighed, at Snuden springer forholdsviis mindre frem foran Munden end hos de Voxne, samt — hvad dermed staaer i Sammenhæng og Samklang — at Snudetornene, som senere ere rettede stærkt fremad, her have en mere opret, næsten lodret Stilling; det forskjellige Physionomi, som Hovedet derved faaer, udtaler sig ogsaa deri, at medens Öiehulens Diameter hos den voxne Pantserulk indeholdes ikke saa lidt over 1 Gang i det foranliggende Snudeparti, ere disse to Dimensioner hos Ungen ligestore. De forreste Snudetorne ere iövrigt svagere udviklede end hos den Voxne, men derimod ere Pandens og Nakkens Tornkamme samt Kroppens og Halens Skjælkjöle forholdsviis mere udviklede, og de af dem dannede Takker eller Torne, navnligen paa Forryggen og Halen, langt mere fremtrædende hos Ungerne end hos de Voxne, hvilket naturligviis ogsaa bidrager betydeligt til at modificere Dyrets almindelige Udseende; endelig bemærker man, at Haleryggens uparrede Skjælkjöl hos Ungen tydelig er doppelt næsten lige til Halefinnen, skjöndt den bæres af en uparret Skjælrække. Skjægtraadene paa Hovedets Underside ere aldeles rudimentære, Farvetegningen derimod livligere ved den stærkere Modsætning mellem de lyse og mörke Farvebælter. Dernæst befandtes Bugfinnerne at være forholdsviis lidt længere hos Ungen, hvor de naae til det syvende Skjæl (incl.) i den langs med Bugens Sidekanter löbende

Skjælrække, regnet fra Axelhulen ved Brystfinnernes Insertion; hos de Voxne naae de i det höieste til det femte Skjæl. I Antallet af de forskjellige Finners Straaler samt af Skjællene i de forskjellige Skjælrækker og disses Fordeling foran, paa Siden af og mellem de forskjellige Finner, have vi derimod — efter omhyggelige Tællinger af disse Forhold hos fire udvoxne Exemplarer — ikke kunnet finde nogen af Alder og Væxt betinget Forskjellighed. Alligevel synes det, at Gattet ikke har ganske den samme Beliggenhed; hos de voxne Exemplarer ligger det i Linie med det tredie Skjæl i hver af de to Skjælrækker, som danne Bugens Sidekanter, regnet paa samme Maade som ovenfor; hos Ungen derimod i det Linie med femte. Herved er rigtignok at bemærke, at man hos Ungen maa medregne et tæt ved Axelhulen liggende, med Kjöl velforsynet Skjæl, som hos de Voxne er rykket noget fremad og indad og derfor ikke tælles med blandt de Skjæl, som danne Bugens Kanter, hvorfor man ogsaa hos Ungerne tæller elleve, hos de Voxne kun ni eller ti Skjæl i disse Rækker, saa at Gattet altsaa ikke, som det kunde synes, har flyttet sig to, men kun eet Skjæls Længde længere fortil: hos Ungen findes der altsaa fem Sideskjæl foran og sex bagved Gattet, mellem dette og Gatfinnen, hos de Voxne derimod fire og syv, naar man medtager det omtalte forreste Skjæl, der hos Ungen endnu ligger i Række med de andre. At en saadan Flytning af Gattet — hvor lidet sandsynlig den maaskee end vil forekomme Mange — virkelig finder Sted, synes ogsaa at fremgaae deraf, at der hos Ungen kan tælles fire til fem Par Smaaskjæl og Smaaknuder mellem Gattet og Bugfinnerne, hos de Voxne kun to eller allerhöist halvtredie Par.

Maaskee vil man herimod kunne indvende, at hellere end at troe paa Muligheden af, at saa væsenlige Modifikationer kunne betinges af Artens fremskridende Væxt og Uddannelse, en Antagelse, som var skikket til i betydelig Grad at svække den almindelige Tillid til Artsmærkernes Paalidelighed, maatte man antage, at den omtalte lille Pantserulk tilhörte en anden, i de

nordeuropæiske Have hidtil overseet Art, der vel stod *A. cataphractus* overmaade nær i mange Forhold og f. Ex. i Henseende til Finnernes Straaletal, Skjællenes Antal og Fordeling, Skjægtraadenes og Hovedtornenes Fordeling o. s. v. löb ganske parallelt med den, men dog i de ovenfor anförte Forhold afveg fra den. Vi antage nu rigtignok, at denne Formodnings Urimelighed er tilstrækkelig indlysende af sig selv, men vi troe desuden, at den lader sig modbevise ad en anden Vei. Hvis det nemlig lader sig vise, at der ved Grönland, hvor de andre Arter, *Aspidophorus decagonus* Bl. og *A.* (*Aspidophoroides*) *monopterygius* Bl., höre hjemme, findes foruden typiske udvoxne Individer af disse to Arter tilsvarende Smaaformer, som der frembyde lignende Afvigelser, vil det vistnok være beviist, selv uden at man kan fremlægge den hele Række af Overgangsformer, Led for Led, at disse paa bestemt Maade afvigende smaa Pantserulke kun ere Ungerne af de större, at den hele Slægt altsaa er underkastet bestemte, med Væxten fölgende, ikke aldeles ubetydelige Modifikationer. At dette virkeligt forholder sig saa, derfor besidder Universitetsmuseet netop Beviserne i tre Unger, hvoraf to tilhöre *Aspidophor monopterygius*, den tredie *A. decagonus*.

Vi ville först vende os til *Aspidophorous monopterygius*, da dennes Unger paa Grund af den enkelte Rygfinne ikke kunne miskjendes. Universitetsmuseet besidder to saadanne, hidrörende fra afdöde Inspectör Möllers Indsamlinger; den ene 35^{mm}, den anden 38^{mm} lang. Legemsformen er noget mindre langstrakt end hos de Voxne, og mærkeligt er det, at Halen, som hos de Voxne er mere bred end höi, altsaa nedtrykt af Form, her er mere höi end bred, altsaa sammentrykt; at de ere Unger sees af den lavere Hudkam, som forbinder Ryg- og Gatfinnen med Halefinnen, og som upaatvivlelig er det sidste Spor af en embryonal sammenhængende Finnebræmme. Ligesom hos *Aspidophorus cataphractus* er Hovedets Physionomi modificeret derved, at Mundspalten stiger lidt opad; medens Overkjæben hos de Voxne er

lidt længere end Underkjæben, er Forholdet omvendt hos Ungerne. Snudetornene ere her rettede mere bagud, Hovedets Sidedele (Infraorbitalknoglerne) langt mere piggede og grubede, Pandens og Issens Kamme höiere, og Orbitalkammene danne hver en lille Torn, hvortil der ikke er Spor hos de Voxne; at Panden under Væxten hæves noget, medens Issen og Nakken trykkes nedad, fremgaaer deraf, at Hovedets höieste Deel hos Ungen ligger over Nakken, hos de Voxne over Öinene. Hvad der maaskee meest bidrager til at give Ungerne et særdeles afvigende Udseende og megen udvortes Lighed med *Aspidophorus spinosissimus* Kr.*), er den stærke Udvikling af Skjælkammene paa alle Kroppens og Halens Skjæl; herved fremkommer der otte Rækker af stærke og skarpe Takker eller Torne langs henad Legemet, ligefra Hovedet til Halefinnen, paa hvilke Steder man hos den Voxne kun finder butafrundede Kanter. Brystfinnerne ere dernæst meget længere hos Ungerne, hos hvilke de, naar de lægges tilbage langs Kroppen, naae til det fjortende eller femtende af Ryggens Skjæl, hos de Voxne kun til niende; medens deres Længde hos disse er lig med Afstanden fra deres Spidse til Rygfinnens Begyndelse, er den hos Ungerne meer end doppelt saa stor som denne Afstand. Endeligen har Gattet en noget forskjellig Plads; hos de Voxne ligger det mellem fjerde og femte Skjæl i Rækken fra Axelhulen og udfor Midten af Bugfinnerne, hos Ungerne derimod udfor det sjette Skjæl i Rækken og ved selve Bugfinnernes Spidse, og medens Afstanden fra Gattet til Snudespidsen hos de Voxne indeholdes mere end 4 Gange i Totallængden, er Forholdet hos Ungerne omtrent som 1:3.

Af *Aspidophorus decagonus* Bl. besidder Museet endelig en 48mm lang Unge, indsendt af afdöde Capt. Holböll. Skjöndt dette altsaa er en allerede temmelig stor Unge, viser den dog ikke ube-

*) Naturhistorisk Tidsskrift, 2 R. 1 Bd. p. 250. Voyage en Scandinavie etc. Zoologie, Poissons, pl. V fig. 2.

tydelige Afvigelser fra den udvoxne *A. decagonus*, og disse Afvigelser ere, som man vel af Analogien med de to foregaaende Arter kunde vente det, af den Natur, at vi her have for os en sand Mellemform mellem *A. decagonus* Bl. og den paa et eneste 16''' langt grönlandsk Individ opstillede *Aspidophorus spinosissimus* Kr., hvilken vi ikke kunne ansee for at være andet end det yngste, hidtil bekjendte Stadium af *A. decagonus* Bl. Hos den foreliggende, henved 2" lange Unge er Legemsformen saaledes paafaldende kort og plump, Forholdet mellem Totallængden og den störste Brede er hos den voxne *A. decagonus* som 8 : 1, hos Ungen som 7 : 1. Medens Halen hos *A. decagonus* er n e d t r y k t og hos *A. spinosissimus* tvertimod s a m m e n t r y k t (ligesom hos de smaa Unger af *A. monopterygius*), var den her ingen af Delene, men lige höi og bred. Hovedet er mere bredt og but fortil og Munden noget opstigende, ligesom hos Ungerne af *A. cataphractus* og *monopterygius*, og i begge Henseender nærmer den sig til *A. spinosissimus*, uden at Forholdet dog er saa afvigende fra det hos *A. decagonus* som hos denne; medens hos de Udvoxne Snudepartiet springer stærkt frem foran Overkjæben, og denne igjen foran Underkjæben, og *A. spinosissimus* tvertimod har Underkjæben ragende lidt frem foran Overkjæben og Snuden, — hvorved denne Art hos Prof. Kröyer kommer i en heel anden Afdeling af Slægten — ligge disse tre Partier hos den foreliggende Unge paa det allernærmeste i samme lodrette Plan; Snudens horizontale Forlængelser have nemlig endnu ikke udviklet sig. Nakketornene have mere Form af Kamme end hos den voxne *A. decagonus* og löbe i Form af en Kjöl ned mod Orbitaltornene, og den paa hver Side nedenfor Nakkekammen begyndende Tindingekjöl er langt mere udviklet og fremtrædende; ogsaa i disse Forhold er der en betydelig Tilnærmelse til *A. spinosissimus*. Skjæggetraadene ere derimod vel udviklede, om end ikke fuldt saa lange som hos de Voxne*). Ligesom hos Ungerne af de to andre Arter

*) Hos de to foreliggende Exemplarer af *A. decagonus* finde vi en doppelt indtil Midten klövet Skjægtraad paa Underlæben og fire ved Mundvigen,

og i næsten lige saa höi Grad som hos *A. spinosissimus* ere Skjælkjölene meget stærkt udviklede og danne Rækker af skarpe, isolerede Torne eller Takker; mellem Halefinnen og de andre uparrede Finner er Midtliniekjölen tydeligere doppelt end hos de Voxne. Hos disse naae Brystfinnerne kun til det fjortende eller femtende Skjæl af Ryggens Rækker, hos vor Unge til det sextende, hos *A. spinosissimus* til det syttende; Bugfinnerne naae hos de Voxne til det fjerde af de tre Skjæl, der strække sig langs Bugens Sidekanter fra Axelhulen til Bugfinnen, hos Ungen til syvende, ligesom paa Kröyers Afbildning af *A. spinosissimus*. Hos den voxne *A. decagonus* ligger Gattet i Linie med det tredie af hine Skjæl, hos vor Unge med det femte, hos *A. spinosissimus* — efter Undersögelse af det Kröyerske Original-Exemplar — med det 8de; og medens der bagved Gattet, mellem dette og Gatfinnen, hos den udvoxne *A. decagonus* ligger 10 Skjælrækker, findes der hos Ungen paa det samme Sted kun otte, hos *A. spinosissimus* ifölge Kröyer kun fire. Forrykkelsen af Gattets Beliggenhed vilde altsaa være meget betydelig hos denne Art, men er maaskee ikke saa stor som den synes, da Anus hos Originalexemplaret af *A. spinosissimus* er skudt ud i Form af en bagudrettet kegleformig Opsvulning, men i fuldstændig indtrukken Tilstand vilde komme til at ligge længere fortil.

Vi troe, at det fremgaaer med tilstrækkelig Klarhed af hvad her er anfört, at den omtalte henved 2" lange Unge af *A. decagonus* i saa godt som alle Forhold stiller sig som en reen Mellemform mellem den typiske *A. decagonus* og Kröyers *A. spinosissimus*, og at navnlig de Forskjelligheder i Hovedets og Halens

---

to större i en övre og to kortere i en nedre Række, og ligesaa hos vor Unge; Prof. Kröyers Figur af *A. spinosissimus* viser to paa Underkjæben og tre ved Mundvigen, hvilket ialfald stemmer bedre med Forholdet hos *A. decagonus* end hvad Texten (l. c. p. 351) angiver, thi denne tillægger den omvendt to ved Mundvigen og 3 paa Underkjæben, maaskee blot ved en Skrivfeil. — Undersögelsen af Original-Exemplaret viste imidlertid ligesom hos *A. decagonus* en i Spidsen tveklövet Skjægtraad paa Underkjæben og fire ved Mundvigen, de sidste navnligen temmelig korte.

Form, Snudens Bygning, Mundens Retning, de parrede Finners relative Længde, og Gattets Beliggenhed, hvorpaa den nævnte Forfatter, uagtet han i Begyndelsen var tilböielig til at ansee den for et ungt Individ af *A. decagonus* — fornemmelig troede at kunne beraabe sig for at „vise dens Artsforskjellighed fra de hidtil bekjendte *Aspidophori*", kun antyde en Forskjel i Alder og Udvikling, ikke en Artsforskjel. *A. spinosissimus* maa derfor udgaae af Systemet og af den grönlandske Fauna, og den almindelige Regel, som fremgaaer af disse Iagttagelser, vil vel være den, at de nordiske Pantserulke, som ganske unge, een til to Tommer lange, ere noget mindre langstrakte, frembyde en stærk Udvikling af Skjællenes Kjöl i Form af Torne, en mere opadböiet Mund, en svagere Udvikling af Snudetornene og længere Bryst- og Bugfinner end de Voxne, samt at Gattet hos dem ligger længere tilbage og under Væxten flyttes noget fortil. Disse Forandringer ere maaskee meest gjennemgribende hos *A. decagonus*, hvis yngste hidtil kjendte Stadium er bleven opstillet som en egen Art (*A. spinosissimus* Kr.); det muligen tilsvarende meget unge Stadium kjendes iövrigt ikke endnu hos den europæiske Art.

Oversigt

over

de videnskabelige Möder

i

den naturhistoriske Forening

i Aaret 1861.

---

d. 23de Januar. Hr. Professor Dr. *A. S. Örsted* meddeelte nogle Tillæg til en allerede tidligere (1855) i Foreningen forelagt Undersögelse om *Viburnum*-Slægten. Disse Tillæg ere indlemmede i Hr. Professorens oprindelige Afhandling, som saaledes forôget og forandret er trykt i forrige Aargang af dette Tidsskrift.

d. 1ste Februar. Hr. Prof *J. Steenstrup* gav en Oversigt over Blæksprutte-Familien *Cranchiæformes*, som senere er offentliggjort i Oversigten over det Kgl. Vid. Selskabs Forhandlinger i Februar og Marts 1861 p. 69—86. Derefter meddeelte

Hr. Dr. *Lütken* nogle Oplysninger om O. Fr. Müllers *Caligus productus*, med Hensyn til hvilke henvises til det vedkommende Afsnit af den af Prof. Steenstrup og Hr. Doctoren i Aarets Löb udgivne Afhandling: Nogle Bidrag til Kundskab om det aabne Havs Snyltekrebs og Lernæer (i Kgl. D. Vid. Selsk. Skr. 5te R. naturv. og mathem. Afd. 5te Bind, p 370—78).

d. 15de Februar. Hr. Prof. Dr. *A. S. Örsted* meddeelte nogle Oplysninger om *Liquidambar*-Slægten og de dertil hörende Arter; disse ville blive meddeelte i Pharmaceutisk Tidsskrift, hvortil derfor henvises.

Dernæst meddeelte Hr. Prof. *J. Steenstrup* nogle Berigtigelser med Hensyn til tvende tidligere af ham, deels her i Tidsskriftet (Aarg. 1855 p. 200 (Aarg. 1855 p. 120), deels i Vid. Selsk. Overs. (Aarg. 1855 p. 200 og 1857 p. 11) charakteriserede Blæksprutter *Ommatostrephes pteropus* og *Dosidicus Eschrichtii*. Den sidste var af Hr. Etatsraad Eschricht bleven overladt Universitetets zoologiske Samling med Angivelse af at være fra Middelhavet; den förstnævnte havde tidligere været opbevaret i den naturhistoriske Forenings for endeel Aar siden ved Auction bortsolgte Samling, kunde saaledes ogsaa betragtes som tilveiebragt ved Hr. Etatsraadens Bestræbel-

ser, og havde i den nysnævnte Samling været etiquetteret som vestindisk.

Paa sin Reise til Udlandet i 1859 havde Prof. Steenstrup imidlertid i Museerne seet baade *Ommatostrephes pteropus* fra det adriatiske Hav (i Triestermuseet) og fra Middelhavet ved Cette (i Montpelliermuseet); den forekommer altsaa i de europæiske Have, og der kan saaledes ikke længer være nogen Tvivl om, at det virkelig er denne Form, som i 1660 vakte saa megen Opsigt i Europa; det er maaskee (?) Belons *Lollius* og rimeligviis ogsaa den, der ligger til Grund for Aristoteles's Angivelser om 5 græske Alen lange Blæksprutter i Middelhavet. Den Erfaring, at Ommatostrephes pteropus har hjemme i Middelhavet, udelukker ingenlunde Muligheden af, at den ogsaa kunde forekomme paa den vestlige Side af Atlanterhavet, da Ommatostrephes er en pelagisk Slægt.

Dosidicus Eschrichtii havde Prof. *Steenstrup* fundet opstillet i Parisermuseet som værende fra Sydhavet, og da han senere ogsaa havde fundet den igjen fra samme Localitet blandt de med Galatheaexpeditionen hjembragte Cephalopoder, kunde der ingen Tvivl være om, at denne Localitet er den rette, og det var ogsaa endelig lykkedes ham at komme til Overbeviisning om, at den tidligere Angivelse, at den skulde være bragt fra Middelhavet, kun beroede paa en Forvexling af denne Form med et större Exemplar af *Loligo vulgaris*. I Parisermuseet stod *Dosidicus Eschrichtii* opstillet under Navn af *Ommatostrephes gigas* d'Orb. og det opstillede Exemplar angaves endog at være det af d'Orbigny selv indsendte Originalexemplar. Det svarer imidlertid aldeles ikke til hans egen Beskrivelse og Afbildning af *Ommatostrephes gigas;* foruden at de *Dosidicus* udmærkende Særegenheder i Armenes Bygning, som d'Orbignys övede Öie ikke kunde have overseet, slet ikke omtales i Beskrivelsen af *O. gigas*, er Rygskallen hos *Dosidicus* en ganske anden end den, som efter denne Forskers Beskrivelse findes hos *O. gigas*, og endvidere passer heller ikke hans Beskrivelse af dennes Hornringe paa disse Dele hos *Dosidicus*. Prof. *Stp.* meente, at d'Orbigny rimeligviis havde udkastet sin Beskrivelse efter een Art, men senere maaskee under Reisens Travlhed hjemsendt et Exemplar af en anden i de samme Egne forekommende Art, uden at have bemærket, at den var forskjellig fra hans förste Form.

d. 1ste Marts. Hr. Prof. Dr. *A. S. Örsted* foreviste Frugterne af nogle sjeldnere Naaletræer (*Abies cilica* og *nobilis*, *Salisburia adianthifolia* og *Wellingtonia*), fremdeles Afbildninger af *Larix Griffithii*, samt af *Embothrium coccineum* og *Hodgsonia heteroclita*.

d. 15de Marts. Hr. Docent *Didrichsen* meddeelte adskillige Bidrag til sin Opfattelse af Plantens Architectonik. Han havde tidligere meddeelt flere morphologiske Tilfælde, der slutte sig saaledes til hverandre, at de synes at godtgjöre, at den almindelige Axe kun er et secundært Hele, og at den er bygget af en Række af morphologiske Enheder, hvis Art og Væsen det er, hver for sig at frembringe et

Blad og, vel at mærke, kun eet Blad, eller, hvor Bladet ikke kommer til Udvikling, selv at indtræde i Bladets physiologiske Plads. Som herhen hörende Tilfælde fremvistes nu: 1. *Anisodus luridus*, hvis hele mandshöie Sommerdeel i et bestemt Led lösnes fra Stokken (*rhizoma*). Den paa Stokken blivende Saarflade er ikke flad, men i Midten 1—5'' lavere end de 5 fremstikkende Ender af ligesaamange deelviis frigjorte, oventil knopbærende Bladfödder (*internodia*), der mellem sig optage den nederste, i Omkredsen 5-grubede Ende af den nu afkastede Deel. 2. En mangeaarig Træstamme af *Coccoloba uvifera*. I det haarde Ved kunde gjennem alle Aarringene sees en bestemt Grændse mellem de paa hinanden fölgende topstillede Bladfödder (*internodia superposita*).

I den ved dette Foredrag foranledigede Discussion deeltog Dhrr. Prof. *Steenstrup*, Dr. *Vaupell* og Docent *Didrichsen*.

d. 17de April. Dr. *Lütken* meddeelte nogle Uddrag af Prof. *Steenstrups* og hans Fællesarbeide over det aabne Havs Snyltekrebs (*Caliginerne* og *Pandarinerne*), see ovennævnte Skrift S. 349-94. Derefter gav

Hr. Prof. Dr. *A. S. Örsted* nogle yderligere Oplysninger om den tidligere her i Foreningen forelagte og beskrevne *Bidens platycephala*, samt om *Quercus occidentalis* og *Q. Suber*.

d. 24de April. Hr. Docent *Didrichsen* fremviste et Blad af en *Ceratozamia*, som ovenfor den almindelige Skededeel viste 2 frie Stipler. Han antog, at Forekomsten af et saadant Forhold i og for sig beviste, at det var et Blad man havde med at gjöre, og han meente, at dette eller lignende Tilfælde ikke tidligere havde været omtalt. — Dernæst forelagde han en Grankogle, der var ham meddeelt af Hr. Cand. *Rostrup* med Betegnelsen: „*Abies excelsa*. En Kogle med Stövdragere." Efter de ydre Forhold at dömme, maatte man antage, at hvert Kogleskjæl (*carpophyllum* R. Br.) var besat med et större Antal Stövsække, der paafaldende ligne de hos Cycas forekommende.

Prof. *A. S. Örsted* bemærkede, at han baade i et Foreningsmøde forrige Aar og i et Foredrag, holdt i sidste skandinaviske Naturforskermöde, — og som allerede længe havde været trykt — havde anført Grunde, hentede deels fra Udviklingshistorien og deels fra Naturphænomener, hvorved Cycadeelövets Bladnatur maatte ansees for godtgjort — Hvad den misdannede Grankogle angik, som var bleven foreviist, da meente han, at den — hvis den overhovedet var en Misdannelse, hvilket af Hr. D. aldeles ikke var godtgjort — vistnok var meget mærkelig, navnlig fordi den havde saa megen Lighed med Stövbladene hos Cycadeerne, men han kunde ikke indsee andet, end, at denne Misdannelse stod i fuldkommen Samklang saavel med den gængse Opfattelse af Koglen, som med den af ham fremsatte morphologiske Tydning af Naaletræernes mandlige Forplantningsorganer.

Prof. *Steenstrup*, der fuldelig erkjendte den Betydning, det for hele Morphologien og Misdannelseslæren maatte have, hvis

Kogler virkelig kunde kjönlig misdannes paa den Maade, som her blev forudsat, rettede det Spörgsmaal til Botanikerne, om der virkelig var Grund til at antage, at det var Stövsække, som Koglekjællene bare i saa stor en Mængde.

Didrichsen maatte atter udhæve, at det var Stipeldannelsen, der ved dette Spörgsmaal var det afgjörende; thi Skeden som saadan kunde ogsaa findes hos Axer. Den Anskuelse, at man her havde med Blade og ikke med Axer at gjöre, var allerede for mange Aar siden den almindelige. For Öieblikket kom det derimod kun an paa at vise, at et hidtil ikke omtalt Led i Bladdannelsen, Stiplerne, virkelig fandtes, og han maatte benægte, at Hr. Prof. *Östed* havde taget Hensyn til eller blot nævnt disse paa de paaberaabte Steder.

d. 10de Mai. Hr. Prof. *J. Steenstrup* meddeelte endeel Oplysninger om Lernæ-Familien *Penellina*, med Hensyn til hvilke kan henvises til Meddelerens og Dr. *Lütkens* allerede ovenfor anförte Fællesarbeide (S. 398—418).

Derefter fremviste Hr. *O Mörch* nogle levende Exemplarer af en Art af *Dreissena*-Slægten, *D. polymorpha*, fundne af Hr. *Warming* i Peblingesöen; tidligere vidstes den her i Landet kun at være funden i Kielerfjord og Eideren. Han tilföiede historiske Oplysninger om denne Arts Udbredelse i Nord- og Mellem-Europa, ifölge hvilke det syntes, at Tömmerhandelen havde en væsentlig Andeel i denne Udbredelse.

d. 15de November. Hr. Prof. *Reinhardt* holdt et Foredrag over den store östafrikanske Vadefugl, *Balaeniceps rex* Gould, og sögte at vise, at den i hele dens ydre og indre Bygning (saavidt denne sidste var bekjendt) sluttede sig nærmest til Slægten *Scopus*. Da *R.* har meddeelt en Fremstilling af sine Undersögelser om *Balaeniceps* i Overs. over Vid. Selsk. Forh. i Marts 1861, er det tilstrækkeligt her at henvise til denne for yderligere Oplysning.

d. 29de November. Hr. Prof. *J. Lange* meddeelte paa sin Broder, Hr. Cand. theol. *M. Langes* Vegne endeel Bidrag til Danmarks Flora (see Side 1) og dernæst paa egne Vegne en Fortsættelse af sine tidligere her i Foreningen givne Bidrag til Spaniens Flora (see S. 33).

d. 4de December. Dr. *C. Lütken* meddeelte en Oversigt over den förste Afdeling af et Fællesarbeide af ham og Prof. *Reinhardt* indeholdende Bidrag til Brasiliens Krybdyr- og Padde-Fauna (see S. 143).

d. 12te December. Hr. Prof. Dr. *A. S. Örsted* holdt et Foredrag over Centralamerikas og Mexicos *Myrsineer* (see S. 117).

Derefter meddeelte Prof. *J. Reinhardt* en Notits om Fiskeslægten *Alepisaurus* Lowe. Denne mærkelige, först fra Havet omkring Madeira beskrevne og hidtil kun i faa Exemplarer bekjendte Fisk var af Opdageren bleven henfört til Makrelfamilien og navnlig anseet for nærmest beslægtet med *Trichiurus* og *Lepidopus*, idet den tilligemed disse to Slægter og fremdeles Slægterne *Gempylus* og *Thyrsites* skulde danne en lille underordnet Gruppe indenfor

Makrelfiskene, ved hvilke disse bragtes nærmere til Baandfiskene. Senere var ingen ny Undersögelse af Alepisauren foretaget indtil 1860, da Dr. *A. Günther* foretog en saadan, ved hvilken han kom til det Resultat, at denne Fisk maatte henföres til Siluroiderne og at den afgav det förste Exempel paa en pelagisk Siluroid, en Malle fra det aabne Hav, idet han deels efterviste, at Lowe havde feilet ved et ansee Alepisauren for acanthopteryg, at Rygfinnens Straaler i Virkeligheden vare leddede, skjöndt der rigtignok kun var ganske faa (3-4), meget lange Led i hver Straale, og deels troede at have opdaget, at der intet Suboperculum fandtes, men at dette Gjællelaagsstykke erstattedes af det meget store Interoperculum. Paa Opfordring af Hr. Prof. *Peters* i Berlin havde *Reinhardt* nu med Hr. Etatsraad *Eschrichts* velvillige Tilladelse undersögt et i Universitetets zootomisk-physiologiske Samling i Spiritus opbevaret Skelet af en *Alepisaurus*, som det nævnte Museum for henved en Snees Aar siden havde modtaget fra Island, og som (saavidt bekjendt) var det eneste Exemplar af denne Fisk, der nogensinde var fanget andetsteds end i Havet om Madeira. Ved denne R.'s Undersögelse havde det viist sig, at det var urigtigt, naar Günther meente, at der intet Suboperculum fandtes hos Alepisauren; der var virkelig et saadant tilstede, som rigtignok ikke var stort, men fuldkommen tydeligt adskilt fra det mange Gange större Interoperculum. Fremdeles havde R. fundet, at Rygfinnens Straaler jo vel vare leddede, saaledes som Günther havde angivet, men at de dog afvege fra de sædvanlig leddede Straaler hos de malacopteryge Fisk derved, at de ikke vare hule. Da Mangelen af et Suboperculum vistnok havde været den væsentligste Stötte for Dr. Günthers eiendommelige Opfatning af *Alepisaurus*-Slægten, var der, efter hvad der nu var oplyst, neppe Anledning til at holde paa den, og det forekom Reinhardt, at saavidt der kunde dömmes af de foreliggende Oplysninger, var den heldigste Opfatning af denne Fisk den, som Prof. *Peters* havde gjort gjældende i sit Brev til ham, ifölge hvilken Alepisauren skulde slutte sig nærmest til *Scopelinæ* og være at betragte som en eiendommelig, gigantisk Form af denne lille Familie.

d. 18de December. Hr. Dr. *C. Lütken* meddeelte paa Prof. *Steenstrups* og egne Vegne en Oversigt over de danske *Mysisarter* (see S. 274) samt nogle Oplysninger om *Thalassina anomala* (Herbst.) (see S. 267).

Derefter meddeelte Hr. Prof. *J. Steenstrup* nogle Oplysninger om de ved de danske Kyster forekommende Blæksprutter. Allerede tidligere (1856) havde han sondret *Loligo Forbesii* som en *Lol. vulgaris* nærstaaende og med den sammenblandet, men eiendommelig Art, nu skjelnede han endvidere mellem den egenlige middelhavske og en nordlig Form, der har et meget mindre Hoved og meget korte Arme. Hidtil er der paa vore Kyster kun opdrevet Hanner af denne ny Art, men *Steenstrup* har andetsteds seet ogsaa Hunner af den. Den sydlige (middelhavske) er *Loligo vulgaris* Lamark;

den nordlige Form kunde faae Navnet *Loligo breviceps* Stp. Det kunde imidlertid synes, at denne Art allerede maatte være adskilt fra *L. vulgaris* ved J. E. Gray, der i sin Cat. of the Mollusc. in the Brit. Mus. Part. I. Cephalopoda 1849 under Navnet *L. neglecta* med „Habitat Atlantic" og med Charakteren „nine very large cups in two rows", samt med Henvisning til en Tavle i d'Orb. Moll. viv. et foss, har villet sondre en egen Art fra den sædvanlige *Lol. vulgaris*, hvilken han opförer under Navnet *Loligo magna* Rond., og hvilken han, uden nærmere Betegnelse af Tentakelforholdet, har udstyret med en Hob af Synonymer og Afbildninger, der netop tilkomme *Loligo vulgaris* Lam., samt med „Hab. Atlantic and Mediterranean". Af denne sidste siges Brit. Mus. at besidde flere Individer, der dog alle vare fra de engelske Kyster; af *L. neglecta*, der skulde blot være fra „Atlantic", havde Museet fire, hvoraf den ene vel var fra Lissabon, men den anden uden nærmere Angivelse fra „South of Europe", den tredie fra Malta og den fjerde fra „Dalmatia". Ligesom disse fire Lokaliteter antyde, at han havde havt den middelhavske typiske *Loligo vulgaris* Lam. for sig, saaledes vises dette endmere ved den citerede Figur af d'Orbigny, som netop fremstiller denne Form — hvortil maa bemærkes, at Gray har overseet, at denne Figur er en formindsket Copie af en anden Figur af d'Orbigny, som han iforveien tilligemed alle de andre herhenhörende Figurer har citeret til sin *Lol. magna.* Rond. Af hvad der forelaae, meente *Steenstrup* at kunne slutte, at Grays *L. neglecta* vistnok er *L. vulgaris* Lam., og at *Loligo magna* hos Gray maaskee væsentligst var grundet paa engelske Individer af *Loligo Forbesii*, men at saagodtsom hele Synonomien og alle Figurerne vedkom *L. vulgaris*. *Loligo*-Slægten optræder saaledes hos os ialfald med 3 Arter: *L. Forbesii* Stp., *breviceps* Stp., og *media* Linn. (*subulata* Lam.), men maaskee forekommer ogsaa *L. vulgaris* Lam. (ligesom man i Middelhavet undtagelsesviis har truffet *L. Forbesii*); de danske Kysters andre Blæksprutter ere: *Sepia officinalis* Linn., *Rossia sp*, rimeligviis to Arter, *Sepiola Rondeleti* Leach?, *Ommatostrephes todarus* Raf., *Onychoteuthis Banksii* Licht., hvortil endelig kommer den gjentagne Gange strandede *Architeuthis monachus*; den danske Kyst vil altsaa kunne frembyde omtrent 10 Blæksprutte-Arter, alle af Decapodernes Orden.

Samme meddeelte derefter nogle Iagttagelser over Ungerne af de tre nordiske *Aspidophorus*-Arter (*A. cataphractus*, *decagonus* og *monopterygius*) (see Side 276).

Chr. Thornam del. & sc.

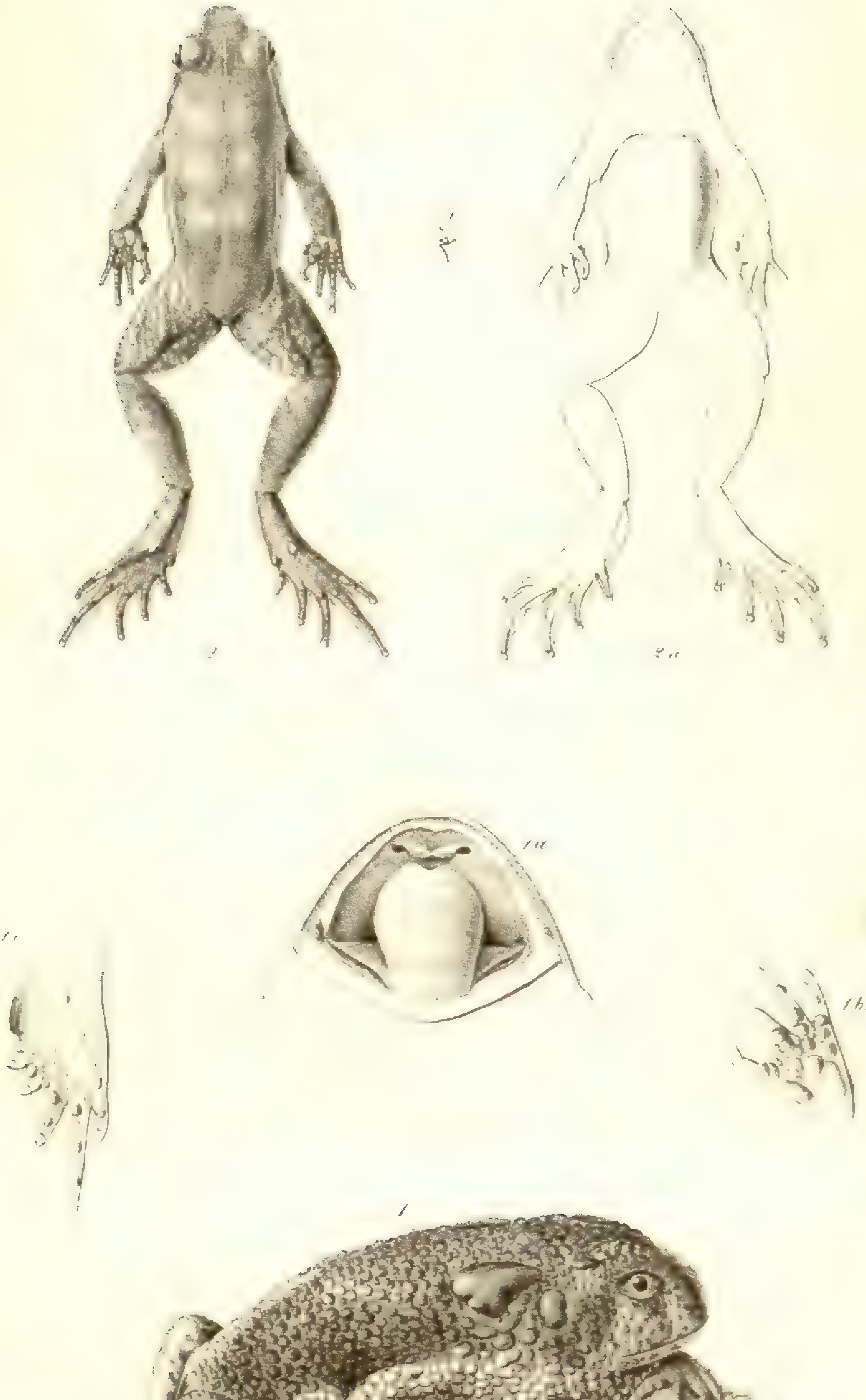

1. Odontophrynus cultripes R.L. 2. Tarsopterus trachystomus R.L.

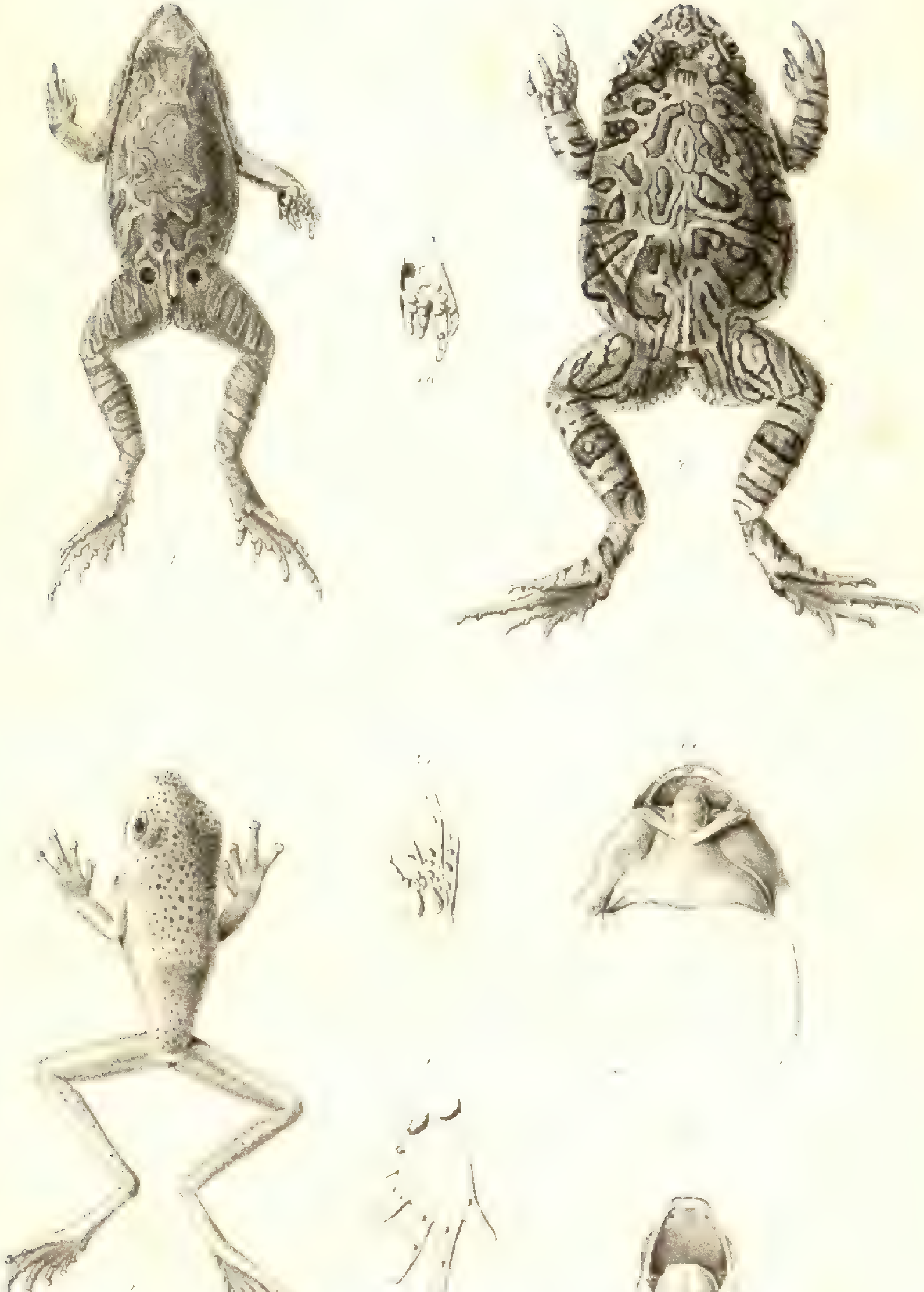

3. Gomphobates notatus R.L. 4 Gomphobates marmoratus R.L. 5 Hylella punctatissima R.L.

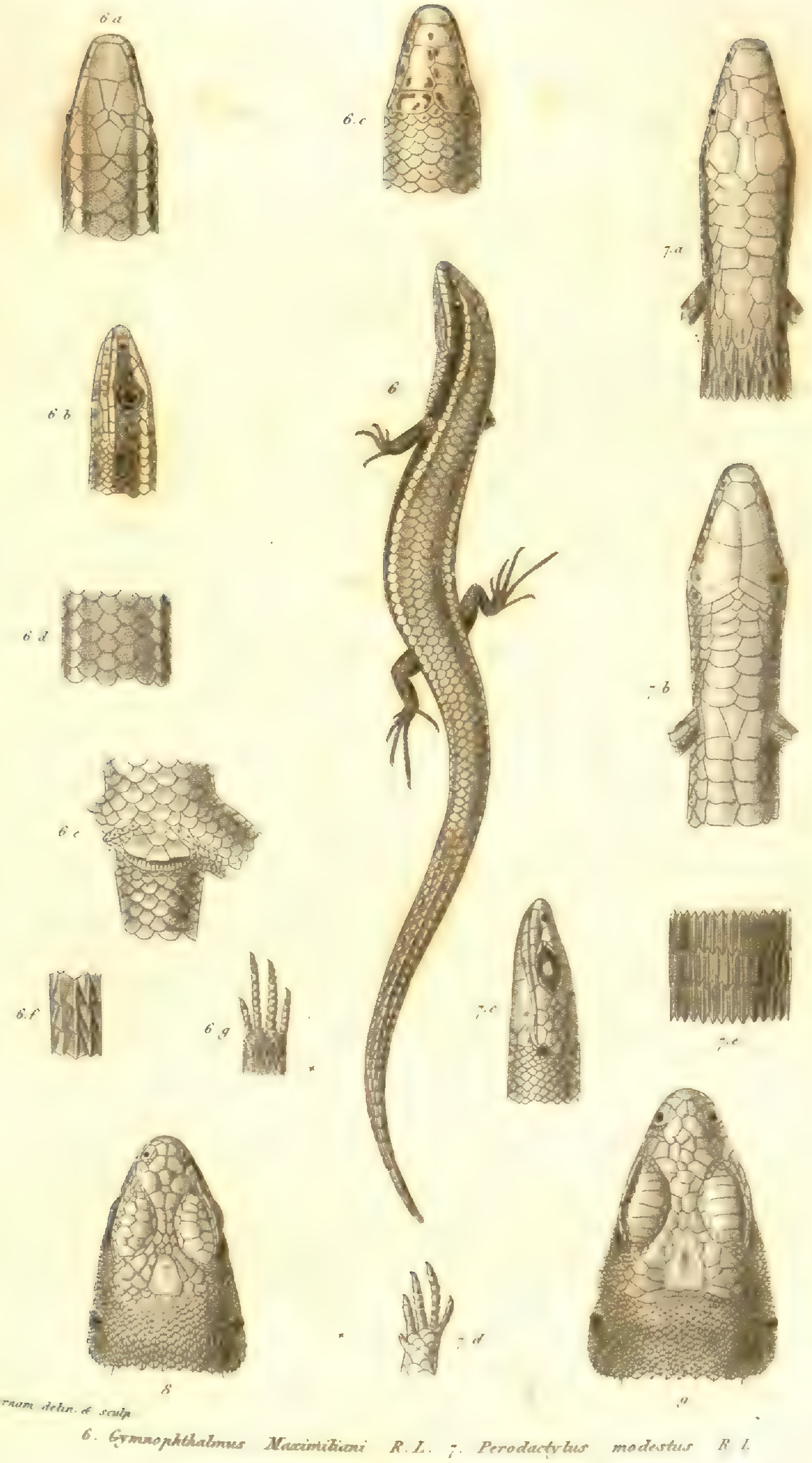

Chr Thornam delin. & sculp.

6. Gymnophthalmus Maximiliani R. L. 7. Perodactylus modestus R. L.

8. Tropidurus macrolepis R. L. 9. Tr. Hygomi R. L.

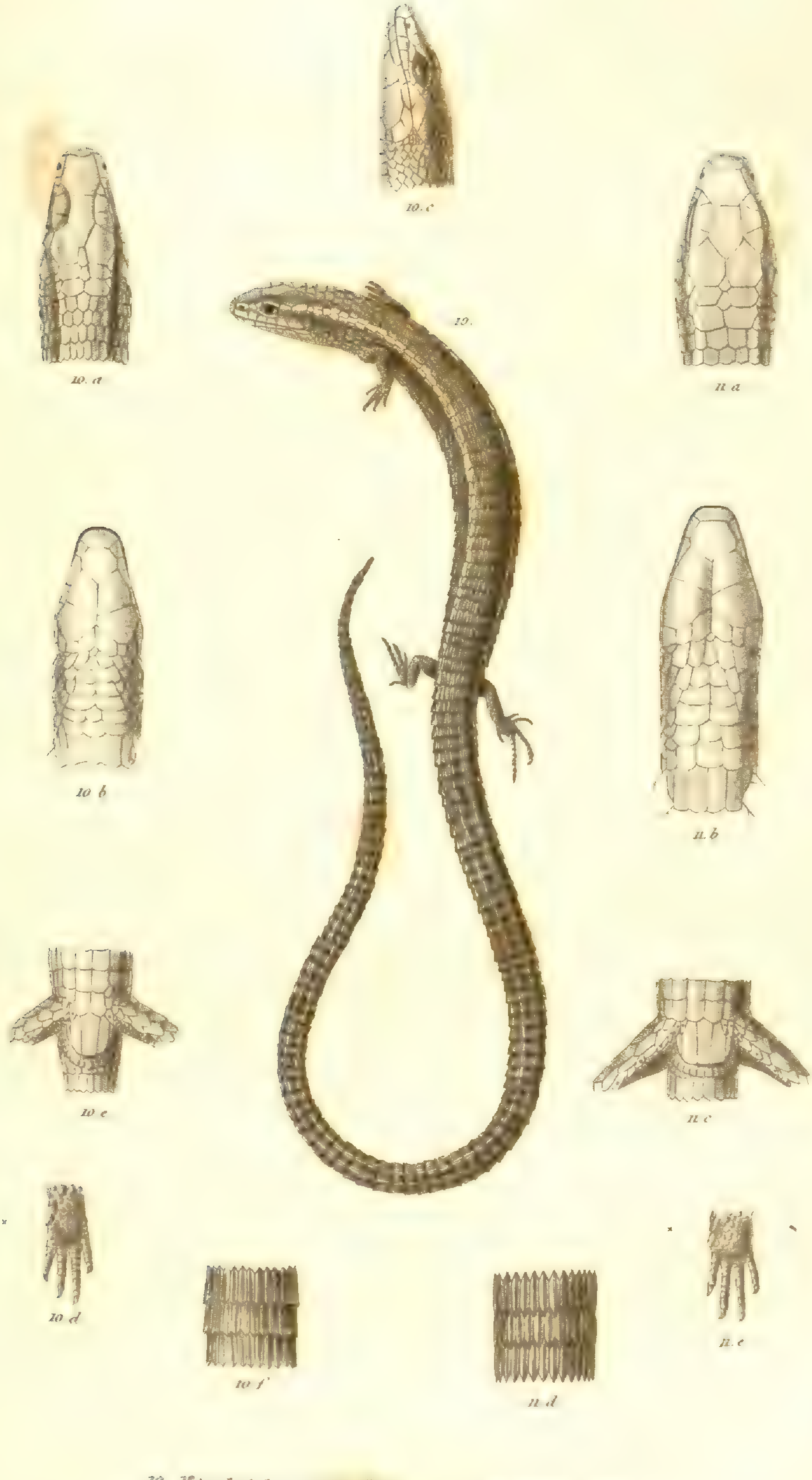

10. Heterodactylus Lundii R.L. 11. H. imbricatus Spix.

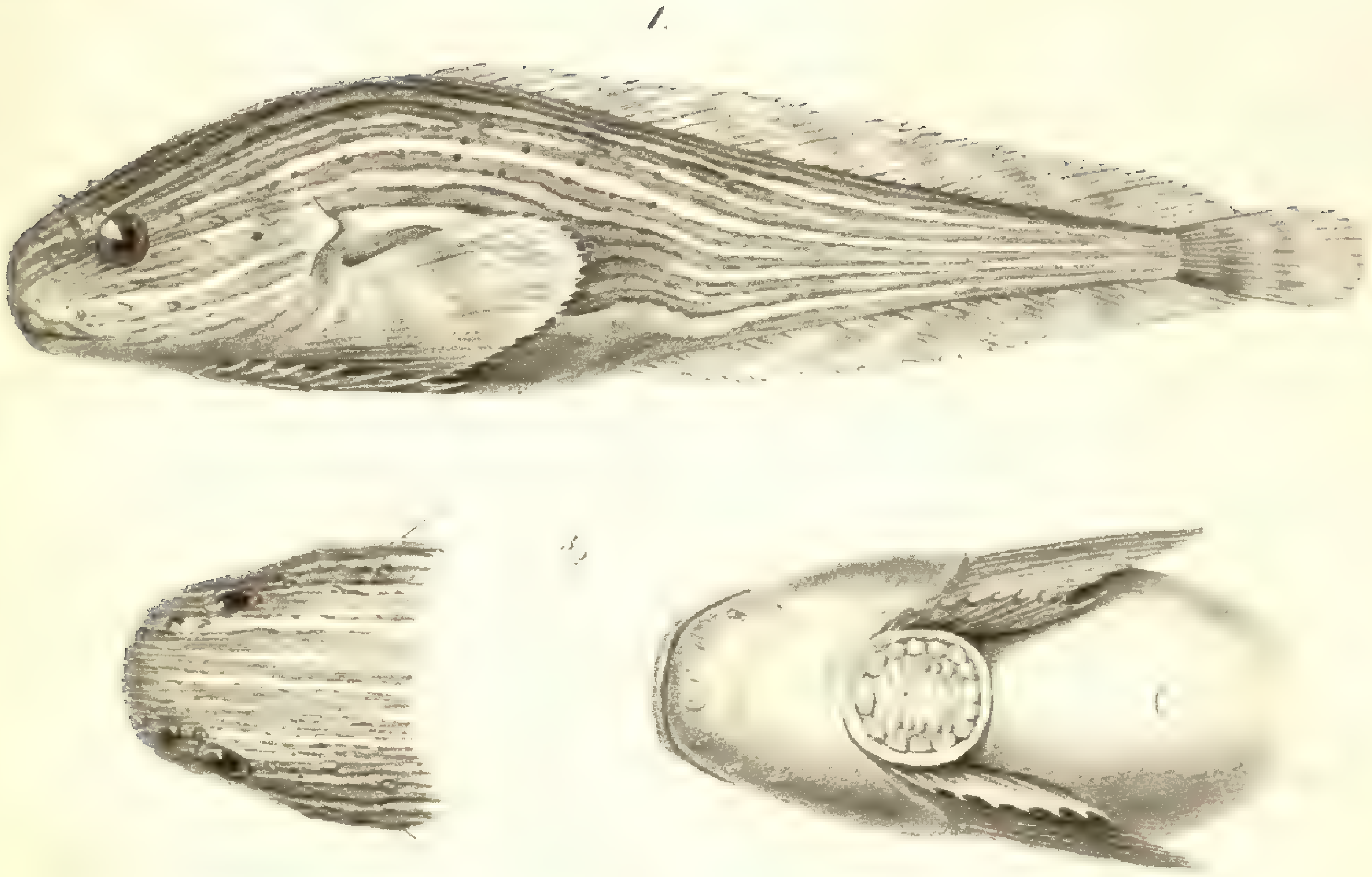

Liparis lineatus (Lep.) var multistriata

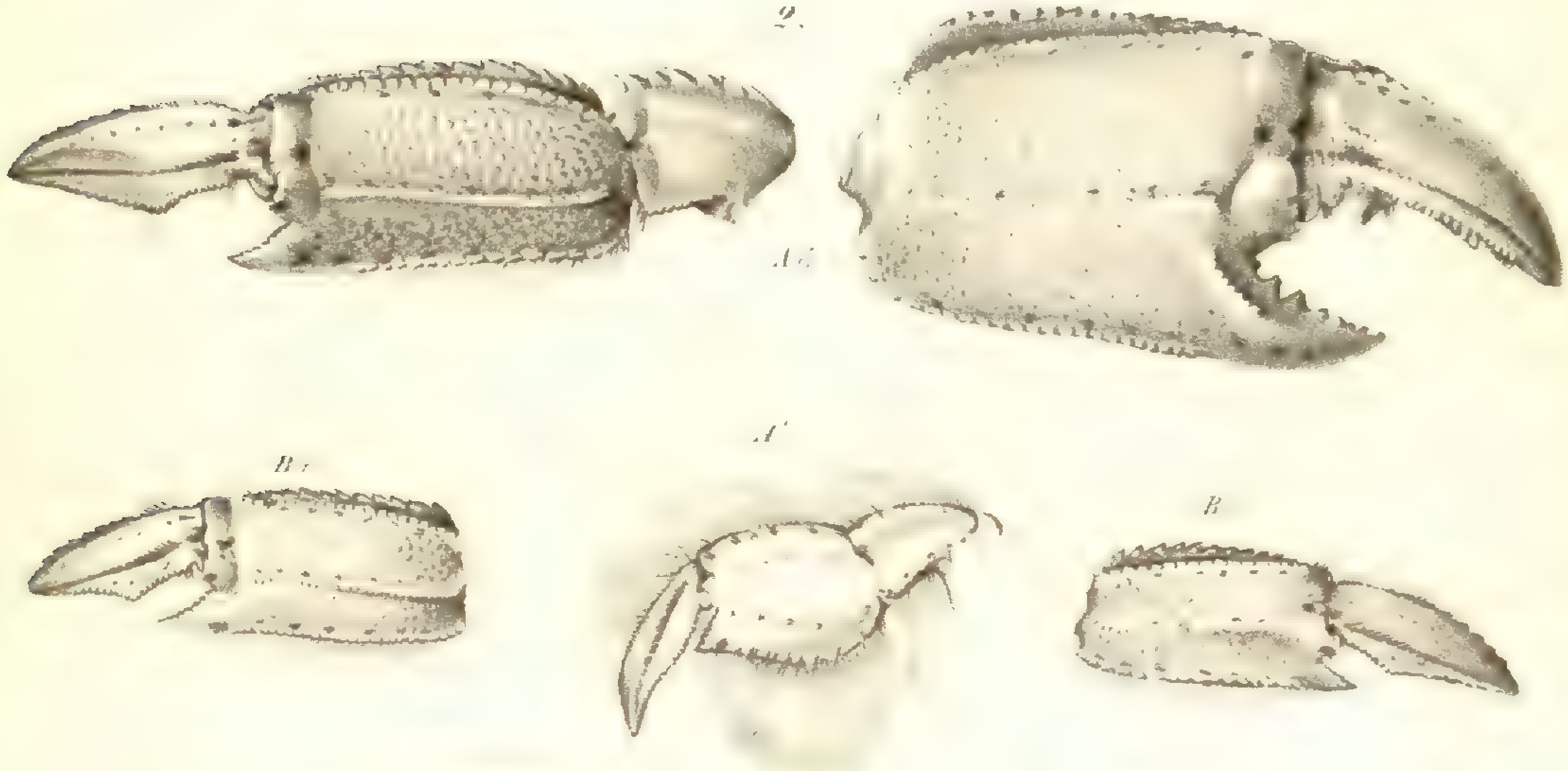

Thalassina anomala (Herbst.)

Videnskabelige Meddelelser

fra

den naturhistoriske Forening i Kjöbenhavn,

for

Aaret 1862.

Udgivne af Selskabets Bestyrelse.

Med 5 kobberstukne Tavler.

Andet Aarties fjerde Aargang. vol 24

Kjöbenhavn.

Bianco Lunos Bogtrykkeri
ved F. S. Muhle.
1863.

Mo. Bot. Garden,
1902.

Redactionen af dette Tidsskrift bestaaer af Professorerne *Reinhardt* og *Steenstrup*.

Indhold.

Side.

Færöernes Fuglefauna med Bemærkninger om Fuglefangsten af Sysselmand *H. C. Müller* . . . . 1.
Om Falsters Vegetation af Provst *H. P. G. Koch* . . . . 79.
Bidrag til det vestindiske Öriges og navnligen til de dansk-vestindiske Öers Herpetologie af *J. Reinhardt* og *C. F. Lütken* . . . . 153.
Nogle nye Krybdyr og Padder, beskrevne af Dr. phil. *Chr. Lütken* (Hertil Tavlerne I og II) . . . . 292.
Til Belysning af Bidens platycephala Örd. af *A. S. Örsted* (Hertil Tavlerne III og IV) . . . . 312.
Iagttagelser angaaende Blærebændelorme. Af Dr. *H. Krabbe* (Hertil Tavle V) . . . . 320.
Nogle Bemærkninger om Narhvalens Stödtand af *J. Reinhardt* . . . . . 326.
Oversigt over de videnskabelige Möder i den naturhistoriske Forening i Aaret 1862 . . . . 336.

Oversigt over Kobbertavlerne.

I-II. fig. 1 *Cydodus fasciatus.* Ltk.; fig. 2 *Delma Mölleri* Ltk.; fig. 3 *Aprasia pulchella* Gray? var. *striolata* Ltk; fig. 4 *Pterophrynus verrucosus* Ltk. fig. 5 *Onychocephalus Westermanni* Ltk.; fig. 6 *Hydrophis lævis* Ltk.

III-IV. Analyser af *Bidens platycephala*, *B. radiata* og *B. tripartita.*

V. Krogkrandse og Kroge af en hos Mulvarpen forekommende *Cysticercus* (1—3), lignende af en Bændelorm af en Ræv (3—5), samt af Raadyrets Muskeltinte (6—8), Kroge af *Cysticercus cellulosæ* af et Svin (9—10) og af *Coenurus cerebralis* af en Oxe (11—12).

Ligesom ved Udgivelsen af de tvende foregaaende Aargange saaledes maa Redactionen ogsaa ved Udgivelsen af denne Aargang med Erkjendtlighed bringe i Medlemmernes og Læsernes Erindring, at Udstyret med de saa höist fornödne Tavler væsentligen skyldes de Understöttelser, hvormed det höie Kultusministerium (100 Rgd.) og det Kgl. Videnskabernes Selskab (150 Rgd.) gunstigt have fremhjulpet Foreningens Bestræbelser.

Da med indeværende Aargang det Treaar er udlöbet, hvor det Kgl. Videnskabernes Selskab havde lovet at yde Foreningen sin Bistand med ovennævnte Sum, og da der neppe er Udsigt til at Selskabet umiddelbart kan fortsætte sin Understöttelse, er det Redactionen kjært at kunne meddele, at det höie Kultusministerium paa Bestyrelsens og Redactionens allerærbödigste Andragende gunstigst har tilstaaet en Understöttelse af 200 Rgd. for Aaret 1863—64.

Videnskabelige Meddelelser

fra

den naturhistoriske Forening i Kjöbenhavn.

Andet Aarti.

1862. Udgivne af Selskabets Bestyrelse. Nr. 1—5.

Færöernes Fuglefauna

med Bemærkninger om Fuglefangsten

af

Sysselmand *H. C. Müller.*

De Bemærkninger om den færöiske Fuglefauna, som her meddeles, stötte sig til Erfaringer, der ere samlede i en længere Aarrække, og skylde tildeels Andres Opfordringer deres Tilbliven.

Som indfödt Færing har jeg havt den bedste Leilighed til at iagttage det eiendommelige Fugleliv paa mine fædrene Öer, samt til stadig at besöge de Steder, hvor jeg kunde vente störst Udbytte af mine Bestræbelser for at lære dette at kjende, og den Interesse, hvormed jeg fra min Barndom har omfattet den mig omgivende Fugleverden, har jevnligen faaet ny Næring i de mange Opfordringer til at skaffe færöiske Fugleskind og Fuglezæg, som fra forskjellige Sider ere blevne stillede til mig.

Jeg troer derfor, skjöndt jeg ikke har beskjæftiget mig med Ornithologien i sin Heelhed, at have et tilstrækkeligt Kjendskab til de færöiske Fugle, til med nogen Berettigelse at kunne udtale mig om dem og indestaae for, at de Oplysninger, som jeg her meddeler, ere paalidelige. Hvad der tidligere har været skrevet om den færöiske Fuglefauna af Lucas Debes, Landt, Graba og Adjunkt (nu Pastor) A. Holm har jeg stadigt havt for Öie i de Aar, i hvilke jeg har samlet de her meddeelte Iagt-

tagelser, og naar jeg i et eller andet Punkt afviger fra dem, er det kun, fordi jeg troede at have overbeviist mig om, at der i slige Tilfælde var indlöbet en Feil i de ældre Angivelser.

Da de tamme Huusfugle ikke ere optagne i den efterfölgende Fortegnelse, skal jeg her endnu kun med Hensyn til dem anföre, at der paa Færöerne holdes Gjæs, Ænder og almindelige Höns i Mængde, fremdeles nogle faa Dorkins og cochinchinesiske Höns, Kalkuner, Duer og Kanariefugle.

I. Rovfugle.

1. Haliaetus albicilla (Linn.)

Dansk: Havörn, Fiskeörn,

Færöisk: Örn,

Örne sees kun sjelden paa Færöerne og höre ikke til de Fugle, som stadig opholde sig her; men jeg antager, at paa en enkelt Undtagelse nær, er det Falco albicilla, som man af og til har bemærket her.

Sagnet fortæller, at et Par ynglede paa Tindholmen ved Vaagöe paa en Tid, da denne Holm var beboet af een Familie. En Dag havde et lille Barn leget udenfor Huset; Örnen slog ned paa det og förte det hen til sin Rede, överst i en af de utilgængelige Tinder ɔ: Klippespidser, som findes paa Holmen og som endnu benævnes „Arnatindur“. Barnets Moder, som opdagede Örnen med sit Bytte i Klöerne, forfulgte den uden at ændse den farlige Vei lige til Reden, men Örnen havde allerede hugget Barnets Öine ud, forinden hun fik frataget den sit Rov. Af denne Aarsag skal Familien være flyttet bort fra Tindholmen, der nu er ubeboet.

Man har ogsaa en Fortælling om, hvorledes en Örn engang skal have slaaet ned paa et Faar, som, idet det sprang op, rev

Örnen itu, da den havde slaaet den ene Fod i Faarets Ryg og den anden i Jorden.

Det er forövrigt ikke usandsynligt, at Örne tidligere have ynglet her, hvor der findes mange utilgængelige Steder i Klipperne, paa hvilke de kunne have bygget deres Reder.

De Örne, man har bemærket her i den senere Tid, have tildeels været antrufne paa Aadsler og bortkastet Fiskeaffald, men jeg har ikke nogen bestemt Erfaring om, at de have dræbt Lam eller Fugle, skjöndt man har fortalt mig det, hvilket heller ikke er usandsynligt.

Som et Huusraad imod Guulsot bruges endnu at drikke Vand, hvori en Örneklo er kogt, og den, der er saa heldig at skyde en Örn, opbevarer Klöerne, som blive kogte mange Gange.

Det skal have været Praxis, at den, som dræbte en Örn, kunde, ved at indlevere dens Næb til Landfogden, befrie sig for Livstid fra at svare Næbbetold, en Afgift, som senere vil blive omtalt (see S. 11).

2. **Pandion haliaëtus** (Linn.).

Dansk: Flodörn.

Færöisk: Örn,

Jeg har kun seet een eneste ung Fugl, der blev skudt paa Suderöe i Aaret 1848 og sendt til Universitetsmuseet i Kjøbenhavn.

3. **Falco islandicus** Brehm.

Dansk: Jagtfalk,

Færöisk: Fâlkur,

er hyppig; den 11te Februar 1858 havde jeg et Exemplar fra Vestmanhavn.

4. **Falco peregrinus** Linn.

Dansk: Vandrefalk,

Færöisk: Fâlkur,

havde jeg fra Kollefjord den 16de September 1857.

5. **Falco lithofalco** Gmel.

Dansk: Dværgfalk, Steenfalk,
Færöisk: Smiril,

opholder sig her baade Sommer og Vinter.

Den er yderst modig og forvoven og skyer ingen Fare, naar den forfölger sit Rov. Den er derfor ofte bleven fanget ved at jage og forfölge Stæren ind i Husene. Naar den jager en Flok Stær, forsöge disse altid at holde sig oven over den og flyve ofte saalænge opad, at man neppe kan öine dem mere; isaafald maa Smirilen som oftest give tabt. Er en enkelt Stær saa uheldig at blive skilt fra Flokken, bliver den i Reglen Smirilens sikkre Bytte. Andre Smaafugle, som Piblærker og Digesmutter, gjör den naturligviis ogsaa Jagt paa. Sterna arctica bliver ogsaa undertiden dens Bytte.

Den yngler her og bygger sin Rede i Klipperne, hvortil den fortrinsviis benytter en forladt Kragerede. Jeg har engang fundet dens Rede i en saakaldet Ur ɔ: en Masse, fra et Fjeld nedfaldne Klippestykker. Naar man nærmer sig dens Yngleplads, forraader den snart ved sit vedholdende Skrig, hvor Reden er. I Slutningen af Mai Maaned lægger den 4 rödbrune Æg. Ungerne, tagne ud af Reden, lade sig let tæmme. Naar man nærmer sig Reden, lægge Ungerne sig paa Ryggen og vende Klöerne opad til Forsvar.

Naar en adstadig eller bedaget Mand pludselig kommer over en Flok stöiende Ungdom siger man: „Nu kjemur Smiril uj Steåraflok" ɔ: Nu kommer Smirilen blandt Stærene.

6. **Falco tinnunculus** Linn.

Dansk: Taarnfalk,
Færöisk: Fålkur,

har jeg havt eet Exemplar af, som jeg i Aaret 1848 sendte til Universitetsmuseet.

7. Nyctea nivea (Thunb.).

Dansk: Sneeugle,

Færöisk: Katúla,

er ikke ganske sjelden her. For henved 20 Aar siden havde afdöde Captain Möller erholdt et levende Exemplar, som han forsögte paa at tæmme. Dette lykkedes imidlertid ikke, og den döde efter ½ Aars Forlöb. Naar den blev tirret, gav den en hvæsende Lyd fra sig med paafölgende Klappren med Næbet ved at slaae Undernæb og Overnæb stærkt mod hinanden.

Oppe paa Fjeldet „Kirkebö Rein" har jeg seet en Sneugle baade Vinter og Sommer i Aarene 1849 og 1850. Sammesteds blev i Sommeren 1855 fanget et Exemplar, og man har til samme Tid bemærket flere, andre Steder paa Öerne. Sidst i October 1857 saaes to i Kirkebö Rein, og den 25de Mai 1861 saae jeg en gammel sammesteds. Saavidt jeg gjennem Kikkert kunde see, havde den ikke en sort Plet. Solen skinnede, men det var ikke muligt at komme den nærmere end paa 4 à 5 Riffelskuds Distance, og hvor forsigtig jeg end kröb, fik den dog altid Öie paa mig, heldede strax Forkroppen forover og lettede et Öieblik efter at den havde seet mig, om jeg end strax trak mig tilbage. Den satte sig paa de meest ophöiede Punkter, hvor den kunde have Oversigt over Terrainet. 8 Gange forsögte jeg forgjæves at liste mig paa den. Jeg tvivler paa, at den yngler her; thi man har aldrig fundet Spor af dens Rede.

8. Otus vulgaris (Linn.)

Dansk: lille Hornugle,

Færöisk: —

er en enkelt Gang forekommet her.

9. Otus brachyotus (Lath).

Dansk: Moseugle,

Færöisk: —

har jeg havt flere Exempler af; dog har jeg ikke fundet den ynglende.

II. Sangfugle.

10. Hirundo urbica Linn.

Dansk: Bysvale,

Færöisk: Sveála,

er ikke saa sjelden af og til om Foraaret, i Mai og Juni Maaneder, enkeltviis. Den 9de Mai 1858 opholdt en sig ved Thorshavn i nogle Dage.

11. Troglodytes parvulus Koch?

Dansk: Gjerdesmutte,

Færöisk: Musabrouir,

er ganske almindelig. Paa de Öer, hvor ingen Rotter og fölgelig heller ingen Katte findes, trives den bedst og er der saa fortrolig med Mennesker, at den bygger i ethvert Udhuus, helst i de med Halm tækkede Nöster (Baadehuse). Sin muntre Sang lader den stedse höre, ogsaa om Vinteren. Jeg har hört den synge freidig i Februar Maaned.

Den paa Færöerne forekommende Gjerdesmutte er i den nyeste Tid opstillet som en egen Art: *Troglodytes borealis.* Den lægger paafaldende större Æg end Gjerdesmutten i Danmark.

12. Sylvia trochilus Linn.

Dansk: Spurvekonge,

Færöisk: —

forekommer kun sjeldent. I Oktober 1845 blev et Exemplar fanget og sendt til Universitetsmuseet.

I Septbr. 1861 fik jeg en Fugl, som jeg antog for *S. trochilus*, endskjöndt dens Maal er större, end de, som angives for denne, nemlig: L. 5″ Halen 2″ Breden 7″ 4‴.

13. Regulus cristatus Willug.

Dansk: Fuglekonge,

Færöisk: —

sees ofte. Midt i October 1852, efter en östlig Storm, vare de temmelig talrige paa flere Steder. I October 1857 vare ogsaa mange at see.

14. **Regulus ignicapillus** Brehm.

Dansk: Fuglekonge,

Færöisk: —

troer jeg een Gang at have havt.

15. **Saxicola oenanthe** (Linn.)

Dansk: Steensqvætte,

Færöisk: Stajnstölpa,

kommer hertil ved Midten af April, dog sjelden förend d. 14de. I Mai lægger den 7 à 8 Æg. Reden, der bestaaer af Græsstraa og indvendig er foret med Uld, Fjer og Haar, findes sædvanligt i Steenhobe, eller Gjerder som ere opförte af Steen og Jord. Hen i August forlader den os igjen.

16. **Saxicola rubetra** (Linn.)

Dansk: Bynkefugl,

Færöisk: —

har jeg, den 3die December 1852 seet i Amtmandens Have i Thorshavn.

17. **Erythacus rubecula** (Linn.)

Dansk: Rödkjælk,

Færöisk: —

sees ikke saa sjelden om Efteraaret.

I Vinteren 1855—56 forblev en her indtil i Februar, da den forsvandt.

18. **Motacilla alba** Linn.

Dansk: Vipstjert,

Færöisk: Erla Kongsdottur,

er almindelig her, hvert Foraar og Efteraar, ligesom den ogsaa undertiden sees om Sommeren, men jeg har ikke fundet den ynglende.

19. Motacilla flava Linn.

Dansk: Guulspink,
Færöisk: Erla Kongsdottur,

angiver Graba at have seet ved Stranden paa Vaagöe den 2den Juni 1828. Jeg har kun seet eet Exemplar, som jeg sendte til Universitetsmuseet.

20. Anthus rupestris Nilss.

Dansk: Skjærpiber,
Færøisk: Gråatujtlingur,

er almindelig her baade Vinter og Sommer. Den 25de Marts 1861 saae jeg dem parrede og qviddrende paa Fjeldene ved Velbestad.

21. Anthus pratensis (Linn.)

Dansk: Piblærke,
Færöisk: Gråatujtlingur,

er ligesom forrige en af de almindeligste Fugle her. Den bygger som forrige Art i Huller i Jorden og under Stene, helst i Nærheden af Bække og Aaer, og lægger 6 Æg efter Midten af Mai. Reden bestaaer blot af fine, törre Græsstraa. Pastor Holms Angivelse i Kröyers Tidsskrift, at den anlægger Reden i Græsset i Læ af en Tue eller Steen, er feilagtig. Man træffer den ynglende saavel paa de höieste Fjelde som ved Strandbredden.

22. Turdus pilaris Linn.

Dansk. Snarredrossel,
Færöisk: Ouinsheâni,

har jeg havt et Exemplar af, som blev tilsendt Dr. phil. Kjærbölling. Pastor Holm har ogsaa havt en gammel Han skudt i December 1843.

23. Turdus iliacus Linn.

Dansk: Viindrossel,

Færöisk: Ouinsheâni,

kommer hertil hvert Foraar i April og Mai, endog i Flokke, men forlader os snart igjen. Om Efteraaret i September sees den atter. Den 2den April 1847 vare de ankomne i Mængde; i 1859 ankom de sildigere i April og opholdt sig længere her, da Vinteren var streng paa Island.

24. Turdus merula Linn.

Dansk: Solsort,

Færöisk: Roukur,

sees ogsaa undertiden, men sjeldnere end foregaaende.

Jeg maa her bemærke, at det, som Pastor Holm i Kröyers Naturhistoriske Tidsskrift beretter om *Pyrrhocorax graculus*, efter min Mening gjælder om *Turdus merula*, som han ikke selv har truffet paa Öerne og derfor efter andres Beretninger forvexler med *Pyrrhocorax.* Færingerne omtale nemlig rigtignok en sort Fugl med guult Næb, som de sige skal være af Störrelse omtrent som en Due, men jeg har stærk Mistanke om, at det ikke er andet end *T. merula*; jeg har idetmindste ikke seet nogen sort Fugl med guult Næb undtagen denne sidste, og den er bleven bragt mig under Navnet „Roukur". Hvad Beretningen om Fuglens Störrelse angaaer, da kan man ikke ganske stole paa den. Imidlertid kan jeg ikke bestemt benægte, at *Pyrrhocorax graculus* er seet her; men saalænge intet Exemplar herfra foreligger, og ingen Sagkyndig har seet den her, troer jeg at være berettiget til at betvivle dens Forekomst, saameget mere, som i et gammelt færöisk Digt, hvori de færöiske Fugle beskrives temmelig nöiagtig efter deres Sædvaner og i den Orden, hvori de ankomme her til Öerne, sættes *Turdus iliacus* og Roukur sammen. Det derhen hörende Vers lyder saaledes:

Ouinsheâni og Roukerin svarte,
Rajka rundt um Buj. o. s. v.
ɔ: Odinshane (*T. iliacus*) og Rouken sorte,
Sværme rundt om Byen.

25. **Muscicapa atricapilla** Linn.

Dansk: Fluesnapper,
Færöisk: —

forekommer kun en enkelt Gang, navnlig blev en Han skudt d. 7de Mai 1846 og tilsendt Universitetsmuseet.

26. **Hydrobata cinclus** (Linn.)

Dansk: Vandstær,
Færöisk: Åarpisa,

angives af Svabo at findes ynglende. Landt bemærker, at han har erholdt eet Exemplar. Jeg har aldrig seèt den, har vel hört Navnet Åarpisa, som skal betegne denne Fugl, men om det er saa, anseer jeg for tvivlsomt.

27. **Ampelis garrula** Linn.

Dansk: Sidensvands,
Færöisk: —

har jeg den 3die November 1852 seet i Rönnetræerne i Amtmandens Have i Thorshavn.

28. **Corvus corax** Linn.

Dansk: Ravn,
Færöisk: Ravnur.

Den findes overalt paa Færöerne i temmelig Mængde. Man har troet at bemærke, at den adskillige Aar har pludselig formeret sig, og antager, at den isaafald er kommen trækkende fra andre Lande, navnlig fra Island. Saameget er vist, at man har seet Ravne komme flyvende ind fra Havet.

Her, som andre Steder, tager den sin eneste Næring af

Dyreriget*). Især Aadsler af Faar, der ere döde paa Marken, hvilke den ved sin skarpe Lugt kan opdage i lang Afstand, udgjöre dens vigtigste Næring. Den hugger först Öinene ud paa Aadselet, hvorefter den söger at naae Indvoldene for at faae Talgen. Naar flere Ravne komme til, forraade de snart ved deres Klammeri og dermed fölgende Skrig for Söidemanden ɔ: Faarehyrden, hvor det döde Faar er at finde. Om Foraaret, naar Faarene efter den overstandne Vinter ere svage, er den farlig, thi den skaaner ikke de afkræftede Faar, og endnu mindre de nyfödte Lam, naar Moderen ikke er stærk nok til at kunne forsvare dem imod dens Angreb. Efter Grindefangster indfinder den sig altid for tilligemed Krager og Maager at tage Deel i Fortærelsen af det, som ved saadanne Leiligheder falder af.

Det er en almindelig Tro hertillands, at Ravnen ikke dræber Lam paa det Sted, hvor den bygger, men at den derimod flyver længere bort for at dræbe. Forövrigt er det kun de Ravne, som have Unger, der dræbe Lam**).

Man har om Vinteren seet den tage Rotter paa Sneen hvormed den har begivet sig höit op i Luften og derefter ladet dem falde; ved at gjentage dette flere Gange har den aflivet Rotten.

I Fuglebjergene er den en farlig Gjest. Den raner fra Lomvien baade Unger og Æg. Naar den faaer Lyst til Lomvieæg sætter den sig i Nærheden af de rugende Lomvier, reiser sin Fjederbedækning iveiret og udstöder sine hæse Skrig. Lomvien, forskrækket ved Ravnens Udseende, Skrig og Krumspring flygter fra Æget, som da let bliver Röverens Bytte. Den griber det i sine Klöer og flyver bort med det til et Sted, hvor den i Mag kan fortære sit Rov. Den hugger da med Næbet et lille Hul paa Æget og fortærer derigjennem Indholdet. Ofte har jeg fundet ubeskadigede Lomvieæg i Skraapens og Lundens Huler

*) Paa Island angiver Faber, at den ogsaa tager tiltakke med Krækkingebær (Empetrum nigrum) og Vacciniumbær.

**) Krager og Skader tage ei heller Ællinger og Kyllinger i den Bondegaard, hvor de have fæstet Bo.

paa slet Mark, hvorhen de ere blevne bragte af Ravnen, som enten har tabt dem deri og ikke vovet at stikke Hovedet ind i Hulen for at tage Ægget igjen, eller ogsaa skjult det ligesom den gjör ved Alt, hvad den ikke er istand til at fortære. For flere Aar tilbage bleve Fuglebjergene paa Kalsöens nordre Ende aldeles ödelagte af Ravne, som i store Flokke opholdt sig der, saalænge der var noget at rane. For Beboerne var det en betydelig Skade.

Dens Angreb paa Lunden og dennes Territorium falde ikke altid saa heldigt ud; thi Lunden sætter sig til Modværge og forsvarer sig altid med Kraft. Er Ravnen da altfor nærgaaende, griber Lunden ham med sit stærke Næb i Struben. Ravnen anstrænger sig da for at blive det ikke kjærkomne Paahæng qvit, men det lykkes ham sjelden, förend de begge falde i Söen, hvor Lunden er i sit Element, men Ravnen maa böde med Livet for sin Dristighed. Jeg har engang været Öievidne til en saadan Kamp. De Kæmpende faldt begge paa den under Fuglebjerget værende flade Klippe, hvor de i nogen Tid laae bedövede, men derefter flöi deres Vei.

Af det foregaaende er det klart, at Ravnen er til stor Skade, hvorimod dens Nytte kan regnes for Intet. Den er derfor fredlös her paa Öerne i den Grad, at dens Ödelæggelse endog er paabudt ved Lov. Efter kongeligt Rescript skal, med nogle Undtagelser, hver Mandsperson fra 15 til 50 Aar levere eet Ravnenæb eller tvende andre Rovfuglenæb aarlig, som efterat de ere indkrævede over hele Landet blive vidnesfast opbrændte St. Olaidag (29de Juli). Den, der ikke præsterer denne Told (Næbbetold) in natura, maa betale en Mulkt af 4 Rbs.

Ravnen bygger i Februar sin Rede, der bestaaer af törre Tangstokke, Lyng, Been m. m., indvendig foret med Mos, Uld, Haar og Fjer; den lægger deri i Slutningen af Februar 5 Æg, der ere grönne med sortebrune Pletter. Reden benyttes Aar for Aar, naar den ikke forstyrres enten ved Naturbegivenheder eller af Mennesker. Den findes i de steileste Klipper og Bjerge og

er yderst sjelden tilgængelig uden Hjælp af Line. Ofte er det umuligt endog med Line at naae den. Naar Ungerne ere udklækkede, eller og henimod Mai, blive disse dræbte, forsaavidt det er muligt at naae Reden; og man gjör sig Umage for at faae dem ödelagte forinden Læmmetiden begynder, for at befrie de Gamle for den Trang, der er for dem til at dræbe Lam til Föde for Ungerne.

At Ganen, Tungen og Næbet indvendig ere sorte troer man at være et Kjendetegn paa en gammel Ravn.

Den gamle Ravn er meget sky og forsigtig, hvoraf det færöiske Ordsprog kommer, at gammel Ravn er ikke god at fange.

Man tillægger Ravnen en lang Levetid; man siger nemlig at en Hest lever ligesaa længe som 3 Hunde, et Menneske ligesaa længe som 3 Heste; en Krage ligesaa længe som 3 Mennesker, men en Ravn ligesaalænge som 7 Krager.

Som bekjendt forekommer her en hvidplettet Varietet „Qvujtravnur“ (Hvidravn), *C. leucophaeus* Vieill. Den findes undertiden parret med den almindelige Ravn. Enkelte Par af de sorte Ravne have aarlig i Reden een, to eller flere Unger, der ere brogede. For nogle Aar siden fik jeg aarlig een eller to brogede Unger fra et Sted, hvor et Par sorte Ravne aarlig bygger, men i de senere Aar have de kun havt sorte Unger i Reden.

29. **Corvus corone** Linn.

Dansk: Sortkrage,

Færöisk: Hjaltlands Kråaka,

er sjelden seet her.

30. **Corvus cornix** Linn.

Dansk: Graa Krage,

Færöisk: Kråaka,

forekommer i stor Mængde og opholder sig her hele Aaret rundt. Dens Næring tager den fornemmelig af Aadsler, men i Mangel deraf tager den tiltakke med Bær, Orme o. s. v. Den

store Musling, *Volsella umbilicata Penn.* (*Modiola vulgaris*), og andre Skaldyr, som af Havet kastes op paa Strandbredden, udgjöre for en Deel dens Næring. Naar den ikke bekvemt kan komme til det i Skallen indesluttede Dyr, flyver den op i Luften dermed og lader det falde ned paa Klipperne, hvorved Skallen knuses og Dyret saaledes bliver tilgængeligt for den.

Först i Mai Maaned lægger den sine 5 Æg, der af Farve ligne Ravnens, men ere mindre. Dens Rede er bygget af Lyng, indvendig foret med Uld, og bliver benyttet Aar for Aar. I Almindelighed findes Reden i Klipperne paa mere eller mindre tilgængelige Steder, men jeg har ogsaa fundet den imellem store nedfaldne Klippestykker, ja endog paa Pakhusenes Tage ved Thorshavn.

Uagtet Kragen ialmindelighed er langt fra at være nogen sky Fugl, er den dog yderst vaersom, naar den seer Jægeren. Naar een bliver skudt, flokke alle de övrige sig, som ere i Nærheden, og flyve med Skrig over den Dræbte.

De holde undertiden det saakaldte Kragething, idet et Par hundrede Stykker samle sig paa eet Sted, dog har jeg ikke bemærket, at de efter endt Thing skulle efterlade 1 à 2 døde paa Stedet, hvilket Landt anförer at være Tilfældet. Jeg troer, at Forsamlinger af den Slags foranlediges ved en fremmed Rovfugls Nærværelse; thi naar en Falk eller Ugle, ja blot en Kat eller noget andet Usædvanligt viser sig paa Marken, gjöre de Tilstædeværende strax Anskrig, hvorved Mængden lokkes til Stedet.

At Landt har fundet 1 à 2 döde Krager paa Stedet, hvor et Kragething har været holdt, er ikke urimeligt; thi en paa Marken liggende död Krage er allerede tilstrækkelig Anledning til at et Thing bliver samlet.

Man har forbundet den Overtroe med Kragen, at den skulde kunne vise Een, hvor han kommer til at boe. Dette skeer paa fölgende Maade. Den, der önsker at vide sin Skjebne i denne Henseende, enten det er en Ungkarl eller en Pige, gaaer Kyndelsmissedags Morgen, den 13de Febr. gammel Stiil, med en

Steen, et Been og et Stykke Törv i Haanden, og kaster först Stenen efter den förste Krage, han eller hun faaer Öie paa, og maa derefter forfölge den, indtil Benet og Törven ere blevne kastede, og i den Retning, som Kragen derefter flyver, ligger Personens Bestemmelsessted, hans eller hendes Önskers Maal. Naar Experimentet skal have nogen gavnlig Virkning, maa Personen ikke have nydt Noget eller talt et Ord den Morgen, förend det er overstaaet; thi i modsat Fald taber det al Kraft.

Kragen gjör megen Skade; den borttager Gjæslinger, Ællinger og Kyllinger, den fortærer den til Törring ophængte eller spredte Fisk, opsanker Sædekornet paa Ageren og afplukker Axene om Efteraaret. Man pleier at raade Bod derpaa ved at ophænge en död Krage eller noget Vaiende paa en Stok eller ogsaa ved at ströe Fjer omkring Ageren.

For nogle Aar siden saaes her i Thorshavn flere Vintre i Træk en Krage, som havde en Udvæxt hængende under Brystet, af Störrelse som et Hönseæg. Den blev til Slutning skudt her. Den havde sin Redeplads i Kalbek, c. 1 Miil herfra.

31. **Corvus frugilegus** Linn.

Dansk: Kornkrage, Blaaraage,

Færöisk: Hjaltlandskråaka,

kommer almindelig hertil hvert Foraar i Februar og Marts, undertiden i Flokke, men forsvinder snart; rimeligviis flytter den tilbage til de Steder, hvorfra den er fordreven, thi jeg antager ikke, at alle de Individer, som komme hertil, döe her. I Marts 1855 saaes store Flokke af dem.

32. **Corvus monedula** Linn.

Dansk: Allike,

Færöisk: —

sees her undertiden om Foraaret, skjöndt sjelden. Jeg har kun havt 3 Exemplarer af den, hvoraf den ene var en Varietet og næsten ganske sort.

33. Pastor roseus (Linn.).

Dansk: Rosendrossel,

Færöisk: —

har jeg to Gange havt, den förste Gang fra Kollefjord i October Maaned 1853, den anden Gang fra Nolsöe den 19de September 1855.

34. Sturnus vulgaris Linn.

Dansk: Stær,

Færöisk: Steàri.

Den er ikke Trækfugl her som andre Steder, men opholder sig paa Öerne baade Sommer og Vinter.

Sidst i Marts Maaned lægger den sine 7 lysegrönne Æg i Klippehuler, som den benytter Aar for Aar, undertiden 2 Gange om Aaret. Han og Hun skiftes til at sidde paa Reden i 18 Dage. De bygge gjerne i Selskab. I den förste Tid, efterat Ungerne have forladt Reden, holde de sig helst parviis, og man seer da hvert enkelt Par med sine Unger. De samle sig i större Flokke længere hen paa Sommeren, især hen i August Maaned, da de söge Böen, ɔ: den opdyrkede Jord, hvor de finde Næring, der hvor Græs og Korn er afslaaet. Om Vinteren holde de sig ligeledes flokkeviis paa Böen og omkring Husene paa Möddinger. Tangmöddingerne besöge de især flittig, da de i den forraadnede Tang værende Orme og Larver afgive rigelig Næring for dem. De söge Nattely i Fjeldklöfter, helst ved Stranden, og man seer ofte henimod Aften store Sværme trække langveis fra for at söge deres Natteqvarteer.

De blive jevnlig forfulgte af Smirilen (*Falco lithofalco*), der er deres eneste egentlige Fjende; adskillige blive dog fangede af Katte, og i Nærheden af Thorshavn skydes de.

35. **Plectrophanes nivalis** (Linn.).

Dansk: Sneespurv, Sneekok,
Færöisk: Snjoufuglur.

Antages at opholde sig her baade Vinter og Sommer. Imidlertid troer jeg ikke andet, end at Störstedelen af den Mængde af disse Fugle, som sees her i Marts og April, flytter herfra igjen. I ovennævnte Maaneder seer man umaadelige Flokke af dem at opholde sig paa den dyrkede Jord; de ere saa talrige, at jeg undertiden har nedlagt 30 Stykker med et Skud. Om Sommeren sees Sneeværlingen parviis paa Fjeldene, hvor den yngler, og hvor den lader sin behagelige Sang höre, helst meget tidlig om Morgenen.

I Juli 1849 fandt min afdöde Ven, John Wolley, en Rede med 5 dunede Unger i, og tidlig i August har jeg seet Ungerne flyve. I Begyndelsen af November 1857 saae jeg en Flok paa henved 12 Stkr., hvoriblandt en gammel Han, i Kirkebö Rein.

36. **Alauda arvensis** Linn.

Dansk: Sanglærke,
Færöisk: Lerkur,

forekommer ikke sjelden om Foraaret i April og Mai Maaneder, September og October endog i Flokke.

Eet Par er mig bekjendt at have ynglet her i de sidste Aar. Jeg har fundet deres Rede med 4 noget rugede Æg d. 27de Juli 1856.

37. **Fringilla coelebs** Linn.

Dansk: Bogfinke,
Færöisk: —

har jeg ikke sjelden baade hört og seet, samt i 1845 tilsendt Universitetsmuseet.

38. **Fringilla serinus** Linn.

Dansk: Guulirisk,
Færöisk: —

saae jeg den 15de Januar 1858.

39. **Fringilla linaria** Linn.

Dansk: Graasidsken.

Færöisk: —

Jeg har kun seet et eneste Exemplar af denne Fugl, som jeg i 1847 sendte til Universitetsmuseet.

40. **Loxia curvirostra** Linn.

Dansk: Korsnæb,

Færöisk: —

Af denne Fugl saaes flere Exemplarer i September 1861. Jeg fik et Par Stykker af dem.

III. Skrigfugle.

41. **Caprimulgus europæus** Linn.

Dansk: Natravn,

Færöisk: —

Til de allerede tidligere bekjendte Exempler paa, at denne Fugl en og anden Gang gjester Færöerne, kan jeg anföre et nyt, idet jeg havde den levende i Sommeren 1859.

IV. Klattrefugle.

42. **Picus major** Linn.

Dansk: Flagspet,

Færöisk: —

var talrig paa flere af Öerne i September 1861; jeg fik 2 Exemplarer af den.

43. **Cuculus canorus** Linn.

Dansk: Gjög,

Færöisk: —

har jeg i Juli Maaned 1861 erholdt levende fra Nolsöe. Sammesteds fra har jeg atter i Juli Maaned 1862 faaet et Exemplar.

V. Duer.

44. Columba palumbus Linn.

Dansk: Ringdue,
Færöisk: Digva,

har jeg havt et Exemplar af.

45. Columba livia Briss.

Dansk: Fjelddue,
Færöisk: Blåadigva,

er Standfugl paa Færöerne. Den yngler 2 Gange aarlig. Allerede i Marts Maaned lægger den förste Gang sine 2 Æg i dybe, fordetmeste utilgængelige Klippehuler. Den 15de October 1855 fik jeg en Unge, som ikke havde kastet al Dunen.

Dens Næring er Korn og andet Frö, som den opsanker paa Ageren. Man har forsögt at saae Roefrö, som man har taget ud af Kroen paa Duer efterat de have været skudte, og det har spiret særdeles godt.

Den er ialmindelighed meget forsigtig, hvorfor det er temmelig vanskeligt at komme den paa Skud.

Naar strenge Vintre indtræffe, döe mange af dem deels af Sult deels ved at Sneen tilfyger Klippehulerne ved Söekanten, hvori de tilbringe Natten.

46. Columba turtur Linn.

Dansk: Turteldue,
Færöisk: Turtuldigva.

Af denne Art har jeg havt 2 Exemplarer. Det ene erholdt jeg i Juli Maaned 1857 af Hr. Amtmand Dahlerup, som i flere Dage havde bemærket den i sin Hauge, hvor den endelig blev funden död. Det andet skjöd jeg den 10de October s. A. paa Nolsöe.

VI. Hönsefugle.

47. Coturnix communis Bonat.

Dansk: Vagtel,

Færöisk: —

har jeg havt eet Exemplar af, som blev fundet nylig död paa Söen, ½ Miil fra Land.

For 4 Aar siden bleve 6 Æg af denne Fugl bragte til mig med den Beretning, at de skulde være fundne i Eåkurskrists Rede. Den yngler altsaa her.

VII. Vadefugle.

48. Charadrius apricarius Linn.

Dansk: Brokfugl,

Færöisk: Legv,

ankommer sidst i Marts og drager i Reglen bort midt i August. dog forblive mange, fornemmelig Unger, her Vinteren over, især naar milde Vintre indtræffe. Jeg har saaledes, paa de middelhöie Fjelde seet Flokke paa et til tohundrede Stykker, midt i November. Om Sommeren lever den parviis og opholder sig ved Rugepladserne. Dens Rede findes paa den flade Mark, helst ved en lille Steen, er noget hulet ned i Jorden og foret med Mos og Græs. Den lægger 4 pæreformige Æg, der ligne Vibeæg. Ved Ynglepladserne er den let at komme paa Skud, men paa andre Steder er den meget sky.

49. Charadrius hiaticula Linn.

Dansk: Præstekrave,

Færöisk: Svartholsa,

er almindelig her baade Vinter og Sommer. Den bygger paa Fjeldene og lægger 4 Æg i en Rede, der er dannet i Steengruset. Om Vinteren flokkes den med Tringa maritima.

50. Charadrius minor Mey.

Dansk: Lille Strandpiber,

Færöisk: —

Jeg har erholdt enkelte Exemplarer af denne Fugl her paa Öerne.

51. Vanellus cristatus Mey.

Dansk: Vibe,

Færöisk: Vujpa,

indfinder sig aarlig saavel Foraar som Efteraar, men sjelden i Mængde. Dog har jeg seet Flokke paa 10 Stykker. Den 5te Marts 1847 saae jeg 5 i en Flok; den 30te December 1857 saae jeg et Par Stykker.

52. Cinclus interpres (Linn.)

Dansk: Veidetitte, Polsk Vibe,

Færöisk: Tjaldursgreâlingur,

er hyppigere, og jeg skulde ansee det for temmelig sikkert, at den yngler her, da jeg har skudt flere Exemplarer midt i Juni Maaned.

53. Haematopus ostralegus Linn.

Dansk: Strandskade,

Færöisk: Tjaldur,

regnes at ankomme den 12te Marts (Gregorius Messe) og drager bort i Slutningen af September. Dog vare de i 1847 allerede komne den 4de Marts. Enkelte overvintre her. I den förste Tid efter dens Ankomst opholder den sig i Flokke ved Strandbredden og er da temmelig sky. Efterhaanden begiver den sig op i Marken til Ynglepladserne, som aldrig findes meget höit tilfjelds. Reden bliver anlagt i Gruset, yderst sjelden i Græs, og belagt indvendig med smaa Stene, samt til Slutning med en enkelt lille, haard Green af Lyng. Paa et enkelt Sted, som formedelst den Grus, der fandtes, var meget godt skikket til Ynglepladser for en Mængde af disse Fugle, men hvor dens Reder daglig bleve efterstræbte, har den udsögt Græsjord til at anlægge Reden i.

Man finder som oftest indtil 7 ufuldförte Reder omkring den rigtige, som den har besluttet sig til at benytte, de andre blive forladte, rimeligviis som uhensigtsmæssige, enten formedelst en Steen, som den har stödt paa under Boringen eller formedelst fugtig Grund, eller og anden Forstyrrelse. Den borer ned i Gruset og tildanner Reden med sit lange, stærke Næb, hvoraf Ordsproget kommer om en Lærling i Strikning, at han „Borar Rúir sum Tjaldur". Först i Mai lægger den sine 3, sjelden 4 Æg. Den 12te Mai har den fuld Rede.

I de förste 8 Dage er dens Rede god at finde, eftersom Parret da forholder sig ganske roligt nær ved Reden, men senere forfölger den Enhver, som nærmer sig, med ængsteligt Skrig i lang Afstand fra Reden. Man kan kjende paa dens Flugt, naar den har Unger eller Æg, som ere nærved at være udrugede, thi da „lemjur" den sig, ɔ: den flyver tæt ved Jorden, med langstrukne Vingeslag.

Imod Ravnen og andre Rovfugle forsvarer den Reden med Djærvhed og jager dem bort, da de ikke godt kunne lide Hug af dens spidse Næb. Den fredes af Bönderne, fordi den forjager Rovfuglene, der ere skadelige for de unge Lam.

Naar dens förste 3 Æg blive fratagne den, bygger den en ny Rede og lægger deri 2 Æg; blive disse tagne, lægger den kun eet Æg, og bliver ogsaa dette taget, lægger den ikke flere i det Aar.

54. **Grus cinerea** Bechst.

Dansk: Trane,

Færöisk: Treáni,

har jeg i Aaret 1857 havt fra Norderöerne, hvor den var skudt.

55. **Ardea cinerea** Linn.

Dansk: Heire,

Færöisk: Hegri,

opholder sig her kun om Vinteren og er da temmelig talrig ved de rolige Strandbredde inde i Fjordene, ved Aaer og Indsöer.

Den 9de April 1859 blev en gammel Fugl skudt. Man seer den ogsaa undertiden om Sommeren, og jeg har ladet mig fortælle, at man har seet Unger af den, som neppe vare flyvefærdige.

Fabelen har havt travlt med Heiren; saaledes siges der, at, naar den har slugt en Fisk, maa den sætte Halen imod Jorden for at forhindre, at Fisken ikke skal glide heelt igjennem den, da den kun skal have een Tarm. Ligeledes skal den, der besidder den ene Fod af en Heire, have særdeles Held med Fiskeri, men der er Ingen, der vides at have opnaaet dette Held, da man ikke veed, hvilken Fod der er den rette, og begge Födder ikke have nogen Tiltrækningskraft, idet hvad den ene Fod trækker til, skyder den anden fra.

56. **Ibis falcinellus** (Linn.)

Dansk: Sort Ibis,

Færöisk: Svartur Spegvi.

Endskjöndt jeg ikke selv har seet denne Fugl her, er jeg dog, paa Grund af fuldkommen troværdige Mænds Vidnesbyrd, aldeles overbeviist om, at den ikke ganske usædvanlig forekommer i Regnspove-Flokkene.

Da man som bekjendt har et Exempel paa, at en lille Flok af denne Fugl har forvildet sig endog heelt op til Island*), er det saameget mere troligt, at den ogsaa tilfældigt kan forekomme paa Færöerne.

57. **Numenius arquata** (Linn.)

Dansk: Dobbeltspove,

Færöisk: Tangspegvi,

opholder sig her om Vinteren; den ankommer om Hösten, naar Mellemspoven forlader os, og drager bort igjen, naar denne ankommer. Den er meget sky og opholder sig meest ved Stranden, hvorfra Navnet „Tangspegvi" hidrörer.

---

*) cfr. Reinhardt: Ichthyologiske Bidrag til den grönlandske Fauna. Kbhvn. 1857 p. 14.

58. **Numenius phaeopus** (Linn.)

Dansk: Enkelt Regnspove, Mellemspove,
Færöisk: Spegvi,

Den ankommer almindelig sidst i Mai, dog vare i 1858 enkelte allerede ankomne den 22de April. Den 27de s. M. saae jeg en at jage en *Numenius arquata*, der havde taget Ophold i Nærheden af Pletten, hvor den selv pleiede at bygge sin Rede.

Den forlader os igjen i August. Man siger derfor, at den er bange for Höestakkene. Midt i Juni lægger den sine 4 Æg. Reden er anbragt i en Fordybning paa den slette Mark i Græsset, og foret med Græs. Den er talrig overalt paa Öerne.

59. **Limosa ægocephala** (Linn).

Dansk: Kobbersneppe, Strandsneppe,
Færöisk: —

Pastor Holm anförer i Kröyers Tidsskrift at have erholdt den fra Færöerne i December 1845.

Endskjöndt jeg ikke har seet den selv, er jeg dog overbeviist om, at den forekommer ynglende, da jeg har faaet dens 4 Æg i 1856 med rigtig Beskrivelse af Fuglen.

60. **Totanus calidris** (Linn.).

Dansk: Rödbeen, Klire,
Færöisk: Stelkur,

er ikke sjelden her. Den 26de Mai 1857 fik jeg 2, der vare skudte ved Thorshavn.

61. **Totanus glareola** (Linn.)

Dansk: Tinksmed,
Færöisk: —

troer jeg engang at have skudt.

62. **Tringa islandica** Gmel.

Dansk: Staalsneppe,

Færöisk: Greålingur,

sees her hyppig, men kun om Foraar og Efteraar i Vinterdragt.

63. **Tringa maritima** Brünn.

Dansk: Strand-Ryle,

Færöisk: Gråagreålingur, i Sommerdragt: Fjadlmurra,

opholder sig om Vinteren i store Flokke ved Strandbredden, hvor den söger sin Næring imellem Stenene, helst naar Vandet falder. Om Sommeren opholder den sig parviis paa Fjeldene, hvor den yngler. Endog sidst i November har jeg seet enkelte tilfjelds. Dens Rede er vanskelig at finde. Den 20de Juni 1858 fandt jeg en Rede med 2 Æg. Jeg lagde 2 Riffelkugler i Reden, efter at have taget Ægene, for at forsöge, om den som enkelte andre Fugle vilde lægge flere Æg, men Reden blev forladt. Den 21de og 25de Marts 1861 saae jeg dem parrede paa Fjeldet i Kirkebö Rein, hvor de yngle.

Paa Sandöe findes dens Reder hyppigt.

64. **Tringa alpina** Linn.

Dansk: Ryle,

Færöisk: Gräagreàlingur,

opholder sig her ligesom foregaaende baade Vinter og Sommer og forvexles jevnlig med denne.

65. **Calidris arenaria** (Linn.)

Dansk: Selning,

Færöisk: —

troer jeg at have seet, men jeg tör ikke med Bestemthed sige, at den forekommer hos os.

66. **Scolopax rusticola** Linn.

Dansk: Skovsneppe,

Færöisk: Mujresnujpa,

fik jeg den 5te November 1852 fra Nolsö. Ellers veed jeg ikke noget Exempel paa, at den forekommer her.

67. **Scolopax gallinago** Linn.

Dansk: Dobbelt Bekkasin,

Færöisk: Mujresnujpa,

er ganske almindelig og overvintrer her. Ligesom andre Steder holder den sig ogsaa paa Færöerne til Sumpe og fugtige Steder. Dens Rede findes paa slet Mark, skjult i höit Græs, og indeholder 4 Æg.

Naar den bliver opjaget, lader den sin hæse Stemme höre, undtagen naar den bliver opjaget fra Reden; thi da opflyver den taus. Denne Kjendsgjerning er saa almindelig bekjendt, at det aldrig falder Nogen ind at söge efter dens Rede, naar den ikke opflyver taus.

68. **Phalaropus hyperboreus** Linn.

Dansk: Odinshane,

Færöisk: Helsareji,

Den forekommer ynglende paa enkelte Steder ved Indsöer imellem Fjeldene. Jeg har baade selv seet den der og faaet dens Æg.

I Begyndelsen af Juni 1858 vare de talrige paa forskjellige Steder. Den 28de Mai 1861 bleve 2 skudte inde paa Östrevaag ved Thorshavn.

69. **Rallus aquaticus** Linn.

Dansk: Vandrixe,

Færöisk: Jearakona,

er almindelig her om Efteraaret, og jeg har havt flere Exemplarer levende.

Da denne Fugl mere forlader sig paa sine Been end paa sine Vinger, og da dens Flugt er temmelig besværlig, antager jeg, at den neppe kan trække hertil over Havet, men at den derimod opholder sig her hele Aaret igjennem og fölgelig yngler. Den sees sædvanligst i det höie dyrkede Græs, men neppe som Adjunkt Holm angiver, oppe imellem Fjeldene.

70. **Ortygometra crex** (Linn.)

Dansk: Vagtelkonge,
Færöisk: Eåkurskrivt,

forekommer her, og jeg har i Sommeren 1861 faaet et Exemplar af den fra Myggenæs, men allerede tidligere havde jeg undertiden om Sommernætterne hört dens velbekjendte Stemme, og deraf med Bestemthed kunnet vide, at den yngler her, ligesom ogsaa Svabo angiver dens Rede at være funden paa Sandö.

71. **Gallinula chloropus** (Linn.)

Dansk: Rödblisset Rörhöne,
Færöisk: —

har jeg allerede tidligere havt 2 Exemplarer af; det ene sendte jeg til Universitetsmuseet i December 1845, det andet var fanget i Februar 1854. I Juni 1860 fik jeg atter et tredie Exemplar af denne Fugl.

72. **Fulica atra** Linn.

Dansk: Blishöne,
Færöisk: Sjouhöna,

forekommer ofte om Efteraaret og Vinteren. Jeg har havt flere levende Exemplarer. Den bliver let tam og lever, idetmindste i Fangenskab, af Fisk, hvilket jeg har gjort Forsög med ved en, som jeg i October 1855 fik fra Kalbak.

VIII. Svömmefugle.

73. Anser albifrons Bechst.

Dansk: Blisgaas,
Færöisk: —
har jeg havt eet Exemplar af.

74. Anser cinereus Meyer.*)

Dansk: Graagaas,
Færöisk: Gråagås,
har forhen i talrig Mængde ynglet flere Steder her paa Öerne, navnlig ved Sörvaagsvatn, hvor man gjorde Jagt paa den i Fældetiden og saaledes udryddede den. Nu sees den kun enkeltviis om Foraar og Efteraar, og jeg har ikke erfaret, at nogen har ynglet her i de sidste 30 Aar.

75. Bernicla leucopsis (Bechst.)

Dansk: Bramgaas,
Færöisk: Brangåas,
har jeg kun seet 1 Exemplar af.

76. Bernicla brenta (Pall.)

Dansk: Knortegaas,
Færöisk: Helsingagåas,
sees jevnlig her hvert Foraar og Efteraar. Jeg har seet den tæmmet opholde sig i det Frie iblandt de tamme Ænder.

---

*) Pastor Holm anförer istedetfor denne Gaas *Anser segetum*; men da han har meddeelt mig, at han ikke selv har havt noget Exemplar af sidstnævnte Art fra Færöerne ihænde, har jeg, som heller ikke selv har faaet denne tvivlsomme Gaas, men kun seet den paa lang Afstand, troet at burde anföre den Art, som i Pastor Landts Tid var den almindelige, og som jeg maa troe, at han har ment, naar han i sin Bog har opfört den som *Anas anser ferus*.

77. Cygnus musicus Bechst.

Dansk: Sangsvane,

Færöisk: Sveanur.

Sees her om Vaaren i Maanederne Marts, April og Mai paa Trækket til Island undertiden i Flokke paa indtil 100 Stykker. Med nordlige og vestlige Vinde kaste de sig ialmindelighed paa Indsöer og Fjorde, hvor der idelig gjöres Jagt paa dem, men da Svanen er meget sky og forsigtig, lykkes det kun sjeldent at pille en eller anden ud med Riffel. I Gjennemsnit troer jeg neppe, at der skydes flere end 5 til 6 Svaner aarlig paa Færöerne. Jeg er ikke utilböielig til at troe, at hvis den ikke blev saa meget efterstræbt her, vilde den yngle paa de færöiske Fjeldvande.

Om Efteraaret sees undertiden enkelte smaa Flokke paa deres Træk fra Island. Ogsaa om Vinteren har man seet Flokke paa 4 til 5 Stykker, saaledes den 6te Januar 1847 en Flok paa 5 Stykker. I December 1857 blev en gammel skudt ud af en saadan lille Flok.

Tvende Individer, som i 1846 vare fangede vingeskudte, levede i Fangenskab i et halvt Aars Tid, men döde derpaa formeentlig af Mangel paa Reenlighed; de nærede sig af Korn.

78. Anas boschas Linn.

Dansk: Stokand,

Færöisk: Vidldunna,

findes her hele Aaret igjennem. Den lever og nærer sig som alle andre Steder ved Strandbredder, Kilder og Indsöer. Den findes ikke i Mængde eller i större Flokke, men altid parviis, undtagen i Rugetiden, da Andriken sees ene.

I April lægger den 10 til 16 Æg i Jordhuler, under Stene og under Elvebakker. Den 20de Juni 1858 fandt jeg en Rede med 7 friske Æg paa Toppen af en lille Holm i en Fjeldsöe, aabent i höit Græs.

Den er meget vanskelig at komme paa Skud. Man har

undertiden forsögt at tæmme Ungerne, naar man har kunnet faae dem i en spæd Alder, og sat dem imellem andre Ællinger, men det lykkes sjelden at faae dem tamme. Bedre har det viist sig at være, at lade Ægene udruge af en tam And, men Ungerne beholde dog stedse deres vilde Natur og vise sig aldrig fortrolige med Mennesker, efterat de ere voxne.

79. **Anas penelope** Linn.

Dansk: *Pibeand*,
Færöisk: *Åndt*,

har jeg havt flere Exemplarer af, hvoraf jeg har sendt 3 til Universitetsmuseet.

80. **Anas acuta** Linn.

Dansk: *Spidsand*,
Færöisk: *Åndt*,

sees her ikke saa sjeldent om Sommeren, og jeg troer, at enkelte Par yngle her, dog har jeg ikke bestemt Erfaring derom.

81. **Anas crecca** Linn.

Dansk: *Krikand*.
Færöisk: *Åndt*,

sees ligesom foregaaende. Man fortæller her om en And, som kaldes „Stikåndt", at naar man finder dens Rede, kan man sætte en Træpind ved Siden af den, og Anden bliver da ved at lægge Æg, indtil den ligger död paa Ægene, fordi den stræber efter at faae Ægene ligesaa höit opstablede som den överste Ende af Træepinden. Om denne Fabel gjelder Krikanden eller nogen anden And er mig forövrigt ikke bekjendt. Imidlertid har jeg faaet dens Æg her.

82. **Fuligula marila** (Linn.)

Dansk: Bjergand,
Færöisk: Åndt,

er almindelig om Efteraaret og om Vinteren, men ikke saa hyppig om Sommeren. Jeg har ingen bestemt Erfaring for, at den yngler her, men jeg antager det for utvivlsomt, da jeg har seet Hannen i Sommerdragt paa Fjeldvandene.

83. **Clangula glaucion** (Linn.)

Dansk: Hviinand,
Færöisk: Åndt,

er ikke sjelden. Den 12te Marts 1858 havde jeg eet Exemplar af den.

84. **Oidemia fusca** (Linn.)

Dansk: Flöielsand,
Færöisk: Åndt,

har jeg kun havt 1 Exemplar af.

85. **Oidemia perspicillata** (Linn.)

Dansk: Brilleand,
Færöisk: Åndt.

Af denne And har jeg nedsendt eet Exemplar til Universitetsmuseet og seet et Par paa Suderö for nogle Aar siden.

86. **Harelda glacialis** (Linn.)

Dansk: Havlit,
Færöisk: Egredla,

er hyppig her og i store Flokke fra i August til Marts, men sees ikke uden som en Sjeldenhed om Sommeren. Dog veed jeg, at et enkelt Par har ynglet her.

87. **Somateria mollissima** (Linn.)

Dansk: Edderfugl,
Færöisk: Edva,

opholder sig her hele Aaret igjennem; om Vinteren i store Skarer inde i de rolige Fjorde og Sunde, hvorfra den i April Maaned begynder at trække i mindre Flokke til de almindelige Ynglesteder. Jeg antager imidlertid, at mange komme herover tilfældig fra Island og Grönland og forblive her. Den söger sin Föde, Muslinger, Snegle, Fiskeaffald o. s. v., ved Strandkanten, endog hvor der er temmelig dybt Vand, 5 à 6 Favne, helst hvor blinde Skjær ligge. Den sees derfor gjerne at ligge ved Landet i Brændingen, og man maa forundre sig over den Færdighed, hvormed den undgaaer at kastes paa Land. Naar en Bölge bryder, dykker den under Bölgen og undgaaer derved Braadets Kraft. Hvor den bliver fredet, er den særdeles tam, saa at den endog tager tilkastede Födemidler. Paa Nolsö blev for nogle Aar siden et Ederfugleæg udklækket af en And. Ungen, en Hun, voxede op med Ællingerne og forblev ved Pladsen, hvor den efterhaanden forsamlede en heel Colonie Edderfugle omkring sig, der vel ikke vare tamme i den Grad som den, men som dog, da de ligeledes bleve fredede, vare særdeles fortrolige med Mennesker. Da den tæmmede Hun, der opholdt sig blandt Ænderne imellem Husene, var yngledygtig, parrede den sig med en vild Han og byggede sin Rede aarlig i Baadehusene, hvori dens Unger efterlignede den. Colonien er nu bleven forstyrret, da man har troet, at den var til Skade for Seiefiskeriet, idet Seien formeentes ikke at turde nærme sig Landet der, hvor Edderfuglene laae og dykkede efter Föde.

Edderfuglen bygger i Selskab, naar den bliver fredet: men forövrigt findes den spredt over alle Öerne ogsaa paa Fjeldene, saaledes paa Toppen af Hestö, som vel er 1000 til 1200 Fod höi. Mærkeligt er det, hvorledes den kan komme derop; thi i Værpetiden er den saa feed, at den ikke kan flyve derop. Vestsiden

af Öen er aldeles utilgængelig, og Östsiden er saa brat, at det skulde synes utroligt, at en Edderfugl skulde kunne gaae opad den, og dog skeer det daglig, saalænge den lægger Æg.

I Slutningen af Mai lægger den 4, sjelden 5 Æg i den velbekjendte blöde Rede. Paa Kirkeböholmen, hvor omtrent 130 Par bygge, har jeg fundet 8, ja 11 Æg i en Rede, men i de Tilfælde benytte flere een Rede. Ungerne forblive een Dag i Reden efterat de ere kröbne ud af Æget, men gaae derpaa tilsöes med Moderen og ere snart fortrolige med deres Element.

Uagtet Edderfuglen er fredet her ved Lov, formeres den ikke, deels fordi Krybskytteriet ikke kan hæmmes, deels fordi den i de senere Aar er bleven efterstræbt af Spekhuggeren (*Delphinus orca*), som nærer sig af Sælhunde og Söefugle. Paa Sumböeholm, hvor en ikke ubetydelig Colonie Edderfugle forhen byggede, skal Spekhuggeren nu have ödelagt de fleste.

Naar Edderfuglen pludselig bliver opjaget af sin Rede, overstænker den denne med sine Excrementer.

Naar Pastor Holm siger i Kröyers Tidsskrift, at den opholder sig imellem Skjærene eller ude paa det aabne Hav, da er det sidste feilagtigt; thi paa Havet har den aldeles Intet at bestille.

88. **Somateria spectabilis** (Linn.)

Dansk: pukkelnæbbet Edderfugl,

Færöisk: Eávekongur.

Af denne Fugl forvilder et og andet Individ sig undertiden hertil. Jeg har kun seet eet Exemplar.

I Sommeren 1859 opholdt en gammel Han sig ved Hestö, og man troede sikkert, at den havde parret sig med en *Somateria mollissima*. I Sommeren 1860 fik jeg en Han, som vistnok havde været vingeskudt. Jeg havde Haab om, at den skulde kunnet leve i Fangenskab, da den aad godt, saavel Korn som Fisk, men efter 14 Dages Forlöb döde den.

89. Mergus merganser Linn.

Dansk: Stor Skallesluger,
Færöisk: Topåndt,

af denne har jeg kun seet eet Exemplar, der var skudt i Marts 1854.

90. Mergus serrator Linn.

Dansk: Top-Skallesluger,
Færöisk: Topåndt,

findes her baade Sommer og Vinter, dog ikke meget talrig. Ligesom Ænderne holder den sig til de indesluttede Fjorde og Indsöer. Den yngler her og lægger 10 à 12 Æg.

91. Podiceps cornutus Lath.

Dansk: Lapfod, Silkedykker,
Færöisk: —

sees her ofte, men forekommer ikke ynglende.

92. Podiceps minor Lath.

Dansk: Lapfod, Engle,
Færöisk: —

Af denne har jeg kun seet et eneste Exemplar, skudt 24de November 1845.

93. Colymbus glacialis Linn.

Dansk: Imber, Havimber,
Færöisk: Havgåas.

Den forekommer her alle Aarets Tider, dog talrigst Foraar og Efteraar. Den nærer sig af forskjellige Slags Fisk, men fornemmelig af Rödspetter og Flyndrer, som den hugger med Næbet for bedre at kunne synke dem.

Den yngler ikke nogetsteds paa Færöerne, (og sees derfor kun paa Söen) formodentlig, fordi Indsöerne ere saa meget besögte af Mennesker. Da den er almindelig ogsaa om Sommeren skulde man troe, at den ynglede her, og det er fornemmelig af

den Grund, at Sagnet vil have, at den udruger sine Æg under Vingerne paa Söen.

Den er meget vanskelig at komme paa Skud; sjelden lykkes det at skyde den fra Baad, hvorimod man bedre kan komme den paa Skud ved at lægge sig i Baghold for den, naar den söger sin Föde langs Landet. Den dræbes neppe med Hagl, undtagen man træffer Hovedet eller Halsen. Man mener, at den, for at undgaae at forblöde sig, stopper de Huller, Haglene gjöre i Kroppen paa den, med Duun, som den piller af sig, men dette troer jeg neppe, hvorimod det er naturligt, at Duun findes i de Huller, som Haglene efterlade.

Dens Kjöd er ikke uspiseligt, tvertimod er de Unges Kjöd velsmagende, men de Gamles er seigt.

Den er ikke uselskabelig, den sees tvertimod ofte i Flokke og lader sit uhyggelige Skrig höre, naar den savner sine Lige.

For nogle Aar siden blev i Kalbaksfjorden en gammel Fugl fundet död af et Saar, foraarsaget af en Eskimo-Piil med Beenskaft og Jernspids, som sad fast under dens ene Vinge.

94. Colymbus arcticus L.

Dansk: *Storlom*,
Færöisk: *Loumur*,
har jeg kun havt 1 Exemplar af.

95. Colymbus septentrionalis L.

Dansk: *Lom*, *Havgasse*,
Færöisk: *Loumur*,
ankommer midt i Marts og drager bort sidst i September.

Dens Föde er smaa Graasei og andre Fisk. Den er ialmindelighed meget tidlig paa Færde om Morgenen for at söge Föde som den henter langs med Stranden i Indvige og Bugter.

I Slutningen af Mai begiver den sig til Fjeldvandene, hvor den bygger sin Rede paa eensomme Steder i Mos paa Bredden af Vandet saa yderligt, at den kan styrte sig af Reden lige i

Vandet. Allerede den 7de Mai har jeg fundet dens 2 Æg saalænge rugede, at Ungerne vare nærved at krybe ud af Æggene. Ved stærk og vedholdende Regn stiger Vandet undertiden saa höit, at Æggene kunne flyde, hvis Fuglen forlader Reden. Naar man lister sig til dens Rede, trykker den sig med Halsen udstrakt mod Vandet, indtil man er kommen ganske tæt til den, og skyder da som en Piil af Reden under Vandet.

Fuglen spises, naar man kan erholde den, men den er vanskelig at skyde, da den baade er forsigtig og seiglivet.

Ungerne ere strax gode Dykkere og kunne ofte trætte Jægeren, inden han kan faae Skud paa dem.

96. **Uria troile** Tem.

Dansk: Lomvie,

Færöisk: Lomvia,

er næst Lunden, Færöernes vigtigste Bjergfugl, og ankommer til Landet ved „Podlsmessu", 25de Januar, samt drager bort igjen med Ungen, saasnart denne kan forlade Bjerget, sidst i Juli og i August. Ved „Leibarsmessu", den 22de Februar sees den at sidde i Bjergene, hvor den agter at yngle, og forbliver da i tre Dage efter hinanden i Bjerget, hvorpaa den söger Havet igjen og bliver borte i tre Dage. Paa denne Maade vedbliver den nöiagtigt, indtil den værper, medmindre Uveir (Snee og Regn) lægger den Hindringer iveien. Naar Uveir ikke tillader den at komme til Bjerget de bestemte Dage, bliver den borte indtil de Dage, da den efter sin Orden skulde være i Bjerget, om Veiret er nok saa godt de mellemliggende tre Dage. De Dage, naar den er i Bjerget, kaldes „Landkomudeâar" og kunne beregnes nöiagtigt efter Maaneskiftet.

Dens Næring bestaaer i smaa Sild, især Hvassilden, som den ogsaa opföder sine Unger med, og som den bringer i Næbet saaledes, at Sildens Hale sees udenfor Næbspidsen. Den holder sig derfor til Sildestimerne, men naar Silden mangler, lader den sig nöie med andre Fisk, dog bekommer det ikke Ungerne

godt, og man seer derfor i slige Aar, at Ungerne döe at Sult. Da Lomviens Föde vistnok opholder sig temmelig höit oppe i Vandskorpen, saa har den ikke nödig at gaae tilbunds for at söge den. Naar den ellers dykker, f. Ex. naar en Baad kommer den for nær, kan man see den svömme kun et Par Fod under Vandskorpen. Dette har jeg hyppig iagttaget, men især blev jeg opmærksom derpaa for nogle Aar siden ved en Anledning, som jeg her skal omtale.

Da jeg paa mine Reiser stadig saae en stor Mængde Lomvier at svömme inde paa en Gjov (Fjeldklöft) under et Fuglebjerg, fik jeg engang det Indfald at forsöge paa at drive dem paa Land. Inderst paa Bunden af Gjoven var en stor Ur, som Lomvierne kunde jages op paa, men begge dens Sider vare aldeles lodrette og vel 1000 Fod höie, saa at der sjelden rörte sig Vind derinde. I Baaden medtog jeg endeel smaa Stene foruden et Par Fuglestænger. Ved Mundingen af Gjoven begyndte jeg med at kaste Stenene ud efter Lomvierne, som naturligviis strax dukkede og vilde skyde ud under Baaden, men uagtet Vandet var 20 Favne dybt, dykkede de ikke længer ned, end at jeg altid kunde see Fuglene, og Baadens Skygge skræmmede dem derfor, da det var klart i Veiret, saa at de ikke vovede at nærme sig denne. Da dette havde varet noget, og Lomvierne saae, at de ikke kunde komme udefter, toge de alle Flugten indefter og lige paa Land, hvorhen vi forfulgte dem og toge 80 Stykker med Hænderne, som rigtignok kun var en liden Deel af Antallet, men Alt, hvad vi kunde faae fat paa, da vi ikke vare flere end to, der sprang paa Land, og Gjoven uheldigviis var afdeelt i to Landingssteder ved et udspringende Næs, som vi ikke kunde komme over, inden de Lomvier, der vare paa den anden Side af Næsset, fik Tid til at betænke sig og komme tilsöes igjen, hvilket det tilbageblevne Mandskab paa Baaden ikke var istand til at forhindre.

Ungerne og yngre Fugle overvintre imellem Öerne i temmelig Mængde, især de Vintre, naar der er tilstrækkelig Föde for dem, men ofte finder man dem drevne paa Land döde af Sult; dog seer man dem aldrig sidde paa Land undtagen i Yng-

letiden, under og i Fuglebjergene, med mindre det er et sygt Individ, der kryber op paa Landet, hvor det kan. Saaledes blev for nogle Aar siden en Lomvie fanget paa Land, som var udmagret og forkommet paa Grund af, at nogle röde Glasperler med en fiin Traad vare bundne om dens Hals og havde hindret den i dens frie Bevægelser.

Lomvien bygger ingen Rede, men lægger Æg umiddelbart paa Klippen, som kun er bedækket med dens Excrementer, der tjene til at stötte Ægget, og som især ere nödvendige paa de Rouger (Klippehylder), der skraae udad. Paa Rougerne ligge Æggene, det ene ved Siden af det andet, undertiden i tusindviis. „Ejur“ og „Skortar“, mindre og större Fordybninger ind i Bjerget, samt Huller benyttes af mindre Colonier, der enten ikke faae Plads paa Rougerne, eller af andre Aarsager vælge disse Steder.

Det tidligste man seer Æg i Fuglebjergene er i Ugen fra 12te til 19de Mai. Den 2den Juni (Slutningen af 7de Uge af Sommeren) have alle Lomvierne lagt deres Æg. I den anförte Tid lægger den bestemt sit Æg, kun eet, der er smukt tegnet, ialmindelighed stærkt grönt med sorte Streger og Prikker og ualmindelig stort i Forhold til Fuglens Störrelse. Hvis Veiret, (Snee og Regn) forhindrer den i at lægge i Bjerget, værper den i Söen under Bjerget.

Undertiden styrter et Fuglebjerg i Söen. I saa Tilfælde söger Fuglen, hvis det er skeet i den Tid, den er borte fra Öerne, de nærmeste Steder, hvor den kan faae Plads, men hvis saadanne Steder ikke findes tæt ved, holder den sig dog den förste Sommer paa Söen under Bjerget og lægger sit Æg i Vandet, men senere afbenytter den andre Steder.

Saasnart Lomvien har værpet, forbliver den i Bjerget, hvorimod de Fugle, som ikke have lagt Æg, flytte til og fra efter den foran anförte Orden. Han og Hun af dem, som have lagt Æg, skiftes til at ruge og at söge Föde i denne Tid. Hver Lomvie kjender sit eget Æg, uagtet der kunne være flere hundrede

Æg tæt ved Siden af hverandre. Saalænge Lomvien ruger, seer man fra Söen af kun lidt til dem; thi de ligge da alle med Ryggen vendt udad, men, naar de have faaet Unger, sidde de yderst paa Randen af Klippeafsatserne ligesom opstillede Porcellainsdukker. I Sommeren 1859 saae jeg et mærkeligt Exempel paa Lomviens Kjærlighed til dens Æg. Paa en Roug, hvor flere Par havde lagt deres Æg, geraadede to Lomvier i Klammeri, som havde til Fölge, at der blev stödt til den enes Æg, og at dette begyndte at rulle ud ad den skraa Klippe. Kampen blev öieblikkelig opgivet, og den Lomvie, som Ægget tilhörte, skyndte sig alt hvad den kunde bag efter det, satte sit spidse Næb ned foran det og forhindrede det i at trille længere, hvorpaa den med Næbet rullede det opad Skraaningen tilbage til dets Sted.

De unge, ikke yngledygtige Lomvier opholde sig kun enkelte Dage i Fuglebjerget i Rugetiden. Derimod er deres bestemte Opholdsted paa Hedlen ɔ: den som oftest skraa Klippefod af Bjerget, samt paa Stene og Skjær i Söen, hvorfra de flyve ud at söge Föde, naar de ere kjede af at sidde paa Land. Men saasnart Ungernes Piben höres i Bjerget, forlade de Hedlen og flytte op i Bjerget, hvor de blande sig med de Ynglende, men sidde dog yderst paa Randen af Rougerne eller Öierne, og de have da deres bestemte „Landkomedage“.

Lomviens Rugetid er 4 Uger, altsaa er det tidligst ved den 9de Uge af Sommeren ɔ: 9—16de Juni, at „Pisa“ ɔ: Ungen höres i Bjerget. Baade Han og Hun fodre Pisen med Sild, især Hvassilden (ɔ: *Clupea Sprattus*, Nilss.), som foran nævnt. Efter 3 Ugers Forlöb er Pisen flyvefærdig. Saasnart den kan flyve lidt, forlader den Bjerget, idet den selv flyver ned i Söen, forsaavidt Bjerget er lodret; er der derimod Underlænde ɔ: en bred Klippefod eller Underland under Bjerget, tager en af Forældrene Ungen paa Ryggen og flyver med den tilsöes.

Lomvien flytter med Ungen saavel paa de nordlige som paa de sydlige Öer kun, naar der er „Östfald“ ɔ: naar Strömmen löber i Öst, enten det er ved Nat eller ved Dag, for desto sna-

rere at komme tilhavs, ihvorvel det skulde synes bekvemmere for den at bruge Vestfaldet, der löber Vest i fra Öerne, og som i nogle Minutter vilde före dem ud i det store Atlanterhav, eftersom Fuglebjergene findes paa Öernes steile Vestsider og Nordender. Heraf skulde man formode, at dens Opholdssted om Vinteren er öst og syd for Færöerne.

Naar Træktiden er kommen, trækker den som sagt saavel om Dagen som om Natten, hvorledes end Veiret er, dog meest, naar det er „dimvigra“ ɔ: mörkt i Veiret eller taaget, sandsynligviis for saameget som mulig at undgaae Rovfuglene, navnlig Skuen, som desuagtet napper mangen en Lomvieunge. Ved „Oulasöku“, 29de Juli, ere alle Lomvier borte, som ikke ere blevne forhindrede i at værpe til ordentlig Tid ved Naturbegivenheder eller derved, at deres förste Æg er bleven ranet.

Lomviefangsten gaaer for sig paa fire forskjellige Maader, foruden at den skydes, det sidste kun inde i Fjordene imellem Öerne, da det ved Lov er forbudt at skyde under Fuglebjergene. Disse 4 Maader benævnes at „teâka Hedlefugl“; „teâka uj Omanflej“, „figla“ og „fleja“.

Hedlefuglen sidder sjelden paa Land för Værpetiden, og da begynder först denne Fangst, som vedvarer, indtil Fuglen som forannævnt flytter i Bjerget.

Denne Fangst drives udelukkende med Baad, sædvanlig af fire Mand. Naar man kommer til „Sedreni“ ɔ: de Hedler, hvor Fuglene sidde, tage to af Mændene hver sin Stang og begive sig i Agterenden af Baaden, medens de andre to vende Baaden, inden den er kommen for nær til Landet, dog saaledes, at Agterstavnen ikke vender lige ind paa Fuglene. Stængerne skydes frem og holdes een paa hver Side af Stævnen for at kunne tage Fuglene, til hvilken Side de ville flygte, og Nættene holdes i Vandskorpen.

Fuglestangen bestaaer af en 6 Alen lang Stang af Fyrretræ, paa hvis tyndere Ende er anbragt 2 Arme af Hasselkjeppe, som med en „Fireträa“ ɔ: et Stykke grovt Seilgarn eller tynd Line ere böjede noget imod hinanden, og imellem hvilket Nættet, der enten

er forfærdiget af fiint Seilgarn eller af fiint Uldgarn, hænger som en Pose ligesom et Rejenæt. Hvis Fuglene ikke flygte, förend Stangen kan naae dem, lægges Nættet over dem; flygte de derimod, maa Mændene passe paa at tage dem i Flugten med Nættet. I förste Tilfælde kunne flere fanges i Nættet ad Gangen, i sidste derimod sjelden to. Om Eftermiddagen, naar Solen skinner og giver stærk Varme under Fuglebjergene, er Lomvien meest spag. Baaden fortsætter Fangsten langs hele Fuglebjerget frem og tilbage, eftersom Fuglene sætte sig paa Land igjen, efter at de ere blevne forstyrrede. Undertiden bruges kun een Stang paa Baaden, men Fangsten lykkes bedre med 2 Stænger. Naar man faaer 20 à 30 Lomvier tilmands om Dagen i Hedlefugl, regnes det for en god Fangst.

At tage i „*Omanflej*“ bruges kun, hvor en Roug er saaledes beliggende, at man ikke kan komme til den, enten ovenfra eller nedenfra. Denne Fangst, der ansees for skadelig, da den forstyrrer Fuglenes Fred, gaaer for sig paa fölgende Maade. Man lægger sig med Baaden, der ligesom ved Hedlefuglefangsten er forsynet med to Stænger en i hver Ende af Baaden, i en Afstand fra Landet, der bliver afpasset efter den Bue, som Lomvien maa gjöre, naar den styrter sig af Rougen, da dens tunge Flugt ikke tillader den at flyve lige ud, strax naar den kommer paa Vingerne. Ved Banken og Stöien söger man at forskrække Fuglene, saa de flyve ned fra Rougen og henover Baaden, hvor de da blive fangede med Stængerne. Ved den Skræk Lomvien faaer under denne Fangst, river den alle de Æg eller Unger med sig, som ikke ligge ganske sikkre, hvorved en saaledes beliggende Roug let kan ödes, naar den ikke er dyb og dens Beboere ere udsatte for hyppig Efterstræbelse.

Den tredie, hyppigste, meest fordeelagtige, men tillige farligste Maade at fange Lomvien paa, er „*Figling*“. Denne Fangst begynder först, naar Lomvien har faaet Unger. Ved denne Maade at fange paa indfinder man sig paa Lomviens eget Territorium i Bjergene og begiver sig dertil enten

ovenfra eller nedenfra. Skal Fuglemanden ned ovenfra, hvilket er det almindelige, da Geværerne, inden Jagtloven udkom, havde gjort ryddeligt paa de nederste Hylder, bliver han firet ned ad den lodrette Klippe (som ofte huler indad) stundom over hundrede Favne med en Line af $2\frac{1}{2}$ Tommes Tykkelse, som han har bunden om Livet, dog saaledes at den ikke trykker ham, efterdi den er forbunden med „Leårabånd" ɔ: brede Uldbaand, der gaae ned om begge Laar, og „Axlabånd" om Skuldrene, som holde Linen tæt til Brystet. Fuglemanden sidder saaledes ligesom i en Stol og har sine Arme aldeles frie, da han ikke har nödig at holde om Linen, hvilket ogsaa er Tegn paa en Uövet, naar Ængstelsen nöder ham dertil. Med Benene, som han ogsaa har frie, kan han styre sig saaledes, at Ryggen ikke kommer til at vende ind mod Bjerget, hvilket kan være farligt og ansees for en ligesaa stor Vanære, som at omfatte Linien med Hænderne. Det er en piqvant Stilling at være i Line. Man har den nögne Klippevæg foran sig og til Siderne, Himlen foroven, det blaae, ofte brusende Hav under sig og svinger som Perpendikelen paa et Uhr mellem Himmel og Hav. Linen, der höiere oppe synes saa tynd som en Sytraad, strækker sig snart ud og trækker sig snart efter igjen sammen, men en Fuglemand maa ikke kjende til Frygt; med Rolighed og Aandsnærværelse maa han rögte sit Kald, naar han vil udrette noget.

Mindst 5 Mand udfordres til at betjene en Fuglemand, og een af dem bliver posteret til at holde Öie med Fuglemanden, som med Tegn eller Raab tilkjendegiver, enten han skal fires ned „suja", fires pludselig ned for et Hul, fires langsomt, holdes stille, eller trækkes op „dreåa" o.s.v. I Linen har han ikke noget at frygte for, undtagen nedfaldende Stene, som han, hvis Bjerget er löst, söger saa meget mulig at rydde af Veien under Nedstigningen, thi den paalideligste Mand bliver sat ved „Heälin" ɔ: en i Jorden rammet Pæl, hvorom Linien löber, eller ogsaa hvor der ikke kan rammes Pæl ned, sætter Manden sig överst med Bugten af Linen over Lænderne, hvormed han kan stoppe

den, naar Nödvendigheden fordrer. Er Udkanten af Klippen afrundet, ligger Linen umiddelbart over Klippen; er den derimod skarp, bruges „Bergstok", ɔ: et Stykke rundt Træe, som lægges langs Klippen og holdes ved et Baand i hver Ende, og hvorpaa Linen saa löber. Ofte er Bjerget saa höit, eller saaledes afdeelt i forskjellige Afsatser, at man först maa „suja" Mænd ned til Afsatserne i samme, for at disse derfra, med en anden Line kunne „suja" Fuglemanden ned til Lomvien. Er der ikke stor Afstand imellem Afsatserne, f. Ex. 4 à 6 Favne, lægges kun et Reb fast, ved hvilket Mændene da „lesa" ɔ: fire sig ned, eller entre op. En saadan Afstand kaldes en „Lesning".

Naar Fuglemanden er kommen ned paa en Roug, som er rummelig, gjör han sig lös fra Linen, binder dens Ende fast, forat være mere fri i sine Bevægelser naar han skal arbeide paa Rougen, men desværre föres han ofte i Fristelse til at vove sig altfor langt, naar der er et godt bebygget „Eja" eller „Skort" i Nærheden.

Jeg kan ikke forbigaae her at meddele et Træk, som er höist charakteristisk, og som viser, hvor fortrolige de Mennesker, der fra Barnsbeen af færdes i Bjergene, blive med Faren. En Fuglemand var gaaet ned alene ad en Line, men ved Uforsigtighed slap Linen fra ham, inden han havde gjort den fast. Man tænke sig hans Stilling. Han stod der midt i den lodrette Bjergvæg med Afgrunden under sig, Linen svævende udenfor sig, uden at han kunde naae den. Dog tabte han ikke Modet; kan han faae fat i Linen, er han frelst; han vover det Utrolige, springer rask ud fra Hylden for om muligt at omklamre Linen med Hænder og Födder; det lykkes ham, og han er frelst.

De Eier, som ligge paa Fuglemandens Vei nedad, lægger han Nættet for og fanger de Fugle, som han kan faae. Undertiden er Bjerget saaledes beskaffent, at det ingen egentlig Roug har, og isaafald maa han i hængende Stilling fange Fuglene.

Kan Fuglemanden ikke „suja" ned i Fuglebjerget, maa han stige op nedenfra, og dette maa naturligviis altid skee paa „Drengene",

ↄ: fritstaaende höie Klipper, som rage op af Havet. Efter at være stegne i Land fra Baaden följes to Mand ad forsynede med Reeb og Fuglestænger. Den Bageste stötter den Forreste opefter fra Afsats til Afsats ved Hjælp af Fuglestangen, i hvis tykke Ende er anbragt en Jernpig, som bliver stukken ind i den Forrestes Buxelinning, hvorhos han selv hjælper til med Hænder og Födder samt med sin egen Stang. Dette kaldes at „stua" og Afstanden imellem to saadanne Afsatser kaldes en „Studning". Naar den Forreste er kommen op paa en Afsats, lader han den ene Ende af et Reeb gaae ned til sin Kammerat, som da entrer op til ham. For at lette Opstigningen for den Bageste, naar Studningen er höi, gjör den Forreste undertiden Rebet fast om en Steen eller Knort paa Afsatsen og lader et andet Reeb gaae ned til ham, som han binder sig om Livet, hvorefter han da hales op af den Forreste, og saaledes gaaer det fort op ad Bjerget. Nedstigningen, der skeer nedad Rebet, er lettere, men er dog ogsaa meget farlig, idet den, som sidst gaaer ned, maa lægge Rebet saa yderlig om en Steen eller Knort, at det ved et Ryk kan glide af. Jeg har seet Exempel paa, at Fuglemanden efter at være kommen ned, har entret op igjen for at lægge Rebet yderligere, lösere, da det ikke vilde gaae af for ham ved de Ryk, han gjorde, et farligt Experiment, hvor det kun gjaldt Værdien af et Reeb, efterdi det var den sidste „Lesning"; en anden Sag vilde det have været, hvis det var höiere i Bjerget; thi Veien tillader ikke at transportere mange Reb med sig.

Op- og Nedstigningen er altid farlig, men endnu farligere er Gangen paa tvers i Bjerget, som ofte forefalder. I slige Tilfælde bliver den ene Fuglemand siddende, medens den anden med Rebet om Livet kryber og klattrer henad de snevre farlige Steder, indtil han naaer et Punkt, hvor han kan sidde fast, hvorpaa hans Kammerat paa samme Maade fölger ham, og saa fremdeles. Den som „sidir vi" ↄ: sidder ved, maa altid være forberedt paa, at den Klattrende kan glide ud, og i saafald have Rebet i sin Magt for at kunne holde ham; desværre er det

undertiden indtruffet, at den Siddende ikke har været istand til at stoppe, men er derimod styrtet ned tilligemed sin Kammerat. Det er i Sandhed ængstelige Öieblikke for den ledige Tilskuer, at see Fuglemændene stige op og færdes i Bjerget.

Jeg kan ikke undlade at fortælle fölgende Træk, som foruden at det er mig selv bekjendt, er af Pastor Sörensen anfört i Dansk Maanedsskrift for 1859. To Mænd, — den ene er nu 80 Aar gammel, dog livlig og rask, som han altid har været — gik op for at fange Fugle, uden at have andet Hjælpemiddel med sig end deres Fuglestænger. Da de vare komne op, indtraf det Uheld at den Ældre, der var gift, tabte sin Stang, som faldt paa Söen. At komme ned igjen uden Stang syntes umuligt. „Du har Kone og Börn," sagde den Yngre, som var ugift, „efter mig vil ingen græde derhjemme, tag derfor min Stang, maaskee Herren hjælper mig uden den." Og Herren hjalp dem begge.

Bestigningen af Drengene er ialmindelighed den farligste. Mange Drenge ere af den Beskaffenhed, at det skulde synes umuligt for noget andet Væsen end de befjedrede Skabninger at naae derop, men Fuglemanden har dog seiret, og kun paa faa Drenge omkring Öerne ere Fuglene fri for hans Besög. Naar det er umuligt at klattre op paa en Dreng, som ligger nær inde under et Bjerg, bliver en tynd Fiskeline firet ned derfra til en Baad nedenunder, som da roer ud ad Havet til med Linen, saalangt, indtil den naaer over Drengen. En tykkere Line bliver derpaa knyttet til den tynde og halet ind, indtil den kan tjene Fuglemanden til at „lesa" sig op ad. Naar man forlader en saadan Dreng, lader man stedse Reb blive liggende fast tilbage paa de værste Steder, for at lette Opgangen næste Aar. Da Rebet er af Hestehaar, raadner det ikke paa eet Aar. I den senere Tid har man imidlertid benyttet sig af den meget sikkrere Maade at befæste Jernkjettinger paa slige Steder, eller og at sætte Öiebolte fast i Klippen, hvori man under Opstigningen kan hugge lange Baadshager, opad hvilke der da kan entres.

Under Figlingen kan henregnes den paa enkelte Steder,

navnlig paa Öen Store-Dimon, brugelige Maade at tage „Vaarfugl", som foregaaer paa samme Maade som Figlingen.

Vaarfuglefangsten begynder strax efter at Lomvien er kommen i Bjerget i Slutningen af Februar og vedvarer indtil Værpetiden. Lomvien tages da i Skorter, Eier og store, dybe Huller; thi da den er meget vild „sjarrir", kan den ikke fanges paa de aabne „Rögir", med mindre man pludselig og useet kan komme til at kaste Nættet over dem. Vaarfuglene taale ikke Raab, derfor maa Tegn bruges under Nedfiring og Ophaling. Naar Fuglemanden er kommen saa nær til Hullet, hvori Lomvierne sidde, at han er sikker paa at naae dem med Stangen, förer han denne sagte saa nær til Hullet som muligt, slaaer saa til med Kraft og holder fast, indtil alle de Fugle, som ere indenfor, ere komne i Nættet. Han dreier derpaa Stangen, saa Lomvierne hænge i den derved dannede Pose, tager Nættet til sig, dræber de Fugle, han har faaet, ved at dreie Halsen om paa dem og binder dem parviis sammen ved at stikke den enes Undernæb igjennem den andens Undernæb og dernæst den Förstes Overnæb igjennem sammes Undernæb, og hænger dem derpaa foran sig over Linen. To saaledes sammenhæftede Lomvier kaldes „ajn Kneppa". Naar han har faaet saamange, at han troer Linen ikke kan taale mere, eller de ere ham til Ulempe, lægger han dem fra sig paa en beqvem Plads eller kaster dem i Söen, hvis der ligger en Baad under Klippen. Som oftest maa Fuglemanden drive denne Fangst i hængende Stilling. Alle de Fugle, som see Fuglemanden, flyve ud og komme ikke igjen, saalænge han er nede. Naar han kommer for et Hul, törne alle Fugle ud, og de, som han er istand til at forhindre fra at flyve ud, vende ind igjen saa langt de kunne naae og blive inde, indtil de enten ere dræbte eller Fuglemanden forlader Aabningen.

Figlingen begynder, som foran nævnt, naar Pisen höres, altsaa efter St. Hansdag, og vedvarer saalænge noget er at faae, hvor Fuglebjergene ere betydelige. Naar Fangsten skal gaae for sig paa en Roug, begyndes ved dens ene Ende og fortfares til dens anden Ende. Sædvanlig flyve ikke flere Lomvier bort end

netop paa det Sted, hvor Fuglemanden har slaaet Nættet hen. Naar han er kommen til den anden Ende, er den förste besat igjen, og han begynder da forfra, indtil han har faaet det Tal han skal have af Rougen, men giver dog Fuglene god Tid at flyve til igjen og sætte sig, for ikke at have nödig at „lægge for“ saa ofte, hvorved Fuglen bliver vild, „stangraddur“. Har Rougen ikke været besögt i en lang Aarrække, kan Fuglemanden tage Lomvierne med Hænderne. Fuglene ere aldeles ikke skye for den fremmede Gjest, og saasnart han lægger sig ned, hoppe de strax op paa hans Ryg. Hvormeget der skal dræbes, bestemmes efter Antallet af Ungerne; ikke flere end disse, men hellere færre er den Grændse en omhyggelig Fuglemand söger at naae, naar han vil have spag Fugl. Er det „Landkomedag“, (naar Hedlefuglen söger i Bjerget), kan han tage Mere efter Skjönnende, da han kjender Hedlefuglen, som sidder yderst. Han maa ogsaa söge at dræbe ligeligt hele Rougen igjennem; thi dræber han for mange paa et Sted af Rougen, om det saa er midt paa den, bliver det Sted aldrig bebygget igjen, om end Fuglene bygge saa tæt paa begge Ender, at de ikke kunne rummes. Ligeledes maa han vogte sig for at lade Blod komme paa Klippen; thi Blod skræmmer Lomvien. Paa samme Maade som anfört under Vaarfuglefangsten, bindes Lomvierne sammen og kastes tilsöes eller hales op efter Omstændighederne. Indtil 100 Lomvier kan Fuglemanden före op med sig, forsaavidt han troer Linen kan taale det, eller der er Mandskab nok til at hale. For at komme ind paa en Roug, hvor der er „Loft“ ɔ: hvor det overliggende Bjerg springer frem ud over Hylden, maa Fuglemanden give sig en stærk svingende Bevægelse, som kaldes at „rajggja“ eller at „teåka Loft“. Naar Loftet gaaer over 6 à 7 Favne dybt ind, kan det neppe tages. Til Hjælp bruges „Bergkroug“, en smækker Baadshage, for at holde sig inde ved Klippen, naar han kan naae den.

En dygtig Fuglemand kan „figla“ 1000 Lomvier om Dagen. 400 Lomvier regnes at give 1 Vog ɔ: 36 ℔ Fjeder, men 350, naar de ere „sjoukastajir“ ɔ: have været kastede tilsöes. En

flink „Rojtingakona" maa kunne plukke 40 à 50 Lomvier om Dagen.

Paa de Steder, hvor Lomvien bygger i Mængde, benyttes ogsaa dens Æg. Paa saadanne Steder i Bjergene, hvor Figlingen ikke giver godt Udbytte og er besværlig paa Grund af, at Bjerget ikke bestaaer af regulære „Röger", men derimod af „Skortar" og „Ejur", samles Ægene, hvilket kaldes at „reâna". Fremgangsmaaden er den samme som ved Figlingen, undtagen at der ikke bruges Stang. Drenge paa 12 til 16 Aar foretage ialmindelighed „Reâningen", da de ere lettere at haandtere i Linen og mere smidige til at klattre omkring. Den förste Gang en Dreng skal i Linen, er der naturligviis en stor Glæde tilstede, indtil det Öieblik, naar han skal ud for „Eggen" ɔ: Klipperanden. Da er hans Mod som oftest forbi, men han skal vænnes og bliver undertiden paa en temmelig ublid Maade tvungen ud for „Eggen". Naar han först er saavidt, gaaer det lettere. Æggene samles, blive undertiden söndersiaaede, og Indholdet fyldt i et opblödt Lammeskind, som i den Hensigt medtages.

Fleiningen afviger ikke i noget Væsentligt fra de andre Fangemaader, undtagen at Fuglemanden sidder stille i Skjul og fanger de Fugle, som flyve forbi ham, med Nættet. I den senere Tid bruges ogsaa at fleja Lomvier fra Baad.

Der fanges omtrent 55000 Lomvier aarlig paa Færöerne, som efter den ovenanförte Beregning give 15 à 16 Skꝏ Fjer.

Kjödet spises. Hvad der ikke kan bruges ferskt, nedsaltes til Vinterbrug. Forhen bleve Kroppene flækkede og ophængte til Törring, men denne Opbevarelsesmaade er nu ikke mere i Brug, da der gaaer saa meget tilspilde, naar varmt og fugtigt Veir indtræffer og hindrer Törringen.

Den under Navn af *Uria ringvia* Brünn. i Systemerne som en særegen Art opförte Lomvie er sikkert (hvad da ogsaa allerede fra flere Sider er blevet fremhævet) kun en Varietet af *Uria troile*; thi jeg har været Öienvidne til at en ringelöiet og en langnæbbet Lomvie have parret sig sammen, og desuden seet en

ringvia at fodre en Unge, som en *troile* havde under sine Vinger. Den er hyppig, men langtfra saa talrig som *troile*. Paa en lille Roug, hvor 20 Par Lomvier byggede, talte jeg 3 *ringvia*.

Uria Brünnichii Sab. forekommer ikke paa Færöerne.

97. Uria grylle Lath.

Dansk: Teiste, Tiste,

Færöisk: Tajsti,

er Standfugl her. Forhen var den meget talrig, men paa Grund af dens Troskyldighed er den nu meget formindsket paa de fleste Steder, da man ikke længer agter den gamle Forkjærlighed for Teisten, hvorefter det ansaaes for Synd at dræbe den. Den bygger i „Urer" eller i Klippehuler og Revner, men aldrig, som Dr. Kjærbölling siger i sin Bog „Danmarks Fugle", i selvskrabede Huler, og lægger 2 Æg. Den dykker godt og holder sig nær ved Landet, hvor den imellem Stenene paa Bunden fanger sin kjæreste og saa godt som udelukkende Föde „Teârabrosma", Tangsprællen, (*Gunellus vulgaris* Cuv).

I Slutningen af Juli komme Ungerne paa Söen og kunne da slaaes ihjel med en Aare. Den spises gjerne, og Ungen „Tajstapisa" ansees for en Lækkerbidsken. Naar Pastor Holm i Kröyers Tidsskrift siger, at den om Vinteren findes i store Skarer dybt inde i Fjordene, da feiler han visselig heri; thi Teisten opholder sig aldrig inde i de dybe Fjorde, og det allerede af den Grund, at „Teârabrosmen" ikke findes der. Derimod opholder den sig om Dagen langs Kysterne. Om Aftenen samle Teisterne sig sammen i Flokke og overnatte paa Söen i een eller anden rolig Vig, naar Veiret er godt; i daarligt Veir sove de derimod paa Klipperne langs Kysterne.

98 Mergulus alle Ray.

Dansk: Grönlandsdue,

Færöisk: Fulkobbi.

Sees kun om Vinteren, til hvilken Aarstid den sædvanlig

Mo. Bot. Garden
1902.

ved sydostlige Storme i Mængde driver paa Land i udmagret Tilstand. Kun en eneste Gang har jeg seet den om Sommeren. nemlig den 8de Juni 1857 i Nolsöefjorden efter 8 Ugers vedholdende östlig Vind og Kulde.

99. **Fratercula arctica** (Linn.)

Dansk: *Lunde*,

Færöisk: *Lundi*,

er den talrigste og meest udbredte Fugl paa Færöerne. Der findes ingen Öe, paa hvilken Lunden ikke bygger, skjöndt i forskjellig Mængde.

Den kan ankomme til Landet ved „Mariumesse", 25de Marts. men sees kun enkeltviis og sjelden saa tidlig. „Summarmåala", 14de April, regnes först for dens egentlige Ankomst, og man seer den da strax paa Landet ved dens Byggepladser, först i „Urerne", men senere höiere oppe i Bjergene. Strax efterat den er ankommen renser den sin Hule for Jord og Gruus, som i Vinterens Löb kan have samlet sig i den. Efter Sagnet skeer dette den 1ste Sommernat efter gammel Stiil, altsaa Natten imellem den 24de og 25de April. Er der da nogen Feil ved Hulen, f. Ex. at der Aaret i Forveien er gravet Hul lige over Reden, som ikke er saa godt tilstoppet, at Fugtighed ikke kan trænge ned derigjennem, saa graver den dybere ind, eller, hvis dette ikke lader sig gjöre, f. Ex. naar den möder Steen, söger den en anden Hule og forlader den förste. Derfor er det magtpaaliggende for den, der eier et Lundeland, at omgaaes Lundens Huler godt.

I Hulen danner den en Slags Rede af Græsstraa. Efter gammelt Sagn skal den lægge sit eneste Æg ved 12te Mai. Heraf Talemaaden „Lundi verpur ajt" og det gamle Sagn „Æg findes i Ur ved Korsmisse". Men det er dog ansat altfor tidlig, da man vist neppe undtagen som en reen Hændelse finder Æg förend sidst i Mai.

Indtræffer Uveir ved den Tid, saa den „mister Urten", lægger den först i Begyndelsen af Juni. I Sommeren 1857 fandt man

en Lunde paa sit Æg paa slet Mark $1/2$ Miil midt inde paa en Öe, i opdyrket Land. Han og Hun skiftes til at ruge. Ungen, „Pisen" fodres af de Gamle med Tobiser (*Ammodytes*), som Forældrene bringe i Næbet, indtil 50 Stkr. ad Gangen efter hvad der siges, saaledes at Tobiserne, der ere indeklemte imellem Over- og Undernæb, hænge ned paa begge Sider af Næbet ligesom Skjæg. Det er ikke saa let at komme til Kundskab om, hvor stort Antal den kan holde i Næbet ad Gangen. Jeg har gjort Forsög dermed ved at fleie en „Sildbærer" og fandt kun 18 Stkr. Tobiser, som faldt fra den, men jeg indrömmer, at jeg fandt langtfra alle dem, som den tabte, og naar Pastor Holm i Kröyers Tidsskrift siger, at man „hyppig seer den svömme eller flyve med en Ammodytes (Nebbasild) der krummer sig omkring dens Næb", da begriber jeg ikke, hvorledes han er kommen til at anföre sligt. Selv om han slet ikke havde hört det i hver Mands Mund almindelige Sagn, at Lunden bærer 50 „Nebbasild", burde hans Öie dog aldrig have kunnet bedrage ham i den Grad, at han kunde ansee de mange nedhængende Ammodyter for een Fisk, der krummede sig om Fuglens Næb. Neppe engang i et enkelt, sjeldent Tilfælde vil det kunne skee, at en Lunde skulde lade sig nöie med at tage en eneste Tobis ad Gangen; thi Tobiserne svömme ikke enkeltviis, men i Stimer, og naar Lunden har begyndt at fiske i en saadan Stime, bliver den ikke et Öieblik over Vandet, men fisker uophörligt, indtil den har Næbet fuldt.

At Lunden kan fange saamange Fisk, holde dem i Næbet og svömmende ordne dem saa smukt, kan vel synes utroligt, men det skeer dog. Jeg troer sikkert, at det maa gaae saaledes til, at den holder de fangede Fisk fast med Tungen, imod Overnæbet, medens den gaber for at fange flere, og ved at lægge Tungen igjen ned i Undernæbet vil den atter paa samme Maade kunne holde den gjorte Fangst, naar den gaber paany.

De Lunder, som bygge i Urer og nederst ved Söen, have Æg tidligere end de, der bygge höiere oppe i Bjergene.

Man fanger Lunden paa 2 Maader, ved at „dreåa“ og at „fleia“. Ved at „dreåa“, „Drottir“ forstaaes, at man trækker den ud af dens Hule med Haanden eller ved Hjælp af en Træpind med en Fiskekrog paa Enden. Naar Hulen, der ialmindelighed löber parallel med Jordskorpen, er saa dyb, at man ikke kan række til Lunden, graves et Hul ovenfra, hvorigjennem man da som oftest kan naae den uden at have nödig at grave flere Huller. Et saadant gravet Hul tættes godt med en „Birgjing“ ɔ: en lille Tue af Grönsvær og en flad Steen for at Vandet ikke skal trænge ned i Hulen. Ofte har man ikke nödig at gjöre saa mange Omstændigheder for at faae Lunden; thi i et godt bebygget Lundeland, som ikke er altfor hyppig besögt, ligger Lunden „grunt“ ɔ: ikke dybt, saa at man blot ved at löfte det lange og kraftige Græs „Sinegreås“, som hænger ned foran den korte Hule, iveiret, kan gribe dens Beboer.

Denne Fangst begynder paa enkelte Steder strax efterat Lunden findes i Hulen om Natten, og benævnes at „dreåa Dimmelunda“, men maa ikke fortsættes altfor længe og bör ophöre betids, for at Lunden kan faae Ro at værpe. Det er kun faa Steder, hvor Dimmelunde tages, da denne Maade saavelsom „Drottir“ i det Hele ansees for og er skadelig, da man dræber den Lunde som yngler, og den bör kun taales, hvor Lunden bygger i overhaands Mængde, eller paa saadanne Steder, som ikke egne sig til Fleining.

Den egentlige „Drottir“ begynder, naar Lunden er „lagstir“ ɔ: naar den har begyndt at ruge. Da Lunden bygger paa saa forskjellige og farlige Steder, snart i „Urer“, snart paa Skraaninger og Afsatser, som kun ere tilgængelige for Færingen, hvis Fod er saa sikker, og hvis Öie fra Barndommen vænnes til, uden at svimle, at skue ned fra de höie Bjerge i den dybe Afgrund eller det brusende Hav, snart paa Afsatser dybt nede paa den lodrette Klippevæg (Bjerg), til hvilke man ikke kan naae uden ved Hjælp af den lange Line eller ved at stige op fra Söen af,

er Fangsten af denne Fugl forbunden med större eller mindre Fare og Besvær, og kræver sine aarlige Offere.

Man klattrer fra den ene Tue til den anden; sjelden glider den sikkre Fod, men Tuen, som den besindige Fanger sætter Foden paa, lösnes undertiden pludselig fra Klippen, og med den styrter han i Afgrunden. Eller naar to Mænd fölges ad paa den farlige Vei og have Reeb imellem sig for at den ene kan holde den Anden, om han styrter ned, hændes det vel undertiden, at den Faldende trækker den anden med sig i Afgrunden.

Hvor gammmel Lunden er, naar den yngler, veed man ikke med Vished. For mig har man opgivet, at den lægger Æg, naar den er to Vintre gammel, men jeg troer, at det er for tidlig ansat. Man veed heller ikke, hvor gammel en Lunde kan blive, skjöndt det ikke vilde være saa overordentlig vanskeligt at komme til nogen Kundskab derom. Jeg veed, at en Lunde, der var fanget som Unge, og som blev holdt i Fangenskab, levede i over 25 Aar og döde ikke af Alder, men ved et Uheld. Som Söfugl maatte den naturligviis leve under ugunstige Betingelser ved at holdes inde i et Værelse. Den fik sjelden Vand at bade sig i; og om Vinteren, naar Brænding og Uveir vare tilhinder for at skaffe fersk Fisk til den, maatte den ofte i flere Dage efter hinanden lade sig nöie med udblödt Törfisk, Muslinger o. s. v. Engang var den endog saa uheldig, ved at træde op i gloende Aske, at faae sine Födder sammensnærpede.

Efter den almindelige Mening skulle 7 Lunder være fælleds om een Hule, og Ægget blive udruget, selv om man dræber 7 Lunder ud af den samme Hule. Med temmelig Sikkerhed tör jeg efter de Beretninger, jeg har hört, sige, at man i een Sommer har taget 7 Lunder efter hinanden af den samme Hule, og at den ottende har udklækket Ægget. Dette troer jeg imidlertid kun gjælder om de tæt bebyggede Ynglepladser; thi jeg har anstillet Forsöget med eenligt beliggende Huler, men det er ikke lykkedes.

Enkelte indsigtsfulde Mænd have forbedret deres Lundeland betydeligt ved at hjælpe Lunden med at grave Huler. Man

behöver til den Ende kun om Foraaret, inden Lunden kommer til Landet, at skjære et lidet Stykke ud af Grönsværen der, hvor man vil have Hulen. Resten besörger Lunden selv, naar den kommer.

I Sommeren 1859 var Lundefangsten meget ringe; man antog, at Aarsagen dertil laae deels i Mangel paa Tobiser under Öerne, men deels ogsaa i den overordentlige Mængde Lunder, som inddrev döde den foregaaende Vinter. Forövrigt vil man af Erfaring vide, at en saadan Dödelighed imellem Lunderne indtræffer hvert 20de Aar. Man fortalte mig, at mange af de Lunder, som fandtes, vare forskjellige fra de sædvanlige Lunder; maaskee har det været *Fratercula glacialis.*

„Fleiningen" begynder imedens Lunden ruger, naar nemlig de unge Fugle, som hidtil holdt sig paa Söen, begynde at söge op til de Ynglende, ligesom Hedlefuglen flytter i Bjerget til Lomvien; men den rigtige Fleietid er dog ikke, förend Lunden har klækket.

I de förste Dage efter at Lunden er „lagstir" ɔ: har begyndt at ruge, er „Eådkomefuglerin" ɔ: de Unge kun enkelte Dage ved Landet. Senere er „Landkoma" mere regelmæssig, idet „Eådkomefuglerin" er 3 Dage hjemme og 3 Dage borte, ligesom der er sagt om Lomvien; men henimod den Tid, da Lunden flytter, er den 4 til 5 Dage borte og kun 3 hjemme.

Fleiningen af Lunden gaaer kun for sig paa Landet. Naar Lundelandet er tilgængeligt, udvælger Fleiemanden sig en „Sets", „Flejasets" ɔ: Sæde, hvor Lunden flyver forbi, svinger Stangen op efter den forbiflyvende Lunde og fanger den i Nættet. Han svinger Stangen op under og bag paa den. Ved at slaae lige imod den vilde den rive Nættet itu og gaae igjennem det som en Kugle. Stangen er af samme Slags, som bruges ved Figling, men lettere, med noget mindre og finere Næt.

Kun de unge Fugle fleies. „Sildbæreren" faaer altid Tilladelse at passere forbi en forstandig Fleiemand. Naar „Attin" er god, det vil sige, naar Vinden blæser fra det rette Hjörne, jevnt langs Landet, kommer Lunden paa Vingerne, ialmindelig-

hed ikke för Kl. 10—11 om Formiddagen, og flyver da uafbrudt til Kl. 3—4 om Eftermiddagen, da den störste Deel kaster sig paa Söen igjen. Er der god „Landkoma", flyver den atter i 3 Timer om Aftenen „Kvöldlundi". Den flyver „uj Ring" ɔ: i en Kreds, idet den trækker et Stykke langs Landet, derpaa ud i Luften og ind igjen der, hvor den begyndte, langs Landet, uafbrudt i en saadan Mængde, at den formörker Solen.

En af de flinkeste Fleiemænd kan paa et af de bedste Steder fleie 900 Lunder om Dagen. Fleiningen udkræver Behændighed og betydelig Muskelstyrke. Den er trættende, da der kun kan fanges en Lunde ad Gangen ved hvert Slag, men Anstrængelsen föles ikke af Fleiemanden under det fornöielige Arbeide og i den piquante Stilling at sidde paa den grönne Tue med Afgrunden under sine Födder, Havet, de forbiflyvende Lunder som Bisværme, udbredte for sine Öine, og ofte en hundrede Favne höi Fjeldvæg over sit Hoved. Lærlingen mærker först Anstrængelsen i de trætte Arme Dagen efter Fangsten.

De fleiede Lunder sammenbindes, efterat være dræbte, i „Vörer" med en Traad om de knækkede Halse. Fem Lunder udgjöre en „Vöre" og svare i Værdi til en „Kneppe" Lomvier. Vörerne bindes atter sammen med et Reeb, og efter endt Fangst tager Fleiemanden sin Byrde paa Nakken, naar han er gaaende, uagtet Veien ofte er af den Beskaffenhed, at en Uvant vilde grue ved at tænke sig den tilbagelagt selv ubelæsset. 100 Lunder af „Drottralunda" regnes for en Mands Byrde „vi Bakka", „innanbergs" ɔ: paa steile Steder; Fleie-Lunden er naturligviis noget lettere.

Er Lundelandet utilgængeligt, maa naturligviis Linen bruges; og er det af stort Omfang, blive flere Mænd, der berede sig til et længere Ophold der, i en Uge eller mere, firede ned i det. Man haaber paa godt Veir, thi man har ikke Tag over Hovedet; höist kan man faae en Hule eller en stor Steen til Ly, ja der er ofte saa steilt, brat og snevert, hvor man finder det fladeste Sted eller bedste Ly, at man maa binde sig fast om Natten, for

ikke i Sövne at glide ud af Leiet og styrte i Afgrunden. Ild, Törv, Mad og Drikke m. v. er man forsynet med. Det lange grönne Græs „Lundasina", som altid findes, hvor Lunden bygger, Lunden selv, der staaer foran sin Hule som Manden for sin Huusdör, Bjergene ved Siden med Lomvien eller Riden, Solen paa Himmelen, det uoverskuelige Hav, den hvide Brænding langs Kysten, nogle Fiskerskibe i det Fjerne og Fiskerbaade ½ Miils Vei fra Kysten, alt dette fryder Öiet. Man begynder at vælge sig de bekjendte eller ubekjendte Pladser til „Flejesetser", gjör den Ubekjendte, som förste Gang har spundet den lange Traad nedad Klippevæggen, bekjendt med Stedets Leilighed og paaminder ham om Forsigtighed, taler om dem derhjemme ved Arnen, som man nu er noget afsondret fra, og söger i Herrens Navn hver til sin Plads for at fleie. Om et Par Dage kan man vente Baade under „Landet" efter Fangsten; man kan da höre Tidender fra Hjemmet og medsende gode „Qvanner", *Angelica*, til Slægt og Venner. Man veed ogsaa, at der daglig vil komme Folk paa „Eggen" for at spörge eller dog see, hvorledes det staaer til, idet man ovenfra tæller Mændene i Bjerget til man faaer Öie paa dem Alle. Er Bjerget ikke for höit, kan man raabe op til dem, hvorimod man ikke kan forstaae hvad de deroppefra raabe ned; thi Lyden forplanter sig lettere opad end nedefter. Er „Atten" god, flyver Lunden let, og man kan gjöre en god Fangst og faae nok at kaste ned paa Söen, for at dette igjen kan fiskes op af Mandskabet paa Baaden; hvilket er lettere end at hale Fangsten op paa Eggen og bære den hjem.

Saalænge Mandskabet er i Bjerget, har man ingen Ro paa sig hjemme, man glæder sig vel til Fangsten, men man er dog gladere, naar denne er vel overstaaet, især naar den har fundet Sted i et „Land", hvor der tidligere er indtruffet Ulykke, og som derfor ikke besöges igjen i mange Aar. Jeg har saaledes bivaanet Nedfiringen i et Lundeland (Ingjarstêa, henhörende til Bygden Saxen), som har ligget ubesögt i 30 Aar, fordi en Mand var bleven slaaet ihjel der ved „Omankast" ɔ: Nedskridning af Steen. Afskeden

fra de paa „Eggen“ tilbageblivende Venner og Familie var rörende. Hver Mand modtog, naar han var „ujbunden“ ɔ: bunden i Linen, et Kys og en Velsignelse, inden han gik ud for „Eggen“. En 75 Aar gammel Mand var fulgt med Toget den besværlige, ¾ Miil lange Vei til Eggen c. 1600 Fod over Havet, som bekjendt Mand og for at „sida vi“ under Nedfiringen. Da han havde sagt Farvel til sin eneste Sön, overvældede hans Fölelser ham, han kastede sig næsegruus paa Jorden og brast i Graad.

Under Fleiningen kan henföres den Maade at fange Lunder paa, som kaldes at „stidla“ og foretages, hvor Lunden bygger i store Urer, og hvor mange undertiden sidde sammen i Klynge paa store Stene. Der pleier man at fange dem med Stang paa noget lignende Maade som Hedlefugl fanges.

Lundens Fjender ere: Ravnen, Skuen og Kjoven.

Den lille Drunqvite bemægtiger sig ogsaa jevnlig dens Hule og forsvarer denne ved at besudle Lunden med Tran, som den udspyer.

Lunden drager bort med Ungen ved Midten af August, gaaer strax tilsöes og sees ikke igjen, förend i Slutningen af Marts Maaned eller Begyndelsen af April, hvoraf Ordsproget om Een, som man seer sjelden „Han sast ikkje heldir in Lundi åa Joulanot“ (man seer ikke mere til ham end til Lunden en Julenat).

Paa Færöerne fanges i et Middelaar omtrent 235,000 Lunder, som, naar 20 regnes til 1 Pund Fjer, afgiver et Udbytte af c. 35 Sk℔ Fjer, men den afgiver ingen Duun, og jeg veed ikke, hvorfra Dr. Kjærbölling har sin besynderlige Vildfarelse, at Dunene vurderes lige med Ederduun.

Kjödet benyttes ligesom Lomviens.

100. **Alca torda** Linn.

Dansk: Alk, Mule,

Færöisk: Ålka.

Den ankommer og forlader os igjen til samme Tider som Lomvien. Den er vildere end denne, men langtfra

saa talrig og fanges kun enkeltviis, naar Fuglemanden paa sin Vei i Bjerget antræffer den.

Den lægger Æg ved samme Tid som Lomvien, og, ligesom denne kun et eneste et; undertiden bygger den i Fuglebjergene i smaa Selskaber paa faa Par, men som oftest ganske enkeltviis i Steenhuller og Klipperifter, helst hvor Bjerget er löst, og det er derfor i Reglen farligt at gjöre Fangst paa den. Som Hedlefugl blandt Lomvien sees den sjeldent, og i saa Fald sidde de unge Fugle som oftest noget höiere end Lomvien.

Dens Næring er saavidt mig bekjendt den samme som Lundens.

Uagtet den af Flere angives for at være dum og flegmatisk, er den dog meget vildere og vanskeligere at fange end baade Lomvien og Lunden.

101. **Alca impennis** Linn.

Dansk: Geirfugl,

Færöisk: Gorfuglir,

Denne Fugl er nu kun kjendt paa Færöerne af Navn. Tidligere har den været almindelig. Lucas Debes anförer den i sin Færoa reserata som ikke ualmindelig; Landt siger, at den i hans Tid var begyndt at blive sjelden, og det er vel nu tredsindstyve Aar siden, at det sidste Exemplar er bleven fanget paa Færöerne.

Tvende paa Færöerne endnu levende Mænd have været med, i Aaret 1809 at slaae mange Geirfugle ihjel paa Fugleskjærene ved Island.

102. **Procellaria pelagica** Linn.

Dansk: Stormsvale,

Færöisk: Drunquiti.

Navnet har den af sin hvide Overgump. Hvad Tid den ankommer under Landet, er mig ikke tilstrækkelig bekjendt, men den lægger ikke sit Æg förend midt i Juli, enten i Jordhuler eller i de store „Urer“, der bestaae af nedstyrtede Klippeblokke.

eller og i Huller i Udhusenes Vægge, der ere opförte af Steen og Grönsvær.

Ungerne forlade ikke Reden förend sidst i November. Den 1ste November 1855 fik jeg 12 Unger, hvoraf de fleste havde den hele Duundragt paa. I 1857 fik jeg den 27de November en Unge, som kun havde kastet Dunen paa Hoved, Vinger og Hale. Ogsaa henved Juul har man seet dens Unger med Duundragt. Efterat Ungen er begyndt at voxe noget, træffer man aldrig de Gamle ved Reden om Dagen, hvorimod de om Natten bringe den sin Föde, som de udspye af Svælget.

Den bygger ialmindelighed colonieviis, og især om Natten, men ogsaa om Dagen, kan man höre dens velbekjendte pibende Stemme, medens den sidder paa Reden. Naar man griber den, udspyer den igjennem Svælget (ikke gjennem Næseboerne, som Dr. Kjærbölling siger i sin Bog: Danmarks Fugle) en guul Tran, hvormed dens Mave er fyldt, saa ofte, indtil Forraadet er udtömt, ialmindelighed 2 til 3 Gange.

Forhen skal den have været benyttet som Lampe, idet man har trukket en Væge igjennem den, men den giver ikke nogen god eller behagelig Belysning, hvad jeg veed af egen Erfaring, thi jeg har selv anstillet Forsöget.

Om Sommernætterne seer man den jevnlig med sin raske svalelignende Flugt svæve hen over Vandfladen, og undertiden ligesaa om Dagen, helst i taaget Veir. Har man da noget Fiskelever eller Spæk ved Haanden at kaste ud til den, kan man lokke den ganske tæt til Baaden, saa at man kan tage den med Hænderne.

Forvildet op paa Landet bliver den ganske forvirret og forsöger ikke engang at flyve bort, naar man sætter den frit paa en Steen eller andetsteds.

Ægget er hvidt med en bruunplettet Ring om den butte Ende og har en temmelig skröbelig Skal.

103. Procellaria Leachii Temm.

Dansk: Stormsvale,

Færöisk: Drunquiti,

sees paa Havet omkring Öerne om Sommeren, men den yngler sikkert ikke her.

104. Puffinus major Faber.

Dansk: —

Færöisk: Skråapur,

sees ligeledes paa Havet om Vinteren, men findes ikke ynglende.

105. Puffinus anglorum Ray.

Dansk: Skraape,

Færöisk: Skråapur,

ankommer den 12te Marts og trækker bort i September. Den söger strax til sin Hule, som den renser, eller, hvis den ikke har været beqvem det foregaaende Aar, graver dybere. Den 13de Marts 1847 har jeg seet den flyve imellem Öerne, og den 17de Marts s. A. blev en fanget i sin Hule paa en af Öerne; forövrigt faaer man sjelden den gamle Fugl i Hulen; thi den opholder sig, med Undtagelse af Rugetiden, kun der om Natten og flyver ud ved Daggry. Forsinker den sig, indtil Dagen er brudt frem, holder den sig i Hulen hele Dagen igjennem.

Den bygger ofte i Jordhuler höit tilfjelds, men ogsaa i Urer saavel tilfjelds som nede ved Stranden. Undertiden ligger Sneen paa Fjeldene, naar den ankommer, men den er saa vis i sin Sag, hvor dens Hule er, at den graver igjennem Sneen til Hulens Indgang. Man siger, at naar den graver, ligger den paa Ryggen.

Man seer den ialmindelighed flyve inde i Fjordene i Flokke om Eftermiddagen og henad Aften især i taaget Veir. Om Formiddagen antager jeg, at den holder sig længere ude fra Landet, hvor den ligesom ogsaa i Fjordene söger sin Föde, som den henter op af Söen ved i Flugten at kaste sig ned og

dykke under; dog holder den sig ikke længe under Vandet, langtfra saalænge som Lomvier, Alker o. desl. Naar man vil skyde eller slaae dem, tager man Fiskelever, som man knuser og ströer henad Vandet. De forbiflyvende Flokke kaste sig da strax i den trannede Sö og opsamle de flydende Leverstumper, siddende paa Vandet. De ere da ofte saa graadige, at de komme tæt til Baaden, og man kan da med en Aare slaae mange ihjel. Med en udkastet Traad og Krog med Lever til Mading kan man ogsaa fiske dem.

Tidligt i Mai lægger den eet Æg, der ligner Lundens, undtagen at det er ganske hvidt, glattere og ialmindelighed mere afrundet ved Enderne. Reden bestaaer af tört Græs. Den yngler colonieviis.

Sidst i August ere Ungerne flyvefærdige. I den sidste Tid, inden de forlade Hulen, sidde de udenfor denne om Natten, og öve sig i at bruge Vingerne. Den 15de August, eller, hvor de bygge höit tilfjelds, den 24de August, opsöger man Ungerne. Da den ialmindelighed graver sin Hule langs hen under Jordskorpen c. 6 til 12 Tommer under denne, saa har man sædvanligt et Hul fra oven af ned lige over Reden, hvorigjennem Ungen udtages, da Hulen, som oftest er saa dyb, at en Arm ikke kan naae Reden igjennem Indgangen. Hullet maa omhyggelig tilstoppes og dækkes, saa at Vand ikke trænger ned derigjennem, da i modsat Fald Skraapen forlader Hulen næste Aar eller graver den dybere. Bliver en Hule godt behandlet, forbliver den i Mandsminde benyttet Aar efter Aar, medmindre Rotter, der ere Skraapens værste Fiender, dræbe de Gamle. Man har ogsaa havt Exempel paa, at Katte, som have taget Ophold i Marken, have anrettet stor Skade ved at fange de Gamle, naar de flyve ind og ud, ligesom ogsaa Ungerne, naar de om Natten komme ud af Hulen.

Hvor Skraapen bygger i Urer, kan man ikke saa beqvemt komme til Ungerne, og man benytter derfor en Træpind paa c. 1 Alens Længde med en fastbunden Fiskekrog paa Enden, som man træk-

ker dem ud med. Ogsaa bruges Hunde, som man om Natten tager med til Urerne, og som ere afrettede saaledes, at de tage de Unger, der sidde ude, og bringe dem til deres Herre.

Den gamle Fugl fanger man aldrig i Hulerne, undtagen naar der findes 2 Gamle i een Hule; man troer da at gjöre vel i at dræbe den ældre, som man mener at kunne kjende paa dens afslidte Klöer.

Sagnet siger, at der skal have været betydelig Mulkt for at dræbe Skraapen, nemlig 1 Krone for hver Klo, som den har paa Födderne. Hvad der skydes eller fanges af dem paa Söen er ubetydeligt.

Ungen („Lujri") er meget feed, undertiden har den indtil 1 Tomme tykt Flesk paa Brystet. Den nedsaltes i Lage og bruges, kogt, til Suul, men smager naturligviis trannet. De Unger, som tages höit til Fjelds og inde i Dalene, ere betydelig federe end de, der faaes nær ved Söen.

Der fanges, vil jeg antage, overalt paa Færöerne neppe 2000 Unger aarlig. Forhen har Fangsten oversteget dette Antal, men Rotterne, som ere blevne bragte her til Landet, have formindsket dem betydeligt.

106. **Fulmarus glacialis** (Linn.).

Dansk: *Mallemukke*,

Færöisk: *Heâvhestur*.

Indtil for c. 16 Aar siden var denne Fugl saa at sige ubekjendt paa Færöerne, idet den kun blev seet af Fiskerne ude paa Havet med Undtagelse af et enkelt Individ, der nu og da kunde drive tillands. Nu derimod bygger den i temmelig og stedse stigende Mængde paa 3 forskjellige Steder paa Öerne og udbreder sig ogsaa til nye Ynglesteder, saasom til Myggenæsholm*) og Troldhoved, hvor den har indfundet sig i de sidste to til tre Aar. Jeg har ikke nogen bestemt Erfaring om, hvad Tid den kan siges at komme til Landet eller at forlade det igjen, men

*) Den skal her tage Reden fra Sulen.

baade Vinter og Sommer sees den ude paa Havet söndenfor Færöerne, 10 til 20 Mile fra Land.

Reden bygger den paa Klippevægenes Afsatser, i det Steengruus, som skaller af Klipperne og samler sig paa Afsatserne blandet med Jord. Den lægger midt i Mai eller senere et eneste Æg, som i Störrelse ialmindelighed staaer imellem Huusandens og Gaasens, men kan variere meget i Störrelse. Farven er hvid, og Æggene have en trannet Lugt ligesom selve Fuglen, der vedligeholder sig i flere Aar.

Dens Næring bestaaer fornemmelig af Aadsler af Hvaler o. s. v. Med Fiskelever kan man lokke den saa tæt til Baaden, at den kan gribes men Hænderne, for ikke at tale om, at man kan fange den med Krog med Lever til Mading.

Jeg har selv været paa en af dens Ynglepladser. Fuglen er ikke sky, naar den sidder paa Reden, og man kan undertiden gribe den med Hænderne; med en Fuglestang kan man let fange den paa Reden.

Dens förste Forsvar er at spröite Tran paa dens Fjende, men den værger sig ogsaa ved at bide.

Den fanges ikke, da Kjödet ikke spises, og Fjerene formedelst deres stærke Lugt ere ubrugelige. Man er dog nu begyndt at benytte Ungen ligesom „Lujren".

107. Lestris catarractes Illig.

Dansk: *Stor-Kjove*, *Skue*,

Færöisk: *Skúir*,

ankommer midt i April og drager bort i Begyndelsen af October.

Den forfölger de större Maager, især *Larus fuscus*, og plager dem, indtil de have afgivet deres Bytte. Den söger derfor ud paa Havet og holder sig til Sildestimerne, hvor den forövrigt ogsaa selv fisker. Men den lever ogsaa af Hvalaadsler, lader sig gjerne fange paa Krog med Spæk eller helst Fiskelever til Lokkemad, röver Æg og dræber endog Lam, Gjæs, Ænder og andre Fugle, som den med et eneste Hug slaaer ihjel og der-

efter fortærer. Den ansees som Rovfugl, og der svares Næbbetold af den.

I Begyndelsen af Juni lægger den, i Almindelighed colonieviis, 2 Æg. Reden, som bestaaer af Mos, findes paa Fjeldsletterne og andre moseagtige Steder paa slet Mark. Ligesom Riden söger den i Yngletiden de nærmeste Indsöer for at bade sig og for at fordöie sin Föde. Reden forsvarer den med Kjækhed imod Enhver, der nærmer sig, idet den som nogle Maager og tildeels andre Fugle skyder ned fra Luften paa Forstyrreren med en voldsom Fart, saa at man kan höre den Susen, dette foraarsager. Især naar den har Unger i Reden, er den dristig, og man kan da med en Kjæp slaae en Vinge over paa den, saa nær „skyder" (færöisk Udtryk) den. Efter Retningen af dens „Skud" kan man finde dens Rede, thi den skyder altid fra Reden.

Den gamle Fugl skydes og fanges kun leilighedsviis. Ungerne derimod söges, forinden de kunne flyve. Undertiden forebygger man itide deres Flyvedygtighed ved det forövrigt grusomme Middel at lemlæste det ene yderste Vingeled paa den spæde Unge for at være desto sikkrere paa, at den ikke skal undslippe.

108. **Lestris pomarina** Temm.

Dansk: *Mellem-Kjove*,
Færöisk: —

Af denne Fugl har jeg kun seet 2 unge Individer her paa Öerne.

109. **Lestris parasiticus** Linn.

Dansk: *Struntjæger*,
Færöisk: *Tjegvi*.

Ankommer og forlader os til samme Tider som Skuen. Dens Levemaade og Ynglen er i det Hele taget omtrent eens med hvad jeg har anfört om Skuen, kun at den ikke dræber andre Fugle. Den holder sig altid til Sildestimerne og andre Steder, hvor *Larus tridactylus* fisker, og plager denne saalænge, til

den maa afgive sin Fangst, som Kjoven da griber i Luften. Det er endog rörende at see med hvilken Smidighed og jamrende Skrig Riden söger at undgaae dens Anfald for at bevare sin ofte suurt erhvervede Fangst, der er bestemt for dens længselsfulde Unger. Man har heraf dannet Ordsproget om en Stærkere, der plager en Svagere, at det er, som naar „Tjegvi pujnur Ride". Ogsaa Lunden maa afgive sin Fangst, naar Röveren træffer den paa sin Vei.

Naar man nærmer sig dens Rede, skyder den ned paa Forstyrreren; men kommer man ganske nær til Reden, anstiller den sig, som om den var lemlæstet, idet den kaster sig paa Jorden og flagrer omkring med en ynkelig Stemme.

Den varierer hyppigt med hvid Bug. Denne Varietet kaldes derfor „Qvujtibùkir" „Qvujttjegvi" (Hvidkjove); den findes jevnlig parret med den almindelige, og jeg har derved kunnet overbevise mig om, at begge Kjön ruge.

En anden Varietet med en stor hvid Plet paa Forvingen og en mindre paa Struben er sjeldnere.

110. **Lestris cephus** Brünn.

Dansk: Struntjæger, Kjove,

Færöisk: Tjegvi,

sidst i Juni 1860 skjöd jeg et Exemplar og saae flere.

111. **Larus canus** Linn.

Dansk: Stormmaage,

Færöisk: Ujslandsmåasi,

forekommer undertiden om Foraaret, og jeg har seet flere Exemplarer af den.

112. **Larus marinus** Linn.

Dansk: Svartbag,

Færöisk: Svartbeåkur, Ung: Beåkskuri, Skuri,

opholder sig her hele Aaret igjennem. Den nærer sig fornemmelig af Sild og Sei og opholder sig derfor meest paa

de Steder, hvor Stimerne af disse Fiske om Sommeren söge Landet. Men den flyver ogsaa langt ud fra Landet, hvor den opsöger Sildestimerne, og holder sig da tillige til Fiskerbaadene, naar der fra disse udkastes Fiskeindvolde. „Rognkjelsi", *Cyclopterus lumpus*, som den fisker ved Ebben og fortærer paa Strandbredden, er en Lækkerbidsken for den.

Svartbagen teer sig her som Rovfugl; thi den dræber Gjæs og mindre Fugle ja endog smaa Lam, især naar de ere svagelige. Der ydes derfor Næbbetold af den ligesom af Ravnen og Kragen m. fl.

Den bygger gjerne colonieviis, men ofte seer man enkelte Par bygge alene. I Almindelighed bygger den i Fuglebjergene og andre utilgængelige Steder, men undertiden ogsaa paa Sletter ovenpaa middelhöie Fjelde. I dette Tilfælde er dens Rede dog let at finde, da den udvælger de mest ophöiede Steder paa Sletten, saasom store Stene og Höie. Reden, der er temmelig stor, bestaaer af Mos og Græs. Den lægger i Begyndelsen af Juni 3 Æg og forsvarer Reden kjækt imod Enhver, der nærmer sig.

Naar Svartbagen er udfarvet, er den en smuk Fugl. Dens kulsorte Ryg tager sig godt ud imod dens forövrigt sneehvide Krop, som naar den flyver over den oprörte Söe, virkelig er blændende hvid.

Fra den tidlige Alder af trives den godt i Fangenskab, naar den kan have Plads til at bevæge sig i under aaben Himmel og reent Vand at bade sig i. Iblandt mange Individer, der have været opelskede, findes et Exemplar paa Sjovgaard i Kollefjord, som i Sommeren 1857 var 11 Aar gammel. Den blev som Unge taget fra Reden tilligemed en anden Unge, og begge bleve satte i en med et Steengjerde indhegnet Höegaard, hvorigjennem der löber en Bæk. I de förste 3 Aar undergik deres Fjederdragt de sædvanlige Forandringer. Efter den 4de Fældning erholdt de deres Dragt som fuldt udviklede Fugle. Næste Sommer viste de sig at være et Par. Hunnen begyndte at bygge Rede og lagde et Æg, men det blev fortæret af Hannen. Samme Efter-

aar, da Höet skulde sættes i Höegaarden, bleve begge Fuglene, ligesom de foregaaende Aar satte ud af Höegaarden. Uheldigviis blev Hunnen borte; rimeligviis har den enten forvildet sig eller er bleven slaaet ihjel. Siden den Tid er Hannen bleven töiret med en Snor om Foden udenfor Höegaarden i den Tid, Höet har været bragt ind, og har roligt fundet sig deri. Saasnart man nærmer sig Höegaarden, lader den strax sin stærke Stemme höre, hvorhos den sætter sig til Modværge, jo mere man nærmer sig til den. Desuden holder den stedse Noget i Næbet, et Straa, Been eller et Stykke Træe, saalænge man opholder sig i Nærheden af den. Et gammelt Fattiglem, som daglig henter Höe i Höegaarden, kan den ikke lide, men angriber ham regelmæssigt, hvergang han kommer, med sit stærke Næb. Andre, som komme i Höegaarden, anfalder den dog ikke, medmindre man opirrer den.

Paa de Steder, hvor den bygger colonieviis, og hvor man let kan komme til Reden, benytter man sig af Ungerne, der naturligviis tages kort forinden de ere flyvefærdige.

113. **Larus fuscus** Linn.

Dansk: *Sildemaage*,

Færöisk: *Likka*; *Ung*: *Skuri*, *Likkeskuri*,

ankommer i Marts Maaned og drager bort i September. Den er meget almindelig, men forekommer ingenlunde i uhyre Masser, som Pastor Holm synes at antage om denne og de övrige Maagearter paa Svartbagen nær.

Den lever fornemmelig af Sild og andre Smaafisk, men tager ogsaa Fiskelever, Spæk og andet Affald af Fiskeriet og Grindefangsten, ligesom og Æg.

De sidste Dage i Mai og förste Dage af Juni lægger den sine 3 Æg. Reden ligner ganske *Larus argentatus's*, men er noget mindre. Den bygger colonieviis paa de lavere Fjeldsletter, men ogsaa paa mindre tilgjængelige Steder.

Den er en nyttig Fugl, da den gjöder Marken der, hvor den bygger, og oppiller de skadelige Insectlarver.

Den bliver jevnlig jaget af *Lestris catarractes*, ligesom Riden bliver jaget af *Lestris parasiticus*.

114. Larus argentatus Brünn.

Dansk: *Havmaage*,

Færöisk: *Fiskjimåasi*; *Ung*: *Skuri*,

opholder sig her hele Aaret igjennem og er talrigst paa Fiskepladserne, hvor den om Vinteren nærer sig af Fiskeaffald. Om Sommeren holder den sig til Sildestimerne.

I Almindelighed yngler den enkeltviis i Klipperne paa utilgjængelige Steder; men jeg har dog havt Exempel paa, at et Par nu i mange Aar har ynglet paa slet Mark imellem en Colonie af *Larus fuscus*.

Reden bygges af Mos og Græs; den er af samme Udseende som Sildemaagens, kun större; i Slutningen af Mai findes 3 Æg i den.

Den er ialmindelighed meget sky og kjender godt Jægeren, som den med sit höie Skrig „gjeu kjauv“ forfölger i tilbörlig Afstand. Mangen en Sælhund har den ved sit Skrig forspildt for Skytten, og den bliver derfor efterstræbt, naar man kan naae den; forövrigt skydes eller fanges den ikke.

Ungen lader sig let tæmme i Fangenskab, og man har havt Exempler paa, at de have været de Personer, som have opfödt dem, særdeles hengivne, efterat de have erholdt deres Frihed. Navnlig har man et i flere Henseender mærværdigt Tilfælde, om hvilket Prof. Steenstrup allerede for en Række Aar siden har givet en udförlig Beretning*), som jeg her kortelig skal gjengive. En Bonde i „Dal“ paa Sandöe tog i 1781 om Sommeren to Maageunger ud af en Rede for at opfostre dem i sit Huus. Der

---

*) Amtl. Bericht ü. d. 24 Versåmml. deutssher Naturforscher und Aerzte in Kiel im Sept. 1846; p. 146. — Det er ganske rigtigt, at Hr. Müller henförer min paa ovennævnte Sted givne Meddelelse til denne Maage; det er en Feiltagelse, at den i den historiske Beretning om Mödet er kaldt *Larus marinus*. J. Stp.

lod han dem have deres Frihed, og Maagerne, som snart viste sig begge at være Hanner, opholdt sig deels ved Huset, deels paa Marken i Nærheden, eller gjorde endogsaa smaa Udflugter paa Havet, fra hvilke de imidlertid stedse vendte tilbage. Efter nogle Aars Forlöb blev den ene af Maagerne tilfældigt skudt paa en af disse Udflugter; den anden fortsatte sin vante Levemaade og vedblev at være saa tam, at den tog Föde af sin Herres Haand. Endelig parrede den sig med en vild Maage, og begge valgte til Redeplads en Klippevæg mellem „Dal“ og „Husevig“, hvorfra Hannen efter den Tid regelmæssigt vendte tilbage til Bondens Huus i Selskab med sin Mage og de halvvoxne Unger. Om Sommeren opholdt Maagefamilien sig meest ved Stranden, især naar Fiskeriet gik godt, og den levede da ganske som de aldeles vilde Maager af Affaldet fra Fiskefangsten. Naar Fiskefangsten tog af, og navnlig om Vinteren vedblev Maageparret bestandig med at söge Ophold ved Bondens Huus, og Hannen tog da endnu stedse, hvad Eieren rakte den med Haanden, Hunnen derimod holdt sig lidt mere tilbage, men tog dog hvad man kastede hen til den. Ungerne deeltoge kun i disse Besög hos Bonden, saalænge de fulgte Forældrene, altsaa kun den förste Sommer. Endnu i 1846 levede denne mærkelige gamle Maage og havde da altsaa en Alder af 65 Aar; men trods denne höie, under saa særlige Forhold tilbragte Alder var der hverken i Farven eller i andre Henseender nogen Forskjel at opdage mellem den og de vilde Maager; i 1847 döde dens gamle Herre, og noget derefter blev ogsaa Maagen selv borte, det være sig nu at den var bleven dræbt eller var död af Alderdom.

115. **Larus glaucus** Brünn.

Dansk: *Graamaage*,

Færöisk: *Måasi*, *Ung*: *Valmåasi*,

veed jeg kun een Gang at have seet i udvoxet Tilstand. Exemplaret blev i 1845 tilsendt Universitetsmuseet. Derimod ere unge Fugle hyppige ligesom forrige.

116. **Larus leucopterus** Faber.

Dansk: Hvidvinge-Maage,
Færöisk: Måasi; Ung: Valmåasi.

Den gamle Fugl sees sjeldent her, dog har jeg skudt et Par Stykker af denne Art. Derimod ere unge Fugle ganske almindelige om Vinteren.

117. **Larus ridibundus** Linn.

Dansk: Hættemaage, Hattaer,
Færöisk: Fransatedna,

forekommer undertiden her, dog sjeldent. Tvende Par pleie imidlertid aarlig at yngle ved et lidet Fjeldvand.

Iblandt andre Exemplarer har jeg havt et, som var skudt i April 1853.

118. **Larus tridactylus** Linn.

Dansk: Rötter,
Færöisk: Rida; Ung: Ridepisa,

Kan siges at forekomme her baade Vinter og Sommer. Imidlertid forekommer den i betydelig större Mængde om Sommeren end om Vinteren. Den regnes for egentlig at ankomme til Landet i Slutningen af Januar og at forlade det i September.

Om Dagen er den beskjæftiget med at söge sin Næring, som bestaaer fornemmelig af smaa Sild, Murt o. s. v., og den sees derfor altid at flagre over Silde- og Seiestimerne. Den tilbringer dog en Tid af Dagen med at bade sig i Ferskvandssöerne, som den elsker meget, og som den ofte söger fra de undertiden en Miils Vei borte beliggende Ynglesteder. Paa Ferskvandene, hvor den stadig findes om Sommeren fra midt i Mai til hen i September i Flokke paa flere Hundrede, er den i idelig Bevægelse med at bade sig, og Trækket til og fra Vandet, som skeer i mindre Flokke paa 20 à 30 Stykker, varer uafbrudt fra Klokken 10 om Formiddagen til Klokken 6 om Eftermiddagen.

Dens eneste Fjende hertillands er Kjoven, *Lestris parasi-*

ticus, som idelig sees at jage efter Riden for at fraröve den, hvad den har fisket, og som ikke giver tabt, förend Riden, der med klagende Angstskrig söger at undflye i forskjellige Retninger, har opkastet den nedslugte Fisk, hvilken Kjoven griber i Luften og da ophörer den med Jagten.

Midt i April begynder den at bygge sin Rede, hvortil den henter Materialet paa den flade Mark, hvor den i store Flokke opriver Dynd og Leerjord, som den blander med Mos, og derefter bringer i Næbet til Redepladsen. Den bygger colonieviis og lavt i Fuglebjergene. Hvert enkelt Par anlægger sin temmelig store Rede, der bliver sammenklinet af det ovennævnte Dynd og Leerjord, paa en fremspringende ubetydelig Knort i Klippen. Naar den er færdig med dette Grundlag, holder den i nogen Tid op med at bygge, for at Grundlaget kan törre og vinde mere Fasthed, men ved den Tid Lomvien lægger Æg, sidst i Mai, tager den fat paa at bygge selve Reden. Paa samme Maade som ovenanfört seer man den da i Flokke at afrive Græs til Reden, paa den flade Mark hvilket varer nogle faa Dage (saaledes blive ikke ubetydelige Stykker Mark blottede for Græs), og umiddelbar derpaa lægger den sine 3 Æg, der ere bekjendte blandt Fuglemændene for deres skröbelige Skal, ligesom Æggene af *Scolopax gallinago* blandt Fuglene paa Landet. Reden er saa fast, at en Fuglemand trygt kan stötte sig ved den, naar han klattrer om i Bjergene.

Saavel de Fugle, der sidde paa Reden, som de til- og fraflyvende lade uophörlig deres skingrende Stemmer höre, der i Sandhed er bedövende, naar Colonien er noget stor. Kun i det höieste en Time ved Midnatstid forholde de sig rolige. Ordsproget siger derfor om et meget talende Menneske, at det ikke tier mere end Riden i Bjerget.

Riden fanges ikke i Bjergene, fordi det ikke lönner Umagen. Kun Ungerne söges paa de Steder, hvor de ere talrige. Derimod skydes ikke ubetydeligt af dem paa Ferskvandene, ved hvis Bredder man lægger sig i Skjul bag dertil opförte smaa Gjer-

der med Skydehuller i. Man kan med et Gevær, der förer et stort Skud, paa denne Maade nedlægge 8 til 10 paa een Gang, og jeg veed Exempel paa, at 18 ere faldne for et Skud. Ogsaa skydes de enkeltviis i Flugten, naar de trække til og fra Fjeldvandene. Saaledes kjender jeg en Mand, der paa denne Maade har skudt 200 om Dagen. Naar man har en Lokkeride, eller kaster en död Ride op i Luften, omsvæves den af Flokken, saa at man har Tid til at affyre flere Skud paa denne.

119. **Larus eburneus** Gml.

Dansk: *Iismaage*,
Færöisk: —

Af denne Maage har jeg havt 2 Exemplarer, det ene en gammel, det andet en ung Fugl, den 12te Marts 1858 fra Sörvaag.

120. **Xema Sabini** Leach.

Dansk: —
Færöisk: —

antager jeg at have havt et Exemplar af. Den 26de Januar 1856 fik jeg nemlig en Maage, som var skudt her ved Thorshavn. Jeg optegnede dens Kjendemærker saaledes:

Længde 15 T., Vingestrækning 33½ T., Vingerne 1 T. udenfor Halen, som er lidt klöftet. Tarsen 1½ T., midterste Taa 1½ T., 4de Taa som en Vorte, uden Negl. Overnæbet, fra Spidsen til Næbroden 1¼ T., Undernæbet 1½ T. Iris brun, Næbet guult, den ydre Halvdeel af samme brunlig. En Tomme bag ved Öiet en lille brun Plet. Gabet rödt. Kappen og den överste Deel af Ryggen blaagraa. Den halve Inderfane, nærmest Straalerne paa de 4 förste Svingfjer lysbrun. De 2 yderste Styrere hvide, de övrige med en lys brun Plet paa Enden. Kroppen forövrigt sneehvid.

121. **Sterna macroura** Naum.

Dansk: Hætteterne, Splittaer,

Færöisk: Tedna,

forekommer i Mængde. Dens Ankomst falder midt i Mai, naar Sejens Yngel, „Murt" er saa stor, at den kan benytte den til Næring; den forlader os i Slutningen af September, naar samme Yngel er voxet saa meget, at Ternen ikke længere kan faae Bugt med den. Foruden af Murt, der benævnes „Tednemurtir", nærer den sig ogsaa af andre smaa Fiske og vistnok ogsaa af Blöddyr, som den fanger ved at skyde sig ned fra Luften fra en Höide af 4 til 5 Favne, hvor man ofte seer den hænge svævende i nogle Secunder paa et Sted, medens den passer det beleilige Öieblik at styrte ned paa Fisken. I store Flokke og med stærk Skrigen seer man den flagre over de Steder, hvor der er Föde for den, og jevnlig at skyde sig ned paa dens Föde. Den oppiller ogsaa Snegle og Insectlarver paa Marken, hvorved den gavner meget.

Ved St. Hansdag lægger den sine 2 Æg, sjelden 3, paa den blotte Jord paa törre Steder, colonieviis, undertiden temmelig langt fra Stranden og oppe ved Fjeldene. Den skyer dog ikke lave Holme, som Pastor Holm siger i Kröyers Tidsskrift, tvertimod yngler den i störst Mængde paa Kirkeböholm, som er den laveste Holm blandt Öerne.

Paa Ynglepladserne er den meget modig og styrter sig ned paa den, der nærmer sig dens Rede. Man kan undertiden erholde et smerteligt Stik i Hovedet af dens spidse Næb.

Den fanges ikke, og det ansees snarere for Synd at dræbe den. Æggene söges St. Hansdag.

Om ogsaa *Sterna hirundo* L. forekommer her, har jeg ikke forskaffet mig Underretning om, men jeg antager det.

122. **Sula bassana** Linn.

Dansk: Havsule, Tossefugl,

Færöisk: Sula.

Regnes for at komme til Landet „Podls-messudeå" den 25de Januar, dog kan man see enkelte flyve hele Vinteren igjennem.

Sulen yngler, ja nedlader sig ei engang paa noget Sted paa Færöerne, undtagen paa Myggenæsholm og tvende ved samme Holm staaende Klipper „Pujgarsdrengur“ og „Fleâtidrengur“. Som en Undtagelse herfra maa dog anföres, at naar den bygger Rede, samler den Materialiet paa Öen Myggenæs, tæt ved Holmen.

Tidlig i Februar sees enkelte Suler at sidde om Dagen paa den nordlige Side af Holmen og Drengene, men ikke om Natten. Fra „Mariumessu“, den 25de Marts sidder den ogsaa om Natten og er da meget feed, men bliver magrere henimod Værpetiden.

Sulen söger om i alle Fjorde paa Færöerne, hvor der er Sei og Sild, hvoraf den nærer sig ved at styrte sig ned som en Piil fra Luften, 8 à 10 Favne og mere, og kan den undertiden være et Minut borte, inden den kommer op igjen. Ofte kan den proppe sig saa fuld af Fisk, at den ikke er istand til at lette sig igjen op af Vandet.

Först i April begynder den at bygge Reden, fornemmelig ved at bygge til den gamle Rede, der er af samme Materialier og samme Fasthed som Ridens Rede og anlagt paa samme Maade paa fremspringende Knorter i Klipperne. Reden er saa höi, at den naaer en Mand til Knæerne. Den 14de April værper den et Æg, der ligesom Skarvernes er lidet i Forhold til Fuglens Störrelse og hvis Skal udvendig er belagt med et særegent kalkagtigt Lag. I Almindelighed ere flere Reder nær ved hinanden, uagtet Sulerne ikke forliges vel, naar de sidde paa Reden. Den værper meget ujevnt, idet nogle Unger kunne være flyvefærdige, medens andre ere nylig udkröbne af Æggene. Ungerne ere ingensinde flyvefærdige för 8de September. Indtil 29de September er den almindelige Tid at tage Ungerne, men ofte ere mange tilbage efter den 29de September. Naar Ungen forlader Reden, flyve de Gamle med den. Undertiden kan man see Suler sidde henimod den 14de October, og man seer dem flyve ved Holmen indtil Advent.

I de sidste Aar begynder *Fulmarus glacialis* at tage Redepladser paa Myggenæsholm og fordrive Sulen.

Fangsten efter de gamle Suler begynder den 25de Marts („Ojesulan“ ɔ: indtil 4 Aar gamle, sidder först henimod Olai, 29de Juli). Naar Fangsten skal ventes at blive heldig, maa den gaae for sig ved nordlige Vinde med Haglbyger, dog ikke med formegen Snee, om Natten ved mörk Maane.

Fangsten gaaer for sig paa fölgende Maade. En eller to Baade med fornödent Mandskab begive sig til Holmen, der kun er nogle Favne fjernet fra Öen, og före med det samme den ene Ende af en Line derover, af hvilken den anden Ende bliver fastgjort paa Fastlandet for dermed at kunne hale Fornödenheder ud paa Holmen, hvis Brænding skulde forhindre Baadene i atter at lande paa Öen. Mandskabet deler sig derpaa i Partier, forsynede med Liner, eftersom de forskjellige Klippeafsatser ere, hvorpaa Sulerne bygge. Et Partie bliver firet 43 Favne ned paa en bred Rouk (Klippeafsats eller Hylde), hvorfra atter 3 af Partiet blive firede 30 Favne længer ned til andre Afsatser. Det maa iagttages, at Nedfiringen ikke skeer lige over Sulerne, da der ialmindelighed rives smaa Stene og Gruus lös ved Nedfiringen, hvorved Sulerne vilde vækkes. Efterat Mandskabet er kommet til Sulernes Sovepladser, begynder den egentlige Fangst, som skeer derved, at Fuglemanden, som let kan skjelne de kridhvide Fugle, gaaer udenom dem paa Klippeskrænten og kaster sig over dem, idet han stræber efter at faae saamange som muligt under sig, hvorefter han knækker Halsen paa dem. Undertiden kan een Mand saaledes faae 12 Suler ad Gangen. Naar den med Næbet faaer fat i Mandens Klæder eller i hvilkensomhelst anden Gjenstand, holder den fast og giver ikke Slip derpaa, förend den bliver dræbt, hvilket letter Fangsten betydeligt; kun maa Manden tage sig vare for, at Fuglen ikke faaer fat i hans Hænder, da dette forhindrer ham i hans Arbeide.

Paa „Pujgarsdreng“ og „Fleatadreng“, af hvilke den förste er 30 og den anden 20 Favne höi, sove Sulerne överst oppe paa den flade Top. Folkene bestige Drengene ved Hjælp af Stænger, som de blive löftede opad Klippen med, til de forskjellige Steder,

hvor de kunne faae Fodfæste og derefter hale andre op til sig. Naar de ere komne op paa Drengen, liste 4 à 6 Mand sig langs Randen udenom Sulerne, og naar de have omringet dem, springe de alle til ved et givet Tegn paa engang og samle derved alle Sulerne sammen i en Klynge midt paa Drengen, hvor de dræbes. Indtil 50 Stykker kunne fanges paa hver af Drengene i een Nat. Paa ovenanförte Maade fortfares hver Nat, saalænge Veiret tillader det, indtil Sulens Værpetid. Der fanges ialmindelighed 300 gamle Suler aarlig.

Fangsten af Ungerne gaaer for sig som anfört fra den 8de til den 29de September, idet de blive tagne paa Reden. De blive ialmindelighed slagne i Hovedet med et Stykke Træe. Een eller to Baade ligge neden under Redepladserne for at opsamle de Unger, som falde ned.

Af Unger fanges ialmindelighed 600 Stykker aarlig.

Kjödet, saavel af gamle som af unge nedsaltes til Vinteren. Fjerene ere af liden Værdi, da de stinke stærkt.

123. **Graculus carbo** (Linn.)

Dansk: Aalekrage, Skarv,

Færöisk: Hiblingur.

Opholder sig her Aaret rundt og nærer sig fornemmelig af den aargamle Graasei, men i Mangel deraf af andre Fisk, som den kan sluge og fordöie i utrolig Mængde. Ved förste Daggry er den paa Færde med at söge sin Föde, hvorefter den udhviler sig paa Klipperne tæt ved Söen og fordöier Föden. Den fisker derpaa igjen henad Skumringen, inden den begiver sig til Natteqvareret, der findes paa lignende Localiteter som dens Yngle-pladser, paa utilgængelige Klipper ved Sökanten. I Solskin sidder den gjerne med udspilede Vinger paa Klipperne og undertiden paa Söen, hvilket benævnes paa Færöisk at „brenna Salt".

I April bygger den sin Rede, der bestaaer af Tang og Græs, colonieviis, og lægger deri 3 blaalige hvide Æg, der ligesom Sulens ere bedækkede med en kalkagtig Masse udenpaa den egentlige Skal.

Den er meget forsigtig og vanskelig at komme paa Skud.

Naar man nærmer sig til den med Baad, og den ikke tager til Vingerne, men dykker, er man sikker paa den, hvis man er istand til at roe ligesaa stærkt, som den svömmer under Vandet; thi den svömmer altid i en lige Linie. Naar man saa passer at holde sig bagefter den i et kort Bösseskuds Afstand, vil man ialmindelighed ved dens fjerde eller femte Opdykning faae Skud paa den, da den saa maa give sig Tid at trække Veiret.

124. Graculus cristatus (Fab.)

Dansk: *Topskarv*.

Færöisk: *Skarvur*,

er ligesom foregaaende, almindelig baade Vinter og Sommer; dog er dens Antal i de senere Aar meget aftaget; thi der bliver gjort stærkt Jagt efter den, da den er en velsmagende Fugl, især Ungen, hvis Kjöd i Smagen ligner Haresteg.

Den nærer sig ligesom Hiblingen af Seien og andre Fiske.

I Frastand er den ikke god at skjelne fra forrige. Imidlertid kan man strax kjende den, naar den dykker, idet den gjör et Spring i en Bue op af Söen med tætsluttende Vinger, naar den gaaer under, hvorimod Hiblingen skyder sig fremad i Dykningen.

Gamle Fugle have den bekjendte Top kun fra Juletiden af indtil i Slutningen af Juli. I den övrige Tid af Aaret mangle de den.

Skarvens Tunge er saa liden, at den egentlig kun er et Rudiment. Man siger herom paa Færöerne, at det er til Straf for, at den sladdrede for Ravnen, hvor Edderfuglen havde sin Rede, og Sagnet benyttes endnu jevnlig for dermed at skræmme et sladderagtigt Barn. „Qvuj veår Skarvur tungulejsur? Tuj han seje Ravnenun frå qveår Eàvan åtti!"

Den yngler ikke hos os i Selskab med Hiblingen, som Dr. Kjærbölling siger, men derimod i Urer under store Klippestykker, hvor den allerede i Februar lægger 3 Æg, der have samme Udseende som Hiblingens, men ere mindre. Den lægger

Æg meget uregelmæssigt, idet der jevnlig findes Æg i nogle Reder til samme Tid, som Ungerne ere flyvefærdige i andre; allerede den 14de Mai har man som en Sjeldenhed seet en flyvefærdig Unge i Reden paa Tindholmen, hvorimod man ogsaa 1ste August, paa samme Sted har seet en ganske fuldvoxen, men dog nögen Unge. I Midten af Juli Maaned 1855 saae jeg omkring Skeldness paa Hetland mange af disse Fugle, alle med Æg i Reden; paa den Tid sees Ungerne paa Söen ved Færöerne.

Videnskabelige Meddelelser

fra

den naturhistoriske Forening i Kjöbenhavn.

Andet Aarti.

1862. Udgivne af Selskabets Bestyrelse. Nr. 6—9.

Om Falsters Vegetation

af Provst *H. P. G. Koch.*

(Meddeelt i Mödet den 15 December 1862.)

Baade ved sin Beliggenhed og Beskaffenhed er Falster et Mellemled mellem Sjælland og Möen paa den ene Side og Lolland paa den anden Side. Den nordlige og nordostlige Deel, som vender mod de förstnævnte Öer, har nogle bakkede Partier, hvis höieste Punkt dog ikke naaer stort over 130 Fod. Den sydlige og sydvestlige mod Lolland vendende Deel er, med Undtagelse af nogle faa Punkter, næsten ganske flad og har ingen Höide, som naaer 70 Fod. Jordbunden bestaaer mest af Leer, som i en ringe Dybde gaaer over i stærk Leermergel. Ikke sjelden findes reent Kridt i secundær Leiring saa nær Overfladen, at det opkastes af Gröfterne. Paa et eneste Sted, ved Sydspidsen af Gjedserodde, findes fast Kalksteen, som ligger for Dagen i Strandkanten. Midt igjennem Landet fra NO. til SV. strækker sig dog et Bælte med lettere Jord, som enkelte Steder gaaer over til reent Sand. Dette Bælte er paa flere Steder afbrudt af Moser og törveagtige Enge, og her findes ogsaa to store ægte Hedemoser, Horreby Lyng og Mosen mellem Hanenau, Oustrup og Skjörringe Skov, som ikke har noget fælleds Navn, men benævnes i sine enkelte Dele Borre Mose, Lidstrup Lyng, Virket Lyng o. s. v. I Öens höieste Bakkeparti mod NV bestaaer Jordbunden flere Steder af grovt Kalkgruus, men da dette dækkes af et Leer- og Muldlag af ½ til 1 Alens Mægtighed, har Undergrundens Beskaffenhed ingen synderlig Indflydelse paa Vegetationen.

Inde i Landet er Öen saaledes temmelig eensformig, og kun Skovene, som i större og mindre Partier ere spredte over den, frembringe nogen Afvexling. Kulturen har desuden bidraget til at foröge Eensformigheden, deels ved Udtörring af Söer og Moser og ved Udryddelsen af de smukke Smaakrat, som endnu for 20 à 30 Aar siden paa mange Steder prydede Marker og Enge, og deels ved de evige Poppel- og Pilehegn, der næsten omgive hver Mark og i de fladere Egne forvolde, at man i bogstavelig Forstand ikke kan see Skoven for Træer.

Udyrket Mark er en Sjeldenhed, og inde i Landet er det kun enkelte Lyngbakker og Skrænter eller Pletter tæt belagte med store Stene, til hvilke Ploven endnu ikke har fundet Vei, og selv disse indskrænkes aarlig meer og mere. Et Tilflugtssted for den vildtvoxende Vegetation er endnu de talrige Kæmpehöie, og virkelig er der et Par Planter (*Vicia lathyroides* og *Viscaria purpurea*), som jeg kun har fundet paa disse eller paa lignende bratte naturlige Höie, men ogsaa de blive efterhaanden bortkjörte for at fylde Huller og Lavninger i Markerne. Det er utvivlsomt, at mangfoldige Plantearter, som tidligere have været hyppigere, derved ere tilbagetrængte til nogle faa Steder, og at ikke faa, idetmindste naar Talen er om et saa indskrænket Gebet, ere blevne aldeles udryddede. Saaledes er der mange Gange forgjæves paa Horreby Lyng bleven sögt om *Erica* og *Vaccinium uliginosum*, som af Hornemann angives derfra. De ere formodentlig blevne ödelagte ved Törvegravning, og *Illecebrum*, som af samme angives fra Nykjöbing, er sandsynligviis bleven tilintetgjort ved Dyrkningen. Det Krat mellem Överup og Nykjöbing, hvor *Spiranthes* endnu for faa Aar siden voxede i Mængde, er ryddet, Jorden plöiet og Planten forsvunden. Det samme er skeet med et Krat ved Egebjerg, det eneste Sted paa Falster, hvor *Hypnum Molluscum* og *Acaulon muticum* ere fundne. En Steen ved Ourupgaard, som var heelt overvoxet med *Grimmia fascicularis*, er sprængt og bortfört, saa at disse Arter indtil videre maa ansees som udgaaede af Falsters Flora.

Men paa den anden Side har Kulturen indført og indfører bestandig nye Planter, som efterhaanden vinde Indfødsret. Jeg vil her kun nævne 3 *Camelina*-Arter, 2 *Setarier*, *Digitaria*, *Melilotus arvensis* og maaskee ogsaa *Alyssum calycinum*, som i de senere Aar er bleven temmelig almindelig.

Dersom jeg efter M. Langes Exempel i „den sydfyenske Ögaards Vegetation" fuldstændigt vilde skildre Vegetationen paa enhver af de forskjellige Localiteter, vilde her for störste Delen kun fremkomme en Gjentagelse af det i ovennævnte Skrift anförte. Jeg skal derfor indskrænke mig til at angive de for Vegetationen mest charakteristiske Planter, og kun udförligere skildre enkelte fra det Almindelige mest afvigende Localiteter, og maa for de övriges Vedkommende henvise til Plantefortegnelsen.

De hyppigste Ruderatplanter ere de samme som i Sydfyen (see M. Lange), men her forekomme *Chenopodium murale* og *Onopordon* hyppigere end i de fleste andre Provindser. *Senebiera* findes flere Steder, altid mellem Stene i Brolægningen. *Parietaria* voxer et Par Steder i Mængde. *Lamium album* er kun funden to Steder og i faa Exemplarer. *Malva vulgaris* findes temmelig almindelig, *M. borealis* adskillige Steder. *Inula pulicaria* i flere Byer ved Gadekjærene. *Anthemis Cotula* er allevegne meget almindelig.

Blandt de dyrkede Planter indtage Byg og Hvede de förste Pladser og udgjöre næsten alene Öens Udförselsartikler af Planteriget. Erter (graae og gule), som tidligere vare en Hovedsæd, ere i de senere Aar saa hyppigt feilslaaede, at Dyrkningen meer og mere indskrænkes. Rug, Havre, Vikker, Kartofler og Hör dyrkes kun til Huusbehov, Runkelroer og Foderguleródder i det Store kun paa enkelte större Gaarde. Hos Bönderne sees kun nogle faa Agre. Rapsdyrkningen er meget aftaget. Bönner dyrkes sjeldent, Boghvede endnu sjeldnere og Spergel aldeles ikke. Græsmarkerne udlægges med *Trifolium pratense*, hvorimellem saaes *T. repens* (enkelte Steder *T. hybridum*), *Medicago lupulina*, *Phleum pratense* og *Lolium perenne* (i de senere Aar ogsaa *L. italicum*).

De hyppigste aarige Ukrudsplanter ere: *Sinapis arvensis* i utrolig Mængde (*Raphanus Raphanistrum* er ogsaa hyppig. *Brassica arvensis* derimod sjelden), paa lettere Jorder *Chrysanthemum segetum* og paa lös og törveagtig Jord Arter af *Polygonum* og *Galeopsis*, i Rugen Heire, og Klinter i Hvede og Vikker. Af perennerende Ukrud er *Convolvolus arvensis* og *Rubus cæsius* (paa Leerbakker) uudryddelige, da de slaae Rod i Undergrundens Mergellag. Her, som i de fleste andre sydlige Provindser ere *Valerianella dentata*, *Saxifraga tridactylites*, *Linaria minor* og *Setaria viridis* ikke sjeldne. *Ranunculus arvensis*, *Linaria Elatine*, *Erysimum cheiranthoides*, *Neslia*, *Cuscuta Epilinum*, *Camelina foetida*, *Stachys arvensis*, *Scandix Pecten*, *Antirrhinum* og *Delphinium* forekomme hyppigt og, hvad der er eiendommeligt for Falster, ligeledes *Gagea arvensis*. *Gagea stenopetala* træffes hist og her. *Lamium intermedium*, *Lolium temulentum*, *Camelina sylvestris* og *dentata* samt *Cuscuta Trifolii* ere fundne enkelte Steder, *Stachys annua* et Sted i Mængde. Et ikke sjeldent Ukrud er *Melampyrum arvense*, der dog ligesaa hyppigt optræder i Krat og ved Hegn. Naar Klöversæden mislykkes, indfinder sig en Masse af *Matricaria inodora* (nogle Steder ogsaa *M. Chamomilla*) og *Ranunculus repens* og *Philonotis*. Paa hvilende Marker er et Par Steder funden *Cerastium arvense* og *Achillea Ptarmica*; af sjeldnere Mosser *Pottia minutula*. Nogle Marker i Nærheden af Guldborg blive, naar de udlægges, aldeles overtrukne med *Echium* og *Reseda*, som afgive et meget smukt Syn, men er til liden Baade for Eieren.

Paa hvilende Sandmarker ere *Festuca ovina*, *Holcus mollis*, *Rumex acetosella*, *Viola tricolor*, *Jasione montana* og *Knautia* de hyppigst forekommende Planter. *Digitaria* forekommer der ikke sjeldent, *Airopsis præcox* og *caryophyllea* hist og her, *Teesdalia*, *Hyoseris*, *Hypericum humifusum*, *Vulpia* sjeldent. Paa Gröftekanter hyppig *Thymus chamædrys* og *Hieracium Pilosella* (*H. Auricula* forekommer oftere paa törveagtige Enge).

Af de i Sjelland almindelige Veiplanter mangler *Carduus acanthoides*. *Plantago media* er sjelden, *Anchusa officinalis* og

Verbascum thapsiforme forekomme kun i den nordlige Deel, hvor ogsaa *Echium* er hyppigst. De almindeligste Veiplanter ere, foruden adskillige Græsarter: *Taraxacum*, *Cichorium*, *Daucus Carota*, *Crepis biennis*, *Galium Mollugo*, *Bellis*, *Trifolium repens*, *Medicago lupulina*, *Lotus corniculatus*, *Plantago lanceolata*, *Ranunkelarter*, især *acris*, *Agrimonia Eupatoria*, *Potentilla anserina* og *reptans*, *Achillea Millefolium* og *Leontodon autumnalis*. *Dipsacus sylvestris*, *Pastinaca sativa*, *Leontodon hispidus*, *Tanacetum*, *Verbascum nigrum* og *Thapsus* findes ogsaa hyppigt. *Lappa major* og *tomentosa* ere lige almindelige, *L. minor* noget sjeldnere, *Silene inflata* findes hist og her, oftest i Nærheden af Stranden. Hegnene bestaae meest af *Populus monilifera* og *Salix alba*, som plantes i Afstand og hugges til Gjerdelukning hver 5te eller 6te Aar. Hist og her findes ogsaa *S. viminalis*, *lanceolata*, *viridis* og *purpurea*, sjeldnere *pentandra*. Et almindeligt Hegnstræ er Kræger. Syringe og Hyld ere ikke sjeldne. *Ligustrum* findes et Par Steder. Et Sted findes et heelt Hegn bestaaende af *Cydonia vulgaris*. I Nærheden af Skovene og ved de större Gaarde findes levende Hegn af Hassel, Tjörn, Avnbög, Navr, Hunderose, Beenved, röd Korneel, Stikkelsbær, o. s. v. I disse findes en Deel Rubus Arter, især *R. cæsius*, som neppe fattes ved noget Gjerde paa Leerjorder, endvidere *R. Radula*, *discolor*, *corylifolius*, sjeldnere *nemorosus*, *Wahlbergii* og *plicatus* (denne findes hyppigst i Törvemoser). Af andre Rosearter findes hist og her *R. rubiginosa*, sjeldnere *mollissima* og forvildet *R. pomifera*; af Urter *Origanum* og *Clinopodium* i Mængde, *Campanula Trachelium* og *rotundifolia*, *Lychnis vespertina*, *Senecio Jacobæa*, *Centaurea Jacea* og *Scabiosa*, *Hypericum perforatum* og hist og her *H. hirsutum* og *Agrimonia odorata*. *Vicia tenuifolia* er funden et Par Steder. *V. Cracca* findes overalt.

I Hegnene og paa Piletræerne findes alle de hos Lange nævnte Mosser undtagen *Barbula rotundifolia*. *Ortotrichum obtusifolium* er almindelig og her funden med Frugt. Paa et sandet Dige er funden *Hypnum strigosum*, ligeledes *H. glareosum*, flere

Steder *Pottia lanceolata* og *Bryum atropurpureum*, et Sted *Phascum crispum.*

Skovene bestaae for det meste af Bög med isprængt Eg, Avnbög og Navr; undertiden af Eg alene og da fordetmeste med Underskov af Hassel, Tjörn og Navr. Hist og her findes Ask og Alm. I Skoven ved Ourehoved paa Falsters Nordspidse er Almen et af de hyppigste Træer. *Acer Pseudoplatanus* er paa flere Steder plantet, men forplanter sig nu selv ved Frö. Almindelig findes Plantager af Gran, Fyr, Lærk og Birk. Den sidste fremkommer gjerne i Mængde, hvor Naaleskoven er afdreven. Hvidellen er plantet paa flere Steder. Rön er almindelig (især i Fyrreplantagerne), ligeledes *Salix Capræa*. Hæg voxer i faa Exemplarer i Skovene midt paa Oen. *Lonicera Xylosteum* er funden et Par Steder. *L. Periclymenum* er almindelig. *Rhamnus catharticus* hist og her i Udkanterne, *Ribes rubrum*, sjeldnere *nigrum* paa fugtige Steder. De samme Rubus Arter som ved Gjerderne, desuden enkelte Steder *R. saxatilis*, *suberectus*, *vestitus* og *Sprengelii*. Alle de övrige Arter mangle.

Skovbunden er prydet med de sædvanlige Foraars-Skovblomster. Alle tre *Anemoner*, *Primula elatior*, *Corydalis cava* og *fabacea* og *Pulmonaria officinalis* findes i Mængde. Senere er Skovbunden ikke rig, skjöndt der endnu, efter at disse ere afblomstrede, træffes en Flor af *Viola sylvatica*, *V. hirta*, *Oxalis acetosella*, *Stellaria Holostea* (hist og her *nemorum*), *Convallaria majalis*, *Myosotis sylvatica*, *Ranunculus auricomus*, *Asperula odorata* og *Galeobdolon*. De tvende sidste fattes dog i Skovene langs Östersöen, hvor ogsaa *Corydalis* og *A. Hepatica* ere mindre almindelige. Naar ogsaa disse ere visnede, bedækkes Bunden, hvor den ikke er aldeles bar, som i Granplantagerne og under tæt Bögeopvæxt, tyndt af de vedblivende Blade af *Oxalis*, *A. Hepatica*, *Viola*, *Asperula* og *Galeobdolon*. Mellem dem krybe *Hedera* omkring (mangler ligeledes langs Östersöen) og adspredt voxe de sædvanlige Skovgræsser, *Poa nemoralis*, *Melica uniflora*, *Milium effusum*, *Schedonorus giganteus* (hist og her *S. asper*) og *Brachypodium*

gracile: endvidere *Luzula pilosa*, *Carex sylvatica*, *Lappa intermedia*, *Melampyrum pratense*, *Vicia sepium*, *Campanula Trachelium*, *Sanicula*, *Lactuca muralis* og *Lampsana*. I Pletviis *Circæa lutetiana* og *Mercurialis*. Af sjeldnere Planter findes hist og her *Gagea minima* og *spathacea*, *Potentilla Fragariastrum*, *Melampyrum cristatum*, *Allium ursinum*, *Epilobium roseum* og *Eqvisetum sylvaticum*, sjeldnere *Lathyrus sylvestris*, *Dentaria* og *Circæa alpina*. *Melampyrum nemorosum*. *Eqvisetum umbrosum* og *hiemale* ere fundne hver paa eet Sted. *Veronica montana*, *Polygonum dumetorum*, *Neottia* og begge *Platanthera* ere temmelig almindelige, ligeledes *Orchis maculata*, *Listera ovata* og *Epipactis latifolia*. *E. microphylla* er funden et Par Steder. *Hypericum hirsutum* og *qvadrangulum* ere almindelige. *H. tetrapterum* voxer hist og her paa aabne Steder. *H. montanum* mangler. Af *Hieracier* er *vulgatum* og *boreale* (især mod Vest) almindelige — paa aabne Steder *H. umbellatum* — *H. tridentatum* og *murorum* ere fundne hver paa et Sted. De övrige findes ikke. *Lathyrus vernus* og *Trientalis* findes kun paa enkelte Steder og i faa Exemplarer. *L. macrorrhizus* mangler. *Chamænerium* findes hist og her og da gjerne i stor Mængde. *Senecio sylvaticus* er sjelden: *Arum* almindelig. *Agropyrum caninum* er sjelden, ligeledes *Hordium sylvaticum*, som kun findes i de vestlige Skove; *Campanula latifolia* er sjelden. *Aira flexuosa*, som mangler i de övrige Skove, findes i Mængde i Kirstineberg Storskov. Af Bregner voxe allevegne *Lastræa Filix mas* og *Asplenium Filix foemina*. *Pteris* træffes paa mange Steder og da i stor Mængde.

Foruden de allevegne forekommende Mosser findes *Hypnum delicatulum* og *Polytrichum formosum* almindeligt. *P. commune* findes hverken i Mose eller Skov. *Mnium rostratum* findes steril hist og her. *M. punctatum* er ikke funden, ei heller *Zygodon viridissimus*. I Skovene heller ingen *Bartramia*. *Hypnum viticulosum* findes i Mængde i de Klöfter, som gjennembryde Klinten mod Östersöen. Den sjeldne *Fissidens Bloxami* er funden et Par Steder. *Hypnum loreum* og *brevirostre* flere Steder; *Orthotri-*

chum Lyellii hist og her. *O. pulchellum* og *jutlandicum* (paa Steen), hver et Sted.

Mosehuller og fugtige Steder i Skovene ere bevoxede med Krat af El, Hyld, *Salix cinerea* og *aurita*, *Viburnum Opulus* og *Rhamnus Frangula*, og ofte gjennemvævede med Humle, enkelte Steder med *Convolvulus sepium*. Her findes hyppigt *Geranium palustre*. *Scirpus sylvaticus* hist og her i de östlige Skove. Her voxer ogsaa paa Skovengene nogle Steder *Cirsium oleraceum*. Af sjeldnere Mosser ere her fundne *Hypnum reflexum* og *Leucobryum* med Frugt (paa Ellestöd). Paa Steen i en af de faa Skovbække findes *Hypnum irriguum Wils.*

De faa Krat, som er tilbage inde i Landet, bestaae mest af Hassel, Hvidtjörn og Slaaen, hvorover en enkelt Eg eller Bög reiser sig. Foraarsvegetationen er den samme som i Skovene, dog findes her ogsaa *Primula officinalis* i Mængde. Siden ere de opfyldte af *Ajuga reptans*, *Solidago*, *Picris*, *Hieracium umbellatum*, *Origanum*, *Clinopodium*. Hist og her voxe *Lithospermum officinale*, *Melandrium diurnum*, *Campanula persicifolia* og *Actea spicata* og paa fugtige Steder *Heracleum* og *Selinum*. Et Sted er fundet *Lathyrus niger*. De sædvanlige Skovmosser findes i Mængde. I et Krat ved Egebjerg (som nu er ryddet og opdyrket) er fundet *Hypnum brevirostre* og *molluscum* samt *Acaulon muticum*. Her fructificerede *Hypnum purum*, *Schreberi* og *delicatulum* rigeligt.

Af Lyngbakker findes, naar nogle Smaapletter ikke medregnes, kun et enkelt Parti af en halv Snees Tdr. Lands Störrelse ved Bregninge. Hovedvegetationen er Lyng og Örnebregne, blandet med *Potentilla Tormentilla* og adskillige Mosser og Lavarter. Bögepurrer og Hvidtjörn voxe hist og her. Af sjeldnere Planter findes *Lycopodium clavatum*, (som ogsaa forekommer et Par Steder i Skovene), *Potentilla procumbens*, *Dianthus deltoides* og *Antennaria dioica*.

Stenene paa Markerne, saavel de jordfaste som de, der ere samlede i Gjerder, svinde meer og mere bort. Mellem Stenene i Gjerderne voxe *Asplenium F. f.*, *Lastræa F. m.* og *Polypodium*

vulgare; enkelte Steder *P. phegopteris* og *dryopteris*, *Asplenium Trichomanes* og *Cystopteris*. Af höiere Planter voxe her især *Sedum acre* og hist og her *S. Telephium*. Af sjeldnere Mosser ere her fundne *Grimmia funalis* og *fasciculata* —, hver paa et Sted. Adskillige Steder *Grimmia heterosticha* og *Barbula latifolia*.

Paa Engene, som ialmindelighed ere af maadelig Beskaffenhed og for en stor Deel törveagtige, voxe ikke sjeldent *Orchis maculata*, *Morio*, *majalis* og *incarnata*, *Parnassia*, *Valeriana dioica* og *officinalis*, *Succisa*, *Carum*, *Selinum*, *Epipactis palustris*, *Thalictrum flavum*, *Lathyrus pratensis*; sjeldnere *Pingvicula*, *Gymnadenia*, *Pedicularis palustris* (*P. sylvatica* mangler), *Polygonum strictum*, *Cardamine intermedia* og *amara*, *Carex pulicaris*, *dioica* og *speirostachya*. *Trollius* og *Primula farinosa* mangle. *Glyceria fluitans* er almindelig, *G. plicata* kun fundet et Sted (findes formodentlig flere Steder), *Catabrosa* adskillige Steder.

I disse Enge skjæres paa mange Steder Törv, som dog er af slet Beskaffenhed. I Gröfterne og de gamle Törvegrave forekommer den sædvanlige Törvevegetation, hvor *Epilobium hirsutum* og *palustre* ere almindelige (*E. tetragonum* og *pubescens* findes mest i Gröfter paa Leergrund), ligeledes *Nasturtium palustre* og *Batrachium confusum*. *Hydrocharis* findes hist og her. *Eriophorum latifolium* og *vaginatum* adskillige Steder mod NV. *E. angustifolium* er almindelig. *Helosciadium inundatum*, *Peplis*, *Carex filiformis* og *Sparganium minimum* ere sjeldne. *Cicuta* findes et Par Steder i Mængde i tilgroede Söer. *Calla*, *Stratiotes*, *Eriophoron gracile* og *alpinum* o. fl. a. mangle. Af Mosser findes *Hypnum filicinum* og *aduncum* i Mængde, *H. chrysophyllum*, *Bryum uliginosum* og *turbinatum*, samt *Fissidens adianthoides* hist og her. *Bryum neodamense* og *Hypnum commutatum* ere fundne hver et Sted.

Rigere ere de egentlige Hedemoser, især Horreby Lyng, som tillige er den bedst undersögte. Paa de höiere Steder er Vegetationen Lyng indsprængt med *Aira flexuosa* og *Potentilla Tormentilla*, hvoriblandt hyppigt voxer *Lastræa cristata* og *spinu-*

losa og hist og her *Osmunda regalis.* Flere Steder findes Smaagrupper af Buske, bestaaende af *Betula verrucosa*, *Alnus*, *Populus tremula*, *Salix cinerea*, *aurita*, *Capræa* og *repens*, *Rhamnus Frangula*, samt enkeltviis *Sorbus Aucuparia* og *Viburnum Opulus. Rubus plicatus* og *R. idæus* overtrække store Strækninger. *Rhyncospora alba* findes i Mængde mod Vestsiden, enkelte Steder *Iuncus sqvarrosus*, *Vaccinium Vitis*, *Myrtillus* og *uliginosum* (Hornem.) *Euphrasia gracilis*, *Lycopodium complanatum* og *inundatum*. Af Mosser findes i Mængde *Dicranum scoparium* og *palustre*, *Polytrichum juniperinum var. alpestre* og *P. gracilis*, *Ceratodon purpureus*, *Bryum nutans*, *Hypnum cupressiforme*, *lutescens*, *Schreberi*, *splendens*, *sqvarrosum* og *stellatum*, paa et Sted *H. stramineum.* De blottede Steder overtrækkes med Rensdyrlav og *Bæomyces.* De lavere Steder og de ældre halv tilgroede Törvegrave dækkes af *Eriophorum angustifolium* og *vaginatum* og *Molinia coerulea.* Her voxer i Mængde *Andromeda polifolia*, *Vaccinium Oxycoccos*, *Viola palustris* (et Sted *epipsila*), *Peucedanum palustre*, *Thalictrum flavum*, *Phragmites*, *Comarum*, *Stellaria graminea* og *palustris*, *Cineraria palustris*, *Spiræa ulmaria*, *Aira cæspitosa*, *Carex ampullacea* og *Pseudocyperus*, *vulgaris*, *stricta*, sjeldnere *C. elongata*, *paradoxa* og *paniculata*, samt *Malaxis paludosa.* Enkelte smaa selvsaaede Fyrretræer findes, skjöndt den nærmeste Fyrreskov er $1/2$ Miil borte. Mellem disse voxe store Masser af *Sphagnum* (*acutifolium* og *cymbifolium*, sjeldnere *sqvarrosum*, *cuspidatum* og *laxifolium?*), *Mnium palustre* og *Leucobryum.* Paa Randen af de gamle Grave voxe flere Steder *Hypnum riparium*, *Georgia* og *Mnium androgynum*, som her er funden med Frugt. Paa de dybeste, kun i törre Aar tilgjængelige Steder er fundet *Meesia longiseta* og *Paludella sqvarrosa.* De nyere Törvegrave ere opfyldte af *Hydrocotyle*, *Bidens tripartita* og *cernua*, *Ranunculus Lingva* og *Flammula*, *Veronica scutellata* og *Beccabunga*, *Alisma Plantago* (sjeldnere *A. ranunculoides*), *Epilobium palustre*, *Callitriche* (*verna?*), *Galium elongatum* (sjeldent *G. erectum*), *Solanum Dulcamara*, *Potamogeton natans*, *Utricularia major* (sjeldnere *minor*), *Lemna polyrrhiza*, *minor* og *trisulca*, samt af *Hypnum fluitans*,

aduncum og *cordifolium* (*giganteum* Schimp.?). Enkelte Steder findes *H. uncinatum*. Af Halvmosser ere her fundne *Sphagnocetes communis* og *Jungermannia connivens*. Paa de opkjörte Veie gjennem Mosen forandrer Vegetationen sig aldeles og bestaaer meest af *Rumex acetosella* og *acetosa*, *Capsella Bursa pastoris*, *Polygonum lapathifolium* og *Erodium cicutarium*.

Paa den anden Hedemose mellem Hanenau, Skjörringe og Oustrup Skove har Vegetationen aldeles samme Charakteer. Den er ikke saa nöie undersögt som Horreby Lyng og af dennes sjeldnere Planter ere der kun fundne *Malaxis*, *Andromeda*, *Lastræa cristata* og *Osmunda*. En stor Deel af Mosen er bedækket med *Salix repens* i mange Former og Störrelser. Dens Mosser ere næsten ikke undersögte, dog er derfra hentet den sjeldne *Splachnum ampullaceum*. Paa en tredie Mose ved Systofte, som ogsaa tildeels har Charakteer af en Hedemose, voxer *Myrica Gale* i stor Mængde.

Foruden i Törvegravene findes endnu en tarvelig Færskvandsvegetation i de smaa Söer, Möllesö, Huul- og Virket Sö, Skjærne, Brarup, Liselunds og Tved Söer, i Mergelgravene og Smaadammene, samt i Vandlöbene og Gröfterne, af hvilke de fleste udtörres om Sommeren. Et Par Steder findes paa Bredderne *Lysimachia thyrsiflora* og *Heleocharis acicularis*. Et Sted i en Dam *Limosella*. *Littorella* mangler. *Butomus* er temmelig almindelig. Paa Bredderne af de faa Bække mangle sjelden *Valeriana officinalis* (*V. sambucifolia* er kun fundet et Sted paa en Skoveng), *Sium latifolium* og *angustifolium* og *Veronica Beccabunga*. *V. anagallis* og *Scrophularia aqvatica* findes hyppigt. *Senecio aqvaticus* mangler. I Kilderne, hvis Antal kun er ringe, findes ofte *Cardamine amara* og *Bartramia fontana* (*B. calcarea* er funden et Sted), et Par Steder *Nasturtium officinale*. De fleste Söer ere halv tilgroede med Rör og *Scirpus lacustris*, mellem hvilke enkelte Steder er funden *Cladium Mariscus*. Paa dybere Steder findes ikke sjeldent *Nymphæa* og *Nuphar*. I en udtörret Dam er funden *Cyperus fuscus* var. *virescens*, *Acorus* findes i adskillige Damme, *Batrachium circinatum*

i Söer og *B. trichophyllum* i Gröfter, især i Nærheden af Stranden. Paa *Potamogetoner* er Falster fattig. Kun *P. natans* og *crispus* findes allevegne, *pusillus* mange Steder, *gramineus* og *coloratus* et Par Steder, *obtusifolius* og *trichoides* hver et Sted. Alle övrige Ferskvandsarter mangle. Baade Guldborgsund og Grönsund ere fulde af *P. pectinatus*, som ogsaa tilligemed *Ruppia rostellata* og *Zannichellia pedicellata* (sjeldnere *R. spiralis* og *Z. palustris* og *polycarpa*) fylde alle Brakvandsgröfterne i Strandengene. *Zostera marina* findes overalt i Havet, *Z. nana* er funden et Sted i Guldborgsund. Chara-Arter ere almindelige, baade i salt og fersk Vand, men jeg tiltroer mig ikke med Sikkerhed at kunne bestemme dem.

Den meste Afvexling saavel for Öiet som for Botanikeren frembyde Kysterne. Mod Öst og Syd begrændses Öen af den aabne Östersö. Mod Nord adskiller det fra ¼ til 1 Miil brede Grönsund den fra Möen og Sjelland, skjærer sig paa Falstersiden ind i dybe Bugter og danner flade, steenbesaaede Grunde, som ofte strække sig hele Fjerdingvei ud. Paa Vestsiden endelig skilles Öen fra Lolland ved det paa flere Steder neppe 1000 Alen brede Guldborgsund. Havets heraf fölgende fredeligere eller voldsommere Charakteer har ogsaa den vigtigste Indflydelse paa Kystens Beskaffenhed.

Paa den nordlige Deel af Östkysten, hvor den 2 Mile lange Korselitse Skov strækker sig langs med Östersöen, bestaaer Kysten næsten overalt af meer eller mindre steile Leerklinter, indtil 30 à 40 Fod höie. Disse ere enkelte Steder aldeles bratte og nögne og nedskjæres ofte af Söen, hvilket dog i endnu höiere Grad finder Sted paa Sydspidsen af Gjedserodde, hvor, trods alle derimod tagne Forholdsregler, store Stykker Land aarlig bortskylles. Paa de fleste Steder ere imidlertid Klinterne mere skraa og da enten græsklædte eller bevoxne med Krat af Bög, Slaaen og paa enkelte Strög af *Hippophäe*, som voxer særdeles frodig og naaer en Höide af 3 à 4 Alen. Paa de græsklædte Klinter voxe hyppigt *Lathyrus sylvestris*, *Vicia angustifolia*, *Ervum tetraspermum*, *Ononis campestris*, *Astragalus glycyphyllus*, *Lithosper-*

mum officinale, *Fragaria vesca*; paa et langt Strög *Eqvisetum Telmateja* i Mængde. Paa en enkelt Klint er fundet *Hypnum abietinum*. I Kilderne, som paa nogle Steder flyde ud af Skrænten, voxer i stor Mængde *Eqvisetum palustre c. v. polystachium*. Nedenfor Skrænten ligger en 20—30 Alen bred Strand, paa nogle Steder aldeles opfyldt med Stene og enten nögen eller tyndt beklædt med *Glaux*, *Halianthus*, *Chenopodina α. vulgaris* (*β. erecta* findes almindelig paa Syltengene) *Atriplex littoralis* og *hastata*, *Salsola*, *Agropyrum repens* og *junceum*, *Psamma arenaria* og *baltica*, *Elymus*, *Lathyrus maritimus* og, hvor Leret ikke ligger for dybt, *Tussilago*. Adskillige Steder voxer *Petasites spurius*. Denne Klint afbrydes paa to Steder, ved Hesnæs og de saakaldte „Sande" i Korselitse Skov, hvor Engstrækninger, der tidligere formodentlig have været Bugter af Havet, gaae ind i Landet. Udenfor disse har Söen opkastet lave Sandvolde, tyndt bevoxede med *Phragmites communis var. repens*, *Elymus* og *Psamma*, *Eryngium* og paa et enkelt Sted *Crambe*. Hvor Sandet er fastere, fremkomme i Mængde *Armeria vulgaris*, *Valerianella olitoria*, *Trifolium arvense*, *Gnaphalium arenarium*, *Festuca ovina*, *Avena pubescens*, sjeldnere *A. pratensis* og *Taraxacum erythrospermum*, *Grimmia canescens* og store Masser af Rensdyrlav. En Deel af „Sandene" ere beplantede med Fyr og Gran. Adskillige Steder findes Slaaenkrat, aldeles hvidgraat af en Var. af *Ramalina calicaris*. Ved et af de Vandlöb, som gjennembryde „Sandene", voxe i Mængde *Glyceria spectabilis* og *Archangelica littoralis*.

Paa den sydlige Deel af Östkanten langs Botö fremtræder Klitdannelser i större Maalestok, og her findes mellem Östersöen og den saakaldte Ulslöv Sö, et fladt Vand, som ved Höivande staaer i Forbindelse med Botö Nor, en for Botanikeren meget interessant Localitet. Den 5—600 Alen brede Strækning mellem Havet og Söen indtages heelt af Klitter. Disse ere tildeels bevoxede med lavt Krat, dannet af Hvidtjörn, Slaaen, *Rhamnus Frangula* og *Ribes alpinum*. Paa andre Steder bestaaer Krattet af *Hippophäe*, der dog ikke her trives saa vel som paa Leer-

skrænterne og bliver neppe $1^{1}/_{2}$ Alen höi. Mellem Tjörnebuskene slynger sig en Form af *Rubus dumetorum* og i Mellemrummene voxe *Sedum Telephium*, *Scabiosa columbaria*, *Campanula persicæfolia*, *Hieracium umbellatum*, *Pimpinella saxifraga*, *Avena pubescens* og *elatior*; paa et fugtigt Sted *Montia minor*. Enkelte Steder *Convallaria Polygonatum* og *Fragaria collina*.*) Det övrige af Klitten er bevoxet med *Festuca ovina*, *Corynephorus*, *Viola tricolor*, *Armeria vulgaris*, *Gnaphalium arenarium*, *Galium verum*, *Dianthus deltoides*, *Taraxacum erythrospermum*, over hvilke hæve sig *Thalictrum minus*, *Allium vineale*, *Asparagus* og Masser af *Artemisia campestris*. Et enkelt Sted voxe *Malva moschata* og *Bromus hordeaceus*; paa Jordgjærder ind mod Botö Nor *Lepidium ruderale* (som paa Botö bruges til Koste). Længere ud mod Havet, hvor Klitten er lösere, voxe *Eryngium*, *Rumex crispus*, *Carex arenaria*, *Elymus* og *Psamma*, *Agropyrum junceum*, *affine* og især *repens* i mangfoldige Former. Ogsaa her findes *Petasites spurius*. Söens Bredder ere bevoxede med *Scirpus maritimus* og *lacustris*, og længere ude voxer i Mængde den ellers paa Falster temmelig sjeldne *Typha angustifolia*. Paa den smalle Engstrimmel langs Söen voxe *Hippuris*, *Myosotis lingulata*, *Scirpus rufus*, *Taraxacum palustre* og m. fl. Længere mod Syd bliver Klitten mere öde og udarter adskillige Steder til Flyvesand. Hvor den ikke er nögen, bedækkes den især af *Carex arenaria*, *Psamma arenaria*, *Elymus*, *Galium verum* og *Corynephorus*. I Lavningerne voxe i Mængde *Salix repens*, *Polytrichum piliferum*, *Ceratodon* og *Bryum cæspiticium*.

Fra Sydspidsen af Falster og langs med Vestsiden har Kysten en heel anden Charakteer, idet den der bestaaer mest af lave, paa flere Steder brat nedskaarne Skrænter, hvis Vegetation har lidet mærkeligt, hvilket ogsaa gjælder om den nedenfor liggende

---

*) Et lignende Krat paa Strandsandet findes ved Grönsund, hvor der af sjeldnere Planter voxe *Hypochæris maculata* (det eneste Voxested paa Falster) *Campanula persicæfolia*, *Scabiosa columbaria*, *Corydalis pumila*. *var. latiloba* og *Avena pratensis*.

smalle Strand. Store Masser af *Juncus compressus* forekomme allevegne. Flere Steder voxe dog der *Melilotus dentata* og *officinalis*. Et Sted paa Skrænten findes en Deel Exemplarer af *Juniperus communis*. Paa ikke faa Steder afbrydes imidlertid denne Kyst af Strandenge, hvoraf der ligeledes findes store Strækninger langs Bötö Nor, som ogsaa flere Steder paa Nordkysten. Hovedmassen af Vegetationen er paa dem alle *Agrostis alba*, *Glyceria distans*, *Juncus compressus* (hist og her *J. Gerardi*), *Plantago maritima* (hist og her *P. Coronopus*), *Triglochin maritimum*, *Armeria vulgaris*, *Trifolium fragiferrum*, *Hypochæris radicata*, og i Hullerne *Aster*, *Chenopodina*, *Salicornia* og *Atriplex*arter. Endvidere findes paa de fleste *Samolus Valerandi*, *Lotus tenuis*, *Erythræa pulchella* og *linearifolia*, *Odontites littoralis*, *Inula Britanica*, *Cochlearia officinalis* og *danica*, *Apium graveolens*, *Sagina stricta*, sjeldnere *Hordeum pratense*, *Juncus maritimus* og *glaucus*, *Gentiana campestris* og *Amarella*, *Halymus pedunculatus*, *Ophioglossum vulgatum*, *Botrychium Lunaria* og paa Bötö *B. rutæfolium*. Mærkelig er Engen mellem Guldborgsund og Lindeskoven, Syd for Nykjöbing. Her voxe, foruden de fleste af de ovennævnte, *Cochlearia anglica*, *Ranunculus polyanthemus*, *Bupleurum tenuissimum*, *Oenanthe Lachenalii*, *Althæa officinalis*, *Carex extensa* og *distans* og den ellers ikke udenfor Kattegatpartiet fundne *Statice rariflora* (*β. borealis*); endvidere i Kanten af Skovene *Sonchus palustris* og *Serratula tinctoria*.

Flere Steder, især paa Nordkysten, findes Strandgræsninger af en anden Art, bestaaende meest af forraadnet Tang. Hovedmassen af Vegetationen er her *Festuca littorea*, *Agropyrum repens*, *Aster*, *Sonchus arvensis*, *Linaria vulgaris*, *Matricaria inodora* var. *salina*, *Potentilla anserina*, Arter af *Atriplex*, og paa de Steder, som jevnlig oversvömmes af Höivandet, *Phragmites*, *Scirpus maritimus* og *Tabernæmontani*. Her er et Par Steder fundet *Inula dysenterica*, *Althæa officinalis* og *Malva Alcea*. *Tetragonolobus* og *Stellaria crassifolia* hver paa et Sted. Mod Nordvest, hvor Havet bliver mere aabent, fremtræder atter Sandet i större Partier. Dets Forekomst betegnes af *Elymus*, *Eryngium* og *Gnaphalium*

nitens, *lucens*, *perfoliatus*, *zosteræfolius* og *acutifolius*, *Littorella* og *Senecio aqvaticus*, mod hvilke Falster kun har at sætte *Potamogeton coloratus* og *trichoides* samt *Cladium Mariscus*.

I alle andre Henseender staaer Östlollands Flora tilbage. Der mangler saaledes af den Falsterske Kyst- og Strandvegetation: *Eqvisetum Telmateja*, *Scirpus rufus*, *Ribes alpinum*, *Hippophaë*. *Convallaria Polygonatum*, *Petasites spurius*, *Thalictrum minus* og *flexuosum*, *Statice rariflora*, *Sedum boloniense*, *Lathyrus maritimus*. *Oenanthe Lachenalii*, *Odontites littoralis*, *Carex extensa og distans*. *Bromus hordeaceus*, *Blitum botryoides*, *Psamma arenaria* og *baltica*. *Elymus*, *Dianthus superbus*, *Bupleurum tenuissimum*, *Inula dysenterica*, *Lotus tenuis*, *Ranunculus polyanthemos*, *Artemisia maritima* og *campestris* samt *Crambe*, af hvilke de 15 sidste dog findes i Vestlolland.

Fattigdommen paa Sand og Hede viser sig ved Mangelen paa *Avena strigosa*, *Digitaria*, *Nardus*, *Acinos*, *Circæa alpina*. *Trientalis*, samt alle Lycopodier, af hvilken Familie neppe nogen Art voxer paa Lolland, og *Thrincia hirta* er det eneste, som dette her har forud. Ogsaa *Euphrasia gracilis* findes kun i Vest-Lolland.

Af den falsterske Hedemoses Planter mangle *Scirpus cæspitosus*, *Eriophorum latifolium*, flere *Carices*, *Juncus filiformis* og *sqvarrosus*, *Vaccinium Vitis*, *Viola epipsila*, *Rhyncospora alba* og *Utricularia minor* (de to sidste ere fundne i Vest-Lolland), hvorimod der dog findes de paa Falster manglende *Drosera longifolia* og *Gentiana Pneumonanthe* (den sidste ikke funden siden Hornemanns Tid).

Af Ruderatplanter har Falster forud: *Onopordon* og *Parietaria* (fundne i Vest-Lolland), *Aristolochia* og *Solanum humile*, hvilke dog erstattes af de her manglende *Leonurus Marrubiastrum* (tilhörer egentlig Vest-Lolland), *Atropa* og de forvildede *Elsholtzia* og *Borago*. *Lamium album* og *Artemisia Absinthium* ere ogsaa der almindeligere.

De falsterske Agre og Marker have forud for de lollandske *Setaria glauca*, *Camelina sylvestris*, *Galium spurium*, *Cerastium*

arvense, *Melandrium noctiflorum*, *Medicago sativa*, *Trifolium hybridum*, *Vicia villosa* og *tenuifolia* og *Melilotus arvensis*. I Öst-Lolland mangle desuden *Gagea stenopetala* og *arvensis*, *Sagina ciliata* og *Alyssum calycinum*. De lollandske Enge fattes den her paa nogle Steder fundne *Cardamine intermedia*, men have *Senecio erucæfolius* og *Scorzonera* forud.

De sjeldnere falsterske *Orchideer*: *Orchis ustulata*, *Coeloglossum*, *Herminium* og *Spiranthes* mangle paa Lolland, ligesom af Bregner *Asplenium Trichomanes*, *Polypodium Dryopteris*, *Phegopteris* og *Botrychium rutæfolium*. I Öst-Lolland mangle endvidere *Lastræa cristata*, *Ophioglossum vulgatum* og *Botrychium Lunaria*.

Af Træer og Buske have de lollandske Skove forud *Tilia parviflora* (som ikke findes paa Falster selv, skjöndt en Skov bærer Navn af Lindeskoven, men kun paa den til Falster hörende Ö Flatö), *Ulmus effusa*, *Rosa tomentosa* og (efter Horn.) *Sorbus torminalis*, samt Snylteplanten *Viscum album* og af Urter *Mentha sylvestris* og *Pyrola secunda*, derimod fattes *Rubus saxatilis*, *suberectus*, *Wahlbergii*, *dumetorum* og *Sprengelii*, *Vicia sylvatica* og *dumetorum*, samt *Lathyrus vernus*; i Östlolland endvidere *Corydalis pumila*. *Chamænerium*, som er almindelig paa Falster, er kun funden et Par Steder paa Lolland, det ene Sted paa Grændsen mellem Öst- og Vestlolland. Derimod er *Rubus vestitus* langt almindeligere i Lolland end paa Falster.

Den Vest-Lollandske Flora er betydelig mere forskjellig fra den Falsterske. Foruden de ovennævnte, der mangle paa hele Lolland, savnes her endvidere: *Cystopteris*, *Echinochloa*, *Rhyncospora alba*, *Scirpus sylvaticus*, *Carex teretiuscula*, *pilulifera* og *speirostachya*, *Allium ursinum*, *Gymnadenia*, *Myrica*, *Juniperus*, *Scabiosa columbaria*, *Arnoseris*, *Gnaphalium arenarium*, *Thymus Chamædrys*, *Pingvicula*, *Andromeda*, *Archangelica*, *Ranunculus reptans*, *Dentaria*, *Cardamine amara*, *Arabis hirsuta*, *Teesdalia*, *Holosteum*, *Viscaria*, *Dianthus deltoides*, *Potentilla procumbens*, *Prunus Padus*, *Ulex*, *Sarothamnus*, *Vicia lathyroides*, hvorimod der findes ikke faa paa Falster manglende, af hvilke nogle ere eiendommelige for

Lolland, og andre kun haves tilfælles med de vestligere Egne af Riget. Ved Strandbredder og Kyster findes saaledes: *Agropyrum obtusiusculum*, *Lepturus filiformis*, *Scirpus parvulus*, *Iris spuria*, *Statice Behen*, *Falcaria Rivini*, *Libanotis montana*, *Haloscias*? (efter Hornem.) *Brassica oleracea*, *Lepigonum neglectum*, *Silene viscosa* og *nutans* samt *Trifolium micranthum*. Paa Engene findes der *Colchicum*, *Barbarea præcox*, *Nasturtium silvestre*, *Viola stricta* og *Lathyrus palustris*. I Moser, Söer og Gröfter *Juncus obtusiflorus*, *Sturmia*, *Calla* og *Ceratophyllum oxyacanthum*. Ved Byerne *Leonurus Marrubiastrum*, *Borago*, *Tulipa sylvestris*, *Salix amygdalina* og *acuminata*, *Erigeron canadensis* og *Atropa*. Paa Agre ere der fundne *Linaria spuria* og *Veronica persica*, og meget hyppigere end paa Falster voxe *Lolium temulentum* og *Alopecurus agrestis*. Paa udyrket Mark *Hypochæris glabra*, *Cirsium heterophyllum*, *Scleranthus perennis* og *Ononis hircina*. I Skove og Kratter *Poa fertilis*, *Betonica officinalis*, *Stachys ambigua*, *Rubus thyrsoideus*, *Lysimachia nemorum*, *Lathyrus heterophyllus* og forvildede *Daphne* og *Digitalis*.

Omtrent ligesaa stor Lighed med den Falsterske Flora har den Syd-Fyenske. Den af M. Lange anstillede Sammenligning mellem denne og den Lolland-Falsterske er i det Væsentlige rigtig, og kun en Deel Enkeltheder ville blive forskjellige, naar Sammenligningen indskrænkes til Falster alene.

Sydfyen har paa et noget större Areal 898 Arter, nemlig hos Lange 885 Arter (urigtig optalte til 882), af hvilke L. selv siden har reduceret en, og af Rostrup ere 14 nye Arter fundne. Altsaa er Arternes Antal paa Falster 17 större.

Syd-Fyen har 76 Arter, som ikke findes paa Falster; af disse fattes 52 ogsaa paa Lolland.

Falster har 93 Arter, som fattes i Sydfyen. Deraf fattes 44 paa Lolland.

Falster har 85 Planter, som fattes paa Lolland; af disse findes 47 heller ikke i Syd-Fyen.

Altsaa har Syd-Fyen og Lolland tilfælles, som fattes paa
Falster . . . . 24 Arter.
Falster og Lolland tilfælles, som mangle i Sydfyen . . 49 —
Falster og Sydfyen tilfælles, som mangle i Lolland . . 38 —

Det synes af denne Sammenligning, at Falsters Flora har en noget större Lighed med Sydfyens end Tilfældet er med Lollands, uagtet sidstes större Nærhed, og at Forskjellen mellem Syd-Fyen og Falster neppe er större end mellem Falster og Lolland, naar hele Lolland tages under et, medens Östlollands Vegetation unægtelig staaer Falster nærmest.

Dette vil ogsaa fremgaae af fölgende Procenttavle, som dog blot er udregnet for de 25 talrigste Familiers Vedkommende, da de mindre talrige Familiers större eller mindre Procentmængde i en Provinds er noget saa tilfældigt og tillige saa usikkert, idet Fundet af en eneste Planteart kan omstöde hele Resultatet, at Intet derpaa kan bygges.

Familier.	Danmark.		Falster.		Lolland.		Syd-Fyen.	
	Arter.	pCt.	Arter.	pCt.	Arter	pCt.	Arter.	pCt.
Synanthereæ	125	9,31	89	9,73	92	10,23	92	10,24
Gramineæ.	109	8,12	78	8,52	77	8,56	76	8,46
Cyperaceæ	84	6,25	54	5,90	50	5,56	58	6,45
Papilionaceæ	66	4,91	45	4,92	38	4,22	40	4,45
Cruciferæ.	59	4,39	41	4,48	40	4,45	40	4,45
Rosaceæ	56	4,17	37	4,04	34	3,78	37	4,12
Umbelliferæ	48	3,57	36	3,93	36	4,00	34	3,79
Labiatæ.	48	3,57	33	3,61	35	3,89	31	3,45
Scrophularineæ	48	3,57	35	3,83	36	4,00	35	3,90
Ranunculaceæ	39	2,90	27	2,95	25	2,78	30	3,34
Alsinaceæ.	34	2,54	25	2,73	25	2,78	24	2,67
Salicineæ	32	2,38	18	1,97	20	2,22	19	2,12
Orchideæ.	32	2,38	18	1,97	15	1,67	13	1,45
Fluviales	31	2,31	15	1,64	19	2,11	19	2,11
Polygoneæ	27	2,01	20	2,19	20	2,22	20	2,23
Salsolaceæ	27	2,01	19	2,08	18	2,00	20	2,23

Familier.	Danmark.		Falster.		Lolland.		Syd-Fyen.	
	Arter.	pCt.	Arter	pCt	Arter.	pCt.	Arter	pCt.
Junceæ	25	1,86	14	1,53	13	1,45	15	1,67
Filices	24	1,79	15	1,64	11	1,22	14	1,56
Asperifoliæ	22	1,64	16	1,75	17	1,89	17	1,89
Silenaceæ	20	1,49	12	1,31	14	1,56	11	1,22
Liliaceæ	17	1,26	11	1,20	11	1,22	6	0,67
Primulaceæ	16	1,19	11	1,20	12	1,33	14	1,56
Rubiaceæ	15	1,11	11	1,20	10	1,11	9	1,00
Geraniaceæ	13	0,97	11	1,20	10	1,11	9	1,00
Onagrarieæ	13	0,97	10	1,09	10	1,11	9	1,00
Sporeplanter	41	3,05	26	2,84	16	1,78	23	2,56
Enfröbladede	336	25,02	217	23,72	215	23,92	207	23,05
Tofröbladede	967	71,93	672	73,44	668	74,30	668	74,39

I de tre store Afdelinger ligesom ogsaa i 18 af de anförte 25 Familier gaae Afvigelserne i de tre mindre Gebeter i een Retning, idet Tofröbladede, Synanthereæ, Gramineæ, Cruciferæ, Umbelliferæ, Scrophularineæ, Alsinaceæ, Polygoneæ, Asperifoliæ, Primulaceæ, Geraniaceæ og Onagrarieæ tiltage; Sporeplanter, Eenfröbladede, Rosaceæ, Salicineæ, Orchideæ, Fluviales, Junceæ, Filices, Liliaceæ aftage. Cyperaceæ tiltage i Fyen, aftage paa Lolland og Falster. Papilionaceæ tiltage paa Falster, aftage paa Lolland og i Fyen. Labiatæ tiltage paa Falster og Lolland, aftage i Fyen. Ranunculaceæ og Salsolaceæ tiltage i Fyen og paa Falster, aftage i Lolland. Silenaceæ tiltage paa Lolland, aftage i Fyen og paa Falster. Rubiaceæ tiltage paa Falster, aftage paa Fyen.

Afvigelserne fra Landets almindelige Flora ere mindst paa Falster, hvor 16 Familier tiltage med et Gjennemsnit af 0,18 pCt., 9 aftage med 0,30 pCt., lidt större paa Fyen, hvor 14 Familier tiltage i Gjennemsnit med 0,24 pCt., 11 aftage med 0,30 pCt., störst i Lolland, hvor 13 tiltage i Gjennemsnit med 0,30 pCt., og 12 aftage med 0,33 pCt. De Factorer, som i de tre mindre Gebeter frembringe de samstemmende Afvigelser, ere: den sydlige Beliggenhed, Havet, Dyrkningen, Leerjorden og Skovene.

Fortegnelse over de paa Falster og nærmeste Smaaöer fundne Planter.

Nedenstaaende Fortegnelse er deels grundet paa egne Iagttagelser, deels paa Meddelelser fra Andre, fornemmelig de Hrr. Seminarielærere Mortensen (M.) og Rostrup (Rst.) samt Skolelærer Rasmussen (Rsm). Ogsaa har jeg benyttet Angivelserne i Hornemanns (H.) og Langes (Lge.) Floraer, samt sidstnævntes haandskrevne Fortegnelse over de paa Lolland og Falster fundne Planter.

Kun hvor jeg ikke selv har seet Planten paa Stedet, er Finderens Navn anfört.

* ved Mossernes Navne eller Findestedet betyder, at Planten kun er funden steril.

Det bemærkes, at for Mossernes Vedkommende er kun den sydostlige Deel af Öen nogenlunde ordenligt undersögt.

De med ( ) indsluttede Plantearter ere som enkeltviis og tilfældig forvildede ikke medregnede i det opgivne Antal af Planter.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Musci (35 Slægter 144 Arter).	
Astomum subulatum Hampe.	Alm.
Acaulon muticum C. M.	Egebjerg Krat.
Phascum crispum Hdw.	S. Kirkeby ved et Gjerde.
— *cuspidatum* Hdw.	meget almindelig.
Leucobryum vulgare Hayne.	* almindelig, fr. Björup Have.
Sphagnum cymbifolium Ehrh. *	Horreby Lyng, Dalby Mose, Næsgaard.
— *sqvarrosum* Pers. *	Horreby Lyng.
— *cuspidatum* Ehrh.	do.
— *acutifolium* Ehrh.	almindelig.
— *laxifolium* C. M.? *	Horreby Lyng.
Fissidens taxifolius Hedw.	Alm.
— *adianthoides* Hedw.	Krat ved Egebjerg, Mose ved Systofte.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Fissidens bryoides Hedw.	meget almindelig.
— *Bloxami* Wils.	et Par Steder i Korselitze Skov.
Funaria hygrometrica Hedw.	Alm.
Physcomitrium pyriforme Brid.	almindelig.
Enthostodon fascicularis C. M.	almindelig.
Splachnum ampullaceum L.	Virket Lyng (Rsm.).
Catharinea Callibryon Ehr.	meget almindelig.
Polytrichum aloides Hdw.	Gjerde ved Idestrup Skov.
— *nanum* Hdw.	almindelig paa Sand.
— *piliferum* Schreb.	do.
— *juniperinum* Hdw.	almindelig i Skove, *v. alpestre* Horreby Lyng.
— *formosum* Hedw.	almindelig i Skove.
— *gracile* Menz.	Horreby Lyng.
Georgia Mnemosynum Ehr.	do.
Mnium androgynum L.	* hist og her, fr. Horreby Lyng.
— *palustre* L.	Horreby Lyng i stor Mængde.
— *rostratum* Schw.*	Korselitze Skov, S. Kirkeby Vænger.
— *cuspidatum* Hedw.	almindelig.
— *undulatum* Hedw.	* almindelig, fr. Korselitze Skov.
— *hornum* Hedw.	almindelig.
— *affine* Bland.*	almindelig i Enge.
Bryum roseum Schreb.*	almindelig paa Sandjord.
— *bimum* Schreb.	almindelig i Törvemoser.
— *pseudotriqvetrum* Hdw.	do.
— *turbinatum* Hedw.	hist og her.
— *Neodamense* Itzigs.*	Mose ved Systofte.
— *cæspiticium* L.	meget almindelig.
— *capillare* Hedw.	temmelig almindelig.
— *uliginosum* Br. et Sch.	Mose ved Egebjerg, Vandlöb ved Björup Have, Strandklint ved Östersöen.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Bryum erythrocarpum Schw.	hist og her.
— *atropurpureum* C. M.	Gjerde ved Egebjerg, Sandgrav ved Nöisomhed, Björup Have.
— *argenteum* L.	* almindelig, fr. Steengjerde ved Ourupgaard.
— *carneum* L.	hist og her.
— *albicans* Whb.*	Vandlöb ved Björup Have.
— *nutans* Schreb.	almindelig, β *longisetum* Korselitze Skov, Horreby Lyng.
Dicranum palustre Bryol. Europ.	* Krat ved Egebjerg, Hanenau, Horreby Lyng.
— *scoparium* Turn.	Almindelig i Skove og paa Horreby Lyng.
— *majus* Sm.	Lindeskoven ved Nykjöbing.
Ångströmia heteromalla C. M.	temmelig almindelig i Skove.
— *varia* C. M.	almindelig paa fugtig Grund.
— *cerviculata* C. M.	Lilholmen i Vaaelse Vig.
Meesia longiseta Hedw.	Horreby Lyng.
Paludella sqvarrosa Brid.	do.
Bartramia fontana Schw.	temmelig almindelig i Kilder.
— *calcarea* Br. et Schimp.	Kilde i Strandklinten mod Östersöen.
Encalypta vulgaris Hedw.	temmelig almindelig paa Steengjerder.
Barbula ruralis Hdw.	* almindelig, fr. S. Kirkeby og Nöisomhed paa Steen.
— *lævipila* Brid.	S. Alslöv, S. Kirkeby.
— *latifolia* Br. et Sch.	Horbelöv, S. Kirkeby paa Steen, Horreby paa dödt Træ.
— *subulata* Hedw.	meget almindelig.
— *muralis* Hedw.	temmelig almindelig.
— *ungviculata* Hedw.	meget almindelig.
— *fallax* Hedw.	hist og her.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Trichostomum rubellum Rabenh.	Ourupgaard, Egebjerg, Korselitze.
Ceratodon purpureum Brid.	meget almindelig.
Pottia lanceolata C. M.	S. Alslöv (paa Leer), Björup. Næsgaard (paa Sand).
— *eustoma* Ehrh.	meget almindelig, *β major* ligeledes.
— *minutula* Hmp.	Bellingegaard (paa Törv), Björup (paa Sand).
— *cavifolia* Ehrh.	hist og her.
— *Heimii* Fürnr.	Strandeng ved Lindeskoven.
Weissia viridula Brid.	Almindelig i Krat og ved Gjerder.
Orthotrichum obtusifolium Schrad.	* almindelig, fr. Piletræer mellem S. Kirkeby og N. Örslöv.
— *anomalum* Hedw.	Almindelig paa Steen.
— *diaphanum* Hedw.	Almindelig paa Træer, paa Steen S. Kirkeby.
— *striatum* Hedw.	Almindelig paa Træer.
— *Lyellii* H. et T.	Korselitze Skov, Lindeskoven.
— *stramineum* Hsch.	Almindelig paa Træer.
— *affine* Schrad.	do.
— *speciosum* N. ab E.	hist og her paa Træer.
— *rupestre* Schl.	Almindelig paa Steen.
— *crispum* Hedw.	Almindelig paa Skovtræer.
— *pulchellum* H. et T.	Paa et Bögetræ i Korselitze Skov.
— *jutlandicum* Brid.	Steen paa Strandengen ved Lindeskoven.
Grimmia apocarpa Hedw.	meget almindelig paa Steen.
— *Hartmanni* Schimp.	Steen i Skoven ved Dalbygaard.
— *pulvinata* H. et T.	Almindelig paa Steen.
— *funalis* Br. et Sch.	S. Kirkeby Vænger paa et Steengjerde.
— *fascicularis* C. M.*	en Steen paa Ourupgaard Mark, nu +.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Grimmia canescens C. M.	* Bötö, fr. „Sandene“ i Korselitze Skov.
— *heterosticha* C M.	Store Stene ved Björup, Systofte, Næsgaard.
Hedwigia ciliata Ehrh.	meget almindelig paa Steen.
Fontinalis antipyretica L.	* hist og her, fr. Björup Have.
Leucodon sciuroides Schw.*	meget almindelig, især paa Piletræer.
— *curtipendulus* Jensen.	* temmelig almindelig paa Skovtræer, fr. Korselitze Skov.
Climacium dendroides W. M.*	almindelig.
Neckera complanata Hub. *	temmelig almindelig.
— *trichomanoides* Hartm.	* almindelig, fr. Korselitze Skov.
Hypnum denticulatum L.	hist og her.
— *cupressiforme* c. var.	meget almindelig.
— *molluscum* Hedw. *	Krat ved Egebjerg.
— *aduncum* L.	* almindelig i Moser, fr. Hullebæk.
— *uncinatum* Hedw.*	Horreby Lyng.
— *fluitans* L.	* almindelig, fr. Horreby Lyng.
— *riparium* L.	hist og her.
— *scorpioides* L.	Mose ved Hullebæk.
— *velutinum* L.	almindelig i Skove.
— *polyanthum* Schreb.	almindelig paa Træer.
— *sericeum* L.	meget almindelig.
— *lutescens* Huds.	meget almindelig, fr. hist og her.
— *populeum* Hedw.	temmelig almindelig paa Steen og Træer.
— *rutabulum* L.	meget almindelig, *v. rivulare* Bruch. Bæk ved Lillesö.
— *piliferum* Schreb.*	S. Kirkeby, S. Alslöv.
— *albicans* Neck. c. var.*	Almindelig paa Tage og sandet Jord.
— *glareosum* Bruch.	Næsgaard ved et Steengjerde.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Hypnum plumosum L.	Næsgaard, Björup Have.
— *stramineum* Dicks.*	Horreby Lyng.
— *cordifolium* Hdw.	* almindelig, fr. Horreby Lyng.
— *nitens* Schreb.*	Dalby Mose.
— *purum* L.	* almindelig, fr. Næsgaard, Krat ved Egebjerg.
— *Schreberi* Willd.	* hist og her, fr. S. Kirkeby.
— *cuspidatum* L.	meget almindelig.
— *splendens* Hdw.	* temmelig almindelig i Skove og paa Horreby Lyng, fr. Korselitze Skov, Krat ved Egebjerg.
— *prælongum* L. c. var.	meget almindelig.
— *Stockesii* Turn.*	hist og her.
— *reflexum* Starke.	Paa et Ellestöd i Björup Have.
— *strigosum* Hoffm.*	Sandet Dige ved Björup.
— *striatum* Schreb.	Almindelig i Skove.
— *brevirostrum* Ehrh.*	Krat ved Egebjerg, Björup Have, Oorupgaard.
— *triqvetrum* L.	* meget almindelig, fr. Krat ved Egebjerg, Næsgaard.
— *sqvarrosum* L.	* meget almindelig, fr. hist og her.
— *loreum* L.*	Korselitze Skov, Lindeskoven.
— *stellatum* Schreb.	* temmelig almindelig, fr. Hullebæk.
— *chrysophyllum* Brid.	* S. Alslöv, fr. Horreby Lyng.
— *serpens* L.	meget almindelig.
— *irriguum* Wils.	Bæk i Korselitze Skov ved Halskov.
— *filicinum* L.	almindelig.
— *commutatum* Hedw.*	*β vage ramosum* Mose ved Hullebæk.
— *Myurum* Poll.	meget almindelig i Skove.
— *viticulosum* L.*	Korselitze Skov.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Hypnum abietinum L. *	Skrænt mod Östersöen ved Lillesö.
— *delicatulum* Hedw.	* almindelig, fr. Korselitze Skov.
— *tamariscinum* Hedw.	* almindelig, fr. Krat ved Egebjerg.
Eqvisetaceæ (1 Slægt 7 Arter).	
Eqvisetum arvense L.	almindelig.
— *Telmateja* Ehrh.	Tromnæs. Hele Kysten fra Donnemose til Skjoltrup.
var. serotinum.	sammesteds.
— *umbrosum* Willd.	Systofte Skov, Hallerup Skov.
— *sylvaticum* L.	hist og her.
— *palustre* L.	almindelig.
var. polystachion.	Kysten af Östersöen.
— *limosum* L. c. v. *fluviatile*	meget almindelig.
— *hiemale* L.	Hanenau Skov.
Filices (8 Slægter 15 Arter).	
Asplenium Filix foemina Bernh.	almindelig.
— *Trichomanes* L.	Steengjerder ved Idestrup og Ourupgaard.
Lastræa Thelypteris Presl.	hist og her, fructificerer ved S. Kirkeby.
— *Filix mas* Presl.	meget almindelig.
— *cristata* Presl.	Horreby Lyng, Virket Lyng, Mose i Vaaelse Vesterskov.
— *spinulosa* Presl.	almindelig.
var. * *dilatata.*	hist og her.
Cystopteris fragilis Bernh.	Næsgaard, Halskov (M.), Ourupgaard.
Pteris aqvilina L.	almindelig.
Polypodium vulgare L.	temmelig almindelig.
— *Phegopteris* L.	Bregninge (M.), Herslebslund (Rsm.).
— *Dryopteris* L.	Bregninge (M.).
Osmunda regalis L.	Virket Lyng, Horreby Lyng.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Botrychium Lunaria L.	Pandebjerg (bot. For. Catal.) Grönsund, Kraghauge (M.).
— *rutæfolium* Braun.	Bötö, (Benzon, Lge. 2 Udgave Pag. 687).
Ophioglossum vulgatum L.	Grönsund (Lge.), Tjæreby (M.), Donnemose (Rsm.), Bötö.
Lycopodiaceæ (1 Slægt 4 Arter).	
Lycopodium Selago L.	Pandebjerg, (Estrup).
— *inundatum* L.	Bötö (Benzon), Horreby Lyng.
— *annotinum* L.	Abelvig ved Næsgaard (M.), Horreby Lyng.
— *clavatum* L.	Lyngbakker ved Bregninge, Ourstrup og Hanenau Skove.
Gramineæ (36 Slægter 78 Arter).	
Cynosurus cristatus L.	almindelig.
Digitaria glabra Lge.	hist og her paa lettere Jorder.
Setaria viridis Beauv.	hist og her.
— *glauca* Beauv.	Hörager ved N. Örslev (1855), Havremark ved S. Kirkeby (1858).
(*Panicum miliaceum* L.)	i Mængde i en Hörager ved N. Örslöv 1855.
(— *capillare* L.)	Ukrud i Bispehaven i Nykjöbing.
Echinochloa Crus galli Beauv.	Moseby (M.).
Digraphis arundinacea Trin.	almindelig.
Anthoxanthum odoratum L.	meget almindelig.
Alopecurus agrestis L.	Næsgaard (M.), Ourupgaard.
— *geniculatus* L.	almindelig.
— *fulvus* Sm.	Stubberup (M.), Stubbekjöbing (Rst.), Karleby.
Phleum pratense L. c. v. *nodosum*	almindelig.
— *arenarium* L.	Grönsund (Kamphövener) er siden forgjæves eftersögt.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Psamma arenaria R. et S.	Grönsund, hele Kysten langs Östersöen.
— *baltica* R. et S.	do.
Calamagrostis Epigeios Roth.	hist og her, især ved Kysterne.
var. glauca Blytt.	Guldborg.
— *lanceolata* Roth.	temmelig almindelig.
Agrostis Spica venti L.	Almindeligt Ukrud paa lettere Jorder.
— *canina* L.	I. Lange (uden nærmere Opgivelse af Voxested).
— *vulgaris* L.	meget almindelig.
var. stolonifera	Bregninge.
tenella	Korselitze Skov (Rsm.).
pumila	Bregninge (Rsm.).
— *alba* L.	meget almindelig især paa Syltenge.
var. coarctata Blytt.	Flatö.
flavescens Curt.	Grönsunds Nor (Benzon).
Milium effusum L.	almindelig.
Phragmites communis Trin.	almindelig.
v. repens Mey.	Strandsandet ved Östersöen.
Holcus lanatus L.	Almindelig.
— *mollis* L.	almindelig paa Sandmarker.
Melica uniflora Retz.	almindelig i Skove.
Avena strigosa Schreb.	Næsgaard, Bregninge, Överup (M.).
— *fatua* L.	Nykjöbing (Rst.), Kraghauge (M.), Egebjerg.
— *pratensis* L.	Grönsunds Strandkrat, Aalebæksletten ved Östersöen, N. Vedby.
— *pubescens* L.	Almindelig paa Sandet nær Kysterne.
— *elatior* L.	almindelig.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Airopsis præcox Fr.	almindelig paa Sandmarker.
— *caryophyllea* Fr.	hist og her paa Sandmarker.
Corynephorus canescens Beauv.	Tromnæs, Ulslöv Strand, Bötö.
Aira flexuosa L.	almindelig i Lyngmoser og paa Lyngbakker, Kirstineberg Storskov.
— *cæspitosa* L.	meget almindelig.
Triodia decumbens Beauv.	hist og her paa Sand.
Enodium coeruleum Gaud.	Almindelig i Törvemoser.
v. altissima.	Bregninge.
Glyceria maritima M. et K.	Grönsunds udtörrede Nor.
— *distans* Whlb.	almindelig paa Strandenge.
— *spectabilis* M. et K.	Næsgaard, Moseby, Rodemark (M.), Tromnæs.
— *fluitans* R. Br.	almindelig.
— *plicata* Tr.	Vestensborg (M.) sandsynligt flere Steder.
Catabrosa aqvatica Beauv.	Næsgaard, Överup (M.), Strand mellem Stubbekjöbing og Grönsund.
var. subtilis	Överup (M.).
Briza media L.	meget almindelig.
Poa annua L.	do.
— *nemoralis* L.	do.
— *pratensis* L.	do.
var. humilis et *angustifolia*	hist og her.
— *trivialis* L.	meget almindelig.
— *compressa* L.	almindelig.
Dactylis glomerata L.	meget almindelig.
v. adbreviata Drej.	Grönsund, Ulslöv Strand.
lobata Drej.	Almindelig i Skove.
Vulpia sciuroides Gmel.	hist og her paa Sand.
Schedonorus sterilis Fr.	Stubbekjöbing (Rst.) imellem Veggerlöse og Höiet.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Schedonorus asper Fr.	hist og her i Skove.
Festuca ovina L.	Almindelig paa Sandjord.
— *duriuscula* L.	Stubberup (M.).
— *rubra* L.	almindelig.
— *pratensis* Huds.	do.
v. *pseudololiacea* Fr.	Överup.
— *littorea* Whlb.	almindelig, ogsaa ved Veie inde i Landet.
— *gigantea* Vill.	almindelig i Skove.
Bromus secalinus L.	almindelig.
— *arvensis* L.	Bregninge (Rsm.).
— *commutatus* Schrad.	hist og her.
— *racemosus* L.	Pandebjerg (Rst.), Överup (M.), Veiringe Tved (Rsm.).
— *mollis* L.	meget almindelig.
v. *pygmæus*	hist og her.
— *hordeaceus* Whlb.	S. Alslöv og Ulslöv ved Stranden, Grönsund.
Brachypodium gracile Beauv.	temmelig almindelig.
β *majus* Lge.	Guldborg.
Lolium perenne L.	meget almindelig.
Monst. med sammentrængt Axe.	S. Kirkeby.
— med grenet Axe.	Överup (M.).
— topspirende.	do.
Lolium linicola Sond.	Almindelig i Hör.
var. majus! med 10—11 Blomster i Smaaaxet	Riserup.
minus! med 3—5 Blomster	Lommelöv.
— *temulentum* L.	sjelden, Næsgaard, Stubbekjöbing (M.)
(— *italicum* A. Br.)	dyrket, forvildet ved Stubbekjöbing (Rst.).

Arternes Navne.	Voxesteder.
Agropyrum junceum Beauv.	Grönsund (Lge.), langs Kysten af Östersöen.
— *acutum* D. C.	Grönsund (Rst.), Tromnæs, Ulslöv, Bötö.
— *repens* Beauv.	meget almindelig. I Strandsandet i mange Former.
v. arundinaceum Fries.	Grönsund, Ulslöv.
littorale Bab.?	Ulslöv Strand.
— *caninum* Roem.	Oustrup Skov, Bangsbro Skov, Korselitze Skov.
Elymus arenarius L.	Stubbekjöbing (Rst.), Vaaelse, Ourehoved, langs Östersöen.
Hordeum pratense Huds.	hist og her paa Strandenge. Inde i Landet ved Riserup.
— *murinum* L.	Stubbekjöbing (Rst.), Nykjöbing, Gjeddesby, Skjelby.
— *sylvaticum* Huds.	Hanenau (Rsm.) Bangsbro og Oustrup Skove (M), Ravnstrup Skov.
Nardus stricta L.	sjelden: Bötö (Cand. pharm. Krebs), Grönsund, Bregninge (M.)
Cyperaceæ (7 Slægter, 54 Arter).	
Cyperus fuscus L. *v. virescens* Koch	en udtörret Dam i Horbelöv 1858.
Rhyncospora alba Vahl.	Horreby Lyng i Mængde.
Eleocharis palustris R. Br.	almindelig.
— *uniglumis* Link.	Næsgaard, Hasselö (M), Hesnæs, Bötö Fang.
— *acicularis* R. Br.	Ourupgaard, Sönder Alslöv.
Scirpus pauciflorus Light.	Hullebæk.
β minor Blytt.	Hullebæk (M.) Lilholm i Vaaelse Vig.
— *cæspitosus* L.	Horreby Lyng.
— *setaceus* L.	Pandebjerg (Rsm.) Taaderup (M.) S. Kirkeby, Ravnsö, Guldborg.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Scirpus lacustris L.	almindelig.
— *Tabernæmontani* Gmel.	hist og her ved Stranden.
— *maritimus* L.	meget almindelig.
v. monostachys.	Kippinge (M.), Hesnæs.
— *sylvaticus* L.	Korselitze Skov paa flere Steder, Halskov.
— *Caricis* Retz.	hist og her ved Strandkanten.
— *rufus* Schrad.	Grönsund (M.), Hesnæs, Ulslöv Sö.
Cladium Mariscus R. Br.	Liselund Sö (Rsm.), Borup Sö (M).
Eriophorum latifolium Hopp.	Næsgaard, Dalby, Liselund, Bregninge.
— *angustifolium* Roth.	almindelig i alle Törvemoser.
— *vaginatum* L.	Næsgaard (M.), Horreby Lyng.
Carex dioica L.	Dalby Mose (Rsm.), Liselund (Forvalter E. Koch), Hullebæk, S. Kirkeby.
— *pulicaris* L.	Bregninge, Næsgaard (Rsm.)
— *disticha* Huds.	almindelig.
— *arenaria* L.	Almindelig i Sandet langs Östersöen.
— *teretiuscula* Good.	Bregninge (Rsm.), Horreby Lyng?
— *paradoxa* Willd.	Næsgaard (M.), Horreby Lyng.
— *paniculata* L.	almindelig.
v. simplex	Idestrup Skov.
— *divulsa* Good.	Lge. (uden Opgivelse af Voxested), Korselitze Österskov (M).
— *muricata* L.	almindelig.
v. virens	hist og her.
— *vulpina* L.	almindelig.
— *stellulata* Good.	temmelig almindelig.
— *leporina* L.	do.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Carex elongata L.	Korselitze Österskov, Næsgaard (M.), Horreby Lyng.
— *canescens* L.	temmelig almindelig.
— *remota* L.	almindelig.
— *stricta* Good.	do.
— *vulgaris* Fr.	do.
— *acuta* L.	Lge. (uden Angivelse af Voxested).
— *pallescens* L.	hist og her.
— *panicea* L.	almindelig.
— *glauca* Scop.	meget almindelig.
— *pilulifera* L.	Bregninge, Petersminde (Rsm.), Næsgaard (M.).
— *præcox* Jaqv.	Tromnæs, Lillesö.
— *flava* L.	hist og her.
— *Oederi* Ehrh.	do.
* *oedocarpa* Anders.	Pandebjerg, (Estrup).
— *extensa* Good.	Grönsunds Nor (Lge.), Tjæreby Fang ved Lindeskoven (M.).
— *distans* L.	Stubbekjöbing (Rsm.), Grönsund, Vaaelse Vig, Eng ved Lindeskoven.
— *speirostachya* Whlb.	Næsgaard (M.), Bregninge (Rsm.)
— *silvatica* Huds.	Almindelig.
— *Pseudocyperus* L.	temmelig almindelig.
— *vesicaria* L.	almindelig.
— *ampullacea* Good.	temmelig almindelig.
— *riparia* Curt.	hist og her.
— *paludosa* Good.	temmelig almindelig.
v. spadicea Roth?	Halskov Vænge.
— *filiformis* L.	Lidstrup (M.), S. Kirkeby.
— *hirta* L.	almindelig.
v. sublævis.	ikke sjelden.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Typhaceæ (2 Slægter 5 Arter).	
Typha latifolia L.	almindelig.
— *angustifolia* L.	Donnemose (Rsm.), Kringelborg, Næsgaard (M.), Liselund (E. Koch), Oure Strand, Ulslöv Sö.
Sparganium ramosum Huds.	almindelig.
— *simplex* Huds.	hist og her.
— *minimum* Fr.	Horreby Lyng, Björup.
Lemnaceæ (1 Slægt 4 Arter).	
Lemna trisulca L.	Almindelig i Törvegrave.
— *polyrrhiza* L.	temmelig almindelig.
— *minor* L.	meget almindelig.
— *gibba* L.	Riserup, N. Vedby.
v. major! Dobbelt saa stor som Hovedarten, med kortere Rod.	Dam ved Riserup.
Aroideæ (2 Slægter 2 Arter).	
Arum maculatum L.	Almindelig især i Skovene mod Vest.
Acorus Calamus L.	Eskildstrup, Nykjöbing, Överup (M), Korselitze, Veggerlöse.
Fluviales (4 Slægter 15 Arter).	
Zostera marina L.	Meget almindelig især i Sundene.
— *minor* Nolte.	Guldborgsund ved Klodskov (M).
Zannichellia palustris L.	Mergelgrav ved Ourupgaard (*α. repens*) Tjæreby Fang i Brakvandsgröfterne (*β. major*).
— *pedicellata* Fr.	Nykjöbing (Rst.), Vaaelse Vig.
— *polycarpa* Nolte.	mellem Stubbekjöbing og Liselund (Rst.).
**Ruppia spiralis* L.	Næsgaard (M).
— *rostellata* Koch.	almindelig.
Potamogeton natans L.	meget almindelig.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Potamogeton coloratus Horn.	Ourupgaard, Hullebæk.
— *gramineus* L.	Ourupgaard (*α. graminifolius*), Möllesö (*β. heterophyllus*).
— *crispus* L.	almindelig.
— *obtusifolius* M. et K.	Moseby (Rsm.).
— *pusillus* L.	almindelig.
— *trichoides* Ch. et Sch.	Stubberup (M.). Et Exemplar taget ved Överup af M. og givet mig under Navn af *P. pusillus tenuissimus*, hörer udentvivl til samme Art.
— *pectinatus* L.	almindelig i Salt- og Brakvand.
v. scoparius Wallr.	i Brakvandsgröfter hist og her.
Alismaceæ (3 Slægter 5 Arter).	
Triglochin palustre L.	almindelig.
— *maritimum* L.	meget almindelig.
Alisma Plantago L.	almindelig.
— *ranunculoides* L.	Uglemose ved Næsgaard (Rsm.), Barup (Rst.), Horreby Lyng.
Butomus umbellatus L.	almindelig.
Junceæ (2 Slægter 14 Arter).	
Juncus maritimus Lam.	Mellem Stubbekjöbing og Grönsund (Rst.), Vennerslund (M.).
— *conglomeratus* L.	almindelig.
— *effusus* L.	do.
— *glaucus* Ehrh.	Ved Östersöen (Rsm.), Ravnsö.
— *filiformis* L.	Bötö (Rst.).
— *lamprocarpus* Ehrh.	almindelig.
— *supinus* Moench.	*α. terrestre* flere Steder, *β. fluitans* Horreby Lyng.
— *sqvarrosus* L.	Horreby Lyng.
— *compressus* Jaqv.	meget almindelig, især paa Strandkanter.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Juncus Gerardi Lois.	ikke sjelden paa Strandenge.
— *bufonius* L.	meget almindelig.
Luzula pilosa Willd.	almindelig i Skove.
— *multiflora* Lejeune.	almindelig.
v. pallescens Hopp.	Lindeskoven.
— *campestris* D. C.	almindelig.
Liliaceæ (3 Slægter 11 Arter).	
(*Lilium Martagon*)	* i Mængde i en Lund ved Riserup Præstegaard, Kippinge.
Ornithogalum nutans L.	Bönnit, Moseby (M.), Nykjöbing, S. Kirkeby.
— *umbellatum* L.	Mielse (M.), flere Steder ved Nykjöbing.
Allium Scorodoprasum L.	Nykjöbing, Bellinge, Bönnit, Ourehoved.
v. minus Fr.	Flatö.
— *vineale* L.	Grönsund, Ulslöv Strand (*β. compactum* Thuill).
v. purpureum! Blomsterne mange, stærk carmosinröde (ligner *Allium sphærocephalum*).	Nykjöbing ved Grusgraven paa Veien til Veggerlöse.
Allium oleraceum L.	almindelig.
— *ursinum* L.	Skjörringe, Holgershaab, Ourehoved, Flatö.
Gagea spathacea Schult.	hist og her.
— *minima* Schult.	do.
— *arvensis* Schult.	temmelig almindelig.
— *lutea* Schult.	meget almindelig.
— *stenopetala* Rchb.	hist og her.
v. bifoliata! med 2 Blade fra Löget.	S. Kirkeby, S. Alslöv.
Smilaceæ (4 Slægter 6 Arter).	
Asparagus officinalis L.	hist og her ved Stranden, flere Steder inde i Landet forvildet.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Convallaria majalis L.	almindelig.
— *multiflora* L.	do.
— *Polygonatum* L.	Grönsund (Lge.), Ulslöv Strandkrat.
Majanthemum bifolium D. C.	almindelig.
Paris qvadrifolia L.	temmelig almindelig.
Narcissineæ (2 Slægter 3 Arter).	
* *Galanthus nivalis* L.	Forvildet i Haver, Horbelöv, Nykjöbing.
* *Narcissus poeticus* L.	i og om Haver, S. Kirkeby, Riserup (i Marken Holgershaab v. Gaabense.
* — *pseudonarcissus* L.	flere Steder i og om Haver, men altid med fyldt Blomst.
Irideæ (1 Slægt 1 Art).	
Iris Pseudacorus L.	almindelig.
Orchideæ (10 Slægter 18 Arter).	
Orchis ustulata L.	Stubbekjöbing (Pastor Tuxen), Bönnit.
— *Morio* L.	hist og her.
— *mascula* L.	almindelig.
— *majalis* Rchb.	temmelig almindelig.
— *incarnata* Rchb.	do.
— *maculata* L.	almindelig.
Gymnadenia conopsea R. Br.	Næsgaard, Pistrup Bakke mellem Næs og Oustrup, Bregninge (M.), Liselund (Forvalter E. Koch.
Platanthera solstitialis Dr.	hist og her.
— *chlorantha* Curt.	temmelig almindelig.
Coeloglossum viride Hrtm.	Stubbekjöbing (Past. Tuxen).
Herminium Monorchis R. Br.	Stubbekjöbing (Rst.).
Epipactis palustris Swartz.	hist og her.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Epipactis latifolia All.	almindelig.
— *microphylla* Ehrh.	Guldborg (Rst.), Hanenau.
Listera ovata R. Br.	almindelig.
Neottia Nidus avis Rich.	hist og her.
Spiranthes autumnalis Rich.	Næsgaard (H.), mellem Överup og Nykjöbing (M.).
Malaxis paludosa Schwartz.	Lidstrup Lyng (Cand. L. Koch), Horreby Lyng.
Hydrocharideæ (1 Slægt 1 Art).	
Hydrocharis Morsus ranæ L.	temmelig almindelig.
Coniferæ (2 Slægter 2 Arter).	
* *Pinus sylvestris* L.	smaa Exemplarer selvsaaede paa Horreby Lyng, (denne saavelsom *Abies excelsa* og *Larix europæa* hyppig plantet.
Juniperus communis L.	N. Alslöv Skov (1 Exemplar, Kammerjunker Berregaard), Skjoltrup ved Stranden (1 Exemplar), Pandebjerg.
Ceratophylleæ (1 Slægt 1 Art).	
Ceratophyllum muticum Cham.	Stubbekjöbing (Rostr.).
Callitrichineæ (1 Slægt 3 Arter).	
Callitriche verna Kütz.	temmelig almindelig.
— *platycarpa* Kütz.	N. Örslöv Enge (formodentlig flere Steder).
— *stagnalis* Scop.	almindelig.
Myriceæ (1 Slægt 1 Art).	
Myrica Gale L.	Mose ved Systofte i Mængde.
Betulineæ (2 Slægter 2 Arter).	
Betula verrucosa Ehrh.	Horreby Lyng, almindelig plantet.
(— *odorata* Bechs.).	almindelig plantet.
Alnus glutinosa Gärtn.	almindelig.
(— *incana* D. C.).	hist og her plantet.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Cupuliferæ (4 Slægter 5 Arter).	
Carpinus Betulus L.	almindelig.
Corylus Avellana L.	do.
Fagus sylvatica L.	meget almindelig.
Quercus pedunculata Ehrh.	almindelig.
— *sessiliflora* Sm.	Angivet af H. uden Voxested, siden ei funden.
Ulmaceæ (1 Slægt 1 Art).	
Ulmus montana Sm.	hist og her i Skovene, almindelig plantet.
(* — *campestris* Sm. *c. v. suberosa*)	Bispegaarden i Nykjöbing.
Urticaceæ (3 Slægter 4 Arter).	
Parietaria erecta M. et K.	Nykjöbing i stor Mængde, Hullebæk.
Urtica urens L.	meget almindelig.
— *dioica* L.	do.
Humulus Lupulus L.	almindelig.
Salicineæ (2 Slægter 18 Arter).	
Salix pentandra L.	Liselund Sö, Björup Have, sjelden ved Gjerder, S. Alslöv.
* — *fragilis* L.	Sönder Kirkeby.
* — *viridis* Fr.	hist og her ved Gjerder.
* — *alba* L.	almindelig.
* — *purpurea* L.	temmelig almindelig ♀.
* — *viminalis* L.	temmelig almindelig ♀.
* — *lanceolata* Fr.	temmelig almindelig ♀.
— *cinerea* L.	almindelig.
— *aurita* L.	do.
— *Capræa* L.	do.
— *repens* L.	hist og her.
v. argentea Sm.	Horreby Lyng (Rst.), Lidstrup Lyng.

Arternes Navne.	Voxesteder.
* *Populus alba* L.	S. Örslöv, Korselitze, Ourupgaard.
* — *canescens* Sm.	Grönsund, Korselitze, S. Kirkeby, Riserup.
— *tremula* L.	Horreby Lyng, mange Steder plantet.
v. villosa Lng.	Taaderup (M.).
* — *monilifera* Ait.	meget almindelig ♂.
* — *pyramidalis* Rozier.	hist og her ♂.
* — *balsamifera* L.	hist og her.
* — *nigra* L.	flere Steder ved Korselitze ♂.
Salsolaceæ (8 Slægter 19 Arter).	
Salicornia herbacea L.	almindelig paa Syltenge.
Chenopodina maritima Moq.	almindelig, *α. vulgaris* paa Strandsand, *β. erecta* paa Syltenge.
Salsola Kali L.	almindelig langs Östersöen.
Kochia hirsuta Nolte.	Vaaelse Vig (M.), Bötö (Cand. phil. Holst).
Chenopodium hybridum L.	hist og her.
— *urbicum* L.	do.
— *murale* L.	do.
— *album* L.	almindelig.
— *polyspermum* L.	temmelig almindelig.
(*Blitum virgatum* L.)	Næsby (Benzon).
Blitum rubrum Rchb.	almindelig.
— *glaucum* Koch	almindelig ved Byer. Ikke sjelden ved Strandkanten.
— *botryoides* Drej.	Gjedsergaard (M.).
— *Bonus Henricus* Koch	almindelig.
(*Atriplex hortensis* L.)	flere Steder forvildet.
Atriplex arenaria Woods.	Gjedserodde (H.). Siden forgjæves eftersögt.
— *calotheca* Fr.	temmelig almindelig.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Atriplex hastata L. c. var.	almindelig.
— *patula* L. c. var.	do.
— *littoralis* L.	do.
Halymus pedunculatus L.	N. Vedby ved Vaaelse Vig (Rst.).
Amarantaceæ (1 Slægt 1 Art).	
Amarantus Blitum L.	Nykjöbing, Överup.
Polygoneæ (3 Slægter 20 Arter).	
* *Polygonum Bistorta* L.	I Mængde paa en Eng ved S. Kirkeby Præstegaard.
— *amphibium* L. *α* et *β*.	almindelig.
— *lapathifolium* L.	meget almindelig.
β. pallidum Fr.	hist og her.
— *Persicaria* L.	almindelig.
— *strictum* All.	*α. elatum* Fr. N. Vedby (Rst.). S. Kirkeby. *β. pusillum* Fr. S. Kirkeby, Egebjerg.
— *Hydropiper* L.	almindelig.
— *aviculare* L. *α. β. γ.*	meget almindelig.
— *Convolvulus* L.	almindelig.
— *dumetorum* L.	hist og her.
* *Fagopyrum tataricum* Gaertn.	Pandebjerg, Horbelöv.
Rumex Hydrolapathum Huds.	temmelig almindelig.
— *crispus* L.	almindelig.
— *acutus* Fr.	Gaabense (Lge.).
— *obtusifolius* L.	meget almindelig.
— *conglomeratus* Murr.	hist og her.
— *nemorosus* Schrad.	almindelig.
β. sangvineus	Skjoltrup.
— *maritimus* L.	hist og her.
— *palustris* Sm.	Stubbekjöbing (Rst.).
— *Acetosa* L.	almindelig.
— *Acetosella* L.	do.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Elæagneæ (1 Slægt 1 Art).	
Hippophäe rhamnoides L.	Hesnæs, Pomle Klint, Ulslöv Strand.
Aristolochieæ (1 Slægt 1 Art).	
* *Aristolochia Clematitis* L.	flere Steder ved Nykjöbing.
Plantagineæ (1 Slægt 5 Arter).	
Plantago major L.	almindelig.
v. minima D. C.	hist og her.
* *intermedia* Gilib.	Gaabense (M.), Strandeng ved Vaaelse Vesterskov.
Monst. med bladet Axe.	Halskov.
— med Bladroset istedetfor Ax.	Riserup.
— *media* L.	Gjedserodde ved Fyrtaarnet, Landevei mellem Höimöllen og N. Kirkeby, Korselitze, Horbelöv, Riserup (de 3 sidste Steder i Haver, indfört med Græsfrö).
— *lanceolata* L.	meget almindelig.
— *maritima* L.	almindelig paa alle Strandenge.
β. dentata.	hist og her (M.).
— *Coronopus* L.	hist og her paa Strandengene.
v. pygmæa Lge.	Vaaelse Vig.
Plumbagineæ (2 Slægter 2 Arter).	
Statice rariflora Dr. *β. borealis*	Strandeng ved Lindeskoven (M.).
Armeria elongata Hoffm.	almindelig paa Strandenge og Sand ved Stranden.
v. humilis Mey.	Vaaelse Vig.
Valerianeæ (2 Slægter 5 Arter.)	
Valeriana dioica L.	temmelig almindelig.
— *sambucifolia* Mik.	Kirstineberg Storskov.
— *officinalis* L.	almindelig.
Valerianella olitoria Poll.	do.
— *dentata* Poll.	temmelig almindelig.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Dipsaceæ (4 Slægter 5 Arter).	
Dipsacus pilosus L.	Garnevraa (M.), Tromnæs.
— *sylvestris* Mill.	almindelig mod NV., paa den övrige Ö sjelden: S. Kirkeby. Korselitze.
Knautia arvensis Coult.	almindelig.
Scabiosa columbaria L.	Bregninge Mölle, Pistrup Bakker (M.), Grönsund, Aastrup, Ulslöv Strand.
Succisa pratensis Moench.	almindelig.
(*Cephalaria tatarica* R. et S.)	N. Alslöv ved Kirken.
Synanthereæ (41 Slægter 89 Arter)	
Lampsana communis L.	almindelig.
Arnoseris pusilla Gaertn.	Bregninge.
Cichorium Intybus L.	meget almindelig.
Leontodon hispidus L.	almindelig.
— *autumnalis* L.	meget almindelig.
Picris hieracioides L.	temmelig almindelig.
Aracium paludosum Monn.	almindelig.
Hieracium Pilosella L.	do.
— *Auricula* L.	hist og her.
— *vulgatum* Fr.	almindelig.
— *murorum* L	Halskov Vænge (M).
— *tridentatum* Fr.	Bruntofte Skov (M.), Hanenau (Rst.).
— *boreale* Fr.	temmelig almindelig.
v angustifolium Fr.	Korselitze Skov, Hallerup Skov.
— *umbellatum* L.	almindelig.
Crepis biennis L.	meget almindelig.
— *tectorum* L. c. v. *segetum*	almindelig.
— *virens* L.	hist og her paa lettere Jorder mod NV.
β. elatior Drej.	sammesteds (M.).

Arternes Navne.	Voxesteder.
Sonchus palustris L.	Vennerslund (M.), Nykjöbing, Lindeskoven.
— *arvensis* L.	almindelig.
— *asper* Vill.	do.
— *oleraceus* L.	do.
Lactuca muralis L.	do.
(— *Plumierii* Gr. et God.)	I en Grövt SO. for Nykjöbing.
Taraxacum officinale Web.	meget almindelig.
— *erythrospermum* And.	„Sandene" i Korselitze Skov, Ulslöv Strand.
— *palustre* D. C.	Ulslöv Sö.
Tragopogon porrifolius L.	Stubbekjöbing (Rsm.), Moseby, Veggerlöse, Vestensborg ved Nykjöbing.
— *pratensis* L.	almindelig.
— *minor* L.	Stubbekjöbing (M.), N. Vedby.
Hypochœris radicata L.	temmelig almindelig.
— *maculata* L.	Grönsund.
Centaurea Jacea L.	almindelig.
ɑ. lacera Koch.	Riserup.
— *Scabiosa* L.	almindelig.
— *Cyanus* L.	meget almindelig. Et Exemplar med meget store Kurve uden Randkroner fundet 1858 ved S. Kirkeby.
Serratula tinctoria L.	Veggerlöse (Cand. L. Koch), Lindeskoven.
Arctium tomentosum Schk.	almindelig.
— *minus* Schk.	hist og her.
— *intermedium* Lange.	hist og her i Skovene.
— *majus* Schk.	almindelig.
Onopordon Acantium L.	temmelig almindelig, især mod NV.
Carduus crispus L.	meget almindelig.

Arternes Navne.	Voxesteder.
(*Carduus nutans* L.).	S. Kirkeby 1857 et Exemplar.
Cirsium lanceolatum Scop.	meget almindelig.
— *palustre* Scop.	almindelig.
— *oleraceum* Scop.	Moseby, Garnevraa, Bregninge (M.), Liselund (Forv. E. Koch), Korselitze, Ravnsö.
— *acaule* Scop.	hist og her.
v. caulescens	med Hovedarten.
— *arvense* Scop.	meget almindelig.
v. flore albo	Holgershaab.
Carlina vulgaris L.	hist og her.
* *Calendula officinalis* L.	i og om Haver og paa Kirkegaarde hist og her.
Bidens cernua L.	temmelig almindelig.
v. radiata F. D.	Ourupgaard, S. Kirkeby, Björup.
minima L.	Horreby Lyng.
minima radiata!	Björup.
— *tripartita* L.	almindelig.
Eupatorium cannabinum L.	do.
Petasites officinalis Moench.	hist og her.
— *spurius* Rchb.	Gaabense, Grönsund (Lge.), Stubbekjöbing, flere Steder langs Östersöen.
Tussilago Farfara L.	almindelig.
Tanacetum vulgare L.	do.
Artemisia Absinthium L.	Björup, Valdnæs.
— *maritima* L.	Vaaelse Vesterskov! „Suderen" (Rsm.).
— *vulgaris* L.	almindelig.
— *campestris* L.	Grönsund. Fra „Sandene" i Korselitze Skov hele Kysten mod Syd.
v. sericea Fr.	Ulslöv Strand.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Antennaria dioica Gærtn.	Bregninge, Halskov, „Sandene" i Korselitze Skov.
Gnaphalium arenarium L.	„Sandene", Ulslöv, Bötö, Pandebjerg, N. Vedby, Vaaelse.
— *uliginosum* L.	almindelig.
— *sylvaticum* L.	hist og her.
Filago minima Fr.	almindelig.
— *arvensis* L.	temmelig almindelig.
— *germanica* L.	temmelig almindelig, meget hyppig mod NV.
Aster Tripolium L.	almindelig.
— *salignus* Willd.	Stubbekjöbing (Rst.).
Erigeron acris L.	almindelig.
(— *canadensis* L.)	Bregninge 1 Exemplar (Skolel. Hansen).
Solidago virgaurea L.	hist og her.
Inula pulicaria L.	flere Steder (M), Bregninge.
— *dysenterica* L.	Ravnsö, Ourehoved.
— *Britannica* L.	almindelig paa Strandenge.
— *Helenium* L.	temmelig almindelig ved Byer. I Mængde i Gundsömagle Skov.
— *salicina* L.	Bellingegaard (M.).
Bellis perennis L.	meget almindelig.
Achillea Ptarmica L.	Karleby, Kringelborg, Nykjöbing, Ravnstrup.
— *Millefolium* L.	meget almindelig.
Anthemis Cotula L.	almindelig.
— *arvensis* L.	do.
Matricaria inodora L. c. var.	meget almindelig.
— *Chamomilla* L.	hist og her, i visse Aar hyppig.
Chrysanthemum segetum L.	meget almindelig.
— *Leucanthemum* L.	almindelig.
— *Parthenium* Pers.	hist og her.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Cineraria palustris L.	hist og her
Senecio vulgaris L.	meget almindelig.
— *sylvaticus* L.	Hanenau (M.), Pandebjerg, Gaabense, Grönsunds udtörrede Nor. Paa sidste Sted meget kraftig, næsten 2 Alen höi.
— *viscosus* L.	Stubbekjöbing (Rst.).
— *Jacobæa* L.	meget almindelig.
(— *vernalis* L.)	S. Kirkeby 1858 (et Exemplar).
Ambrosieæ (1 Slægt 1 Art).	
+ *Xanthium Strumarium* L.	Nykjöbing (H.).
Campanulaceæ (3 Slægter 7 Arter).	
Jasione montana L.	hist og her
Campanula persicæfolia L.	Ulslöv, Systofte, hist og her mod NO.
— *Rapunculus* L.	Veiringe (M.), Aastrup, Bönnit.
— *rotundifolia* L.	almindelig.
— *latifolia* L.	Gaabense (Lge.), Donnemose. Bangsbro Skov (M).
— *Trachelium* L.	almindelig.
— *rapunculoides* L.	almindelig i Haver.
Rubiaceæ (3 Slægter 11 Arter).	
Sherardia arvensis L.	almindelig.
Asperula odorata L.	mangler langs Östersöen, ellers almindelig i alle Skove.
Galium boreale L.	Bregninge (Rsm.), S. Kirkeby.
— *Mollugo* L. c.v. *ochroleucum*	meget almindelig.
— *erectum* Huds.	Horreby Lyng (Rst.).
— *verum* L.	meget almindelig.
— *palustre* L.	almindelig.
— *elongatum* Presl.	Horrreby Lyng, S. Kirkeby.
— *uliginosum* L.	almindelig.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Galium Aparine L.	meget almindelig.
— *spurium* L.	Kraghauge (Lge), Överup, Tunderup (M.).
Caprifoliaceæ (3 Slægter 5 Arter).	
Sambucus nigra L.	almindelig.
— *Ebulus* L.	Taaderup (M. formodentlig plantet), Nykjöbing.
Viburnum Opulus L.	almindelig.
Lonicera Periclymenum L.	do.
— *Xylosteum* L.	Gjedsergaard, N. Alslöv Skov.
Oleineæ (3 Slægter 3 Arter)	
* *Ligustrum vulgare* L.	i Haver, sjelden ved Gjerder, N. Alslöv.
* *Syringa vulgaris* L.	hist og her ved Gjerder.
Fraxinus excelsior L.	almindelig ved Byer. Hyppig plantet i Skovene.
Apocyneæ (1 Slægt 1 Art).	
* *Vinca minor* L.	Et Gjerde paa Nykjöbing Mark; tilligemed *Spiræa salicifolia*, *Rosa gallica* m. fl. en Levning af en gammel Have.
Gentianeæ (3 Slægter 6 Arter).	
Gentiana amarella L.	hist og her.
— *campestris* L.	do.
Menyanthes trifoliata L.	almindelig.
Erythræa pulchella Fr.	hist og her paa Strandenge.
— *Centaurium* Pers.	almindelig.
— *linariæfolia* Pers.	hist og her paa Strandenge.
Labiatæ (19 Slægter 33 Arter).	
Lycopus europæus L.	almindelig.
Mentha viridis L.	Nykjöbing (Rst.).
— *aqvatica* L.	almindelig.
— *sativa* L.	temmelig almindelig.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Mentha arvensis L.	almindelig.
+ — *Pulegium* L.	Korselitze (H.).
Origanum vulgare L.	meget almindelig.
v. *flore albo*	Riserup.
Prunella vulgaris L.	almindelig.
Scutellaria galericulata L.	do.
Nepeta Cataria L.	Stubbekjöbing (Rst.), Vaaelse (M.)
Glechoma hederaceum L.	meget almindelig.
Marrubium vulgare L.	Gaabense, N. Vedby, N. Grimmelstrup, Överup, Bregninge, Skjoltrup.
Ballota ruderalis Swartz.	almindelig.
Stachys silvatica L.	do.
— *palustris* L.	do.
— *arvensis* L.	do.
— *annua* L.	Ukrud i Korn mellem Riserup og Brarup.
Galeopsis Ladanum L.	hist og her paa lettere Jorder.
— *Tetrahit* L.	meget almindelig.
— *bifida* Boenn.	Hanenau Skov, formodentlig flere Steder.
— *versicolor* Curt.	almindelig.
Lamium album L.	Stubbekjöbing (Rst.), Kippinge Kirke.
— *purpureum* L.	meget almindelig.
— *incisum* Willd.	hist og her.
— *intermedium* Fr.	Lge. (uden Angivelse af Voxested).
— *amplexicaule* L.	almindelig.
v. *clandestinum*	Aastrup.
Galeobdolon luteum Hnds.	almindelig i Skovene mod V. Mangler langs Östersöen.
Leonurus Cardiaca L.	hist og her.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Teucrium Scordium L.	hist og her især mod Öst.
Ajuga reptans L.	almindelig.
Thymus Chamædrys Fr.	do.
Clinopodium vulgare L.	do.
Acinos thymoides Moench.	Grönsund, Lundeskole, mellem Næsgaard og Oustrup (M.), Korselitze.
Verbenaceæ (1 Slægt 1 Art).	
Verbena officinalis L.	hist og her ved Landsbyer.
Asperifoliæ (8 Slægter 16 Arter).	
Asperugo procumbens L.	hist og her.
Anchusa arvensis M. B.	almindelig.
— *officinalis* L.	hist og her mod Nord, mangler i den sydlige Deel.
Myosotis versicolor Pers.	almindelig.
— *stricta* Link.	do.
— *collina* Hoffm.	hist og her.
— *intermedia* Link.	almindelig.
— *silvatica* Hoffm.	do.
v. flore albo	Holgershaab.
— *lingulata* R. et Sch.	Byskov-Madeskov (M.), Donnemose, Ulslöv Sö.
— *palustris* With. *α* og *β*.	almindelig.
Cynoglossum officinale L.	almindelig.
Symphytum officinale L.	hist og her.
Lithospermum officinale L.	do.
— *arvense* L.	almindelig.
Pulmonaria officinalis L.	do.
Echium vulgare L.	almindelig i den nordlige Deel, sjeldnere mod S.
Convolvulaceæ (1 Slægt 2 Arter).	
Convolvulus arvensis L.	meget almindelig.
— *sepium* L.	hist og her.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Cuscutineæ (1 Slægt 3 Arter).	
Cuscuta Epilinum Whe.	temmelig almindelig.
— *europæa* L.	almindelig.
— *Trifolii* Bab.	Næsgaard (Forstander Fangel), Liselund (Forvalter E. Koch), Taaderup.
Solaneæ (4 Slægter 8 Arter).	
* *Lycium vulgare* Dun.	hist og her i Haver, Markhegn ved Gaabense.
Solanum nigrum L.	almindelig.
— *miniatum* Bernh.	Gader i Stubbekjöbing (Rst.).
— *humile* Bernh.	Taaderup, Moseby, (M.).
— *Dulcamara* L.	almindelig.
* *Physalis Alkekengi* L.	Taaderup (M.), Bregninge, Horbelöv.
* *Datura Stramonium* L.	i og omkring Præstegaardshaven i Idestrup.
* (*Nicandra physaloides* Gaertn.)	i og om Præstegaardshaven i Horbelöv.
Hyoscyamus niger L.	almindelig ved Byer og Strandkanter.
Scrophularineæ (11 Slægter 35 Arter).	
Verbascum thapsiforme Schrad.	hist og her mod NO., mangler paa den övrige Ö.
— *Thapsus* L.	almindelig.
✕ *thapso-nigrum* Schiede	Nykjöbing Slot (Lge.), N. Vedby.
— *nigrum* L.	temmelig almindelig.
* (— *Blattaria* L.)	Nykjöbing(Rst.), Brarup, Skjærne.
Scrophularia aqvatica L.	hist og her.
— *nodosa* L.	almindelig.
Limosella aqvatica L.	„Hestevandingen" ved Stubbekjöbing (Rst.).
Veronica hederæfolia L.	meget almindelig.

Arternes Navne.	Voxesteder.
(*Veronica persica* Poir.)	Riserup, 1 Exemplar.
— *opaca* Fr.	Karleby, Riserup.
— *agrestis* L. c. var.	almindelig.
— *triphyllos* L.	hist og her.
— *polita* Fr.	almindelig.
— *arvensis* L.	do.
— *serpyllifolia* L.	do.
— *officinalis* L.	do.
— *Chamædrys* L.	do.
v. parviflora Lge.	Næsgaard (M.).
— *montana* L.	hist og her i Skovene.
— *scutellata* L.	temmelig almindelig.
v. villosa Schum.	Oustrup Skov, Lidstrup, Kraghauge (M).
— *Anagallis* L.	almindelig.
— *Beccabunga* L.	do.
Antirrhinum Orontium L.	do.
(— *majus* L.)	N. Kirkeby i Mængde paa Kirkegaardsmuren.
Linaria vulgaris Mill.	almindelig især ved Strandkanten.
— *minor* Desf.	hist og her.
— *Elatine* Desf.	temmelig almindelig.
Melampyrum cristatum L.	Gaabense (Lge.), Korselitze, Halskov Vænge, Björup Have, Lindeskoven.
v. bracteis viridibus coroll. flavis!	Lindeskoven.
— *arvense* L	hist og her i Korn og ved Gjerder, sjeldnere i Krat (Næsgaard).
v. bracteis albis!	Marrebæk.
— *nemorosum* L.	Vennerslund (Boie. Lge. 2 Udg. Pag. 418).
— *pratense* L.	almindelig.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Pedicularis palustris L.	hist og her.
Rhinanthus major Ehrh.	almindelig.
— *minor* Ehrh.	temmelig almindelig.
Odontites littoralis Fr.	temmelig almindelig paa Strandenge.
— *rubra* Pers.	almindelig.
Euphrasia officinalis L.	do.
— *parviflora* Fr. *α. imbricata*	Bötö Fang.
— *gracilis* Fr.	Horreby Lyng (Rst.).
Orobancheæ (1 Slægt 1 Art).	
Lathræa sqvamaria L.	hist og her.
Lentibularieæ (2 Slægter 3 Arter).	
Utricularia vulgaris L.	almindelig.
— *minor* L.	Horreby Lyng.
Pingvicula vulgaris L.	temmelig almindelig.
Primulaceæ (7 Slægter 11 Arter).	
Glaux maritima L.	almindelig.
Trientalis europæa L.	Horreby Lyng (H.), Hanenau (M.).
Anagallis arvensis L.	meget almindelig.
-- *coerulea* Schreb.	Horreby, Horbelöv (M), S. Kirkeby.
Lysimachia thyrsiflora L.	Huulsö (Rsm.), Horreby Lyng (H.), Liselund (Forv. E. Koch), Donnemose.
— *nummularia* L.	almindelig.
— *vulgaris* L.	do.
Primula officinalis Jacq.	do.
* — *elatior* Jacq.	meget almindelig.
Hottonia palustris L.	almindelig.
Samolus Valerandi L.	temmelig almindelig paa Strandenge.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Ericineæ (4 Slægter 7 Arter).	
Vaccinium Vitis idæa L.	Horreby Lyng (faa Exemplarer).
— *Myrtillus* L.	sammesteds (H., M.) faa Exempl.
— *uliginosum* L.	sammesteds (H.), ikke senere gjenfunden.
— *Oxycoccos* L.	hist og her.
Andromeda polifolia L.	Horreby Lyng, Lidstrup Lyng.
Calluna vulgaris Salisb.	hist og her.
v. pubescens Koch.	Horreby Lyng (Rst.).
Erica Tetralix L.	Horreby Lyng (H.), ikke senere gjenfunden.
Umbelliferæ (28 Slægter 36 Arter).	
Hydrocotyle vulgaris L.	almindelig.
Sanicula europæa L.	do.
Eryngium maritimum L.	Grönsund. Langs hele Kysten af Östersöen, Vaaelse.
Cicuta virosa L.	Barup Sö (Rst.), Liselund.
Helosciadium inundatum Koch.	Bötö (Cand. phil. Holst), Bregninge, Kalvö i Guldborgsund.
Apium graveolens L.	Vennerslund(H.), Gaabense(Rst.), Tjæreby Tang, Hesnæs.
Ægopodium Podagraria L.	almindelig.
Carum Carvi L.	temmelig almindelig paa Enge. I stor Mængde ved Stranden mellem Stubbekjöbing og Grönsund.
Pimpinella magna L.	Gaabense (Lge.), Liselund (Forv. E. Koch).
— *saxifraga* L.	almindelig.
v. dissectifolia Wallr.	Tromnæs (Rst.).
Sium latifolium L.	almindelig.
— *angustifolium* L.	temmelig almindelig.
Bupleurum tenuissimum L.	Grönsund, Tjæreby Tang, Vennerslund (M.).

Arternes Navne.	Voxesteder.
+ *Bupleurum rotundifolium* L.	Korselitze (H.).
Oenanthe fistulosa L.	temmelig almindelig.
— *Lachenalii* Gmel.	Strandbred ved Lindeskoven.
— *Phellandrium* Lam.	temmelig almindelig.
Aethusa Cynapium L.	almindelig.
* *Levisticum officinale* Koch.	hist og her i Bönderhaver.
Selinum Carvifolia L.	hist og her.
Angelica silvestris L.	almindelig.
Archangelica littoralis Fr.	Stubbekjöbing (M.), Tromnæs, N. Vedby.
Peucedanum palustre Moench.	almindelig.
* *Anethum graveolens* L.	hist og her forvildet i Haver.
Pastinaca sativa L.	almindelig.
Heracleum sphondylium L.	do.
— *sibiricum* L.?	Christiansminde, N. Alslöv Skov, (Mellemformer).
Daucus Carota L.	meget almindelig.
Torilis Anthriscus Gmel.	almindelig.
Scandix Pecten L.	do.
Anthriscus vulgaris Pers.	temmelig almindelig saavel mod Nord som mod Syd. I et Belte tvers over Öen ikke bemærket.
— *Cerefolium* Hoffm.	Almindelig forvildet i Haver, Hasselö.
— *silvestris* Hoffm.	meget almindelig.
Chærophyllum temulum L.	almindelig.
* *Myrrhis odorata* Scop.	Bönnet, Skörringe Österskov, Riserup, Liselund.
Conium maculatum L.	temmelig almindelig ved Byer og Strandbredder.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Araliaceæ (2 Slægter 2 Arter).	
Hedera Helix L.	almindelig, c. fl. Ourupgaard, Möllesö, Hanenau.
Adoxa moscatellina L.	almindelig.
Corneæ (1 Slægt 1 Art).	
Cornus sangvinea L.	temmelig almindelig.
Crassulaceæ (2 Slægter 5 Arter).	
Sedum acre L.	almindelig.
— *boloniense* Lois.	Gaabense (H.), Næsgaard, Grönsund (Lge.).
* — *rupestre* L.	Stubbekjöbing (Rst.).
— *Telephium* L.	ved Strandkanten almindelig, hist og her paa Steengjerder.
Sempervivum tectorum L.	har tidligere været almindelig paa Straatage, men er aftaget med Overtroen, S. Kirkeby.
Saxifrageæ (2 Slægter 3 Arter).	
Saxifraga granulata L.	meget almindelig.
— *tridactylites* L.	hist og her.
Chrysosplenium alternifolium L.	temmelig almindelig.
Ribesiaceæ (1 Slægt 4 Arter).	
Ribes Grossularia L.	hist og her ved Gjerder.
— *nigrum* L.	Bangsbro Skov (M.), Gundsömagle Skov, S. Kirkeby.
— *rubrum* L.	hist og her i Skove og ved Gjerder.
— *alpinum* L.	S. Alslöv og Ulslöv i Strandkrattet.
Ranunculaceæ (10 Slægter 27 Arter).	
Thalictrum flavum L.	temmelig almindelig.
— *minus* L.	Grönsund, Tromnæs, Ulslöv Strand, Bötö.
— *flexuosum* Rchb.?	Bötö (Cand. phil. Holst), Langes

Arternes Navne.	Voxesteder.
	Plantel. 1 Udg. I anden Udgave er dette Voxested udeladt. Paa et Exemplar i mit Herbarium (af *T. minus?*) fra Ulslöv findes Frugter med 8, 9 og 10 Ribber.
Anemone Hepatica L.	almindelig.
— *nemorosa* L.	meget almindelig.
— *ranunculoides* L.	almindelig.
Myosurus minimus L.	do.
Ficaria ranunculoides Roth.	meget almindelig.
Ranunculus Lingva L.	temmelig almindelig.
— *Flammula* L.	almindelig.
— *reptans* L.	Bötö (Bentzon).
— *auricomus* L.	meget almindelig.
— *acris* L.	do.
— *repens* L.	do.
— *polyanthemos* L.	Grönsund (Lge.), Strandeng ved Lindeskoven, Klodskov (M.).
— *bulbosus* L.	temmelig almindelig.
— *Philonotis* Ehrh.	almindelig.
— *arvensis* L.	do.
Batrachium sceleratum L.	do.
— *heterophyllum* Fr. *c. v. crassicaule*	do.
— *confusum* Gr. et God.	do.
— *trichophyllum* Chaix.	Skjoltrup (M.), N. Vedby, Gaabense, N. Grimmelstrup.
— *circinatum* Fr.	Mölleső, Skjærne Sö.
Caltha palustris L.	almindelig.
* (*Eranthis hiemalis* Salisb.)	Bispegaarden ved Nykjöbing.
* (*Helleborus viridis* L.)	Riserup.
* *Aqvilegia vulgaris* L.	hyppig forvildet i og om Haver.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Delphinium Consolida L.	almindelig.
Actæa spicata L.	Korselitze Skov, Oure Strand, Næsgaard, Taaderup (M.), Möllesö.
Berberideæ (1 Slægt 1 Art).	
Berberis vulgaris L.	Nykjöbing (H.), Riserup (i Hegn).
Papaveraceæ (2 Slægter 5 Arter).	
Papaver Argemone L.	almindelig.
— *dubium* L.	do.
* — *Rhæas* L.	hist og her forvildet.
* — *somniferum* L.	ligeledes.
Chelidonium majus L.	temmelig almindelig.
Fumariaceæ (2 Slægter 4 Arter).	
Fumaria officinalis L.	almindelig.
v. minor Hoffm.	Stubbekjöbing (Rst.).
Corydalis fabacea Pers.	hist og her.
— *pumila* Host. *v. latiloba* Lge.	Grönsunds Engkrat, Abelvig Strand, (M.).
— *cava* Schweig. et K.	almindelig.
Cruciferæ (25 Slægter 41 Arter).	
Dentaria bulbifera L.	Bönnet (M.), Kraghauge, Flatö.
Cardamine intermedia Horn.	Næsgaard (M.), S. Kirkeby Vænger.
— *amara* L.	hist og her.
— *pratensis* L.	almindelig.
(— *impatiens* L.)	Heerforts Herbarium.
Arabis hirsuta Scop.	Björup, S. Kirkeby (paa Törv).
— *Thaliana* L.	temmelig almindelig.
Turritis glabra L.	do.
Barbarea vulgaris L.	do.
v. arcuata Rchb.	Överup (M.).
* *Nasturtium Armoracia* Fr.	hist og her forvildet i og om Haver.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Nasturtium officinale R. Br.	Liselund (Forvalter E. Koch), Halskov (M.).
— *amphibium* R. Br.	almindelig.
— *palustre* D. C.	do.
Draba verna L.	meget almindelig.
(*Farsetia incana* R. Br.)	S. Kirkeby 1859 1 Exemplar.
Alyssum calycinum L.	Næsgaard (M.), Liselund (E. Koch), S. Kirkeby, Ourupgaard, Kringelborg, N. Vedby.
Cochlearia danica L.	hist og her paa Strandenge.
— *officinalis* L.	ligeledes.
— *anglica* L.	Nykjöbing (Pastor Westesen), Grönsund, Tjæreby Tang (M.), Kalvö.
Thlaspi arvense L.	meget almindelig.
Teesdalia nudicaulis R. Br.	Bötö (Holst), Bregninge, Skjoltrup.
Cakile maritima Scop.	almindelig.
* *Hesperis matronalis* L.	Bregninge (Rsm.), Bjerregaard, S. Kirkeby.
Sisymbrium officinale Scop.	hist og her.
— *Sophia* L.	almindelig.
Alliaria officinalis Andr.	hist og her.
Erysimum cheiranthoides L.	temmelig almindelig.
Camelina foetida Fr.	do.
— *dentata* β. *integrifolia*	Stubbekjöbing (M.), N. Grimmelstrup.
— *silvestris* Fr.	S. Kirkeby og Ourupgaard 1859 i Klöver.
Capsella Bursa pastoris Möench.	meget almindelig.
* *Lepidium sativum* L.	hist og her forvildet i Haver.
— *ruderale* L.	Vaaelse (M.), Stubbekjöbing (Rst.), mange Steder omkring Botö Nor.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Lepidium campestre R. Br.	hist og her. Almindelig mod N. V.
— *latifolium* L.	Vaaelse (M.), Gaabense, Grönsund, Tjæreby Tang.
Neslia paniculata Desv.	almindelig.
Senebiera Coronopus Poir.	Överup, Stubberup (M.), S. Kirkeby, Veggerlöse, Riserup.
Brassica campestris L.	temmelig sjelden.
* — *Napus* L.	Nykjöbing, Bjerregaard.
— *nigra* Koch.	hist og her.
Sinapis arvensis L.	overmaade almindelig.
Raphanus Raphanistrum L.	almindelig.
Crambe maritima L.	Suderen ved Vaaelse, Abelvig Strand (M.), Hesnæs.
Resedaceæ (1 Slægt 1 Art).	
Reseda luteola L.	Næsgaard (M.), S. Kirkeby, S. Alslöv, Guldborg.
(— *lutea* L.)	Aastrup (Skolel. Hansen).
Nymphæaceæ (2 Slægter 2 Arter).	
Nymphæa alba L.	Virket Lyngmose (M.), Liselund, Carlsfeldt, Huulsö.
Nuphar luteum Sm.	Slangerup (M.), Liselund, Carlsfeldt, Donnemose.
Pyrolaceæ (1 Slægt 1 Art).	
Pyrola minor L.	Kohaven ved Nykjöbing (Rst.), Halskov Vænge, Korselitze Österskov (M.), Tromnæs, Pomle Klint, Oustrup.
Monotropeæ (1 Slægt 2 Arter).	
Monotropa hirsuta Nolte.	Næsgaard (M.).
— *glabra* Bernh.	Kringelborg (M.).
Droseraceæ (2 Slægter 2 Arter).	
Drosera rotundifolia L.	Stubbekjöbing (Rst.), Næsgaard

Arternes Navne.	Voxesteder.
	(M.), Horreby og Virket Lyng, Dalby Mose.
Parnassia palustris L.	hist og her.
Violarieæ (1 Slægt 7 Arter),	
Viola palustris L.	Bregninge (M.), Liselund (E. Koch), S. Kirkeby, Horreby Lyng.
— *epipsila* Ledeb.	Horreby Lyng (Bentzon. Lge. 2 Udg. Pag. 172).
— *hirta* L.	almindelig.
— *odorata* L.	almindelig om Haver og Byer.
v. alba.	S. Kirkeby.
— *silvatica* Fr.	almindelig.
— *canina* L.	do.
— *tricolor* L.	*δ. arvensis* almindelig, *α. vulgaris* hist og her paa Sand.
Cucurbitaceæ (1 Slægt 1 Art).	
Bryonia alba L.	hist og her, især i den nordvestlige Deel.
Paronychieæ (3 Slægter 3 Arter).	
Scleranthus annuus L.	almindelig.
Illecebrum verticillatum L.	Nykjöbing (H.), ikke senere gjenfunden.
Herniaria glabra L.	Aastrup (M.).
v. subciliata Bab.	Bregninge (M.).
Portulacaceæ (1 Slægt 1 Art).	
Montia minor Gmel.	Kirstineberg (Estrup), Halskov (M.), Idestrup Skov, Ulslöv Strandkrat.
Alsinaceæ (10 Slægter 25 Arter).	
Lepigonum rubrum Fr.	hist og her.
— *salinum* Fr.	almindelig paa Strandenge.
— *marinum* Whb.	do.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Sagina stricta L.	hist og her paa Strandenge.
— *apetala* L.	Nykjöbing (Lge.), Gundslöv (Rst.), Mielse (Rsm.), Lidsstrup, N. Örslev, Riserup.
— *ciliata* Fr.	Stubbekjöbing (Rsm.), Mielse (M).
— *procumbens* L.	meget almindelig.
— *nodosa* Torr. et Gray.	almindelig.
Spergula arvensis L.	almindelig især paa Sand.
Halianthus peploides Fr.	almindelig overalt ved Stranden
Arenaria serpyllifolia L.	almindelig.
Holosteum umbellatum L.	Veiringe, Moseby (M.).
Moehringia trinervia Clairv.	almindelig.
Stellaria Holostea L.	do.
— *crassifolia* Ehrh.	*α. elodes* Bieb, Liselund (Forvalter E. Koch).
	β. brevifolia Rafn. Ravnsö Strand.
— *uliginosa* L.	almindelig.
— *palustris* Retz.	temmelig almindelig.
β. viridis	S. Kirkeby.
— *graminea* L.	almindelig.
— *media* Vill.	meget almindelig.
β. neglecta Koch.	temmelig almindelig i Skove.
— *nemorum* L.	temmelig almindelig.
Cerastium semidecandrum L. *α* og *β*.	almindelig.
— *viscosum* L.	Veiringe (Rsm.), Hanenau (M), Korselitze Skov,
v. glandulosum	Riserup.
— *vulgatum* L.	almindelig.
— *arvense* L.	Ourupgaard, Skovfogedhuset ved Hallerup Skov.
Malachium aqvaticum Fr.	temmelig almindelig.
Silenaceæ (7 Slægter 12 Arter).	
Dianthus Armeria L.	almindelig.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Dianthus deltoides L.	hist og her.
— *superbus* L.	Vennerslund (M.), Korselitze Skov.
(— *barbatus* L.)	Sölyst ved Tromnæs, Hanenau Skov.
Saponaria officinalis L.	med fyldt Blomst almindelig ved Byer, med enkelt Blomst Kragbauge (M.), Hesnæs.
Silene inflata Sm.	hist og her.
* — *Armeria* L.	forvildet i Haver, S. Kirkeby.
Melandrium diurnum Fr.	hist og her.
v. expallens	Hallerup Skov.
— *vespertinum* Fr.	almindelig.
— *noctiflorum* Fr.	Karleby, Överup, N. Örslöv.
Viscaria purpurea Wimm.	hist og her.
Agrostemma Githago L.	almindelig.
(— *Coronaria* L.)	Oustrup Skov.
Lychnis Flos cuculi L.	almindelig.
Malvaceæ (2 Slægter 6 Arter).	
Althæa officinalis L.	Vennerslund (H.), Vaaelse (M.), Lindeskoven, Ourehoved.
Malva moschata L.	Nyby (Rsm.), Næsgaard, Grönsund, Karlsfeldt, Ulslöv Strand.
— *Alcea* L.	Korselitze (H.), Vaaelse (M.), N. Alslöv (Rst.), Guldborg, Ourehoved, Flatö.
v. fastigiata Cavan.	Vaaelse (M.).
— *silvestris* L.	meget almindelig.
— *vulgaris* Fr.	temmelig almindelig.
— *borealis* Wallm.	Horreby, Stubberup, Klodskov, Stubbekjöbing (M.), Bregninge.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Tiliaceæ (1 Slægt 3 Arter).	
Tilia parvifolia Ehrh.	Flatö.
* — *intermedia* D. C.	almindelig plantet.
— *grandifolia* Ehrh.	Flatö.
Hypericineæ (1 Slægt 5 Arter).	
Hypericum humifusum L.	Nykjöbing (Westesen), Överup (M.), Bregninge.
— *perforatum* L.	almindelig.
v. angustifolium Koch	Korselitze Skov.
— *qvadrangulum* L.	temmelig almindelig.
— *tetrapterum* Fr.	hist og her.
— *hirsutum* L.	almindelig.
Acerineæ (1 Slægt 2 Arter).	
Acer campestre L.	almindelig.
* — *Pseudoplatanus* L.	almindelig i Haver, hist og her i Skove.
Hippocastaneæ (1 Slægt 1 Art).	
* *Æsculus Hippocastanum* L.	almindelig plantet.
Polygaleæ (1 Slægt 1 Art).	
Polygala vulgaris L.	temmelig almindelig.
Frangulaceæ (2 Slægter 3 Arter).	
Rhamnus Frangula L.	almindelig.
— *cathartica* L.	hist og her.
Euonymus europæus L.	almindelig.
Empetreæ (1 Slægt 1 Art).	
Empetrum nigrum L.	Horreby Lyng, Lidstrup Lyng.
Euphorbiaceæ (2 Slægter 4 Arter).	
Euphorbia Helioscopia L.	almindelig.
— *exigua* L.	Ö. Kippinge (M.), Riserup, N. Grimmelstrup, N. Vedby Kirke.
— *Peplus* L.	meget almindelig.
Mercurialis perennis L.	almindelig.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Geraniaceæ (2 Slægter 10 Arter).	
Geranium sangvineum L.	Gaabense (Lge.).
— *palustre* L.	temmelig almindelig.
— *pratense* L.	Karleby, Stubbekjöbing (Rst., Horbelöv, Bönnit, N. Örslöv, Ravnsö.
* — *Phæum* L.	Hanenau, Moseby (M.).
— *rotundifolium* L.	almindelig.
— *dissectum* L.	do.
— *columbinum* L.	temmelig almindelig.
— *molle* L.	almindelig.
— *Robertianum* L.	do.
Erodium cicutarium l'Herit.	do.
Lineæ (2 Slægter 2 Arter).	
Linum catharticum L.	do.
Radiola millegrana Sm.	Pandebjerg, (bot. Forenings Catalog).
Oxalideæ (1 Slægt 1 Art).	
Oxalis acetosella L.	meget almindelig.
v. lilacina Lge.	Ourupgaard, Bjerregaard.
Balsamineæ (1 Slægt 1 Art).	
Impatiens noli tangere L.	hist og her.
Onagrarieæ (4 Slægter 10 Arter).	
Epilobium roseum L.	hist og her i Skove.
— *montanum* L.	almindelig. Monstr. med Blomsterne meer ell. mindre omdannede til Bladrosetter, N. Alslöv Skov 1862.
— *palustre* L.	almindelig.
— *tetragonum* L.*)	do.
— *hirsutum* L.	do.
— *pubescens* Roth.	do.

*) Efterat Trykningen af denne Afhandling var begyndt, har jeg seet Ex. af *E. virgatum* Fr. fra Liselund (Forv. E. Koch), hvorved Antallet af Falsterske Planter bringes op til 916.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Chamænerium angustifolium Scop.	hist og her.
	Monstr. med Bladrosetter istedetfor Blomster, N. Alslöv Skov 1862.
* *Oenothera biennis* L.	hist og her ved Byer, Strandsandet ved Hesnæs.
Circæa alpina L.	Donnemose (Rsm.), Korselitze Skov, Hanenau.
— *lutetiana* L.	almindelig.
Halorrhageæ (2 Slægter 3 Arter).	
Myriophyllum spicatum L.	Barup, Virket (M.), Tromnæs.
— *verticillatum* L.	Nykjöbing, Liselund.
Hippuris vulgaris L.	Uglemose ved Næsgaard (M.), Tromnæs, Ulslöv.
β fluitans Liljebl.	Tingsted (M.).
Lythrarieæ (2 Slægter 2 Arter).	
Peplis Portula L.	Horreby Lyng (H.), Byskov (M.), Bregninge.
Lythrum Salicaria L.	almindelig.
Pomaceæ (4 Slægter 6 Arter).	
Cratægus oxyacantha Jacq.	almindelig.
monogyna Jacq.	hist og her.
Sorbus aucuparia L.	almindelig.
* *Cydonia vulgaris* Pers.	Bönnit, Horbelöv.
Pyrus communis L.	Gaabense (Lge.), Björup Have, hist og her ved Gjerder.
— *Malus* L.	temmelig almindelig.
Rosaceæ (9 Slægter 37 Arter).	
Alchemilla vulgaris L. c. var.	temmelig almindelig.
— *Aphanes* Leers.	almindelig.
Agrimonia Eupatoria L.	meget almindelig.
— *odorata* Mill.	Bregninge, Gaabense, Bangsbro Skov (M.), Riserup, Flatö.

Arternes Navne.	Voxesteder.
* *Rosa pimpinellifolia* L.	i Hegn, Ulslöv, Korselitze Skov flere Steder.
— *canina* L. *α* og *β*.	almindelig.
* * *dumetorum* Thuil.	N. Kirkeby, Önslöv, Torkildstrup (de to sidste Steder med hvide Blomster).
v. alba !	Bladstilkene med spredte Kirtelhaar, mellem Brarup og Kippinge, Bladstilkene aldeles glatte, Torkildstrup.
— *rubiginosa* L.	hist og her.
— *mollissima* Fr.	Stouby (M.), Torkildstrup.
* — *pomifera* Herrm.	hist og her.
Rubus saxatilis L.	Lindeskoven (Lge.), Överup (M.), Hanenau.
— *Idæus* L.	almindelig.
— *suberectus* Anders.	Oustrup Skov.
— *plicatus* Whe.	hist og her.
— *Wahlbergii* Arrh.	do.
— *corylifolius* Sm.	almindelig.
— *dumetorum* Whe.	Egebjerg, Ulslöv Strand.
— *discolor* Whe.	temmelig almindelig.
— *vestitus* Whe.	Gaabense (Lge.).
β. viridis Lge.	Folehave Skov ved Kringelborg.
— *Radula* Whe.	almindelig.
— *Sprengelii* Whe.	Hanenau (Forstcand. Lütken), Pandebjerg (M.).
— *cæsius* L. *α* og *β*.	almindelig.
v. pseudo-idæus Whe.	Nykjöbing (Lange), ved Huulsö.
Potentilla Fragariastrum Ehrh.	hist og her i den östlige Deel.
— *Tormentilla* Scop.	almindelig.
— *procumbens* Sibth.	Næsgaard (Lge.) Lyngbakker ved Bregninge (M.).
— *reptans* L.	almindelig.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Potentilla argentea L.	temmelig almindelig.
— *anserina* L.	meget almindelig.
Fragaria vesca L.	almindelig.
— *elatior* Ehrh.	hist og her, især i den östlige Deel.
— *collina* Ehrh.	Grönsund (Lge.), Klodskov (M.), Ulslöv Strand.
Comarum palustre L.	temmelig almindelig.
Geum urbanum L.	almindelig.
— *intermedium* Ehrh.	Riserup.
— *rivale* L.	almindelig.
v. hybridum	Næsgaard (M.), Horbelöv.
Spiræa filipendula L.	hist og her.
— *ulmaria* L.	almindelig.
* — *salicifolia* L.	Nykjöbing.
Drupaceæ (1 Slægt 5 Arter)	
Prunus spinosa L.	almindelig.
β. coætanea W. et Gr.	S. Kirkeby, Korselitze Skov.
* — *insititia* L.	almindelig ved Gjerder.
* — *Cerasus* L.	do.
— *avium* L.	Næsgaard (M.), mellem Huul- og Möllesö.
— *Padus* L.	Hanenau, Oustrup og Gundsömagle Skov.
Papilionaceæ (15 Slægter 45 Arter).	
Ulex europæus L.	Bötö (Cand. phil. Holst, Lge. 2 Udg. Pag. 264).
Sarothamnus vulgaris Wimm.	Bregninge (M.), Korselitze Skov, ved Donnemose (1 Ex.), mellem Lindeskoven og Folehaven (1 Ex.), Bölö Fang.
* *Cytisus Laburnum* L.	Nykjöbing ved Gjerder.

Arternes Navne.	Voxesteder.
(*Cytisus elongatus* L.)	Korselitze Skov ved Teglværket (1 Ex.).
Ononis campestris Koch.	almindelig i Strandegnene.
— *repens* L	almindelig.
β. *mitis*	hist og her.
Anthyllis vulneraria L.	temmelig almindelig.
* *Medicago sativa* L.	Veggerlöse, S. Kirkeby.
— *lupulina* L.	meget almindelig.
Melilotus alba Lam?	S. Vedby, S. Kirkeby, Riserup. Er muligviis *M. arvensis* med hvide Blomster, hvilket jeg nu af törrede Exemplarer ikke kan afgjöre).
— *officinalis* L.	temmelig almindelig.
— *arvensis* Wallr.	Karleby, S. Kirkeby, Ourupgaard, Kringelborg, Riserup.
— *dentata* Pers.	Flatö, Hesnæs, N. Vedby, Vaaelse, Nykjöbing.
Trifolium minus Sm.	temmelig almindelig.
— *procumbens* L.	almindelig.
— *agrarium* L.	Halskov Vænge (Adj. Lütken).
* — *hybridum* L.	Næsgaard (M.), Korselitze, Riserup.
— *repens* L.	meget almindelig.
— *fragiferum* L.	almindelig ved Stranden. Inde i Landet, N. Kirkeby, Virket Sö, Riserup, N. Grimmelstrup.
— *arvense* L.	almindelig.
— *striatum* L.	hist og her.
— *pratense* L.	almindelig.
— *medium* L.	do.
Lotus uliginosus Schk.	Veiringe (Rsm.), Bangsbro Skov (M.), Ourupgaard, Idestrup Skov.

Arternes Navne.	Voxesteder.
Lotus corniculatus L.	almindelig.
β. villosus Thuil.	Kirstineberg Storskov.
— *tenuis* Kit.	hist og her paa Strandenge.
Tetragonolobus maritimus Roth.	Ourehoved ligeoverfor Dyrefoden.
Astragalus glycyphyllos L.	almindelig.
* *Pisum arvense* L.	i Ærter almindelig.
Ervum hirsutum L.	temmelig almindelig, især langs Stranden.
— *tetraspermum* L.	ligeledes.
Vicia silvatica L.	Korselitze Skov ved Skjoltrup, Liselund, Ravnsö Skov.
— *Cracca* L.	almindelig.
β. leptophylla Fr.	Bötö Fang.
— *tenuifolia* Roth.	Blæsbjerg Mölle, N. Vedby, mellem N. Vedby og N. Alslöv Kirker.
— *villosa* Roth.	Hasselö paa Skolelodden.
— *dumetorum* L.	Korselitze mellem Buske i Haver.
— *sepium* L.	almindelig.
*— *sativa* L.	do.
— *angustifolia* Roth.	hist og her.
— *lathyroides* L.	Systofte, Halskov, N. Vedby.
* (*Lathyrus aphaca* L.)	(Kylling).
Lathyrus pratensis L.	almindelig.
— *maritimus* Fr.	langs Kysten af Östersöen almindelig.
— *silvestris* L.	temmelig almindelig.
β. platyphyllos Retz.	Næsgaard (M.).
— *niger* Wimm.	Virket Sö, (Forstcand. Lütken).
— *vernus* Wimm.	Gaabense (Lge.), ɔ: N. Alslöv Skov! Lindeskoven.
* *Onobrychis sativa* Lam.	I Mængde paa en Klövermark ved Næsgaard 1859.

Af de i Langes Haandbog beskrevne Plantefamilier (*Characeæ* undtagne) ere altsaa fundne paa Falster:

Sporeplanter	3 Familier	10 Slægter	26 Arter.
Enfröbladede	14 —	78 —	217 —
Tofröbladede	79 —	318 —	673 —
Summa	96 Familier	406 Slægter	916 Arter.

I hele Danmark findes, naar til de af Lange anförte lægges *Bidens platycephala* Örsd., *Hieracium anfractum* Fries, *Linaria spuria* Mill., *Camelina silvestris* Fr. og *Sceptrum Carolinum* Rudb.:

Sporeplanter	5 Familier	17 Slægter	41 Arter.
Enfröbladede	15 —	104 —	366 —
Tofröbladede	86 —	379 —	967 —
Summa	106 Familier	500 Slægter	1344 Arter.

Heraf findes paa Falster:

	Familier.	Slægter.	Arter.
Sporeplanter	60 pCt.	59 pCt.	63½ pCt.
Enfröbladede	93 —	77 —	59 —
Tofröbladede	92 —	82 —	69½ —
Af alle Planter	90½ —	81 —	68 —

Anhang.

Af Angivelserne i J. Langes Flora sammenholdt med M. Langes Tillæg og enkelte andre Optegnelser, har jeg udregnet det Antal Planter, som findes i enhver enkelt Provinds i Landet (Characeæ, Mosser og lavere Planter derunder ikke indbefattede) og er derved kommet til fölgende Resultat:

	Antallet af Planter.	Arter, som ikke ere fundne i andre Provindser.
Sjælland med tilliggende Smaaöer . .	1125	41
N. Jylland	1046	26
Slesvig	1039	32
Fyen med Tilliggende	957	4
Falster	916	3
Lolland	899	5
Bornholm	872	13
Möen	848	4.

Af Danmarks 1344 Planter findes 693 i alle Provindser.

Paa Fastlandet mangle 131 Arter.

Paa Öerne (i Östersöen) 79 Arter.

Videnskabelige Meddelelser

fra

den naturhistoriske Forening i Kjöbenhavn.

Andet Aarti.

1862. Udgivne af Selskabets Bestyrelse. Nr. 10—18.

Bidrag til det vestindiske Öriges og navnligen til de dansk-vestindiske Öers Herpetologie

af

J. Reinhardt og *C. F. Lütken.*

(Meddeelt den 14de Februar 1862).

Kundskaben om de vestindiske Krybdyr er endnu temmelig ufuldstændig; og skjöndt det kunde synes let at bringe den til en vis Afslutning, da veldyrkede Öer af forholdsviis ringe Udstrækning ikke skulde synes i ret lang Tid at kunne forholde Nutidens ivrige Samlere deres herpetologiske Skatte, er Sagen dog forbunden med eiendommelige og ikke ringe Vanskeligheder paa Grund af den vestindiske Öfaunas spredte Charakteer; hver större Ö har sine særegne Arter, ja om mange af de smaa synes det samme at gjælde. Hertil kommer desuden, at selv den Kundskab, der allerede er vunden, ikke stedse er paalidelig, men at navnlig Angivelserne om Arternes Forekomst og Udbredning lade meget tilbage at önske, deels fordi man ikke altid har brudt sig nok om Nöiagtighed i disse Angivelser, som for de fleste Museers mere almindelige, Slægten og Arten, men ikke dennes Udbredning repræsenterende Standpunkt, kunne synes mindre vigtige, deels fordi man ikke altid har kunnet undgaae Feil i dem. Det ligger

nemlig i Sagens Natur, at indsamlede Naturgjenstande let kunne komme til at gjælde for at være fra en vis Lokalitet eller Ö, fordi de ere erhvervede paa denne eller f. Ex. fra en der bosat Mand, uagtet de maaskee slet ikke leve der, men have været bragte derhen fra en anden Ö eller maaskee fra et nærliggende Fastland; for Vestindiens Vedkommende er navnlig den livlige Forbindelse med Sydamerikas nordlige Kystland en Kilde til mange Feil i denne Retning. En Forvexling af to nærliggende Findesteder paa Continenterne vil i Reglen ikke afstedkomme den Forvirring i den zoologiske Geographie, som saa let bliver Fölgen, naar der i en Lokalitetsangivelse skeer en Forvexling af to Öer, selv om disse ligge hinanden temmelig nær. Nye Kjendsgjerninger om vestindiske Arters Forekomst ville derfor endnu længe have deres Værd, hvad enten de stadfæste eller svække ældre Vidnesbyrd, naar de blot ere paalidelige, hvilket de dog i Reglen kun kunne være, naar de hidröre fra reisende Naturforskere eller fra Personer, der ere bosatte paa selve Öerne, eller endelig fra Söfarende, der have indsamlet de omhandlede Dyr paa bestemte af dem besögte Öer.

Fra de danske Kolonier i Vestindien — Öerne St. Thomas, St. Croix og St. Jan, der som bekjendt höre til de saakaldte Jomfru-Öer, som forbinde de Store Antiller med de karaibiske Öer — er der jevnlig af Forskjellige bleven indsendt Krybdyr og Padder til Museerne i Kjöbenhavn, og navnligen i de senere Aar rigelige Samlinger til Universitetets zoologiske Museum ved Herr Apotheker Riise. Til det kongelige Museum havde allerede tidligere Prof. Örsted fra sin Reise til Vestindien hjembragt et ikke ubetydeligt Materiale af Krybdyr fra de danske Antiller; enkelte Bidrag skyldes ogsaa Hr. Dr. Hornbeck. Forat disse Meddelelser kunne komme Videnskaben tilgode og kaste, hvad Lys de formaae, over den vestindiske Herpetologie, have vi forenet os om en fælles Undersögelse af det i begge Museer opbevarede Materiale af Krybdyr fra de danske Kolonier i Vestindien, og Resultatet af denne Undersögelse er det vi her have

den Ære at forelægge. Men da der tillige i de nævnte 2 Museer fandtes adskillige Arter af Krybdyr fra Cuba, Haiti, Jamaica, Portorico, Tortola, Vïeques, Just v. Dyck, Sombrero, Martinique og Trinidad, indsamlede og meddeelte af DHrr. Riise, Lieutenant H. Koch, Capitainerne Hygom og Andréa og Andre, have vi naturligviis draget dem med ind i Undersögelsen. Vi see os derfor i Stand til at beskrive flere nye Arter fra de ovennævnte ikke danske Öer, uagtet vi gjentagne Gange under vort Arbeides Fremgang have havt det Uheld, at de af os i Museerne opstillede Arter ere blevne beskrevne af Andre*), saavelsom til at give nogle nye Bidrag til Kundskab om Arternes Udbredning paa de enkelte Öer. Iövrigt lægge vi ikke Skjul paa, at enkelte Lokalitetsangivelser ere usikkre, saaledes som det vil fremgaae af det fölgende, og at adskillige herhenhörende Spörgsmaal ingenlunde ere löste fuldstændigt endnu, selv ikke for de dansk-vestindiske Öers Vedkommende.

Som Indledning til denne Række af supplerende Bidrag til Vestindiens Herpetologie have vi troet det hensigtmæssigt at meddele en samlet geographisk Oversigt over alle hidtil bekjendte vestindiske Krybdyr. Foruden Dumérils og Bibrons »Erpetologie générale«, Daudins „histoire naturelle des Reptiles“, Ramon de la Sagras „histoire de Cuba“ og Gosses »a naturalists sojourn in Jamaica“, samt forskjellige Afhandlinger af Hallowell og Cope i Philadelphia-Academiets Tidsskrift have vi benyttet Bertholds, Dumérils, Günthers, Grays og Lichtensteins Cataloger over Museerne i Göttingen, Paris, London og Berlin, af hvilke imidlertid navnlig det sidste kun tör benyttes med Varsomhed **). Det er imidlertid en Selvfölge, at adskillige i denne Liste optagne Navne og Lokaliteter ere temmelig usikkre.

*) f. Ex. *Dromicus exiguus, Anolis stratulus* og *acutus, Ameiva corvina, Sphæriodactylus microlepis.*

**) Enhver, der vil benytte de publicerede Museumscataloger i et zoogeographisk Öiemed, vil gjöre den mindre behagelige Erfaring, at Lokali-

og navnlig gjælder dette vistnok om en Deel af dem, der ere laante hos Gray. Men selv om dette var Tilfældet i mindre Grad, end vi ere tilböielige til at antage, vil en saadan For-

Oversigt over de hidtil kjendte vestindiske Kry

A. *Batrachia: Padder.*	Bahama Öerne.	Cuba.	Jamaica.	Ha
*1. *Bufo marinus* (Lin.)	....	....	*	[illegible]
2. — *ornatus* Spix..............	....	....	....	.....
3. — *peltocephalus* DB.	....	*	....	.....
4. — *gutturosus* Latr.	....	....	....	*
*5. *Cystignathus ocellatus* (L.)?	....	....	....	.....
6. — *typhonius* Daud.......	....	....	....	.....
*7. — *albilabris* Günth......	....	....	....	.....
8. *Leiuperus marmoratus* DB.?	....	....	....	*
9. *Hylaplesia picta* DB.?	....	....	....	*

tetsangivelserne i Museerne, forsaavidt de ikke ere holdte i en ubestemt Almindelighed (f. Ex. »Vestindien«, »Indien«, »Afrika«, »Syd-Amerika«), som antyder, at man egenlig ikke har vidst, hvorfra Dyret var, ofte ere aabenbart urigtige. Större Værd faae Lokalitetsangivelserne fra Museerne, naar Indsenderens eller den Reisendes Navn er tilföiet, da det saa ofte er muligt derigjennem at controllere og tilnærmelsesviis at berigtige eller supplere Angivelserne.

*) Af de med en Stjerne betegnede Arter findes der vestindiske Exemplarer i de kjöbenhavnske Museer; at de netop haves fra den angivne specielle Lokalitet er angivet ved et ! Et Spørgsmaalstegn bagved Stjernerne i de enkelte Rubriker antyder, at der er Tvivl om Arten virkelig findes paa den angivne Localitet, foran Navnet, om den overhoved findes i Vestindien, efter Navnet om Bestemmelsens Rigtighed.

A	betyder	Antigua.	*Mg*	betyder	Marie Galante.
B	—	Barbados.	*N*	—	Newis.
C	—	St. Christoph (Kitts).	*L*	—	St. Lucie.
D	—	Dominique.	*S*	—	Sombrero.
E	—	St. Eustacius.	*Ta*	—	Tabago.
G	—	Guadeloupe.	*To*	—	Tortola.
Gr	—	Granada.	*V*	—	St. Vincent.
M	—	Martinique.			

tegnelse dog altid udkræve mange Berigtigelser og Tillæg og kun udtrykke vore Kundskabers öieblikkelige Standpunkt i denne Henseende.

...amt over deres Udbredning i og udenfor Vestindien.

...co.	Jomfru-Öerne.	Karaibiske Öer.	Trinidad. **)	Vestindien i Almindelighed.	Udbredning udenfor Vestindien.
......	*	M.	*	....	Fra Mexico og Guatimala til Ecuador og Rio Janeiro samt Buenos Ayres.
......	....	B.	....	....	Venezuela, Guiana, Brasilien
......	....	....	....	....	
......	....	....	....	....	
......	....	D.	....	....	Guiana, Brasilien.
......	....	A.	....	....	Guiana, Brasilien.
......	*	....	....	....	
......	....	....	....	....	Bolivia, Peru, Chili.
......	....	....	....	....	Guiana, Brasilien, Chili.

**) I denne Oversigt er Trinidad ogsaa medtaget, deels fordi den i Almindelighed regnes med til Vestindien, uagtet den ligger Fastlandet saa nær, at den sandsynligviis i faunistisk Henseende ikke vil afvige synderlig fra dette, deels fordi der i vore Museer findes en Deel trinidadske Krybdyr, der ikke tidligere ere angivne derfra, med mindre de skulde være optagne i de Verteuils Skrift »Trinidad, its geography« etc., som vi ikke have kunnet benytte. Hr. Riise skylde vi iövrigt en Bemærkning, som vi ikke ville undlade at meddele, da den forekommer os vel begrundet, nemlig at Lokaliteten »Trinidad« altid maa modtages med en vis Mistro. »Der er« (skriver han) »saa mange Jægere og Fugleskindshandlere paa Trinidad, som aarligen drage til Venezuela for at skyde og samle, og disse medbringe da tillige andre Naturalier, som senere forhandles fra Trinidad«. Vi bemærke tillige, at vi heller ikke have kunnet benytte Rob. Schomburgks Værk »The Natural History of Barbados«.

	Bahama Öerne.	Cuba.	Jamaica.	Ha…
*10. *Hyla Baudinii* DB.	....	....	....	....
*11. *Hylodes Ricordii* DB.	....	* !	....	*
*12. — *martinicensis* Tsch.	....	....	....	*
*13. — *antillensis* nob.	....	....	....	...
*14. — *Riisei* nob.	....	....	....	...
15. — *luteolus* (Gosse)	....	....	*	...
16. — *lineatus* (Schn.)?	....	....	....	*
*17. *Trachycephalus marmoratus* DB.	....	* !	*	.
*18. — *dominicensis* DB.	....	....	*	*
19. — *lichenatus* Gosse	....	....	*	......
20. *Phyllobates bicolor* DB.	....	*	....	...
	0	4	5	9

Ialt 20 Arter, eller hvis Trinidad ikke medregnes, 19, af hvilke

B. Slanger: Ophidii.				
I. Giftslanger: O. venenati.				
*1. *Bothrops lanceolatus* (Daud.)*)	....	....	* ??	......
?2. — *bilineatus* (Wied.) var. *unicolor* Jan.**)	....	....	....	......
?3. *Crotalus horridus* Schl.	....	....	....	....
4. *Elaps corallinus* (L.)	....	....	....	....
Var. a. *E. circinalis* DB.	....	....	....	...
*Var. b. *E. Riisei* Jan.	....	....	....	...
?5. — *fulvius* (L.)	....	....	....	....
6. — *lemniscatus* (L.)	....	....	....	...
II. Snoge: O. colubriformes.				
7. *Geophis punctovittatus* Jan.	....	....	....	...
8. *Homalocranium melanocephalum* (L.)	....	....	....	....

*) I en lille Notits om Slangerne paa Öen St. Lucie, som Lieut. Tyler har meddeelt i the Proceed. of the Zool. Soc. f. 1849 (p. 100) kaldes den store der paa Öen saa almindelige og frygtede Giftslange (»the Rattail«) for *Craspedocephalus atrox* Gray; der kan imidlertid ingen Tvivl være om, at dette Navn er urigtigt anvendt, og at der burde staaet »*lanceolatus*.«

Portorico.	Jomfru-Öerne.	Karaibiske Öer.	Trinidad.	Vestindien i Almindelighed.	Udbredning udenfor Vestindien.
....	....	....	* !	....	Fra Mexiko til Brasilien.
....	....	....	....	....	
....	....	M.! V. B.	....	....	Venezuela? (Mus. Berol.)
....	* !	....	....	....	
....	* !	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	Guiana, Ecuador.
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
1	4	5	2	0	

dog vistnok flere trænge til Stadfæstelse, f. Ex. 2, 5, 6, 8 og 9.

....	....	M.! L.	....	....	Guiana, Brasilien.
....	....	....	....	* ?	Guiana, Brasilien.
....	....	....	....	* ?	San Salvador, Peru, Brasilien.
....	....	....	*	....	Guatimala, Brasilien.
....	....	M.?	....	....	Costarica, Brasilien.
....	....	V.	* !	....	
....	....	M.	....	....	Forenede Fristater, Mexiko.
....	....	V.	*	....	Guiana, Brasilien.
....	....	....	....	*	
....	....	Ta. Gr.	....	....	Honduras, Venezuela, Brasilien Syd-Carolina.

*) Naar Jan angiver St. Thomas at være denne Slanges Fædreland, da er dette ganske vist urigtigt; det er vel endog (som det senere vil blive paaviist) tvivlsomt, om den overhovedet er vestindisk.

	Bahama.	Cuba.	Jamaica.	Ha
9. *Homalocranium semicinctum* DB.	....	....	....	......
10. *Elapoides Sieboldi* Jan.	....	....	....	......
? 11. *Streptophorus atratus* Hall.	....	....	....	......
12. *Arrhyton tæniatum* Gthr.	....	*	....	......
13. — *fulvum* Cope	....	*	....	......
14. — *bivittatum* Cope	....	*	....	......
15. *Cryptodacus vittatus* Gndlch. ...	....	*	....	......
? 16. *Erythrolamprus Aesculapii* (L.) ..	....	....	....	......
17. *Hypsirhynchus ferox* Gthr.	....	....	....	......
18. — *scalaris* Cope	....	....	....	*
? 19. *Heterodon platyrhinus* (Latr.) ...	....	....	....	......
20. *Tropidonotus cubanus* Gndlch. ..	....	*	....	......
21. — *anoscopus* Cope ...	....	*	....	......
22. *Ischnognathus Dekayi* (Holbr.)...	....	....	*	......
23. *Tretanorhinus variabilis* DB.	....	*	....	......
24. *Gerarda bicolor* Gr.	....	....	....	......
25. *Hipistes fasciatus* Gr.	....	....	....	......
26. *Helicops angulatus* (L.)	....	....	....	......
* 27. *Hydrops Martii* Wglr.	....	....	....	......
28. *Urotheca Dumerilii* Bibr.	....	*	....	......
29. *Spilotes corais* (Cuv.)	....	....	....	......
* 30. — *pullatus* (L.)	....	....	....	......
31. *Coryphodon constrictor* (L.)	....	....	....	*
? 32. *Ophiomorphus cobella* (L.)	....	....	....	......
33. *Liophis reginæ* (L.)	....	....	....	......
34. — *perfuscus* Cope	....	....	....	......
35. — *Putnamii* Cope	....	....	....	......
36. — *melanotus* (Shaw)	....	....	....	......
* 37. — *Andreæ* nob.	....	* !	....	......
38. *Dromicus fugitivus* (Donnd.)	....	*	....	......
39. — *parvifrons* Cope	....	....	....	*
* 40. — *exiguus* Cope	....	....	....	......
41. — *temporalis* Cope	....	*	....	......

...rico	Jomfru-Øerne.	Karaibiske Øer.	Trinidad.	Vestindien i Almindelighed.	Udbredning udenfor Vestindien.
.....	....	M.	....	....	Mexico, Columbien.
.....	....	G.	....	....	
.....	....	M.?	....	....	Honduras, Columbien, Caracas.
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	*	Mexico, Guiana.
.....	....	B.	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	M.	....	....	Forenede Fristater, Centralamerika.
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	Texas, Nyorleans, Guatimala.
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	*	
.....	....	....	....	*	
.....	....	M. L.?	....	....	Guiana, Brasilien.
.....	....	....	* !	....	Surinam, Brasilien.
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	*	....	Mexico, Guiana, Brasilien.
.....	....	....	* !	....	Guiana, Brasilien.
.....	....	M.	....	....	De forenede Fristater, Mexico.
.....	....	....	....	* ?	Centralamerika, Guiana, Brasilien.
.....	....	G.	....	....	Guiana, Parana.
.....	....	B.	....	....	
.....	....	M.	....	....	
.....	....	Ta.	....	....	Venezuela.
.....	....	....	....	....	
.....	....	G. M. L. B.	*	....	Venezuela, Brasilien.
.....	....	....	....	....	
.....	* !	....	....	....	
.....	....	....	....	....	

	Bahama.	Cuba.	Jamaica.	Ha[illegible]
42. *Dromicus callilæmus* (Gosse)	....	....	*	....
43. —? *Pleei* DB.	....	....	....	....
44. —? *rufiventris* (Mus. Berol.).	....	....	....	....
45. —? *affinis* Gthr. var.	....	....	*	....
46. —? *rufodorsatus* Gthr.	....	....	....	....
47. —? *mentalis* Gthr.	....	....	....	....
48. *Lygophis lineatus* (L.)	....	....	....	*
*49. *Alsophis antillensis* (Schl.)	....	*	....	....
*50. — *sancticrucis* Cope	....	....	....	....
*51. — *portoricensis* nob.	....	....	....	....
52. — *melanichnus* Cope	....	....	....	*
*53. — *angulifer* DB.	....	* !	....	....
54. — *Vudii* Cope	*	....	....	....
55. — *ater* Gosse	....	....	*	....
56. — *leucomelas* (DB.)	....	....	....	....
57. — *funereus* Cope	....	*	....	....
*58. *Herpetodryas fuscus* (L.)	....	....	....	....
59. — *Boddaertii* (Seetz.)..	....	....	....	....
60. — *Rappii* Gthr.	....	....	....	....
61. *Colorhagia redimita* Cope	....	*	....	....
?62. *Cyclophis æstivus* (L.)	....	....	....	....
?63. *Philodryas viridissimus* (L.)	....	....	....	....
64. — *dorsalis* Gthr.	....	....	....	*
65. *Jaltris vultuosa* Cope	....	....	....	*
66. *Ahætulla liocercus* (Boie)	....	....	....	....
*67. — *Catesbyi* (Schl.)	....	....	....	*
68. — *oxyrhyncha* DB.*)	....	....	....	*
69. *Dryiophis acuminatus* (Wied.)	....	....	....	....
70. *Dryiophis fronticincta* Gthr.**) ...	....	....	....	....

*) Ifölge Günthers Angivelse (Cat. Colubr. Snakes p. 154); efter Duméril og Bibron skal den være afrikansk!

**) Ifölge Cat. Colubr. Snakes p. 159 skal der i det Britiske Museum

…rico.	Jomfru-Öerne.	Karaibiske Öer.	Trinidad.	Vestindien i Almindelighed.	Udbredning udenfor Vestindien.
....	....	....	....	....	
....	....	M.	....	....	Mexico, Venezuela, Rio Janeiro.
....	....	C. A.	....	....	Brasilien?
....	....	....	....	....	
....	....	A.?	....	....	
....	....	....	....	*	
....	....	....	....	....	Guiana, Brasilien, Guayaquil, Mexico.
* !	* !	M. G.	....	....	
....	* !	....	....	....	
* !	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	G. Mg.	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	G.	* !	....	Venezuela, Guiana, Brasilien.
....	....	....	....	*	Mexico, Veragua, Ny Granada, Venezuela, Guiana.
....	....	....	....	*	Costarica, Caraccas.
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	*	Forenede Stater.
....	....	....	....	*	Guiana, Brasilien.
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	Ta. M.	*	....	Guayaquil, Guiana, Brasilien.
....	....	B.	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	M.	....	....	Mexico, Nicaragua, Panama, Brasilien.
....	....	....	....	*	

blandt de mange Exemplarer af *Dryiophis prasina* være eet fra Vestindien; men at denne ostindiske Slange virkelig skulde forekomme ogsaa i Vestindien er saa lidet troligt, at vi end ikke have villet give den en forelöbig Plads i vor Liste.

	Bahama.	Cuba.	Jamaica.	Hait.
71. *Leptodeira annulata* (L.)	....	....	....	....
72. *Himantodes cenchoa* (L.)	....	....	....	....
73. *Dipsas nebulatus* (L.)	....	....	....	.....
74. *Scytale coronatum* (Schn.)	....	....	....	....
75. *Oxyrhopus plumbeus* (Wied.)	....	....	....	....
76. — *cloelia* (Daud.)	....	....	....	....
77. — *doliatus* DB.	....	....	....	....
III. Kvælerslanger: Peropodes.				
78. *Ungalia melanura* (Bibr.)........	....	*	....	....
*79. — *maculata* (Bibr.)........	....	* !	*	.....
80. *Boa constrictor* L..............	....	....	....	.....
81. — *imperator* Daud.	....	....	....	....
82. — *divinoloqua* (Laur.)	....	....	....	....
83. *Xiphosoma hortulanum* (L.)	....	....	....	....
84. *Epicrates angulifer* DB..........	....	*	....	*
*85. — *cenchria* (L.)..........	....	....	....	....
*86. *Eunectes murinus* (L.)...........	....	....	....	....
*87. *Chilabothrus inornatus* (Rhdt.)....	....	....	*	.....
88. *Homalochilus strigilatus* Cope	*	....	....	....
89. — *multisectus* Cope	....	....	....	*
90. — *striatus* Cope.......	....	....	....	*
91. *Notopholis bicarinatus* Cope......	....	*	....	.....
92. *Dendrophilus tortilis* Jan.*)	....	....	....	*
IV. Ormeslanger: Typhlopini.				
93. *Typhlops lumbricalis* (L.)	....	*	*	....
*94. — *Richardii* DB.	....	*	....	.....
95. — *platycephalus* DB.	....	....	....	.....
96. *Stenostoma bilineatum* DB.	....	....	....	......
	2	21	8	1

*) En Boaform med dette Navn nævnes af A. Duméril i hans »Lettre relative au catalogue des reptiles &c. (i Archives du Museum T. IX), og vi have derfor ikke villet undlade at opföre den her; men vi kjende iövrigt Intet til den og vide ikke, om der er offenliggjort nogen Beskrivelse af den.

**) Efter Salvins Sigende skal denne Art ogsaa forekomme i Guatimala

…rico.	Jomfru-Öerne.	Karaibiske Öer.	Trinidad.	Vestindien i Almindelighed.	Udbredning udenfor Vestindien.
....	....	M.	....	....	Mexico, Honduras, Panama, Brasilien.
....	....	....	*	....	Mexico, Venezuela.
....	....	....	....	*	Mexico, Guiana, Pernambuco.
....	....	....	*	....	Panama, Guiana, Brasilien.
....	....	....	*	....	Venezuela, Guiana, Brasilien.
....	....	G.	....	....	Panama, Guiana, Brasilien
....	....	....	*	....	Brasilien.
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	Guayaquil?.
....	....	Ta.	*	....	Guiana, Brasilien, Buenos Ayres**).
....	....	....	*	....	Mexico, Honduras.
....	....	D. L.	....	....	
....	....	Gr. V.	* !	....	Guiana, Brasilien.
....	....	....	....	....	Guiana, Brasilien***).
....	....	M.	*	....	Venezuela, Brasilien.
....	....	....	* !	....	Columbia, Guiana, Brasilien.
* !	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	M. G.	....	....	Mexico ?
*	* !	G.	....	....	
....	....	M.	....	....	
....	....	M. G. L.	....	....	
4	4	37	17	14	

(cfr. Proceed. Zool. Soc. 1861 p. 228), men det er vist meget tvivlsomt, om denne Angivelse er rigtig; rimeligviis beroer den paa en Forvexling af den nævnte Art med *Boa imperator* eller med *Boa eques*, der ifölge Copes Angivelse udbreder sig fra Peru op til Guatimala.

***) Duméril og Bibron benægte, at denne Art forekommer paa Antillerne; den opföres her paa Günthers Autoritet (cfr. Cat. Colubr. Sn. p. 278).

Der kan saaledes ialt optælles 96 vestindiske Slanger; men blandt disse er der 14, for hvilke man ikke kjender nogen særlig vestindisk Localitet, men som kun siges ganske i Almindelighed at være „fra Vestindien“; og skjöndt det vel kan være, at fremtidige Undersögelser ville stadfæste flere af disse Arters Adkomst til en Plads blandt Vestindiens Slanger, er der paa den anden Side ogsaa adskillige deriblandt (som f. Ex. Nr. 2 og Nr. 3), som man med god Grund kan vente med Tiden at

C. Ögler: Saurii.	Bahama.	Cuba.	Jamaica.	Haiti
I. Ormögler: Glyptodermata.				
*1. *Amphisbæna punctata* Bell.	......	* !	......	......
2. — *coeca* Cuv.	......	......	......	......
*3. — *antillensis* nob.	......	......	......	......
*4. — *alba* L.	......	......	......	......
*5. — *fuliginosa* L.	......	......	......	......
II. Ringögler: Chalcidini.				
? 6. *Ophisaurus ventralis* (L.)	......	......	......	......
? 7. *Chalcides Cuvieri* (Fitz.)	......	......	......	......
III. Snogeögler: Scincoidei.				
8. *Diploglossus Sagraei* Coct.	......	*	......	......
9. — *occiduus* (Shaw.)	......	......	*	......
10. — *Pleei* DB.	......	......	......	......
11. — *jamaicensis* (Gr.)**)	......	......	*	......
12. — *striatus* (Gr.) (*Cliftii* DB.)	......	......	......	......
13. — *Hewardii* (Gr.)	......	......	*	......
14. — *macrolepis* (Gr.)	......	......	......	......
* 15. *Eumeces Sloanei* (Daud.)	......	......	* !	......

*) Denne Angivelse fortjener neppe Tiltroe.
**) En saa ubestemt Angivelse som »Vestindien« uden nærmere Betegnelse fortjener ikke megen Tillid (Gray, Cat. of Lizards).

ville udgaae af disses Tal. Fremdeles er der 9 Arter, som kun ere fundne paa Trinidad, men ikke paa nogen af de andre Öer, og som derfor maaskee neppe med fuld Ret kunne siges at tilhöre Vestindiens Fauna. Fradrager man nu disse 23 Arter, bliver der altsaa 73 Arter tilbage, for hvilke man har særlige vestindiske Localitetsangivelser; men selv blandt disse turde der endnu være en og anden, som er opfört med Urette.

…rico.	Jomfru-Öerne.	Karaibiske Öer.	Trinidad.	Vestindien i Almindelighed.	Udbredning udenfor Vestindien.
……	………	………	………	………	
……	………	M.	………	………	Panama.
……	* !	………	………	………	
……	………	………	* !	………	Guiana, Brasilien.
……	………	………	* !	………	Venezuela, Guiana, Ecuador og Brasilien.
……	………	M. ? *)	………	………	Nordamerika (Sydl. Stater.)
……	………	………	………	* ? **)	Columbia, Orinoco, Brasilien.
……	………	………	………	………	
……	………	………	………	………	
……	………	M.	………	………	
……	………	………	………	………	»Ecuador«? (Günther).
……	………	………	………	*	
……	………	………	………	………	
……	………	………	………	*	
……	* ?	………	………	………	Brasilien?

**) Ifölge »Erpetologie générale« ikke forskjellig fra *D. occiduus*; Gray henförer den derimod til en anden Slægt (*Camilia*).

	Bahama-Öerne.	Cuba.	Jamaica	Ha
*16. *Eumeces agilis* (Radd.) (*Spixii* DB.)			*	
17. — *æneus* Gr.*)				
18. — *mabouia* DB.				
?19. *Plestiodon laticeps* (Schn.)				
*20. *Gymnophthalmus nitidus* nob.				
21. — *quadrilineatus* (L.)				
22. *Sauresia sincoides* Gr.				*
Firbeen: Lacertini.				
23. *Ameiva vulgaris* Licht. (*surinamensis* Laur.)				
*24. — *Pleei* DB.				*
25. — *Sloanei* DB. (*dorsalis* Gr.)			*	
*26. — *Auberi* Coct.***) (= *trilineata* Gr.)		* !		
27. — *lineolata* DB				*
28. — *major* DB.				
29. — *thoracica* Cope	*			
30. — *undulata* (Wgm.)		*		
*31. — *Riisei* nob.				
*32. — *Örstedii* nob. (*polops* Cope?)				
*33. — *corvina* Cope				*
34. — *tæniura* Cope				
35. — *bifrontata* Cope				
?36. *Cnemidophorus murinus* (Laur.)				
37. — *lemniscatus* (Daud.)				
38. — *sexlineatus* (Lin.)		*		
?39. *Salvator Teguixin* (Lin.)				

*) Ifölge Erpet. génér. identisk med *E. mabouia*.
**) Ligesaa usikker som Nr. 6.
***) If. Erpet. génér. maaskee kun en Varietet af *A. Sloanei* DB.

…orico.	Jomfru-Öerne.	Karaibiske Öer.	Trinidad.	Vestindien i Almindelighed.	Udbredning udenfor Vestindien.
.....	* !	....	....	....	Ny Granada, Venezuela, Guiana, Brasilien, Buenos Ayres og Chile.
.....	....	V.	....	....	
.....	....	G.M.	....	....	Brasilien.
.....	....	....	....	* **)	Nordamerika.
.....	* ?	....	....	....	
.....	....	M L.	....	....	Venezuela, Brasilien.
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	*	....	Venezuela, Ny Granada, Guiana, Brasilien og Buenos-Ayres.
.....	....	M.	....	....	Mexico.
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	*	....	Guiana.
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	Mexico, Centralamerika.
.....	* !	....	....	....	
.....	* !	....	....	....	
.....	....	S. !	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	* ?	....	....	....	Ny Granada (?).
.....	....	....	....	* †)	Guiana.
.....	....	M.	....	....	Venezuela, Guiana.
.....	....	M.	....	....	Nordamerika, Mexico.
.....	....	....	....	* ††)	Guiana, Brasilien, Montevideo.

†) Meget usikker som vestindisk.
††) Ligeledes ganske upaalidelig som vestindisk.

	Bahama-Öerne.	Cuba.	Jamaica.	Ha[illegible]
Leguaner: Iguanini.				
*40. *Iguana tuberculata* Laur.	....	....	....	*
41. — *delicatissima* Laur.	....	....	....	....
42. — *rhinolopha* Wgm.	....	....	....	*!
43. *Aloponotus Ricordii* DB.	....	....	....	*
44. *Metopoceros cornutus* (Latr.)	....	....	....	*
45. *Cyclura Macleayii* Gr.	....	*	....	....
46. — *Collei* Gr.	....	....	*	....
47. — *Harlani* Coct.*)	*	*	....	....
48. — *lophoma* Gosse	....	....	*	....
?49. *Basiliscus americanus* Laur. (*mitratus* Daud.)	....	*	....	....
?50. *Polychrus marmoratus* (Lin.)	....	....	....	....
51. *Anolis distichus* Cope	*	....	....	....
52. — *equestris* Merr.	....	*	* ?	....
*53. — *Sagræi* Coct.	....	* !	....	....
54. — *vermiculatus* Coct.	....	*	....	....
*55. — *principalis* (Lin.) (*carolinensis* Cuv.)	....	* !	....	....
56. — *lucius* DB.	....	*	....	....
57. — *angusticeps* Hall.	....	*	....	....
58. — *Loysiana* (Coct.)	....	*	....	....
59. — *fernandina* Coct. (*chamæleonides* DB.)	....	*	....	....
60. — *cyanopleurus* Cope	....	*	....	....
61. — *ophiolepis* Cope	....	*	....	....
62. — *alutaceus* Cope	....	*	....	....
63. — *argenteolus* Cope	....	*	....	....
64. — *isolepis* Cope	....	*	....	....
65. — *porcatus* Gr.	....	*	....	....
*66. — *Edwardsii* Merr.	....	....	* !	....
67. — *iodurus* Gosse (*heterolepis* og *punctatissima* Hall.)	....	....	*	....

*) *Cyclura acanthura* (Sh.) udelades, da der ikke gives anden Hjemmel for den som vestindisk end Grays: »W. Indies?«.

	Jomfru-Öerne.	Karaibiske Öer.	Trinidad.	Vestindien i Almindelighed.	Udbredning udenfor Vestindien.
....	* !	M. Ta.	....	....	Mexico (?), Venezuela, Guiana, Brasilien og Peru.
.....	....	M.G.	....	....	Brasilien.
.....	....	L. C.	....	....	Mexico.
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	Carolina (?).
.....	....	....	....	....	
.....	....	M.	....	....	Mexico, Guiana.
.....	....	....	....	* **)	Venezuela, Guiana, Brasilien.
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	Syd Carolina (??).
.....	....	....	....	....	Texas (?).
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	Nordamerika.
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	
.....	....	....	....	....	Texas (?).
.....	....	....	....	....	Guiana (?).
.....	....	....	....	....	

**) Vistnok meget usikker som vestindisk.

	Bahama-Öerne.	Cuba.	Jamaica.	[illegible]
68. *Anolis opalinus* Gosse	....	....	*	......
*69. — *maculatus* Gr. (= *lineatopus* Gr.?)	....	....	* !	......
70. — *Valenciennei* DB. (*ocellata* Gosse, *leucocephalus* Hall.)	....	....	*	......
71. — *stenodactylus* Gr.	....	....	*	......
72. — *catenatus* Gosse	....	....	*	......
*73. — *alligator* DB..................	....	* ?	....	......
*74. — *Riisei* nob.	....	....	....	*!
*75. — *dominicensis* nob.	....	....	....	*!
*76. — *chlorocyanus* DB. (*bullaris* Lin.? *læviceps* Mus. Berol.)	....	....	....	*!
*77. — *marmoratus* DB.	....	....	....	......
*78. — *cristatellus* DB.	....	....	....	......
79. — *lineatus* Daud. (*strumosa* Lin.?)..	....	....	....	......
*80. — *pulchellus* DB.	....	....	....	......
*81. — *acutus* Hall. (*Newtoni* Gthr.) ...	....	....	....	......
*82. — *stratulus* Cope	....	....	....	......
*83. — *velifer* Lin.	....	....	....	......
84. — *Richardii* DB.	....	....	....	......
85. — *Ricordii* DB.	....	....	....	*
86. — *Goudotii* DB.	....	....	....	......
87. — *Leachii* DB. (*bimaculatus* Sp.?)..	....	....	....	......
88. — *occipitalis* Gr.	....	....	....	......
*89. — *Trinitatis* nob.	....	....	....	......
?90. — *chrysolepis* Daud.	....	....	....	......
?91. — *refulgens* Schl.	....	* ?	....	......
?92. *Tropidolepis undulatus* (Latr.)	....	....	....	......
*93. *Hypsibatus agamoides* (Gr.)	....	....	....	*
*94. *Leiocephalus microlophus* (Coct.)	....	*	....	......
*95. — *vittatus* (Hall.)	....	*	....	......
96. — *Herminieri* (DB.)	....	....	....	......
97. — *Macleayii* Gr.......... .	....	*	....	......
98. — *carinatus* Gr.***)	....	....	....	......

*) Ganske usikker Angivelse.

**) Temmelig usandsynligt; smlgn. Nr. 6 og 19 af Öglerne.

***) Ifølge Erpétol. générale Synonym til *L. Herminieri*. Ogsaa *L. Macleayii*

…torico	Jomfru-Øerne.	Caraibiske Øer.	Trinidad.	Vestindien i Almindelighed.	Udbredning udenfor Vestindien.
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	M.! E.?	....	....	Nordamerika (??).
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	M.	....	....	
....	* ?	M.	....	....	Sydamerika (?).
+ !	* !	M.G.Mg.	....	....	Guiana (?).
....	....	M. ?	....	....	
+	* !	M.	....	....	
....	* !	....	....	....	
+ !	* !	....	....	....	
....	* !	....	....	....	
....	To.	V.	....	....	
....	....	V.	....	....	
....	....	M.	....	....	
....	....	N. G. E. ?	....	....	
....	....	....	....	*	
....	....	....	* !	....	
....	....	....	....	* *)	Venezuela, Guiana, Brasilien.
....	....	....	....	....	Guiana, Nicaragua.
....	....	M.? **)	....	....	Nordamerika.
....	....	....	* !	....	Guiana.
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	M.	*	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	*	

burde maaskee udelades. (S. det Følgende). Den i Berliner-Museets Katalog opførte »*Tropidurus cubensis*« er ikke fra Cuba, men fra Chile (efter Meddelelse af Professor Peters).

Gekkoner: Ascalabotæ.	Bahama-Öerne.	Cuba.	Jamaica.	[illegible]
*99. *Platydactylus rapicauda* Houtt. (*theconyx* DB.)........................	......	......	*	......
*100. *Hemidactylus mabouia* M.J.	......	*	*	......
101. — *præsignis* Hall..........	......	......	*	......
*102. *Gymnodactylus albigularis* DB.........	......	*	......	......
103. — *ocellatus* Gr...........	......	......	......	......
*104. — *notatus* nob...........	......	......	......	*!
105. — *fasciatus* DB.	......	......	......	......
*106. — *vittatus* Wiegm........	......	......	......	......
*107. *Sphæriodactylus elegans* ML. (*sputator* Sparm.?)...........	......	* !	......	*
*108. — *cinereus* Cuv.	......	*	......	*!
*109. — *fantasticus* Cuv.	......	......	......	*!
110. — *argus* Gosse	......	......	*	......
111. — *oxyrhinus* Gosse	......	......	*	......
112. — *Richardsonii* Gr.......	......	......	*	......
*113. — *macrolepis* Gthr.......	......	......	......	......
*114. — *microlepis* nob.	......	......	......	......
	3	31	22	17

Fra disse 114 Arter maa dog drages 10, for hvilke ingen speciel vestindisk Lokalitet er opgivet; af de övrige ere Nr. 6, 91 og 92 vistnok særdeles tvivlsomme som vestindiske, og 7 kun

D. Krokodiler: Crocodili.				
?1. *Alligator cynocephalus* DB.	......	......	......	......
?2. — *punctulatus* (Spix)	......	......	......	......
3. *Crocodilus rhombifer* Cuv.	......	*	......	......
4. — *acutus* Geoff...............	......	*	*	*
	0	2	1	1

Altsaa 4 Arter af Krokodiler, hvoraf dog de 2 Alligator-

*) Udbredningen er noget usikker for Nr. 107 og 108, navnlig er det uvist, om de af Sparrmann under Navn af *Lacerta sputator* beskrevne Former ere de samme som de, hvortil senere Forfattere have villet henföre dem.

Portorico.	Jomfru-Öerne.	Karaibiske Öer.	Trinidad.	Vestindien i Almindelighed.	Udbredning udenfor Vestindien.
......	* !	G.M.N.Mg.	....	....	Venezuela, Guiana.
....	* !	M. V.	....	....	Venezuela, Ny Granada, Guiana, Brasilien.
......	....	....	....	....	Mexico.
....	....	M.	....	....	Venezuela, Ny Granada.
....	....	Ta.	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	M.	....	....	
....	....	....	* !	....	Venezuela.
....	....	E. ? *)	....	....	
....	....	E. ?	....	....	
....	....	M. L.	....	....	Venezuela, Mexico (?).
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	
....	....	....	....	....	Brasilien (?).
....	* !	....	....	....	
....	* ! ?	....	....	....	
3	19	34	8	10	

kjendte fra Trinidad. Fradrages disse 20 Arter, bliver Antallet af vestindiske Ögler 94, deraf 3 Ormögler, 12 Snogögler, 13 Firbeen, 51 Leguaner og 15 Gekkoner.

....	....	G.	....	....	Guiana, Brasilien, Buenos Ayres.
....	....	M.	*	....	Brasilien.
....	....	....	....	....	Mexico.
....	....	M.	*	....	Venezuela, Mexico.
0	0	3	2	0	

Arter maaskee kunne betragtes som usikkre som vestindiske.

E. Skildpadder: Testudinata.	Bahama-Öerne.	Cuba.	Jamaica.	[illegible]
*1. *Sphargis coriacea* (Lin.)	......	......	......	......
2. *Chelonia caretta* (Lin.)...............	......	*	......	......
*3. — *imbricata* (Lin.)............	......	*	*	......
4. — *virgata* Schw...............	......	*	......	......
5. — *viridis* (Schn.)	*	*	*	......
?6. *Podocnemys Dumeriliana* (Schw.).....	......	......	......	......
7. *Malacoclemmys palustris* (Gr.)	......	......	*	......
8. *Emys rugosa* Gray (n. Shaw.) (= *vermiculata* Gray)............	......	*	*	......
9. — *jamao* A. Dum................	......	*	......	......
*10. — *decussata* (Bell.).............	......	*	*	*
?11. — *scabra* (Lin.)................	......	......	......	......
*12. — *concinna* (L. C)...............	......	......	......	......
?13. *Cistudo carolina* (Lin.).............	......	......	......	......
*14. *Testudo tabulata* (Walb.)	......	......	* ?	......
	1	7	6	1

I Alt vilde der altsaa være kjendt 248 eller med et rundt Tal henved 250 Arter af Krybdyr*) i Vestindien; af disse ere de fleste Ögler, nemlig 114 eller ikke langt fra Halvdelen. Resten Slanger (96 eller c. $^2/_5$ af det Hele), Padder (20 eller c. $^1/_{12}$), Skildpadder (14 eller c. $^1/_{19}$) og Krokodiler (4 eller c. $^1/_{62}$).

*) Udskydes de Arter, hvis vestindiske Herkomst er meer eller mindre [illegible]som, saavelsom de, der blot kjendes fra Trinidad, bliver dette Tal reduceret til 193 eller ikke fuldt 200.

…orico.	Jomfru-Öerne.	De Karaibiske Öer.	Trinidad.	Vestindien i Almindelighed.	Udbredning udenfor Vestindien.
…….	* !	…….	…….	…….	Hele det tropiske Atlanterhav, tilfældig i Middelhavet og langs Kysten af de forenede Stater.
…….	* ?	…….	…….	…….	Langs Kysterne af de forenede Stater, Guiana, Brasilien.
…….	* !	…….	…….	…….	Kysten af Florida, Alabama, Missisippi, Texas, Guiana, Brasilien.
…….	…….	…….	…….	…….	Tropiske Atlanterhav.
…….	*	…….	…….	…….	Kysten af Florida, Alabama, Missisippi, Curaçao, Guiana, Brasilien, Madeira.
…….	…….	M.	…….	…….	Venezuela, Guiana, Amazondalen.
…….	…….	…….	…….	…….	Sydlige forenede Stater, Californien, Centralamerika.
…….	…….	…….	…….	…….	
…….	…….	…….	…….	…….	
…….	…….	G.	…….	…….	Centralamerika.
…….	…….	D.	…….	…….	Begge Carolinaer, Georgien.
* !	…….	…….	…….	…….	Sydlige forenede Stater.
…….	…….	M.	…….	…….	Forenede Stater, Canada.
…….	* !?	G. M.	…….	…….	Guiana, Brasilien, Chile.
1	5	5	0	0	

Fordelingen paa de enkelte Öer eller Øgrupper stiller sig saaledes:

Fra de Karaibiske Öer kjendes 84 Arter eller over $^1/_3$ af det hele Antal.
- Cuba — 65 — , — — $^1/_4$ — —
- Jamaica — 42 — } — c. $^1/_6$ — —
- Haiti — 41 — }
- Jomfru-Öerne — 32 — , — henved $^1/_8$ — —
- Portorico — 9 — , — $^1/_{27}$ — —
- Bahama-Öerne — 6 — , — $^1/_{41}$ — —

Herved er imidlertid at bemærke, at det höie Tal for de **karaibiske Öer** fremkommer derved, at flere Faunaer, mellem hvilke man endnu ikke har Kjendsgjerninger nok til at kunne skjelne, her ere sammenblandede; det er desuden meget sandsynligt, for ikke at sige vist, at der for **Martinique** — som efter hvad der angives i de systematiske Værker, skulde have en mærkværdig blandet Fauna, sammensat deels af nordamerikanske Former, (f. Ex. *Cistudo carolina*, *Tropidolepis undulatus*, *Ophisaurus ventralis*, *Heterodon platyrhinus*, *Coryphodon constrictor*) deels af sydamerikanske (f. Ex. *Podocnemis Dumeriliana*, *Alligator punctulatus*, *Helicops ángulátus*, *Leptodeira ánnuláta* etc.) — er angivet ikke faa Dyreformer, som slet ikke forekomme der*). Fremdeles at **Portoricos** Krybdyrfauna endnu er næsten ukjendt — det lidet, som derom vides, bekjendtgjöres tildeels for förste Gang gjennem denne Afhandling — og at **Haitis**, skjöndt noget bedre undersögt, dog ikke synes at være det i samme Grad som de franske, engelske, spanske og danske Antillers. Trænger den foranstaaende Fortegnelse saaledes til at **suppleres** betydeligt, inden den nærmer sig til Fuldstændighed, saa er det ikke mindre vist, at den i ligesaa höi Grad kræver at **berigtiges** paa mange Punkter. Vi ere derfor heller ikke istand til med nogen höi Grad af Rigtighed at kunne angive, hvor mange af de vestindiske Krybdyr der

---

*) Det er i Reglen **Plée**, der angives som Indsender af disse syd- eller nordamerikanske Former, hvis Forekomst paa Martinique ikke kan andet end vække Overraskelse. Om Feilen hidrörer derfra, at Plée maaskee har indkjöbt Krybdyr paa Martinique uden at erkyndige sig om eller ialfald uden at gjöre Pariser-Museet opmærksom paa, hvorfra de vare; eller om der i dette er skeet en Forvexling af nogle samtidige Sendelser, saaledes at Lokaliteten Martinique urigtigen er bleven overfört paa en Deel nord- og sydamerikanske Dyr, uden at Plée har Skyld deri, kunne vi naturligviis ikke oplyse; men noget saadant synes at maatte være Tilfældet, og en fornyet herpetologisk Undersögelse af den nævnte franske Kolonie vilde derfor være meget önskelig. Det er umuligt for os ved en apriorisk Kritik at udlede det rette Forhold og fjerne de urigtige Angivelser, uden at udsætte os for at begaae den modsatte Feil at stryge Arter, som maaskee endda virkelig findes der.

ere indskrænkede til dette Örige, og hvor mange der tillige leve paa Nord-, Mellem- og Sydamerikas Fastland: saa meget tör man dog sige, at skjöndt Vestindien har Arter tilfælles med begge Hoveddele af Amerika*), er dette dog kun den mindre Deel: den större Deel af de vestindiske Krybdyr og Padder er aabenbart indskrænket til dette Örige alene og gaaer ligesaalidt over paa Fastlandet, som den kan antages at være kommet derfra. Heller ikke kan man for Öieblikket sige, hvor ofte det er Tilfældet, at en Art er udbredt over flere Öer eller Ögrupper**); naar undtages visse Former, navnlig Gekkonerne, som föres omkring ved Samfærdslen, og Havformerne, for hvilke Havet danner det forbindende Element, er det aabenbart Reglen, at Arterne ere indskrænkede hver til sin Ö, og vi ere meget tilböielige til at troe, at fortsatte Undersögelser af Vestindiens Herpetologie snarere ville formindske end foröge Antallet af de Tilfælde, hvor en Art med Bestemthed kan angives for mere end een Ö eller Ögruppe***), ligesom en fortsat

*) F. Ex. *Bufo marinus*, *Eumeces agilis*, *Anolis principalis*, *Iguana*-Arterne, forskjellige Gekkoner, Krokodiler, Slanger og Skildpadder. See foranstaaende Fortegnelser og Bemærkningerne i det Fölgende.

**) I Anledning af dette Udtryk: »Ö eller Ögruppe,« som oftere forekommer i det Fölgende, bemærkes, at skjöndt Arter ikke sjelden er indskrænkede selv til en enkelt lille Ö, vil det dog hyppigen være Tilfældet, at en Gruppe af smaa, tæt ved hinanden liggende Öer i det Hele ville have Arter tilfælleds, saaledes som det f. Ex. synes at være Tilfældet med Jomfru-Öerne (hvorom mere i det Fölgende); og en saadan Ögruppe bliver altsaa i zoogeographisk Henseende at betragte som en Eenhed ligesom enhver af de större, ved betydeligere geographiske Afstande adskilte Öer.

***) Der er dog enkelte Tilfælde, hvor een og samme Art angives for flere af de store Antiller under saadanne Omstændigheder, at enhver Tvivl derom synes at maatte forstumme; som f. Ex. naar *Trachycephalus marmoratus* angives i Günthers Catalog baade for Cuba, Haiti og Jamaica, *Tr. dominicensis* baade for Jamaica og Haiti, *Ameiva Plei* og *Anolis chlorocyanus* i Erpet. gén. baade for Haiti og Martinique, *Leiocephalus microlophus* for Cuba og Haiti, *Emys decussata* tillige for Guadeloupe o. s. v. Ogsaa med nogle Slanger er noget lignende Tilfældet, men disse Tilfælde, hvor man hverken tör betvivle

kritisk Belysning uden Tvivl vil fjerne adskillige af de Tilfælde, hvor en Art angives at leve baade i Vestindien og paa Fastlandet. Man har — for at udtrykke det med faa Ord — hidtil ikke havt tilstrækkelig Respekt for det vestindiske Öriges og dets enkelte

---

Angivelsens Rigtighed eller formode en Indförsel eller Indvandring, ere dog meget faa. De ophæve ikke den almindelige Regel, at de 4 store Antiller have kun faa Former tilfælles og danne hver sin herpetologiske Provinds; om Portoricos Fauna er forskjellig fra Jomfru-Öernes er endnu ikke oplyst. Smaaöer, der ligge i Gruppe sammen, have derimod vistnok i det Hele samme Fauna, f. Ex. de danske Antiller og de övrige Jomfru-Öer. Hvormange Provindser de karaibiske Öer danne, lader sig imidlertid endnu ikke sige.

Da der upaatvivlelig er en höi Grad af Overeensstemmelse mellem de forskjellige Klasser af Landdyrs geographiske Udbredning, ville vi til Sammenligning og nærmere Oplysning af dette Spörgsmaal meddele et kort Uddrag af en lille Afhandling af Thomas Bland om de vestindiske Landsnegles geographiske Udbredning (on the geographical distribution of the genera and species of land-shells of the West-India islands with a catalogue of the species of each island, i Annals of the lyceum of natural history of New-York. Vol. VII. 1861). Hele Vestindiens samlede Areal er mindre end Englands med Wales og Skotland; alligevel findes der næsten 1/6 af alle bekjendte Arter af Landsnegle (6,000) og næsten ligesaa mange som der kjendes fra hele Amerikas Fastland fra Grönland til Cap Horn; men dette er endda ikke saa forbausende, naar man erindrer, at omtrent Halvdelen af alle bekjendte Arter have hjemme paa Öer. Tænkte man sig derfor alle de vestindiske Öer flydende sammen til et Fastland, vilde der opstaae en zoologisk Provinds med 5—10 Gange saa mange Arter som nogen anden paa hele Jorden. Vistnok er den vestindiske Landdyr-Fauna nærmest beslægtet med den tilgrændsende Deel af det amerikanske Fastlands, men dog ikke anderledes, end at der er adskillige Slægter der, som ikke findes paa Fastlandet. Der er ingen Grund til at antage, at Antillerne ere blevne sondrede fra hinanden ved Sænkning af mellemliggende Landstrækninger i den nærværende Jordperiode; Öerne hæve sig op af et meget dybt Hav, og de Jordbevægelser der have efterladt sig Spor, tyde tvertimod paa en stödviis Hævning, rimeligviis samtidig med Fastlandets. — Af ægte lungede Landsnegle uden Laag findes der paa Cuba samt Pinos 251, paa Jamaica 225, paa Haiti 100, Portorico og Vieques 80, Jomfru-Öerne og Karaiberne samt Öerne under Vinden tilsammen 183 Arter. Af de 18 Slægter, hvortil de höre, er der kun 2 (med ialt 8 Arter), som ikke findes paa Amerikas Fastland, og den ene af disse (*Proserpina*) er udelukkende vestindisk og tæller 6 Arter, hvoraf de 4 findes paa Jamaica, de 2 paa Cuba. Medens *Helix* tæller 89 Arter paa Cuba, 92 paa Jamaica.

Öers zoologiske Selvstændighed, og unöiagtige Artsbestemmelser og Lokalitetsangivelser have som Fölge deraf tilslöret de virkelige Udbredningsforhold, som man nu snarere kan skimte gjennem den dem omgivende Taage af tvivlsommeAngivelser, end overskue med fuldstændig Klarhed.

---

36 paa Haiti og 32 paa Portorico samt Vieques, men kun 56 paa Öerne S. og Ö. herfor, har i Modsætning dertil *Bulimus*, den mere sydlige Typus, (som træder op med 479 Arter i Syd- og Centralamerika), her 68 Arter, kun 24 paa Portorico og Vieques, 11 paa Haiti, 18 paa Jamaica og kun 24 paa Cuba og Pinos (27 i Mexiko, 17 i det östlige Nordamerika N. for Rio Grande 9 i det vestlige Nordamerika N. for Mazatlan.) Saaledes slutte de 3 store Antiller med Bahama-Öerne sig nærmest til Nordamerika, de smaa Antillers N. S. Række nærmest til Sydamerika, og Portorico (samt Vieques) danner det forbindende Mellemled og har noget af begge Tendentser.. Af laagbærende Landsnegle findes der 179 paa Cuba og Pinos, 160 paa Jamaica, kun 41 paa Haiti, 30 paa Portorico og Vieques, 50 paa Öerne Syd og Öst derfor. Der er altsaa i denne Gruppe en meget rask Aftagen, naar man fölger Retningen fra Vest til Öst og derfra til Syd Af de 21 herhen hörende Slægter ere de 11 fælles med Fastlandet, (4 med Nord-, 5 med Nord- og Syd-, 2 alene med Sydamerika), men de 9 derimod eiendommelige for Vestindien, og de fleste af disse findes kun paa de store Antiller Vest for Portorico, saaledes *Geomelania* med 25 Arter alene paa Jamaica, *Lucidella, Jamaicia* og *Licina* hver med 2 Arter ligeledes paa Jamaica, hvor ogsaa adskillige af de andre Slægter have deres Maximum. Af samtlige vestindiske Arter opregner Bland kun 108, som enten forekomme paa mere end een Ö (i dette Ords strænge Betydning), eller paa en eller flere af Antillerne og paa Fastlandet; 21 af disse findes i Nordamerikas sydlige Deel, 19 i Sydamerika Nord for Ækvator, kun 2 findes baade i Nord- og Sydamerika og i Vestindien, de övrige 66 ere altsaa vel fælleds for 2 eller flere Öer, men gaae ikke over paa Fastlandet. Af hine nordamerikanske Arter forekomme kun 7 paa de smaa Antiller Öst og Syd for Vieques, 6 paa Portorico og Vieques, 18 paa Öerne Vest derfor (4 paa Haiti, 6 i Jamaica, 15 paa Cuba samt Bahama og Pinos, 2 paa Bermuda); omvendt er der af de sydamerikanske ingen paa Bermuda, Bahama, Cuba og Pinos, 1 paa Jamaica, 2 paa Haiti, 3 paa Portorico og Vieques; derimod 18 paa Öerne Syd og Öst derfor. Af Portoricos og Vieques's vestindiske Arter findes 10 paa de vestligere, 21 paa de sydligere og östligere Öer. Af de laagbærende er der kun 1 Art, som ogsaa findes paa Fastlandet, og kun 9 som findes paa mere end een Ö, nemlig St. Thomas og St. Jan, eller Portorico og een eller flere af Jomfru-Öerne. Man kan saaledes dele den vestindiske Fauna i 2 Hovedgrupper: Öerne Öst og Vest for Portorico, saaledes at denne Ö danner det for-

Vil man undersöge, om de Familier af Padde- og Krybdyrklassen, som Vestindien har tilfælles med Amerikas Fastland, ere repræsenterede der i et lignende Forhold, eller om nogle af dem maaskee der spille en forholdsviis mindre, andre en större Rolle end paa Fastlandet, vil man komme til de i fölgende Tavle*) sammenstillede Resultater, der dog selvfölgelig kun kunne være tilnærmelsesviis nöiagtige:

Der kjendes

	i hele Amerika:	i Vestindien:	Forholdet er altsaa:
af ægte Padder. .	c. 250,	c. 19,	0,08.
Halepadder . . .	c. 50,	0,	0,00.
Ormpadder . . .	c. 10,	0,	0,00.
Giftslanger . . .	c. 70,	3,	0,04.
Snogeformer . . .	c. 380,	50,	0,13.

bindende Mellemled, men dog snarest hörer til de förste; men dernæst danne Cuba (med Pinos og Bahama-Öerne), Jamaica og Haiti hver sin zoologiske Provinds for sig; af de kubanske 430 Arter findes 17 paa Jamaica, 8 paa Haiti, 15 paa Portorico og 13 paa Öerne Syd og Öst derfor: af Jamaicas 385 (for en Deel henhørende til eiendommelige jamaicanske Slægter) findes 17 paa Cuba, 4 paa Haiti, 10 paa Portorico og 10 paa de øvrige Öer; af Haitis 141 8 paa Cuba, 4 paa Jamaica, 8 paa Portorico og 8 paa de övrige Öer; dog er Haiti mere beslægtet med Cuba og Portorico, end Jamaica er med Cuba eller Haiti. Portorico danner en fjerde Gruppe med Jomfru-Öerne samt Anguilla og St. Barthelemy. De øvrige smaa Antiller ere nær beslægtede indbyrdes og med Sydamerika, og danne en femte Gruppe, udmærket ved talrige *Bulimi* og faa *Pulmonata operculata*. Mærkeligt er det, at de franske Antiller og det franske Guiana have flere Arter tilfælles, som mangle paa de mellemliggende Öer; ligeledes have de 2 spanske Öer, Cuba og Portorico, flere Arter tilfælles end hver af disse har med det mellemliggende Haiti, hvilket giver Bland Anledning til at opkaste det Spörgsmaal, om disse Faunaers partielle Fælledskab maaskee hidrører fra det stærke Samkvem mellem Öernes Beboere i en forholdsviis meget ny Tid, og han tilföier, at flere af de Arter, som ere fælleds for flere Öer eller for en eller flere af disse og Fastlandet, ere saadanne, hvis Störrelse og Levemaade gjöre det sandsynligt, at de kunde være blevne udbredte gjennem menneskelig Virksomhed.

*) I denne Tavle er Antallet af de vestindiske Arter reduceret ved at udskyde de meget tvivlsomme og dem, som alene kjendes fra Trinidad, saavelsom dem, for hvilken ingen særlig vestindisk Lokalitet er angivet.

	i hele Amerika:	i Vestindien:	Forholdet er altsaa:
Kvælerslanger . . .	c. 20,	10,	0,50.
Ormslanger	c. 13,	4,	0,31.
Ormögler	c. 20,	3,	0,15.
Ringögler	c. 40,	0,	0,00.
Snogögler	c. 46,	12,	0,26.
Firbeen	c. 60,	13,	0,22.
Leguaner	c. 270,	51,	0,19.
Gekkoner	c. 46,	15,	0,33.
Krokodiler	c. 11,	2,	0,18.
Havskildpadder . .	5,	5,	1,00.
Flodskildpadder . .	6,	0,	0,00.
Sumpskildpadder .	c. 70,	5,	0,07.
Landskildpadder .	6,	1,	0,17.
ialt . . .	c. 1370,	193,	0,14.

Det fremgaaer heraf, at de Grupper, som i Vestindien tælle det störste Antal af Arter, nemlig L e g u a n e r n e og S n o g e n e, ere de samme, som overhovedet i Amerika spille den störste Rolle, men at der dog er andre Familier, som skjöndt absolut mindre talrige end disse, dog f o r h o l d s v i i s ere rigere repræsenterede i Vestindien end Snogene og Leguanfamilien; Kvælerslangerne, Gekkonerne og Scincoideerne kunne afgive Exempler derpaa. Omvendt er der hele Familier, som mangle i Vestindien, saaledes savnes H a l e p a d d e r n e, C æ c i l i e r n e, R i n g ö g l e r n e og F l o d s k i l d p a d d e r n e, med enkelte Undtagelser ogsaa L a n d s k i l d p a d d e r n e og G i f t s l a n g e r n e. Derimod ere selv saa smaa og lidet betydende Familier som O r m s l a n g e r n e og O r m ö g l e r n e repræsenterede i flere Arter.

Betragte vi nærmere de i foranstaaende Fortegnelse nedlagte Kjendsgjerninger, disse være nu meer eller mindre paalidelige og fuldstændige, vil man endnu komme til fölgende mere almindelige Betragtninger over den vestindiske Krybdyrfaunas Charakteer.

Af P a d d e r n e s Klasse savnes aldeles: 1) O r m p a d d e r n e (Cæcilierne), hvis Udbredning paa Amerikas Fastland gaaer fra Mexiko til Buenos-Ayres; 2) Ö g l e p a d d e r n e (Salamanderne og

Fiskepadderne), uagtet disse endnu ere repræsenterede saavel i de sydligste forenede Stater, f. Ex. Florida og Texas, som i Mexiko og Centralamerika og maaskee endnu sydligere, dog uden Tvivl söndenfor Vendekredsen kun i betydelig Höide over Havet*). De ægte Padder ere derimod repræsenterede, men paafaldende svagt; dog maa bemærkes, at netop denne Gruppe ofte unddrager sig Opmærksomheden ved skjult Opholdssted og natlig Levemaade, og at den derfor hörer til dem, hvorom der er Haab, at fortsatte Undersögelser ville foröge Artsfortegnelsen endeel. Alle 3 Hovedgrupper — Fröer, Lövfröer og Tudser — ere iövrigt repræsenterede i Vestindien. Slægten *Rana*, der i Nordamerika træder op med en lang Række af Arter og mod Nord er udbredt til Puget Sound, Winnipeg- og Store Björne-Söen samt Canada, mod Syd til Mexiko (*R. Montezumæ*) og Guatimala (*R. halecina*, ifölge Salvin), ja ifölge Peters til Venezuela (*R. affinis***), og ifölge Tschudi til Peru (*R. juninensis*, i 13,000 Fods Höide over Havet), fattes aldeles i Vestindien; derimod findes Slægten *Cystignathus* der, som i Sydamerika optræder med et lignende Antal af Arter som *Rana* i Nordamerika og med en Udbredning fra Nicaragua (*C. melanotus* Hall.) til Chile og Buenos-Ayres, men i Vestindien kun med faa Arter, der ere indskrænkede til de östlige Antiller (de karaibiske Öer og Jomfru-Öerne). Af den sydamerikanske Slægt *Leiuperus*, som rigtignok mere sammenholdes ved negative end ved positive Charakterer, men hvortil der for Tiden henföres 5 Arter fra Ny Granada, Bolivia, Peru, Chile og Buenos-Ayres, skal den fra Chile, Peru og Bolivia bekjendte

*) I Musæet i München findes en Salamander (*Bolitoglossa mexicana*), hjembragt af M. Wagner fra Ecuador. Tschudi (*Fauna peruviana*) vilde endogsaa have faaet ubestemte Efterretninger om et salamanderagtigt Dyr i Perus Höiland. Naar *B. bilineata* derimod angives at være hjemsendt fra Martinique af Plée (Erpet. génér. t. IX. p. 93, Fauna Japonica. Reptilia p. 119), da er dette saa usandsynligt, at vi have troet os berettigede til at see aldeles bort fra denne, iövrigt ogsaa kun spörgsmaalsviis fremsatte Angivelse.

**) »maaskee kun en lokal Varietet af *R. temporaria*.« (Monatsbericht d. Berl. Acad. d. Wissensch. 1859 pag. 403).

L. marmoratus ifölge Günther forekomme paa Haiti, hvilket rigtignok synes lidet troligt, da den ikke er bekjendt paa noget mellemliggende Sted; der er vel derfor Grund til at formode, at Haiti-Formen vil vise sig at være en fra *L. marmoratus* forskjellig Art. — Tudserne repræsenteres udelukkende af den cosmopolitiske *Bufo*-Slægt, paa flere Öer af den over hele det tropiske Amerika fra Mexiko og Texas (?) til Buenos-Ayres udbredte, rimeligviis collective Art *B. marinus* *), paa Cuba derimod af den for denne Ö charakteristiske *B. peltocephalus*, paa Haiti af *B. gutturosus*, der ligerviis synes at være indskrænket til denne Ö alene; fra Barbados angives den i Sydamerika hjemmehörende *B. ornatus*. Rigeligere end Tudserne og Fröerne ere Lövfröerne repræsenterede i Vestindien; der findes neppe nogen större eller middelstor Ö, uden at den beboes af en eller to Arter af denne Gruppe; alligevel savnes ganske den egenlige *Hyla*-Slægt, som har sit Centrum og Maximum i Sydamerika, hvorfra der kjendes c. 40 Arter, og som endnu i de forenede Staters Territorium i Nordamerika skal tælle over 10 Arter. Derimod kjender man fra de store Antiller 3 Arter af den nærstaaende Slægt *Trachycephalus*, som her netop har sit Centrum og Maximum; udenfor Vestindien kjendes kun en fjerde Art, som har hjemme i Brasilien. Af de 3 vestindiske Arter angives de 2 at leve paa mere end een af de store Antiller, hvilket det dog vilde være önskeligt at see bekræftet igjen ved Undersögelser paa Stedet selv og gjentagen Sammenligning af Individer fra de forskjellige Öer, hvorfra de angives. Slægten *Hylodes* kan ligeledes siges at have sit Centrum i Vestindien; derfra angives ikke mindre end 6 Arter, som rimeligviis beboe hver sin större Ö eller Gruppe af Smaaöer; mod Nord skal Slægten gaae til Carolina (*H. ocularis*) **), eller endog til Over-

*) Paa Jamaica er denne Art indfört. See Gosse l. c. p. 430.

**) Er ifölge Le Conte en ægte *Hyla*. Om *Hylodes maculatus* Ag. er os Intet bekjendt uden Navnet.

Söen (*H. maculatus*), mod Syd til Chile (*H. leptopus*) og Rio Janeiro (*H. parvus*); desuden er den bekjendt fra Yucatan, Ny Granada og Ecuador. *H. lineatus* angives af Günther baade fra Haiti og Ecuador, men med den Tilföielse, at nærmere Undersögelse her vistnok vil paavise en Artsforskjellighed, hvilket vel ogsaa har al Sandsynlighed for sig. Slægterne *Phyllobates* og *Hylaplesia* (*Dendrobates*) optræde hver med een Art, hiin paa Cuba, denne paa Haiti; begge disse afvigende Lövfröslægter ere amerikanske; de 3 andre *Phyllobates*-Arter have hjemme i Ny Granada; *Hylaplesia*-Arterne gaae fra Panama gjennem Guiana, Brasilien og Ny Granada til Chile. At *Hylaplesia picta* forekommer paa Haiti, er en af de Angivelser, som kun kunne vække Mistro, da den ikke er funden paa nogen af de mellem Fastlandet og Haiti liggende Öer; Sandsynligheden er derfor for, at der her enten foreligger en urigtig Bestemmelse eller en urigtig Lokalitetsangivelse. I det Hele er der af de 20 vestindiske Padder ikke mindre end 9, som tillige opföres for Sydamerikas Fastland; med Hensyn til de fleste af disse 9 Arter tvivle vi dog kun lidet om, at det beroer enten paa urigtige Localitetsangivelser eller paa en Forvexling af nærstaaende Arter; for enkelte andres Vedkommende har Sagen derimod vistnok sin Rigtighed, men Arten er da efter al Sandsynlighed bleven indfört fra Fastlandet, saaledes som det f. Ex. med Bestemthed vides om *B. marinus* paa Jamaica. Med Nordamerika vides Antillerne ikke at have nogen Art tilfælleds, ikke engang med Florida; med Mexiko kun 2, nemlig *Hyla Baudinii*, som i Vestindien dog kun findes paa Trinidad og i Sydamerika er udbredt lige til Brasilien, og *Bufo marinus*, forudsat at denne Art virkelig forekommer i Mexiko, og at den er oprindelig hjemme i Vestindien, hvilket maaskee er tvivlsomt.

I Sammenligning med Padderne ere Slangerne stærkt repræsenterede i Vestindien, og dette Örige maa i Forhold til sit Fladeindhold siges at være rigt paa disse Dyr. I sit almindelige Præg viser den derlevende Slangefauna en betydelig Overeensstemmelse med Mexicos, Centralamerikas og Sydamerikas Fau-

naer, og adskillige af de i Vestindien forekommende Arter tilhöre ogsaa disse Lande. Derimod har Vestindiens Slangefauna, mærkeligt nok, kun ringe eller ingen Lighed med den i de sydlige Forenede Stater eller overhoved med den nearctiske Fauna, skjöndt Afstanden mellem Florida paa den ene Side og Bahamaöerne og Cuba paa den anden Side jo dog ikke er synderlig stor. Det er, som den foran meddeelte Fortegnelse udviser, kun meget faa (6) Arter, som Vestindien har tilfælleds med de Forenede Stater, og disse faa ere paa een nær ikke indskrænkede til disse Lande alene, men udbrede sig fremdeles ogsaa over Mexico og Centralamerika og fortjene derfor, strengt taget, neppe at komme i Betragtning, naar Talen er om en Lighed særlig med den egentlige nearctiske Fauna; hvad endelig den enkelte Art angaaer, som fra de forenede Stater skal udbrede sig til Vestindien, men ikke tillige til andre Dele af det tropiske Amerika (*Cyclophis æstivus*), da er dennes vestindiske Forekomst neppe engang aldeles utvivlsom.

Trods den Lighed, som Vestindiens Slangefauna i sine större Træk frembyder med Mexicos og Sydamerikas, mangler det den imidlertid ikke paa en vis Selvstændighed i det Enkelte. Adskillige af de der optrædende Slægter, saasom *Arrhyton*, *Cryptodacus*, *Hypsirhynchus*, *Girarda*, *Hipistes*, *Alsophis*, *Jaltris*, *Colorhagia*, *Chilabothrus*, *Homalochilus*, *Notopholis* og *Dendrophilus*, synes saaledes at være indskrænkede til dette Örige; fremdeles ere ikke færre end 46 Arter, altsaa omtrent Halvdelen af det hele Antal, eiendommelige, kun der forekommende Former, og dette Forhold vil sandsynligviis med Tiden endog snarere forandre sig endnu mere til Fordeel for den vestindiske Faunas Selvstændighed end omvendt. Thi det er navnlig ved Hjælp af de neotropiske Arter, der siges at forekomme paa Trinidad og Martinique, men for hvilke man forresten ikke kjender nogen anden vestindisk Localitet, at Tallet paa de for Sydamerika og Vestindien fælleds Slangearter bringes op til en saadan Höide, at det omtrent kan maale sig med Antallet af de eiendommelige Arter; men med

Hensyn til Trinidad er det allerede fremhævet, at denne Ö i faunistisk Henseende neppe bör regnes med til Vestindien, og hvad dernæst Martinique angaaer, da er det derfra opförte Antal af Slanger saa stort (19) saavel i Forhold til Öens Störrelse, som i Sammenligning med det Antal Arter, der kjendes fra hver enkelt af de andre Öer (de saamange Gange större store Antiller ikke undtagne), at man nödvendigviis maa betragte det med nogen Mistro. Lades de kun paa disse 2 Öer forekommende Slanger ganske ude af Betragtning, stiller Forholdet mellem de eiendommelige Arter og det hele Antal sig som 46 til 72, og et nogenlunde lignende Forhold faaer man ud, naar man holder sig til de Store Antiller alene; thi af de paa disse forekommende 37 Slanger ere de 27 eiendommelige for Vestindien.

Særlig charakteristisk for den vestindiske Slangefauna er den Formrigdom, hvormed Boagruppen optræder. Der findes nemlig ikke færre end 8 Slægter af denne Gruppe i Vestindien, og deriblandt 4, som kun forekomme der, medens der fra det saa mange Gange större Sydamerika ikke kjendes flere end 6 Slægter (hvoriblandt blot 2 eiendommelige), og paa hele Amerika tilsammen ikkun 10 Slægter ialt*). Vender man sig fra Slægterne til Arterne, bliver Resultatet af Sammenligningen ligeledes til Vestindiens Fordeel; thi af de 18 Arter, der hidtil ere fundne i Amerika af denne Gruppe, besidde Mexico og Centralamerika höist 3 og det egentlige Sydamerika 10, hvorimod hele 15 ifölge de foreliggende Angivelser skulle have hjemme i det vestindiske

---

*) Ifølge en venskabelig Meddelelse fra Professor Jan til den ene af Forfatterne i et Brev af 23de Dec. 1861 skal den af J. E. Gray opstillede Slægt *Chrysenis* ikke kunne bibeholdes, da Typen for den ikke er andet end en Unge af en *Xiphosoma caninum*; den er derfor ikke regnet med her. Heller ikke den afvigende, for ikke længe siden i Guatemala opdagede *Loxocemus bicolor* er talt med, da Cope rimeligviis har Ret i, at denne Slange maa danne en særegen fjerde Gruppe indenfor Familien *Boidæ* (Pythoniens DB.), ligeberettiget med hver af de tre ældre, Pythonerne. Boaerne og Eryxerne.

Örige. Nu er det vel saa, at der blandt disse 15 er nogle (*Boa constrictor*, *B. imperator*, *Xiphosoma hortulanum*, *Epicrates cenchria* og *Eunectes murinus*), hvis Adkomst til at gjælde for vestindiske af flere Grunde kan være tvivlsom, og som derfor maaskee bedst lades ude af Beregningen; men selv om vi derfor reducere de vestindiske Kvælerslanger til 10, er der jo dog ikke nogen anden Deel af Amerika, som, hvad denne Slangegruppe angaaer, overtræffer Vestindien i Arternes Mængde, og ingen, som naaer det i Slægternes Antal. Selv om man kun regner 10 vestindiske Kvælerslanger og derimod tæller Antallet af alle de övrige giftlöse Slanger i dette Örige saa höit som muligt ved for deres Vedkommende at tælle med selv saadanne Arter, hvis vestindiske Herkomst kan være tildeels endog meget tvivlsom, vil man dog finde, at de förstnævnte forholde sig til de sidste omtrent som 1 til 8, hvorimod Kvælerslangerne i Sydamerika kun uddjöre en Syttendedeel og i Mexico og Centralamerika endog kun henved en Syvogfyrgetyvendedeel af alle de der forekommende giftlöse Slanger, og det er saaledes neppe formeget at sige, at Boagruppen har sit Hovedhjem netop paa det vestindiske Archipelag.

Ikke mindre betegnende for Vestindiens Fauna er dens Rigdom paa saadanne Slanger, som danne en Overgang mellem de ret typiske Slægter af Familierne *Coronellidæ* og *Dryadidæ*, 2 Afdelinger, hvis indbyrdes Forhold og rette Begrændsning endnu neppe kan siges at være bragt paa det Rene. Som saadanne Slægter kunne nævnes *Jaltris*, *Colorhogia*, *Alsophis*, *Dromicus*, *Liophis* og maaskee *Lygophis*, dersom det virkelig bekræfter sig, at *Lygophis lineatus* (Lin.) udbreder sig til Vestindien, og navnlig til Haiti, saaledes som Günther angiver*); og iblandt disse spille da atter *Dromicus* og *Alsophis* en fremragende Rolle paa Grund af det betydelige Antal Arter de tælle, idet disse udgjöre mellem Trediedeel og en Fjerdedeel af den hele Fauna, naar vi indskrænke denne saaledes, som det Side 182 er antydet, og selv

*) Catal. Colubr. Snakes p. 134.

om vi regne alle de tvivlsomme Arter med, udgjöre *Dromicus-* og *Alsophis-*Arterne dog endnu stedse henved en Femtedeel af det hele Antal.

Endelig maae vi endnu fremhæve en rigtignok negativ, men i höi Grad paafaldende Eiendommelighed ved Vestindiens Slangefauna, nemlig dens Fattigdom paa Giftslanger. I den foran meddeelte Liste ere ialt 9 saadanne anförte; men af disse bör rimeligviis for det förste *Crotalus horridus* atter udgaae. Vi have kun optaget den, fordi J. E. Gray i Cataloget over Slangerne i det Britiske Musæum blandt de der opbevarede Exemplarer af denne Klapperslange ogsaa anförer et med den vage og kun spörgsmaalsviis givne Lokalitet: „West-Indies“ *); men der foreligger, saavidt os bekjendt, ingen anden Angivelse om Forekomsten af Klapperslanger paa nogen vestindisk Ö, Trinidad end ikke undtagen, og skjöndt vi ikke have anseet os for berettigede til ganske at forbigaae Grays Angivelse, frygte vi dog rigtignok meget for, at der ligger en Feiltagelse til Grund for den. Med Hensyn til *Bothrops bilineatus var. unicolor* Jan, der skal have hjemme paa St. Thomas**), da kunne vi med Bestemthed forsikkre, at denne Lokalitet ialfald er urigtig, selv om Slangen ogsaa skulde være vestindisk; der findes nemlig paa de dansk vestindiske Öer sikkerlig ikke nogensomhelst giftig Slange, og det er gaaet Professor Jan med denne *Bothrops* ligesom med *Elaps Riisei*, der ogsaa feilagtigen af ham er sagt at have hjemme paa St. Thomas. Uheldigviis siger Prof. Jan ikke, fra hvem han har modtaget sin *Bothrops bilineatus var. unicolor*; vi kunne saaledes kun fremsætte det som en Formodning, at den kunde være ham skjænket af Hr. Riise, hvem han ogsaa skylder sin *Elaps Riisei*; under denne Forudsætning turde den ligesom denne sidste være tilsendt Hr. Riise fra Trinidad uden at det dog dermed er givet, at den

*) Catal. of the Spec. of Snak. in the Coll. of the Br. Mus., p. 20.
**) Prodrome d'une Iconographie descriptive des ophidiens p. 29 (Extr. d. Rev. & Mag. de Zool. 1859).

virkelig har hjemme paa denne Ö og ikke maaskee snarere er bragt dertil fra Terra firma, og i ethvert Tilfælde er der neppe tilstrækkelig Grund til allerede nu at give den Borgerret som vestindisk. Vi tilstaae, at vi fremdeles betvivle Forekomsten af *Elaps fulvius* paa Martinique; det forekommer os mindre sandsynligt, at denne nordamerikanske Art skulde, uden at forekomme paa den mellemliggende Deel af det vestindiske Örige, pludselig atter optræde paa den nævnte saa langt Syd paa liggende Ö, og selv om der forekommer en *Elaps* paa Martinique, maa det dog snarere være en af de Arter eller Varieteter, der ogsaa forekomme paa den nærliggende St. Vincent eller paa Trinidad, end den ovennævnte *E. fulvius*. Der bliver saaledes kun tre Giftslanger tilbage, *Bothrops lanceolatus*, *Elaps corallinus* (i et Par Varieteter) og *Elaps lemniscatus*, hvis Forekomst paa det vestindiske Archipelag tör ansees for vel constateret, og af disse forekommer ingen nordligere end paa Martinique (*Bothrops lanceolatus*); de Nord for denne Ö liggende smaa Antiller, Jomfruöerne og de store Antiller samt Bahamaöerne huse, saavidt man veed, ikke en eneste Giftslange, en Fordeel, hvilken intet andet tropisk Land, maaskee med Undtagelse af Madagascar, kan rose sig af, og som er saa meget mere overraskende, som det Vestindien saavel mod Nord som mod Vest og Syd omgivende Fastland sikkerlig hörer til de paa Giftslanger rigeste Egne, idet disse Slanger i det egentlige Sydamerika udgjöre omtrent en Syvendedeel, i Mexiko og Centralamerika endog en Femtedeel og endelig i Nordamerika mellem en Sjettedeel og en Syvendedeel af alle de i hvert af disse forskjellige Lande forekommende Arter.

Antallet af Ögler er forbausende stort, hvad enten man vil sammenligne det med Paddernes eller man vil sammenligne Vestindien i denne Henseende med andre Dele af det tropiske Amerika f. Ex. med Brasilien. Det vil være bekjendt af vor tidligere Afhandling om Brasiliens Ögler og Padder, at saavel i Urskovsfaunaen som i Camposfaunaen ere Padderne Öglerne overlegne i Antal; i Vestindien lever der derimod næsten 5 Gange saamange Ögler som Padder og næsten 3

Gange saamange Ögler som i den hele brasilianske Urskovsstrækning fra Bahia til Rio. Vestindien er saaledes en af de paa Ögler rigeste zoologiske Provindser, som kjendes. Af de amerikanske Öglefamilier mangle Ringöglerne rimeligviis aldeles, uagtet de i Nord- og Mellem-Amerika spille en betydelig Rolle (*Gerrhonotus*, *Elgaria*) og i Syd-Amerika træde op med en halv Snees Slægter, og uagtet deres Udbredning strækker sig lige fra Puget Sound til Chile og Buenos-Ayres. Vi fæste nemlig kun ringe Lid til den aldeles ubestemte Angivelse af Gray at *Chalcides Cuvieri* skulde forekomme i „Vestindien", og end mindre til, at den nordamerikanske *Ophisaurus ventralis* virkelig skulde forekomme paa Martinique, uagtet den ikke er kjendt fra nogen af de andre Antiller, som forbinde denne Ö med det nordamerikanske Fastland. Det samme gjælder om *Plestiodon laticeps*, som hörer til Snogöglerne. — Ormöglerne, som paa Fastlandet gaae fra Florida (*Lepidosternon floridanum*) til Montevideo og Buenos-Ayres, repræsenteres i Vestindien af 3 typiske Amphisbæner, som hver beboe sin Ö eller mindre Ögruppe. — Snogöglerne höre som bekjendt til de Familier, hvis Slægter ofte ere cosmopolitiske, saaledes, for at holde os til de i Nord-Amerika repræsenterede, *Eumeces*, *Euprepes*, *Plestiodon og Lygosoma*, der alle tælle Arter saavel i den nye som i den gamle Verden; af disse forekommer i Vestindien, naar vi udskyde *Plestiodon laticeps* som mere end tvivlsom, kun den förstnævnte Slægt med 3 eller 4 Arter, hvis indbyrdes Forhold og Udbredning endnu ikke ere ganske klare, men af hvilke dog de 3 ogsaa angives fra Brasilien, *E. agilis* fra næsten hele Sydamerika. *Eumeces æneus* er imidlertid en tvivlsom Art, og hvorledes det hænger sammen med *E. Sloanei* er heller ikke klart.*) Særdeles betegnende for Vestindien er derimod Slægten *Diploglossus*, af hvis 8 Arter de 7 ere fra Vestindien (Jamaica, Cuba, Martinique), kun den ottende fra Brasilien. Om *D. jamaicensis* virkelig forekommer i Ecuador, saaledes som det

*) Herom mere i det Fölgende.

angives af Günther, synes ogsaa at kunne trænge til Stadfæstelse; for 2 Arter af denne Slægt kjender man egenlig ikke endnu Findestedet, da de kun angives at være fra „Vestindien" uden nærmere Stedbestemmelse (*D. striatus* og *macrolepis*), men da Slægten aabenbart har sit Centrum i Vestindien, er der dog en vis Sandsynlighed for, at Angivelsen i og for sig er rigtig. Slægten *Gymnophthalmus* er indskrænket til nogle af de karaibiske Öer, Venezuela og Brasilien, men om virkelig en af Fastlandets Arter findes i Vestindien, turde dog endnu være uvist, hvorom mere i det fölgende. *Sauresia scincoides* er eiendommelig for Haiti. — Af de ægte Fiirbeen er Slægten *Ameiva* maaskee den eneste, der virkelig forekommer i Vestindien, hvorfra man nu kjender en halv Snees Arter, hvis Udbredning rimeligviis er bunden temmelig bestemt til visse Öer eller Ögrupper. Seer man bort fra de trinidadske Arter (*A. major* og *vulgaris*), er der kun 3 af dise Arter, som ogsaa angives fra Fastlandet, nemlig *A. undulata*, der angives fra Central-Amerika, Mexiko og Cuba, men ikke er optagen i Ramon de Sagras Værk over denne Öes Krybdyr, *A. Pleei*, som angives fra Mexico (hvad dog ligeledes turde trænge til Stadfæstelse), og *A. bifrontata*, som angives usikkert fra Ny Granada foruden fra S. Thomas, hvorfra den imidlertid er os ganske ubekjendt. For *Cnemidophorus murinus* og *Salvator Teguixin* mangler den nærmere Hjemmel, som Erfaringen viser at være nödvendig forat give dem Borgerret i den vestindiske Fauna; og naar *Cnemidophorus lemniscatus* og *sexlineatus* anföres fra Martinique, kan man vistnok ikke uden videre skyde disse Angivelser tilside som apokryphe, men de forekomme os dog meget tvivlsomme, selv om den sidstnævnte virkelig skulde findes paa Cuba; Lokaliteten „Martinique" hörer jo nemlig, som det alt oftere er sagt i det Foregaaende, til dem, der maae modtages med megen Mistillid. Der kjendes saaledes maaskee kun 10 Arter af denne Familie fra det egenlige Vestindien, alle af Slægten *Ameiva*, og af dem er der neppe nogen, som med Sikkerhed kan opföres for Fastlandet. — Over Halvdelen af samtlige vestin-

diske Ögler hörer derimod til Leguanfamilien, til hvilken ogsaa paa Fastlandet den större Halvdeel af de amerikanske Ögler hörer, og som bekjendt alle til *Iguanini pleurodontes.* *) Derimod er det sædvanlige Forhold mellem Træleguaner og Jordleguaner forrykket, idet de förstnævnte ere 10 Gange saa hyppige i Vestindien som de sidstnævnte, der rimeligviis kun repræsenteres af Slægten *Leiocephalus (Holotropis)*, af hvilken 5 Arter kjendes fra Vestindien, 4 fra det nordvestlige Sydamerika (Ny Granada og Ecuador) og 1 fra Galapagos-Öerne; ingen af hine 5 Arter (som dog maaskee maae reduceres til 3) forekommer paa Fastlandet. Af Træleguanerne spiller den store *Anolis*-Slægt den störste Rolle i Vestindien; af dens henved 70 Arter forekomme omtrent 40, altsaa over Halvdelen, netop i Vestindien, og det er en sjelden Undtagelse, at en Art af denne Slægt forekommer paa mere end een Ö eller Gruppe af Smaaöer; den afgiver derfor meget gode Exempler paa insulær Udbredning **); fra Cuba angives ikke mindre en 14 *Anolis*-Arter! Enkelte af de vestindiske Arter angives fra Fastlandet, men der er god Grund til at tvivle om, at de virkelig leve der, naar man undtager *A. principalis*, der er fælleds for Cuba og de sydlige Fristater. *Cyclura*, *Iguana og Basiliscus* kunne ogsaa siges at have deres Centrum i Vestindien, da deres Udbredning saa temmelig concentreres om den mexikanske Havbugt; af *Cyclura*-Arter angives der mindst 4 fra Vestindien; to andre have hjemme i Mexico, en tredie skal være udbredt fra Californien (?) til Central-America, en fjerde være fra Carolina (?) Alle 3 *Iguana*-Arter angives fra flere eller færre af de vestindiske Öer, men tillige fra Fastlandet Syd

*) De eneste bekjendte Undtagelser fra den Regel, at alle Leguaner med sidestillede Tænder höre hjemme i Amerika, afgive *Brachylophus fasciatus* paa visse Sydhavsöer samt *Oplurus Sebæ* og *Centrura quadrimaculata* paa Madagaskar. Ingen amerikansk Leguan er acrodont: thi »*Leiolepis*« *Auduboni* Hall. fra Columbia tør vel antages at være henført til en urigtig Slægt.

**) See nærmere i det Følgende om *Anolis*-Slægten i Almindelighed.

og Vest derfor, saaledes som det p. 171 er anført; den Art af *Basiliscus*, som angives fra to Steder i Vestindien, lever tillige i Mexiko og Guiana; Slægtens andre Arter have hjemme i Mexiko, Central-Amerika, Ny Granada og Ecuador. — Slægterne *Aloponotus* og *Metopoceros* ere derimod ikke alene indskrænkede til Vestindien, men endog til Haiti, hvor de dog kun optræde hver med en Art. Seer man bort fra Trinidad, bortfalder *Hypsibatus agamoides*, og *Polychrus marmoratus*, en anden sydamerikansk Leguanform, angives aldeles ubestemt som vestindisk og bör derfor vistnok ogsaa stryges; med *Tropidolepis undulatus* forholder det sig som med *Ophisaurus ventralis* eller *Plestiodon laticeps*, og Forekomsten af *Cyclura Harlani* i Carolina er vistnok yderlig tvivlsom. Af samtlige vestindiske Leguanformer er der altsaa kun 5, som kunne siges med Sikkerhed at være fælleds for dette Örige og Fastlandet, nemlig 1 med de sydlige Fristater, de andre med Mexiko og Sydamerika. Disse 5 Arter ere: *Iguana delicatissima*, *tuberculata* og *rhinolopha*, *Basiliscus americanus* og *Anolis principalis*. — Gekkofamilien har ligesom Scincoideerne en vis kosmopolitisk Charakteer, ligesom de enkelte Arter ofte have en meget stor Udbredning, maaskee fordi de igjennem Samfærdslen overflyttes fra en Ö til en anden. To af de almindeligste Gekkoner i Vestindien ere *Platydactylus rapicauda* og *Hemidactylus mabouia*, af hvilke den förste ogsaa forekommer i Venezuela og Guiana, den anden tillige i Brasilien og Ny Granada. *Gymnodactylus*-Slægten er vel ogsaa repræsenteret udenfor Amerika, men har dog der sine fleste Arter, fordeelte over samtlige Amerikas Provindser fra Californien til Patagonien; i Vestindien findes 4 Arter, af hvilke den ene (*G. albigularis*) ogsaa forekommer i Venezuela og Ny Granada. De 11 eller 12 bekjendte Arter af *Sphæriodactylus**) forekomme derimod udelukkende i Vestindien og de dette

---

*) Nemlig foruden de p. 174 opförte endnu fölgende 3: *S. notatus* Bd. (Florida), *S. lineolatus* M. B. (Veragoa) og *S. nigropunctatus* Gr. (»Syd-America.«) Men de fleste af disse Arter ere endnu kun meget

Örige umiddelbart omgivende Fastlandsprovindser (Florida, Mexico, Centralamerika og Venezuela); i Vestindien leve 8 Arter, af hvilke een eller to ogsaa angives fra Fastlandet Vest og Syd derfor; for de andres Udbredning raader idetmindsle tildeels det insulære Fordelingsprincip. Selv i Gekkofamilien er altsaa det overveiende Antal af Arter eiendommeligt for dette Örige og ingen Art fælleds med Nordamerika. Af Krokodiler angives baade ægte Krokodiler og Alligatorer, disse sidste kun fra de franske karaibiske Öer; det er alle Arter, som have deres egenlige Hjem paa Fastlandet, ja man har endog antaget, at de först i en nyere Tid skulde have bosat sig f. Ex. paa Cuba. De nævnte *Alligator*-Arters Forekomst paa Martinique og Guadeloupe turde iövrigt trænge til at stadfæstes paany i Betragtning af den Forvirring, hvori vore Knndskaber om Martiniques Herpetologie for Tiden befinde sig.

Naar man seer bort fra Havskildpadderne, der, som bekjendt, have et Yndlingsopholdssted og talrige Ynglepladse i Havet omkring Antillerne, og som der optræde med ikke færre end fem Arter, maa Skildpaddernes Orden forresten siges kun at være sparsomt repræsenteret paa det vestindiske Archipelag. Flodskildpadder *(Trionychidæ)* mangle ganske, og skjöndt man rigtignok hos forskjellige Forfattere vil kunne finde 9 eller 10 Sump- og Land-Skildpadder *(Emydidæ* og *Testudinidæ)* opförte som vestindiske, er dette Antal dog sikkerligt for höit. Navnlig kan der ingen Tvivl være om, at ialfald *Kinixys Homeana* og *Belliana**), som begge ere angivne at forekomme paa Guadeloupe,

---

ufuldstændigt kjendte, og man kan ikke vide, om ikke nogle af dem falde sammen med andre, ligesom det ogsaa er muligt, at nogle af dem indbefatte flere Arter. (See det Følgende.)

*) I „Erpétologie Générale" (t. II p. 167) siges fremdeles ogsaa *Kinixys erosa* (Schw.) at være fra Amerika, og Forfatterne bemærke udtrykkeligt, at de med Hensyn til denne Angivelse stötte sig til en Forsikkring af J. E. Gray. Heri maa der dog formodentlig finde en Misforstaaelse Sted: thi Gray selv har ikke i noget af de Værker, hvori han omtaler denne Skildpadde, anfört Amerika som dens Fædreland. I Synopsis Reptilium.

ikke kunne gjöre Fordring paa en Plads blandt Vestindiens Skildpadder, og disse have vi derfor udeladt af Fortegnelsen. Efter at det nu fra flere Sider er fuldstændigt oplyst, at alle *Kinixys*-Slægtens Arter have hjemme i Afrika og fortrinsviis tilhöre Vestkysten af dette Continent, kan den Omstændighed, at Pariser-Musæet for en 30 Aar siden har faaet 2 Exemplarer af *Kinixys Homeana* tilsendt levende fra den nævnte Öe, end ikke bevise noget for disse Individers amerikanske Herkomst. Den livlige Skibsfart, som endnu nogle Decennier tilbage i Tiden fandt Sted mellem Vestindien og Kysten af Afrika, forklarer let, hvorledes vestafrikanske Dyr leilighedsviis kunne være komne til de europæiske Musæer over Vestindien, og der er neppe tilstrækkelig Grund til den af J. E. Gray fremsatte Hypothese, at disse *Kinixys*-Arter skulde være blevne indförte og naturaliserede paa Guadeloupe ligesom ogsaa i Mexico og Demerara*): Hvis det virkeligt var saa, vilde der sikkerligt forlængst have foreligget nöiere Oplysninger desangaaende, og disse saa mærkværdige Former vilde isaafald allerede i længere Tid og i större Antal fundet deres Vei til de europæiske Musæer, i hvilke de som bekjendt indtil de allerseneste Aar have været yderst sjeldne.

Men de 2 *Kinixys*-Arter ere neppe de eneste Skildpadder, som med Urette have faaet Plads mellem de Vestindien tilhörende Arter; selv iblandt dem, som vi have optaget i den ovenfor meddeelte Liste, er der enkelte, som rimeligviis tidligere eller senere

---

der er 4 Aar ældre end andet Bind af „Erpétologie Générale," siges dens Fædreland at være ubekjendt, og i de tvende Cataloger over Skjoldkrybdyrene (Shield Reptiles) i det britiske Musæum fra 1844 og 1855 angives det rigtigt at være Vestafrika (Gambia).

*) Hvad angaaer den supponerede Indförelse af *Kinixys Homeana* i Demerara, da taler derimod fremdeles den Omstændighed, at Richard Schomburgk aldeles ikke omtaler den som forekommende der, skjöndt den dog vel neppe kunde være undgaaet hans Opmærksomhed, dersom den virkelig havde været indfört i dette Land, cfr. Reisen in Britisch Guiana, 3ter Theil, Versuch einer Fauna und Flora von Britisch Guiana p. 645.

atter ville blive udslettede af den. Navnlig gjælder dette med Hensyn til *Emys scabra* (L.) (*Testudo serrata* Daud.); thi efterat Agassiz's omfattende Undersögelser have lært os, at denne Art i de Forenede Stater ikkun udbreder sig over begge Carolinaer og Georgia*), men ikke forekommer i de sydligste Stater langs den mexicanske Bugt, er det kun lidet rimeligt, at den atter skulde optræde meget længere sydpaa paa den lille Ö Dominique, hvorfra den anföres i Parisermusæets „Catalogue méthodique de la collection des Reptiles"**). Ogsaa Forekomsten af *Cistudo carolina* (L) paa Martinique forekommer os höist tvivlsom; thi, omendskjöndt denne (som det synes) collective Art gaaer heelt ned til Florida, Alabama og Missisipi, er det dog mindre sandsynligt, at den skulde findes paa den nysnævnte Ö uden tillige at forekomme paa Cuba eller de andre store Antiller, og der er den hidtil ikke funden. Selv den Berettigelse, hvormed *Podocnemis Dumeriliana* er optaget som forekommende paa Guadeloupe, maa man vistnok önske yderligere begrundet, förend der endeligen gives den Plads i Vestindiens Fauna, og hvad *Testudo tabulata* angaaer, da har allerede en tidligere Forfatter gjort opmærksom paa, at denne Art neppe har et oprindeligt Hjem der, men er bleven indfört fra Kysten af Sydamerika***).

Det er saaledes egentlig kun 4 af de hos de tidligere Forfattere anförte Arter, som man med fuld Tillid kan antage for virkelig at tilhöre Vestindien, nemlig *Emys jamao*, *decussata* og *vermiculata* samt *Malacoclemmys palustris*, og til disse have vi föiet en femte, *Emys concinna*, idet Hr. Riise har tilsendt Universitetsmusæet 2 smaa Unger af en Skildpadde, som vi mene at kunne henföre til denne Art, og som han har Grund til at antage at være bragte fra Portorico. — To af disse Arter, *Emys jamao* og *E. vermiculata*, synes at være eiendommelige for Vestin-

*) Agassiz, L. Contributions to the nat. hist. of the United States vol. I p. 434.

**) Première Livraison, p. 10.

***) Gosse a naturalists Sojourn in Jamaica. London 1851 p. 421 sequ.

dien, og alle fem höre til de egentlige Sumpskildpadder i indskrænket Forstand, Duméril og Bibrons „Élodites cryptodères.“ I Modsætning til hvad der gjælder for de övrige Krybdyr-Ordener slutter Vestindien sig altsaa med Hensyn til Skildpadderne nærmere til Nordamerika end til Sydamerika; thi om det end kan være paafaldende nok, at Flod-Skildpadderne, som jo forekomme i alle de sydlige Forenede Stater, end ikke have udbredt sig til det nærliggende Cuba, kan den negative Lighed med Sydamerika som derved kan fremkomme, ikke veie op mod den Overeensstemmelse med den nordamerikanske Skildpaddefauna, der viser sig deri, at Vestindiens Sumpskildpadder ligesom Nordamerikas henhöre til de saakaldte „Élodites cryptodères“ og at „les Élodites pleurodères,“ som jo netop danne Hovedmassen af Sydamerikas Skildpadder, i Vestindien höist ere repræsenterede af en eneste Form (*Podocnemis Dumeriliana)*, hvis det virkelig mod Forventning skulde bekræfte sig, at denne Art forekommer paa Guadeloupe.

Et Tilbageblik paa hvad her er fremsat vil vise, at just ikke mange Slægter ere indskrænkede til Vestindien alene, men at der er ikke faa, som kunne siges at have deres rette Hjem og Udbredningsmidtpunkt der eller tillige i Landene om den mexikanske Havbugt, saasom *Trachycephalus*, *Hylodes*, *Diploglossus*, *Sphæriodactylus*, *Anolis*, *Leiocephalus*, *Cyclura*, *Iguana*, *Basiliscus*, *Dromicus*, *Alsophis*. Som sydamerikanske Typer maae betragtes Arterne af *Cystignathus*, *Leiuperus*, *Phyllobates*, *Hylaplesia*, *Ameiva* og *Gymnophthalmus*; som mere almindeligt amerikansk *Elaps*-Slægten; som cosmopolitiske Typer Arterne af *Typhlops*, *Amphisbæna*, *Eumeces*, *Platydactylus*, *Hemidactylus*, *Gymnodactylus*, *Crocodilus* og *Emys*. Spörger man endelig, med hvilken anden Fauna har Vestindiens meest Lighed, da ligger det vistnok nærmest at udhæve dens Overeensstemmelse i mange Punkter med de Dele af Amerikas Fastland, som omgive den mexikanske Havbugt, men dernæst fortjener ogsaa at fremhæves den Lighed, som der i enkelte Træk synes at være mellem den vestindiske Krybdyrfauna og den, som charakteriserer Sydamericas Höiland (Ny-Granada, Ecuador,

Peru og Bolivia), og som navnligen synes at være udtalt i Slægterne *Leiuperus*, *Hylaplesia*, *Phyllobates*, *Hylodes*, *Diploglossus* og *Leiocephalus*. Men alligevel er Vestindiens Fauna vistnok en af de selvstændigste og skarpest udprægede, som der gives; det Antal af Arter, som den har fælleds med Fastlandet, og som ikke kunne antages at være indförte, er kun ringe i Sammenligning med den aborigine Fauna. Faunaens hele Præg er iövrigt aldeles sydamerikansk (neotropisk); kun ganske enkelte af de ægte og sikkre vestindiske Former minde om Nordamerika (*Emys*-Arterne, *Anolis principalis*), og de findes endda kun paa de vestlige Antiller.

Vi have med Forsæt behandlet den almindelige Side af Vestindiens Herpetologie saa udförligt, fordi vi mene at Studiet af en saadan Fauna kan före til almindeligere Resultater af stor Betydning. Netop en Öfauna som den vestindiske fortjener en speciel kritisk Behandling med Hensyn til Arternes Udbredning til flere Öer og de hinanden repræsenterende Arters indbyrdes Forhold. Det er i saadanne Forhold, at den Darwinske Theorie om Arternes indbyrdes Sammenhæng og fælleds Udspring kan söge og söger et af sine Stöttepunkter. Der er unægtelig en paafaldende Modsætning mellem de continentale Arters ofte saa vidtstrakte Udbredning og denne Vrimmel af insulære ɔ: nærstaaende, men geographisk sondrede og indenfor snevre Grændser indskrænkede, hinanden repræsenterende Former. Det maa ganske vist indrömmes, at af dette Forhold giver Darwins Theorie en let og simpel Forklaring: Individernes insulære Isolation har givet Anledning til, at der dannede sig Afarter, som i Tidernes Löb have udviklet sig til Arter. Men vil man ogsaa see bort fra de Vanskeligheder, som en conseqvent Gjennemförelse af Theorien vilde frembyde — f. Ex. at man da vistnok maatte forudsætte, at Vestindien först havde udgjort en Enhed, et sammenhængende Landströg, som först senere ved Jordrevolutioner, Sænkninger osv. var splittet i en Kjæde af iso-

lerede Öer; — vil man end lade det staae uforklaret hen, hvorfor Cuba og Haiti ere de eneste, der f. Ex. kunne opvise nogen *Phyllobates* eller *Hylaplesia*, hvilke Slægters Urform maatte antages at have levet etsteds i Sydamerika; — vil man end gaae ud fra den vistnok begrundede Hypothese, at de faktiske Udbredningsforhold maaskee stemme endnu bedre med, hvad der maatte antages at være Conseqvensen af den Darwinske Theorie, end det efter de for Öieblikket foreliggende Angivelser synes at være Tilfældet; vil man end antage, at navnlig Slægternes Udbredning i Virkeligheden er videre, Arternes derimod snevrere end det nu synes, og at de forskjellige Öer og Ögrupper, som danne det vestindiske Örige, i Virkeligheden kun have ganske faae Arter tilfælleds, som maaskee endog tildeels i en forholdsviis seen Tid ere overförte fra Fastlandet eller fra den ene til den anden (hvad der f. Ex. kunde være Tilfældet med visse Gekkoner og Skildpadder, med *Bufo marinus, Eumeces agilis*, muligviis ogsaa med den almindelige Leguan osv.); saa maa det dog ialfald indrömmes, at Vestindiens Krybdyrfauna endnu ingenlunde er saa tilstrækkelig oplyst i alle sine Enkeltheder, at noget sikkert Resultat derpaa kan bygges. Kun faa af Antillerne (Cuba, Jamaica, de danske Öer, maaskee St. Vincent) ere blevne planmæssigt gjennemsögte i denne Retning; kun sjeldent har en ombyggelig Sammenligning, stöttet paa et rigeligt Materiale, af de tilsvarende Former fra de forskjellige Öer kunnet finde Sted, og mange ere vistnok de Feil i Angivelserne af Arternes Forekomst, der kun ved ombyggelig Eftersögning i Naturen selv kunne rettes, men som nu forstyrre det almindelige Indtryk og forhindre Opfattelsen af de virkelige Forhold. Vi kunne imidlertid ikke troe andet, end at Vestindien er en af de Dele af Jorden, der lettest vil kunne underkastes en tilnærmelsesviis udtömmende Undersögelse, og vi troe derfor, at fortsatte Bestræbelser i denne Retning ville have en stor direkte Betydning for Videnskaben foruden den i og for sig store Betydning som Artsstudiet altid har som Zoologiens Stötte og Grundvold.

Efter denne Digression vende vi tilbage til vort Hoved-Emne, de paa de dansk-vestindiske Öer levende Krybdyr; de ere efter vore Undersögelser fölgende*).

A. Padder.

1. *Cystignathus albilabris* Günth.

2. *Hylodes antillensis* Rhdt. & Ltk.

3. *Hylodes* Riisei Rhdt. & Ltk.**).

B. Slanger.

4. *Dromicus exiguus* Cope.

---

*) West (Bidrag til Beskrivelse over St. Croix, Kbhvn. 1793, p. 317) omtaler kun 10 Arter, som, naar de for Øieblikket gjældende Navne indsættes, synes at være *Chelonia viridis*, *Ch. caretta*, *Ch. imbricata*, *Testudo tabulata*, *Anolis acutus*, *Iguana tuberculata*, *Eumeces agilis*, *Platydactylus rapicauda* og en eller to *Ameiva*-Arter. I »Erpétol. générale« nævnes kun *Eumeces Sloanei(?)*, *Hemidactylus mabouia*, *Anolis cristatellus*, *Typhlops Richardii* og *Alsophis antillensis* fra de danske Antiller. I den lille Samling af Krybdyr fra St. Croix, som A. og E. Newton bragte til British Museum, og som Günther undersögte (on the reptiles from St. Croix, West Indies, collected by Mssrs. A. and E. Newton. Annals of natural history. Septbr. 1859) var der kun 5 Arter, nemlig (ligeledes med Indsættelse af de her brugte Navne) *Alsophis sancticrucis*, *Platydactylus rapicauda*, *Eumeces agilis*(?) (under Navn af *Mabouia æenea)*, *Anolis acutus* og *Sphæriodactylus macrolepis*; desuden omtales en ubekjendt Frö og *Jguana tuberculata*; endelig beskrives *Cystignathus albilabris* fra St. Thomas. Senere har Cope omtalt *Anolis cristatellus*, *stratulus* og *acutus*, *Ameiva Pleei* (ɔ: *Riisei* nob.), *A. polops* (ɔ: *A. Örstedii* nob?) og *A. bifrontata*(?) samt de 3 *Dromicus*- og *Alsophis*-Arter, som forekommende paa de danske Antiller. Af disse Former ere *Eumeces Sloanei*, som opföres i Erpét. génér., og Copes *Ameiva bifrontata* fra St. Thomas(?) os ubekjendte. *Anolis Richardii* opföres fra Tortola i Erpét. gén. og kunde derfor formodes ogsaa at forekomme paa de danske Antiller, men er os ligeledes ubekjendt. Om *Elaps Riisei* og *Bothrops bilineatus var. unicolor*, hvilke Jan urigtigen opförer som værende fra St. Thomas, er der talt i det Foregaaende. Ved nærværende Arbeide foröges altsaa Fortegnelsen over de dansk-vestindiske Krybdyr mindst med 5 sikkre Arter, for ikke at omtale dem, hvis Forekomst endnu trænger til Stadfæstelse.

**) Af *Bufo marinus* og *Phyllomedusa bicolor* findes der i vore Musæer Exemplarer, som ere opgivne at være fra de dansk-vestindiske Öer. Den sidstnævnte er Hr. Riise aldeles ubekjendt som vestindisk, og da den heller ikke nogetsteds i Litteraturen opföres som vestindisk, beroer hiin Angivelse vistnok paa en Feiltagelse. *B. marinus* bringes derimod undertiden dertil med Tömmer fra Vieques og Haiti.

5. *Alsophis antillensis* (Schl.)

6. *Alsophis sancticrucis* Cope.

7. *Typhlops Richardii* D. B.

C. Ögler.

8. *Amphisbæna antillensis* Rhdt. & Ltk.

?9. *Gymnophthalmus nitidus* Rhdt. & Ltk.

10. *Eumeces agilis* (Raddi).

11. *Ameiva Riisei* Rhdt. & Ltk.

12. *Ameiva Örstedii* Rhdt. & Ltk.

13. *Iguana tuberculata* Laur.

?14. *Anolis velifer* Cuv.

?15. *Anolis marmoratus* D. B.

16. *Anolis cristatellus* D. B.

17. *Anolis acutus* Hall.

18. *Anolis stratulus* Cope.

19. *Anolis pulchellus* D. B.

20. *Platydactylus rapicauda* (Houtt).

21. *Hemidactylus mabouia* Mor. de Jonn.

22. *Sphæriodactylus macrolepis* Gthr.

?23. *Sphæriodactylus microlepis* Rhdt. & Ltk.

D. Krokodiler*).

E. Skildpadder.

?24. *Testudo tabulata* Wahlb. (indfört.)

25. *Chelonia imbricata* (Lin.)

26. *Chelonia viridis* (Schn.)

?27 *Chelonia caretta* (Lin.)

28. *Sphargis coriacea* Merr.

For de med et Spörgsmaalstegn betegnede Arters Vedkommende er det tvivlsomt, hvorvidt de virkelig forekomme paa de danske Antiller. See derom i det fölgende ved de enkelte Arter.

---

*) Krokodiler forekommer ifölge Meddelelse fra Hr. Riise aldeles ikke ved de danske vestindiske Öer.

Med Hensyn til disse Arters Udbredning paa de danske Antiller, paa den Ögruppe, hvortil disse höre (Jomfru-Öerne), paa de övrige vestindiske Öer og endelig udenfor Vestindien henvise vi ligeledes til de i det Fölgende meddeelte Oplysninger om de enkelte Arter, hvor Udbredningsforholdene, forsaavidt disse hidtil ere blevne os bekjendte, ville findes fremstillede. Det vil deraf fremgaae, at de fleste af hine Arter forekomme ikke alene paa alle tre dansk-vestindiske Öer*), men ogsaa paa de andre saakaldte Jomfru-Öer (Tortola, Vieques eller Krabben-Eiland, Just van Dyck osv.), adskilige af dem tillige paa Portorico (*Anolis pulchellus*, *stratulus* og *cristatellus*, *Ameiva Riisei* og *Alsophis antillensis*); enkelte have de tilfælles med Martinique (*Anolis pulchellus* og *cristatellus*, *Typhlops Richardii*, maaskee ogsaa *Anolis marmoratus*); en endnu videre Udbredning have de to store Gekkoformer, den almindelige Leguan, *Eumeces agilis* og selvfölgelig Havskildpadderne. Det er Gekko- og Leguanfamilien samt Havskildpadderne, som spille Hovedrollen paa de dansk-vestindiske Öer; Padderne repræsenteres kun af 3 Arter, *Dromicus*-Gruppen ligeledes af 3, Ormslanger og Ormögler kun af 1, Fiirbeen og Snogögler hver af 1 eller 2 Arter.

Af de af disse Arter, som vi have Grund til af ansee for nye (*Hylodes Riisei* og *antillensis*, *Amphisbæna antillensis*, *Gymnophthalmus nitidus*, *Sphæriodactylus microlepis*, *Ameiva Riisei* og *Örstedii*) give vi fuldstændige Beskrivelser og Diagnoser; om de andre meddele vi mere eller mindre kortfattede Bemærkninger, stundom udförlige Beskrivelser, alt efter som Omstændighederne syntes at kræve det. Tillige meddele vi Beskrivelser af eller Bemærkninger om adskillige andre nye eller hidtil kun ufuldstændigt kjendte Krybdyr og Padder fra Cuba, Jamaica, Haiti, Portorico, Martinique, Sombrero, Trinidad osv., nemligen om *Hylodes Ricordii*, *Hyla Baudinii*, *Liophis Andreæ* (n. sp.), *Alsophis portoricensis* (n. sp.), *Sphæriodactylus fantasticus*, *elegans* og *punctatissimus*, *Gymno-*

*) *Anolis acutus*, *Alsophis sanctæcrucis* og *Ameiva Örstedii* kjendes dog hidtil kun fra St. Croix, *Hylodes Riisei* kun fra St. Thomas osv.

dactylus vittatus og *notatus* (n. sp.), *Ameiva Auberi*, *Pleei* og *corvina*. *Leiocephalus vittatus* og *microlophus*, *Anolis Trinitatis* (n. sp.), *alligator*, *Riisei* (n. sp.), *dominicensis* (n. sp.), *chlorocyanus* og *maculatus*, af hvilke Arter ogsaa de nye ere optagne paa deres Sted i foranstaaende Fortegnelse over Vestindiens Krybdyr og Padder. — Ligeledes meddele vi paa deres Sted de Oplysninger om de paa de dansk-vestindiske Öer levende Arters Levemaade, som vor höitærede Correspondent, Hr. Riise har kunnet samle, og som han godhedsfuldt har stillet til vor Raadighed.

A. Padder (Batrachia).

Cystignathus albilabris Günther*).

Efter Hr. Riises Meddelelser og Sendinger forekommer denne Art paa St. Thomas, St. Croix og Just van Dyck, men er endnu ikke indsendt fra St. Jan**).

Af de talrige Exemplarer, som foreligge af denne Art, har intet mere end lidt over 1½" fra Snudespidsen til Anus, og större blive de, efter Hr. Riises Forsikkring, ikke. Deres Physionomie er aldeles fröagtigt, som hos vore almindelige brune Fröer; Hovedet er mere kort og but end hos *C. ocellatus* og *C. typhonius*, men viser mere eller mindre tydeligt en lignende, undertiden endogsaa meget skarp Kant fra Snudespidsen indtil hen under Öiet og Trommehuden, som hos *C. typhonius*. Tandgrupperne forholde sig væsentligen som hos *C. ocellatus* saavel i Henseende til Form som til Stilling, selv om de, hver for sig, under-

*) Annals of natural history. Septbr. 1859. Det er vel denne Frö, som omtales af Dhrr. Newton sammesteds som forekommende paa St. Croix, men holdende sig saa skjult, at det aldrig lykkedes dem at faae den at see, skjöndt den ofte nok lod sig höre.

**) I Günthers Catalogue of Batrachia opföres Exemplarer af *C. ocellatus* fra den karaibiske Ö Dominique; netop derfra har Universitetsmuseet et udstoppet Exemplar af en stor Cystignath, som det skylder Hr. Riise. At det er *C. ocellatus* forekommer os imidlertid meget tvivlsomt, men lader sig ikke afgjöre med Sikkerhed af det törre Skind.

tiden snarere danne en svag Krumning med Convexiteten fortil end en aaben, Vinkel; de ere adskilte i Midtlinien, men forresten stillede i en og samme lige eller kun svagt brudte Tværlinie tæt bagved Mellemrummet mellem de indre Næsebor; til Siderne naae de ikke forbi Midten af disse Aabninger. Tungen er stor, oval, bagtil lidt udrandet eller indbuet. En ophöiet Hudfold kan forfölges langs med Grændsen mellem Kroppens Ryg og Sider fra Öiet til Bagbenenes Udspring, og paa Bugen begrændses et skjoldformigt Partie af en særegen Tverfold mellem Armene og en stærkere Fold af Form som en Parabol, hvis Endepunkter ligeledes ligge i Armhulerne. En ophöiet Linie kan ogsaa forfölges langsmed Tarsens indre Bagrand; ved Enden af den findes en aflang Fodrodsknude og ligeoverfor den en mindre, rundagtig; de lange og tynde Tæer, som ved deres Grund i det höieste besidde et Rudiment af en Bindehund, ere lidt opsvulmede i Enden; de have ikkun yderst svage Spor til en fri Hudrand og ere udstyrede med respective 1, 1, 2, 3 og 2 meget tydelige Ledknuder. Femte Taa naaer til fjerdes trediesidste Led, tredie midt ind paa samme Led. Meget fine Smaavorter ere ordnede i Række under Mellemfoden og spredte paa Undersiden af Fodroden og Ydersiden af Skinnebenet. Af Fingrene er hveranden kortere; den inderste er ikke lidt længere end anden og fjerde (som naae til tredie Fingers næstsidste Led), men et Led kortere end tredie. Foruden de to större Haandrodsknuder ved Siden af hinanden og nogle Smaaknuder under Mellemhaanden findes en större Knude under hver af de to förste Fingre og en mindre under hver af de andre; ligesom Tæerne ere Fingrene lidt opsvulmede i Spidsen. Hist og her er der Spor til Vorter i Huden, især dog paa Siderne, hvor de vise en vis Tilböielighed til at ordne sig i Længderækker.

Farven er mörkebrun eller lysebrun paa Ryggen — naar den er lysere med utydelig mörkere Tegning — og hvidagtig paa Bugen, skjöndt uden skarp Overgang, saaledes at en fiin Marmorering af begge Farver indtager Kroppens Sider og mere eller

mindre af Bugsiden, navnlig paa Struben. En mörk Stribe löber fra Snudespidsen til Skulderen, kun afbrudt af Öiet og Trommehinden, og en hvid, mörk indfattet, mere eller mindre kjendelig, men dog især bagtil tydelig Stribe löber parallelt med den langs med Overlæben fra Snudespidsen til Overarmens Udspring. Ryggens to Kjertelvalke ere lyse med mörk Indfatning; Baglemmerne have mörke Tverbaand paa lysebrun Grund: paa Laarenes Bagside löber Tegningen sammen til en uregelmæssig Marmorering. Armen har en mörk Stribe — paa Underarmen tildeels indfattet af hvidt — langs med sin Bagrand. — Den hvide Stribe paa Overlæben er især meget tydelig hos Ungerne.

Udmaaling af et större Individ:

Hoved og Krop	42mm
Bagbenene	56 —
Forbenene	22 —
Bagfoden	37 —

Hyla Baudinii D. B.

Der foreligger et Individ af denne Art fra Trinidad*), meddeelt af Hr. Riise: vi have dermed kunnet sammenligne et mexikansk Exemplar, som det Kongelige Musæum har erhvervet fra Parzudaki i Paris. Til Beskrivelsen i „Erpétologie générale" skulle vi föie fölgende Bemærkninger:

H. Baudinii hörer til de Arter, hvis to smaa ovale Tandgrupper ere stillede paa tvers i en og samme Tverlinie mellem de indre Næsebor. Naar Tungen beskrives som kredsrund og middelstor, passer dette mindre godt; den er nemlig meget bred, ikke lidet bredere end den er lang og afrundet rudeformig med en svag Bugt bagtil; ved hver Side af den, men tæt ved Kjæbeleddet, findes hos Hannen en lille Strubespalte. Hovedet er kort, Snuden

*) Ifölge Günthers Catalog besidder British Museum samme Art fra meget forskjellige Steder ligefra Vera Cruz til Pernambuco.

spids, Rostralkanterne indbuede og Frenalregionerne hule. Næseborenes indbyrdes Afstand er kun lidet mindre end deres Afstand fra Öinene. Huden er hos det trinidadske Individ aldeles glat (hos det mexikanske er Ryghuden derimod svagt vortet), med Undtagelse af Laarenes Bagside og Bugen, hvis Granulation fortsætter sig, om end svagere, til Underlæbens Rand. En ophöiet Hudfold löber fra Öiet hen ovenover Trommehinden. Fingrene ere brede og flade paa Grund af, at den forresten korte Bindehud, som findes mellem de tre ydre Fingre, forlænger sig langs med Fingrenes Sider som en ganske smal Bræmme; saavel denne Bindehud som Haandfladen ere kornede underneden, og der findes de sædvanlige Ledknuder, hvorved dog maa særligt fremhæves, at den ydre Ledknude paa fjerde Finger her er dobbelt (to ved Siden af hinanden); under Tommelen har Hannen en stor, sort pigmenteret Opsvulning, som mangler hos Hunnen. Fodrodsknuderne ere meget utydelige, især den ydre, der er næsten forsvunden. Svömmehinden naaer lige til Taaskiven paa femte Taa, og det samme er Tilfældet paa Ydersiden af anden og tredie; derimod naaer den paa Indersiden af disse to Tæer saavelsom paa begge Sider af fjerde Taa kun til den yderste Ledknude; dog fortsætter den sig paa begge Sider af samtlige Tæer ligetil Taaskiven som en smal Hudbræmme, forsaavidt den ikke, som anført, allerede stöder umiddelbart op dertil. Paa femte Bagtaa er den ydre Ledknude dobbelt hos det ene Exemplar (det trinidadske), men ikke hos det andet.*)

---

*) Hos *Trachycephalus marmoratus*, som har megen Lighed med *Hyla Baudinii*, er den omtalte Ledknude vel klövet paa fjerde Finger, men ikke doppelt, paa femte Taa derimod enkelt. — Af *Trachycephalus dominicensis* Tsch. synes de 2 Kjön at være temmelig forskjellige i Størrelse, i det mindste var af 8 Individer, som rimeligviis ere tagne paa samme Sted og til samme Tid, de 4 Hanner alle betydelig mindre end de 4 Hunner, der opnaae en Længde af indtil 85^{mm}, medens ingen af Hannerne var længere end c. 50^{mm}. Hannerne erkjendes let ved Strubespalten, den mere udvidelige Strubehud samt ved Tommelknuden; ogsaa synes Undersiden, navnligen af Baglemmerne, at være mere plettet hos Hannerne.

Farven af det i Spiritus opbevarede Individ fra Trinidad er lys graaagtig med temmelig store noget mörkere Pletter saavel paa Ryggen som paa Lemmerne, hvor Pletterne dog antage Form af Tverbaand; det mexikanske Individ er mörkere (mindre afbleget?). I Henseende til Farvetegningen er der endeel Lighed med *Trachycephalus marmoratus.*

Udmaaling af det trinidadske Individ.

Hoved og Krop 42^{mm}.

Baglemmerne . 62^{mm}.

Bagfoden . . . . 28^{mm}

Hylodes antillensis Rhdt. & Ltk.

Hylodes ventre verrucoso, dentibus palatinis medio late sejunctis, singula serie cuneiformi, inter se angulum antice apertum formantibus, a labro late sejunctis; discis digitorum majusculis.

Af denne Art findes der i vore Musæer nogle Exemplarer, som opgives at være fra alle tre danske Antiller: St. Croix, St. Thomas og St. Jan; dog er herved at bemærke, at Hr. Riise, som gjennem en længere Aarrække af yderste Evne har bestræbt sig for at udbrede saa meget Lys som muligt over de danske Antillers Fauna, har meddeelt os, at han kun har faaet den fra St. Thomas. Dens Forekomst paa de andre Öer kunde derfor trænge til Stadfæstelse, skjöndt den jo i og for sig er rimelig nok. Maaskee findes den ogsaa paa de andre Jomfru-Öer; en af Hr. Riise indsendt *Hylodes*-Unge fra Vieques synes i det mindste at höre herhen. Meget almindelig er den iövrigt ikke; „da det i Almindelighed er saa tört paa St. Thomas," skriver Hr. Riise, „findes den kun tilfældigt og sjeldent; jeg har flere Gange sendt Folk ud at söge efter den uden at faae et eneste Exemplar."

Vi have længe været i Tvivl om den foreliggende Form

virkelig er forskjellig fra *H. martinicensis*, og ganske er denne Tvivl ikke hævet, uagtet den Sammenligning med et af Pariser-Museet meddeelt Exemplar af *H. martinicensis*, som vi have kunnet anstille, har viist os, at dette i det mindste er ikke lidet mere langbenet og langfodet. Da vi ikke have kunnet sammenligne en större Suite af begge Former, er det for Öieblikket umuligt at afgjöre med fuldkommen Sikkerhed, om denne Forskjel er constant, og om der til den muligviis knytter sig andre, men vi have dog troet at være mindst udsatte for at feile ved at opstille St. Thomas-Formen som ny. Hos det foreliggende Exemplar af *H. martinicensis* forholder Kroplængden sig til Baglemmernes Længde som 3 til $4^1/_2$, hos *H. antillensis* derimod som 3 til $3^1/_2$; böies Baglemmerne fremad langs Legemets Sider, rager Halvdelen af Tarsen udenfor Snudespidsen hos *H. martinicensis*, men kun selve Foden hos *H. antillensis*. Iövrigt have de megen Lighed med hinanden; Hovedet er temmelig bredt og fladt, navnligen gjælder dette om Panden, Snuden er but afrundet, Rostralkanterne skarpe og Frenalregionerne næsten lodrette. Trommehinden er tydelig og omgiven af en ophöiet Rand, Tungen langagtig, spateldannet, bredere bagtil og fri i sin bageste Halvdeel. Tandgrupperne danne ligesom hos *H. martinicensis* to fortil meget stærkt divergerende, i Midten vel adskilte, langagtige Grupper, foran hvis ydre tykkere Ender de indre Næsebor ere anbragte. Tæer og Fingre ere meget nedtrykte og deres Hefteskiver af ret anseelig Störrelse; Bindehud mangler aldeles. Fjerde Finger er ubetydeligt længere end anden, tredie en Deel længere og förste noget kortere end samme; Undersiden af Haanden er udstyret med adskillige Smaaknuder. Den indre Fodrodsknude er meget lille, den ydre mangler. Mellemfodens Smaaknuder ere ordnede i Rækker, hvoraf Tæernes Ledknuder danne en umiddelbar Fortsættelse. Femte Taa er lidt længere end tredie. Huden er glat med Undtagelse af Granulationen paa Bugen og paa Laarenes Bagside; ogsaa Siderne ere imidlertid kornede, og selv paa Ryggen kan der findes enkelte Smaavorter.

Farven varierer en Deel; nogle ere lysere brunlige eller graalige, andre mörkere. Forsiden og Bagsiden af Laarene ere marmorerede af mörkebrunt og lyst, og denne Marmorering fortsætter sig ned paa Undersiden af Skinnebenene. Der findes altid en mörk Linie hen under Rostralkanten og ovenover Trommehinden: ogsaa Undersiden af Tarsen og Foden ere mörke.

Til Sammenligning meddeles Udmaalinger af begge Arter.

	hos *H. martinicensis*;	hos 2 Exemplarer af *H. antillensis*
Længde af Hoved og Krop	33mm:	30 — 31mm.
— - Bagbenene . . .	49mm;	35 — 37mm.
— - Bagfoden alene	23mm;	16 — 16mm.

Hylodes Riisei Rhdt. & Ltk.

H. ventre glabro, dentibus palatinis medio fere contiguis, lineam fractam transversalem, labrum fere attingentem, formantibus, discis digitorum minutis.

Det er först for kort Tid siden, at vi ere komne til Kundskab om denne hidtil overseete Art, som iövrigt er indsendt fra St. Thomas i et temmelig anseeligt Antal af Exemplarer af forskjellig Störrelse og Alder. Dens Taa- og Fingerspidser ere tydeligt udvidede i Lövfröform, om end ikke saa stærkt som hos en ægte *Hyla*, ja end ikke saameget som hos *Hylodes antillensis*, men dog ikke blot opsvulmede som hos Cystignatherne; derimod minder den om disse sidste derved, at Bugen ikke er vortet som hos *Hylodes antillensis* og *martinicensis*, men aldeles glat og begrændset af en parabolisk Hudfold ligesom hos *Cystignathus albilabris*. *Hylodes Riisei* er saaledes i flere Henseender en Mellemform mellem begge disse Typer, men adskiller sig i Henseende til Ganetandgruppernes Form og Stilling skarpt fra dem begge. Legemsformen har ikke noget særdeles udmærket. Strækkes Baglemmerne fortil, naae Fodrodsknuderne til Næseborene eller lidt forbi disse. Hovedet er bredt

og fladt, men Snuden er dog temmelig spids og springer noget frem foran Underkjæben. Trommehinden er tydelig, middelstor, tynd og begrændset af en ophöiet Ring. Huden er aldeles glat, naar undtages det kornede Parti bagpaa Laarene og undertiden nogle Smaagryn paa Kroppens Sider. Den inderste Finger er ubetydeligt kortere eller ialfald ikke længere end anden, som er lige lang med fjerde, men begge ere halvandet Led kortere end tredie. Haandens Udstyr med Knuder er som hos *Cystignathus albilabris*. Tredie Bagtaa er ganske lidt længere end femte og næsten tre Led kortere end fjerde; der findes to smaa Fodrodsknuder og de sædvanlige Ledknuder (1, 1, 2, 3, 2) foruden en Række af Smaaknuder under Mellemfodsbenene. Tungen er fri i sin bagre Halvdeel og bredere der end fortil, men uden Indsnit. Ganetandgrupperne indtage en meget betydelig Deel af Mundens Brede; hver af dem danner en Vinkel med Spidsen fortil, men som dog er saa aaben, at den nærmer sig til den lige Linie; de stöde næsten sammen i Midtlinien og strække sig saa langt til Siderne henimod Overkjæberanden, at de naae et Stykke forbi de indre Næsebor i Retningen udad mod Læberne og næsten heelt hen til disse; tilsammen danne de paa det nærmeste Figuren: ‾⌵‾.

Farven af de i Spiritus opbevarede Individer er i Reglen rödgraa, sjeldnere bruun, altid med en tæt og fiin, eensartet Marmorering af mörkere Farve paa Hoved, Ryg, Sider og Lemmer. Dog er Snuden oventil, Öielaaget og en lys Stribe langs med Grændsen mellem Kroppens Ryg- og Sider altid frie for mörke Pletter og af en mere rödlig Farve, ligesom ogsaa en mörk Stribe paa hver Side af Hovedet fra Snudespidsen til Skulderen synes at være constant.

Et af de större Exemplarer frembyder fölgende Maal:

Længde af Hoved og Krop 38^{mm}.
— - Baglemmerne . 54^{mm}.
— - Bagfoden . . . . 25^{mm}.

Vi skulle endnu tilföie, at vi have kunnet sammenligne denne Art med et enkelt, rimeligviis temmelig ungt Exemplar af *H. Ricordii* D. B., som Captain Andréa har bragt med sig fra Cuba. Saavidt vi kunne dömme efter dette enkelte Exemplar, ere disse to Arter vel temmelig nær beslægtede og staae hinanden nærmere end nogen af dem gjör *H. martinicensis* og *H. antillensis*, men ere dog ganske sikkert vel adskilte fra hinanden. *H. Ricordii* har meget smaa Hefteskiver ligesom *H. Riisei*, men dens Ryg og Sider ere temmelig stærkt udstyrede med Vorter, og dens Bug er ingenlunde fri derfor, naar undtages dens midterste Deel, som er glat; Panden er mindre bred end hos *H. Riisei*, og Ganetandgrupperne forholde sig som hos *Cystignathus albilabris* og forlænge sig ikke til Siden ud over de indre Næsebor. Ogsaa Farvetegningen er forskjellig: vel findes ogsaa her den lyse Snude og de lyse Striber mellem Ryggen og Siderne, men hele den mellemliggende Deel af Ryghuden fra Öinene til Gattet er hos det foreliggende Exemplar eensartet mörkegraa uden den livlige Marmorering, som udmærker *Hylodes Riisei*.

B. Slanger (Ophidii).

Hydrops Martii Wglr.

Da denne Slange ikke vides tidligere at være funden paa nogen vestindisk Ö, skulle vi anföre, at vi have givet den Plads i den foranstaaende Liste, fordi vi gjennem Hr. Riise have modtaget et middelstort Exemplar fra Öen Trinidad. Grundfarven er i Spiritus maaskee lidt lysere end den sædvanlig er hos Individer fra Sydamerikas Fastland, og de mörke Pletter falde derfor saameget mere i Öinene, men den afviger forresten ikke i nogen Henseende fra disse, og der er derfor ingen Anledning til at dvæle længere ved den.

Liophis Andreæ Rhdt. & Ltk.

supra piceus, vitta dilutiore per series squamarum duas infimas decurrente; subtus albescens, creberrime fusco adspersus, scutis singulis fusco marginatis. Linea flava a scuto rostrali supra oculos in collum producta; series squamarum 17.

Dhrr. Skibscapitainer Hygom og Andréa have til forskjellig Tid fra Havanna hjembragt tvende Exemplarer af en lille dromicusagtig Slange til Universitetsmusæet. De ere tagne i Byens nærmeste Omegn, og man skulde derfor formode, at det maatte være en eller anden af de allerede tidligere fra Cuba bekjendte Former; det er imidlertid ikke lykkedes os at erkjende nogen af disse i vor Slange, og da vi heller ikke have formaaet at henföre den til nogen anden os bekjendt Art, maae vi antage den for hidtil ubeskreven.

Det er en diacranterin Slange af temmelig langstrakt, smækker Form, med en næsten flad eller dog kun svagt tilrundet Bug; Halen udgjör paa det nærmeste en Trediedeel af den hele Længde; Skjællene ere rhomboidale, glatte, eenprikkede og ordnede i 17 Rader; Analskinnen er deelt; Halen nedenunder beklædt med to Rader Skinner; Hovedet kjendeligt, men dog ikke meget bredere end Halsen. Næseborene sidde i Sömmen mellem to Næseskjolde, og Töileskjolde findes. Disse Charakterer anvise den ubetinget Plads i *Liophis*-Slægten, saaledes som denne nu er begrændset efter den Revision, som Cope for nyligt har underkastet de forskjellige Former, der tidligere sædvanlig indordnedes i Slægterne *Dromicus* og *Liophis*, men som virkelig synes at danne en lille Gruppe af rigtignok nærstaaende, men dog ret vel adskilte Slægter.*) Af Gruppens övrige Slægter kunne *Ophiomorphus* og *Dromicus* ikke komme i Betragtning paa Grund af deres plumpe Legemsform, korte Hale og uprikkede Skjæl; og vor Slanges een-

*) Synopsis of the species of Holcosus and Ameiva with diagnoses of new West Indian and South American Colubridæ i Proceed. Acad. Nat. Hist. Philad. Febr. 1862.

prikkede Skjæl udelukke den fremdeles paa den ene Side fra *Lygophis*, hos hvilken Skjællene ere uprikkede, og paa den anden Side fra *Alsophis*, der har toprikkede Skjæl. I nogen af de övrige paa Cuba forekommende diacranterine Slægter, saasom *Urotheca*, *Colorhagia*, *Arrhyton* og *Cryptodacus*, vilde den, som de ovenanförte Særkjender udvise, ligesaa lidt kunne finde Plads, og det er neppe nödvendigt nærmere at fremhæve de Forhold, i hvilke den afviger fra disse.

I Overkjæbebenet findes 10 eller 11 Tænder foruden de to forlængede, paa Afstand fra de övrige staaende bageste; i Underkjæben 14 til 15.

Til hvad der allerede er anfört med Hensyn til Hovedets Skjoldbeklædning skulle vi endnu föie, at der kun findes eet forreste Öieskjold, som oventil böier sig om paa Oversiden af Hovedet uden dog at naae hen til det uparrede Pandeskjold, eller, som det ogsaa kaldes, Verticalskjoldet. Töileskjoldet er kun lille og har en nogenlunde quadratisk Form; begge Næseskjoldene ere omtrent ligestore. Af de tvende bageste Öieskjolde er det överste det störste; bag dem findes först et Tindingskjold, der udfylder Rummet mellem Nakkeskjoldene og det sjette og syvende Overlæbeskjold; derpaa fölge endnu to mindre Tindingskjolde, det ene ovenover det andet; men den övrige Deel af Tindingregionen dækkes med Skjæl, som neppe mere fortjene Navn af Tindingskjolde. Overlæbeskjoldene ere 8 i Tallet, det tredie, fjerde og femte stöde op til Öiet, hvis Pupil som sædvanlig er rund. Af Underlæbeskjolde ere der 9: det förste stöder bagved det midterste uparrede sammen med det tilsvarende paa den anden Side.

Farven er (i Spiritus) langs den störste Deel af Rygsiden, snart lidt lysere snart lidt mörkere tjærebruun eller sodbruun; paa de to nederste Skjælrækker bliver den imidlertid pludselig betydelig lysere, og der fremkommer derved langs hele Kroppen et smalt lysbruunt Baand mellem den mörkere Deel af Rygsiden og Bugen, som har en smudsig graa Farve, der bliver stedse mörkere bagtil, og som

fremkommer derved, at Bugskinnerne ere forsynede med en smal mörkegraa Bræmme langs deres fri Bagrand og desuden ere tæt stænkede paa en hvid Grund med fine mörkegraae Stænk, som bagtil næsten ganske fortrænge Grundfarven. Hovedet er nedenunder hvidt; den samme hvide Farve udbreder sig fremdeles over den större Deel af Snudeskjoldet samt over Overlæbeskjoldene; iövrigt har Hovedet den samme brune Farve som Rygsiden, men fra Snudeskjoldet löber der paa hver Side en hos forskjellige Individer forskjelligt udviklet guulhvid Streg hen til og over Öiet, og fortsætter sig dernæst hen langs Yderranden af Isseskjoldene og et lille Stykke ud paa Halsen, men er undertiden afbrudt hist og her og oplöst i smaa Pletter eller Stænk.

Udmaaling:

Hele Længden . . . . 314^{mm}.

Halens Længde . . . . 158^{mm}.

Bugskinner 146, Haleskinnepar 85.

Denne Slange er den eneste *Liophis*, der hidtil er funden paa Cuba.

Dromicus exiguus Cope.

Hr. E. D. Cope har i den allerede citerede Afhandling gjort opmærksom paa, at Öerne St. Thomas og St. Jan foruden *Alsophis antillensis* eie endnu en anden Slange, en lille *Dromicus*, af hvilken han har havt 5 Exemplarer til Undersögelse, og som han beskriver under det ovenanförte Navn. Vi kunne ganske bekræfte denne nye Art, som ogsaa de herværende Samlinger besidde i 5 Exemplarer, af hvilke to ere fra St. Jan og i dette Aar indsendte af Hr. Riise; et tredie, ligeledes skjænket af den samme utrættelige Samler, er fra St. Thomas; de tvende sidste derimod vides kun overhovedet at være fra de dansk-vestindiske Öer uden at det lader sig nærmere oplyse, fra hvilken af dem de hidröre.

Hvad vi kunne have at föie til Copes Beskrivelse er kun

lidet. Det störste af hans Exemplarer havde kun én Længde af 17″ 1‴ (E. M.); Störrelsen af vore Exemplarer vexler mellem $5\frac{1}{2}$ og $17\frac{1}{4}$″ (D.M.) eller 143 og 458^{mm}; vort störste Exemplar er saaledes blot ubetydeligt længere end Copes störste, og da der jo dog nu foreligger ialt et ikke ganske ringe Antal Exemplarer af denne Art, er der vistnok Grund til at antage, at den virkelig ikke nær naaer den Störrelse, som de tvende *Alsophis*-Arter fra vore Öer have. At den, som Cope mener, tidligere kan være blevet forvexlet med smaa Exemplarer af *Alsophis antillensis* og derfor overseet, er muligt; men vist er det, at selv ved en temmelig flygtig Sammenligning burde en slig Forvexling ikke kunne finde Sted; thi ganske afseet fra, at man nu i de hos *Alsophis* forekommende Skjælprikker har et ligesaa letopfatteligt som sikkert Skjelnemærke mellem dem, saa er *Dromicus exiguus* betydelig plumpere bygget og i Forhold til Förligheden meget kortere end *Alsophis antillensis*, en Forskjel, der navnlig er iöinefaldende, naar man holder Exemplarer af begge Arter med omtrent ligestort Hoved ved Siden af hinanden. Fremdeles er Hovedet mindre tydeligt skilt fra Halsen end hos *Alsophis antillensis*, og Öiet lidt mindre end hos denne. Copes Beskrivelse af Hovedets Skjolde have vi i det Hele fundet rigtig; kun skulle vi bemærke, at selv om Sömmen mellem Occipitalskjoldene virkelig skulde være kortere end Frontalskjoldet (Verticalskjoldet), saaledes som han angiver, er Forskjellen i ethvert Tilfælde höist ubetydelig; fremdeles er Töileskjoldet ikke blot lidet, men sædvanligt endog meget lille, næsten rudimentært, og hos det störste af vore Exemplarer er det endog paa venstre Side ganske forsvundet og fortrængt af det forreste Öieskjold, som her stöder umiddelbart op til det bageste Næseskjold.

Kroppens uprikkede Skjæl have vi, ligesom Cope, stedse fundet ordnede i 19 Rækker; derimod have vi fundet et noget

---

*) Proceed. of the Acad. of Nat. Sciences of Philad. Febr. 1862, Synopsis of the Species of Holcosus and Ameiva with Diagnoses of new West Indian and South American Colubridæ.

större Antal af Bugskinner end han, idet vi hos 3 Exemplarer have talt respective 141, 145 og 146; Analskinnen er deelt.

Udmaaling af 2 Individer:

Totallængde	458mm	—	314mm.
Halens Længde	147mm	—	130mm.
Bugskinner	146	—	145.
Haleskinne-Par	84	—	85.

Da de ovennævnte 5 Exemplarer er Alt, hvad vore Musæer gjennem en længere Aarrække have faaet tilsendt af denne Art, medens der derimod er bleven indsendt omtrent 60 Exemplarer af de tvende Alsophiser, maa man formode, at den er mindre hyppig end disse. Om den virkelig er indskrænket alene til St. Thomas og St. Jan eller ogsaa forekommer paa den nærliggende Ö Vieques, eller vel endog paa St. Croix, kunne vi for Tiden ikke afgjöre.

Alsophis sancticrucis Cope og **A. antillensis** (Schl.).

Efterat Günther allerede i 1859 havde gjort opmærksom paa, at den paa St. Croix forekommende *Alsophis* (eller efter den da gjældende Nomenclatur: *Dromicus*) afviger fra den paa St. Thomas forekommende ved et ringere Antal Skjælrader (17) samt en noget forskjellig Farvetegning*), har Cope iaar i sin allerede forud citerede Afhandling i Februarheftet af Philadelphia Academiets Proceedings benyttet de af Günther fremhævede Forskjelligheder til derpaa at grunde Opstillingen af den paa St. Croix hjemmehörende Form som en fra den ægte *Alsophis antillensis* forskjellig, selvstændig Art, som han giver Navnet *Alsophis sancticrucis*.

---

*) On the Reptiles from St Croix, West Indies, collected by Messrs. A. and E. Newton i the Annals and Magazine of Nat. Hist. for September 1859, p. 209 sequ.

Vi have i begge de herværende Musæer kunnet undersöge et anseeligt Antal Exemplarer (henimod 60) af begge disse Former fra vore egne Öer foruden et Par Exemplarer fra Vieques, og vi troe saavel at kunne udtale os for den nye Arts Berettigelse, som ogsaa at kunne stadfæste den for begge Arter angivne geographiske Udbredning, idet vi, forsaavidt de foreliggende Exemplarer overhovedet vare forsynede med nærmere Angivelse af Öen, fra hvilken de hidrörte, ikke have fundet et eneste Exemplar med 19 Skjælrader (*A. antillensis*), der var kommet fra St. Croix, og ikke et eneste med 17 Skjælrader (*A. sancticrucis*), der var indsendt fra St. Thomas eller St. Jan.

Det sikkreste Kjendetegn for den nye Art er ganske vist det ringere Antal Skjælrader; men der kan imidlertid ogsaa fra Farvetegningen hentes Særkjender for den; dog maae disse snarere söges i Tegningen end i den af Günther og Cope særlig fremhævede mörke Grundfarve; thi denne er paa ingen Maade altid saa sortebrun hos den med 17 Skjælrader forsynede Form, som de tvende nysnævnte Herpetologer have fundet den hos de 6 Exemplarer, der ialt have staaet til begges Raadighed. Det er endog langtfra sjeldent at træffe Exemplarer af *A. sancticrucis*, der slet ikke ere mörkere end *A. antillensis*, og hvis brune Farve höist afviger fra dennes ved en lidt mere guulagtig Nuance i Farven; tildeels kan denne lyse Farve være en Fölge af Alderen; thi den meget unge Slange er stedse lys; men den hidrörer paa ingen Maade i alle Tilfælde derfra, og man finder lystfarvede Individer, som næsten have naaet Artens sædvanlige Störrelse, og som ere betydeligt större end andre, der have en saa mörk Farve, som Slangen overhovedet faaer. Derimod er der noget charakteristisk og constant i de mere eller mindre uregelmæssige gule reticulate Tverbaand, som findes hos *A. sancticrucis*, og som navnlig ere tydeligt udviklede paa Halsen og den forreste Deel af Kroppen, medens de længere bagtil oplöses i smaa korte gule Streger, der dannes af Skjællenes Rande og frembringe en uregelmæssig noget netformig Tegning. Skjöndt de ere mindre iöine-

faldende paa de lystfarvede Individer, have vi dog ikke fundet noget Exemplar, hos hvilket der ikke, ialfald paa Halsen, var Spor af dem at see, og paa den anden Side synes de aldrig at forekomme hos de fra St. Thomas, St. Jan og Vieques indsendte Exemplarer af *Alsophis antillensis*. Fremdeles er ogsaa den mörkegule Stribe, som fra Snudeskjællet löber langs *Canthus rostralis* hen over Öiet og en Deel af Isseskjoldene for at tabe sig paa Tindingregionen, aldeles charakteristisk for den nye Art. Det er naturligt, at den hos de lystfarvede Individer falder mindre i Öinene, men naar man seer nöiere efter, vil man ogsaa hos disse finde den, hvorimod vi aldrig have bemærket den hos *A. antillensis*.

Saavidt vor Erfaring gaaer synes *A. sancticrucis* at blive vel saa stor som den anden Art; vi have af den faaet tilsendt flere Exemplarer, der vare noget over 4 Fod lange; hvorimod den största *A. antillensis**), som vi have seet, kun havde en Længde af 3' 2'' og dog var ikke lidet större end nogetsomhelst af de mange andre vore Musæer besidde. Ogsaa hvad Antallet af Bug- og Haleskinner angaaer, synes *A. sancticrucis* i det Hele taget at bære Prisen fremfor *A. antillensis* eller ialfald for den Form af denne Art, som forekommer paa St. Thomas og St. Jan; men Forskjellen er dog ikke saa stor, at den i de enkelte Tilfælde kan blive af videre Betydning, idet der gives Individer af *A. sancticrucis*, hos hvilke Skinnerne ei ere talrigere end hos visse Exemplarer af *A. antillensis*. Vi tilföie til yderligere Oplysning Antallet af Bug- og Haleskinnerne hos 4 Exemplarer af hver Art: *A. sancticrucis*: 198 + 142, 190 + 136, 192 + 143. 188 + 145; *A. antillensis*: 187 + 142, 186 + 140, 182 + 133, 179 + 129.

Efter vor Erfaring er *A. sancticrucis* aldeles almindelig paa St. Croix, og vi troe, at det maa være et tilfældigt Uheld, naar

*) Dette Exemplar mangler den alleryderste Halespids; i det ovenanförte Maal er dette manglende Stykke imidlertid regnet med og beregnet at være omtrent 2 Tommer, hvad der ialfald ikke vil fjerne sig meget fra det Rigtige.

DHerr. Newton under deres Ophold paa Öen aldrig have truffet den levende, saaledes som det siges i Günthers allerede citerede lille Afhandling.

Alsophis antillensis forekommer paa St. Thomas og St. Jan i forskjellige Farve-Varieteter, mellem hvilke der dog ikke kan trækkes skarpe Grændser; undertiden forsvinde de mörkere Striber aldeles, og Rygsidens eensformige brune Farve afbrydes kun af Skjællenes mörke Spidser og Rande, som navnlig bagtil blive stedse bredere og tydeligere. Til denne Varietet hörer ogsaa det ene af de af Hr. Riise fra Öen Vieques indsendte Exemplarer.

Alsophis portoricensis Rhdt. & Ltk., n. sp.?

Color (in specim. spir. vin. servatis) supra rufescente brunneus, squamis singulis nigro-limbatis, subtus flavescens, scutis abdominalibus scutellisque caudalibus nigro-marginatis; squamæ per 17 series dispositæ.

Hr. Riise har for nogle Maaneder siden indsendt to Exemplarer af en *Alsophis* fra Portorico, som hvad Farven angaaer slutter sig meget nær til den ovenfor omtalte Varietet af *A. antillensis* med sortrandede Skjæl fra St. Thomas, St. Jan og Vieques. Den har nemlig paa Rygsiden en rödligbruun Farve, hvorhos de enkelte Skjæl ligesom hos den nysnævnte Varietet have sortebrune Spidser og Rande, som bagtil paa Kroppen blive bredere. Undersiden er (i Spiritus) blegguul, hvorhos der i nogen Afstand fra Hovedet begynder at vise sig Spor til en mörk Bræmme langs Skinnernes bageste frie Rand, som derpaa hurtig bliver tydeligere og uden Afbrydelse optræder ikke blot paa Resten af Bugskinnerne, men fremdeles ogsaa paa alle Haleskinnerne lige ud til den yderste Halespids.

Ogsaa i det hele Physiognomie og navnlig i Hovedets Squamification ligner Slangen fra Portorico særdeles meget *A. antillensis*, og det turde være meget vanskeligt, for ikke at sige mere, at paavise noget derfra hentet positivt Skjelnemærke mellem dem; har man imidlertid to ligestore Individer af begge Former for

sig, vil man ved en nöiagtig Sammenligning nok bemærke, at Hovedet er forholdsviis lidt kortere og lidt bredere hos Portorico-Slangen end hos den ægte *A. antillensis*, og at i Overeensstemmelse hermed Internasalskjoldene ere noget mindre i Forhold til Præfrontalskjoldene, og det uparrede Pandeskjold forholdsviis lidt kortere og bredere. Ogsaa i Hovedets Beenbygning viser Forskjellen sig, og navnlig er Overkjæbebenet lidt kortere og dertil maaskee lidt kraftigere og sværere end hos *A. antillensis*.

Hvad der imidlertid især har bevæget os til at ansee vor Slange for at være forskjellig fra *A. antillensis*, er den Omstændighed, at den kun har 17 Skjælrader, altsaa 2 færre end denne. Erfaringen har viist os, at de 19 Skjælrader ere en aldeles constant Charakteer hos denne sidstnævnte Slange, og den nysnævnte Forskjel kan derfor ikke andet end veie betydeligt. I Henseende til Skjælradernes Antal stemmer vor nye Art med *A. sancticrucis*, men fra denne er den allerede ret vel adskilt ved sin Farve og Tegning; dertil kommer endnu, at den samme Forskjel i Hovedets Præportioner, som skiller vor ny Art fra *A. antillensis*, ogsaa skiller den fra *A. sancticrucis*, og endelig at den har et ringere Antal af Bug- og Haleskinner, end der sædvanlig forekommer hos denne Art. Vi troe derfor, skjöndt vi forresten indrömme det Mislige, der ofte kan være i at opstille en ny og nærstaaende Art paa et Par Individer, dog ikke at udsætte os for at feile ved at sondre mellem den af Hr. Riise fra Portorico sendte Slange og de tvende Alsophiser fra vore vestindiske Öer. Der er imidlertid endnu en tredie Art, den af Cope opstillede *Alsophis melanichnus* fra Haiti*), som vor Slange kommer meget nær; og skjöndt vi rigtignok ere tilböielige til at troe, at den ogsaa er artsforskjellig fra denne, maae vi dog indrömme, at vi, hvad den angaaer, ikke formaae at udtale os med lignende Sikkerhed som om de tvende andre Arter; thi vi kjende ikke denne *A. melanichnus* uden af

*) Synopsis of the species of Holcosus and Ameiva etc. etc. i Philadelphia Academiets Proceedings for Februar 1862.

Copes meget korte Diagnose, og denne er neppe tilstrækkelig til at löse alle Tvivl. Saameget fremgaaer dog af den, at *A. melanichnus* ligesom vor Slange kun har 17 Skjælrader*) og fremdeles ligner den i, at Skjællene ere kantede med sortebruunt, og at Bug- og Haleskinnerne ere sortrandede; men derimod passer Copes Ord om Grundfarven paa Rygsiden: „yellowish olivaceous" kun daarlig paa vor Slanges rödligbrune Farve; de tre mörke Baand, som udgaae fra Isseskjoldene hos *A. melanichnus*, finde vi ikke hos vor Slange, og vi maae betvivle, at Nogen vilde kalde Bugens Farve „olivaceous yellowish" hos vor Slange, saaledes som det hos Cope hedder om hans. Da nu Copes *A. melanichnus* tilmed er fra en anden Ö, have vi troet hellere at burde, ialfald forelöbig, opstille vor Slange som en egen Art, end at henföre den til en allerede beskreven, uden at kunne godtgjöre dens Identitet med denne; men vi indrömme, at den med Tiden muligviis kan vise sig dog at falde sammen med den.

Udmaaling:

Hele Længden . . . . 798mm.

Halens Længde. . . . . 225mm.

Hovedets Længde maalt til den bageste Ende af Sömmen mellem Isseskjoldene . . . . $18\frac{1}{2}$mm.

Hovedets Længde maalt til Mundvigen . . . 21mm.

Bugskinner 175, Haleskinne-Par 122.

---

*) Det hedder hos Cope: »Squamation as in *A. sancticrucis;* seventeen rows of rather broad scales, two more than *antillensis*;« heri er der unægtelig en Modsigelse; men da Arten först sammenlignes med *A. sancticrucis*, kan der vel neppe være Tvivl om, at Skjælraderne ere rigtigt angivne, og at Feilen stikker i, at der er sat »more« istedetfor »less«.

C. Ogler (Saurii).

Amphisbæna antillensis Rhdt. & Ltk.

Corpore gracili, capite acuto, cauda brevi, verticillis squamarum 15, squamis corporis latiusculis, mediis ventris latissimis, scutellis nasalibus omnino sejunctis, rostrali frontonasalia attingente, frontalibus frontonasalibus minoribus, postocularibus duobus vel uno, ante-, sub- et supraocularibus nullis, labialibus superioribus et inferioribus ternis; oculis sat distinctis.

Denne lille Ormögle er hidtil kun indsendt fra St. Thomas og St. Jan. Den har en smækker Legemsform, et spidst Hoved, temmelig tydelige Öine og paafaldende brede Skjæl. Rostralskjoldet forlænger sig saa höit op, at det aldeles adskiller Nasalskjoldene og stöder sammen med de store, langagtige Frontonasalskjolde. Pandeskjoldene ere smaa og danne tilsammen en Figur som en skjæv Rude. Af de tre Overlæbeskjolde er det andet det störste og det förste det mindste; bagved Öieskjoldet (mellem Pandeskjoldet og det tredie Overlæbeskjold) ligger der i Reglen to, undtagelsesviis kun eet, stort Tindingskjold, og bagved det eller dem en Tverrække af 4 Skjolde paa hver Side, af hvilke det överste dog kan være tvedeelt. Paa Underkjæben findes: et rectangulært Hageskjold, tre Læbeskjolde paa hver Side, af hvilke det andet er meget stort, et aflangt bagtil meget tilspidset Skjold bagved Hageskjoldet, og bagved det igjen en Gruppe af 7 Smaaskjæl, 3 i förste og 4 i anden Række; paa hver Side af denne Gruppe findes, som sædvanligt, et stort trekantet Skjold og bagved alle disse Skjolde en Tverrække af 10 Smaaskjæl. Ryggens Skjæl ere forholdsviis brede, skjöndt deres Længde altid overgaaer deres Brede; Skjællene tiltage som sædvanligt i Brede fra Midten af Ryggen til Midten af Bugen, hvis to midterste Rækker endogsaa ere dobbelt saa brede som lange; dog gjælder dette kun om Kroppens midterste Stykke; længere fortil ere Bugens Skjæl igjen smallere, og paa Halsen og Halen ere de ikke bredere

end paa Ryggen. Da Halens Skjæl i det Hele ere större, svarer Længden af fem Haleringe omtrent til sex Kropringe. Der er 6 Analskjæl og 4 Analporer; Analspalten ligger mellem to Ringe. Antallet af Kropringe er omtrent 242, af Haleringe 15. Dyrets Totallængde er c. 250^{mm}, hvoraf Halen udgjör de 16 eller c. $^{1}/_{16}$.

Farven af de i Spiritus opbevarede Individer kan beskrives som bruunlig med regelmæssigt fordeelte mörke Punkter paa Ryggen, hvidlig med svag Punktur paa Bugen. Dette hidrörer derfra, at hver af Ryggens Skjæl har en mörkere firkantet Plet, omgiven af en lysere Ramme; paa Bugen er denne Tegning svagere, og en Deel af Skjællene i Bugens to midterste Rækker mangle aldeles hine Pletter.

Om denne Arts Opholdssted og Forekomst meddeler Hr. Riise os fölgende: „den lever som *Typhlops* og findes paa St. Jan i Almindelighed under de törre Sukkerrörsblade, som i Höstens Tid meies af Rörene, naar disse afskjæres og i længere Tid bedække hele Sukkermarken, indtil man faaer Tid til at hente dem hjem til Ströelse. Jeg har ialt seet henved 20 Exemplarer fra St. Jan. Paa St. Thomas, hvor der ikke længere dyrkes Sukkerrör, findes den under Steen, i Smaahuller paa fugtige Steder: her er den meget sjelden, og jeg har kun seet 3 eller 4 Exemplarer ialt."

A. antillensis synes i flere Henseender at kunne betegnes som en Mellemform mellem de to andre vestindiske Arter, *A. punctata* fra Cuba og *A. coeca* fra Martinique. Af *A. punctata* have vi kunnet undersöge et Exemplar, som er meddeelt af Berliner-Museet; den kommer *A. antillensis* nær i Henseende til Antallet af Skjælringene, Halens relative Længde samt Formen af Rostralskjoldet og Nasalskjoldenes fuldstændige Adskillelse, men afviger derved, at der paa hver Side mellem Frontal- og Frontonasalskjoldene og det lille Öieskjold ligger to Smaaskjolde, et forreste, som er mere langt og smalt, og et bageste kortere; fremdeles ved Frontonasalskjoldenes indbyrdes Sammenvoxning og ved den plettede Tegning, som fremkommer ved, at enkelte Skjæl have en

mörkere Farve end de andre. Derimod ere det förste Overlæbeskjold og Nasalskjoldet **ikke** sammenvoxne, saaledes som det beskrives, (at Sömmen paa den ene Side er udslettet et lille Stykke, er i det allerhöieste en svag Antydning dertil), og der maa derfor ogsaa her tælles tre Overlæbeskjolde. At hos det foreliggende Exemplar mange af Bagryggens Skjælrækker ere dobbelte, er rimeligviis kun en individuel Abnormitet. *A. coeca* kjende vi desværre ikke, men efter Beskrivelsen afviger den fra *A. antillensis* ved et mindre Antal af Skjælringe (226—29) paa Kroppen, ved det lille lodrette Rostralskjold, som ikke adskiller Nasalskjoldene (hvilke endog beskrives som „soudées ensemble"), ved at Öinene ikke ere synlige, samt maaskee ved et andet Forhold mellem Halens og Kroppens Længde*).

Gymnophthalmus nitidus Rhdt. & Ltk.

G. scuto supraoculari singulo maximo, frontonasalibus frontali majoribus, frontoparietalibus nullis, nasalibus indivisis, postmentalibus quinque, seriebus squamarum lævium corporis 15, media dorsi impari angustiore, lineis longitudinalibus albis quatuor. **)

Der findes i det Kongelige naturhistoriske Musæum to smaa Exemplarer af denne Art, som angives at være fra de danske vestindiske Öer; de ere forærede af Hr. **Hoskjær** med den Oplysning, at dette Dyr i Vestindien kaldes „Woodslave." Dette Navn bruges iövrigt i Vestindien snart om Gekkoner, snart om Scincoideer; **Gosse** bruger det saaledes om *Eumeces agilis*, som ifölge Meddelelse af Hr. **Riise** benævnes „Slippery-Back"

*) Der er i denne Henseende og i Henseende til Antallet af Halens Skjælringe nogen Modsigelse mellem Diagnosen, Beskrivelsen og Maalene i »Erpétologie générale.«

**) Dignosen tager væsentligen Hensyn til *G. Maximiliani* nob., mindre til *G. quadrilineatus* D. B., som kun er os bekjendt af Beskrivelsen.

paa de danske Öer, hvorimod Negrene der ved „Woodslave" altid forstaae de större Gekkoner, *Platydactylus rapicauda* og *Hemidactylus mabouia*); derimod forvexles Navnene ofte af Plantere, Læger o. s. v. Hidtil har H. Riise imidlertid ikke stödt paa nogen *Gymnophthalmus* i Vestindien, og det trænger derfor til Stadfæstelse, om den forekommer paa de dansk-vestindiske Öer eller ikke.

Störrelsen er ikke betydelig og Formen meget smækker. Næseborene ligge omtrent midt i det langagtige Nasalskjold. Öiehulen omgives fuldstændigt af en Kreds af Skjæl, af hvilke det, som i „Erpétologie générale" beskrives som „Supraocularskjoldet," men som vistnok rigtigere betegnes som et Supraciliarskjold, er meget stort, af en tilnærmelsesviis trekantet Form og strækker sig lidt op paa Hovedets Overflade. Som sidste Spor til et Öielaag sees hos det ene Exemplar en yderst svag Hudfold fortil under Öiet. Bagved Rostralskjoldet ligger et stort syvkantet Internasalskjold; det efterfölges af to skjævt mod hinanden stillede kantede Frontorostralskjolde; efter dem kommer det smalle Frontalskjold, som er mindre end hvert enkelt af Frontorostralskjoldene; Mellemrummet mellem Frontalskjoldet og det för omtalte store Supraciliarskjold udfyldes af et stort, uregelmæssigt kantet Supraocularskjold („Frontoparietalskjold," som det mindre rigtigt kaldes hos Duméril og Bibron). Derefter komme to kantede Parietalskjolde og mellem dem et Interparietalskjold, som gjentager Frontalskjoldets Form, men er meget större end dette og end Parietalskjoldene. Frontoparietalskjoldene mangle altsaa her ligesom Frontorostralskjoldene hos *G. Maximiliani*. Der tælles 8 Læbeskjolde foroven, 7 forneden og mellem disse sidste 5 store, kantede Skjolde foruden det anseelige Hageskjold. Halsens Underside er beklædt med Skjæl, som ere paafaldende smaa i Sammenligning med Kroppens: denne sidstes ere alle fuldkommen glatte og ordnede i 15 Rækker, saa at der midt ned ad Ryggen bliver en uparret Række; i denne ere Skjællene regelmæssigt sexkantede og fölgelig smallere end i de to tilstödende Rækker, hvor de ere bredt sexkantede; de övrige aftage först, men

tiltage derefter igjen i Brede, saaledes at Bugens to midterste Skjælrækker igjen ere ligesaa brede som de, der ligge nærmest ved Ryggens Midtrække. Hvor Bugens nysnævnte midterste Skjælrækker mödes med Halsens finere Skjældække, vige de fra hinanden i Midtlinien og give Plads for et större uparret Skjold af langagtig Form. Paa det ene af de to foreliggenda Exemplarer mangler Halespidsen; dog viser det, at Skjælkjölene först begynde i nogen Afstand fra Haleroden, og at de findes paa alle Halens Sider. Paa det andet synes störste Delen af Halen at være reproduceret, og paa hele denne Deel af Halen har Skjælklædningen den fra *Heterodactylus* og andre Ringögler bekjendte skavgræsagtige Charakteer.

Farvetegningen kan beskrives saaledes: en bruun Stribe, der begynder med Snudespidsen og först bliver svagere paa Halen, optager den midterste af Ryggens Skjælrækker og Halvdelen af den tilstödende paa hver Side; den anden Halvdeel af disse to Skjælrækker samt Halvdelen af den tredie Skjælrække paa hver Side fra Midten at regne optages af et ligesaa skarpt begrændset, forholdsviis bredt, guulhvidt Baand, som begynder paa Snudespidsen og först taber sig paa Halen; derefter fölger en skarpt begrændset bruun Stribe og saa igjen en smal hvid Linie, som indtager Randen af begge Læber og löber neden om Öret og Forlemmernes Udspring til Baglemmernes. Derpaa kommer endelig igjen et bruunligt Strög, som dog efterhaanden gaaer over i Bugens lyse Farve. Ogsaa hen ad de bruunlige Forlemmer findes der en hvid Stribe, og selv paa Baglemmerne kan der være Spor dertil. Undersiden af Halsen er stænket med mörke Plettes, saa at Farven der stikker kjendeligen af mod Strubens og Bugens lyse Farve.

Udmaaling af det ene Exemplar, hvis Hale er reproduceret:

Hoved og Hals tilsammen	8mm
Kroppen alene	16mm
Halen	27mm
Totallængden	51mm

Naar vi her have beskrevet denne *Gymnophthalmus* som ny, er det ikke undgaaet os, at det muligviis er den under Navn af *G. quadrilineatus* af Gravenhorst*) beskrevne og afbildede Form; thi om end denne Forfatter tillægger sin Art 5 tydelige Femoralporer paa hver Side, hvilke vi ikke have iagttaget, saa kunne jo hos denne Slægt disse Porer maaskee kun optræde hos det ene Kjön? Men selv om den foreliggende Form falder sammen med Gravenhorsts Art, maae vi dog ansee den for at være aldeles forskjellig fra den, som Duméril og Bibron beskrive under Navn af *G. quadrilineatus*, skjöndt den Omstændighed, at denne netop angives fra to andre vestindiske Öer, Martinique og St. Lucie let kunde vække Formodning om dens Identitet med vor; thi ifölge „Erpétologie générale“ skal Pandeskjoldet være ligesaa stort som Frontorostralskjoldene, Læbeskjoldenes Antal kun være 5 foroven og 3 forneden, Skjællene paa Halens Underside være glatte, Ryggens derimod kjölede! Det er navnlig det sidste Forhold, hvorpaa vi lægge Vægt; thi det er dog neppe tænkeligt, at de franske Herpetologers Beskrivelse skulde være urigtig i et saa vigtigt Punkt. Om det nu snarest er Pariser-Musæets eller Gravenhorsts *Gymnophthalmus quadrilineatus*, der er Linnés *Lacerta quadrilineata*, eller om denne maaskee er forskjellig fra begge, er vel ikke let at afgjöre; men som Sagen stod syntes det os rigtigst at lade Navnet forelöbig blive ved den af Duméril og Bibron beskrevne Form og tildele vor formeentlig derfra forskjellige Art et nyt Navn.

Gongylus (Eumeces) agilis (Raddi.)

(*G. Spixii* D. B.)

Af den paa de danske Antiller levende *Gongylus*-Art, som efter Hr. Riises Meddelelse der er bekjendt under Navn af „Slippery-Back,“ findes der i vore Musæer endeel Exemplarer fra St. Thomas og St. Jan samt fra den lille Ö Just van Dyck; efter Hr. Riises Sigende forekommer den tillige paa St. Croix

*) Nova Acta Ac. Cæs. Leop. Nat. Cur. t. XXIV (15) p. 354 tab. 36.

og Vieques. Hvis det er *G. agilis*, som vi antage, da Beskrivelsen i „Erpétologie générale" aldeles stemmer med den, har den en stor Udbredning paa Amerikas Fastland, hvor den angives baade fra Venezuela, Ny Granada, Guiana, Brasilien, Chile og Buenos-Ayres; derimod synes den ikke tidligere at være bekjendt fra Vestindien, medmindre Gosses *Mabouia agilis* fra Jamaica*) virkelig er denne Art, saaledes som det ifölge Navnet skulde formodes at være Tilfældet. Hvad der har gjort os noget vaklende i dens Bestemmelse er paa den ene Side, at „Erpétologie générale" netop angiver *G. (E.) Sloanei* som hjembragt fra S. Thomas af Richard**), og paa den anden Side, at Günther***) opförer „*Mabouia æнea* Gr." (*G. (E.) Mabouia* D. B.) som levende paa S. Croix. Vi kjende kun een Art fra de danske Antiller, og den er efter vor Mening hverken *G. (E.) Sloanei* eller *G. (E.) mabouia*, forsaavidt man ved disse Navne tænker paa de i „Erpét. Gén." beskrevne Arter, og forsaavidt disse virkelig ere gode og holdbare Arter, men *G. (E.) Spixii* D. B., altsaa *G. (E.) agilis* Raddi; kun en fornyet Sammenligning af samtlige vestindiske Arter af denne Slægt vil kunne hæve den Usikkerhed, som endnu finder Sted med Hensyn til disse Formers indbyrdes Begrændsning og Udbredning.

Som Bidrag dertil ville vi ikke undlade at bemærke, at *G. (E.) agilis* og *mabouia* (som skulle stemme overeens i Henseende til de to Frenalskjolde og to Frontoparietalskjolde samt det rudeformige Internasalskjold) ikke kunne adskilles derved, at Pande-

---

*) A naturalists sojourn etc. p. 75. Proceedings of the Zoological Society 1848 p. 59. Ogsaa Gray anförer den fra Jamaica (Catal. of Lizards p. 94). At den jamaicanske Form i Erpét. Gén. henföres til *E. Sloanei* (som skal være fra S. Thomas), er kun i Kraft af den Hypothese, at det var den af Sloane omtalte Form, hvilken Formodning imidlertid har givet Anledning til det den tildeelte Navn.

**) Dette af Richard fra S. Thomas hjembragte Individ (Pariser Musæets eneste) er netop Typen for Daudins *Scincus Sloanei* og for Erpétologie générale's *Eumeces Sloanei*. Vi kjende, som anfört, ingen saadan Form fra Dansk-Vestindien.

***) On Reptiles from S. Croix, West-Indies. Annals of natural history Septbr. 1859.

skjoldet hos *G. (E.) agilis* fortil er begrændset ved to, hos *G. (E.) mabouia* ved tre Linier, som Fölge af hvilket det altsaa hos den sidstnævnte Art skulde være ligesom afskaaret eller afstumpet fortil, da der hos de foreliggende Exemplarer af *G. (E.) agilis* findes begge Forhold samt alle Overgange imellem dem. Man maa vistnok hellere holde sig til Antallet af Supraorbitalskjoldene, som hos *G. (E.) agilis* altid ere 4, selv om man ikke vil medregne det femte lille, som slutter Rækken bagtil og tildeels ligger bagved Öiet. Af större Frenoorbitalskjolde findes der tre, som ere meget mindre end de egenlige Frenalskjolde; det sjette Overlæbeskjold, som ligger midt under Öiet er det længste af dem alle og saa langt som de to foregaaende tilsammen. — Med Hensyn til Farven kan bemærkes, at alle vore vestindiske Individer have fire mörkebrune Striber paa en grönlig eller bruunlig Bund; de to midterste, som udspringe paa Hovedets Rygflade, tabe sig i Form af en eller flere Rækker af Punkter midt paa Ryggen eller fortsætte sig som enkelte mörke Punkter endogsaa heelt ned paa Halen. De to ydre Striber, der löbe hver paa sin Side af Hovedet, gjennem Öiet og over Öret, tabe sig i Reglen noget foran Baglemmerne. Hos et enkelt af de foreliggende Exemplarer ere de fire mörke Bælter indskrænkede til Hovedet og Halsen og tabe sig i Linie med Forlemmerne. Af lysere, næsten hvide Striber, findes der fire, to paa hver Side, mellem og nedenfor de mörke, men de ere ikke rigtig tydelige uden hos yngre Individer.*)

Et af de större vestindiske Exemplarer maaler $3^1/_4''$ (85^{mm}) fra Snudespidsen til Anus.

Ifølge dHrr. Newtons af Günther meddeelte Erfaring er denne Snogögle hyppigere paa St. Croix end den store Gekko (*Platydactylus*

*) Den beskrevne Farvetegning stemmer iövrigt bedre med Beskrivelsen af *G. (E.) Sloanei* end med hvad derom siges i »Erpétologie générale» med Hensyn til *G. (E.) Spixii.* Til *G. (E.) Sloanei* kan den paa de dansk-vestindiske Öer forekommende Art imidlertid ikke henföres, da Internasalskjoldet ikke er halvkredsformet, men rudeformet, og da der findes to Frenalskjolde. See Bidrag til Kundskab om Brasiliens Padder og Krybdyr, I. p. 209.

rapicauda), men dog ikke meget hyppig. Af Sammes Bemærkninger fremgaaer det, at Negerne tildeels forvexle den med den nysnævnte Gekko og at de paa den overföre den overtroiske Rædsel, som de nære for denne.*)

Ameiva Riisei Rhdt. & Ltk. og **A. Örstedii** Rhdt. & Ltk.

Fra de dansk-vestindiske Öer er der hidtil bleven indsendt til vore Musæer to *Ameiva*-Arter, der vel staae hinanden overmaade nær, saa nær, at de lige til den seneste Tid have været opstillede som een Art i begge Samlinger, men som dog afvige fra hinanden ved constante, om end minutieuse Charakterer. I Analogi med de allerede efter Auber, Sloane og Plée opkaldte vestindiske Arter have vi troet ved Valget af deres Artsnavne at burde erindre om de to Mænd, fra hvem de foreliggende Exemplarer for en meget stor Deel hidröre, og hvem Kundskaben om Faunaen paa de danske Antiller overhovedet skylder saa meget. *Ameiva Riisei* er indsendt saavel fra St. Thomas, St. Croix og St. Jan som fra Water Island, Vieques og Portorico, *A. Örstedii* derimod kun fra S. Croix.

Ameiverne ere ifølge Hr. Riises Meddelelse temmelig almindelige i Haver og paa Kirkegaarde.**) Den raslende Lyd, som de frembringe, naar de med Halen feie de törre Kviste og Blade tilside, gjör at man let bliver opmærksom paa dem. Deres Æg har Hr. Riise fundet nogle Tommer indtil en halv Fod under Jorden paa tör og leret Grund. Et saadant, der ligger for os, er 22mm langt og 11mm bredt, altsaa forholdsviis meget aflangt, og omgivet af en aldeles blöd hudagtig Skal; det indesluttede Foster synes at være af A. Riisei. Ameivernes vestindiske Navn er „Ground-Lizard“ (Jordögler), nærmest vel i Modsætning til Anoliserne, der simpelthen benævnes „Lizards.“

---

*) Om den jamaicanske Forms Levemaade see Gosses Bemærkninger paa de anförte Steder.

**) Noget udförligere Oplysninger om Ameivernes Levemaade findes hos Gosse paa de ovenanförte Steder, Sojourn p. 74 og Procc.: Zool. Soc. 1848 p. 24.

I en i „Proceedings of the Academy of natural Sciences of Philadelphia, Febr. 1862," indrykket Oversigt over *Ameiva*-Slægtens Arter har den nordamerikanske Herpetolog Cope beskrevet 3 *Ameiva*-Arter fra de danske Antiller under Navn af *A. Pleei* (med Hensyn til hvilken det dog lades uafgjort, om det virkelig er den fra Martinique bekjendte Art), *A. polops* og *A. bifrontata.* I den förste af disse troe vi at gjenkjende vor *A. Riisei*, i den anden vor *A. Örstedii*; vil man imidlertid sammenholde Udtrykkene i den af begge Former givne Charakteristik, kan man ikke andet end finde denne deels temmelig ubestemt og svævende, deels ligefrem forfeilet; det vilde udkræve en större Vidtlöftighed end Sagen maaskee fortjener at godtgjöre denne Dom ved en Kritik af de enkelte Udtryk; vi indskrænke os derfor til at bemærke, at naar vi have troet at gjenkjende vore to Arter i Copes, da er det tildeels paa Grund af Overeensstemmelsen i de Localiteter, hvorfra han havde sine (*A. Pleei* nemlig fra S. Croix, S. Thomas, Portorico og Water-Island, *A. polops* fra S. Croix*), men fornemmeligen paa Grund af det af Inder- og Ydertaaens indbyrdes Længdeforhold laante Kjendemærke, som virkelig passer paa de to foreliggende Former; hvad der ellers er optaget i Copes korte Beskrivelser, afgiver i Virkeligheden ikke noget Skjelnemærke uden maaskee Farvetegningen, men den er, som bekjendt, kun til en vis Grad at stole paa i denne Slægt. Vi skulle senere angive, hvorfor vi ikke kunne antage nogen af dem for at være den ægte *A. Pleei* D. B.; Navnet *A. polops* have vi ikke villet optage, da vi dog ikke have fuld Sikkerhed for, at det virkelig er vor *A. Örstedii*. Hvis Copes *A. bifrontata* virkelig er fra S. Thomas — hvorom vi ikke kunne andet end nære nogen Tvivl — findes der ialfald een os ubekjendt *Ameiva*-Art paa de danske Öer; thi en *Ameiva* med to Pandeskjolde, det ene bagved det andet, med Ganetænder og med Ydertaaen kortere end Inder-

*) De af Cope undersögte Exemplarer hidrörte, som vi senere have bragt i Erfaring, netop fra Hr. Riise ligesom en stor Deel af vore.

taaen samt med en lys Stribe midt ned ad Ryggen er endnu ikke bleven indsendt til de kjöbenhavnske Musæer.

Vi ville först anföre, hvori vore Arter stemme overeens; for det förste er Hovedets Skjoldbeklædning den samme; dernæst findes der langs med Overarmens Forside en Række af brede Tverskjolde eller Tverskinner, som paa hver Side ledsages af en Række af Skjæl, der ere lidt större end de andre paa Overarmen; gjennem lignende kantede Smaaskjæl i Albuhulen gaae disse Overarmens Skinner jævnt over i Underarmens Række af Tverskinner, som tilbage i Brede ned mod Haanden; gjennem Mellemformer (brede Skjæl, deelte Skinner) gaae endelig disse Underarmens Skinner paa Haanden over i de mindre, som danne Fortsættelsen af Fingrenes endnu smallere. Uagtet dette hele Parti er væsentligen eens hos begge Arter, er der dog den Forskjel, at Overarmens Skinner i det hele ere lidt bredere hos *A. Örstedii.* Antallet af Bugens Skjælrækker er 10, paa Indersiden af Laarene findes ligeledes henved 10, Femoralporernes Antal varierer fra 13 til 20, (hos *A. Örstedii* er det i Reglen 16—18), og Analskjoldenes er i Reglen 3, sjelden 2 eller 4. De Skjælrosetter, som omgive Femoralporerne, bestaae i Reglen af tre Skjæl, hos store Exemplarer af *A. Riisei* undertiden af fire i de inderste Rosetter. Skinnebenet dækkes indvendigen egentlig kun af to Rækker af Skjolde, af hvilke den yderste og navnlig dennes andet og tredie Skjold aldeles have Overvægten over de andre. Den ydre Side af Bagfoden beklædes fuldstændigt af flere Rækker polygone Skjolde, som ere Fortsættelser af dem, som beklæde Fingrene.

A. Riisei opnaaer en betydelig Störrelse, indtil 19″, hvoraf Halen dog udgjör de 13″. De Skjolde, som ledsage de egentlige Underlæbeskjolde (vi kunne vel kalde dem „Sublabialskjoldene“), er meget mindre end hos *A. Örstedii*, og det Par af dem, som fölger umiddelbart efter det uparrede Postmentalskjold, stöder vel sammen i Midtlinien, men kun med sin forreste Halvdeel, aldrig fuldstændigt. Mellem Underlæbe- og Sublabialskjoldene er

der indskudt en Kile af Smaaskjæl, bestaaende af mindst 2, ofte 3, undertiden 4 Rækker, hvor Kilen er bredest; den fortsætter sig fortil lige til eller næsten til Hageskjoldet. Efter Sublabialskjoldene fölger först en Række Skjæl, som ere en Deel större end Strubens övrige meget fine Skjæl; midt paa Struben blive disse dog en Deel större, saa atter finere, og tilsidst optræder der igjen et Par Tverbælter af större Skjæl mellem de bageste Halsfolder. Ryggens Skjæl ere meget fine og ikke kjendeligt större end paa Kroppens Sider; kun hos meget store Exemplarer kan man erkjende en lille Forskjel i denne Henseende. Over Albuen, paa Armens Bagside, findes en lille Gruppe af större polygone Skjæl; men undertiden blive enkelte af disse bredere, saa at de kunne faae Navn af Skinner, og dette Forhold afgiver derfor kun et mindre godt Skjelnemærke mellem de to foreliggende Arter. Haleskjællene ere meget smallere og som Fölge deraf talrigere hos *A. Riisei* end hos *A. Örstedii*; i den femtende Skjælkrands f. Ex. fra Haleroden er deres Antal noget over 40; deres Sider og Kjöle löbe parallelt med Halens Axe. Den ydre Bagtaa er endelig kun ganske lidt længere end den indre. — Farven viser de sædvanlige Variationer fra det plettede til det stribede; de större Exemplarer og selv adskillige af de mindre ere askegraae med talrige lyse Draabepletter især paa Halen, Baglemmerne og Kroppens Sider; hos andre slutter der sig dertil sorte Schatteringer paa Kroppens Sider; alle disse ere rimeligviis Hanner. Saa kommer der Former med svage Spor til to lyse Længdestriber löbende langsmed Grændsen mellem Ryggen og Siderne; fremdeles unge Individer, hvor disse Striber endnu ere meget tydelige, men hvor Draabepletterne ligeledes ere meget iöinefaldende (unge Hanner ?), og endelig Former, hvor Pletterne forsvinde aldeles eller ialfald blive meget svage, men hvor der findes en skarp hvid Stribe paa mörk Grund paa hver Side fra Öiet til Haleroden, og nedenfor denne, mellem For- og Baglemmerne, undertiden en eller to finere og

svagere, hvilke synes med Alderen at omdannes til en Række af lyse Pletter og at tabe sig mellem de andre Draabepletter.

A. Örstedii synes, efter det foreliggende rigtignok mindre betydelige Materiale, ikke at opnaae saa betydelig en Störrelse; vort största Exemplar er kun 9'' langt, hvoraf Halen udgjör de 6. Sublabialskjoldene ere her lidt större, og det förste Par af dem berörer hinanden fuldstændigt i Midtlinien; Skjælkilen mellem dem og de egenlige Underlæbeskjolde er meget mindre udviklet; den bestaaer kun af een Skjælrække og naaer i det höieste til Öiets Forrand, ja mangler undertiden ganske. Strubeskjællene ere i det hele grovere, og Modsætningen mellem dem og den Skjælrække, som ligger nærmest ved Sublabialskjoldene, derfor mindre udpræget. Ryggens Skjæl ere ligeledes grovere end hos *A. Riisei* og tillige meget grovere end Sidernes, og Albuskjællene danne her altid en lille Række af Tverskinner. Halens Skjæl ere bredere, fölgelig ogsaa færre — i den femtende Krands fra Haleroden knap 30 — og ligesom deres Kjöle mere skraatstillede, saa at de af dem dannede Linier tydeligt divergere fra Midtlinien ud til Siderne. Endelig er den ydre Bagtaa næsten et heelt Led længere end den indre. — Intet af de foreliggende Exemplarer er plettet, de ere alle stribede, hvori dog maaskee deres Alder eller Kjön kunde være Skyld. Midten af Ryggen er bruungraa, derefter fölger paa hver Side et bredt, næsten sort Bælte med 3 lyse Striber, af hvilke den överste gaaer fra Öiet til Haleroden, paa Grændsen af det graa og sorte Parti, de to andre fra Öret til Baglemmerne; den underste af dem fortsætter sig ofte paa Skinnebenets Forside og træder igjen op paa Bagbenets Bagside og Halens Sider.

Vi ansee det for rigtigt her ogsaa at meddele Resultatet af en Sammenligning med to temmelig nærstaaende Arter, nemlig *Ameiva Auberi* Coct. og *A. vulgaris* Licht., paa hvilke vi have havt yderligere Leilighed til at pröve de for de to beskrevne vestindiske Arter benyttede Kjendemærkers Værdi. Af den sidstnævnte

Art have vi kunnet undersöge flere sydamerikanske (især brasilianske) Exemplarer, af den förstnævnte et ungt Exemplar, som Hr. Capt. Andréa har bragt med sig fra Cuba. Vi maaae dog forudskikke den Bemærkning, at hvis man med Cope (l. c.) vil fastholde en Adskillelse mellem *A. Auberi* og *A. trilineata* Gray, hörer vort Exemplar til denne sidste; men Cope indrömmer selv, at hans Charakteristik af begge Former ikke indeholder noget holdbart Skjelnemærke; thi Farven alene afgiver intet saadant, og vi maa derfor vedkjende os den Anskuelse, at *A. trilineata* er deels Hunnen, deels Ungerne af *A. Auberi* Coct.

Ameiva Auberi stemmer i Henseende til Skjælbeklædningen nærmest overeens med *A. Riisei*; denne har nemlig omtrent samme Grad af Fiinhed paa Ryggen og Siderne. Halens Skjæl ere ligeledes smalle og parallele, Strubeskjællene forholde sig ogsaa nærmest som hos *A. Riisei*, dog mangler her en tydelig Gruppe af större Skjæl midt paa Struben; det förste Par Sublabialskjolde er derimod her fuldstændigt adskilt fra hinanden, og Skjælkilen mellem Underkjæbens to Skjoldrækker er endnu mere udviklet end hos *A. Riisei*, sammensat af 4—5 Skjælrækker og rækker næsten lige til selve Hageskjoldet. Overarmens Skinner gaae umiddelbart over i Underarmens; ogsaa Albuen har her sit lille Skinneparti; Antallet af Bugens Skjælrækker er höist 10; Analskjoldene ere 9 (1 stort og 8 middelstore), Femoralporerne 14 i Tallet; Baglemmernes Beklædning er væsentlig den samme som hos *A. Riisei* og *Örstedii*, naar undtages de, rigtignok ikke meget iöinefaldende, Hælknuder, som udmærke *A. Auberi*. Derimod gjenfindes et Par Knuder under Haanden, hen imod dennes ydre Side, saavel hos de to dansk-vestindiske Arter som hos *A. vulgaris*. Bagfodens Ydertaa er kjendelig længere end Indertaaen, omtrent som hos *A. Örstedii*. Det foreliggende Exemplar har fem lyse Længdelinier, af hvilke en löber midt ned ad Ryggen; mellem det underste Par paa hver Side findes en mörk Schattering.

Ameiva vulgaris have vi allerede tidligere paa et andet Sted

gjort til Gjenstand for Omtale*), og antydet, at der indenfor denne Art viser sig en vis Mangel paa Bestandighed i Forhold, som hos andre ere constante nok, saa at man, naar et mindre Materiale forelaae, kunde forledes til at klöve Arten i flere; den undersögte Række af Exemplarer fra een og samme Lokalitet (Lagoa Santa) overbeviste os imidlertid om, at disse Forhold deels ere forbundne ved Overgange, deels krydse hinanden i deres Forekomst og fölgelig ikke have saa stor en Betydning, som man kunde være tilböielig til at tillægge dem. Til Sammenligning med de nysbeskrevne vestindiske Arter skulle vi her endnu föie fölgende: *A. vulgaris* forholder sig i Henseende til Eensartetheden af Ryggens og Sidernes Skjæl og i Henseende til Haleskjællenes Form og Beskaffenhed nærmest som *A. Riisei*. i Henseende til Strubeskjællene nærmest som *A. Örstedii*. Skjælkilen mellem Underkjæbens Skjoldrækker er aldeles rudimentær eller mangler ganske, og det förste Par Sublabialskjolde berörer hinanden fuldstændigt eller næsten fuldstændigt. Antallet af Bugens Skjælrækker er 10 eller 12, af större Analskjolde 3 eller 4, af Femoralporer fra 19 til 22, af Skinnebenets Skjoldrækker 3 til 4, hvoraf fölger, at de to Skjolde af den ydre Række, som hos de i det foregaaende omtalte Arten spille saa stor en Rolle, her træde betydeligt tilbage; dog er der i denne Henseende en betydelig Variation indenfor Arten; Skjoldene i den ydre Række ere hos nogle Individer dobbelt saa brede som hos andre. Der findes ingen Skinnerække paa Overarmen, men kun flere Rækker af större, kantede Skjæl eller Smaaskjolde, af hvilke kun enkelte undtagelsesviis ere lidt mere brede end lange; dog træffes ogsaa Individer, hvor en Skinnerække tydeligere lader sig forfölge. Albuskjællene ere derimod hverken i Form eller Störrelse sönderlig forskjellige fra Armens övrige Smaaskjæl.

---

*) Bidrag til Kundskab om Brasiliens Padder og Krybdyr. I, i dette Tidsskrifts forrige Aargang p. 230.

Ameiva Pleei D. B.

Vi skylde endnu at gjöre nærmere Rede for, hvorfor vi ikke med Cope kunne betragte nogen af de foreliggende Former fra de dansk-vestindiske Öer, og navnligen ikke *A. Riisei*, som identisk med *A. Pleei*, der angives baade fra Martinique og fra St. Domingo, og som det derfor kunde være rimeligt nok at træffe paa Jomfru-Öerne. Vanskeligheden ved fuldstændigt at afgjöre dette Spörgsmaal forögedes ved adskillige Uovereensstemmelser mellem Beskrivelsen og Diagnosen af den nævnte Art i „Erpetol. générale“, saa at man ikke retvel kunde vide, hvad man skulde holde sig til; saaledes angives Bugens Skjælrækker det ene Sted til 10, det andet til 12, Laarets Skjoldrækker snart til 7, snart til 9; Skjællene over Albuen siges de to Steder at være „dilatées transversalement“ (i Modsætning til „cyclohexagones“), paa det tredie beskrives de som „une réunion de cinq á sept scutelles plus grandes que les autres écailles sousbrachiales“, hvilket dog er noget heelt andet. — Der var imidlertid enkelte Forhold, som syntes bestemtere at udelukke den Mulighed, at de foreliggende Former kunde henföres til *A. Pleei*, saasom, at Overarmens större Skjæl beskrives som „en eller to korte Rækker af sexkantede Skjæl, der neppe ere mere brede end lange, men större end de ved Siden af dem“, medens de saavel hos *A. Riisei* som hos *A. Örstedii* er betydelig bredere end lange og ganske have Charakteren af Tverskinner; at Skinnebenets Skjoldrækker angives til „tre, hvoraf den inderste er meget lille“, lod sig bedre forsvare om de foreliggende Former, skjöndt det er naturligst kun at regne to, da den inderste som oftest er meget uregelmæssig og ufuldstændig og under alle Omstændigheder kun bestaaer af Skjolde, som ere overmaade ubetydelige i Sammenligning med de to andre Rækkers. Femoralporernes Antal (indtil 24) er ogsaa större end hos noget af de foreliggende Exemplarer, men afgiver maaskee ikke noget sikkert Kjendemærke. Vi maatte ogsaa ansee det at være ikke uvæsentligt, at der hos den stribede Form

af *A. Pleei* omtales et umage Antal af Striber (5 eller 7), hvoraf en midt ned ad Ryggen; denne uparrede Midtstribe, som ogsaa udmærker *A. Auberi*, findes nemlig ikke hos noget Exemplar fra de danske Öer, som vi have seet. — Endelig maae vi tilföie, at kunde vi end gaaet ind paa at henföre en af de foreliggende Former til *A Pleei*, kunde det lige saa godt været den ene som den anden, og dette har ogsaa bidraget til, at vi opgave denne Henförelse for begges Vedkommende. Heldigviis have vi for ganske kort Tid siden, ved vor utrættelige Correspondent Hr. Riise, erholdt et Exemplar fra St. Domingo af en *Ameiva*, som maa ansees for at være den ægte *A. Pleei*, ialfald St. Domingo-Formen af denne Art*); det viste sig derved, at denne er ganske forskjellig fra de andre i denne Afhandling beskrevne *Ameiva*-Arter og navnligen fra *A Riisei*; Forskjellighederne ere fölgende:

Hovedets Beklædning er i det hele den samme, naar undtages enkelte Smaatræk, som muligviis ikke engang ere constante, f. Ex. at Nasofrontalskjoldet forlænger sig med en Spids tilbage lige til Frontalskjoldet og derved adskiller Præfrontalskjoldene fra hinanden; at der bagved Interparietalskjoldet ligger ikke 2, men 3 Smaaskjolde; at det förste Frenoorbitalskjold ikke forlænger sig ned til Overlæbeskjoldet o. s. v. Mellem Underkjæbens 2 Rækker af större Skjolde findes 2 eller 3 Rækker af Smaaskjæl ligesom hos *A. Riisei*, og Strubens og Halsens Beklædning er ligeledes den samme som hos denne Art, dog med den Forskjel, at de större Skjæl midt under Struben brede sig over et större Omraade og ere mindre skarpt afgrændsede fra de omgivende Smaaskjæl. Ryggens, Bugens og Halens Beklædning er ligeledes den samme hos begge Arter, men Lemmernes er temmelig forskjellig. Paa Overarmen findes der ikke en enkelt skarpt udpræget Række af brede Tverskinner, som næsten umiddelbart gaaer over i Underarmens, men flere (4—5) Rækker af större kantede Skjæl.

*) Det fortjener nemlig nærmere Undersögelse og Stadfæstelse, om virkelig denne Art har hjemme baade paa St. Domingo og paa Martinique.

af hvilke en eller to ere större og bredere end de andre; paa lignende Maade forholder det sig med Underarmen: Skinnerne ere kun udviklede i dens nedre Halvdeel: de ere derhos mindre brede og mindre skarpt adskilte fra de omgivende större og mindre Skjæl; de fortsætte sig ikke saa tæt hen til Haandens smaa Tverskinner, ligesom de ved et stort Parti af Smaaskjæl ere adskilte fra Overarmens. Der er 12 Skjælrækker paa den bredeste Deel af Bugen. Paa Laarets Underside ere Skjoldrækkerne noget talrigere end hos *A. Pleei*, de enkelte Skjolde derfor noget mindre, hvilket navnligen sees ved at sammenligne de to næstyderste Skjoldrækker. Femoralporernes Antal er 17—18, hver er omgiven af et större og 3 mindre Skjæl. Skinnebenets Underside dækkes af ikke mindre end 4 tydelige Skjoldrækker, og de enkelte Skjolde i de to ydre Rækker ere derfor mindre og talrigere end hos *A. Riisei*, Misforholdet mellem de to störste af dem og de andre langtfra saa stort som hos denne. Analskjoldene ere smaa og talrige. Fodens Rygside dækkes hos *A. vulgaris*, *Riisei* og *Örstedii* næsten fuldstændigt af större Skjolde, idet der fra de 4 yderste Tæer löber Rækker af Skjolde eller Skinner op ved Siden af hinanden næsten til Fodleddet; hos *A. Pleei* derimod findes kun 3 saadanne Rækker af Skjolde paa Fodens ydre Side: den, der skulde svare til den lange Taa, mangler og istedenfor den findes der en fiin Skjælbeklædning paa den indre Deel af Fodens Rygflade. — I flere Henseender danner *A. Pleei* Bindeleddet mellem *A. Riisei* og *A. corvina*, fra hvilken den dog er meget vel adskilt. Fra *Ameiva vulgaris* vil den kunne skjelnes ved en finere Skjælbeklædning paa Ryg og Strube, mindre og talrigere Analskjolde, ved den ufuldstændige Skjoldbeklædning paa Bagfodens Rygside, ved at Postmentalskjoldene ere heelt adskilte fra hinanden, ved en noget anden Form af Forlemmernes Beklædning, ved de to mellem Underkjæbens Skjoldrækker indkilede Skjælrækker m. m.

Det foreliggende Exemplar er c. 15″ langt, hvoraf Halen udgjör lidt over $^{2}/_{3}$.

Farvetegningen er hos det foreliggende Individ omtrent som hos det andet i „Erpét. générale“ omtalte. paa een Gang plettet og stribet. De lyse Pletter sprede sig over Kroppens og Halerodens Sider og Lemmernes Rygside. Kropsidernes Grundfarve er sort; af lyse Striber kan der erkjendes 8, af hvilke den underste ligger heelt nede paa Kroppens Sider; til Nöd kan man erkjende en niende uparret midt ned ad Ryggen; den fremkommer derved, at de to nærmeste lyse Linier ere indfattede af et svagt sortagtigt Baand, i Modsætning til hvilket det mellemliggende smalle Parti viser sig som en lys Stribe. Ogsaa her er Strubefolden farvet af et sort Tverbælte, saaledes som det beskrives i „Erpét. génér.“

Ameiva corvina Cope*).

Af denne Art har Hr. Riise tilsendt os 3 Exemplarer fra Sombrero, den nordligste af de karaibiske Öer, netop den samme Lokalitet, hvorfra Cope havde sine. Da Copes Beskrivelse ikke er aldeles udtömmende, skulle vi her meddele en ny Beskrivelse af denne fra de i det foregaaende omtalte temmelig forskjellige Art.

Hovedets Beklædning synes ikke at frembyde noget særdeles mærkeligt; dog kan mærkes, at medens ellers Nakkeskjoldet pleier at være det mindste af fem, som danne en Tverrække, danne disse Skjolde her snarere en Gruppe med Nakkeskjoldet i Midten, paa Grund af, at dettes Naboskjolde ved en Tverlinie ere deelte i to. De Smaagryn, som ogsaa hos andre Arter tildeels omkrandse Supraorbitalskjoldene bagtil og paa Siderne, naae her lidt længere fortil paa disses indvendige Side end hos *A. Riisei* og *Örstedii*. Skjælkilen mellem Underkjæbens to Skjoldrækker er kun lidet udviklet og dannet af en enkelt Skjælrække ligesom hos *A. vulgaris* og *Örstedii*, og det förste Par Sublabialskjolde berörer hinanden fuldstændigt. Tindingskjællene ere fine, men

*) Proc. Acad. Nat. Sc. of Philadelphia. Febr. 1862.

omgivne af Smaaskjolde. Strubens Beklædning bestaaer af fine Smaaskjæl med en Gruppe af större i Midten og et Bælte af lignende mellem Halsfolderne. Paa Rygsiden af Kroppen og Lemmerne er Skjælbeklædningen ligeledes fiin og eensartet som hos *A. Riisei*; Antallet af Bugens Skjælrækker er höist 12. Men paa Overarmen findes ingen Skjæl, som udmærke sig paafaldende ved deres Störrelse: vel tiltage de lidt i Störrelse mod Armens Yderrand, saaledes at de der ere ubetydeligt större og af en tydeligere kantet Form, men disse Skjæl ere dog saa lidt iöinefaldende, at man slet ikke vilde blive opmærksom paa dem, naar man ikke fra andre Arter var henviist til at söge dem. Armskinnerne begynde her först midt paa Underarmen og ere ved Smaaskjæl adskilte saavel fra Overarmen som fra Fingrenes Smaaskinner. Paa Laarenes Underside kan man tælle 13—14 Skjoldrækker og paa Skinnebenet 4, af hvilke den ydre Række og navnlig 3 af dennes Skjolde som sædvanligt ere de störste, medens den femte er uregelmæssig og ufuldstændig, ligesom den tredie hos *A. Riisei* og *Örstedii*. Femoralporernes Antal er meget stort, indtil 34 (Cope angiver 32 hos Hunnen og 36 hos Hannen), og Analskjoldene forholdsviis smaa og talrige. Bagfodens Rygside dækkes kun for en mindre Deel af et sammenhængende Pandser af större kantede Skjæl, men forresten deels af smaa i Rækker ordnede Skinner, som ere at betragte som Fortsættelse af Tæernes, deels af Smaaskjæl, som udfylde Mellemrummene mellem hine, og paa samme Maade forholder det sig med Rygsiden af Hænderne. Halens Beklædning er ikke væsentlig forskjellig fra den hos *A. vulgaris*, *Riisei* o. s. v. Ydertaaen er i Forhold til Indertaaen længere end hos *A. Riisei*, men kortere end hos *A. Örstedii*. — Det störste af de foreliggende Exemplarer er 14'' langt, men Halen er reproduceret og udgjör kun 6''; dets Totallængde skulde derfor vistnok egenlig være 16''. (Cope angiver Totallængden til 16'' 2''', hvoraf Halen 11'' 4'''). Farven er hos de foreliggenne Exemplarer aldeles sort, men dette er sikkert kun Fölgen af den mindre heldige Conservations-

tilstand, hvori de befinde sig; dog beskriver ogsaa Cope den som sort. Undersiden af Bugen og Halen som blaalig-grön, („glaucous green"), undertiden med et guulagtigt Anströg („tinged yellow").

Til lettere Orientering i de sex os nærmere bekjendte *Ameiva*-Arters Hovedskjelnemærker ville vi endnu meddele fölgende Oversigt:

A. *Brachium (Humerus) serie singula squamarum dilatatarum, quarum latitudo longitudinem bis vel pluries superat; scutella subtibialia seriebus duabus disposita; pori femoroles 13—20.*

α. Series squamularum 2—5 inter scutella majora maxillæ inferioris utrinque interpositæ.

1. **A. Auberi**; *squamæ tuberculiformes in calce adsunt; scutella sublabialia paris primi inter se plane disjuncta sunt.*

2. **A. Riisei**; *squamæ tuberculiformes in calce nullæ; scutella sublabialia primi paris pro parte inter se contingentia.*

β. Series squamularum unica vel nulla inter scutella majora maxillæ inferioris.

3. **A. Örstedii**; *squamæ tuberculiformes in calce nullæ; scutella sublabialia primi paris pro parte contingentia; squamulæ dorsi lateralibus majores.*

B. *Brachium seriebus pluribus squamarum majorum polygonarum, haud vero forte dilatatarum; scutella subtibialia seriebus 3 vel 4; pori femorales 17—24.*

4. **A. vulgaris**; *series squamularum inter scutella maxillæ inferioris utrinque unica vel nulla; scutella analia pauca majora; pedes postici supra scutellati.*

5. **A. Pleei**; *series squamularum inter scutella maxillæ inferioris utrinque duæ vel tres; scutella analia plura minora; pedes postici supra pro parte modo scutellata.*

C. *Brachium squamis majoribus vel scutellis omnino nullis; scutella tibialia seriebus 4; pori femorales usque ad 36.*

6. **A. corvina**; *squamulæ maxillæ inferioris interscutellares ut in A. vulgari; scutella analia plura minora; pedes postici supra pro parte modo scutellis majoribus obtecta.*

Iguana tuberculata Laur.

„Den almindelige Leguan" er indsendt fra St. Croix, St. Jan, St. Thomas og Tortola. Den angives desuden fra Tobago, St. Domingo og Martinique, og for Fastlandet fra Mexiko (?), Venezuela, Guiana, Brasilien og Peru. Den vestindiske Form frembyder ingen Forskjelligheder fra den sydamerikanske.

„*Iguana tuberculata* er ikke ualmindelig paa St. Thomas," skriver Hr. Riise; „jeg har seet over hundrede Exemplarer her i de sidste tyve Aar. Enkelte af de franske Indvaanere her paa Stedet spise dem. Ungerne udmærke sig ved en ualmindelig smuk, livlig lysegrön, Farve, og enkelte Individer kunne beholde denne smukke grönne Farve, indtil de ere ½ eller ¾ Alen lange fra Hoved til Halespids, hvorimod andre allerede have antaget de ældres smudsige graa Farve, förend de opnaae denne Störrelse. Den smukke Farve, som Ungerne have, taber sig temmelig hurtigt i Spiritus og bliver mörk eller smudsig grön. Det störste Exemplar, som jeg har seet paa St. Thomas, var 1½ Alen langt*) fra Hoved til Halespids; det var fanget med Line paa en Fiskekrog med raat Kjöd som Madding. De fleste Exemplarer, som jeg har seet, vare fra en gammel Kirkegaard, som ligger paa et temmelig fugtigt Sted, og dens Omegn. Jeg har talt indtil 25 Æg i en gammel Hun."

Blandt de i det Foregaaende omtalte Krybdyr og Padder fra de danske Antiller har der været flere, om hvis Selvstændighed eller Forhold til andre Arter vi kun have kunnet udtale os med en vis Tvivl af Mangel paa det nödvendige Sammenligningsmateriale af de nærstaaende Arter. Med Hensyn til *Anolis*-Arterne have vi været heldigere stillede, og uagtet de Vanskeligheder, som ere forbundne med Studiet af denne Slægt, föle vi

*) DHrr. Newton omtale et, der var 4 Fod langt (Annals of nat. hist. Septbr 1859 p. 216).

derfor her færre af de Betænkeligheder og Tvivl om Rigtigheden af de vundne Resultater, som vi i det Foregaaende oftere have været nödte til at udtale.

Den artrige *Anolis*-Slægt har utvivlsomt sit Udbredningsmidtpunkt i Vestindien; af dens c. 70 Arter leve her c. 40 eller $4/7$, og af de øvrige c. 30 beboe de fleste Landene Vest og Syd for den mexikanske Havbugt, især Guiana og Ny Granada. Kun ganske faa, der ligesom antyde Slægtens Grændser mod Nord og Syd, forekomme i Bolivia og det östlige Brasilien samt i Californien og de östlige Fristater*).

---

*) Med Hensyn til de vestindiske Arters Udbredning kunne vi henvise til den p. 170 og flgd meddeelte Oversigt af samtlige vestindiske Arter. Man vil deraf see, at der for flere af hine Arters Vedkommende foreligger Angivelser om, at de ogsaa skulde findes paa Fastlandet; at *A. principalis* ogsaa findes i de östlige Fristater, er vistnok utvivlsomt; men at en »*A. porcatus*« (forskjellig fra *A. principalis*) er fælleds for Texas og Cuba, at *A. equestris* forekommer i Sydcarolina, *A. Edwardsii* i Guiana, *A. refulgens* paa Cuba, *A. chrysolepis* i »Vestindien«, *A. alligator* i Nordamerika, *A. marmoratus* i Sydamerika, *A. cristatellus* i Guiana, *A. Sagræi* (*nebulosus* Gr.?) i Texas, er vistnok lutter upaalidelige Angivelser, som enten hidröre fra urigtige Artsbestemmelser eller fra feilagtige Lokalitetsangivelser, og som man gjör bedst i at lade staae hen, indtil de stadfæstes ad anden Vei. Forresten kjender man udenfor Vestindien i Nordamerika: *Anolis principalis* (Sydöstl. Stater), *A. Cooperi* (Californien) og *A. flavescens* Gr. (?). Fra Texas og Mexiko: *A. porcatus*, *A. serialis*, *A. biporcatus*, *A. læviventris*, *A. Schiedei* og *A. nebulosus*: fra Centralamerika: *A. refulgens*, *longicauda*, *cupreus*, *bivittatus* og *Sallei*; fra Sydamerika (Ny Granada, Venezuela, Guiana og Brasilien): *A. nasicus*, *punctatus*, *auratus*, *chrysolepis*, *refulgens*, *Grahami*, *heterodermus*, *transversalis*, *latifrons*, *Bibroni* (ubeskreven), *tropidogaster*, *lemurinus* og *lionotus* samt *fuscoauratus*, *Fraseri* og *æneus* (de 3 sidste i Ecuador og Bolivia); endelig en Art, hvis Lokalitet ikke er angiven (*A. reticulatus* Gr.). De ikke-vestindiske Arter vilde altsaa være henved 30, af hvilke de fleste vilde have hjemme i den nordlige Halvdeel af Sydamerika (16); derefter kommer Texas og Mexiko med mindst 6, Centralamerika med 5 og Nordamerika med 2 eller 3 Arter. Det er naturligviis kun en tilnærmelsesviis rigtig Optælling af Arterne, som her er meddeelt; der hersker endnu megen Forvirring i denne Slægt. Saaledes er, efter godhedsfuld Meddelelse af Prof. Peters i Berlin, *A. Nitschii* Wglr. samme Art som *Norops auratus* D. B., *Draconura 12-striata* Berth. og *Norops macrodactylus* Hall.!, *Anolis planiceps* Wiegm. = *A. chrysolepis* D. B., og *A. læviceps* Wiegm. = *A. chlorocyanus* D. B.!

Af de bekjendte c. 70 *Anolis*-Arter have vi dog kun havt Leilighed til at undersöge et mindre Antal, nemlig 16. Det er noksom bekjendt, med hvilke Vanskeligheder man har at kjæmpe i denne Slægt; er det allerede i og for sig vanskeligt nok paa en tilfredsstillende Maade at diagnostisere Arter, hvis Forskjelligheder vel kunne opfattes med Öiet, naar man har dem ved Siden af hinanden, men alligevel ere yderst vanskelige at udtrykke tydeligt i Ord, saa foröges disse Vanskeligheder her ved den Ubestemthed, hvormed mange ellers vigtige Forhold træde op, og ved den i denne Slægt saa betydelige Kjöns- og Aldersforskjel. Undersögelsen og Bestemmelsen af de i vore Musæer opbevarede vestindiske Former vilde derfor neppe have fört til noget afgjörende og paalideligt Resultat, hvis ikke navnligen Hr. Riises gjennem flere Aar fortsatte rigelige Indsamlinger af de forskjellige Kjön og Aldere af de paa vore Öer levende Arter havde sat os istand til efterhaanden at klare alle tvivlsomme Spörgsmaal med Hensyn til disse Arters Begrændsning. Vi have i det Fölgende sögt at levere nogenlunde udtömmende Beskrivelser og Diagnoser idetmindste af de Arter, hvoraf vi have kunnet undersöge mere end et enkelt Exemplar; man vil finde, at vi have taget Hensyn til enkelte Forhold, som ikke tidligere, idetmindste ikke i den Udstrækning, ere blevne benyttede som Skjelnemærker, men som afgive ligesaa gode Charakterer, som de sædvanligen anvendte. At opstille en Art paa et enkelt Exemplar, er i denne Slægt endnu mere misligt end i andre, selv om den beskrives nok saa omhyggeligt. Beskriveren vil her altid være udsat for at tage feil af det Væsentlige og det Uvæsentlige, naar han ikke kan sammenligne flere Exemplarer, og naar saa en Anden igjen skal sammenholde Beskrivelsen med et enkelt ham foreliggende Exemplar, er han i Uvished om han har samme Art for sig eller ikke, fordi han finder visse smaa Uovereensstemmelser, hvis Betydning han ikke kan bedömme. Med disse Bemærkninger om Kjendemærkernes Ubestemthed og Mangel paa Skarphed i *Anolis*-Slægten er det dog ingenlunde vor Mening at antyde, at Arts-

begrebet i denne artrige Slægt i Virkeligheden skulde have en mere vag Charakteer end i andre mindre artrige Slægter, at Arternes Grændser i Virkeligheden her skulde være usikkrere, mere udsatte for Overgange o. s. v. Vore Studier af Anoliderne, som omfatte Hundreder af Exemplarer, have tvertimod bibragt os den modsatte Anskuelse.

Den af flere Forfattere (Cocteau, Gray, Fitzinger*) forsögte Oplösning af *Anolis*-Slægten i flere, er efter vor Mening hverken naturlig eller blot praktisk mulig. De som Slægtscharakterer benyttede Forhold ere ofte ikke andet end Kjönseller Aldersmærker, ja undertiden ikke engang constante som saadanne, hvilket f. Ex. gjælder om Halekammen hos *A. cristatellus*, paa hvilken Slægten *Xiphosurus* er bleven opstillet.

Efter hvad Hr. Riise meddeler os, opholde Anoliserne sig deels paa dyrkede Steder, deels i og omkring Husene ved Udkanten af Byerne og paa Landet, deels paa Mure, större Urter og Buske, f. Ex. paa *Cajanus flavus*, den almindeligst dyrkede Plante i Negerhaverne ved Plantagerne**). Det er bekjendt, at de höre til de farveskiftende Ögler: *A. cristatellus* er saaledes i Almindelighed smudsiggrön, men undertiden mörkegrön, næsten sort. Efter nogle af Hr. Riise meddeelte Tegninger at dömme, sidde de paa Grene eller andre Gjenstande i en eiendommelig Stilling, med Lemmerne trukne ind til Kroppen og Halen stivt udstrakt i skraa Retning, rede til at springe, og samme Meddeler omtaler ogsaa deres lydlöse Spring fra Green til Green, i Modsætning til den raslende Stöi, som ledsager andre Öglers Bevægelser. Deres Æg ere temmelig almindelige paa dyrkede Steder, nogle

*) Cocteau har 4 Underafdelinger, Gray 6, Fitzinger ikke mindre end 20 Subgenera til 28 Arter.

**) Man sammenligne de smukke Iagttagelser om Anolisernes Levemaade paa flere Steder i Gosses oftomtalte Bog om Naturforholdene paa Jamaica, navnlig p. 57, 142 og 216; samt en Bemærkning af Hallowell i »Proc. Acad Philad.« 1856 p. 232 og Newtons i Günthers Afhandling om Krybdyrene paa St Croix i Annals and Magazine of Nat. Hist. 1859, September.

Tommer under Jorden, i Urtepotter, o. s. v., og have en langagtig Form, en blöd, pergamentagtig Skal, og ligne i det Hele Ameivernes og Slangernes Æg; to for os liggende Æg af *A. pulchellus* have en Længde af 10mm og en Brede af 5½mm. De af Günther*) undersögte Exemplarer af *A. acutus* havde kun et meget stort Æg hver, uden Spor til Foster, uagtet det syntes at være modent til at lægges; han antager derfor, at de yngle flere Gange om Aaret, hvilket i det Hele synes at gjælde om flere af de mindre Ögleformer i Vestindien.

Anolis cristatellus D. B.

Anolis capite brevi; carinis foveaque frontalibus sat distinctis, fovea occipitali vero minus distincta vel nulla; scutellis capitis lævibus, supraocularibus 8—12 carinatis exceptis, circumorbitalibus inter se sæpissime contingentibus, ab occipitali distincto vero sejunctis; squamis dorsi minutis graniformibus, mediis non vel paullo modo majoribus; plica dorsuali humili in maribus adultis; cauda compressa, in maribus fortiter serrato-dentata vel crista cutanea alta prædita; squamis ventralibus rotundatis lævibus, membrorum pro parte carinatis, femoralibus et antibrachialibus anterioribus dilatatis hexagonis unicarinatis, pedum unicarinatis.

Vi skylde fornemmelig DHrr. Riises og Örsteds Indsamlinger, at vi have kunnet sammenligne en stor Række af Exemplarer af meget forskjellig Alder fra St. Thomas, St. Croix, St. Jan, Just v. Dyck, Vieques, Water-Island, Tortola og Portorico. Ifölge ældre Angivelser forekommer den tillige paa Martinique, Guadeloupe og Marie-Galante og hörer altsaa til de forholdsviis vidt udbredte vestindiske Arter; dens Forekomst i Guiana tör man derimod vistnok indtil videre betvivle. Til Beskrivelsen i „Erpétologie générale" og til ovenstaaende Diagnose skulle vi endnu föie fölgende Bemærkninger:

Hovedet kan variere noget i Længde, men er dog altid at

*) Annals l. c. p. 214; denne Mening tiltrædes af Cope (Proc. Acad. Philad. 1861 p. 215).

kalde kort i Modsætning til de fölgende Arters. Smaaskjoldene paa Snuden vise ikke nogen regelmæssig Anordning. Antallet af större Skjolde paa Supraocularregionen varierer betydeligt ligesom hos andre nærstaaende Arter, her fra 8 eller endnu færre til 12 eller endnu flere; de större af dem ere tydeligt kjölede. Skjöndt Reglen er, at de Rækker af större Skjolde, som omkrandse Öiehulerne, beröre hinanden paa Panden, ere de dog undertiden fuldstændigt adskilte ved en smal Skjælrække; derimod er Nakkeskjoldet altid adskilt fra dem ved idetmindste to Rækker af Skjæl eller Smaaskjolde. Ryggens ovale grynede Smaaskjæl kunne være omgivne hver af 6 Smaagryn, som udfylde Mellemrummene mellem dem, men disse ere kun synlige ved Lupens Hjælp og ofte temmelig utydelige; en lav Hudfold midt nedad Ryggen er altid tydelig hos de udvoxne Hanner, men savnes hos Ungerne og Hunnerne; den dannes af to Skjælrækker, som först mellem Baglemmerne eller paa Haleroden forene sig til een; i dens forreste Deel ere disse Skjæl ovale, men fra Midten af Ryggen blive de aflangt sexkantede; i Reglen ere de kjendeligt större end Ryggens andre Skjæl, men undertiden er dette egentlig ikke Tilfældet; selv hos Hunnerne og Ungerne erkjendes disse to Skjælrækker dog som oftest med Lethed mellem de andre. Halekammen hos Hannerne er af meget forskjellig Störrelse, og hos mange iövrigt fuldt udviklede Hanner er den ganske lav og knap erkjendelig som saadan, ja der synes at gives en lokal Varietet af *A. cristatellus* (paa Vieques og Portorico), hos hvilken den egentlig aldrig kommer til Udvikling*). Den afgiver derfor ikke noget godt Kjendemærke for Arten. Bugskjællene have ikke nogen tydelig Kjöl; de store sexkantede Skjæl paa Lemmernes Forside saavelsom paa Hændernes

*) De i temmelig Mængde foreliggende Exemplarer fra Vieques og Portorico mangle alle Halekammen; derimod findes den mere eller mindre tydeligt hos de ligeledes i temmelig Mængde indsendte Exemplarer fra Portorico og Just v. Dyck. Anden Forskjel formaae vi ikke at udfinde mellem disse to Afarter.

og Föddernes övre Side have hver i Reglen kun en enkelt Kjöl, naar undtages enkelte af de store Laarskjæl i Nærheden af Knæet, som have flere.

Hos de voxne Hanner er den graagrönne Grundfarve*) fiint prikket eller tegnet („*vermiculé*") af bruunt; hos Ungerne og Hunnerne er Tegningen livligere, og der findes i Reglen en iöinefaldende hvid Stribe midt nedad Ryggen, ofte krydset af eller ledsaget af 4 eller 5 mörke Pletter eller indfattet af en bred mörk Linie paa hver Side; hos Ungerne findes der tillige et mörkt Tverbaand paa Hovedet fra den ene Supraorbitalregion til den anden og et lignende, men mere bredt Baand over Nakken fra det ene Öie til det andet, og endelig en mere vandret Stribe paa hver Tinding bagved Öiet, men hos de Voxne er der kun sjeldent Spor til denne Tegning. Hunnerne og Ungerne kunne i det Hele have et fra de udvoxne Hanner saa forskjelligt Udseende, at man let kunde forledes til at ansee dem for at tilhöre en forskjellig Art. Vi have saaledes for os et Exemplar, som en kort Tid har været opstillet som *A. fasciatus*; dets Længde er $1^{2}/_{3}''$ foruden Halen, det savner Rygfold, Halekam, Strubepose og Nakkegrube og har en temmelig trind Hale; en hvid Rygstribe, indfattet paa hver Side af et uregelmæssigt bruunagtigt Parti, kan forfölges fra Nakken til Halen, langs ud ad hvis Rygkjöl den ogsaa forlænger sig i Form af en hvid Linie. Bugskjællene ere her svagt kjölede, hvilket i det Hele oftere er Tilfældet hos Hunnerne og Ungerne, og de midterste Rygskjæl ere aldeles ikke större end de andre, ja kunne end ikke i störste Delen af Ryggens Længde erkjendes som dannende særegne Rækker. Undersögelsen af et större Antal Exemplarer af alle Aldere har imidlertid hævet enhver Tvivl om, at det omhandlede Individ kun repræsenterer deels Hunformen deels i enkelte Forhold en

---

*) Det vil ikke være overflödigt at bemærke, at Beskrivelsen af Farverne her i denne Afhandling altid er efter de i Spiritus opbevarede Exemplarer, hvor der ikke udtrykkelig siges, at den er efter det levende Dyr.

lidt afvigende Varietet af *Anolis cristatellus* *). I det Hele synes Hunnerne langt fra at opnaae den Störrelse som Hannerne; de have kun Spor til en Strubefold, men savne Rygfolden og enhver Antydning til en Halekam; Nakkegruben er ogsaa mindre tydelig. Den lyse Stribe midt ned ad Ryggen synes hos dem at holde sig gjennem hele Livet. Som unge ere Hanner og Hunner neppe til at kjende fra hinanden ved noget ydre Forhold; selv hos næsten voxne Hanner, hvor Rygfolden allerede er tilstede, og Strubefolden idetmindste er antydet, er Nakkegruben mindre tydelig og Halekammen mangler aldeles.

Anolis acutus Hallow.*).

(*Anolis Newtoni* Günther)**).

Anolis capite longiusculo; fovea carinisque frontalibus plus minus distinctis, fovea occipitali parum distincta vel nulla; scutellis capitis lævibus, supraocularibus carinatis exceptis, circumorbitalibus inter se et cum scutello occipitali vulgo contingentibus; squamis dorsualibus graniformibus minutis, mediis nonnihil majoribus et distincte carinatis; plica dorsuali humili vel indistincta; cauda

---

*) Hr. Riise, hvem vi havde tilbagesendt Exemplarer af begge Former og opfordret til at söge Forholdet oplyst ved Iagttagelser i Naturen, skriver til den Ene af os d. 29de Novbr. 1861: »min Samler er af samme Mening som De, at *A. fasciatus* er Hunnerne (og Ungerne) af *A. cristatellus*; men hvorledes forklarer De da, at den förstnævnte findes paa Steder, hvor den sidstnævnte ikke forekommer, f. Ex. paa St Croix og St. Jan? I en lille Blomsterhave, som jeg har i Gaarden ved Apotheket, findes altid en Masse af *A. fasciatus*, saa mange, at jeg kan tælle 10—12 Stykker paa een Gang, men aldrig har jeg seet et Exemplar af *A. cristatellus* i denne Have, hvor jeg har været daglig i de sidste 5 Maaneder.« Senere fik Hr. Riise imidlertid Anledning til at forandre sin Mening om dette Punkt; i Brev af 18de Mai 1862 meddeler han os, at han i bemeldte Have senere har seet et Exemplar af *A. cristatellus* (ɔ: Han med Halekam) af og til, og at han samme Dag havde seet den parre sig med en »*A. fasciatus*«. Vi anföre dette for at vise, at dette Forhold har været Gjenstand for Dröftelse fra begge Sider, men at vi ogsaa fra begge Sider ere komne til det samme endelige Resultat.

**) Proceed. Acad. Philad. 1856 p. 228.

***) Günther: Annals of natur. history Septbr. 1859 p. 212 tab. IV. fig. A.

compressa, serrato-dentata, squamis ventralibus indistincte carinatis, antibrachialibus et femoralibus anticis hexagonis ut pedalibus superioribus pro parte pluries carinatis.

I en Afhandling „Notes and Descriptions of Anoles" i „Proceedings of the Academy of Natural Sciences of Philadelphia" (Aug. 1861 p. 208) har den allerede i det Foregaaende oftere nævnte amerikanske Herpetolog Cope erklæret den af Hallowell nogle Aar iforveien beskrevne *Anolis acutus* for at være den samme Art, som Günther i 1859 opstillede som *A. Newtoni*, og da han har kunnet sammenligne Hallowells Originalexemplar med Exemplarer fra St. Croix, som vare meddeelte af Hr. Riise, kan der neppe være nogen Tvivl om, at det jo forholder sig saa, og at den Arten oprindelig tildeelte Lokalitet „Cuba?", er urigtig. Vi have, takket være Hr. Riise, kunnet undersöge en betydelig Række af Exemplarer, som dog paa faa Undtagelser nær alle ere Hanner. St. Croix er det eneste Sted, hvor Arten vides at leve*).

A. acutus staaer meget nær ved *A. cristatellus* i Habitus, Charakterer og Störrelse, men afviger fra den ved fölgende Forhold: Hovedet er længere; er *A. cristatellus* en kortsnudet Art, hörer *A. acutus* derimod til de mere langhovede eller spidssnudede Arter. Nakkeskjoldet stöder i Reglen umiddelbart op til de store Skjolde, som omkrandse Öiehulerne og stöde sammen paa Panden, eller der er i det höieste indskudt en enkelt lille Skjælrække mellem dem og Nakkeskjoldet**). Mellem Ryggens Skjæl er der ingen eller dog kun yderst svage Spor til grynede Smaaskjæl, og Rygfolden er mindre

*) Hr. Riise erklærer udtrykkelig i sine Breve, at denne Art ikke findes paa St. Thomas og ikke er ham bekjendt fra andre Steder end fra St. Croix, hvor den baade efter de indsendte Exemplarers Antal at dömme og efter Newtons udtrykkelige Angivelse er meget hyppig.

**) Saa sikker som denne Charakteer end er i de fleste Tilfælde, navnlig naar man har udvoxne Hanner for sig, kan den dog undertiden være tvivlsom, naar man kun kan undersöge yngre Exemplarer, hos hvilke Forholdet kan være mindre skarpt udpræget.

tydelig, uagtet de to Midtrækker af Skjæl her altid ere meget store, aflangt sexkantede og tydeligt kjölede; der findes ogsaa Kjöle paa de nærmest tilstödende Skjælrækker, som i Form og Störrelse danne Overgangen fra hine til Ryggens almindelige Skjælbeklædning. Fra Haleroden aflöses hine to Skjælrækker af en enkelt uparret. Halen er hos Hannen stærkt sammentrykket med savtakket Rand eller har endog i sin indre Halvdeel en lav savtakket Kam; hos Hunnen er den mindre sammentrykket og kun utydelig savtakket. Bugskjællenes Kjöle ere tydeligere end hos *A. cristatellus*. Lemmernes Skjæl ere rudeformige og kjölede, forsaavidt de ikke, som paa Laarenes Yderside, ere saa fine og kornede, ligesom Rygskjællene, at Kjölen ikke kan erkjendes; paa Overarmens Yderside ere de derimod temmelig store, paa Underarmens og Laarets Forside tildeels sexkantede og fleerkjölede ligesom paa den övre Side af Hænderne og Födderne; man træffer imidlertid ogsaa Individer, hvor samtlige Armens og Laarets Skjæl kun have en enkelt Kjöl. Paa den forreste Deel af Hovedet kunne Skjoldene være ordnede temmelig regelmæssigt paa begge Sider af en skarpt udpræget Midtlinie; der kan saaledes langs Snudens Midtlinie findes to Rækker af större Smaaskjolde, som bagtil kile sig ind mellem dem, der danne en Fortsættelse af de to Rækker af Circumorbitalskjolde, og som fortil, bagved Næseborene, aflöses af 2 eller 3 Rækker af Smaaskjæl. Hos andre Individer er Anordningen af disse Skjæl eller Skjolde imidlertid mindre regelmæssig. Man tæller 8 lave Læbeskjolde langs med begge Læber; de forreste „Sublabialskjolde" ere temmelig store, men allerede fra det andet eller tredie Underlæbeskjold adskilles de fra disse ved en indskudt Kile af Smaaskjæl. Af Supraocularskjolde er der 5—7 större, kjölede, anbragte i to Rækker, foruden nogle mindre i en tredie ydre Række. De Nakkeskjoldet omgivende Skjæl ere temmelig store og ofte bugede eller kjölede. Hunnen*) har kun Spor

*) »Hunnerne ere kun halv saa store som Hannerne,« Günther l. c. See sammesteds DHrr. Newtons Bemærkninger om dette Dyrs Farveskifte, dets Fjender af Fugleklassen (en Ugle- og en Heire-Art) og dets Föde (Myrer).

til en Hudfold paa langs hen under Halsen, og den har en noget livligere Tegning end Hannen, som næsten er uden al Aftegning; den kan saaledes have en lys Stribe og nogle mörke Pletter midt nedad Ryggen ligesom Hunnen af *A. cristatellus*.

Anolis stratulus Cope*).

Anolis capite longiusculo; carinis et fovea frontalibus parum distinctis, fovea occipitali nulla; scutellis capitis lævibus vel rugosis, circumorbitalibus contingentibus sed ab occipitali sejunctis; squamis dorsualibus graniformibus minutis, mediis haud majoribus; plica dorsuali nulla; squamis ventralibus lævibus, antibrachialibus et femoralibus anticis hexagonis lævibus vel indistincte carinatis, pedalibus superioribus unicarinatis; cauda in fæminis tereti, in maribus subcompressa serrato-dentata, serie macularum quinque in dorso corporis.

Af denne lille Art, som har været opstillet i Universitets-Musæet under Navnet *A. dorsomaculatus* (under hvilket Navn den ogsaa har været meddeelt enkelte Musæer), indtil den blev beskrevet under ovenstaaende Navn af Cope, har Hr. Riise indsendt Exemplarer fra St. Thomas, Vieques, Tortola, Just v. Dyck og Portorico. Til Copes Beskrivelse skulle vi endnu föie Fölgende:

Uagtet Hovedet ogsaa her kan være af lidt forskjellig Længde, maa den dog henföres til de langhovede Arter ligesom *A. acutus*; fra denne adskilles den let derved, at Nakkeskjoldet altid ved to eller flere Skjælrækker er adskilt fra de to paa Panden, idetmindste i en kort Strækning, sammenstödende brede Skjoldrækker, som omkrandse Öiehulerne. Der findes ikke nogen ophöiet Linie eller Hudfold midt nedad Ryggen, hvis Skjæl ere meget fine, tætstillede, grynede og ikke större end Sidernes, men paa begge disse Steder ere Skjællene

---

*) l. c. p. 209. Ved en Tryk- eller Skrivefeil staaer der »*striatulus*« for »*stratulus*« af *stratus* (»saddled«).

betydelig mindre end Bugens flade, afrundet-kantede Skjæl. De to midterste af Ryggens Skjælrækker kunne vel forfölges i hele Ryggens Længde, men ere enten aldeles ikke eller kun meget lidt större end de tilstödende. Nakkegrube findes ikke og Pandegruben er ikke meget tydelig; Supraocularskjoldene ere temmelig talrige, de forreste Sublabialskjolde temmelig store; Snudens Smaaskjolde ere ikke regelmæssigt ordnede i Rækker. Hovedets Skjolde ere glatte eller svagt rynkede; de brede sexkantede Skjæl paa Lemmernes Forside ere i Reglen glatte, men kunne undertiden ogsaa fremvise en svag Kjöldannelse. Af de foreliggende Exemplarer ere de fleste Hanner; de have en stor Strubepose og en noget sammentrykket, savtakket Hale, men ingen Halekam. Hunnens Hale er mere trind og utydeligere savtakket; den synes ogsaa at være noget mindre end Hannen og at have et noget kortere Hoved; hos Ungerne er Hovedet forholdsviis endnu kortere*).

Farvetegningen er ret betegnende for denne Art; langs ned ad Ryggen findes en Række af fire eller fem (i Reglen fem) brede, brune, lyst indfattede Tverbaand eller Tverpletter; forresten er Dyret mere eller mindre tæt bruunspættet paa en graalig eller grönguul Bund. Udvikles disse Smaapletter meget stærkt, blive de charakteristiske Saddelpletter mindre tydelige. Hovedet er næsten altid mörkt eller næsten sort. Strubeposen hos Hannen har samme livlige orangeröde Farve som hos *A. pulchellus* f. Ex., Lemmerne mörke Tverbaand.

Udmaalinger:

	en Han:		en Hun:
Længden af Hovedet til Öiet	15mm	—	12mm.
— - Hoved og Krop til Anus	50mm	—	40mm.
— - Halen	75mm	—	51mm.
— - Forlemmerne	19mm	—	17mm.
— - Baglemmerne	32mm	—	27mm.

---

*) Paa Grund heraf, og da Ungerne af *A. cristatellus* ogsaa kunne have en Række af mörke Pletter nedad Ryggen, kan det undertiden være for-

Anolis pulchellus D. B.

Denne Art kjendes fra St. Thomas, hvor den er temmelig almindelig paa dyrkede Steder, fra St. Croix, hvorfra der findes Exemplarer i det Kongl. Musæum, fra Tortola, Just v. Dyck, Vieques, Portorico og Martinique. Vi ansee det for ufornödent at udarbeide en Diagnose af denne velbekjendte Art, men skulle dog til Beskrivelsen i „Erpétologie générale" föie fölgende Bemærkninger:

Hannerne have ogsaa her i Reglen en lav, mere eller mindre tydelig Hudfold midt nedad Ryggen fra Nakken til Halen; den dannes af en dobbelt Skjælrække, hvis Skjæl enten aldeles ikke eller kun i en meget ringe Grad ere större end Naborækkerne. Alle Hovedets Skjæl og Skjolde ere kjölede, de större have endog flere Kjöle, f. Ex. Sublabialskjoldene; ligeledes ere Overarmens Skjæl og de store Skjæl paa Underarmens og Laarets Forside forsynede med flere Kjöle. Den Gruppe af större Skjolde, som indtager en Deel af Supraocularregionen, bestaaer undertiden kun af 5—6 Skjolde. Den eneste foreliggende Hun har et noget kortere Hoved end de andre, som ere Hanner og hos hvilke Hovedets Længde iövrigt varierer endeel; den mangler Hudfolden langs ned ad Ryggen, og dens Hale er ikke höi, sammentrykket og savtakket som Hannens, men lavere og mere trind, med skarpt udprægede, ophöiede Linier, som dannes af Skjælkjölene; den er ogsaa mindre tydelig leddeelt end hos Hunnerne. Ifölge hvad Hr. Riise meddeler os, ere Hunnerne i det Hele lidt mindre end Hannerne, men uden nogen væsentlig Forskjel i Farve eller Tegning. En hvidlig Stribe, som oventil er skarpt begrændset, löber hos dem Alle hen under Öiet fra Snudespidsen til omtrent midt paa Kroppens Sider eller undertiden lige til Halen. Ovenover den löber, fra Öiet af, en mörkere Stribe, som

---

bundet med nogen Vanskelighed at skjelne mellem Ungerne af disse to Arter. Har man flere Exemplarer for sig, vil Hovedets forskjellige Physiognomie dog snart afgjöre Spörgsmaalet.

dog allerede taber sig lidt bagved Forlemmerne. Sorte Punkter og Smaarækker af Punkter eller Smaapletter af samme Farve findes hist og her paa Ryggen i större eller mindre Mængde; naar de optræde i stor Mængde som talrige afbrudte Smaastriber (hvad der er Tilfældet hos to Exemplarer fra Portorico), minder Tegningen endeel om *A. vermiculatus*. En eller to Rækker af hvide sortindfattede Smaapletter, som fölge efter hinanden med forholdsviis betydelige Mellemrum, iagttages ofte langs med Kroppens Sider. Hannens Strubepose er, ligesom hos adskillige andre Arter, guulröd; selve Skjællene ere nemlig gule, men Huden mellem dem har en livlig zinnoberröd Farve.

Anolis marmoratus D. B.

Et Exemplar af denne Art, som opbevares i det Kongl. Musæum, er i sin Tid skjænket dette af Hr. Dr. Hornbeck; det antages at være fra St. Thomas eller fra St. Jan, men da denne Art ellers aldrig er bleven indsendt fra de danske Öer, tör man endnu ikke optage den i disses Fauna. Da det viser enkelte, om end mindre væsentlige Uovereensstemmelser med Beskrivelsen i „Erpétologie générale", ville vi meddele en kort Charakteristik af det.

Det er uden Strubepose, altsaa rimeligviis en Hun; Hovedet er ikke meget langt; dets störste Brede indeholdes kun 1½ Gang i Afstanden mellem Snudespidsen og Öret; oventil er det ganske fladt, naar undtages de ikke meget fremtrædende Pandekjöle, som fortsætte deres buede Löb til henimod Snudespidsen. Rostralkanterne ere skarpe, Hovedets Smaaskjolde i det Hele flade, kantede og forholdsviis store; af de to Rækker, som begrændse Öiehulerne og bære Pandekjölene, berörer et Par Skjolde hinanden umiddelbart; de andre ere adskilte ved en mellem dem indkilet Skjælrække. Nakkeskjoldet er lille og derfor adskilt fra hine större Skjolde ved Smaaskjæl. Nakkegruben er ikke aldeles skarpt begrændset. Rygskjællene ere ovale, puklede eller kjölede; i Mellemrummene mellem dem findes enkelte tre-

kantede Skjælgryn; paa Siderne ere de meget mindre end paa Ryggen, men paa Bugen blive de atter större, ovale paatvers, taglagte og fuldkommen glatte. Paa Undersiden af Hovedet og Halsen ere Skjællene kornede; der er fem Rækker af Frenalskjæl og fire Rækker af Skjæl indskudte mellem Underlæbe- og Sublabialskjoldene, begge Dele dog kun hvor bemeldte Partier ere bredest. Paa det forresten fiintskjællede Supraocularparti findes en Gruppe af 7 eller flere större kantede og glatte Skjolde. Forlemmernes Skjæl ere rudeformige og kjölede, Baglemmernes deels kornede, deels (saasom flere Rækker langs med Laarets og Skinnebenets forreste Rand) bredt sexkantede og kjölede, deels (underneden) af lignende Form som Bugens. Ryggens to midterste Skjælrækker danne en lav Fold eller Kam uden Takker, som mellem Baglemmerne synker ned i Flade med den övrige Skjælbedækning og paa Halen erstattes af en enkelt Række forholdsviis store, tagformige, tilspidsede Skjæl, som danne en lav savtakket Kam paa den Deel af Halen, der ikke er reproduceret.

Farven er graablaa med rödligt Anströg paa enkelte Steder og med sortagtige Smaapletter paa Ryggen, Siderne, Lemmerne, paa Halen og under Struben. Hovedet er næsten sort med Undtagelse af de gule Læber og en guul Plet ovenpaa Hovedet foran hvert Öie samt en guul sortindfattet Stribe, som löber fra Öiets nedre Rand over Öret og taber sig paa Siderne af Halsen, og en lignende, der begynder under Öret og taber sig lidt bagved Midten af Kroppens Sider; en svagere, hist og her afbrudt Stribe af samme Farve udgaaer endelig fra Öiets Bagrand og taber sig over Skulderen. Med Undtagelse af Struben og Halsen, som ere graat anlöbne, har Bugen en lignende guulagtig Farve.

Hovedets Længde til Öret er 22^{mm}; derfra til Gattet er Afstanden 50^{mm}.

En Sammenligning mellem det beskrevne Dyr og et Exemplar af *Anolis alligator* fra Martinique viser fölgende Forskjelligheder: Hovedet er lidt kortere hos sidstnævnte, uagtet det foreliggende Exemplar er en Han (med Strubepose); de Skjolde, som omgive

Oiehulerne paa deres indre Side, ere her meget större og beröre derfor hinanden i hele Pandens Længde, adskilles ikke af nogen Skjælrække i Midten; de stöde ligeledes umiddelbart op til det temmelig store Nakkeskjold. Disse Skjoldrækker og de af dem dannede Kjöle fortsætte sig hos begge Arter hen imod Næseborene, idet de danne en spids Vinkel med Rostralkanterne; men mellem dem sees hos *A. alligator* to lavere buede Længdekamme, udspringende bagved Mellemrummet mellem Næseborene; disse fattes derimod ganske hos *A. marmoratus*, hvis Snude derfor er mere flad, og hvor man paa den bagre Deel af Snuden hos *A. marmoratus* kun seer to Rækker af större Smaaskjolde med en ufuldstændig Række af mindre i Midten, seer man hos *A. alligator* 4 Rækker af Skjæl eller Smaaskjolde. Den Skjælkile, som adskiller Underlæbeskjoldene fra Sublabialskjoldene, dannes kun af een Skjælrække hos *A. alligator*, hos *A. marmoratus* af indtil 4; Skjællene paa Laarenes Forside ere större hos *A. alligator*, Farven smudsig skiferblaa, som hos unge Leguaner, med guulhvide Draabepletter, især paa Kroppens Sider, og med den i Beskrivelsen angivne sorte Plet i Axelhuden, de gule Striber mangle o. s. v. Rigtignok ere disse Forskjelligheder kun Resultatet af en Sammenligning af et Individ af hver Art, men de vidne dog om, at de virkelig ere forskjellige.

Anolis velifer Cuv.

Anolis capite elongato; carinis frontonasalibus quatuor, foveisque frontali et occipitali distinctis; scutellis capitis carinatis, supraocularibus a circumorbitalibus haud plane vel omnino non sejunctis, hisce vero inter se et ab occipitali late sejunctis; squamis dorsualibus ovatis carinatis granulis pluriseriatis cinctis, mediis haud majoribus, plicam vel cristam indistincte dentatam formantibus, ventralibus polygonis lævibus, membrorum rhomboideis carinatis, anticis nec dilatatis, nec pluricarinatis; cauda compressa, in maribus crista membranacea maxima, radiis suffulta, prædita, quæ autem fæminis deficit.

Af de fire Exemplarer, som vi have kunnet undersöge, ere de to fra Vieques, det tredie fra Tortola (alle tre indsendte af Hr. Riise); et fjerde, i det Kongl. Musæum, skulde ifölge Etiketten være fra St. Jan, men da Hr. Riise aldrig har faaet dette anseelige Dyr fra nogen af de danske Öer, er det meget tvivlsomt, om den forekommer der. — Til dens Beskrivelse i „Erpétologie générale" skulle vi endnu föie, at Pandekjölene her ikke convergere fortil, men tvertimod forene sig med Rostralkjölene noget foran Öiet, samt at den derved dannede store Pandegrube dog udfyldes tildeels af to fra Mellemrummet mellem Næseborene udspringende, næsten parallele Nasalkjöle. De kjölede Supraocularskjolde (c. 9 i 3 Rækker) ere enten ikke eller kun ufuldstændigt adskilte ved smaa Skjælkorn fra Circumorbitalskjoldene, som atter selv ere adskilte fra hinanden og fra det lille Nakkeskjold ved en tredobbelt Række af Smaaskjolde. Paa Kroppens Ryg og Sider, paa Halsen og tildeels endog paa Baghovedet ere de egentlige Skjæl aldeles adskilte fra hinanden og omgivne af flere Kredse af Smaakorn; paa Lemmerne og Halen er dette derimod ikke Tilfældet. Lemmernes Skjæl ere rudeformede og kjölede; de, der beklæde deres Forside, ere ikke meget större end de andre og have ligeledes kun een Kjöl; fleerkjölede Skjæl optræde först paa Hænderne, Fingrene og Tæerne. De to midterste Rækker af Rygskjæl ere egentlig ikke större end de andre, men deres höie Kjöle give dem Charakteren af en dobbelt Række af lave Savtakker. Hunnens Hale er sammentrykt ligesom Hannens, men istedenfor den höie Kam findes her kun en lav, savtakket Kjöl, ligesom den kun har en Hudfold istedenfor Strubepose.

Anolis dominicensis Rhdt. & Ltk.

Anolis capite brevi; fovea et carinis frontalibus distinctis; scutellis capitis anterioribus et supraocularibus lævibus, circumorbitalibus inter se et cum occipitali contingentibus; fovea occipitali nulla; plica dorsuali nulla vel indistincta; squamis dorsualibus

graniformibus, majoribus nullis, ventralibus et membrorum lævibus, femoralibus anticis late hexagonis, haud carinatis; cauda in maribus compressa, lobato-serata, in fœminis tereti, carinata.

Denne fra Haiti ved Hr. Riise indsendte Art hörer til de mindre og til de meget korthovedede Arter. Den har tydelige Pandekjöle og fölgelig ogsaa en tydelig Pandegrube, der dog ikke strækker sig saa langt fortil som hos mange andre Arter, da Pandekjölene fortil forene sig til et langagtigt ophöiet Parti, som indtager den midterste Deel af Snudens Ryg. En Nakkegrube findes ikke eller er ialfald aldeles utydelig. Snudens Skjæl ere glatte og forholdsviis store; de danne to regelmæssige Rækker mellem de to, der kunne betragtes som Fortsættelser af Circumorbitalskjoldene. Bagved hvert Næsebor er der 2 eller 3 Rækker af Smaaskjolde i Linie med disse; den fjerde Række fra den skarpt udprægede Midtlinie dannes af Rostralkantens Skjæl. De större, af Smaakorn omgivne, i to Rækker ordnede Supraocularskjolde ere ligeledes aldeles glatte. Af de store Circumorbitalskjolde, som begrændse Öiehulerne indadtil og bære de Forhöininger, hvis Fortsættelser Pandekjölene ere, ligger der 3 Par mellem Öiehulerne, af hvilke det forreste især udmærker sig ved sin Större1se; disse to Skjoldrækker beröre hinanden fuldstændigt i Midten og ere ligeledes umiddelbart forbundne med det temmelig store Nakkeskjold; kun hos et enkelt af de foreliggende temmelig talrige Exemplarer (en Hun) er der indskudt en enkelt Skjælrække mellem Nakkeskjoldet og de andre. Sublabialskjoldene ere hos denne Art större end sædvanligt hos Anoliserne; först under det fjerde Underlæbeskjold begynde Smaaskjæl at kile sig ind mellem Underkjæbens 2 Rækker af större Skjolde; af virkelige vel udviklede Læbeskjolde er der kun sex, saavel foroven som forneden. Ryggens Skjæl ere smaa og kornede. Midt ned ad Ryggen kan der være et svagt Spor til en Hudfold, men ingen större Skjæl; Bugens ere större, flade og glatte. Paa Overarmen sees ingen större Skjæl; saadanne findes vel fortil paa Underarmen, navnligen en Række af bredt sexkantede, men de

ere glatte ligesom Hændernes, ikke kjölede. Paa Forsiden af Baglemmerne findes der ligeledes nogle större Skjæl — skjöndt ikke saa store som hos den fölgende Art — men de ere ligeledes glatte. Halen er hos Hannerne temmelig sammentrykket og saa stærkt savtakket, at man kan betegne den som lappet; hos Hunnerne er den næsten trind med en svag, takket Kjöl.

Paa de i Spiritus opbevarede Dyr er Grundfarven grönlig eller graalig med en fiin Tegning af mörke Prikker og fine Striber; stærkest er denne Tegning udpræget hos Hunnerne.

De to största af de foreliggende Exemplarer af hvert Kjön frembyde fölgende Maalforhold:

		hos Hannen	hos Hunnen
Længden af	Hovedet til Öret	14^{mm},	11^{mm}.
—	- Hoved og Krop til Anus	50^{mm},	41^{mm}.
—	- Halen	74^{mm},	62^{mm}.
—	- Forlemmerne	26^{mm},	18^{mm}.
—	- Baglemmerne	38^{mm},	30^{mm}.

Efter Beskrivelsen har denne Art nogen Lighed med *A. lucius* D. B., fra hvilken den dog afviger ikke alene ved Halens mere sammentrykte og takkede Form (hvilket maaskee dog ikke har saa meget at sige, da Pariser-Museets eneste Exemplar, afbildet i Ramon de Sagras Værk over Cuba, vistnok er en Hun), men navnligen ved at Lemmernes Skjæl ere glatte og ikke kjölede*), samt ved en noget forskjellig, mindre bred og but og mindre geddeagtig Form af Hovedet, ved meget mindre Öreaabninger o. s. v. Den burde fremdeles sammenlignes med *A. distichus* Cope fra New Providence (Bahama-Öerne), hvis Beskrivelse i mange Punkter stemmer med den foreliggende Art. Det hedder imid-

*) I Cocteaus Beskrivelse hedder det rigtignok tvertimod, at Skjællene paa Lemmerne ere kjölede. Den for *A. lucius* angivne Farvetegning findes ikke hos noget af de foreliggende Individer. Endelig har Prof. Peters i Berlin, hvem et Exemplar af *A. dominicensis* var meddeelt fra Universitetsmusæet, ogsaa meddeelt os, at disse to Arter ere meget forskjellige.

lertid om *A. distichus*, at Halen ikke er „verticillat", og at de smaa kornede Rygskjæl ere större end Bugskjællene, hvilket rigtignok strider imod, at Skjællene forpaa Laaret og Skinnebenet siges at være af samme Störrelse som Bugskjællene, de paa deres övre Side derimod som Rygskjællene, og derfor maaskee kun er en Trykfeil. Efter Beskrivelsen ere Baglemmerne ogsaa kortere hos *A. distichus.* Mindre Vægt tör vi lægge paa Manglen af en Rygfold eller derpaa, at Circumorbitalskjoldene kunne være adskilte indbyrdes eller fra Nakkeskjoldet; thi Rygfolden er ikke constant hos *A. dominicensis* og det sidstnævnte Forhold efter Beskrivelsen ikke hos *A. distichus.* Der er imidlertid efter *Anolis*-Arternes almindelige Udbredningsforhold ingen særlig Grund til at antage, at Haiti og New Providence skulde have en Art tilfælles, og vi have derfor ikke vovet at henföre den foreliggende til Copes Art, der rimeligviis ved umiddelbar Sammenligning vil vise sig forskjellig. Det kunde muligviis ogsaa være *A. carbonarius* Daudin (hist. natur. des Reptiles t. 4 p. 64) fra Haiti, men denne er saa ufuldstændigt beskrevet, at den ikke kan erkjendes med Sikkerhed.

Anolis Riisei Rhdt. & Ltk.

Anolis capite brevi, fovea carinisque frontalibus distinctis, scutellis capitis anterioribus rugoso-carinatis vel fere lævibus, supraocularibus carinatis, circumorbitalibus inter se contingentibus, ab occipitali vero sejunctis; fovea occipitali distincta in maribus; plica dorsuali in eisdem distincta, serie duplici squamarum majorum carinatarum, ceteris dorsi graniformibus, ventralibus lævibus, membrorum carinatis, femoralibus anticis hexagonis, plerumque unicarinatis; cauda in maribus compressa, leviter serrata.

Denne ligeledes fra Haiti af Hr. Riise indsendte Art er noget större end den foregaaende, men hörer ligesom den til de korthovedede Arter. Ogsaa her findes to tydelige Pandekjöle og en tydelig Pandegrube af den sædvanlige langstrakte

Rudeform. Forhovedets Smaaskjolde, som ere meget talrigere og forholdsviis mindre end hos den foregaaende Art og ikke som hos denne ordnede i regelmæssige Rækker, ere meer eller mindre tydeligt rynkede eller kjölede; det samme er Tilfældet med Supraocularskjoldene, som, 9—12 i Tallet og ordnede i 3 korte Rader, danne en Gruppe, omgiven af Smaagryn. Circumorbitalskjoldene beröre hinanden fuldstændigt mellem Öiehulerne, derimod ere de aldeles adskilte fra det iövrigt vel udviklede Nakkeskjold; Nakkegruben er tydelig hos Hannerne. Der findes 8 tydelige, men lave Læbeskjolde saavel foroven som neden; derimod ere Sublabialskjoldene kun lidet udviklede og vanskelige at skjelne fra de Smaaskjæl, som allerede fra det andet eller tredie Underlæbeskjold (Hageskjoldene medregnede) kile sig ind mellem dem og de egentlige Underlæbeskjolde. Ryggens Skjæl ere særdeles fine og kornede, men blive opad mod Midtlinien baade noget större og forsynede med en meer eller mindre tydelig Kjöl, indtil de midt paa Ryggen danne en i Form af en lav Hudfold fremspringende Dobbeltrække af större kjölede Skjæl. Bugens ere store, glatte og afrundede. Udvendig paa Overarmen, fortil paa Underarmen og Laaret og paa de 3 Sider af Skinnebenet findes der större kjölede Skjæl; Laarets ere bredt sexkantede og i Reglen kun udstyrede med en enkelt Kjöl; ligeledes ere de store Skjæl ovenpaa selve Hænderne og Födderne forsynede med en enkelt Kjöl. Halen er hos Hannen sammentrykt og kjölet, men ikke savtakket, hos Hunnen rimeligviis trind*).

Farven er lys graaladen med Spor til mörkere Baand paa Lemmerne og Halen; Hunnerne have en bred lys Stribe midt nedad Ryggen, udhævet paa hver Side af et bruunligt Parti som ofte er bölget eller takket og derved frembringer en ganske lignende Tegning som hos *A. Sagræi*; mörke Linier, löbende tæt ved Siden af hinanden paa Undersiden af Hovedet og Halsen,

*) Hos det eneste foreliggende Exemplar af dette Kjön er Halen nemlig reproduceret og tilsteder derfor ingen bestemt Slutning med Hensyn til denne Legemsdeels normale Form og Beskaffenhed.

kunne ogsaa findes hos Hunner af denne ligesom af adskillige andre Arter.

Udmaalinger af 2 Exemplarer:

		Han:	Hun:
Længden af	Hovedet til Öret	19^{mm},	14^{mm}.
—	- Hoved og Krop til Anus	62^{mm},	49^{mm}.
—	- Halen	115^{mm},	55^{mm}.
—	- Forlemmerne	30^{mm},	24^{mm}.
—	- Baglemmerne	50^{mm},	43^{mm}.

Af de beskrevne Arter synes *A. Leachii* at være den, som kommer *A. Riisei* nærmest; dog vil man ved at sammenholde Beskrivelserne blive opmærksom paa fölgende Forskjelligheder: Hovedet beskrives som temmelig langstrakt, dets Smaaskjolde som glatte og dets Underkjæbegrene som stærkt opsvulmede; Circumorbitalskjoldene ere adskilte ved en Række af Smaaskjæl; Halens Savtakker ere ulige höie, der findes en sort Plet i Axelhuden o. s. v.

Anolis chlorocyanus D. B.

(*A. læviceps* Wiegm.).

Anolis capite longiusculo, plano; fovea et carinis frontalibus et fovea occipitali nullis; scutellis capitis rugosis, non vero carinatis, circumorbitalibus inter se et ab occipitali minuto plane sejunctis; squamis dorsualibus graniformibus, majoribus nullis, plicæ dorsualis indistinctæ rudimento, squamis ventralibus lævibus, membrorum carinatis, femoralibus anticis rhomboideis, unicarinatis, genu proximis latioribus tricarinatis, pedum multicarinatis; cauda tereti haud serrata.

Ogsaa denne Art har Hr. Riise faaet fra St. Domingo og med sædvanlig Forekommenhed overladt til Universitets-Musæet; det foreliggende Exemplar er, efter Strubeposens Uddannelse at dömme, en Han. Den hörer, som man vil see af de nedenfor anförte Maal, til de mere langhovedede Arter. Pandekjölene ere saa utydelige, at de kunne siges at mangle, og Pandegrube og Nakkegrube findes ligesaalidt. Hovedets talrige, uregelmæssigt

ordnede, kantede Smaaskjolde ere vel ikke kjölede, men frembyde dog under Lupen et ujevnt, uregelmæssigt rynket Udseende. Circumorbitalskjoldene ere adskilte indbyrdes ved en dobbelt, fra det lille Nakkeskjold ved en tredobbelt Skjælrække. Af Sublabialskjoldene ere kun de allerbageste (fra det niende omtrent) adskilte fra Underlæbeskjoldene ved indkilede Smaaskjæl. Ryggens Skjæl ere smaa og kornede; midt nedad Ryggen ere de ikke större end andetsteds paa samme; nogle Steder er der Spor til en lav Hudfold. Bugens Skjæl ere flade og glatte. Halen er trind med en svag Kjöldannelse, Lemmernes Skjæl kjölede; kun en kort Række af brede Skjæl foran paa Laaret, nærmest ved Knæet, udmærker sig ved en betydeligere Störrelse fremfor Resten; med Undtagelse af disse, som ere fleerkjölede ligesom de, der oventil beklæde Hænderne og Födderne, have de kun en enkelt Kjöl. — Farven er eensartet blaaliggrön; dog er den forreste Deel af Hovedet mörk og paa Undersiden af Halsen findes nogle mörke Striber.

Udmaaling af det foreliggende Exemplar:

Fra Snudespidsen til Öret	17^{mm}.
Fra Snudespidsen til Anus	54^{mm}.
Halens Længde	88^{mm}.
Forlemmernes Længde	23^{mm}.
Baglemmernes Længde	35^{mm}.

Forresten kunne vi henvise til Beskrivelsen i „Erpétologie générale", som ganske stemmer med vort Exemplar, naar undtages eet Punkt. Det hedder nemlig, at der midt nedad Ryggen findes 2 eller 3 Rækker af Skjæl, som ere lidt större end de andre. Dette er nu rigtignok ikke Tilfældet hos den foreliggende *Anolis*-Form, men skjöndt det antydede Forhold ellers hörer til dem, som afgive ret gode Artsmærker, veed man dog fra andre Arter, at det kan være underkastet nogen Variation. Det er derfor ikke utænkeligt, at de midterste Rygskjæl kunne hos andre Individer være lidt mere fremtrædende mellem de övrige end det her er Tilfældet, og at dette har foranlediget og retfærdiggjör de anförte Udtryk.

Anolis maculatus Gray*).

Anolis capite elongato; fovea et carinis frontalibus nec non fovea occipitali distinctissimis; scutellis capitis carinatis, circumorbitalibus inter se et a scutello occipitali distincto seriebus pluribus squamarum sejunctis; squamis dorsi graniformibus, mediis paullo majoribus. plica dorsuali humili, squamis ventralibus carinatis, membrorum unicarinatis, antibrachialibus et femoralibus anticis paullo modo majoribus, rhomboideo-hexagonis, unicarinatis, pedalibus superioribus pluricarinatis; cauda in maribus compressa, leviter dentata.

Til Copes Beskrivelse og til den ovenstaaende Diagnose vil det kun være nödvendigt at föie et Par Ord om Farven og nogle Maalangivelser efter det foreliggende Exemplar, en Han, som er opgiven at være fra Jamaica. Farvetegningen bestaaer væsentligen i et System af lyse Tverbaand paa en rödgraa Bund saavel paa Kroppens Sider som paa Lemmerne; paa Kroppens Sider overskjæres disse Baand af et lignende Længdebaand, der dog hörer op paa Midten af Kroppen. Imidlertid maa man ikke tænke sig disse Baand meget skarpt udprægede; paa nogle Steder oplöse de sig i Pletter.

Længden af	Hovedet til Öret	21^{mm}.
—	- Hoved og Krop til Anus . .	70^{mm}.
—	- Halen	115^{mm}.
—	- Forlemmerne	30^{mm}.
—	- Baglemmerne	51^{mm}.

De jamaikanske Anolider ere endnu kun meget ufuldstændigt kjendte; de af Gosse**) beskrevne Former ere charakteriserede paa en saa ufuldstændig Maade, at det synes næsten umuligt at gjenkjende dem. Imidlertid har Cope dog senere oplyst, at *A. opalinus* Gosse er en med *A. maculatus* nærbeslægtet, men forskjellig Art, *A. iodurus* Gosse derimod identisk med *A. punctatissimus* Hallow. (♂) og med *A. heterolepis* Hallow. (♀), *Placopsis ocellata* Gosse med *Anolis Valenciennei* D. B. og med *A. leuco-*

*) Catalogue of Lizards p. 203; Cope l. c. p. 210.
**) Ann. & Mag. Nat Hist. Sec. Ser. Vol. VI. 1850 p. 344.

cephalus Hallow. Derimod er der Intet bleven nærmere bekjendt om *A. catenatus* Gosse eller om *A. stenodactylus* Gray. *A. lineatopus* Gr. er efter Copes Mening ikke forskjellig fra *A. maculatus* Gr. Da den foreliggende Form ikke viser nogen væsentlig Afvigelse fra Copes Beskrivelse af *A. maculatus*, have vi ikke kunnet andet end henföre den til denne Art; men vi indrömme, at den ogsaa stemmer godt med Hallowells Beskrivelse af hans *Anolis punctatissimus* (*A. iodurus* Gosse), naar man seer bort fra Farven og fra at *A. punctatissimus* skulde mangle Kam paa Hals og Krop; men hvordan stemmer dette med Gosses Ord: „crest on nape prominent"? Iövrigt staaer den foreliggende Form saa nær ved *A. Sagræi* Coct., at der kunde opstaae Spörgsmaal om de ere forskjellige; thi rigtignok er Hovedet meget længere, Pandegruben og Nakkegruben langt skarpere udviklede hos den jamaikanske Form end hos den cubanske, men deels synes de at forholde sig eens i alle andre Henseender, deels er det en almindelig Regel, som ogsaa holder Stik hos *A. Sagræi*, at Hovedet er kortere og de nævnte Kjöle og Gruber mindre tydelige hos Ungerne og Hunnerne end hos de gamle Hanner. Men paa den anden Side synes de större Exemplarer af den cubanske Form, som vi have kunnet undersöge, at være fuldt udviklede, og Forskjellen i Störrelsen mellem dem og det jamaikanske at være altfor ringe til at kunne forklare den stærkt udprægede Forskjel i Hovedets Form. Vi antage derfor, at disse to Arter virkelig ere forskjellige, og at, naar man tidligere har troet at kunne angive *A. Sagræi* fra Jamaica*), er det denne Art, som er bleven forvexlet med den, ligesom maaskee *A. Edwardsii* (hvilken Universitetsmusæet har modtaget fra Jamaica ved Prof. Peters) med *A. equestris*.

Anolis Trinitatis Rhdt. & Ltk.

Anolis capite longiusculo; fovea et carinis frontalibus distinctis, fovea occipitali parum distincta vel nulla; scutellis capitis anteri-

*) Cocteau i Ramon de la Sagras Værk p. 136. (*Lacertus minor cinereus* Sloane).

oribus lævibus, circumorbitalibus inter se et cum occipitali contingentibus; squamis dorsualibus graniformibus, in seriebus mediis paullo majoribus, plica dorsuali humili parum distincta, squamis ventralibus lævibus, membrorum carinatis, femoralibus anticis haud dilatatis, rhomboideis, unicarinatis, pedalibus superioribus pluries carinatis; cauda tereti, leviter serrata.

Denne Art, hvoraf Hr. Riise ligeledes har indsendt nogle Exemplarer fra Trinidad, slutter sig i nogle Forhold til *A. acutus*, i andre til *A. cristatellus* og afviger atter i andre fra dem begge. Formen er temmelig smækker, Hovedets Længde nærmest som hos *A. acutus*; ligesom hos denne findes der midt nedad Ryggen to Rækker lidt större Skjæl, der hos de större Individer vise Tilböielighed til at danne en lav og utydelig Hudfold; ogsaa her opdager man ved Lupens Hjælp smaa Skjælgryn i Vinklerne mellem Skjællene. Nakkeskjoldet stöder ligesom hos *A. acutus* umiddelbart op til Circumorbitalskjoldene, som atter selv stöde umiddelbart sammen paa Panden; Öiehulens Dække forholder sig ligesom hos de nævnte Arter, og Bugskjællene vise ikke Spor til Kjöl. Derimod viser *A. Trinitatis* fölgende væsentlige Forskjelligheder fra dem begge: Pandekjölene vige mere fra hinanden foran Öinene og efterlade derfor mellem sig mere Plads for de Smaaskjolde, som udfylde Mellemrummet mellem Circumorbitalskjoldrækkernes forreste Stykke; medens disse Smaaskjolde f. Ex. hos *A. acutus* kun danne en eller to Rækker, danne de her fire og ere i det Hele meget talrigere; den rudeformige Pandegrube er bredere og i det Hele tydeligere end hos de to Arter, med hvilke vi her nærmest sammenligne den; medens Rostralskjoldets överste Deel hos disse har et Indsnit i Midten, har det tvertimod hos *A. Trinitatis* et fremspringende Parti. Snudens Smaaskjolde ere i det Hele smaa, talrige, glatte og ikke ordnede i regelmæssige Rækker. Af Læbeskjolde tælles der indtil 9 foroven og neden; Sublabialskjoldene ere i Hovedets forreste Halvdeel næsten ligesaa store som Underlæbeskjoldene og deres Adskillelse fra disse begynder först med det tredie eller fjerde Læbeskjold. Skjællene

paa Laarets Forside ere hos *A. Trinitatis* mindre og rudeformige, hos de to andre Arter bredt sexkantede og tildeels fleerkjölede; ogsaa paa Overarmen ere de her mindre. Begge Steder savner man de större Skjæl, som hos de fleste andre Arter beklæde Lemmernes Forside. I Sammenligning med *A. acutus* og *cristatellus* er Halen trind (uagtet de foreliggende Individer efter Strubeposens Störrelse at dömme ere Hanner), men den har dog en tagformig Ryg med en svagt savtakket Kjöl.

Farven er blaagrön paa Kroppen, mere blaaviolet, bronceagtig paa Lemmerne. Hovedet ere mörkere og synes navnligen at have havt et sort Parti omkring Öinene; hos nogle er en lys Stribe henad Overlæben under Öiet skarpt udpræget*).

Udmaaling af det störste af de foreliggende Exemplarer:

Hovedet til Öret	18mm.
Hoved og Krop	70mm.
Halen	c. 100mm.
Forlemmerne	28mm.
Baglemmerne	48mm **).

Leiocephalus (Holotropis) vittatus Hallow.

Universitets-Musæet besidder to Exemplarer af en *Leiocephalus*, som ere tagne ved Havanna af DHrr. Hygom og Andréa, og som maale $2^1/_2$—$2^3/_4$'' fra Snudespidsen til Gattet. Ved at sammenholde dem med den korte Beskrivelse af *L. microlophus* (D. B.)

*) Paa det levende Dyr findes disse Tegninger maaskee slet ikke.

**) Da Gray (Cat. of Lizards) opförer nogle nye Arter, hvis Lokalitet ikke er bekjendt, navnligen *A. occipitalis* og *reticulatus* (*A. æneus* er senere gjenfunden i Ecuador, og *A. lineatopus* er ifölge Cope = *maculatus*), ville vi ikke undlade at bemærke, at vi forgjæves have sögt at henföre vore nye *Anolis*-Arter til nogen af disse eller til *A. flavescens*, hvis Lokalitet (»Nordamerika») er tvivlsom, hvilket iövrigt ogsaa vilde være forbundet med saa meget större Vanskeligheder, som Skarphed og Nöiagtighed i Charakteristiken intetsteds er nödvendigere end i denne Slægt, og disse Egenskaber kan man desværre langtfra tillægge Grays Diagnoser.

i „Erpétologie générale" fandt vi nogle Forskjelligheder, saasom at alle de Skjolde, som dække Hovedet og Öiehulerne oventil, ere flade, men udstyrede med talrige skarpe ophöiede Linier eller Kjöle; derimod ere de Skjæl, som beklæde Snudespidsen, Overlæben og Underkjæben, glatte. Hovedet adskilles fra Nakken ved en Fure eller Fold, der löber fra den ene Öreaabning til den anden i en Bue med Convexiteten fortil og er udfyldt med meget smaa Skjæl, som baade i Form, Störrelse og Anordning ere meget forskjellige fra de tilstödende Skjæl paa Tindingen og Rygsiden af Halsen. De store, brede Skjæl, som indtage den midterste Deel af Skinnebenets indre Flade, danne ved at træde ud over det tilstödende meget fiintskjællede Parti paa Skinnebenets Yderside, nærmest ved Foden, en lille fremspringende Skjælkam*). Bugskjællene ere aldeles glatte, Rygkammen meget lav, egentlig kun en ophöiet Linie; Grundfarven er paa Ryggen bruungrön, paa Bugen guulagtig, begge Steder med mörkere Smaapletter, som ere tættest paa Hovedets Underside. Paa Ryggen ere de brune Pletter ordnede i regelmæssige Rækker; særdeles store ere de paa Siden af Halsen og Tindingen, tildeels ogsaa paa Siden af Kroppen mellem de to lyse Striber. Ogsaa Lemmerne og Halen ere plettede af disse Farver. En lys, smal Stribe udspringer paa hver Side under Öiet og löber, paa Halsen noget bugtet, langs hen med Kroppens Sider til Baglemmerne; parallel med den, men höiere oppe, löber en utydelig, grönlig Stribe, som udspringer fra Öiehulens övre Rand. Hallowells korte Beskrivelse**) af hans *L. vittatus* (ligeledes fra Cuba) passer ret vel paa den foreliggende Form, naar undtages, at de 5 midterste Rækker af Bugskjæl skildres som större end de andre, hvilket ikke kan siges at være Tilfældet hos vore Exemplarer***).

---

*) Denne findes iövrigt ogsaa hos den ægte *L. microlophus*.

**) Proceed. Acad. Philad. Aug. 1856 p. 151.

***) Af Grays *Leiocephalus*-Arter er det vanskeligt at finde ud. Foruden *L. Herminieri* og en femte Art fra det tropiske Amerika har han 3 vest-

Alligevel kunde der være nogen Tvivl, om den foreliggende Form er andet end Ungen af *L. microlophus*. Denne er nemlig ifölge Cocteau*) for det förste stribet, rigtignok med 7 Rygstriber, medens vor kun har 4; dernæst ere dens Hovedskjolde udstyrede med ophöiede Længdelinier, Skjællene foran Öret ikke forlængede til Torne og Skjællene overhoved mere nedliggende, deres Kjöle svagere og de af dem dannede Kamme derfor mindre stærkt savtakkede, hvilke Forhold unægtelig alle gjenfindes hos de foreliggende Individer. Men heldigviis har Hr. Captain Andréa ogsaa hjembragt til Universitets-Musæet et udvoxet Exemplar af den ægte *L. microlophus*, ganske svarende til Afbildningen (fig. 1, 2 og 3) hos Ramon de la Sagra, saa at en umiddelbar Sammenligning mellem disse Former er bleven os mulig. Det viste sig da, at Hovedets Skjolde hos *L. microlophus* ere stærkt bugede og ujevne, men ikke kjölede eller riflede, naar undtages Subraocularskjoldene, som vise svage Spor til Længdelinier; dog denne Forskjel kunde maaskee afhænge af Alderen, som Cocteau antyder det. Derimod kan det neppe forklares paa denne Maade, at af de 4 Parietalskjolde, som med det umage Nakkeskjold i Midten dække Hovedets Isse- og Nakkedeel, er det ydre Par hos *L. microlophus* meer end dobbelt saa stort som det indre; hos *L. vittatus* ere de derimod lige store. I denne Henseende vilde iövrigt denne Form ogsaa stemme med den af Cocteau afbildede „Unge". Den Fure, som hos *H. vittatus* forbinder begge Öreaabningerne og adskiller Hovedet fra Halsen, er udvisket hos *L. microlophus*, og de Smaaskjæl, som findes paa dens Plads, ere kun i Störrelse, men ikke i Form og Stilling forskjellige fra de tilstödende. De foran Öreaabningen siddende Skjæl ere hos *H. microlophus* meget forlængede, saa at denne Aabning her maatte beskrives som stærkt

---

indiske Arter, hvoraf de 2 fra Cuba. Alle disse 4 Arter, selv *L. Schreibersii (microlophus)*, henregnes til dem, der have glatte Bugskjæl uden Kjöl.

*) Ramon de la Sagras citerede Værk, Reptiles p. 88.

tandet fortil; hos *L. vittatus* ere de det ialfald kun i en langt svagere Grad. Kunde end dette og adskilligt af det i det foregaaende anförte endnu tydes som Kjöns- eller Aldersforskjel, synes dette dog aldeles umuligt om Skjællenes forskjellige Störrelse og Skjælrækkernes forskjellige Antal*); Skjællene ere nemlig meget större hos *L. microlophus*: medens man hos denne kun vil kunne tælle 9 Skjælrækker paa hver Side af Midtlinien indtil en Linie, der tænkes at forbinde For- og Baglemmernes Udspring, vil man hos *L. vittatus* faae næsten det dobbelte Antal; alle Kjölene, saavel Midtkjölen langs nedad Ryggens Midtlinie, som de mod denne convergerende lavere Skjælkjöle ere derfor meget finere hos den sidstnævnte Art. Bugskjællene ere endelig hos *L. microlophus* for störste Delen tydeligt om end svagt kjölede og tornede, d. v. s. deres bageste Vinkel löber ud i en mere eller mindre udviklet Spids, hvilket derimod aldeles ikke er Tilfældet hos *L. vittatus*, hvor de baade ere fuldkommen glatte og aldeles afrundede. Det samme gjælder om Skjællene paa Hovedets Underside. Vi maae derfor antage, at der virkelig her foreligger 2 Arter, om man end ikke endnu af Mangel paa tilstrækkeligt Materiale af forskjellig Alder og Kjön af begge Former nöiagtigt kan angive Skjelnemærkerne imellem dem. Et andet Spörgsmaal er, om den af Cocteau afbildede „Unge" (l. c. fig. 3) virkelig er Ungen af *L. microlophus* og ikke snarere er en fra denne forskjellig Art, om ikke selve *L. vittatus*; den finere Skjælbeklædning, som udmærker denne Art, er nemlig ogsaa udtrykt paa Afbildningen, der kun i Stribernes Antal viser nogen betydeligere Forskjel fra de foreliggende Exemplarer af *L. vittatus* (Hall.).

---

*) Hallowell havde troet at finde en Forskjel i Formen af Nasalskjoldet og Næseborets Beliggenhed i dette, idet han gik ud fra, at Afbildningen i Ramon de la Sagras Værk var rigtig i dette Punkt; det er den imidlertid ikke; de 2 bagved Nasalskjoldet og Næseboret liggende Smaaskjolde ere udeladte, og Nasalskjoldet derved bleven större og navnligen længere end det skulde være.

Platydactylus rapicauda (Houtt.) og **Hemidactylus mabouia** (Mor. de Jon.).

Begge disse store Gekkoformer forekommer paa de danske Öer og ere der bekjendte under Navnet „Wood-Slaves". Den förstnævnte findes paa St. Croix, men derimod ifölge Hr. Riises Meddelelse ikke paa St. Thomas. Derimod angives den fra Jamaica, Martinique, Guadeloupe, Marie-Galante og Nevis samt fra Venezuela og Guiana. „Paa St. Croix har jeg vel seet over 50 Exemplarer i de sidste tyve Aar; den lever i gamle Træhuse paa Landet, formodentlig ogsaa paa Træer; idetmindste fortælle Negerne, at naar den springer fra Træerne ned paa deres bare Arme eller Hals, suger den sig saa fast med Födderne, at de ikke kunne tage den af", skriver Hr. Riise*).

Hemidactylus mabouia er indsendt fra St. Thomas, St. Croix, Just v. Dyck og Tortola; i Pariser-Musæets Katalog opföres den fra St. Jan, desuden er den bekjendt fra St. Vincent, Martinique, Jamaica og Cuba samt fra Ny Granada, Venezuela, Guiana, Brasilien indtil Bahia og Pernambuco, samt endelig fra Madagaskar (??). Paa de danske Öer „kan den neppe kaldes almindelig", skriver Hr. Riise, „da jeg ikke har seet mere end 5 eller 6 Exemplarer i al den Tid, jeg har været her."

Sphæriodactylus elegans Mac Leay og **S. punctatissimus** D. B.

Vort Materiale af disse 2 Arter er kun ringe, men vi ville dog meddele et Par Bemærkninger om dem, da vi nære nogen Tvivl om den for dem opstillede Synonymie er rigtig.

Af *Sph. elegans* M. L. (*sputator* Coct.) har Hr. Hygom fra Havanna hjembragt et lille Exemplar, knap 30^{mm} langt; det

*) Sammenlign A. og E. Newtons Bemærkninger i Ann. & Mag. of natur. hist. Septbr. 1859 p. 211 og Gosses i hans Reiseerindringer fra Jamaica p. 75 og 178.

har 13 mörkebrune skarpt begrændsede Tverbaand og en meget fiin eensartet Beklædning af Skjælkorn, som blot blive noget grovere paa Bugen, paa Forhovedet nærmest ved Snude- og Underlæbeskjoldene samt paa Halen, hvor de ordne sig i Tverrækker; midt nedad Halens Underside findes som sædvanligt en Række Tverskinner; Öiet omgives af en stor ringformig, kornet Palpebralfold, og bagved det store Snudeskjold findes to Supernasalskjolde og mellem dem et lille uparret. Den ringe Större1se, som denne Art synes at opnaae — Cocteaus största Exemplar*) var kun 37^{mm} langt — og den afvigende Tegning gjör det temmelig tvivlsomt, om det kan være den Sparmannske *S. sputator* fra St. Eustache**), som var 4¼'' lang og havde hvide Tverbaand med bred bruun Indfatning og regelmæssig Begrændsning. Vi foretrække derfor Mac Leays Benævnelse.

Af *Sph. punctatissimus* har Hr. Andréa hjembragt et Exemplar, ligeledes fra Havanna; Hoved og Krop tilsammen ere 32^{mm}. Det har netop den Farvetegning, som beskrives i „Erpétologie générale", rödgraa med fine hvide Punkter, som paa Hals og Hoved blive större og tildeels flyde sammen til Længdelinier, og som ligeledes vinde Overhaand paa Halen, hvorfor denne kan beskrives som lysgraa med mörkere netformig Tegning. Derimod forekommer det os tvivlsomt, om denne Art virkelig, som Cocteau antager, er den samme, som den han beskriver og afbilder under Navn af *S. cinereus****), der er lysgraa med mörke Punkter, som ordne sig i Længdelinier, eller som den af Sparmann afbildede Form fra St. Eustache†), der afbildes som simpelt plettet med mörkere Pletter paa lys Grund.

Begge disse Arter opföres baade fra Cuba og fra Haiti; Gosse nævner derimod ingen af dem fra Jamaica, men i deres

*) Ramon de la Sagra, Reptiles p. 160 t. 17.
**) Vetensk. Akad. Handl. 1784 p. 164 tab. IV. fig 1.
***) l. c. p. 166 tab. 18.
†) l. c. fig 2.

Sted to andre Arter, som han kalder *S. argus* og *oxyrhinus**); i hans oftnævnte Bog om Jamaica**), omtales en tredie, *S. Richardsonii* Gr.

Sphæriodactylus fantasticus Cuv.

Universitets-Musæet besidder 4 Exemplarer af denne Art; de to ere tagne ved Acquin paa Haiti af Lieutenant H. Koch, de to andre ere kjöbte af en Naturaliehandler her i Byen og opgivne at være fra Venezuela. Afbildningen i „Erpétologie générale" ***) er ikke aldeles heldig; Skjællene ere for smaa og Pandesænkningen for brat; heller ikke de af A. Duméril meddeelte Afbildninger †) ere videre gode. Det er mindre rigtigt, naar Snudeskjoldet beskrives som begrændset bagtil af en lige Linie; det har som hos andre Arter der et lille Indsnit, hvorfra en Fure fortsætter sig midt henad Skjoldet til Snudespidsen. Mellemrummet mellem Næseborene dækkes af 3 Smaaskjolde, et större paa hver Side og et mindre i Midten, svarende til Indsnittet. Der findes 4 eller 5 Læbeskjolde foroven og 4 forneden, foruden nogle mindre ved Mundvigen. Hovedet er iövrigt beklædt med fine Skjælkorn; ligesom hos andre Arter findes der midt over hvert Öie et lille spidst Horn, dannet af et lille opstaaende Skjæl af særegen Form og hornagtig Beskaffenhed. De store rudeformige, stærkt kjölede Kropskjæl adskilles ved et skarpt begrændset zigzagböiet Bælte af Smaagryn midt ned ad Ryggen; Bugens Skjæl ere glatte; paa den inderste Deel af Halens Rygside ere de derimod store og fremspringende, næsten pigdannede. Skjoldene paa Halens Underside ere bredt sexkantede.

Af de foreliggende Exemplarer er et fiint tegnet med smalle bugtede Linier af Bruunt og Graat paa Hovedet; to fremvise kun enkelte lyse Striber og Pletter paa mörkegraa Bund; det fjerde er uden Aftegning paa Hovedet. Et af dem med stribet Hoved

*) Ann. & Mag. Nat. Hist. Sec. Ser. Vol. VI. (1850) p. 347.
**) Sojourn etc. p. 254.
***) pl. 32 fig. 2.
†) Archives du Muséum t. VIII. pl. XVIII. fig. 3.

er tillige plettet paa Rygsiden af Kroppen, Lemmerne og Halen, da Skjællene frembyde forskjellige Nuancer af Graat og Bruunt.

Sphæriodactylus microlepis Rhdt. & Ltk.

(„*S. fantasticus*, varieté à taches noires", A. Duméril*)

Sphæriodactylus capite brevi obtuso; squamis dorsi rhomboideis carinatis, minoribus quam in Sph. fantastico, mediis graniformibus, zonam distinctam vero haud formantibus; maculis dorsualibus majusculis obscurioribus.

Et Exemplar af denne Art er i sin Tid skjænket af Hr. Knudsen til den „naturhistoriske Forening" og bærer den Paaskrift at være fra St. Croix; senere er intet Exemplar af den blevet indsendt, og dens Forekomst paa de danske Antiller trænger derfor maaskee endnu til Stadfæstelse. De Punkter, hvori den afviger fra *S. fantasticus*, ere fölgende: Kroppens Rygskjæl ere kun halv saa store og altsaa meget talrigere, men netop derfor er det midterste Bælte af mindre Skjælkorn midt ned ad Ryggen ikke skarpt afgrændset fra den omgivende Skjælklædning. Snuden er betydelig kortere og mindre spids; mellem Superonasalskjoldene er der ikke et enkelt Skjæl, men en lille Gruppe af 3; Öiehornet findes derimod ligesom hos *S. fantasticus*. Haleskjællene ere temmelig store, glatte, afrundede og ordnede i Kredse. Farven er nu rigtignok noget afbleget, men det sees dog, at större brune Pletter have været temmelig regelmæssigt fordeelte over en lysere Bund.

Udmaalinger af det foreliggende Exemplar:

Længden af Hovedet til Öret	8^{mm}.
— - Hoved og Krop tilsammen .	29^{mm}.
Halen (reproduceret)	23^{mm}.

Vi antage, at det er denne Form, som omtales af Aug. Duméril som en Afart af *S. fantasticus*; rigtignok viser Afbildningen ikke nogen Længdestribe af mindre Skjæl midt ned ad Ryggen, men

---

*) Archives du Museum l. c. p. 470, pl. XVIII, fig. 4.

i Beskrivelsen siges det udtrykkelig, at et saadant Parti er tilstede, men at det er mindre skarpt adskilt fra de övrige större Skjæl, hvilke ere mindre end hos den normale *S. fantasticus*. Ogsaa Farvetegningen (to Rækker mörke Pletter nedad Ryggen) stemmer med den foreliggende Forms.

Sphæriodactylus macrolepis Günth.*).

I den allerede oftere citerede lille Afhandling om nogle Krybdyr fra St. Croix har Dr. Günther beskrevet en lille Art fra St. Croix, hvori vi, uanseet nogle smaa Uovereensstemmelser i Beskrivelsen, gjenkjende en fra vore danske Antiller, navnlig fra St. Croix og St. Thomas, samt fra Vieques oftere indsendt Art. Hovedet er kort og but og som sædvanlig beklædt med meget smaa Korn, men disse ere dog tydelig kjölede, især Snudens, som ere noget större. De smaa Skjæl paa Halsen danne en Overgang fra Baghovedets endnu mindre til de store, flade, rudeformige, tilspidsede, stærkt kjölede Skjæl, som dække Kroppens Rygside og fortsætte sig lidt ud paa Haleroden; Kjölene danne ophöiede Skraalinier, som hos en *Leiocephalus*; en Midtrække af mindre Skjæl mangler aldeles; Skjællene ere iövrigt hos forskjellige Individer af en noget forskjellig Störrelse**). Halens övrige Skjæl ere glatte og afrundede; paa Undersiden findes en bredere Midtrække, som ofte antager Form af Tverskinner. Bugen er glatskjællet***). Snudeskjoldet er vel bagtil begrændset af en ret Linie, men har dog ligesom hos andre Arter en Længdefure, der ender i et lille Indsnit. Der findes to store, nærmest trekantede Superonasalskjolde og et ganske lille mellem dem; fremdeles 4 Læbeskjolde

---

*) Ann. & Mag. of natur. hist. Sept. 1859 p. 214 tab. IV. fig. B.

**) Det fra Vieques indsendte Exemplar er saa storskjællet, at det er vanskeligt at forstaae, at det er den samme Art. Men ellers er der ingen Forskjel, og Tegningen er den samme som hos dem fra de danske Antiller, hvor Pletterne ere meest udviklede.

***) Günther beskriver »Brystets« Skjæl urigtigen som kjölede. Derimod er der nogle kjölede Skjæl under Halsen.

for oven og neden, af hvilke det bageste Par dog er meget lille, foruden nogle Smaaskjæl ved Mundvigen.

Farven er graa eller bruun med större eller mindre sortebrune Pletter, som paa Hovedet antage Form af uregelmæssige Striber og undertiden der danne en fiin Tegning, som minder om visse Former af *S. fantasticus.* Der findes ofte en stor Plet midt paa Ryggen mellem Forlemmerne — som oftest med to smaa hvide Prikker i det sorte — og en lignende paa Baghovedet. Af fire samtidigen indsendte Exemplarer fra St. Thomas have de to de mörke Pletter ordnede i Rækker langs henad Ryggen og Halen og brede Længdestriber paa Hovedet; de have desuden de to omtalte större Pletter paa Nakken og Ryggen. Hos de to andre savnes den sidste, Hovedets Tegning er meget finere og Rygpletterne ere reducerede til fine Stænk. Maaskee er der i denne Forskjel i Tegningen udtrykt en Kjönsforskjel?

Udmaaling af et Exemplar:

Længden af Hovedet til Öret		6^{mm}.
—	- Hoved og Krop	24^{mm}.
—	- Halen	24^{mm}.

Æggene af denne Art ere som hos andre Gekkoarter hvide, aflange, omsluttede af en tynd og skjör, men haard Kalkskal; de ere omtrent 5^{mm} brede og 8^{mm} lange.

Ifölge DHrr. Newton (l. c.) er den ikke meget almindelig paa St. Croix; de af dem medbragte Exemplarer vare fangne i Husene, „men," tilföie de, „vi ere tilböielige til at troe, at at den forholdsviis opholder sig paa Markerne, især Sukkermarkerne"*).

Gymnodactylus notatus Rhdt. & Ltk.

Gymnodactylus gracilis; squamis minutissimus, homogeneis, graniformibus; colore brunneo, macularum sagittiformium serie

*) Smgln. Gosse: Sojourn p. 76, 254 og 284, om de jamaikanske Arters Levemaade.

dorsuali, macula rotunda nigra et linea alba transversali utrinque ante brachia.

Et Exemplar af denne lille, formeentlig ny Gekko-Art, har Hr. Lieut. H. Koch taget ved Acquin paa Haiti. Formen er smækker, Hoved og Krop omtrent lige tykke; foran Öinene falder Hovedet med en temmelig brat Sænkning ned mod Snudespidsen. Hoved, Krop og Hale ere eensformigt beklædte med yderst fine Korn; paa Snuden, foran Öinene, ere de större. Det store Snudeskjold, som indtager Snudespidsen, har et Indtryk foroven i Midten og et Indsnit bagtil; til de mere fremspringende Dele af dette Skjold slutte sig paa hver Side to Smaaskjolde, et större og et mindre, medens en lille Gruppe af Skjælkorn kiler sig ind mellem dem og Indsnittet i Snudeskjoldet. Under det forreste og större af disse Superonasalskjolde, mellem det og Snudeskjoldet, ligger Næseboret. Öieæblet er omsluttet af et temmelig stort, kornet Öielaag; der findes 6 Overlæbeskjolde, som aftage i Störrelse bagtil, foruden nogle mindre i Nærheden af Mundvigen; det store Hageskjold efterfölges ligeledes af 6 Underlæbeskjolde, af hvilke det förste er meget stort, de andre af aftagende Störrelse, foruden nogle mindre bagved det sjette. Hovedets Underside er beklædt med lignende Skjælkorn som Ryggen, men i Nærheden af Læbeskjoldene blive de större og antage Form af smaa kantede Smaaskjolde; to saadanne ligge bagved Hageskjoldet. Bugen er beklædt med smaa rhombisk-hexagonale Smaaskjæl, Benenes Underside med lignende, men mere afrundede. Skjællene paa Halens Rygside ere noget större end Kroppens, paa dens Underside ere de forholdsviis store, flade og afrundede; en bredere Midtrække kan forfölges under en Deel af Halen. Laarets Bagside er fiint kornet med skarp Grændse mod de forholdsviis store Skjæl, som beklæde dets Underside. Fodbladet er underneden beklædt med smaa Skjæl, Tæernes og Fingrenes udvidede Deel med större, næsten qvadratiske Skjæl, deres ydre smækkrere Deel med fine Tverlameller; paa Siderne ere de beklædte med fine Korn.

F a r v e n er bruunlig, nærmest chocoladebruun; lidt foran Udspringet af hvert Forlem findes en temmelig stor sort rund Plet og lidt bagved den en fiin hvid Tverstribe. Henad Ryggen og Oversiden af Halen strækker sig et System af mörkere og lysere Pletter, der danne en Række Figurer, som minde om Formen af en Piilspids. Hovedets Underside er marmoreret af Graat og Hvidt.

U d m a a l i n g e r:

Længde af Hoved og Hals til Forlemmerne . . . 11^{mm}.
Fra Forlemmerne til Anus . . . . 16^{mm}.
Halen (Spidsen afbrudt) . . . . 21^{mm}.

I Farvetegningen har *G. notatus* nogen Lighed med den af C o c t e a u leverede Afbildning*) af *G. albogularis.* Heldigviis have vi kunnet undersöge et Exemplar af en lille Gekko, som Capt. A n d r é a har hjemfört fra Cuba, og i hvilken vi mene at gjenkjende *G. albogularis.* Det fremgaaer deraf, at denne har en grovere Skjælklædning, at den Skjælkile, som adskiller Superonasalskjoldene er mindre udviklet, at der istedenfor de to Postmentalskjolde hos *G. notatus* her findes en Tverrække af mindst fire, af hvilke de to midterste ere de störste, samt at Skjoldene paa Halens Underside ere meget bredere end hos *G. notatus.* Vel er det usikkert, hvad Værdi man tör tillægge disse Charakterer, men den umiddelbare Sammenligning af begge Exemplarer har dog ikke efterladt Tvivl hos os om, at de ere specifisk forskjellige. Læbeskjoldene synes derimod at forholde sig væsentligen eens hos begge Arter. Til den charakteristiske hvide Farve af Hovedets Underside kommer hos det foreliggende Exemplar af *G. albogularis* endnu et skarpt begrændset, lyseblaat Bælte paa hver Side af Hovedet langs med Læbens bageste Stykke, en lille rund Plet over Örehullet og et lodret Baand paa hver Side af Halsen foran Skulderen, alt af samme Farve. — Om G r a y s *G. ocellatus* fra T o b a g o**) er forskjellig fra *G. notatus*, kan

---

*) l. c. p. 174 tab. XIX

**) Cat. of Lizards p. 172.

ogsaa være tvivlsomt; den er ikke beskrevet udförligt nok, til at vi kunne udtale os med Sikkerhed i denne Henseende; men Sandsynligheden forekommer os at være imod det.

Gymnodactylus vittatus Wiegm.*).

Denne af Hr. Riise fra Trinidad indsendte Gekko hörer ligesom den foregaaende til de homolepidote, trindhalede Arter. Kroppens, Halsens og Hovedets Rygside dækkes af fine, tætpakkede, runde og hvælvede Skjælkorn; paa Halen blive de grovere, men ordne sig ikke i regelmæssige Tverrækker**); paa Bugsiden af Kroppen og Lemmerne antage de Form af næsten regelmæssige Sexkanter og leire sig tagsteenformigt. Finest ere Skjællene paa Undersiden af Hovedet og Bagsiden af Lemmerne. Snudeskjoldet efterfölges paa hver Side af 6 Læbeskjolde, som aftage i Störrelse bagtil og afsluttes nærmest ved Mundvigen af et Par Smaaskjæl; efter det meget store Hageskjold fölge fem Underlæbeskjolde, af hvilke de to förste ere meget store, de andre meget smaa, samt to forholdsviis brede Postmentalskjolde og paa hver Side af disse, men noget længere bagtil, endnu et noget mindre. Bagved Rostralskjoldet og over Næseborene ligger der som sædvanligt to Superonasalskjolde, adskilte ved en lille Gruppe af Skjælkorn***). Öiet er omgivet af en fuldstændig Öielaagsring. Som sædvanlig findes der en Række brede Skinner paa Halens Underside, indtagende næsten hele dennes Brede.

Grundfarven af det trinidadske Exemplar er olivenbruun; et guulagtigt Baand, indtagende c. 6—7 Skjælrækker, löber temmelig skarpt begrændset, om end med ujævne Rande, fra Snudespidsen til Haleroden midt nedad Ryggen; det ledsages paa hver Side af et næsten ligesaa bredt sort Bælte, hvis Grændse mod

*) Nomenclator Reptilium et Amphibiorum Musei Zoologici Berolinensis (1856) p. 6.

**) Hos andre Individer er deres Anordning dog mere regelmæssig.

***) Af de to Exemplarer fra Fastlandet mangler det ene ganske denne Skjælgruppe, hos det andet er den reduceret til to Skjæl, det ene bagved det andet.

den olivenfarvede Deel af Ryggen dog er mindre bestemt. Hovedets Underflade og tildeels dets Sider bagved Öiet ere marmorerede af sorte, uregelmæssigt sig bugtende Linier, som hver omfatte fire til fem Skjælrækker. Af to af Hr. Prof. Peters velvilligen meddeelte Exemplarer fra Caraccas er det ene blaagraat med en ganske lignende hvid, sortindfattet Rygstribe, som hos det trinidadske; men Hovedets Underside er aldeles hvid. Hos det andet er den hvide Rygstribe næsten forsvunden og de sorte aldeles; derimod findes der 4 Rækker sorte, af Hvidt ledsagede Smaapletter paa en lys graalig Bund.

Udmaaling af det trinidadske Exemplar:

Længden af Hovedet til Öret	. . . .	9mm.
— - Hoved og Krop	. . . .	33mm.
— - Halen	. . . .	34mm.

D. Skildpadder (Testudinata).

Sphargis coriacea (Merr.).

Hr. Riise har i sine Breve til den ene af Forfatterne omtalt en ved vore Öer forekommende Havskildpadde, som der kaldes „Trunk-turtle" (ɔ: Kuffert-Skildpadden), og som han vel ikke selv har seet, men om hvilken der er blevet ham berettet, at den skal blive meget stor, være uspiselig, men give indtil 12 Gallons (48 Potter) Olie eller Tran, som bruges til at smöre Qvægets og Muuldyrenes Saar med.

I denne „Trunk-turtle" troe vi at erkjende *Sphargis coriacea*, ikke blot fordi denne Art efter Gosses Sigende ogsaa paa Jamaica gaaer under dette Navn*), men ogsaa fordi Hr. Riise

*) A Naturalist's sojourn &. p. 306. Benævnelsen synes at hidröre derfra, at de lyse Hudvorter langs henad Ryggens Valke paa en vis Maade minde om Messingsöm indslagne i en mörk Læderkufferts hvælvede Laag.

har indsendt tvende Skildpaddeæg, som han atter selv havde faaet under Navn af Trunk-turtle-Æg fra den tæt ved St. Jan og St. Thomas liggende Ö Tortola, og fordi disse Ægs betydelige Störrelse virkelig svarer godt til *Sphargis*'ens kolossale Proportioner, medens den forbyder at henföre dem til nogen af de tre andre Havskildpadder, som iölge Hr. Riises og Andres Meddelelse forekomme ved de dansk-vestindiske Öer, *Chelonia caretta*, *imbricata* og *viridis*. Thi medens Ægene af disse saavel efter Agassiz's*) som efter vore egne Erfaringer kun ere 39 til 41 Millimetre i Gjennemsnit, ere de tvende Trunk-turtle-Æg fra Tortola 60 til 61 Millimetre, altsaa fuldtvel en Trediedeel mere i Tvermaal.

Vi benytte Leiligheden til her endnu at tilföie en lille Oplysning om *Sphargis*-Slægtens geographiske Udbredning. At slutte fra de i den herpetologiske Literatur foreliggende Angivelser er Sydspidsen af Afrika og navnlig Kysten i Nærheden af det gode Haabs Forbjerg det eneste Punkt af dette store Continents Kyststrækning, hvor den hidtil vidstes at forekomme. Den udbreder sig imidlertid der langt videre og gaaer langs Afrikas Vestkyst heelt op til Guineabugten og Guldkysten. Det Kongelige naturhistoriske Musæum har allerede for mere end 30 Aar siden faaet en nyfödt Unge af en *Sphargis* tilsendt fra de Etablissementer, som Danmark dengang besad paa Guineakysten, og senere har samme Musæum fremdeles fra Musæet i Leiden modtaget nok en slig Unge, som ligeledes skal være taget ved den samme Kyst. Der kan saaledes ingen Tvivl være om, at *Sphargis*-Slægten forekommer i Guineabugten, og det ikke blot af og til, men at den regel-

*) I Contributions to the nat. hist. of the Unit. States. First Monograph, Vol. II, tab. VII, fig. 30 har Agassiz givet en Afbildning af Caouanaens Æg, der viser dem 40—41^{mm} i Tvermaal; Ægene af *Chel. imbricata* have vi fundet at variere mellem 39 og 40½^{mm}, og den spiselige Skildpaddes Æg have som bekjendt omtrent den samme Störrelse.

mæssigen lægger Æg og forplanter sig langs den tilgrændsende Kyst.

Da de herværende Musæer ikke besidde andre Exemplarer af denne Skildpadde end de her omtalte fra Guineakysten, kunne vi desværre ikke bidrage til at besvare det af Agassiz reiste Spörgsmaal, om der virkelig kun gives en eneste *Sphargis*-Art, eller om ikke snarere den ved Japans Kyster forekommende Læderskildpadde, og den, der findes ved Kysten af Afrika, ere særegne Arter, forskjellige saavel fra den vestindisk-nordamerikanske, som indbyrdes.

Chelonia caretta Lin.

Foruden „Trunk-turtle" er der endnu en anden af de fire ved vore vestindiske Öer forekommende Havskildpadder, som Hr. Riise ikke selv har seet, men kun kjender af Fiskernes Beretninger, nemlig den saakaldte „Lantern-back". De Beskrivelser, han har faaet af den, have imidlertid ikke været tydelige nok til, at han har kunnet faae en bestemt Forestilling om den, og da vi heller ikke fra andre Kilder have kunnet skaffe os nogen nærmere Oplysning om denne „Lantern-back", kunne vi kun fremsætte det som en rimelig Formodning, at derved forstaaes Caouanaen, *Chelonia caretta*, der jo er almindelig i de vestindiske Farvande, men som paa Engelsk ellers sædvanlig kaldes „Loggerhead", et Navn, hvilket Riise iövrigt ogsaa, skjöndt sjeldnere, har hört paa vore Öer, uden dog at vide, hvilken Skildpadde det er, som betegnes med det.

Chelonia imbricata Lin.

Som bekjendt har Professor Agassiz troet at kunne eftervise, at man hidtil under dette Navn har sammenblandet to nærstaaende Arter, af hvilke den ene, der beholder Navnet *imbricata*, forekommer i det vestindiske Hav og i Havet langs Guianas og

Nord-Brasiliens Kyster, medens den anden, som han kalder *Ch. squamata*, tilhörer det indiske og det stille Hav*).

Af den östlige Art have vi kun kunnet undersöge et med Galathea-Expeditionen hjembragt Skelet af et middelstort Individ, som den ene af Forfatterne erholdt under Corvettens Ophold ved Nicobaröerne. Dette Materiale er altfor utilstrækkeligt til at vi derpaa skulle ville begrunde nogen selvstændig Mening om denne nye Art; men skjöndt vi allerede af den Grund aldeles ikke tilsigte at drage dens Berettigelse i og for sig i Tvivl, kunne vi dog ikke undlade her at fremhæve, at neppe alle de Kjendemærker, som Agassiz tillægger den i Modsætning til den vestlige *Ch. imbricata*, ere ubetinget gyldige, men at enkelte af dem ogsaa findes hos den sidstnævnte, ialfald saalænge den er ganske spæd og nyligt er kröben ud af Æget. Dette gjælder navnlig om den Forskjel, der skal vise sig i Beskaffenheden af Halsens Hud, idet denne kun skal være fiint rynket hos *Ch. imbricata*, men derimod forsynet med smaa, men dog tydelige, hornagtige Plader hos *Ch. squamata*. Thi rigtignok have vi paa det eneste större Exemplar af *Ch. imbricata*, der har staaet til vor Raadighed, (et omtrent een Fod langt Individ, indsendt fra St. Thomas af Hr. Riise), fundet Forholdet saaledes, som det angives af Agassiz; men paa de nyligt af Æget udkröbne Unger af denne Art, af hvilke vi have kunnet undersöge ikke færre end 11, findes der over hele Halsen smaa, fortykkede, hornagtige Smaaplader, som indbyrdes adskilles ved endnu mindre, men iövrigt lignende Huddannelser. Paa samme Maade forholder det sig med Kjölen eller Kammen langs Midten af Vertebralskjoldene; efter Agassiz skulde hos *Ch. imbricata* denne Kjöl kun findes paa de fire bageste af de nævnte Skjolde, men mangle paa det forreste, hvorimod hos *Ch. squamata* alle fem Vertebralskjolde skulle være forsynede med den. Paa det ovenfor omtalte, halvvoxne, omtrent een Fod lange Exemplar af *Ch. imbricata* er der imidlertid ialfald

*) Contributions to the natural history of the United States of America. Vol. I. (Boston 1857) p. 381.

en Antydning til denne Kjöl ogsaa paa det forreste Vertebralskjold, og paa de ganske spæde Unger er Kjölen eller Kammen endog meget tydelig og vel udviklet paa dette Skjold. Da nu tillige Rygskallens Form, der skal være forskjellig hos de udvoxne Individer af Agassiz's tvende Arter, efter hans egen Angivelse er eens hos de ganske spæde Unger, maa det paa ethvert Tilfælde være vanskeligt, for ikke at sige mere, i denne Aldersperiode at skjelne mellem de tvende Arter.

Ifölge Oplysninger, som vi skylde Hr. Riises Velvillie, er denne Skildpadde paa vore Öer bekjendt under dens almindelige engelske Navn „Hawksbill", og det er almindeligviis dens Æg, som sælges og spises der, men ikke Ægene af *Ch. viridis*, saaledes som det sædvanligen antages. Hr. Riise er endog meget tilböielig til at troe, at Ægene af denne sidste („the green Turtle") slet ikke gaae i Handelen, om han end ikke ubetinget vil paastaae det. Efter hvad der er blevet ham berettet, skal *Chelonia viridis* ikke, saaledes som *Chelonia imbricata*, lægge sine Æg paa den törre Strandbred, men nedgrave dem i Sandet længere ude i Vandet. Hvis dette virkelig var Tilfældet, vilde det være let at forklare, hvorfor dens Æg ikke vare saa lette at faae fat paa som den sidstnævntes; men det er vist overmaade tvivlsomt, om man tör stole paa denne Fortælling; thi ikke blot maatte *Chelonia viridis* isaafald i sin Æglægning afvige fra alle andre Skildpadder, hvad der tilvisse ikke er rimeligt, men selve Fortællingen staaer ogsaa i Strid med de Beretninger, man andetstedsfra har netop om denne Skildpaddes Æglægning. Man spiser iövrigt i Vestindien ikke blot Ægene, men ogsaa Kjödet af *Chelonia imbricata*, skjöndt den rigtignok ansees for mindre velsmagende end *Ch. viridis*.

Dens Æg, hvoraf Hr. Riise har indsendt nogle opbevarede i Spiritus, synes ikke at variere synderligt i Störrelse; de have (som i Almindelighed hos Havskildpadderne) en næsten regelmæssig Kugleform og ere, det störste $40^{1}/_{2}$, det mindste 39^{mm} i Gjennemsnit. Den 4de Septbr. 1861 lod Hr. Riise en stor *Chelonia imbricata*, der var næsten 3 Fod lang og 2 Fod bred,

slagte i sin Nærværelse; der fandtes i den 167 Æg, som havde en hvid Skal af samme Beskaffenhed som paa allerede lagte Æg, og som öiensynligen skulde have været lagte, da Skildpadden fangedes, og desforuden henimod 300 gule Æggeblommer,* af hvilke atter omtrent Halvdelen vare dobbelt saa store som Resten. Fiskerne, der havde solgt ham Skildpadden, berettede, at de 15 Dage tidligere havde taget 150 Æg, som den havde nedgravet paa Strandbredden, og at de havde fanget den selv, da den indfandt sig anden Gang paa samme Sted for atter der at skjule en ny Portion Æg. De paastode endvidere, at Halvdelen af de gule Æggeblommer, som Skildpadden havde i sig, vilde have været modne til at lægges om andre 15 Dage, hvis den havde faaet Lov til at leve. Dersom disse Angivelser ere rigtige (og der er saa meget mere Grund til at antage det, som de ganske stemme med de Beretninger om Havskildpaddernes Æglægning, hvilke Prindsen af Wied indhentede paa sin Reise i Brasilien), vilde denne Skildpadde, dersom den ikke var bleven fanget, i 4 Gange 15 Dage have lagt godt og vel 600 Æg.

Æglægningstiden varer i Vestindien, efter Hr. Riises Meddelelse, fra Juli til October; Hannerne komme ikke op paa Land, men fanges i Garn.

Chelonia viridis (Schn.).

Vi have ikke Noget at lægge til de tidligere Beskrivelser af denne Skildpadde, derimod skulle vi til de ældre Angivelser om Artens Udbredning föie den Oplysning, at den forekommer ogsaa ved Öen Madeira; at den saaledes i den östlige Deel af Atlanterhavet udbreder sig lige saa langt Nord paa som i den vestlige, og navnlig længere end der hidtil var tilstrækkelig Grund til at antage, idet en ældre Angivelse, ifölge hvilken den gjentagne Gange skulde være fanget endog heelt oppe i Kanalen mellem England og Frankrig ved Dieppe, vel neppe har Krav paa at ansees for aldeles paalidelig*).

*) Dictionnaire des Sciences naturelles, Ed. Levrault, t. VIII p. 373.

At den derimod virkelig forekommer i Havet omkring Madeira kan der neppe være Tvivl om. Det Kongelige naturhistoriske Musæum besidder nemlig et i Spiritus opbevaret Hoved af en middelstor Skildpadde, som Professor Kröyer har erholdt paa Reisen med Fregatten Bellona i 1841 under Skibets Ophold paa Funchal Rhed, og dette Hoved stemmer i alle væsentlige Henseender saa ganske med lignende Hoveder af den ægte *Chelonia viridis* fra Vestindien, at vi ikke tage i Betænkning at henföre det til denne Art.

Ferskvandsskildpadder (*Emys*) findes ei paa vore Öer, men vel paa den nærliggende Portorico. Dog har Hr. Riise indsendt en stor *Emys decussata* Bell., som han havde kjöbt af Negere, der havde fanget den i St. Thomas's Havn ved et af Skibsværfterne; han tilföier: „formodenlig er den faldet overbord fra et af Smaaskibene fra Sydamerika**) og havde sögt Land." Den levede flere Maaneder hos Riise i en Ballie med fersk Vand, fodredes med fersk Kjöd og lagde 6—8 Æg, som den dog strax aad paa to nær, hvilke det lykkedes R. at tage fra den, og som han har sendt. Fremdeles har Riise indsendt to Exemplarer af en lille *Emys*, der ganske synes at stemme med et ungt Exemplar af *Emys concinna* fra Nordamerika; skjöndt han ikke bestemt veed hvorfra de ere, har han dog grundet Formodning om, at de ere fra Portorico, hvorfra han tidligere har faaet Ferskvandsskildpadder tilsendte, hvilke imidlertid ikke vare komne ham i Hænde, fordi de vare döde paa Reisen og kastede overbord.

---

*) Den stemmer ganske med et Exemplar af en *Emys decussata*, som Capt. Suenson i sin Tid har hjembragt fra St. Domingo, og da der jevnlig er Skibsfart mellem denne Ö og vore Öer, er den derfor rimeligviis kommet derfra og ikke fra Fastlandet, hvor Arten neppe findes.

Uagtet allerede West*) omtaler en Landskildpadde som forekommende, om end sjeldent, paa St. Croix — hvorfra den ene af os ogsaa har faaet et Par Stykker af *Testudo tabulata* Wahlb. levende tilsendt — gives der dog ifölge Riise ingen Landskildpadder paa vore vestindiske Öer. Vel har han et Par Gange seet mindre Landskildpadder paa St. Thomas, en i Hospitalshaven og en paa Kirkegaarden, men han tör ikke antage, at de findes virkelig som vilde eller forvildede paa vore Öer. De bringes til Salgs til Öerne fra Kysten (Venezuela), og Riise har undertiden seet 20—30 ligge til Salg paa Torvet**). R. har 2 Par i sin Gaard, men de skjule sig bestandig og komme kun frem efter Regnveir, eller naar de ere sultne; der gaaer ofte flere Maaneder mellem hver Gang de vise sig, og sjelden sees mere end een ad Gangen. De spises, og fodres med Frugter, Melonskaller, Annanasskrællinger o. s v.

*) Bidrag til Beskrivelse af St. Croix.

**) Om dens Indförelse til og Forekomst paa Jamaica see Gosse a naturalists sojourn in Jamaica p. 421 og fölg.

Efterskrift.

Da der er hengaaet nogle Maaneder mellem Forelæggelsen og Trykningen af vor Afhandling, have vi selvfölgelig (hvad Læseren ogsaa let vil bemærke) benyttet den Leilighed, som vi derved fik, til i vort Manuskript at foretage de Forandringer, som bleve nödvendige deels paa Grund af en Forögelse af vort Materiale, deels paa Grund af enkelte i Mellemtiden publicerede Smaaafhandlinger. En af disse, nemlig Copes »on Trachycephalus, Scaphiopus and other American Batrachia«, have vi imidlertid desværre modtaget altfor seent til at kunne benytte den til vort Arbeide. Den forögcr Antallet af de vestindiske Trachycephaler med ikke færre end 4 Arter, nemlig: *T. insulsus* og *Wrigthii* fra Cuba, *T. ovatus* fra Haiti og *T. scutigerus* fra Jamaica.

Videnskabelige Meddelelser

fra

den naturhistoriske Forening i Kjöbenhavn.

Andet Aarti.

1863. Udgivne af Selskabets Bestyrelse. Nr. 20—22.

Nogle nye Krybdyr og Padder,

beskrevne af

Dr. philos. *Chr. Lütken*,

Assistent ved Universitetets zoologiske Museum.

(Meddelt i Möderne d. 28de Marts og 29de November 1862.)

(Hertil Tab. I og II.)

Cyclodus fasciatus Ltk.
(Tab. I og II, fig. 1.)

Af denne *Cyclodus*-Art, som ikke lader sig henföre til nogen af de hidtil beskrevne, findes der i Universitetets zoologiske Museum et udstoppet Exemplar, som i sin Tid er afkjöbt en Naturaliehandler i Hamburg. For saa vidt som Legemsformen kan bedömmes efter et udstoppet Skind, har den været kortere og plumpere end hos *C. gigas* (Bodd.) og *C. nigroluteus* (Quoy & Gaim.); Hovedets Længde indeholdes omtrent tre Gange i Kroppens og kun lidt over to Gange i Halens, hvorimod det hos et i Brændevin opbevaret Exemplar af *C. gigas* indeholdes mellem 4 og 4½ Gange i Kroppens og noget mere end tre Gange i Halens Længde; hos *C. nigroluteus* finder jeg Forholdet at være omtrent det samme, skjöndt vistnok med en ikke ganske ringe Vaklen mellem det mere plumpe og det mere langstrakte hos

forskjellige Individer.*) End mere vil *C. fasciatus* i denne Henseende afvige fra *C. Casuarinæ*, hvor Hovedet efter Bells Afbildning**) indeholdes $5\frac{1}{2}$ Gange i Kroppens og ikke mindre end 6 Gange i Halens Længde. Kroppens Skjæl synes i det hele at ligne dem, der forekomme hos *C. gigas*; de ere næsten glatte, flade og bredt sexkantede — midt paa Ryggen omtrent dobbelt saa brede som lange — og ordnede regelmæsigt i Længdelinier og skraae Tverlinier; paa Siderne og Bugen ere de mere afrundede***). Skjolddækket paa den forreste Deel af Hovedet forholder sig væsenligen som hos *C. gigas*, og navnligen have Pande- og Mellemisseskjoldet en lignende langstrakt Form; men der er mellem Pande- og Næseskjoldet (og tillige mellem begge Frontonasalskjoldene) indskudt et lille firkantet Skjold, hvis Forekomst dog muligvis ikke er constant. Den Deel af Supraorbitalregionen, som hos *C. gigas* dækkes af fire Skjolde — det forreste og det sidste regnes da ikke med — dækkes her kun af to, saa at Totalantallet kun bliver fire, medens det hos *C. gigas* er sex; det vilde imidlertid være nödvendigt at undersöge flere Exemplarer, förend

---

*) Smlgn. Maalangivelserne for disse to Arter i »Erpétologie générale« t. V. p. 751 og 752. Hos *C. nigroluteus* finder jeg Forholdet mellem Hovedets og Kroppens Længde at variere fra $1:3\frac{1}{2}$ til $1:4\frac{1}{4}$ og mellem Hovedets og Halens fra $1:2\frac{1}{2}$ til $1:3$.

**) Zoology of the Voyage of H. M. S. Beagle, pt. V. Reptiles, pl. 15 fig. 3. Efter de i »Erpétol. générale« (l. c. p. 750) meddelte Maal indeholdes Hovedets Længde vel $5\frac{1}{2}$ Gange i Kroppens, men knap 3 Gange i Halens Længde.

***) Den der, uden at have Exemplarer for sig til Sammenligning, anstiller en Sammenligning mellem Bells Afbildning af *C. Casuarinæ* og Waglers af *C. gigas* (Descriptiones et Icones Amphibiorum, t. VI., under Navn af *C. flavogularis*), vil maaskee være tilböielig til at antage disse to Arter for at være meget forskjellige i Henseende til Skjællenes Form. Det ere de dog rimeligvis ikke; *C. Casuarinæ* har jeg vel ikke havt Leilighed til at undersöge, men ogsaa hos *C. gigas* har en Deel af Halsens Skjæl en bredt sexkantet Form, og de ere i det hele mindre afrundede, end man af den citerede, forresten heldige Afbildning, skulde troe. (Hos et af de to foreliggende Exemplarer af denne Art ere de to midterste Skjælrækker sammensmeltede i en kort Strækning af Forryggen, bagved Forlemmerne, saa at der findes en Række af ni brede Skjæl,

man kunde stole paa, at denne Charakteer var constant. Af större Betydning er derimod vistnok Forskjellen i Skjolddækket paa Baghovedet og Tindingerne; bagved Isseskjoldene og Mellemisseskjoldet findes der nemlig et Skjoldparti, dannet af fire Tverrækker, hver paa omtrent otte Skjolde af en egen, langstrakt, kantet Form, men aftagende i Længde bagtil, hvor de gaae over i Kroppens almindelige Skjælklædning. Herved afviger *C. fasciatus* ikke alene fra *C. gigas* og *nigroluteus*, hvor Baghovedets Skjolde ikke have nogen Tendens til den langstrakte Form, men ogsaa

---

der ere tre Gange saa brede som lange.) Hos Gray danner *C. Casuarinæ* iövrigt en egen Slægt, *Homolepida*, der adskilles fra *Cyclodus* deels ved at den mangler Furen bagved Næseboret saavelsom Skjælkammen foran Örets Rand, deels derved at Skjællene ere »tynde og glatte, uden Striber eller Kjöle«, hvorved den kommer i en ganske anden Gruppe end *Cyclodus*, der anbringes blandt dem, hvis Skjæl ere »tykke, benede, rugose eller stribede, med en eller flere Kjöle«. Jeg maa hertil bemærke, at paa et velbevaret Spiritus-Exemplar af *C. gigas* ere Skjællene aldeles glatte, og paa tre velbevarede Exemplarer af *C. nigroluteus* (i det kongl. Museum) ere de ialfald mere eller mindre glatte, uagtet de paa udstoppede Exemplarer af sidstnævnte Art antage et ligesaa »rugost« Udseende som hos *Trachysaurus*; hos *C. fasciatus* ere de derimod, selv paa det törre Skind, saa godt som aldeles glatte, hvilket vistnok tyder paa en anden Beskaffenhed af Skjællene end hos *C. nigroluteus*; maaskee er der i denne Henseende Lighed mellem *C. Casuarinæ* og *C. fasciatus*. Bedre end paa disse vaklende Forhold og end paa de af Næseborene og Öret tagne Charakterer, der neppe have generisk Værd, kunde man maaskee begrunde en Slægtsadskillelse paa Forskjellen i Legemsformen, hvorfor ogsaa *Homolepida Casuarinæ* hos Gray figurerer blandt de Snoge-Ögler, der have en meget langstrakt, cylindrisk Krop og fire svage, langt fra hinanden stillede Lemmer, *Cyclodus* derimod blandt dem med teendannet Krop og fire stærke Lemmer. — Endnu skal jeg tilföie, at habituelt minder *C. fasciatus* meget om den paa Tab. IX af »Zoology of the voyage of H. M. S. Erebus and Terror, Reptiles« saa smukt afbildede *Lygosoma (Hinulia) Gerardi*; gjennem denne og *C. Casuarinæ* synes de typiske Scincoideer ligesom at forbindes med Cykloderne. En Forvexling mellem den her beskrevne nye *Cyclodus*-Art og den nysnævnte *Hinulia* eller *Lygosoma* vil dog neppe være mulig, selv for det flygtigste Blik; ialfald vil det være tilstrækkeligt at henpege paa Hinuliens længere Hale og længere Bagtæer samt paa dens aldeles forskjellige Beklædning af Baghovedet, forat man strax vil kunne skjelne imellem dem.

fra *C. Casuarinæ*, hvor der ifölge Bells Afbildning kun synes at være en enkelt Tverrække af saadanne langstrakte Nakkeskjolde. Tindingpartiet afviger fra det hos *C. gigas* stedfindende Forhold — nemlig at den förste Skjoldrække nærmest Öiet bestaaer af meget langstrakte Skjolde, medens den anden i Form og Störrelse mere nærmer sig den tredie og fjerde — derved, at den anden og förste Række her stemme paa det nærmeste overeens, og at ingen af dem har den *C. gigas* udmærkende langagtige Form, uagtet de ere noget mere langstrakte end Skjoldene i tredie og fjerde Række. Langs med Öreaabningens forreste Rand findes der en Række af tre eller fire Smaaskjæl, hvorved denne Aabning bliver ligesom tandet eller takket; i denne Henseende afviger *C. fasciatus* kun væsenligen fra *C. Casuarinæ*, hvor disse Skjæl angives at mangle.

Totallængden af det foreliggende udstoppede Exemplar er næsten 16″, hvoraf Kroppen udgjör omtrent det halve, Hovedet $\frac{1}{6}$ og Halen $\frac{1}{3}$.

Farvetegningen er noget forskjellig fra de hidtil beskrevne Arters; langs hen ad Ryggen findes ni mörkebrune, brede Tverbaand, af hvilke de fem komme paa Kroppen og de fire paa Halen; de omfatte hver fire eller fem Skjælrækker og fortsætte sig ned paa Kroppens Sider, men noget svagere; ogsaa Baglemmerne ere tildeels mörktfarvede, derimod synes dette ikke at have været Tilfældet med Forlemmerne. Mellemrummet mellem Öiet og Öreaabningen optages af en stor, brun Tindingplet. Ligesom hos *C. gigas* kan der forfölges mörke Længdelinier langs ned ad Ryggen, svarende til Beröringslinierne mellem Skjællene, hvis Siderande have en mörkebrun Farve, og dette Forhold er her for saa vidt tydeligere end hos den nysnævnte Art, som denne Deel af Tegningen hos denne falder mindre i Öinene paa Grund af den övrige mörke Tegnings uregelmæsige Charakteer.

Diagnosen kunde lyde saaledes:

Cyclodus fasciatus, *squamis corporis lævibus, in c. 40 seriebus longitudinalibus dispositis, dorsualibus late hexagonis, planis; scutellis*

temporalibus haud elongatis, occipitalibus vero plus minus elongatis, in quatuor seriebus transversalibus dispositis; macula temporali longitudinali brunnea, fasciisque ejusdem coloris transversalibus in corpore quinque, in cauda quatuor. Habitat in Nova Hollandia.

---

2. Delma Mölleri Ltk.

(Tab. I og II, fig. 2).

Gjennem den desværre saa tidlig afdöde Adjunkt d'Origny ved Kathedralskolen i Ribe kom Universitetets zoologiske Museum i Besiddelse af de to sjeldne*) Snogeögler, til hvis Beskrivelse jeg nu gaaer over; de vare hjembragte af den ligeledes altfor tidligt bortrevne, for sit Fædrelands Samlinger saa ivrige Skibskaptain Möller fra Ribe. Desværre er det ikke opgivet, hvor de ere tagne, og det er kun fordi Slægterne *Delma* og *Aprasia* hidtil alene kjendes fra Nyholland, at jeg antager disse for ogsaa at være derfra; dog var det vel og tænkeligt, at de kunde være fra en af Smaaöerne Nord for Nyholland. Captain Möllers uventede Död har tilintetgjort den Udsigt, som der ellers kunde været til at faae dette Punkt opklaret.

Slægten *Delma* er opstillet i „Appendix" til andet Bind af George Greys „Journal of two expeditions of discovery in Northern and Western Australia" (1841) af J. E. Gray. Den hele Slægtscharakteristik bestaaer i fölgende Ord: „The scales smooth; præanal pores none; pupil elliptical erect; hinder limbs short", hvorved den charakteriseres i Modsætning til Slægten *Pygopus* Gr. (*Hysteropus* DB.), der tilligemed *Delma* danner den lille Gruppe *Pygopidæ*. Arten (*Delma Fraseri*) beskrives aldeles ikke, men er afbildet paa Tab. I fig. 3 a og 3 b. Lidt udför-

---

*) British Museum var hidtil det eneste, som vidstes at besidde Slægterne *Delma* og *Aprasia;* den sidste har jeg dog seet baade i Museerne i Berlin og i München.

ligere er den senere bleven charakteriseret i „Zoology of the Voyage of H. M. S. Erebus & Terror, pt. VI. Reptiles“, p. 5. ved samme Forfatter. Hvad der foreligger om denne Art er imidlertid endnu saa ufuldstændigt, at det kunde synes voveligt at opstille en anden Art ved Siden af den; men hvis det, der er meddeelt om den, blot er nogenlunde rigtigt, kan der dog neppe være Tvivl om, at min *Delma Mölleri* er forskjellig fra Grays *D. Fraseri*.

Den foreliggende Form afviger nemlig fra Grays Beskrivelse og Afbildning deels derved, at den ikke har mere end eet Par Frontorostralskjolde [Grays „frontal shields“], uagtet Gruppen „*Pygopidæ*“ udtrykkelig siges at have 2-3 Par saadanne, og Afbildningen af *Delma Fraseri* (Fig. 3 a) ogsaa tydeligen viser to Par saadanne Skjæl eller Smaaskjolde bagved Nasalskjoldene; fremdeles er Pupillen ikke „elliptisk og opret“, men rund, og medens man af Afbildningen (Fig. 3) maa faae det Indtryk, at *D. Fraseri* er et Dyr med en kort Krop og en lang, tynd Hale, have vi her for os et Dyr med en langstrakt Krop og en forholdsvis kort Hale. At Hovedet hos den Grayske Art betegnes som „langagtigt“, medens det hos *Pygopus (Hysteropus)* kaldes „kort, afrundet og afstumpet“, kan der neppe tillægges nogen sönderlig Vægt, da man ikke bliver nogen saadan Forskjel vaer ved at sammenligne Figuren af *Delma Fraseri* (Fig 3 a) med Grays Afbildning af *Pygopus squamiceps* i det nys anförte Reiseværk (Erebus & Terror). Derimod vilde de ovenfor anförte Forskjelligheder i Henseende til Pupillens Figur og Legemsformen maaskee i Manges Öine være tilstrækkelige til at vække Tvivl, om den foreliggende Form virkelig er en *Delma* i den Grayske Betydning; men deels er det maaskee uvist, om man ganske tör stole paa Grays Fremstilling af disse Forhold, deels er den Omstændighed, at Skjællene savne Kjöl og Analaabningen Porer, samt at Bagfödderne ere ganske korte og savne den for *Hysteropus* charakteristiske Skeform, efter min Mening tilstrækkelig Grund til at henföre den til *Delma*-Slægten; thi de nævnte Forhold ere vistnok netop de Hovedforhold, hvorved *Delma* kan skjelnes fra *Hyste-*

orpus, ligesom det ogsaa er dem, hvorpaa Gray, som ovenfor anført, selv lægger Vægten i sit ældre Arbeide, rigtignok i Forbindelse med Pupillens elliptiske Form. Under den Forudsætning, at *Delma Mölleri* altsaa virkelig er en *Delma*, vil denne Slægt kunne charakteriseres saaledes:

Delma, *genus Scincoideum ophiophthalmum; corpore anguiformi; squamis haud carinatis, ventralibus latissimis; capite scutato; palpebra rudimentaria annuliformi oculum cingente; naribus lateralibus inter scutella nasalia bina et scutellum labiale primum; orificio auriculari; pedibus anterioribus nullis, posterioribus rudimentariis, brevibus, deplanatis, triangularibus, digitis nullis; poris analibus nullis.*

Hovedet er hos *Delma Mölleri* af Middellængde, utydeligt afgrændset fra Halsen og Kroppen, af en firsidet pyramidal Form, med afrundet Snude, temmelig smal Pandeflade og afrundede Rostralkanter. Der findes to efter hinanden stillede Pandeskjolde („parietals" hos Gray), et forreste og et bageste, som begge ere syvkantede, men af hvilke det forreste er omtrent lige langt og bredt, det bageste derimod længere end bredt. Foran det forreste af disse Pandeskjolde ligger der et Par uregelmæsigt femkantede Frontonasalskjolde, omtrent af samme Störrelse som Pandeskjoldene, og foran dem igjen et Par uregelmæsigt firkantede, men mindre Supranasalskjolde. Bagved det bageste Pandeskjold ligge to uregelmæsigt sexkantede Parietalskjolde („occipitals" hos Gray), der dog nærme sig til at være trekantede, og uden om dem igjen, i en Bue bagved dem og paa Siderne af dem, ni Skjæl eller Skjolde, nemlig tre mindre i Midten og tre större paa hver Side, dannende en Overgang til Halsens og Tindingernes Beklædning. Paa hver Side af Pandeskjoldene ligge to större Supraocularskjolde, og Öiebrynet dannes af tre smaae Supraciliarskjolde. Rostralskjoldet har Form af en bred Trekant. De smaae Næsebor ligge mellem Supranasalskjoldet, et mindre trekantet Infranasalskjold og det förste Overlæbeskjold. Öiet er paa de tre Sider omgivet af en med

fine Skjæl beklædt Hudfold; mellem denne og Nasalskjoldet findes deels et större Frenalskjold, deels en Deel mindre Skjolde af lignende Form som de, der beklæde Tindingen. Overlæbeskjoldene ere syv i Tallet, alle lave, det förste og fjerde meget langt; Hageskjoldet er stort, rudeformigt, men dog afrundet fortil. Af Underlæbeskjolde er der sex Par, de to förste meget store, de sidste ligesom de bageste Overlæbeskjolde meget smaae. En Række temmelig store Skjolde kan forfölges paa hver Side langs med den bageste Deel af Underlæbeskjoldenes Række, men i nogen Afstand fra dem. Hovedets Underside er ligesom Tindingen og Halsen beklædt med sexkantede Smaaskjæl; Öreaabningen er simpel, aflang og stillet stærkt paa skraa. — Kroppen er paa Ryggen og Siderne bedækket med middelstore, glatte, taglagte Skjæl, paa Bugen derimod med to indbyrdes alternerende Rækker af brede sexkantede Skjolde, der tilsammen optage hele dens Brede. Ryggens Skjæl tiltage iövrigt lidt i Störrelse ned mod disse Skjolde, saa at navnlig den underste Række paa hver Side danner ligesom en Overgang til dem i Henseende til Störrelse og Form. Baglemmerne ere korte, flade, skjælklædte, trekantede Lapper. Halen, — som paa det foreliggende Exemplar synes at være reproduceret — har den samme Beklædning som Kroppen, dog gaae de to Rækker af brede Bugskjolde ikke langt bagved Gattet, medens omvendt Rygskjællene paa den bageste Deel af Halen netop udmærke sig ved deres Störrelse.

En lys brunlig Farve synes at have været fremherskende; der er Spor til et mörkt Baand tvers over Nakken, samt til nogle mörke Striber paa Hovedets Sider. (Hos *D. Fraseri* synes denne Hovedets Tegning at være stærkere udpræget).

Udmaaling af det beskrevne Exemplar:

Totallængden	172^{mm} (6″ 7‴).
Hovedets Længde til Örespaltens bageste Ende	12^{mm}.
Kroppen fra dette Sted til Gattet	93^{mm}.
Halen (reproduceret?)	67^{mm}.
Baglemmerne	3^{mm}.

3. **Aprasia pulchella** Gray?

(Tab. I og II, fig. 3).

Slægten *Aprasia* er ligeledes opstillet af Gray, der i det nysnævnte Appendix til Greys „Journal“ gav en Afbildning og en Charakteristik af en nyhollandsk lemmelös Snogeögle, som benævnes *Aprasia pulchella*. I „Catalogue of Lizards“ og i Texten til „Erebus og Terrors“ Reise udgjör den alene en lille Gruppe, der benævnes *Aprasiadæ*. Grays Beskrivelse og Afbildning tilsteder vel ikke med Sikkerhed at henföre de to af Capt. Möller hjembragte Former til *A. pulchella*, men jeg har dog ikke vovet at beskrive dem som nye; efter dem vil Slægten kunne diagnosticeres saaledes:

Aprasia, *genus Scincoideum ophiophthalmum; corpore tenui, vermiformi; cauda elongata; squamis lævibus, ventralibus haud latioribus; capite scutato, postice squamato; maxilla superiore prominente; annulo squamarum angusto oculos cingente; naribus lateralibus inter scutellum nasale et labiale primum; orificio auriculari nullo; pedibus anterioribus nullis, posterioribus nullis vel papilla minutissima indicatis; poris analibus nullis.*

A. pulchella var. **striolata**: *sexstriata, papillis analibus nullis.*

var. **lineolata**: *quadrilineata, papillis analibus duabus, membrorum posteriorum rudimentis.*

Varietas striolata (Tab. I og II, fig. 3). Legemet er langt og tyndt som hos en Orm og af en saa eensformig Förlighed, at Hovedet aldeles ikke er tykkere end Halsen og kun lidet förere end Halen. Baade Hovedet og Halen ere afrundede, ikke tilspidsede i Enden. Halen udgjör over $\frac{1}{3}$ af Totallængden; til Lemmer er der ikke Spor. Hovedet er lidet og smalt, Snuden hvælvet og Gabet lidet, men Overkjæben springer betydeligt frem foran Underkjæben. Rostralskjoldet er höit og smalt, tilspidset oventil og forlænger sig der med sin övre trekantede Deel op paa Overfladen af Snuden mellem Næseskjoldene. Der findes fem Par temmelig store Overlæbeskjolde; det förste ligger under Nasalskjoldet,

det andet, der er lidt höiere, under Frontonasalskjoldet, det tredie og fjerde, som ere udskaarne oventil forat give Plads for Öiet, under dette. Öiet har en rund Pupil og savner et egentligt udviklet Öielaag, men omgives af en Krands af c. 12 Smaaskjæl; foran denne Krands ligger et lille Skjold (Frenalskjoldet) og bagved Öiet og Öiekrandsen et lignende. Nasalskjoldene og Frontonasalskjoldene ere omtrent ligestore; hine have Form af uregelmæsige Firkanter, disse af uregelmæsige Femkanter; foruden at de dække Snudens övre Flade, beklæde de tillige dens Sider og stöde op til Overlæbeskjoldene. Næseborene ligge i Sömmen mellem Nasalskjoldet og det förste Overlæbeskjold, tæt ved Rostralskjoldet. Pandeskjoldet er stort og skjolddannet, med tre skarpe Vinkler fortil, men afrundet bagtil: paa hver Side af det ligger et mindre Supraocularskjold; de bagved disse tre Skjolde, paa Nakken og Tindingen, anbragte Skjæl ere ikke væsenlig forskjellige fra dem, som dække Halsen. Forhovedets Skjolde ere prikkede ligesom hos mange andre Snogeögler. Paa Underkjæben findes et halvkredsformigt Hageskjold og paa hver Side af dette et næsten kileformigt Underlæbeskjold samt bagved dette to ganske smaae paa hver Side, trængte heelt hen til Læberanden af den övrige Skjælklædning paa Hovedets Underside. — Skjællene paa Kroppen ere temmelig store og taglagte, og den synlige Deel af dem viser sig bredt sexkantet med afrundede Hjörner; paa Kroppen danne de tolv regelmæsige Længderækker; paa Hovedets Nakkedeel og Underside ere de mindre, og paa Bugen ere de ikke större end paa Ryggen; paa Undersiden af Halen er der kun een Midtrække, ikke to som paa den egenlige Bug. — Det foreliggende Exemplar har en Totallængde af c. 202^{mm}, hvoraf Halen udgjör de 73^{mm}, med en Tykkelse af kun 3^{mm} i Tvermaal.

Farven af det i Spiritus opbevarede Dyr er lysebrun, Hovedet mörkebrunt. Langs ned ad Kroppens Sider löbe sex skarpt udprægede sorte Striber, tre paa hver Side, paa anden til fjerde Skjælrække fra Midtlinien at regne, snart sammenhængende, snart oplöste i en Række af Punkter; et fjerde svagere

og finere Stribepar bæres af den femte Skjælrække paa hver Side, ligger altsaa egenlig paa Bugsiden, og et femte Par, beliggende paa de to midterste Rækker af Skjæl, er svagt antydet deels paa Kroppens förste Fjerdedeel, deels paa Halen, hvor der endnu kommer en uparret fin Midtstribe til. Overlæbens Rand og hele Dyrets Bugside ere lyse.

Hos det andet Exemplar (*Varietas lineolata*) har jeg vel ikke kunnet finde nogen væsenlig Forskjel fra det beskrevne i Henseende til Legemets Form og Skjælbeklædning eller til Hovedets Skjolddække; men deels findes der et Rudiment — om end det mindst mulige — af et Par Baglemmer, bestaaende af en lille Papil paa hver Side af Gattet, hvilket jeg har været ude af Stand til at opdage hos *var. striolata*, deels er Farvetegningen noget forskjellig. Striberne erstattes her nemlig af to yderst fine Linier paa hver Side, som indtage den anden og tredie Skjælrække fra Midtlinien paa hver Side; den överste af dem ophörer imidlertid allerede at være synlig ved Overgangen til Legemets anden Trediedeel, og selv den underste naaer kun til Halen. Dennes Længde er 56^{mm}, Totallængden 163^{mm}.

I nogle af Udlandets Musæer har jeg havt Leilighed til at see, om end, paa Grund af Tidens Korthed, ikke til at undersöge, Exemplarer af *Aprasia*-Slægten, bestemte som *A. pulchella*, og til at overbevise mig om, at der er stor Variation i Farvetegningen, saa at der neppe kan tages gode Artscharakterer af Stribernes Antal. Spörgsmaalet bliver da, om de to omtalte Papiller afgive en saadan, eller om de maaskee kun charakterisere en Afart eller det ene Kjön. Jeg har derfor kun turdet opstille de omtalte Former som Varieteter af *A. pulchella*.

---

4. **Pterophrynus verrucosus** Ltk.

(Tab. I og II, fig. 4).

Pterophrynus *nov. gen. e familia Ranarum; habitu Ranino; dentibus supramaxillaribus, palatinis vero nullis; nec plantis nec*

palmis palmatis, digitis posterioribus membrana vero cinctis, apice haud dilatatis; tarso haud alato; parotides adsunt.

Under det urigtige Navn *Phryniscus australis* modtog Universitetsmusæet fra en Naturaliehandler i Paris en lille, hidtil formeentlig ubeskreven Padde, som i flere Henseender erindrer om den af Prof. Reinhardt og mig tidligere beskrevne *Tarsopterus**). At det ikke er en *Phryniscus*, fremgaaer allerede deraf, at den har Tænder langs med Overkjæbens Rand; dens hele Habitus er desuden ikke tudse- men fröagtigt, og det er til Cystignathernes Gruppe og navnligen til den ganetandlöse Afdeling af denne, at den maa henföres. Der er iövrigt intet paafaldende ved dens Udseende, da Legemsformen hverken er plump eller smækker, Hovedet hverken spidst eller but og Lemmerne hverken lange eller korte; Gabet er af sædvanlig Störrelse, Næseborenes indbyrdes Afstand omtrent lig med deres Afstand fra Öiet, Rostralkanterne utydelige og Trommehinden usynlig. Tungen er lille og smal, fri bagtil med et Spor til et Udsnit; to store Strubespalter ligge parallelt med og tæt ved Underkjæbens Grene. Ganetænder mangle. De indre Næsebor og Öretrompeternes Mundinger ere af samme Störrelse, men begge meget smaae. En fremspringende Hudfold paa hver Side af Kroppen, mellem For- og Baglemmerne, er maaskee blot en Tilfældighed hos det foreliggende Exemplar. Fingrene mangle ethvert Spor til Bindehud; de tre Fingre ere omtrent lige lange, den tredie derimod en Deel længere end de andre; denne tredie Finger har to Ledknuder paa Undersiden, de andre kun een; under Mellemhaanden findes indadtil en utydelig Knude, og Fingrene ere lidt svulne i Spidsen ligesom hos andre Cystignathider. Af Tæerne er den femte ubetydeligt kortere end den tredie; Ledknudernes Antal er det sædvanlige: 1, 1, 2, 3 og 2; desuden ere Tæerne lidt svulne i Spidsen ligesom Fingrene; de ere alle fem indfattede paa begge Sider af en temmelig bred Hudbræmme, men denne ophörer paa

*) Videnskab. Meddelelser fra den naturhist. Forening 1861 p. 177.

dem alle foran Taaspidsen. Der findes to runde Hælknuder, af hvilke den indre er den tydeligste; derimod fattes den Tarsalmembran, som udmærker *Tarsopterus*. Paa Hovedet og Kroppen er Ryghuden forholdsvis rigeligt udstyret med temmelig grove Hudvorter, der dog ikke ere stillede tæt sammen, men anbragte med smaae Mellemrum. Ogsaa Skinnebenets övre Side er tydelig vortet, og bagved Mundvigene, mellem disse og Overarmens Udspring, er der tydelige Spor til en Parotidedannelse; Huden er nemlig her fuld af fine Porer; derimod giver denne formeentlige Parotide sig ikke — paa det foreliggende Exemplar — tilkjende ved nogen Opsvulning. Paa Undersiden af Kroppen og Hovedet ere Vorterne flade og saa tæt stillede, at deres Grundflader faae et kantet Omrids; de savnes mellem Underkjæbens Grene, men optræde igjen bagpaa Laarene som et bestemt begrændset Parti.

Udmaaling af det foreliggende Exemplar:

Længde af Hoved og Krop . . . . . 25mm.
— - Baglemmerne . . . . . . 34mm.
— - Bagfoden . . . . 13mm.

Farven er mörk olivenbrun, Bugen og Lemmernes Underside mörkt skidengul med sort Marmorering. Som dets Hjem angives „Australien", hvorved der rimeligvis skal forstaaes Ny-Holland. Sammesteds findes en nærstaaende Form, *Uperoleia marmorata* Gray; ja man kunde maaskee opkaste det Spörgsmaal, om disse to Former ere forskjellige, især naar man kun kjender Uperoleiaen af Günthers korte Beskrivelse*), der ikke er detailleret nok til en i det enkelte gaaende Sammenligning, men i det hele passer paa den foreliggende Form, naar undtages, at Habitus beskrives som Pleurodema-agtigt, hvilket for Pterophrynens Vedkommende ialfald vilde være en mindre heldig Sammenligning, og at Taabræmmen aldeles ikke omtales. Da Günther ogsaa har havt Hanner for sig, kan denne Forskjel ikke bortforklares som en Kjönsfor-

*) Catalogue of Batrachia salientia in the British Museum, p 39.

skjel, og at denne Bræmme skulde være en blot periodisk Udvikling, er vel muligt, men tör vistnok ikke forudsættes, inden det paavises at være saa, eller ialfald indtil et dertil analogt Tilfælde paavises hos en anden halelös Padde. — Jeg har senere i Berliner-Musæet seet en som *Uperoleia marmorata* bestemt nyhollandsk Padde; fra denne er den foreliggende ialfald meget forskjellig, og jeg kan saaledes ikke betvivle, at den foreliggende Form virkelig er ny og hidtil har unddraget sig de Zoologers Opmærksomhed, som have bekjæftiget sig med Nyhollands Herpetologi.

---

5. Bufo stomaticus Ltk.

I en betydelig og paa sjeldne Former rig Sending af ostindiske Krybdyr, som Universitetets zoologiske Musæum for en Deel Aar siden modtog som Gave af Hr. Grosserer Westermann, fandtes ogsaa sex Exemplarer af en Tudse, der vel staaer nær ved *Bufo vulgaris*, men dog afviger fra denne ved saa bestemte Kjendemærker, at det neppe vil være tilstrækkeligt blot at opföre den som Varietet af denne Art. Medens Hovedets Overflade hos *B. vulgaris* er flad eller endog svagt hvælvet, er den hos *B. stomaticus* altid mere eller mindre udhulet, og medens Trommehinden hos hin er usynlig eller dog næsten usynlig og dækket af en vortet Hud, er den her baade meget stor og meget tydelig, tynd og glat, samt omgivet af en ophöiet, tildeels med Smaavorter besat Rand. Umiddelbart bagved hver Mundvig, mellem denne og Overarmens Udspring samt i Flugt med Mundspalten, findes der en lille, men tydelig, undertiden tvedeelt, langagtig Kjertelknude, hvortil der ikke sees noget Spor hos *B. vulgaris*. Hos denne ere de to indre Fingre paa det nærmeste lige lange, men hos *B. stomaticus* er den inderste kjendeligen længere. Endelig ere Parotiderne meget store og brede hos den nye Art. Forresten har denne det samme Habitus som *B. vulgaris*; det er en lille plump Tudse med stærk Vorteudvikling, uden fremspringende Rostral-, Orbital-

eller Tarsalkamme og uden tydelig Aftegning; Svömmehudens Udstrækning paa Bagtæerne er som hos *B. vulgaris*, og ligesom hos denne have Hannerne tykkere Forlemmer og en eiendommelig Udvikling af hornagtige Smaakorn paa Rygsiden af de to indre Fingre.

Udmaaling af:

	en Han:		en Hun:
Fra Snudespidsen til Gattet . .	54^{mm}	—	61^{mm}.
Baglemmernes Længde	57^{mm}	—	62^{mm}.
Bagfodens Længde	31^{mm}	—	34^{mm}.
Forlemmernes Længde	24^{mm}	—	30^{mm}.

Jeg skal endnu tilföie, at jeg ikke har troet at kunne henföre *B. stomaticus* hverken til *B. gargarizans* Cantor fra Chusan*), hvoraf jeg har havt Leilighed til at undersöge et Originalexemplar fra Cantor selv i det Kongelige naturhistoriske Musæum, eller til *B. gymnauchen* Blkr.**). Diagnosen vil kunne affattes saaledes:

Bufo stomaticus *differt a* **B. vulgari** *fronte concavo; parotidibus majoribus; membrana tympani magna, nuda, plane conspicua, annulo prominente cincta; digito interno pedum anteriorum secundum parumper superante; verruca glandulosa distincta elongata, interdum divisa, inter sinum oris et pedes anteriores.*

---

6. Onychocephalus Westermanni Ltk.

(Tab. I. og II., fig. 5).

Blandt de i det foregaaende omtalte af Hr. Westermann skjænkede Krybdyr var der ogsaa et Exemplar af en *Onychocephalus*,

---

*) I Günthers Catalog henföres denne Art til de asiatiske Varieteter af *B. vulgaris*. De Forhold, hvorved Günther skjelner mellem de europæiske og asiatiske Varieteter af *B. vulgaris*, ere iövrigt ikke constante; de for de sidste anförte Kjendemærker passe ofte paa europæiske Exemplarer.

**) Natuurkundig Tijdschrift voor Nederlandsk Indie, Deel XVI. (vierde Serie, Deel II.) p. 46.

hvori jeg alt for længe siden har troet at erkjende en ny, med *O. acutus* D. B. nærmest beslægtet Art; i den Antagelse, at den var ubeskreven, bestyrkedes jeg af Professor Peters, som besögte Kjöbenhavn netop paa en Tid, da han var eller for kort Tid siden havde været specielt beskjæftiget med *Typhlops*-Gruppen og særligt med Slægten *Onychocephalus*, og som erklærede den for at være en ny Art, hvortil han dog senere har knyttet den Henvisning, at det maaskee kunde være *Typhlops Russellii* Gr., en Tanke, som ogsaa var faldet mig ind, og til hvilken jeg senere skal komme tilbage.

O. Westermanni hörer til de korthalede Arter — Halen er ikke saa lang som Hovedet er bredt — med tydelige Öine (Afdelingen *B. b.* hos Peters*); dens Kropförlighed tiltager betydeligt mod Bagenden, hvis Tvermaal er en halv Gang större end Hovedets. Dette er lille, Snuden stærkt hvælvet og löbende ud i et krumt og spidst, skarpkantet, nedtrykt, hornagtigt Næb. Dette Næb dannes iövrigt alene af det kolossale Rostralskjold, der synes at have deels fortrængt, deels optaget i sig saavel Frontonasalia som Præfrontale, Frontale, Præocularia og Supraocularia; det har Form af et fortil spidsvinklet, forresten afrundet Skjold og forlænger sig saa langt bagtil, at en Linie, der forbandt begge Öinene, vilde afskjære dets bageste Deel. Bagved dette Rostrale findes tre smalle Skjolde, som synes at svare til Parietalia og Interparietale, og paa hver Side af det et langt og smalt Oculare, der forlænger sig heelt ned til det andet Overlæbeskjold, bag om Næseboret, fortrængende eller optagende i sig Nasalskjoldet, der ikke kan erkjendes som noget særeget Skjold. Öiet er lille, sort og tydeligt og ligger i den övre og bagre Deel af Ocularskjoldet. Foran Næseboret, der som sædvanligt ligger paa Hovedets Underside, om end tæt ved Rostralkanten, findes et smalt Prænasalskjold (Frontonasale?). Foruden Rostralskjoldet, som i Midten forlænger sig ned til Mundspalten, findes der 4 smaae Overlæbe-

*) Monatsbericht d. königl. Akad. d. Wissensch. zu Berlin 1860 p. 77.

skjolde paa hver Side, og under og bagved Ocularskjoldet 3 Temporalskjolde paa hver Side. Forresten er Hovedet kun beklædt med almindelige Skjæl. Störste Delen af Hovedets Skjolde ere prikkede (poröse). Fra Issen til Halespidsen findes der vel c. 470*) Skjælrækker, bagved Gattet c. 8; noget bagved Hovedet fandt jeg 28, midt paa Kroppen 26, lidt foran Gattet 24 Længderækker. Totallængden er c. 273^{mm}, hvoraf Halen udgjör 3^{mm} og Hovedet omtrent 5^{mm}; dettes Tvermaal er c. 4^{mm}, Bagkroppens derimod 6^{mm}. Farven er bleg, uden Aftegning.

Artens Diagnose kunde vel affattes saaledes:

Onychocephalus Westermanni, *brevicaudata; oculis distinctis; rostro acuto, acumine inflexo; scutello rostrali maximo, frontonasalibus minutis inferis, præocularibus, supraocularibus, nasalibus, frontali et præfrontali nullis. Ex India Orientali.*

Om Begrændsningen af Slægten *Onychocephalus* hersker der afvigende Meninger; Peters**) forener den med *Ophthalmidion*, og Jan***) forener dem begge med *Typhlops*. — Den beskrevne Art synes mig at have saa megen Lighed med *Onychocephalus acutus* D. B., at det vilde være unaturligt at opstille den som Typ for en egen Slægt, hvortil man ellers kunde være tilböielig, da den i Hovedets Beklædning afviger en Deel fra de andre Arter, skjöndt den vel egentlig kun gaaer et Skridt videre i samme Retning som f. Ex. *O. acutus*. Rigtignok maatte Slægtscharakteren saavel i „Erpétologie générale“†), som hos Peters modificeres noget for at optage denne Art, navnligen maatte hos den sidste Forfatter Charakteren „store Præocularskjolde“ — som iövrigt ikke heller gjælder for *O. acutus* — falde bort, og i det förstnævnte Værk Tilstedeværelsen af de i ovenstaaende

---

*) Dette Tal er ikke fundet ved ligefrem Tælling, men ved en Beregning. Paa den forreste Deel af Kroppen optage nemlig 15 Skjæl en Længdestrækning af 7^{mm}, paa den bageste derimod af 11^{mm}. Middeltallet heraf giver 473 Skjælrækker.

**) l. c.

***) Archiv f. Naturgeschichte 1861 p. 4.

†) t. VI. p. 272.

Diagnose som manglende opregnede Hovedskjolde stryges af Slægtsdiagnosen. — Der kan fremdeles opkastes det Spörgsmaal, om *O. Westermanni* ikke muligvis er Grays *Typhlops Russellii* (Catal. of Lizards p. 132); jeg vilde maaskee have antaget det, hvis jeg havde kunnet finde noget særligt „Nasale", men Grays Beskrivelser ere desværre, som bekjendt, ikke sjelden saa lidet nöiagtige og udtömmende, at man hverken tör stole paa, at det, der anföres, er aldeles rigtigt, eller paa, at alt Væsenligt er medtaget*).

---

7. Hydrophis lævis Ltk.
(Tab. I. og II., fig. 6).

Blandt de af afdöde Capt. Möller fra de östlige Egne af Jordkloden hjembragte Krybdyr var der ogsaa en mindre Havslange, som jeg ikke har kunnet henföre til nogen af de i Fischers Monografi af denne Familie beskrevne**) eller til nogen af de i Jans „prodrome"***) antydede Arter. Den afviger ved Skjællenes Glathed fra alle hidtil bekjendte ægte Hydrofider; dermed er ikke Meningen, at Skjællene ere absolut glatte og speilblanke som hos Platurerne f. E., tvertimod de ere blöde, matte og lidt ujevne som hos de andre ægte Hydrofider, men til en virkelig Kjöl- eller Grubedannelse kommer det ikke, uagtet man ved stærk Forstörrelse paa de fleste vil opdage et lille

*) Heller ikke Peters har taget nogen Notits af de Grayske *Onychophis*-Arter, forsaavidt som de ikke ere beskrevne af Andre, ja han har ikke engang nævnet dem; jeg anförer dette som Bevis for, at Andre ikke ere heldigere i deres Bestræbelser for at komme ud af det med de Grayske Arter end jeg.

**) Af disse 12 ægte *Hydrophis*-Arter har jeg havt Leilighed til at undersöge 7 i vore Musæer, og af de andre existerer der gode Afbildninger. Om de Grayske Arter (Catalogue of the specimens of Snakes) er det derimod heller ikke her lykkedes mig at komme til tilstrækkelig klar Erkjendelse; de forbigaaes ganske af Fischer (die Familie der Seeschlangen. Zweite Ausgabe 1856).

***) Jan, prodrome d'une iconographie descriptive des Ophidiens, 1859. Her meddeles (Tab. D. og E.) Analyser af 7 formeentligen nye Arter.

ophöiet Punkt, vistnok det sidste Rudiment af Kjölen. Af Form ere Skjællene sexkantede, paa Halsen med fremherskende Udvikling i Længden, nærmest ved Bugskinnerne derimod i Breden; paa Halen nærme de sig til Rudeformen. Midt paa Kroppen ligge de i 41 Rækker. Bugskinnerne, c. 280 i Tallet, ere saa brede som 2 af de tilstödende Skjælrækker; Kjöl mangle de aldeles*). Legemets Form er temmelig plump, Hovedet temmelig stort og regelmæsigt udviklet saavel i Henseende til Formen, der er ganske snogeagtig, som med Hensyn til Skjoldbeklædningen. Der findes 1 Præocular- og 2 Postocularskjolde, foruden en Gruppe af Tindingskjolde ovenover det meget lille sjette og syvende Overlæbeskjold; tredie, fjerde og femte stöde op til Öiet. Halsen er temmelig trind, Kroppen derimod stærkt sammentrykt; dens Höide og Brede forholde sig paa Midten som 1 : $2^1/_2$. Dyrets Totallængde er c. 360^{mm}, hvoraf Hovedet udgjör omtrent 15 og Halen 40^{mm}; dennes Höide er en Fjerdedeel af dens Længde eller 10^{mm}. Farven bestaaer i 49 mörkebrune Halvringe, adskilte ved smalle, hvidagtige Tverbaand; det er dog kun paa Halsen at de, strængt taget, have Form af Halvringe; paa Kroppen antage de Rudeformen, og paa Halen forvandles de til sluttede Ringe.

Arten kunde vel charakteriseres saaledes:

Hydrophis lævis, *robustior; capite colubrino, quoad formam et pholidosin regulari; squamis hexagonis lævibus; scutellis ventralibus* c. 280 *lævissimis; dorso annulis obscuris, in trunco rhomboideis, dense circumapto.*

---

*) Naar ellers hos unge Exemplarer af Havslanger Skjællenes Kjöle ere mindre tydelige, pleie de dog altid at være tydelige paa Bugskinnerne eller de istedenfor disse trædende Skjæl; Mangelen af disse Dannelser hos den foreliggende Art træder derfor allertydeligst frem netop i Bugskinnerne.

Forklaring af Tab. I og II.

Fig. 1 a og 1 b. Hovedet af *Cyclodus fasciatus* Ltk., seet ovenfra og fra Siden.

Fig. 2 a og 2 b. Hovedet af *Delma Mölleri* Ltk., seet ovenfra og fra Siden.

Fig. 2 c. Et Stykke af Bugen med Baglemmerne af Samme.

Fig. 3. *Aprasia pulchella* Gray? (var. striolata Ltk.).

Fig. 3 a, 3 b og 3 c. Hovedet af Samme, seet ovenfra, fra Siden og nedenfra.

Fig. 4. *Pterophrynus verrucosus* Ltk., seet fra Rygsiden.

Fig. 5 a, 5 b og 5 c. Hovedet af *Onychocephalus Westermanni* Ltk.*), seet ovenfra, fra Siden og nedenfra.

Fig. 6 a, 6 b og 6 c. Hovedet af *Hydrophis lævis* Ltk., seet ovenfra, fra Siden og nedenfra.

Fig. 6 d. Nogle af Bugskinnerne med de tilstødende Skjæl af Samme.

Alle Figurerne ere forstørrede med Undtagelse af Fig. 1 a og 1 b, som tvertimod ere formindskede, og Fig. 3, som er i naturlig Störrelse. Forholdet til den naturlige Störrelse er antydet ved de tilföiede Bröktegn.

---

*) Ved en Feilskrift, som af Uagtsomhed ikke er bleven rettet, staaer der paa Tavlen *Onychodactylus* for *Onychocephalus*.

Til Belysning af *Bidens platycephala* Örd.

af

A. S. Örsted.

(Hertil Tavlerne III og IV.)

„In speciebus determinandis æque evitandum hodiernam levitatem in speciebus divellandis ac haud minorem temeritatem in speciebus sine sincero examine coacervandis."

E. Fries.

Efter Udtörringen af St. Jörgenssö (1857—58) indfandt der sig, som bekjendt, en i flere Henseender mærkelig Plantevæxt, der navnlig paa den omgivende steensatte Dæmning udmærkede sig ikke blot ved en stor Frodighed, men ogsaa ved den pludselige Fremkomst af Arter, og deriblandt flere sjeldnere, som ellers ikke fandtes i den nærmeste Omegn*). Blandt disse var der navnlig en *Bidens*, som tiltrak sig min Opmærksomhed, da den

*) Saadanne Planter, der fremkomme i stor Mængde det første Aar efter Udtørringen af Søer og Damme, men snart igjen forsvinde, kaldes af E. Fries meteoriske. Af de hertil hørende Planter, som viste sig paa Dæmningen omkring St. Jørgenssø, skulle udhæves: *Trifolium hybridum*, *Myricaria germanica*, *Elsholztia cristata*, *Aster Tripolium*, *Rumex palustris*, *domesticus*, *Polygonum nodosum*, *Juncus bufonius*, *Heleocharis acicularis* (Jvnfr. om Vegetationen i den udtørrede »Lersø« af Rostrup, i dette Tidsskrifts Andet Aarties første Aargang, 1859 p. 1).

allerede i Frastand viste sig forskjellig fra *Bidens tripartita*, i hvis Selskab den voxede, ved sin gulgrönne Farve og mere opadrettede Grene, og ved en nærmere Betragtning overbeviste jeg mig snart om, at den ogsaa i Blomsterstand, Blomst og Frugt var saa afvigende, at den maatte ansees for en selvstændig Art. For imidlertid at fjerne enhver Tvivl i denne Henseende og for navnlig at undersöge, om den ikke muligen kunde være en Bastardform — hvilket der forresten ikke var synderlig Grund til at antage — blev den saaet i den botaniske Have. Da den nu, efterat være dyrket i to Aar, aldeles ikke undergik nogen Forandring, og da der ikke syntes at være beskrevet nogen anden med *Bidens tripartita* nær beslægtet Art, hvortil den kunde henföres, saa tog jeg ikke i Betænkning, hvor misligt det end kunde synes, at beskrive den som en ny Art under Navn af *B. platycephala**). Allerede det fölgende Aar havde jeg den Tilfredsstillelse at see, at denne nye Borger af vor Flora ogsaa fandt venlig Modtagelse og Anerkjendelse endog i temmelig fjerntliggende Egne. Det hedder saaledes i en Artikel i *Bonplandia***), hvortil denne Art gav Anledning: „In Samenverzeichniss des Kopenhagener botanischen Gartens für 1859, hat Örsted eine neue Art *Bidens* aufgestellt, welche in der dortigen Flora wild wächst und sehr nahe mit der gemeinen *B. tripartita* L. verwandt ist. Eine neue Art in einer viel durchforschten Flora aufzustellen, wird bei den meisten Botanikern Mistrauen für die wirkliche specifische Verschiedenheit derselben erregen, wenn diese nicht der Richtung angehören, welche überhaupt zur Zerplitterung der Arten geneigt ist. Um in dem vorliegenden Falle diesen Mistrauen entgegen zu arbeiten und zugleich namentlich die Botaniker des nördlichen Deutschlands aufzufordern, eine genauere Aufmerksamkeit den *Bidens*-Arten ihrer Flora zu widmen, theile ich nachfolgende Beobachtungen mit, welche die sehr genauen

*) I *Index sem. in hort. acad. havn. coll. 1859.*

**) Ueber *Bidens tripartita* L., *nodiflora* L., *radiata* Thuill. und *platycephala* Örd. Von Dr. F. Körnicke. *Bonplandia.* 1860 p. 221.

und scharfsichtigen Auseinandersetzungen Örsteds bestätigen, wenn sie auch nur wenig Neues denselben hinzufügen.“ Dr. Körnicke angiver at have funden *B. platycephala* paa Öen Crestoffski i Nærheden af St. Petersborg og ved Kronstadt, og at han ligeledes har seet talrige Exemplarer af den i Turczaninows *Herb. dahuricum.* Efterat have anstillet en omhyggelig Sammenligning mellem *B. tripartita* og *B. platycephala* kommer han til det Resultat, at de maa ansees for meget vel sondrede Arter; men han gjör tillige opmærksom paa, at denne sidste maaskee henhörer til en for længe siden beskreven, men ikke senere anerkjendt og derfor forglemt Art, da han i Wildonows Herbarium har seet Exemplarer af *B. radiata* Thuillier, der udentvivl ere authentiske, og som ganske synes at stemme overeens med *B. platycephala.* For at komme til Vished i denne Sag vilde det altsaa være nödvendigt at anstille en Sammenligning med Originalexemplarer i Thuilliers Herbarium, hvilket jeg ogsaa var saa heldig at kunne bringe til Udförelse under et kort Ophold i Paris i Efteraaret 1860, da denne Botanikers Herbarium findes meget vel vedligeholdt i Delesserts store Samlinger. Her ligesom i J. Gay's Herbarium havde jeg ogsaa Leilighed til at see den af Michatelet opstillede, med *B. tripartita* nærbeslægtede *B. fastigiata*, og jeg kom derved til fölgende Resultater:

1) at *Bidens radiata* Thuil. var en udmærket god, i alle Henseender fra *B. tripartita* forskjellig og meget let kjendelig Art, og at de franske Botanikere kun vare komne til et andet Resultat vildledte ved De Candolles Autoritet*)

---

*) J. Gay har nu ogsaa viist (i *Bulletin de la société botanique 1861 p. 153*), at det er De Candolle, som bærer Skylden for, at den Thuillierske Art uden Grund er bleven betragtet som slet og ret Synonym til *B. tripartita* L. De Candolle angiver nemlig, at det er paa en Sammenligning med Originalexemplarer, at han begrunder disse to Arters Identitet (Prodr. V. 1836 p. 594). Men det er nu let at see, at denne Opfattelse væsentlig beroer paa en besynderlig Misforstaaelse af Thuilliers Beskrivelse. Thuillier forklarer nemlig i Diagnosen Benævnelsen *radiata* med følgende Ord: *involucris calyces superantibus, radiatim polyphyllis;*

og ved Forsömmelse af Sammenligning med de for dem saa let tilgængelige Originalexemplarer;

2) at de franske Botanikere, uden selv at vide det, havde godkjendt den Thuillierske Art, da det nemlig viste sig, at den af Michatelet (1854) opstillede og almindelig adopterede Art (*B. fastigiata*) ikke var andet end *B. radiata* Thuill.;

3) at ligeledes *B. platycephala* i det Hele kom meget nær til *B. radiata*, men at den dog ogsaa i flere Henseender var forskjellig fra denne, saa at det neppe var muligt alene ved Betragtningen af törrede Exemplarer at afgjöre, om det var rigtigt at ansee dem for identiske*).

Ved en omhyggelig Sammenligning af de tvende Planter — begge Arter ere i de to sidste Sommere blevne dyrkede i vor botaniske Have — er jeg nu kommen til den Overbevisning, at *B. radiata* og *platycephala* lige fra Spiringen til Frömodningen frembyde saa mange Forskjelligheder ikke blot i visse botaniske Charakterer, men i deres biologiske Forhold og i Habitus, at jeg maa ansee det for utvivlsomt, at de ere forskjellige Arter.

Da *B. radiata* i den seneste Tid, efter at Opmærksomheden först var bleven henledet paa den, er bleven tilstrækkelig bekjendt, og da ligeledes de Charakterer, hvorved *B. tripartita* adskiller sig saavel fra *B. radiata* som fra *B. platycephala* andensteds ere blevne

---

men at De Candolle har overseet denne Forklaring og antaget at
radiata her, som almindelig, betegnede: forsynet med tungedannede
Randblomster, sees af hans Artsberettigelsen tilbagevisende Sætning:
»*B. radiata* Thuil! *fl. Par. ed. 2 p. 422, quæ discoidea in ipsissimo auct.*
specim.« Da han ikke fandt denne, formeentlig væsentligste Artscha-
rakteer, har han ganske overseet de mange andre, som virkelig findes.

*) J. Gay har i en Notits om *B. radiata* (i *Bulletin de la soc. bot. 1861*)
i hvilken han refererer de Oplysninger, som jeg mundtlig havde med-
deelt ham, desværre misforstaaet mig, som om jeg ansaae det for
afgjort, at *B. radiata* og *platycephala* vare identiske, og tillige givet
Anledning til, at denne Misforstaaelse er gaaet over i en anden
Afhandling om denne Gjenstand (Ueber *Bidens radiatus* von Schwein-
furth, Verhandl. des botan. Vereins für den Provinz Brandenburg,
2. Heft 1861).

dröftede*), saa kan jeg her indskrænke mig til at udhæve de Forhold, hvori de to sidstnævnte Arter ere forskjellige. *B. platycephala* adskiller sig fra *B. radiata* ved en anden Habitus; den er lavere af Væxt, har tyndere Stængel og Grene, ikke saa ofte eller saa dybt deelte Blade og en lysere gulgrön Farve. Disse Forskjelle gjöre sig allerede tildeels gjældende hos de spirende Planter, hvilket let sees ved at sammenligne Fig. 3 (Tab III—IV) med Fig. 11, da allerede det andet Blad fra Kimbladet hos *B. radiata* er dybt deelt, men derimod udeelt hos *B. platycephala*, men hertil kommer endnu, at hos denne den nederste Deel af Stængelen og Rodhalsen ere nedliggende, og at Kimbladene ere lidt kortere og bredere. Medens Bladene hos *B. radiata* paa den överste Deel af Stængelen ere femdeelte og ofte endog syvdeelte, ere de derimod hos *B. platycephala* tredeelte og ikke sjelden endog udeelte; men det er dog især i Ribbernes Antal og Retning og i Tænderne at Bladene ere saa forskjellige, at man endog i de Tilfælde, hvor de væsentlig have samme Form og Störrelse, let vil kunne adskille dem fra hinanden**). Hos *B. platycephala* have Bladene (Fig. 2) kun halvt saa mange Hovedsideribber, og disse ere opadrettede, hos *B. radiata* (Fig. 12) derimod næsten under en ret Vinkel udstaaende. Tændernes Antal staaer i Forhold til Sideribbernes, saa at der paa en Tomme i Almindelighed findes 8—9 Tænder hos *B. radiata*, men kun 4—5 hos *B. platycephala*. De ydre Kurvblade ere tilstede i samme Antal hos begge Arter, men hos *B. platycephala* ere de længere og forholdsvis bredere paa Midten (Fig. 4 og 5) end hos *B. radiata* (Fig. 14 og 15). I Blomst og Frugt ere begge Arter saa væsentlig overeenstemmende, at herfra ikke vil kunne hentes sikkre adskillende Charakterer; men begge

---

*) I den ovenfor nævnte Afhandling af Schweinfurth og i *Index sem. in hort. acad. havn. coll. 1859.*

**) Det bedes her bemærket, at Fig. 12 ikke angiver den mest typiske Form af Bladet hos *B. radiata*, da dette i Almindelighed er mere deelt; men her er med Villie valgt et Blad, som i Störrelse og Form nærmede sig mest til det af *B. phatycephala*, for navnlig at udhæve den mere væsentlige Forskjellighed i Ribberne og Tænderne.

frembyde Forhold, som ikke findes eller idetmindste ikke hidtil ere iagttagne hos andre Arter af denne Slægt. Kronen synes saaledes i Regelen at være firtandet, og hos *B. radiata* er den ofte endog to- eller tretandet, og Tænderne ere hos denne af meget forskjellig Form og Længde, undertiden endog liniedannede og lige saa lange som Kronröret. Stövdragerne svare i Antal til Tænderne, og Stövknapperne ere enten ganske frie (Fig. 16) eller kun meget löst forbundne. Skalfrugterne vise stor Forskjel i Form i den samme Kurv; Randblomsternes og de yderste Skiveblomsters Skalfrugter (Fig. 9) ere nemlig meget bredere og meget kortere end de midterste Skiveblomsters (Fig. 7). — Sluttelig maa her fremhæves et vigtigt biologisk Forhold, hvori disse to Arter adskilles fra hinanden, nemlig i Blomstringstiden; *B. platycephala* blomstrer i den förste Halvdeel af Juli og *B. radiata**) i den sidste Halvdeel af August.

Alle de ovenfor angivne Skjelnemærker mellem de to paagjældende Arter, ville nu vistnok af nogle Botanikere blive betragtede som altfor ubetydelige til derpaa at begrunde en Artsadskillelse; til Forsvar for den de biologiske Forhold tillagte store Betydning skal jeg imidlertid indskrænke mig til at kalde nedenstaaende Ord i Minde af den Botaniker, hvis Fodspor jeg i dette Punkt har fulgt, og som ved sin klassiske Bearbeidelse af nogle af de största og allervanskeligste Slægter (*Agaricus*, *Hieracium* o. fl.) har vist, at han maaskee har skuet dybere end nogen Anden i Artsbegrebets Natur: „*Nec externa facies, nec characteres plus minus prominentes, quid species, quid varietas indicant, modo longa et passiva observatio. . . . Plurimi fingunt, se primo obtutu ex facie vel, quod pejus, e characteribus posse dijudicare quid species, quid varietas. At characteres nullo modo sunt specierum criteria, tantum ad species discernendas admi-*

*) Mine Iagttagelser over denne Arts Blomstringstid stemme ogsaa med Schweinfurths Angivelse. Han fandt den nemlig blomstrende den 28 August ved Nisij-Nowgorod.

nicula." — — — (E. Fries, *Symbolæ ad histor. Hieraciorum* p. XXIX—XXX).

Hvad denne Arts Udbredning angaaer, staaer her endnu tilbage at bemærke, at den vedblev at vise sig paa Dæmningen omkring St. Jörgenssö endnu to Aar, efterat den var bleven funden der, men stadigen aftagende i Individernes Antal, og at den allerede 1861 synes at være ganske forsvunden herfra. Derimod er den ifölge velvillig Meddelelse af Prof. Lange bleven gjenfunden to andre Steder, nemlig 1860 i Randen af en Dam mellem Taarbæk og Strandmöllen, og 1862 i et ikke ringe Antal Exemplarer i en udtörret Sö (Rostgaards Dam) ved Hellebæk, hvor den voxede sammen med *B. cernua*, *tripartita*, *Polygonum strictum*, *Veronica scutellata*, *Myosotis lingulata* og flere andre Planter, som alle vare fremkommne i den förste Sommer, efterat Söen var udtörret.

Forklaring over Tavlerne.

Fig. 1—10. *Bidens platycephala.*
— 1. Et Blad af en ung Plante.
— 2. Et Blad fra den överste Deel af Stængelen af en udvoxen Plante.
— 3. En ganske ung Plante.
— 4. Den ydre Kreds af Kurvblade, fra Undersiden.
— 5. Et af de ydre Kurvblade, ligesom de fölgende Figurer, forstörret.
— 6. En Avne, hörende til en Skiveblomst.
— 7. En Blomst fra den indre Deel af Blomsterleiet.
— 8. Et Stykke af en Stak, stærkere forstörret.
— 9. En Skalfrugt af en Randblomst.
— 10. En Stövdrager, Stövknaprummene ere ved Grunden tagne lidt ud fra hinanden for at deres Form bedre kan sees.
— 11—17. *Bidens radiata:*
— 11. En ganske ung Plante.
— 12. Et Blad fra den överste Deel af Stængelen.
— 13. Et Blad af en ung Plante.
— 14 Den ydre Kreds af Kurvblade, fra Undersiden, tegnet efter et Original-Exemplar i Thuilliers Herbarium.
— 15. Et af de ydre Kurvblade, svagt forstörret.
— 16. En Krone aabnet efter Længden og udslaaet.
— 17. Den överste Deel af Griffelen og Arrene.
— 18—20. *Bidens tripartita.*
— 18. Den ydre Kreds af Kurvblade.
— 19. Et af de ydre Kurvblade.
— 20. En Blomst.

Iagttagelser angaaende Blærebændelormene.

Af

Dr. *H. Krabbe.*

(Hertil Tab. V.)

I. Muldvarpens Blæreorme.

I Oversigten over det Kgl danske Vidensk. Selsk. Forhandl. i Aaret 1842 (S. 73) findes en Meddelelse af Prof. Dr. H. Bendz angaaende en lille *Cysticercus*, som han havde modtaget i Hannover af Prof. Haussmann, der havde fundet dem i overordentlig stor Mængde i Cellevævet under Huden hos *Talpa europæa*. Han dvælede især ved Beskrivelsen af nogle smaa runde Fremragninger, hvilke fandtes hos de störste Exemplarer, der vare 2—3 Linier lange, og som han ansaae for en Skuddannelse, der ogsaa var iagttagen af Bremser*) hos en Blæreorm af Hirsekorns Störrelse i *Hypudæus arvalis*, og skulde være en af de Maader, paa hvilke *Cysticerci* kunde forplante sig. Denne Anskuelse, som for 20 Aar siden, da man endnu ikke kjendte Blæreormenes videre Udvikling til Bændelorme, kunde have sin Berettigelse, og som Prof. Bendz desuden fandt bestyrket ved lignende Afsnöringer paa en Coenurusblære, har han nu naturligviis forlængst opgivet. Ogsaa omtalte han Krogkrandsen, der fandtes hos de fuldt udviklede Exemplarer, ihvorvel

*) Ueber lebende Würmer in lebenden Menschen. 1819. S. 62.

Diesing 1850 i sit Systema Helminthum (Bd. I, S. 493), hvor han citerer Bendz, anförer den som manglende Krogkrandsen, hvorfor han ogsaa ligesom Rudolphi og Dujardin regner den til *Species inqvirendæ*.

Ved den nyeste Tids Forskninger angaaende Blæreormenes Udvikling til Bændelorme har man (navnlig Küchenmeister og Leuckart) særlig havt sin Opmærksomhed henvendt paa disse Dyrs Krogkrandse og i Krogenes Antal, Störrelse og Form fundet et vigtigt Kjendetegn til Artsbestemmelsen, hvis Værdi jeg ved de Undersögelser, jeg har anstillet navnlig med Hensyn til Hundens og Kattens Bændelorme, kun har havt Anledning til at erkjende.

Af den ovennævnte *Cyst. Talpæ* fra Prof. Haussmann findes en Deel Exemplarer opbevarede i den Kgl. Veterinair- og Landbohöiskoles Musæum, og ved at undersöge dem har jeg fundet, at deres Krogkrandse udviste fölgende Forhold. Krogenes Antal var 16—17 Par, som sædvanlig större afvexlende med mindre (Fig. 1). Længden af de större (Fig. 2) var 0,17—0,175^{mm}, af de mindre (Fig. 3) 0,12—0,14^{mm} og deres Form som paa den hosföiede Afbildning.

I det samme Musæum findes endvidere opbevarede fra Abildgaards Tid nogle faa Bændelorme, der vare fundne i en Ræv. Krogkrandsene vare ufuldstændige, idet Mange af Krogene vare tabte og der overhovedet kun fandtes af de smaa Kroge, hos et Exemplar 13 (Fig. 4); deres Længde var 0,13—0,14^{mm} og Formen saadan, som den er afbildet paa Tavlen (Fig. 5).

Af de to Arter af Bændelorme hos Ræven, som Leuckart*) nöiere har beskrevet, nemlig *Tænia crassiceps* Rud. og *T. polyacantha* Leuck., vise Krogene hos den förste efter hans Angivelse fölgende Forhold. Der findes temmelig constant 16 (sjeldnere 17) Par Kroge, de store 0,186, de smaa 0,135^{mm} lange, og saavel i disse Henseender som ogsaa med Hensyn til Formen af

*) Die Blasenbandwürmer und ihre Entwickelung. 1856. S. 67.

Krogene, hvilke han afbilder, stemmer *Cyst. Talpæ* saa nöie overeens med den, at jeg ikke nærer Tvivl om, at *Cyst. Talpæ* er den til *T. crassiceps* svarende Blæreorm, ligesom ogsaa de ovennævnte i Landbohöiskolens Musæum opbevarede Bændelorme af Ræven maae föres herhen.

Som svarende til *T. crassiceps* nævnes af Leuckart *Cyst. longicollis* Auct., der findes hos Markmusen (jvf. Bremsers Tilfælde), medens han formoder, at *Cyst. Talpæ* skulde höre til *T. polyacantha;* men denne Bændelorm afviger meget fra hiin baade ved Krogenes Antal (62) og deres Form, som han afbilder. Ogsaa med Hensyn til Störrelsen af Blæren og den hyppige Forekomst af afsnörede Partier stemmer *Cyst. Talpæ* med *Cyst. longicollis*, ligesom deres Værter, Muldvarpen og Markmusen, begge let blive et Bytte for Ræven. Som Fölge heraf maatte altsaa Benævnelsen *Cyst. Talpæ* for den her beskrevne Blæreorms Vedkommende opgives, idet den maa ansees for identisk med *Cyst. longicollis* og som denne at svare til *T. crassiceps* hos Ræven.

T. crassiceps hörer tilligemed *T. intermedia*, *T. Coenurus*, *T. marginata*, *T. serrata* og *T. Solium* til de Bændelorme med store Kroge, hvis Artsforskjel v. Siebold*) betvivler, men som efter den senere Tids nöiagtigere Studium af Krogene utvivlsomt maae ansees for 6 bestemt adskilte Arter.

Küchenmeister**) har fundet den af Leuckart som *Cyst. innominatus Hypudæi* opförte og til *T. tenuicollis* hos Ilderen hörende Blæreorm ogsaa hos Muldvarpen og holder den for identisk med den tidligere som kroglös beskrevne *Cyst. Talpæ*. *T. tenuicollis* hörer imidlertid ligesom *T. Echinococcus* til de Bændelorme, der have meget mindre Kroge (hos *T. tenuicollis*

---

*) Ueber die Band- und Blasenwürmer. 1854. S. 99.

**) Amtlicher Bericht über die Wiener Naturforscherversammlung S. 254. (Refereret af Leuckart i: Bericht über die wissenschaftlichen Leistungen in der Naturgeschichte der niederen Thiere während des Jahres 1858. S. 76.)

af 0,02^{mm} Længde og efter Dujardin i et Antal af 52). Herhen hörer imidlertid den af Prof. Bendz beskrevne *Cyst. Talpæ* ganske vist ikke, og da der ingen Grund er til at betvivle Rigtigheden af Küchenmeisters Iagttagelse, bliver der intet Andet for end at antage, at Muldvarpen kan huse to forskjellige Slags Blæreorme, af hvilke den ene udvikler sig til *T. crassiceps* hos Ræven, den anden til *T. tenuicollis* hos Ilderen.

---

2. Raadyrets Muskeltinte.

Da *Taenia Solium* baade som Bændelorm og som Blæreorm findes snyltende hos Mennesket og især i den sidstnævnte Tilstand, skjöndt hos os heldigviis sjeldnere, ved sin Forekomst i Hjernen kan medföre alvorlige Lidelser, saa faaer det Spörgsmaal en ikke ringe Interesse, fra hvilke Dyr Mennesket kan paadrage sig denne Bændelorm. Svinet er det Dyr, hos hvilket den sædvanlig lever som Tinte; men foruden hos Mennesket selv har man ogsaa længe vist, at den kan forekomme hos Aber; den anföres desuden som funden hos Hunde, Björne, Rotter og Raadyr.

For Raadyrets Vedkommende angives det först af Dujardin*); og Diesing**) nævner den som funden i Raadyrets Laarmuskler. Efter Küchenmeister***) er den med Sikkerhed funden i Musklerne hos Hunden og Raadyret; men Leuckart****) anseer det dog for alle disse Dyrs Vedkommende for tvivlsomt, om Artsidentiteten med *Cysticercus cellulosae* hos Svinet og Mennesket virkelig er paaviist. Da Raadyret spises og man altsaa muligen derfra kunde paadrage sig Bændelorme,

*) Histoir naturelle des helminthes. 1845. S. 633.

**) Systema Helminthum. 1850. Vol. I. S. 488.

***) Die in und an dem Körper des Menschen vorkommenden Parasiten. 1855. S. 74.

****) Die menschlichen Parasiten. 1862. S. 325.

turde nogle nærmere Oplysninger angaaende Tinter, fundne i Musklerne hos dette Dyr, ikke være overflödige, og Artsbestemmelsen af en Muskeltinte hos en Drövtygger faaer forøget Interesse derved, at man nu veed, at *T. mediocanellata* optræder som Blæreorm hos Oxen, medens Raadyret er den eneste Drövtygger, hos hvilken *Cyst. cellulosae* angives at forekomme.

I Oktober 1861 erholdt jeg af Lektor Stockfleth Kjöd af Nakken af et Raadyr fra Lethraborg, der var saa befængt med Tinter i alle Muskler, at man havde fundet det aldeles uspiseligt. Tinterne vare som sædvanlig indleirede i Bindevævet mellem Muskelbundterne, og de vare i Störrelse og Udseende ikke forskjellige fra Svinets. Ved at undersöge Hovederne under Mikroskopet fandt jeg dem som hos *Cysticercus cellulosae* forsynede med 4 Sugeskaale og en Krogkrands. Af ti Exemplarer havde de otte 15 Par Kroge, de to havde 14 Par (Fig. 6). Hos *T. Solium* forekommer dette Antal ogsaa, skjöndt sjeldnere; det sædvanlige Antal er 11—13 Par. Længden af de större Kroge (Fig. 7) var 0,15—0,16^{mm} af de mindre (Fig. 8) 0,109—1,12^{mm}. Hos *C. cellulosae* af Svinet har jeg fundet dem (hos 7 Exemplarer) henholdsviis 0,15—0,175^{mm} (Fig. 9) og 0,105—0,13^{mm} (Fig. 10) lange, hos en *T. Solium* 0,18 og 0,13^{mm}. De vare altsaa lidt mindre end man (ogsaa efter Küchenmeister og Leuckart) finder dem hos *T. Solium*; og Formen, navnlig af de smaa Kroge, var saadan, at man, naar man ikke tog Hensyn til Tintens övrige Udseende, kunde fristes til at henföre dem til *T. Coenurus* (Fig. 11 og 12). Det er navnlig Fodstykkets (begge Tappenes) elegantere Form, der viser nogen Afvigelse fra den sædvanlige hos *C. cellulosae*; men det maa bemærkes, at den Forandring i Fodstykkets Form, som Leuckart har viist i en saa paafaldende Grad foregaaer hos *T. Echinococcus* ved dens Overgang fra Blæreormtilstanden til Bændelorm, ogsaa meer eller mindre gjenfindes hos andre Bændelorme. Forskjellen mellem den her beskrevne Raadyrtinte og Svinets *C. cellulosae* er neppe saa stor, at man kan have grundet Tvivl om deres Identitet.

Forklaring af Tavlen.

Figurerne ere tegnede ved Hjælp af camera clara, 1, 4 og 6 ved 120, de övrige ved 245 Ganges Forstörrelse.

1. En Krogkrands af *Cysticercus Talpae.*
2. En större og
3. en mindre Krog af Samme.
4. En ufuldstændig Krogkrands af en Bændelorm af en Ræv.
5. En enkelt Krog af Samme.
6. En Krogkrands af Raadyrets Muskeltinte.
7. En större og
8. en mindre Krog af Samme.

9 og 10. Kroge af *Cysticercus cellulosae* af et Sviin.

11 og 12. Kroge af *Coenurus cerebralis* af en Oxe.

Nogle Bemærkninger om Narhvalens Stödtand

af

J. Reinhardt.

(Meddeelte i Mödet den 2den Mai 1862).

I en Oversigt over Skandinaviens Hvaldyr, som Professor W. Lilljeborg har meddeelt i Upsala Universitetets Årsskrift for 1861 og 62 er der indlöbet en ret eiendommelig Feiltagelse med Hensyn til Narhvalen, som der turde være saa megen mere Grund til at berigtige her, som det Tidsskrift, hvori den findes, sikkerlig tör antages at have endeel Læsere ogsaa hos os.

Paa det nævnte Sted hedder det nemlig om Narhvalens Stödtand, at, naar den sidder i höire Side af Overkjæben, da er den ogsaa selv dreiet spiralformigt til Höire istedenfor til Venstre*), og Professor Lilljeborg begrunder denne Angivelse paa en Figur af et Narhvalcranium i Professor Blasius's Naturgeschichte der Säugethiere Deutschlands, der skal fremstille et saadant Forhold**).

Seer man nu efter i det paaberaabte Værk, vil man unægtelig finde, at Figuren ganske rigtigt fremstiller Tanden, saaledes som Lilljeborg siger, siddende i höire Side og dreiet i höire

---

*) Öfversigt af Skandinaviens Hvaldjur, særsk. Aftr. S. 32.
**) l. c. Fig. 282, S. 525.

Spiral; men man vil fremdeles bemærke, at dette Tandens anomale Forhold ikke er den eneste Besynderlighed ved denne Figur, men at den fremdeles fremstiller ogsaa selve Craniet dreiet, ganske mod Reglen fra Venstre over mod Höire, istedenfor omvendt. Figuren frembyder saaledes lutter Anomalier, og dog er der ikke med et eneste Ord hentydet dertil i Texten; den er aabenbart givet som en Afbildning af et aldeles normalt Cranium. Uheldigviis er Prof. Lilljeborg ikke ved denne mistænkelige Omstændighed bleven bragt til at undersöge denne Figur noget grundigere, inden han sendte en blot paa den stöttet Lære ud i Verden. Havde han gjort det, vilde han let selv have opdaget, at den Støtte, som han i den troede at have for sin Mening, ikke er meget værd.

Enhver, der blot har et flygtigt Kjendskab til den cetologiske Literatur, vil ved at betragte de i Blasius's Bog meddeelte Figurer af Hvaldyrcranier strax see, at det kun er formindskede Copier, laante deels fra G. Cuviers Recherches sur les ossemens fossiles, deels fra Brandts og Ratzeburgs Medizinische Zoologie, deels endelig fra Fr. Cuviers Værk: de l'histoire naturelle des Cetacés, og at navnlig Afbildningen af Narhvalcraniet er taget fra det sidstnævnte Værk. Gaaer man altsaa til Kilden, hvoraf Blasius ved denne Leilighed har öst, maa det indrömmes, at Fr. Cuviers Figur paa Forskjellen i Störrelse nær stemmer med hans Copie; men ogsaa hos Cuvier möder man den Besynderlighed, at en anomal Figur er givet som Fremstilling af et normalt Cranium; at de afvigende Forhold ikke med et Ord ere berörte i Texten, og det uagtet Figuren skal oplyse en Beskrivelse, som han ordret aftrykker af sin Broders berömte Værk om de fossile Knogler, og som er udkastet efter et i alle Henseender normalt Cranium. Der kan saaledes neppe være Tvivl om, at der er Noget galt ved Figuren, og Feilen stikker sikkerligt deri, at Kobberstikkeren har forsömt at benytte et Speil, medens han stak den foreliggende Tegning, og at altsaa ved Pladens Aftrykning hvad der skulde være Höire er blevet Venstre og omvendt,

Noget, som jo ogsaa kunde været temmelig ligegyldigt, hvis det ikke netop havde været et skjævt og usymetrisk Cranium, der skulde afbildes. Vil man herimod indvende, at man har ondt ved at tiltroe Kobberstikkeren en slig Uagtsomhed, og at min Forklaring indeholder en ubeviislig Beskyldning, maa jeg dertil svare, at den dog i det foreliggende Tilfælde er den eneste antagelige, og at dens Rigtighed desuden kan om ikke ligefrem bevises, saa dog ialfald gjöres i allerhöieste Grad sandsynlig ved Hjælp af selve Fr. Cuviers Værk. I dette er der nemlig ved Siden af endeel Originalfigurer ogsaa adskillige Afbildninger, som ere laante fra Recherches sur les ossemens fossiles; sammenligner man nu disse, tildeels noget formindskede Copier med deres Originaler, vil man finde, at der uimodsigelig ved flere af dem (f. Ex. ved de af to forskjellige Konstnere stukne Figurer af den almindelige Delphins, Platanistaens og Kaskelottens Cranier) er begaaet den nysomtalte Feil, at höire Side er gjort til venstre og omvendt. Var det aldeles utvivlsomt, at ogsaa Figuren af Narhvalcraniet var copieret efter G. Cuviers Værk, vilde det dermed tillige være afgjort, at det forholdt sig paa samme Maade med den; thi G. Cuviers Afbildning er rigtig. Tilfældigviis er imidlertid denne Figur een af de meget faa, om hvilke Fr. Cuvier har undladt at angive, om de ere Copier eller Originaler, og den afviger lidt fra Afbildningen i Recherches derved, at Skjævheden i Craniet er endeel större, end paa denne sidstnævnte Afbildning, og det afbildede Stykke af Tanden noget længere. Disse Afvigelser ere nu vel ikke större, end at de meget godt kunne være deels en Fölge af en uforsætlig Unöiagtighed ved Copieringen i formindsket Maalestok, deels en forsætlig foretagen Forandring, og i Betragtning af den Lighed, der iövrigt findes mellem begge Figurer, er jeg meget tilböielig til at troe, at den ene virkelig trods de smaa Forskjelligheder dog kun er en Copie af den anden; men paastaae det med Bestemthed kan man ikke. Dette gjör imidlertid heller ikke meget til Sagen; thi hvad det end har været for en Tegning, som har foreligget for Kobberstikkeren, kan der, efter hvad der er beviisligt

om flere af de övrige Figurer i det selvsamme Værk, ikke være nogen begrundet Tvivl om, at der er begaaet en Feil ogsaa ved Stikningen af denne Figur.

Sagen er altsaa i Korthed den: Blasius har uforvarende benyttet en feilfuld Figur i den Tro, at den var rigtig; Lilljeborg har vel bemærket, at Afbildningen i Blasius's Værk ikke er normal, men istedenfor paa Grund heraf at fatte Mistanke til den, har han udenvidere paa den begrundet en Regel.

Naar dette engang er oplyst, har den ny Theorie dermed ogsaa mistet hele den Grundvold, hvorpaa den var bygget. Skulde den altsaa fremdeles opretholdes, maatte den stöttes med nye Grunde; men slige kunne neppe findes, og det er formeentligt ikke vanskeligt at vise, at den endog i og for sig har Sandsynligheden imod sig. Forinden jeg forsöger herpaa, turde det imidlertid være rigtigst först at gaae noget nærmere ind paa det nærliggende Spörgsmaal, om, naar som sædvanligt kun een Stödtand kommer til Udvikling, denne da overhovedet virkelig kan sidde, saaledes som det er bleven sagt, snart i höire, snart i venstre Side.

Det er O. Fabricius, fra hvem denne Paastand hidrörer. Han udtrykker sig baade i selve Fauna Groenlandica og i det vigtige Tillæg til dette Værk, som haves i hans haandskrevne, i det Store Kongelige Bibliothek opbevarede „Zoologiske Samlinger", paa en saadan Maade, at det utvivlsomt er hans Mening at erklære begge Tilfælde for omtrent lige hyppige*); og da han baade overhovedet med störste Ret nyder höi Anseelse som Naturforsker, og tillige paa Grund af sit fleeraarige Ophold i Grönland let kan antages for særlig vel underrettet med Hensyn til det foreliggende Spörgsmaal, vil det maaskee ved förste Betragtning forekomme

*) »Dentes in ore nulli; sed de maxilla superiore latere alterutro (jam dextro, jam sinistro) prostat dens prælongus« .... Fauna Groenl. S. 30. »Dens Horn staaer ud fra Snudens ene Side, snart höire, snart venstre, og er dybt rodfæstet inde i Overkjæben« .... Zool. Saml. (Kgl. n. Mnscr. Saml. No. 322 d.) 1ste H., S. 255.

Mange lidet troligt, at han skulde kunne have taget Feil. Ved nærmere Overveielse vil man imidlertid formeentlig komme til en modsat Slutning; Fabricius kan neppe have seet flere end höist nogle faa Narhvaler i Grönland. Langs dette Lands Vestkyst viser dette Hvaldyr sig nemlig kun sjeldent og sparsomt söndenfor den 65de Grad, og heller ikke tidligere har det nogensinde regelmæssigt eller i Mængde været at finde længere sydpaa; det er Noget, som bekræftes ved mange og eensstemmige Vidnesbyrd, og hvormed ogsaa selve Fabricius's Angivelser ret godt stemme; thi i Fauna Groenlandica hedder det (S. 30) „*habitat in borealibus partibus freti Dauidis, præsertim sinu Disco ultraque, australioribus rarissime;*" og i Zoologiske Samlinger, hvor Fabricius udtrykker sig lidt udförligere, læser man: „I Friderichshaabs District gives kun faa af dem alene i Quanafjorden og de samme smaa." Det har saaledes end ikke været ved sit sædvanlige Opholdssted (Illuilarsuk paa Öen Narsalik) at Fabricius kan have lært Narhvalen at kjende; visse Steder i hans Beskrivelse vise fremdeles tydelig, at han tildeels har maattet stötte sig til Andres Beretninger, og om det end ikke er muligt med Sikkerhed at sige, at dette netop gjælder ogsaa om hvad der berettes om Tandens Stilling, saa er det idetmindste heller ikke nogetsteds med tydelige Ord sagt, at han selv med egne Öine har seet saa meget som een eneste end sige flere Narhvaler, der havde Stödtanden siddende i höire Side.

Undersöger man dernæst, hvorvidt Fabricius's Angivelse maatte være bleven bekræftet fra andre Sider, vil man hos Scoresby, der jo dog paa sine mange Reiser ofte har havt Leilighed til at fange og undersöge Narhvaler, finde den udtrykkelige Forsikkring, at han aldrig har seet nogen, som havde Tanden siddende paa höire Side, skjöndt han derfor ikke tör nægte, at et sligt Tilfælde kan forekomme*). Det samme negative

---

*) An Account of the Arct. Regions. Vol. I, p. 490.

Resultat have fremdeles de Erfaringer givet, som jeg selv personlig har havt Leilighed til at gjöre. I en Række af henved 30 Aar har det Kongelige naturhistoriske Musæum stadigt modtaget deels fuldstændige Skeletter, deels Cranier af Narhvalen fra forskjellige Correspondenter og Samlere i Grönland; naar jeg til disse lægger dem, som Tid efter anden ere nedsendte til andre Samlinger her i Byen, og som jeg saaledes ogsaa har havt Leilighed til at see, troer jeg ikke at feile, naar jeg anslaaer Antallet af de Cranier, jeg i Aarenes Löb har kunnet undersöge til mellem 30 og 40, og af hele dette betydelige Antal har der ikke været et eneste, som bar Tanden i höire Side. Endelig skal jeg endnu anföre, at der blandt de forskjellige Forfattere, der have meddeelt selvstændige Beskrivelser og originale Afbildninger af Narhvalcraniet, heller ikke er nogen, der kan have havt et Cranium med Tanden i höire Side for sig. Ved förste Blik kunde det rigtignok synes at forholde sig anderledes; thi Afbildningerne saavel i Panders og d'Altons Skelette der Cetaceen*) og i Owens Odontography**) synes netop at fremstille dette Forhold; ved at see nöiere til opdager man imidlertid let, at alle disse Figurer ligesom de tidligere omtalte hos Fr. Cuvier og Blasius, fremstille ogsaa selve Craniet skjævt til den forkeerte Side, og at der altsaa utvivlsomt ogsaa her ved Overföringen af Tegningerne paa Kobber- eller Zinkpladerne er begaaet den samme Feil, som vi have seet at være indlöben ved flere Figurer paa Tavlerne til Fr. Cuviers Cetologie. Pander og d'Alton have desuden selv i Texten udtrykkeligt gjort opmærksom paa, at en slig Feil var begaaet***). Odontographiens berömte Forfatter synes derimod ikke at være bleven Feilen ved sine Figurer vaer, eller har ialfald ikke berigtiget den; men selve Ordene i hans Text vise noksom, at den virkelig er tilstede†).

*) Tab. V fig. a og b, jvnfr. fremdeles de samme Forfatteres Skelette der Robben und Lamantine, Tab. VI fig. b, c og d.

**) Pl. 87 fig 1, 2 og 3.

***) Skelette der Cetaceen, S. 2.

†) l. c. S. 349.

Under disse Omstændigheder skjönner jeg ikke rettere, end at Fabricius's Angivelse maa være urigtig; sad Tanden virkelig snart i höire, snart i ventre Side, maatte der dog vel blandt de mange Cranier og Skeletter, som ere nedsendte fra Grönland til Kjöbenhavn, og hvoraf mange derfra ere fordeelte til en stor Deel af de europæiske Musæer, dog vel været eet, som havde havt den siddende til Höire, og det kunde da neppe være Andet, end at ogsaa Scoresby maatte have seet et sligt Tilfælde. Selv om derfor den lange Tand, naar der kun er een saadan tilstede, virkelig nogensinde sidder i höire Side, maa det ialfald være et ganske overordentligt sjeldent Tilfælde, og navnlig meget sjeldnere end selv Udviklingen af begge Tænderne; jeg vilde endogsaa været tilböielig til meget at betvivle, at et saadant virkelig hidtil havde været iagttaget, dersom ikke Pallas i sin Zoographia Rosso-Asiatica havde berettet selv at have seet et Narhvalskelet med Tanden i höire Side i det Britiske Musæum i London*). Rigtignok synes dette mærkværdige Specimen ikke længere at være til**), og rigtignok laa der mere end 40 Aar mellem Pallas's Besög i London (1761) og Udarbeidelsen af Zoographia Rosso-Asiatica. men da baade Skelettets og Tandens Længde anföres, maa han sandsynligviis have gjort skriftlige Optegnelser derom i London, og der er saaledes vel neppe Fare for, at Angivelsen skulde beroe paa en Hukommelsesfeil.

Det synes altsaa virkelig, at det kan træffe sig, men kun i yderst sjeldne Tilfælde, at den höire Tand kommer til Udvikling hos Narhvalen istedenfor den venstre. Pallas omtaler uheldigviis ikke Tandens Spiraldreining hos det af ham iagttagne Skelet; men der kan neppe være Tvivl om, at Tanden, selv om den sidder i höire Side, dog ligefuldt vil være dreiet i Spiral fra Höire til

*) l. c. Vol. I, p. 296. »In alio sceleto, quod Museum Britanicum habet, duodecimpedali, dentem unicum quadripedalem in dextro alveolo, alterum alveolum plane oblitteratum vidi.«

**) Det nævnes ialfald ikke hverken i Grays forskjellige Arbeider om Cetaceerne eller i hans Catalog over de osteologiske Specimina i British Museum.

Venstre, ganske som naar den sidder i venstre Side. Retningen af Tandens Spiraldreining har nemlig sikkerlig aldeles Intet med dens Plads at gjöre, og det er netop fordi man har overseet dette, at man er kommet til at opstille Theorier som Lilljeborgs, og at erklære Narhvalcranier med to eensvredne Tænder for Konstprodukter*). Tandens Spiraldreining forekommer mig

*) At der virkelig gives Cranier af den Art, hvis Tænders Ægthed er er aldeles ubestridelig, tvivler vel neppe Nogen længere om, efter at Vrolik i 3die Hefte af Bijdragen tot de Dierkunde paany har behandlet dette Spörgsmaal og afbildet et (formeentligt) qvindeligt Cranium med 2 omtrent lige lange og meget store Tænder. Forfalsknings-Hypothesen har saaledes nu tabt sin Betydning som Forklaring af Phænomenet, og forsaavidt behöver man egentlig ikke videre at beskjæftige sig med den; jeg skal imidlertid dog benytte Leiligheden til den Bemærkning, at man fra Begyndelsen af synes at have været besynderlig villig til at gaae ind paa den (saaledes navnlig Hypothesens Opfinder Rapp og A. Wagner). Muligheden at forstörre Tandhulen for den abortive höire Tand, deri at indsætte en lille Tand af et andet Individ, og saaledes i bedragerisk Hensigt at tilveiebringe et tvetandet Cranium, hvis Udseende kunde skuffe selv Kyndige, skal jeg ikke ubetinget ville nægte, og havde man kun kjendt slige tvetandede Cranier med en stor og en ganske lille Tand, vilde det mindre have undret mig, at man var faldet paa en slig Mistanke. Men nu var, da Hypothesen först opstilledes, de fleste af de tvetandede Narhvalcranier, hvilke man dengang kjendte, og som Rapp selv havde seet, netop saadanne med 2 meget lange Tænder, hvor en Forfalskning som den omtalte neppe lader sig udföre paa en blot nogenlunde skuffende Maade. Man behöver kun at kaste et Blik paa et sædvanligt eentandet Narhvalcranium for at see, at det höire Overkjæbebeen der er saa meget smallere end det venstre, at det vilde være umuligt i et sligt at udbore den abortive Tands Tandhule til en saadan Störrelse, at en fuldvoxen Tand skulde kunne rummes i den; for at fæste en slig i Tandhulen, maatte den tilspidses eller tilfiles og det meget betydeligt; Bedrageriet vilde altsaa blive aabenbart, saasnart man trak Tanden ud, og selv uden at man gjorde det, maatte allerede Misforholdet mellem Störrelsen af de to Kjæbebeen trods det, at Tænderne vare eens tykke og altsaa maatte kræve lige rummelige Tandhuler, strax bringe enhver nogenlunde opmærksom Beskuer paa det rette Spor, hvis et Bedrageri virkelig var begaaet.

I det af Vrolik afbildede tvetandede Cranium troer jeg (i Forbigaaende sagt) med fuldkommen Sikkerhed at erkjende et, som tidligere har tilhört det Kongelige naturhistoriske Musæum, og som desværre i 1846 blev solgt af Musæets daværende Bestyrelse til en hollandsk Naturaliehandler.

aabenbart at maatte betragtes som en Virkning af den samme Aarsag, der fremkalder hele Hovedskallens Skjævhed og Dreining fra Höire over mod Venstre hos Narhvalen ligesom hos alle andre Delphiner; og det er i mine Tanker saa langt fra, at det skulde være unaturligt, at en i höire Side siddende Tand er vreden til Venstre, at det tvertimod netop vilde være uforstaaeligt, om Tanden skulde være forbleven upaavirket af den Kraft, der bevirker den hele Hovedskals Vridning over mod Venstre. Et afgjörende Beviis for at denne Opfatning er den ene rette, afgive de tvetandede Cranier; thi der har man jo Tænder, som sidde i höire Side og dog ere vredne fra Höire til Venstre, og det er netop denne Kjendsgjerning, jeg har sigtet til, naar jeg ovenfor har sagt, at Lilljeborgs Hypothese i og for sig havde Sandsynligheden imod sig. Der opbevares nu idetmindste 10 slige tvetandede Cranier i de forskjellige Musæer i Europa*), og deraf 5 i de Kjöbenhavnske; i dem alle uden Undtagelse er begge Tænders Vridning eens, nemlig fra Höire til Venstre, og man vil dog neppe kunne mene, at den Omstændighed, at foruden den höire ogsaa den venstre Tand er kommen til fuld Udvikling, kan have indvirket paa den förstnævnte, eller med andre Ord, at den höire vilde have været vreden i modsat Retning af hvad nu er Tilfældet, dersom den havde været den eneste, som var voxet ud af Kjæben.

Kun under een Forudsætning vilde jeg være tilböielig til at troe, at en Narhvaltand kunde være vreden fra Venstre til Höire. Som bekjendt gives der Flynderarter, af hvilke enkelte Individer imod Reglen have Öinene siddende paa venstre Side istedenfor paa höire eller omvendt. Skulde Noget tilsvarende kunde indtræffe hos Narhvalen, skulde altsaa hos en slig Craniet kunne være skjævt dreiet over til Höire istedenfor til Venstre, vilde jo vistnok ogsaa Tandens Vridning gaae i samme usædvanlige Retning.

---

*) Et 11te omtales af Zorgdrager; men om dette endnu er til, er mig ubekjendt, og da denne Forfatter desuden Intet siger om Retningen af Tændernes Vrid, kan det ikke hjælpe at tage Hensyn til det her.

Det er mig ikke bekjendt, om man nogensinde hos Narhvalen, eller selv blot hos nogensomhelst anden Delphin har iagttaget en slig „forkeert Skjævhed"; men jeg finder mig foranlediget til at pege hen paa slig om end fjern Mulighed, fordi den maaskee kunde give Nöglen til den rette Forstaaelse af en Angivelse af Scoresby, den eneste om en til Höire vreden Tand, der overhovedet foreligger, og som man dog neppe tör udenvidere afvise, hvor besynderlig den end klinger, den nemlig, at han engang havde fanget en Hun-Narhval paa 13½ Fod, som undtagelsesviis havde en 4' 2" lang Tand, siddende paa venstre Side og vreden til Höire *(and the spiral dextrorsal)* *).

*) Journal of a Voyage to the Northern Whale-fishery etc. London 1823 p. 156.

Oversigt

over

de videnskabelige Möder

i

den naturhistoriske Forening

i Aaret 1862.

---

d. 17de Januar. Hr. Dr. phil. *Lütken* gav et Referat af Professor S Lovéns Meddelelse i det K. Svenske Videnskabernes Akademie om nogle i Indsöerne Vettern og Venern opdagede Hav-Crustaceer og om de geologiske og zoologiske Slutninger, som denne mærkelige Opdagelse giver Anledning til.

Derefter anmeldte Hr. Professor *Steenstrup* Professor Rütimeyers Værk om de forhistoriske Dyr i Schweitz, Pælebygnings-Dyrene, og gav navnlig en nærmere Fremstilling af Forfatterens Anskuelse om *Bos primigenius*. Medens Prof. R. ansaae denne Form for Stamfaderen til vort tamme Qvæg, viste Prof. Steenstrup, at der i dens Beenbygning netop fandtes Eiendommeligheder, som berettigede til den modsatte Slutning,

d. 31te Januar. Hr. Professor *Örsted* gav en Udsigt over de Bary's Undersögelser over Sliimsvampene (*Myxogasteres* Fries, *Mycetozoa* de Bary) og sögte at vise, at de Bary's Opfattelse af disse Organismer som Dyr var uberettiget.

d. 14de Februar. Hr. Dr. *Lütken* forelagde og meddeelte i Udtog et Fælledsarbeide af ham og Prof. Reinhardt: Bidrag til det vestindiske Öriges og navnlig de dansk-vestindiske Öers Herpetologie (See Side 153).

d. 28de Februar. Hr. Professor Steenstrup holdt et Foredrag over et hos Sværdfisken *(Xiphias gladius)* i Hjernekassens Knogler levende Snyltedyr, *Philichthys Ziphiæ*. Da en med Figurer ledsaget Beskrivelse af denne mærkværdige Snylter er optaget i Oversigten over det Kgl. D. Vid. Selskabs Forhandlinger i November 1862, S 295—305, vil det her være tilstrækkeligt at henvise til denne.

Derefter meddeelte Hr. Professor *Örsted* nogle Bidrag til Svampenes Morphologie. *Hydnum Auriscalpium* L. har en blivende Frugtstilk, og fra denne skyde nye Sporehuse frem. *Agaricus*

(Collybia) radicatus (Sow.) har en lang underjordisk Frugtstilk, der oprindelig synes at udgaae fra en *Rhizomorpha*.

den 13de Marts. Hr. Dr. med. *Krabbe* meddeelte nogle Iagttagelser om en hos Muldvarpen *(Talpa europæa)* forekommende Blæreorm (See Side 320).

Derefter fremstillede Professor *Örsted* endeel Bemærkninger med Hensyn til Forholdet mellem hans ny Art: *Bidens platycephala* og *Bid. fastigiata* Mich *(Bid. radiata* Thouill*)* (See Side 312).

d. 28de Marts. Hr. Professor *Reinhardt* foreviste en Bastard af en *Pyrrhomitris cucullata* (Sws.) ♂ og en *Fringilla canaria* (L.) ♀, og gav nogle nærmere Oplysninger om dette mærkelige Tilfælde af Bastard-Dannelse, som ville blive meddeelte i næste Aargang af dette Tidsskrift.

Derefter foreviste og begrundede Hr. Dr *Lütken* en ny Art af Slægten *Cyclodus* fra Nyholland, *Cyclodus fasciatus* (See Side 292).

d. 24de April. Hr. Professor *Örsted* meddeelte Iagttagelser over Udviklingen af Slyngtraadene og Blomsterne hos *Cyclanthera pedata* og hos endeel andre Planter af Agurkfamilien. Udviklingshistorien af Slyngtraadene bestyrker den Opfattelse af disse paa saa forskjellig Maade tolkede Organer, hvortil ogsaa Misdannelser lede, at de nemlig opstaae hos nogle Arter ved Omdannelse af et Blad alene og hos andre ved Omdannelse af et Blad og en Knop i Forening.

Udviklingshistorien af Blomsterne af *Cyclanthera* viser, at disse ikke opstaae paa den sædvanlige Maade, nemlig som Knopper i Hjörnet af Dækblade, men ved en Deling af Stængelens Væxtspidse (Cambialkegle). Da Ö. ligeledes har iagttaget, at Slyngtraadene hos *Vitis* opstaae ved en Deling af Væxtspidsen, saa synes denne Udviklingsmaade at være almindeligere end man hidtil har antaget. Herved forklares paa den ene Side Mangelen af Dækblade hos visse Planter og paa den anden Side den meget afvigende og i Almindelighed saa urigtig opfattede Stilling af Slyngtraaden hos *Vitis*

d. 2den Mai. Hr. Prof. *Reinhardt* meddeelte nogle Bemærkninger om Narhvalens Stödtand, nærmest i Anledning af en Angivelse i Professor Lilljeborgs »Öfversigt af Skandinaviens Hvaldjur» (See Side 326.)

Hvorefter senere afdöde Dr. *C. Vaupell* holdt et Foredrag over Varmens Indflydelse paa Planter, særligt oplyst ved Iagttagelser og Forsög anstillede med Viinstokken.

d. 20de Juni. Hr. Dr. *Lütken* oplæste nogle Modbemærkninger i Anledning af Professor Kröyers Critik over Dr.'s Meddelelse om *Liparis lineatus* i Aargangen 1860 af »Vidensk. Meddelelser» (Disse Modbemærkninger ere allerede trykte i forrige Aargang af Foreningens Tidsskrift (1861) S. 243).

Dernæst meddeelte Hr. Professor *Reinhardt* nogle Oplysninger om den af Statsrevisor Fischer i Journal f. Ornithologie (IX Jahrg.

1stes H., Jan. 1861, S. 14) som en ny Art, *Troglodytes borealis*, beskrevne Gjerdesmutte fra Færöerne. Efter at have fremlagt et Exemplar af den færöiske Gjerdesmutte samt tvende andre fra Island og viist, at den allerede fra et Par Sider fremsatte i og for sig rimelige Formodning, at det er samme Form, der forekommer begge Steder, er fuldkommen rigtig, gik Meddeleren over til at dröfte den formeentlige ny Arts Berettigelse og viste, at Hr. Fischers Angivelse, at Vingedækfjedrene hos *Trogl. borealis* skulde mangle de hvide Spidser, var feilagtig. Spidserne vare tilstede saavel paa det foreviste færöiske Exemplar som paa begge de islandske, og hvis de have manglet paa det eneste Exemplar, Hr. F. har havt for sig, maatte dette beroe en Tilfældighed, maaskee derpaa, at Fjederdragten har været forslidt og gammel; thi som bekjendt har man iagttaget, at disse Pletter af den Grund kunne mangle ogsaa hos *Trogl. europæus*. Det fra deres Mangel hentede Kjendemærke for den ny Art maa der altsaa for det Förste slaaes en Streg over. Paa samme Maade gaaer det fremdeles med et andet Skjelnemærke, som Hr. Fischer, dog rigtignok kun betingelsesviis, har gjort gjældende, nemlig Mangelen af hvide Spidser paa de underste Haledækfjedre; ogsaa disse findes, som de forelagte Exemplarer beviste, ligesaafuldt hos *Trogl. borealis* som hos *Trogl. europæus**). Heller ikke det Skjelnemærke, som Hr. F. har villet finde i den forskjellige Maade, hvorpaa Næbbet skulde træde frem fra Hovedet hos de tvende Former, kunde Meddeleren anerkjende.

De fra Næbbets Tykkelse, Föddernes plumpere Bygning og Fuglens betydeligere Störrelse hentede Særkjender for *Trogl. borealis* ansaae Meddeleren i det Hele taget for bedre begrundede; dog det sidste for mindre paalideligt end de tvende andre; thi det i Mödet forelagte færöiske Exemplar (ifølge Indsenderens, Hr. Sysselmand Müllers, Angivelse en ♂) havde k u n e n L æ n g d e a f 3" 10‴, og den s a m m e n l a g t e V i n g e maalte her knap nok 1" 10½‴, medens Hr. Fischer angav disse Maal hos sit Exemplar at være 4" 5‴ og 2" ½‴, og ihvorvel det maa indrömmes, at et Skind ved Præparationen kan blive unaturligt kort (dog endnu oftere unaturligt langt), saa kan dog den sammenlagte Vinges Længde ikke derved forandres, og det forelagte Skind havde desuden

*) I et Tillæg til sin förste Notits, indrykket S. 431 i November Heftet af samme Aargang af den nævnte Journal (hvilket Hefte imidlertid først kom ud den 15de Juli 1862 altsaa först efter at ovenstaaende Meddelelse var gjort) har Hr. Fischer ogsaa selv erkjendt sin Feiltagelse, hvad disse to Særkjender angaaer; men medens disse, som det synes, opgives, fastholdes desto mere et tredie; *Troglodytes borealis* skal nemlig mangle »die weissen Spitzen der Bauchgegend«; hvis jeg forstaaer Forfatteren rigtigt ved at antage, at der ved disse noget dunkle Udtryk menes Fjedrene lidt foran Gattet, maa jeg imidlertid om dette udtale mig omtrent som om de andre; hvis det overhovedet forekommer, er det ikke constant. Den Tillæget ledsagende Afbildning (af Hr. Bädeker) er iövrigt ret smuk, men synes mig at fremstille Fuglen större og Födderne endeel plumpere end de virkelig ere. Föddernes Skinnebeklædning er dernæst langtfra at være blot nogenlunde correct afbildet. J. Reinhardt.

langtfra Udseende af at være unaturligt forkortet. De islandske Exemplarer vare ikke saa godt præparerede, at Totallængden med Nytte kunde maales; den sammenlagte Vinges Maal (2″ 1/3‴) stemmede imidlertid her ret godt med Hr. F.'s Angivelse; men det endelige Resultat synes altsaa dog at være, at Störrelsen kan variere hos den færöiske Gjerdesmutte, ligesom man længe har vidst, at den gjör det hos den almindelige Art. Derimod er der utvivlsomt en ikke ringe Forskjel mellem begge Former, hvad Næb og Födder angaaer; Næbbet er kjendeligt tykkere og Födderne meget plumpere hos den færöiske Gjerdesmutte end hos den danske; og skal den færöiske virkelig opstilles som en egen Art, vilde det tilsidst dog nok kun være ved Hjælp af denne Forskjel, at den muligviis vilde kunne erkjendes. Det maatte imidlertid erindres, at *Troglodytes europæus* er en Fugl, hvis Störrelse efter udmærket omhyggelige Iagttageres Erfaringer vexler ikke lidt hos forskjellige Individer; og det maatte först oplyses, om der ikke fandtes Mellemformer, der udviskede den her omtalte Forskjel i Næb og Födder; der var Intet i Hr. Fischers Meddelelse, som tydede paa, at han havde sammenlignet sit fattige, i et eneste noget beskadiget Exemplar bestaaende Materiale med Andet end netop med danske Gjerdesmutter; man kunde med Billighed fordre en Sammenligning med Gjerdesmutter fra andre europæiske Lande navnlig fra Shetlandsöerne, Skotland og England, förend den formeentlige Art kunde ansees for begrundet, og Meddeleren tvivlede for sit Vedkommende paa, at den fortjente at betragtes som andet og mere end höist som en Localrace af den almindelige Art, idet den Omstændighed, at Fuglen lagde större Æg end *T. europæus*, dog vel kun kunde faae videre Betydning, forsaavidt som den forbandt sig med constante Charakterer hos Fuglen selv.

d. 14de November. Cand. magist. *Elberling* meddeelte Resultaterne af sine Undersögelser over nogle danske Kalktufdannelser i Henseende til deres geognostiske Forhold og de i dem indeholdte dyriske Levninger (forbeholdende sig senere at meddele sine endnu ikke afsluttede Undersögelser over Plantelevningerne).

Han talte först om Kalktuffens almindelige Charakterer og de i den indesluttede underordnede Lag og Gange (törveagtige og dyndagtige Substantser, Jernokker, Manganilter). De undersögte Localiteter vare: Maglekilde ved Roeskilde; Vintermöllerne mellem Roeskilde og Holbæk; Nörlund N. for Hobro; Skvat Mölle, Röde Mölle og Stampemöllen ved Skanderborg; Neder Knapperup, Haraldskjær, Kjærbölling og Kjelkjær ved Veile. Alle de undersögte Dannelser maae betragtes som afsluttede. Hvad deres Alder angaaer, saa hvile de paa diluviale Lag og ere ikke dækkede af noget ældre Lag end Muldjorden; Meddeleren har ikke fundet Levninger af Menneskeværk i Kalktuffen. De dyriske Levninger lede til det Resultat, at disse Dannelser paa en enkelt Undtagelse nær ere foregaaede i Kildebasiner: den i Vandet stedfindende Be-

vægelse har været for stærk til at större Ferskvandssnegle kunde trives deri; de hyppigst forekommende Snegle ere Landsnegle og smaa Ferskvandssnegle.

Af Hvirveldyr er der kun fundet Been af Frøer (Maglekilde). De andre Dyr ere Skaldyr, hvoraf der omtrent er fundet 50 Arter; Arterne ere alle nulevende og findes endnu her i Landet med Undtagelse af *Helix rupestris*, der hidtil ikke er funden her. Af Arter, hvis Forekomst her havde större Interesse, gjorde han opmærksom paa fölgende: *Limax glaber*, *Helix ruderata*, *Clausilia biplicata*, *Achatina acicula*, *Planorbis glaber*. Nogle, der nu ere almindelige, ere kun sjelden fundne i Kalktuffen: *Helix arbustorum*, *Helix hispida*, *Bulimus obscurus*. Disse Sneglehuse have ofte bevaret Farvetegning og Glands.

Efter Foredraget indledede Hr. Conferentsraad *Forchhammer* en Discussion med Hensyn til Dannelsesmaaden af de i Kalktuffen forekommende Jern- og Manganlag; i denne Discussion deeltoge Dhrr. *Fogh* og Cand. phil. *Hoff*. Derefter gjorde Hr. Professor *Steenstrup* og Hr. *O. Mörch* nogle Bemærkninger angaaende nogle af de organiske Levninger.

d. 29de November. Hr. Dr. med *Krabbe* foredrog nogle Iagttagelser angaaende den hos Raadyret forekommende Muskeltinte (See Side 320).

Derefter forelagde Hr. Dr. phil. *Lütken* 6 nye Krybdyr-Arter, som tilhörte Universitetets zoologiske Musæum (See Side 292).

d. 12te December. Hr. Professor *Reinhardt* forelagde og meddeelte i Udtog en Afhandling af Hr. Sysselmand *Müller* om den færöiske Fuglefauna og Fuglefangsten paa Færöerne (See Side 1).

Derefter meddeelte Hr. Professor *Steenstrup* en Iagttagelse angaaende den smækkende Lyd, som ledsager Elsdyrets og Rensdyrets Trit, og som sædvanlig tolkes som frembragt af Biklovene. S. havde under sit Ophold i Amsterdam i den derværende zoologiske Have overbeviist sig om, at Lyden höres allerstærkest, naar Dyret staaer ganske stille, og at den kommer fra selve Leddene i Foden.

d 17de December. Hr. Professor *Örsted* læste over en ny brasiliansk Theeplante (*Neea theifera Örd)*; Planten findes beskreven og afbildet i Oversigten over det Kgl. D. Vid. Selskabs Forhandlinger i Jan. og Febr. 1863, hvortil henvises for nærmere Oplysning.

Derefter meddeelte Hr. Dr. *Lütken* paa Professor *Steenstrups* og egne Vegne 1) nogle Bemærkninger om en islandsk Amphipod, udmærket ved sin betydelige Störrelse og meget lig *Gammarus Loveni*, maaskee kun en yngre Form af denne; fremdeles 2) om de Formforandringer, som *Malthæa*-Arterne og navnlig *M. notata* undergaaer med Alderen.

Endelig forelagde og refererede Hr. Professor *Steenstrup* en Afhandling af Hr. Provst Koch, Om Falsters Vegetation (See Side 79).

Rettelser.

Side 17, L. 13 f. n.	September, læs: I September
— 72, L. 15 i. o.	Punctum efter Leach udgaaer.
— 154, 155 og 162,	flere Steder, Museum og Museer, læs: Musæum.
— 162, L. 18 f. o.	Stjernen ud for Nr. 57 i Rubriken Cuba udslettes og henflyttes til Rubriken Jamaica.
— 167, L. 2 f. n.	Erpetologie, læs: Erpétologie
— 168, L. 4 f. n.	Stjernen foran 15 udelades.
— - L. 3 og 1 f. n.	Erpet læs: Erpét
— 173, L. 1 f. o.	Caraibiske, læs: Karaibiske
— 174, L. 6 f. o.	*albigularis,* læs: *albogularis*
— - —	I Rubriken Cuba er glemt et ! efter Stjernen
— 184, L. 6 f. n.	Erpet. læs: Erpét.
— 195, L. 6 f. n.	*albigularis* læs: *albogularis*
— 206, L. 15 f. o.	Bindehund læs: Bindehud
— 208, L. 9 f. n.	doppelt læs: dobbelt
— - L. 7 f. n.	var læs: vare
— 220, L. 8 f. o.	nye læs: ny
— 255, L. 13 f. o.	foran "serie" sættes Semicolon istedetfor Comma
— 273, L. 10 f. n.	*H. vittatus* læs: *L. vittatus*
— - L. 6 f. n.	*H. microlophus* læs: *L. microlophus*

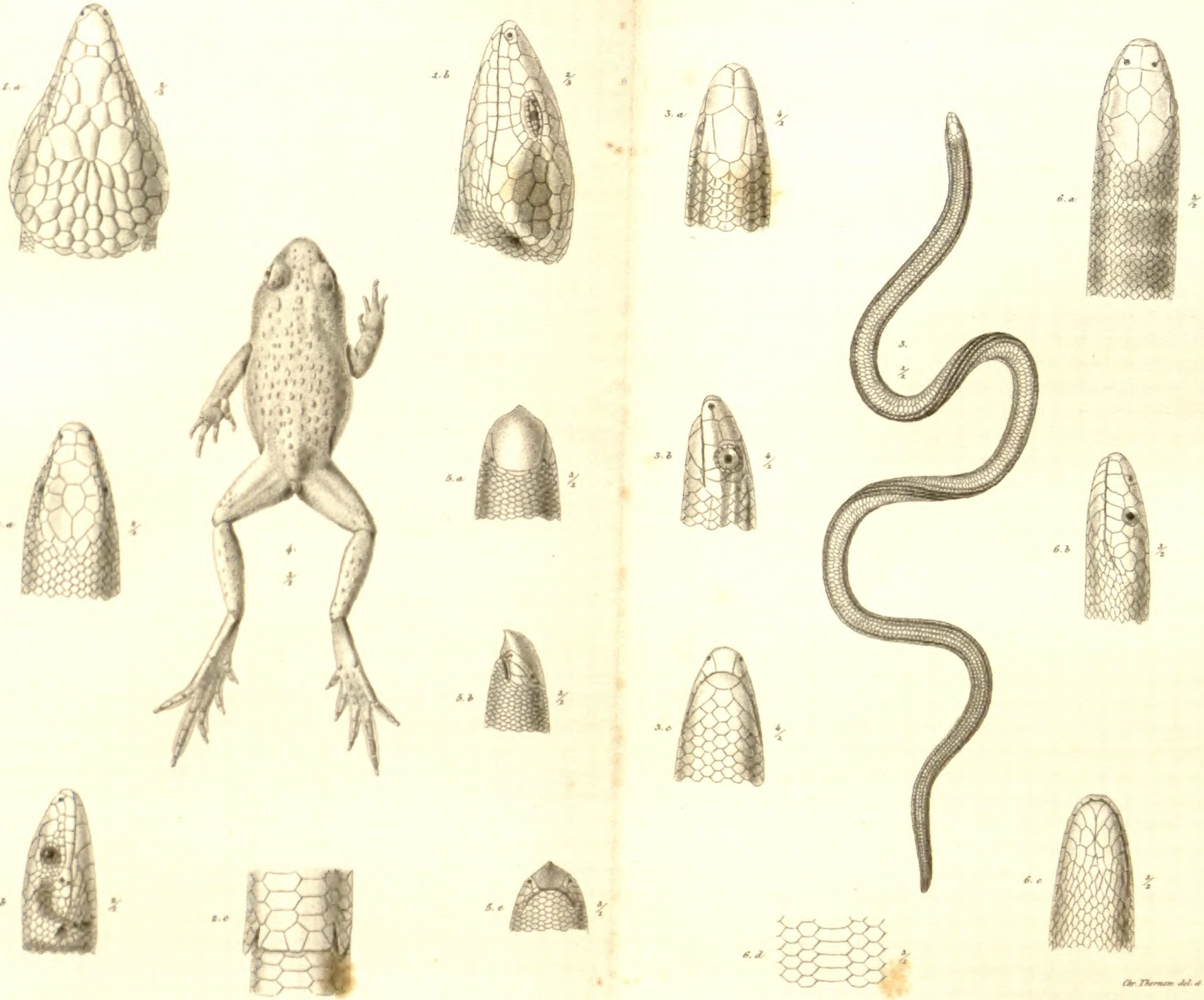

Chr. Thornam del. et sculp.

1. *Cyclodus fasciatus.* Ltk. 2. *Delma Mölleri.* Ltk. 3. *Aprasia pulchella.* Gr.e var. *striolata.* 4. *Pterophrynus verrucosus.* Ltk. 5. *Onychodactylus Westermanni.* Ltk. 6. *Hydrophis laevis.* Ltk.

1-10. *Bidens platycephala.* Ørd. 11.-17. *Bidens radiata.* Thuillier. 18-20. *Bidens tripartita.* L.

H. Krabbe del.

Lövendal sc.